00048198

NOT TO BE ISSUED
OUT OF THE LIBRARY.

THE
ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY
TOWN HALL, BOMBAY-400 023.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 18 July, 2018

A

GRAMMAR

OF THE

PAHLVI LANGUAGE

WITH QUOTATIONS AND EXAMPLES FROM ORIGINAL WORKS

AND

A GLOSSARY

OF

WORDS BEARING AFFINITY WITH THE SEMETIC LANGUAGE

BY

PESHOTUN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA

PRINCIPAL OF SIR JAMSETJEE JEJEEBHOY

ZURTHOSTI MADRESSA.

48198

Ex. g. 24

BOMBAY:

PRINTED AT THE DUFTUR ASHKARA PRESS.

BY

BEHRAMJEE FURDOONJEE & Co.

THE ERA OF YEZDIJIRD 1240.

THE YEAR OF CHRIST 1871.

218198

Registered under Act XXV. of 1867.
The Right of translation is reserved.

To,

RUSTOMJEE JAMSETJEE JEJEEBHOY Esq.

Sir,

Permit me to dedicate this work to you in token of my humble appreciation of your valuable aid and laudable efforts towards the diffusion of religious education amongst our Community, and the dissemination of a thorough knowledge and understanding of the ancient Zend and Pehlvi works relating to the Religion of Zoroaster amongst the Parsee priesthood.

I have the honor to be

Sir,

Your admirer

Peshotun Dustoor Behramjee Sunjana.

પેહલવી ભાષાનું વ્યાકરણ.

અસલ પુસતકોનાં દાખલાઓ તથા સેમીટીક ભાષાને મલતા શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,
પેશોતન દસતુર બેહેરામજી સંજાણા,
મર જમશેદજી જીજીભાઈ જરતોસ્તી મદરેશાનો
મુખ્ય મોબેદ.

મુંબઈ,
દફતર આશકારા છાપાખાના મધે
બેહરામજી ફરદુનજીની કુંપનીએ છાપીકઢેલ છે.
કોટ—બેહરામજી હોરમજી સ્ટીટ, નંબર ૧ તથા ૧૧.

સને ૧૨૪૦ યજદજરદી,
સને ૧૮૭૧ ઇસવી.

આ પુસ્તક સને ૧૮૫૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પ્રમાણે રેજીસ્ટર
કરાવ્યું છે, અને તે કર્તાથી છાપવા તથા તેનો તરજુમો
કરવાનો હક એમના બનાવનારનો છે.

માનવન્ત શેઠજી સાહેબ,

શેઠ ફરદુનજી સર જમશેદજી જીજીભાઈ,

નોગ.

જરતોશતી મજહબને લગતી કેળવણીના આપણા ટોલામાં વધારો થાએ, અને આપણા મજહબને લગતાં કદીમ પુસ્તકો જે જંદ અને પેહલવી ભાષામાં લખાએલાંછે તેહનો સહમજ સંપુર ણ રીતે આપણા ટોલાના અગેારનાંનો મેલવે, તે વીશે તમો સા હેબે વખતે વખત જે ઉલટ બતલાવીછે, અને કીમતી મદદ કીધી છે, તેહની ઈઆદદાસતની એક જુજ નીશાંન તરીકે આએ પેહ લવી ભાષાનાં વ્યાકરણનું પુસતક નમનતાઈ સાથે તમો સાહેબને અરપંણ કરીને માંન મેલવાની હું આએ નોગવાઈ લેઉંછું.

નેકનામ સાહેબ,

હું છેઉં તમારો હમેશનો દુઆગો,

પેરોતન દસતુર બેહરામજી સંજાણા.

PREFACE.

I was led to think of undertaking this work on the Grammar of the *Pahlvi* language in the year 1853 from the following incident;—

In that year, I was officially invited by Mr. Pestonjee Maneckjee, Secretary of the Sir Jamsetjee Jijeebhoy Parsee Benevolent Institution to join a Committee which was appointed to examine a small manual in *Pahlvi* which was prepared for publication for the use of beginners by Dustoor Jamsetjee Burjorjee, Teacher of *Zend* and *Pahlvi* class in that Institution. The other Members of the Committee were Moonsee Mir Suruff Ali, Mr. Dossabhoy Sorabjee Moonshee, Dustoor Minocherjee Eduljee Jamaspasana, and Dustoor Cowasjee Dorabjee Meherjeeranana. In the course of our examination, we came to discuss the inflections *Duboonad* and *Daboond* and two of our number happened to differ materially as to their grammatical forms &c. As there was no available grammar or dictionary of the language at the time, no definite result could be arrived at, but I was so much impressed with the necessity of having such works of reference that I resolved as far as in me lay, to supply the desideratum. Accordingly in 1855 I finished a small elementary treatise on Pahlvi Grammar of about 225 pages which was kindly translated in English at my request by my friend Mr. Nowrojee Furdoonjee. It was my intention to have published that work for the use of my Zoroastrian brethren, but sometime after as my worthy friend Mr. Cursetjee Rustomjee Cama had just returned from Europe I submitted it for his opinion. He quite approved of the idea, and presented me with Professor Spiegel's Pahlvi Grammar and other German works relating to the subject which he had brought from Europe and I was led by his advice to think of enlarging my work by authoritative quotations from the original Pahlvi

works in support of the several rules laid down in my grammar. This revised plan involved much research and labor;—in fact it necessitated my rewriting the whole work, and the result is the present treatise the publication of which has been delayed fully six years owing to certain circumstances.

The first work published in Europe on *Pahlvi* Grammar was by Dr. Martin Haug in the German language in 1854. It was followed in 1856 by *Grammatik der Huzvar-Sprache* by Professor Frederick Spiegel of Erlangen. In the latter work, the learned author has confined his authorities only to *Yasna, Vendidad Visprad Khordeh Avesta* and *Boondesh*—which is not to be wondered at as European scholars then had no access to other works, in the *Pahlvi* language. I have enjoyed this advantage but how far I have availed myself of this good fortune, it is for the reader to say. If it be not taking too much on myself, however I must bear my humble testimony to the creditable manner in which Professor Spiegel has utilized his authorities.

In 1855 my worthy friend Mr. Dhunjeebhoy Framjee Patell published a small Gujerati work containing 80 pages entitled "Hujavcaras or Grammar of the Pahlvi language"

After this my friend Ervad Cowasjee Nosserwanjee Kanga published a Khordeh Avesta with its Pahlvi translation in the beginning of which he has introduced conjugations of Pahlvi verbs with a Pahlvi vocabulary, arranged on the system of Persian Amadan and Farsiat and about which the aforesaid Erved submits the following explanation in his preface.

"A vocabulary of Pahlvi words is introduced in the beginning of this Khordeh Avesta, which has been taken from a book used by the late lamented Dustoorjee Shaeb Jamsetjee Burjorjee Suratwalla to teach the Pahlvi class in connexion with the Sir Jamsetjee Jijeebhai Institution and copies of which are now in the possession of most of the Dustoors."

Last year (1870) I received from Dr. Martin Haug a copy of "*Pahlvi Pazand Glossary*" translated into English by Dustoor Hosangjee. In his Essay on the Pahlvi language prefixed to this work the learned Doctor has by means of comparative Philology traced several Semetic words used in ancient inscriptions to their origin and has expounded the meanings of others by means of the grammatical laws of the Hebrew and Chaldee languages. The work in short is a real help to Pahlvi scholars. Amongst the Zoroastrians the first work on Pehlvi Grammar was prepared in the Persian language in the year 1181 of the Yezdezerd Era by my patron Dustoor Eduljee Dorabjee Rustomjee Sunjana the high priest of the Shenshai Zoroastrians. This work I have received from him with his library as a legacy. It is a small treatise of about 60 pages Octavo and has a preface in *Pahlvi* in which the learned Dustoor says;—

"As there was no work on *Pahlvi Grammar* and "what there was had passed into the hands of professors "of other religion, I was led to undertake this work "by observing in a gathering of Zoroastrians on the new "year day of Hormuzd in Ferverdin Month of the "present year 1181 Yezdezurd Era, that there was much "difference of opinion, rivalry and dissension in regard "to the meaning of a *Pahlvi* word and phrase and "although the controversy led to the exhibition of much "impatience of feeling, yet it led to neither party "succeeding against the other. I have therefore prepared "this small essay on Pahlvi Grammar for the use of "candid students of that language."

In the present work I have indicated the different parts of grammar by their Pahlvi equivalents and for such designations I alone am responsible.

In the appendix, I have given a Glossary of Semetic terms used in *Pahlvi* with their pronunciations in Goojerathi as handed down to us by the Dustoors of Iran and Hindoostan and I have added their generics from Hebrew, Chaldee, Samaritan, Syrian and Arabic. The pronunciations of Semetic terms as used by the Dustoors

of Iran and of India are founded on the well known authority of *Malik Nameh Assooree* which as will be mentioned hereafter is now more than 1200 years old and at the time when this work was written, the Pahlvi language was in its pristine use amongst the Zoroastrians of Iran. The modern orientalists of Europe, however, have modified such pronunciations but such modifications I do not feel justified in recommending to my Zoroastrian brethren.

My original proposal in my advertisement was to give a Glossary of about 3,000 *Pahlvi* words-but as the work has outgrown the limit originally proposed (400 pages) I have had to content myself with only words of *semetic* derivation.

I am indebted to my worthy friend Mr. Sorabjee Shapoorjee Bengallee for first encouraging me to publish this work and since then for his valuable advice and assistance in regard to arrangements for its publication. Nor should I omit to profess my obligations to the Bombay Government and to the Trustees of Sir Jamsetjee Jeejibhoy Translation Fund and other elders of the Parsee Community for the kind patronage accorded to me.

PESHOTAN DUSTOOR BEHRAMJEE SUNJANA.

Bombay 20 *April* 1871.

INTRODUCTION.

The *Pahlvi* is the most difficult of the languages spoken in Iran or Ancient Persia. Being a compound of the *Irani* and the *Semitic* elements, some knowledge of these languages is necessary for the critical understanding of the *Pahlvi* especially a knowledge of *Avesta, Sanskrit* and *Persian* under the former and *Hebrew, Chaldic Seriac* and *Arabic* under the latter. The Zoroastrian Dustoors of India who were noted for their proficiency in *Pahlvi* possessed no knowledge of the *Hebrew, Chaldic* and the *Seriac* languages, but their conversance with *Avesta Sanskrit, Persian* and *Arabic* stood them in much stead and enabled them to compare *Semetic* terms occurring in Pahlvi with their *Arabic* equivalents. The first text book used by Pahlvi students in those days was *Malik Namé Asoori* which was a collection of words after the manner of *Amdan* and *Farsiat* and as the little work contained a collection of *Semetic* words, infinitives, conjunctions, adverbs such as are found in Pahlvi works with their pronunciations and equivalents in Pazund it gave them a competent knowledge of the *Semetic* element of the *Pahlvi*. The famous Anquetil du Perron has embodied this *Malik Name Assoori* in his edition of the *Zend Avesta* published in 1771 (Vol. II p. 476 supra) and an English translation of the work under the style of *The Old Pahlvi, Pazund Glossary* prepared by Dustoor Hosangjee Jamasjee was brought out last year by Dr. Martin Haug under the auspices of the Bombay Government. The authorship of this work is ascribed to a Zoroastrian Dustoor of the time of the Sassanians. Another reason why a knowledge of the Semetic element of the Pahlvi language is necessary consists in the fact that the Pahlvi characters being all very nearly alike their decipheration is a work of difficulty even to the best of students and the pronunciation of any words

therefore could only be brought out from the text by a competent knowledge of the language. The *Pahlvi* is superior in its grammatical structure to the *Pazund* and the modern Persian, as it contains more inflections, affixes, prepositions, adverbs and other parts of speech. Its grammatical structure agrees in a great measure with the *Avesta and the ancient Cuniform texts.*

It is now difficult to assign the time when the Pahlvi language first began to be spoken in Iran but that it was current during our *Kyanian* kings, we have several reliable datas to believe. Modern researches have not elicited any plates or coins of the Kyanian times containing Pahlvi inscriptions but European travellers have brought to light certain cuniform inscriptions of the days of kings *Behmen* and *Dara* and these by no means tend to disprove that Pahlvi had no currency in those days. On the contrary *Mohomed Hosen Tubreji* the author of the well known Persian dictionary known as *Boor Hanae Kateh* informs us on the authority of ancient texts which he was able to glean that *Pahlvi* was the Court language during the reigns of the Kyanian kings :—

PEHLV means a country and *Pehlvi* means a native of the country. On the frontier of Isphan it means a courageous man. It also means a wise man and a man of high station *Rape Pehlv* means worshippers of God of high rank. There is also a kingdom of the names of *Pehlv* and *Pehlvi* denotes the language spoken there. Some authorities have affirmed that the *Pelhvi* language was the Court language of the Kyanian kings. Many are of opinion that the name of the *Son of Sam bin Nooh* is *Pehlv* and *Parse* was the name of his Son's Son and the terms *Pehlvi* and *Parsee* have reference to them.

Although this is what may be called modern testimony, yet there is no reason to impeach its veracity. Mohomood's researches point to three things ; *first* that *Pehlvi* is the language contiguous to the Province of *Isphan,—secondly,* that it was spoken at the court of Kyanian kings, and *thirdly,* that it owes its origin to *Pehloo bin Sam.* The term *Pehloo* however is not the name of an individual. *Sam* is the name of a country and its language was called *Sooriance* known in modern times as the *Semetic.* This language having come in

course of time in contact with ancient Parsee language gave rise to *Pehlvi* and this is further borne out by the fact that the *Sooriance* language was current in Persia in the time of Emperor Hosung of the Pesdadian dynasty. The *Pazand* and the modern Persian also owe their origin to the *Pehlvi.*

That the Pehlvi language obtained currency in ancient Persia during the dynasty of the Kyanian kings will be apparent from the following :—

First. In the first part of the Pehlvi work "*Dinkard*" there is given at the conclusion an account of the origin of that book. From this it appears that the "*Dinkard*" was composed by a high disciple of Zoroaster and with his observations. The original book was ordered by king Gustasp to be deposited in the Royal Archives and copies of it were distributed amongst the believers. When Alexander conquered Persia, he got possession of the M. S. of the "*Dinkard*" and had the historical portion of it translated into Greek. When Ardesir Babekan came to power, finding the text of the "*Dinkard*" scattered throughout, he commissioned a learned Dustoor of the name of *Tosre* to collect the fragments and edit the work. This edition afterwards fell into the hands of *Adar Frobag Farrokhajadan* who flourished during the last dynasty of the Sassanian kings. This learned Dustoor added a second part to the "*Dinkard*" containing the history and tenets of the *Mazdiasna* religion during the times of Alexander and the Sassanian kings. To quote the original ;—

The Dinkunte' that is the "Dinkard" book is composed with a view to diffuse the merits of the Majdeasna religion. The original work contains a dialogue written by a high disciple of Zoroaster which took place between him and Zordoster regarding the tenets and merits of the *Majdiasna religion.* King Gostasp of exalted dignity ordered the original M. S. to be deposited in the *Gunj Saspigan or* the Royal Archives and correct copies of it to be distributed amongst the believers. A copy was also sent and ordered to be preserved at *Dejnepost* that is at the castle of *Istakhir* When Alexander of evil fame carried destruction to the heavenly religion in Persia, the contents of *Dajm pest* or the castle of *Istakhir* were destroyed by fire and the Greek possessed themselves of the Royal Archives and translations were made in Greek of works illustrating ancient history. When the Empire of Persia again flourished under the king of kings *Ardasir*

Babekan, he caused the scattered remains of the book to be collected and entrusted an elder professor of the religion, the pious *Tosre*, with the preparation of complete edition of the book with a commentary in Avesta *Tosre* undertook the task and restored the text from the original M. S. This new edition was ordered by king Ardesir to be deposited in the Royal Archives and copies distributed for the edification of the public. In course of times when owing to religious persecutions on the part of the Emperors professing the religion * several provinces rose up in arms there was living another leading Dustoor of the family of the good *Aderbad* by name *Adar Frobay Furrokhjadan*. This Dustoor collected together the various copies of the book then extant and prepared another edition with the addition of some new matter and this was distributed amongst the followers of religion who were much edified with the new text explained with its commentary in the avesta.

Secondly.—In the *Afreen* of *Ardafuroos* which is used as an invocation of blessings for the dead, there are repeated the names of all the Persian kings from *Gaiomerrd* to *Bahman* from which it appears that this *Doaw* or blessing was composed in the time of *Behman* and is now extant both in Pehlvi and Pazund. This derives confirmation from the fact that *Afrin Punjun* which is commonly known amongst the Zoroastrians as *Rapithan Afrin* and which is supposed to be composed in the time of *Nosserwan Kobad* follows the same method and quotes the names of all the elders of religion terminating with the name of Nosserwan. The Pehlvi of the *Afreen Ardafuroos* is as follows ;—

May the souls be at ease of Gaimurd, Hosang, Tehmoorusp, Jamshed, Furedoon, Meenochehr, *Bami* and *Jobin* Tehmasp—and likewise of Kekobad, Kekaooe, Seavuxs, Kekhosroo, Lohrasp, Gostasp—and Bahaman bin Aspundiar.

Thirdly. Recent European Travellers have brought to light several coins and seals bearing inscriptions in Pehlvi of the names of kings of the Seleucadae and *Askhanian* Dynasties. Count A. D. Gobineau the

* This word in the original Pehlvi is *Tajigan* which is followed by *Dinan*. *Tajigané Dinan* means leaders of religion or Zoroastrian Emperors. Thus in the Pazand Neerung of *Sarosse* Yeasts we read of *Tajiané Busté Kustian* which means emperors who put on the girdle of *Kusti*. This word *Tajigan*, however is used by Dustoor Moola Feeroze in *Avizeh Din* and by my friend Dr. Martin Haug in the *Zend-Pehlvi Glossary* as meaning *Arabs* which I do not think is borne out by the text-for the sequel of the above quotation goes on to state that the original edition of the "*Dinkard*" by *Adar Frobag* was found in the possession of one of his decendants by Dustoor *Atoon pak Admigan* who flourished during the decline of Ancient Persia. In the year 859 Yezdezerd Era Atoonpats copy came into the possession of one *Mahavundad Ramyane Vaheram* from an inhabitant of *Turku Aood* in Syrea by name *Arevpung Bagdad*. The mordern edition of Dinkard is taken from the text of this copy.

French Consul at the Court of the Shah has published the *Pehlvi* texts of these inscriptions in his "*Method of reading Cuniform texts*" published in Bombay in 1865 under the auspices of the Zoroastrian Aborigines Protection Committee. Mr. Edward Thomas of the late E. I. Coy. Civil Service has also published in 1868 in London a work entitled *Early Sasanian inscriptions seals and coins* and in that book (page 125 to 134) he has inserted the texts of those seals and coins written in *Chaldi Pahlvi* with Hebrew characters and these also contain the names of some of the successors of Alexander viz. Mithradates *Dara* and *Ardesir Dara* also of *Asak* of the Askanian dynasty, which goes to prove that the Pehlvi was spoken before the Alexandrian Invasion. To quote some of the *Pehlvi* inscriptions on the coins.

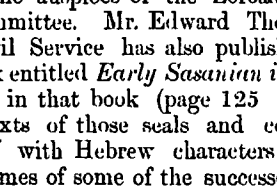

King Matardat (Mithrodates.)(*a*)

Arsak of exalted religion king of kings. (*b*)

Ardesir the son of king Dara

King Dara, son of king Atardad.

Fourthly—There is a Pehlvi work come down to us containing an account of the miracles performed by Dustoor *Ardae Viraf* who flourished in Persia during the reign of the Greek Kings after the conquest of the country by Alexander. The preface to this work contains the following passage;—

"The religion accepted and promulgated by Zoroaster "continued in its pristine purity for 300 years during "which the believers were loyal to it, when Alexander "came to Iran he spread dissensions and animosity "amongst the rulers of the land and when he died, the

(A) This personage lived about the year 368 of the Christian era and was one of the minor princes who succeeded to the dominions of Alexander.

(B) "Early Sassaneans inscriptions Seals and coins" p. 125. I have not followed the translation of Mr. Thomas in the text. He pronounces the word "Vulkes" as "Vulges" and translates it as descended from "Vulges." But the obvious meaning of the term is to denote the religion of *Arsak* the king named. If it had been otherwise, the text would have used the term "*Bcni*" or *Beti*.

"people were divided amongst themselves as there "was no leader of religion or elder or ruler over their "head and moreover they were becoming sceptics in "matters of religion. Upon this the Dustoors and "Mobeds of the religion called a meeting of the believers "at the fire temple of *Aderfrobug* though under great "dread from the persecuting rulers and after good deal "of conversation and discussion, it was determined to "depute some persons from them to the denizens of "heaven in order to ascertain whether the ceremonies "now performed in honor of the dead such as *Yejusnee*, "*Baaz, Afrunqan, Kiria, Bursnoom* and such like are felt "amongst the *Izads* (inhabitants of heaven) or *Devs* "(inhabitants of hell) and whether the souls derive any "benefit from such ceremonies. This was determined "on as the only means of satisfying the believers. "Therefore, from amongst the assembled Dustoors, Mobeds "and others seven persons were unanimously selected "who were noted for the orthodoxy of their faith in the "divine religion. The Seven selected three from their "body and these three selected one by name *Viraf* × × × "The soul of Viraf returned after seven days and seven "nights, and entered his body again × × × *Viraf* then "desired a wise and sagacious man to be sent for and "such a person was accordingly brought and he wrote out "cleanly and distinctly what Viraf dictated.

Fifthly. From biographies of Alexander written in Pahlvi it appears that this language was spoken in the country when it passed into the hands of that potentate *Nizami Gungnavi* the author of *Sekunder Nameh* gives the following account of his authorities.

I could get no connected account of this exalted king in any one book but was obliged to collect materials from different sources and these I have utilized in this Poem, particularly the works written in Greek, Hebrew and Pahlvi of the time of Alexander himself.

I hope I have now made it sufficiently plain that the Pahlvi language was current in the time of the kyanian kings in Persia and that as maintained by some authorities it does not owe its origin to the time of the Sassanian Dynasty.

Again in the *Mujmalol*, a well known Persian history written in 1126 of the Christian era, there are copious citations from *Tareekhe Tubree* and other authorities. In his account of *Istekhir* or *Persipolis* the historian quoting the trust-worthy authority of *Humzeh Isphani* says :—

The *Humzeh Isphani* in its account of *Koorsee* or *Tukhte Jamshid* says that in the Palace of *Tukhte Jamshid* there are Pehlvi inscriptions which at one time a Mobed was sent for to decipher. The inscriptions contained the date and month of the building of the Palace, but I could take down no further particulars from the inscription as the character could not be deciphered and the meaning could not be understood from the form of the letters.

The inscription here referred to has not come down to our days as Kerr Porter, Sir William Ousley and other modern travellers make no mention of it, but from the allusion made in the *Humze Isphani* the antiquity of the Pehlvi language could be traced to the time of the Pesdadian kings of Persia.

Passing allusion has been made above to the origin of the term *Pehlvi*. The opinions of antiquarians, however, are by no means unanimous on the subject. Some maintain, that *Pehlv* means "side" or "frontier" and *Pehlvi* consequently is the name of the language spoken in the countries surrounding Persia. *Pehlv* also means a bold man and a hero and hence some are of opinion that *Pehlvi* is the language of the ancient kings or Pahlvans of Iran. Again *Pehloo* or *Pehluv* also means a country and Pehloo therefore is identified as the vernacular language of that country. Professor Spiegel conjoins the word *Pehluv* with the *Avesta* word *Perethoo* which means large or capacious. Professor Max Muller says that *Pehluv* is derived from the Semetic term *Fursh* which means area or openness. Spiegel also connects *Pahluv* with the Pazand word *Pasoom* which by rules of euphony was pronounced *Pahloom* in Pehlvi. Dr. Haug taking into consideration the several senses in which the *Shah Nameh* uses the term Pehlv is inclined to conclude that it means "relating to ancient Persians" by which he means the Pesdadians, Kyanian, Askanian and Sassanian. For my part I am inclined to think that *Pehluv* is derived from the *Avesta* word *Perethu* which in the second *Purgurd*

of *Vendidad* means "*road*" or "*way.*" According to Pehlvi orthography *th* can be converted into *h* and accepting this construction, *Pehlvi* can be taken to mean "relating to path or way" and the Pehlvi language as the vernacular language as contradistinguished from the Zend or avesta or religious language.

Abne Howcul an Arabic author who lived in Persia in the fourth century of the Hizree era in describing the languages spoken in that country thus speaks of the *Pehlvi* language on the authority of another learned author by name *Humzeool Isphahni.*

Phaluv or *Pahluv* is derived from *Phahlah.* It is the opinion of *Humzeool Isphani* that there were five ancient languages in Persia. *Pehlvi, Dari, Persian, Khojee,* and *Syrian.* Of these, the Pehlyi was spoken at the court of the Kings of Persia on the frontiers of *Phuluv* which contained *Isphan, Reh, Hamdan, Mahnehavund,* and *Azerbaezan.* The Syrian is the spoken language of the inhabitants of *Sawad* yet their written intercourse was carried on in the Syrian Persian.

The learned orientalists of Europe guided by the inscriptions found at *Tukte Jamshed, Nukse Rustom* and the valley of Hajiabad, have divided the Pehlvi language into two parts namely the *Chaldee Pehlvi* containing Semetic words and idioms and the *Sassani Pehlvi* which is a mixture of Persian idioms and terms with Semetic. The former is the same as the *Syrianee Farsee* mentioned in the above quotation from *Humze Isphani.*

We moreover learn from the trustworthy authority of *Anvareh Soheli* that the Seriani language was prevalent in Persia in the time of king Hosang Pesdad. This work quoting another Persian work called "Culeelood dumneh" relates the following circumstances connected with the discovery of a document written on behalf of Hosang found enclosed in a box which was picked upon a mountain;

King Dabelim opened the box with his own auspicious hands and he found therein a piece of white silk cloth written over in the Seriac charac-

ters. Being desirous of learning the contents of the writing × × × a person was searched out who was versed in a knowledge of ancient writings and with the King's permission he was taken to his Majesty's presence. × × × The learned man deciphered every word of the writing with great difficulty and on thinking over the meaning for a long time said that this writing relates to the particulars of this treasure and is of advantage to the king. It is to the effect that this treasure is reserved by me, king Hosang for an exalted king of the name of Dabselim and I am informed by divine inspiration that it is destined to be his fortune.

This also tends to show that the Semetic element in the Pahlvi language is not owing to the admixture of the Assyrian as maintained by some but that it is only a derivation from the Syrean or *Seriac* language.

The Pahlvi language is also distinguished amongst European Orientalists by the name of the *Huzavarash* language the origin of which term has also taxed their critical skill. The learned Professor J. Muller identifies *Hazavarash* with *Hoojoorus* and ascribes its origin to the *Avesta* word *Hoojoothur* or "good zor." Professor Spiegel says that whether or not Professor Muller be correct in his derivation, there can be no doubt that *Huzavarash* and *Hoojoothur* are both of the same meaning. My learned friend Dustoor Hosangjee Jamaspjee in the preface to his *Zend Pehlvi* Glossary published in 1867 says as follows:

"This word which has been a great puzzle to the "European Scholars can be explained in a very simple, "and I think, satisfactory way. *Huzvaresh* means no- "thing, and can neither be explained from the Persian, "nor from a Semitic language; it is simply a mispronunci- "ation of *Huzvanash* which is to be divided in huzva- "nashi. i. e. the language of *Ash*, which can be only "Assyria; the full form may have been Huzvan-ashar "which was afterwards shortened and corrupted. To "this interpretation I was led by Dr. Haug who directed "during our frequent conversations several times my atten- "tion to the fact that the Pahlavi was more closely related "to the Assyrian than to any other Semetic language. "As regards the Syllable ân in Huzvanash, it is to be "remarked, that the Pahlavi ân is always changed to âr

"in Persian or Dari, as *metan* to *meher*, *âtan* to *adar* "*shatan* to *shahar* etc. Accordingly *huzvanash* became "*huzvarâsh*.—

Dr. Martin Haug in his learned and elaborate *Introductory Essay on the Pehlavi language* prefixed to Dustoor Hosangjee's *Pahlavi Pazand Glossary* takes up fully seven pages (37-43) to explain his views in regard to this point. He says that the meaning of the term Huzvanash which is frequently applied to Pehlvi is more difficult to settle and quotes the authority of *Aben Mokoofa* an Arabic author who flourished about 800 years ago from which it appears that the meaning of *Huzvaresh* as expounded to *Aben Mokoofa* by Parsee priests of those days was Orthography and Spelling. The Mobeds also informed the author that there were 1000 Semetic terms in *Zavaresh* or *Huzvaresh* from which Dr. Haug is led to infer that the Glossary of these 1,000 words must be the one known as the Sassanian Dictionary which is the same as the *Old Pahlvi, Pazand Glossary* translated by Dustoor Hosangjee. I am inclined to agree with Dr. Haug on this point, but he is of opinion from what *Aben Mokoofa* says that the term *Huzvaresh* can be referred to no language whatever. Referring however to Dustoor Hosangjee's rendering of the term Dr. Haug says :—

"Though there can now be little doubt as to the "meaning of Huzvaresh its etymology is by no means "easily discovered. Destur Hoshengji explains it as "Huzvan-asor, "the language of Assyria" an interpretation "which I had also adopted before examining the actual "use of the word ; but this can no longer be entertained.

The same authority also informs us that some antiquarians are disposed to take *Huzvaresh* as a derivation from *Huzvaren* which means "good zor." Dr. Haug himself attempts to resolve the term *Huz-varesh* into the Avesta *Ooz-vur* which means *open* or *explicit*. In this view the attempt made by my learned friend Dustoor Hosangjee to identify *Huzvaresh* with *Huzvanesh* cannot be reconciled with the received principles of ortho-

graphy of the Pehlvi language especially as in this language **R** is never changed into **N** except in certain terms in Persian of Pehlvi Origin.

Let it not be supposed that in alluding as above to the attempts made by such men as Muller, Spiegel, and Haug to account for the origin of the term *Huzvaresh* I mean in any way to reflect on their knowledge of ancient Persian literature. If, however, I can venture to put my own construction on the term it would be to the following effect;—

In Pehlvi this word is written in three ways and and their phonetic renderings would be *Huzvaresh*, *Huzvarshen*, and *Huzvarine*. The last syllables of the second and third terms viz., and may easily be converted into *Khaldea* and the term would thus be *Huzve-khaldea* or *Huzve Chaldee* which means the *Chaldee* language or language of *Chaldea* an ancient kingdom situated between the Euphrates and the Tigris of which Babylon was the capital. Dr. J. Bunsen in his *Philosophy* of *Universal History* says:—

> They are reduced to the Northern branch, spoken in the Euphrates and Tigris, Syria and Palestine ×××× The northern branch is represented, first by Hibrew (the language of the Ibri, men who came from Arapakhitis) fixed in Palestine (Canaan) and divided into Phœnician and Hibrew Proper; and, secondly, by popular Chaldee, or the common language of Babylon and Asyria (Elam and assue), and of Mesopotamia and Syria (Aram and probably Lud, or semetic Asia Minor.)

In further confirmation of this view we find the following passage with preface of *Sassanian Pehlvi Glossary* translated by Dustoor Hosangjee.

"Through the virtue of the auspicious name and "glory of the Supreme God, may this Persian trans- "lation of *Malik Name Asooree* or work of Assy- "rian Glossary be of use and advantage to the students "of *Khaldee* or *Chaldee* language."

Again, no where throughout ancient *Pahlvi* writings do we find *Huzaveresh* used as a term of common acceptance but under the latter of the two words above quoted from *Malik Name Assooree* viz and the pronunciation is rendered in *Avesta*

character as *Hazvuresh* and hence it is I think that the word has obtained currency. Through ignorance of the meaning of the term we find some Pehlvi writers stating on the front page of their works. "I write this in the *Huzvuresh* or *Pehlvi* language." The ancient Dustoors of Iran however, were aware of the real meaning of the term thus defectively rendered, for we find *Anquetil du Perron* quoting a Pazand passage to the following effect.

"It is necessary to write this in *Avesta* or *Sewad* "characters, which Sewad characters are of *Huzavaresh* "or *Chaldee* language."*

I have thus attempted to give the result of my reading and researches in connection with the literature of the Pehlvi language and although it is not for me to claim any very exaggerated value for my labours, yet I am free to confess that I have been actuated throughout with an humble desire to arrive at the truth to the best of my powers.—

The following is a list of the Works in the Pahlvi language written at different times during the sway of Persia by the Kyanian, Askanian, and Sassanian dynasties which have come down to us;

*This passage is also quoted by Spiegel and Haug. The latter has translated Sewad into Chaldee and the context bears him out.

Dinkunteh.

Vuzer kunteh Dini.

Neerungstân.

Shâyest-lâ-Shâyest.

Eruzbabâe Boondehsune.

Zende Javid Sidâdâde.

Zende Yajshna.

Zende vespe Ratoo.

Zende Hâdokht.

Zende Dâmdâd.

Zende Avestâe Khoordeh

Dâdustâne Dinee.

Sheeon Goomâni Vujâr.

Boondehshne.

Minoe Kherud.

Mâdigâne Goshtfuriân.

Ogamdechâ.

Jâmâsp Beetâee.

Mâdigâne Virâf.

Anderje Atoonpât Mânuspundân.

Kârnâme Aruthster Pâpkân.

Gunjeh Sâaeegân.

Setâesne Eahân.

Mâdigâne Ruejom.

Mâdigâne Ahoonve

Mâdigâne Ruejatnam.

Mâdigâne Khondad Jome Furverdin Binâ.

Mâdigâne Aivihnguno Tushkook.

Mâdigâne Madam cheme droon.

Mâdigâne Huft Amospund.

Anderje Dânûk Gubnâ.

Zende Vahooman yasht.

Mâdigâne Hoosrobe Kuvâdân.

𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬀𐬯𐬀𐬉𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Duhmâne Vehân Afneen.
𐬌𐬀𐬯𐬀𐬉𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Nupeekinshne Purverde.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Mâdigâne Durhut.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬀𐬯𐬀𐬉𐬌 𐬀𐬯𐬀𐬉𐬌	Vâje Atoon Pâte Mânuspundân.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬀𐬯𐬀𐬉𐬌	Vujere deenee.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Mâdigâne Dârooe Khonsundush.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Mâdigâne Avâdushe Menyhân.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Mâdigâne Atoon Furobuge Furkhunjâdân.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Mâdigâne Gujuste Abâlesh.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Vâjch Mâligâneh Avustâk.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Mâdigâneh Chutrung.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Daroon Neerungee Pavun Zend.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Cheedeh avustâ Gâsâne Afzoonee
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Neerunge yajshne.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Yajshne chand Arj.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Avestâe Daroone Faroharân yasht.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Vishtasp yasht Puvun Neerung.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Avestâe Zende Peerâmoone yasht.
𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌 𐬛𐬀𐬨𐬙𐬀𐬌	Mâleek Nâmeh Asooric Puvunch Pârsee.

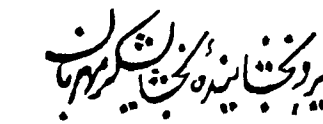

દીબાચો.

પાક દાદાર અહુરમજદનાં મોબારેક નામની સતુતી કરવા સાથે, તે મીનો તથા ગેતીના સરદારની જેનાબમાં સર નમાવીને, અને તે સાહેબના મોકલેલા અશો પેગંમબર જરતોશત સપીતમાંનનાં પવીત્ર ફરોહરની ઈમ્યાદ કરીને આમ્યે પુસતકનો દીબાચો હું શરૂ કરૂંછેઉં.

પેહલવી ભાષા ઈરાંન સરજમીનને લગતી ભાષાઓમાની એક સરવેથી બિકટ ભાષાછે. એ ભાષાની રચના તેહેની અંદર ઈરાંની તેમજ સેમીટીક તત્વો ભેલાઈને તેના મેલાવરાથી થામ્યેલીછે; તેથી એ ભાષાનાં પુસ્તકો વાંચવાનો પુખ્ત અભેમ્યાશ કરનારાઓને ઉપલી બેહુ ભાષાઓને લગતી કેટલીએક માહેતગારી મેલવવી જોઈએછે; તેમાં ખસુસન ઈરાંની ભાષાઓમાં અવસ્તા, શંઉસકરોત, અને ફારસી તથા સેમીટીક ભાષામાં હીબરૂ, ચેમ્યાલડી,* સીરીમાક, અને અરબી ભાષાનાં વે આકરણનાં મુલ તત્વો તથા શબ્દ કોશની સહમજ મેલવવી જોઈએછે; કેમકે તે વગર એ ભાષામાં રચામ્યેલાં પુસતકોની એબારતબંદી અને તેહેની મતલબ સંપુરણ રીતે સહમજાઈ સકતી નથી. આપણા હીંદુસતાંન ખાતે થાઈ ગમ્યેલા આગલા દશતુરો જે આમ્યે પેહલવી ભાષા સહમજવાની કીરતી મેલવી ગમ્યેમ્યાછે; તેઓ જોકે હીબરૂ, ચે

* આમ્યે ભાષાને કેટલામ્યેક ધરસથી 'કેમ્યાલડી' તથા 'ખેલડી' કરી નેખી બોલેછે; માંટે આમ્યે પુસ્તકનાં જાંહાંથી 'કેમ્યાલડી' અથવા 'ખેલડી' કરીને લખાણ થામ્યેલું હોમ્યે તેહને 'ચેમ્યાલડી' ભાષા જાણવી.

આલડી અને સીરીઆક ભાષાને લગતું કસું ગનેઆંન ધરાવતા નહી હતા, તોપણ તેઓએ અવસ્તા, શંઉસકરીત, ફારસી અને અરબી ભાષાનો હીંદુસ્તાંન ખાતે સારો અભેઆશ કરેલો હતો; તેહેનાં બલથી તે ઓ પેહલવી ભાષાનાં પુસતકો વાંચીને સહજજ સકતા હતા, અને સેમેટીક ભાષાને લગતો બોલ જો પેહલવી પુસતકમાં તેઓને મલતો હતો તો તેનો મુકાબલો તેઓ અરબી ભાષાના તેહેને મલતા આવનારા શબ્દની સાથે કરતા હતા. વલી તે સાથે [illegible] **માલીકનામે** અસુરી નામની એક નાથલી પેહલવી શબ્દકોશ, જે હાલમાં ફારસી ભાષા સીખનાર અભેઆશીઓને સારૂ શરૂઆતમાં વપરાતી **આમદન** અને **ફારસીઆત**ના આકારને મલતીછે, તેહેનો તેઓ પેહેલો અભેઆશ કરતા હતા, તેથી તેઓને સેમીટીક શબ્દોના અરથો સહજજવાની વધારે કઉવત મલતી હતી; કેમકે આએ નાથલાં પુસતકની અંદર પેહલવી પુશતકોમાં વપરાએલા સેમીટીક શબ્દો તથા સેમીટીક ધાતુઓ ઉપરથી રચાએલાં સામાનય રૂપો તથા શબ્દયોગી અને કોરીયાવિશેષણ અવયોનો એક મુખ્ય સંધરહ તેહેના પાજંદ ઉચ્ચાર અને અરથની સાથે આપેલોછે; અને તે પુસતક સાસાંનીઆંન દોરની હદમા આપણા ટોલાના એક દસતુરની તરફથી રચાએલું ગણેઆમાં આવેછે; † આ ટે જેખી પેહલવી વીદ્વેઆરથી જાંહાંવેર ઉપલી ભાશાઓની મદદ લઇને કોશેશ અને લાંમબા વખતના આહાવેરાથી એ ભાષાનું ગને આન મેલવે નહી, તાંહાંસુધી તે એ ભાષામાં લખાએલાં પુસતકોને સુધ

† આએ પેહલવી શબ્દ કોશની એક નકલ ફારસી અલેફ, બે, ની ટીપના આકારમાં આંકુવીટીલ દુ પેરો નામના જાણીતા વીદ્વાંન ફરેંચ ગરથકારે સને ૧૭૭૧ ઇસવીનાં સાલમાં પોતાનાં ફરેંચ ભાષામાં છપાવી પરગટ કરેલાં Zend Avasta જંદ અવસ્તા; એવે નામનાં પુસતકનાં બીજાં દફતરને ૪૭૬ મે સરેથી તેનાં અસલ ઊચ્ચાર અને અરથ સાથે પરગટ કરેલીછે; અને હાલ સને ૧૮૭૯ ઇસવીના સાલમાં એ શબ્દ કોશ તેહેના અસલ આકારમાં અલેફ, બે, ની ટીપ સાથેની એક શબ્દ કોશ સાથે મુંબઇની નામદાર સરકાર તરફથી તેહેના ઇંગરેજી તરજુમા સાથે દસતુર હોશંગજી જમાસપજીનાં લખાંણ અને ડાક ટર મારટીન હાઊગની તપાસ હુઠલ **ધી ઓલડ પૈહલવી પાજંદ ગલાસરી** હુવા નામથી પરગટ થાએલીછે.

રીતે વાંચીને તેહેનો બરોબર તરજુમો કરવાને સકતીવાંન થાએ નહી. અને જો કોઈ વીદેઆરથી ઉપર તલેની થોડી ઘણી માહેતગારીથી તેમ કરવાની હુલરાઈ કરેતો ખચીત તેવો શખ્સ પેહલવી લખાંણુની અસ લ મતલબને શમજવામાં વારેવાર ભુલ ખાધા વના રેહે નહી. વલી આએ ભાષાના અક્ષરોની વલાંણ અને આકાર એકબીજાને મલતા આવવાને લીધે તેહેના ઘણા કાબેલ વીદેઆરથીનેબી કેટલાએક શબ્દો થોડોવાર વીચાર કરેઆ વગર સાધારણ નજરે જોતાંવાર ઉકલાવવાને બની સકે હેવું નથી. જોકે પેહલવી અક્ષરોની ઉતપંતી અવસ્તાના હરફોના ટુંકા આકાર ઉપરથી થાએલીછે, તોપણ અવસ્તાના અક્ષર ની વલાણ હવડાં સુધી એકબીજાથી જુદા આકારમાં રહેલીછે, તેથી અ વસતા ભાષા સેહલાઈથી વગર અચકાવે વંચાઈ સકાએછે; પણ તેવી હાલત પેહલવી અક્ષરોની રહી નથી, તેહેને લીધે એ ભાષાનો દરએ ક શબ્દ વગર નીઅમે તરેહવાર ઉચ્ચારથી વંચાઈ સકેછે; તેહેને તેના મેહલ ઉપર ઘટતી રીતે સહમજીને વાંચવા સારૂં એ ભાષાના પુરતા અભેઆશ અને માહવેરાની જરૂરછે.

પેહલવી ભાષા તેહેનાં વેઆકરણુની બાંધણીમાં પાજંદ તથા હાલ ની ચાલુ ફારસી ભાષા કરતાં વધારે સરસ દરજ્જો ધરાવેછે; કેમકે તેહે ની અંદર પાજંદ અને હાલની ફારસી કરતાં વધારે રૂપાખ્યાપણુ, અર્થ, પ્રત્ય, ઉપસર્ગ, અવ્યયો અને વાકયરચનાએછે. આએ ભાષામા જે જે વ્યાકરણરૂપી જોડણીએછે તે સઘલી જોડણીએ અવસતા અ ને કદીમ પારસી લેખો (Oneiform Text.) ની સાથે મલતી આવેછે.

ઈરાંન દેશમાં પેહલવી ભાષા કેહારથી શરૂ થાઈ તે વીસેનો ચોક સ વખત મુકરર થાઈ સકતો નથી; પણ એ ભાષા આપણા કેએાની પાદશાહોઓના વખતમાં ચાલુ હતી હેવું સીધ કરવાને કેટલાએક ભ રોસો રાખવા જોગ દાખલાઓ ઉપરથી આપણને બની આવેછે. જોકે કેએાની પાદશાહોઓના વખતમાં આએ ભાષાની અંદર કોતરાએલા સીક્કાઓ, તથા તખતીઓ હાલમાં આપણને મલી આવતી નથી, અને પાદશાહ બેહમનૈ, અને દારાને લગતી તખતીઓ કદીમ પારસી ભાષા

ત્યાં કોતરાએલી ઇઉરોપીઅન મુસાફરોની સોબથી આપણને જણાએલી છે, તે ઉપરથી હેવું નથી ઠરતું કે ઈરાન દેશમાં તે વેલા પેહલવી ભાષાનો રેવાજ હતો નહી; કેમકે તે વેલા ઈરાની પાદશાહઓનું રાજ ચોમેર પંથરાએલું હતું; તેથી તાંહાં ઘણીએક ભાષાઓ ચાલતી હતી, તેમાં પેહલવી ભાષા પણ હતી. આપણા કયાની પાદશાહઓના વખ તમાં પેહલવી ભાષા તેઓની દરબાર ખાતે બોલાતી હતી; હેવું "બુર હાંને કાતેઅ" નામની નામીચી ફારસી ફરહંગના બનાવનાર મોહ મદ હોસેન તબરેજીએ તેહેને બલેલી કદીમ પુસતકોની દલીલો ઉપરથી જણાવેઉંછે. આએ કાબેલ ગરંથ કરતા પોતામાં પુસતકમાં પેહલવી ભાષા વીસે નીચે જણાવેઆ પરમાંણે લખેછે :—

پهلو—بفتح لام شهررا گويند مطلقا چه پهلوی بمعني شهری باشد و نواحي اصفهان‌را نيز گفته اند و مردم شجاع و دلاور باشد و مردم بزرگ و صاحب حال را هم ميگويند چه مراد از راه پهلوی راه بزرگان يزداني است و نام ولايتي هم است که زبان پهلوی منسوب بان ولايت است و بعضي گفته اند که لغت پهلوي زبان پای‌تخت کيان بوده است و جمعی گويند نام پسر سام بن نوح است و پارس پسر او بوده و پارسي و پهلوی بديشان منسوب است

"પેહલવ—અગત કરીને દેશને કેહેછે, કેમકે પેહલવીનો અર "થ દેસીનો થાએછે; તેમજ એસફહાંનની સરહદ તથા બાહાદુર અને "દેલાવર માણસને (પહલવ) કરીને બોલેછે. વલી બુજોરગ અને ચ "હડતે દરજજેનાં બાદશાહોનેબી 'પહલવ' કરીને કેહેછે; કેમકે શાહે "પહલવીની મતલબ ચહડતે દરજજેના બજદાંપરસ્તોનીછે. વલી એ "ક બોલકનું નાંમબી પહલવ કરીનેછે, અને પેહલવી ભાષા તે બોલ "કને લગતીછે. કેટલાએક લોકો હેવું કહી ગએલાછે કે પેહલવી "ભાષા કેબાંની (પાદશાહ) ઓની દરબારને લગતી ભાષાછે. ઘણાએ "ક લોકોનું મતછે કે સાંમ બીન નુહના છોકરાનું નાંમ પેહલુ કરીને

" છે, અને પારસ તેહેનો છોકરો હતો, અને પેહલવી તથા પારસી તે " બોની સાથે સંબંધ રાખેછે."*

જો કે આચ્યે ફારસી ગરંથ કરતાચ્યે તેહેને ઞલેલી વીગતો ઉપરથી છેક પાછલા વખતમાં ઉપર લખેલો એહવાલ આપેચ્યોછે; તોપણ તે કોઇની પરકારે વાંધા ભરેલો નથી. ઉપલાં લખાંણમાં તરણ મુખ્ય બાબત આવેલીછે, તેમાં એક એને પેહલવી ભાષા એસફહાંનના પરાંતને લગતી ભાષાછે, બીજું એને તે કેચ્આંની પાદશાહચ્યોની દરબાર ખાતે બોલાતી હતી, અને તરીજું એને તેહેની ઉતપંતી પેહલુ બીન સાંમથી થાએલીછે. આચ્યે તરીજી બાબત ઉપરથી હેવું સીધ થાચ્યેછે કે પેહલવી જ બાંનની ઉતપંતી સાંમના બેટા પેહલુથી થાઇછે, તે પેહલુ નાંમનો કોઇ પુરૂશ નહી પણ "સાંમ દેશની سریانی સુરીચ્આની" જબાંન જે સેમેટીક ભાષાને નામે હાલમાં ઓલખાચ્યેછે તેનું વપરાંણ કદીમ પારસી ભાષાની સાથે ભેલાઇ જવાથી પેહલવી ભાશાની તેમાંથી ઉતપંતી થાએલીછે, અને એ વાત માનવા જોગછે, કેમકે સુરીચ્આંની ભાષા પેશદાદીચ્આંન ટોલાના પાદશાહ હોશંગના વખતમાં ઇરાંન ખાતે વપરાતી હતી; અને તે ભાષાના લોગતો કદીમ પારસીમાં આમેજ થાઇને તારપછી પેહલવી ભાષા જનમ પાંમીછે. તેમજ પેહલવી ઉપરથી પાજંદ અને હાલની ફારસી ભાશાની ઉતપંતી થાઇછે.

હવે પેહલવી ભાષા કેચ્આંની ટોલાના પાદશાહચ્યોના વખતમાં ઇરાંન ખાતે ચાલુ હતી, તે વીસેની સાબેતીમાં જે દાખલાચ્યો હમોને ઞલી આવેચ્આછે, તે હમો અતરે આપીએછે.

પેહેલું—"દીનકરદ" નામની પેહલવી ભાષામાં લખાએલી મોતેબર કેતાબનાં બે ભાગોમાંહેના પેહેલા ભાગની સેવટે તે કેતાબનાં લખાંણની ઉપજ તીપજનો એહવાલ આપેચ્આમા આવેચ્ઓછે, તે ઉપરથી અંપાણને જણાચ્યેછે કે એ દફતર પેગમબર જરતોશતના વીચારથી તેહેના પેહેલે દર જજેના શાગેરદે લખેઉં હતું, અને તે અસલ કેતાબને કેચ્આંની પાદશા

* હેનેજ મુલતો વીચાર "પરહંગે જેહાંગીરી" તથા "પરહંગે રેસીદી" ના કામેલ ગરંથકરતાચ્ઓએથી પોતાના પુસતકોમાં આપેલ્યેછે.

હ ગેાશતાસપે પાદશાહી પુસતકખાનાંમાં મેલાવી હતી અને તે ઉપરથી બીજી સાફ નકલેા કરાવીને તેહેના (પરજાના લેાકેામાં) ફેલાવેા કરેએા હતેા, અને તેજ અસલ નકલ પાદશાહ સેકંદરને ઈરાંનનાં પાદશાહી દફતરખાનાં માંહેથી મલી હતી, તેહેની અંદરના તવારીખને લગતા કેટલાએક ભાગનેા તેણે યુનાની (ગરીક) ભાષામાં તરજુમેા કરાવેએા હતેા. તેવાર પછી જારે પાદશાહ અરદેશીર બામકાંનનું રાજ થાએઉં તારે તે અસલ કેતાબ છુટી પડેલી હાલતમાં તે પાદશાહને મલી હતી; તેણે તે વખતના એક કાબેલ 'તેાસર' નામના દસતુરની પાસે તે કેતાબને મેલવીને દરૂસ્ત કરાવી હતી; અને તેહેની એક નકલ પાદશાહી પુસતકખાનાંમાં રાખવાનેા તથા બીજી નકલેાને જરતેાશતીએામા ફેલાવવાનેા હેાકમ કીધેા હતેા. એ પછી તે કેતાબની અસલ નકલ પાછલથી "દીનકરદ" કેતાબનું બીજું દફતર લખનાર દસતુરાંનં દસતુર આદરફરેાબગ ફરરેાખજાદાંનને સાસાંનીઆન પાદશાહેાના છેલ્લા દેારમા મલી હતી. તે વેલા તેણે અસલ પુસતક ઉપરાંત સેકનદર અને સાસાંની પાદશાહેાના વખતમા બનેલા બીજા કેટલાએક મજદી યસની દીનને લગતા બનાવેાની વીગત જણાવવા સાથે જરતેાશતી દીનને લગતાં કેટલાંએક ફરમાનેાને લગતું પેાતાની તરફથી લખાંણ કરેઉંછે. જે વીસેનું અસલ લખાંણ આએ રીતનું છે :—

" દીનકનદે (ઈઆને દીનકરદ કેતાબ) મજદીઅશની દીનને લ
" ગતી સધલી કીમતી દાનાઈ પ્રસીધ કરવાની મતલબથી લખેઆમાં
" આવીછે, અને તેહેનું પેહેલ્લું લખાંણ જરથમ ભલી દીનને કબુલ ક
" રનારાએા મધેથી આરાધના કરવા જેગ ફરેાહરનેા પેગમબર જરતે.
" શત સપેંતમાનના પેહેલ્લે દરજજેનાં શાગેરદે તે યસત ફરેાહર (ઈ
" આને પેગમબર જરતેાશત) થી સવાલ જવાબેા સાંભલીને, ભલી દી
" નને લગતી દરએક બાબતની દાનાઈની સહજ (તે) રેાશની વાલાં
" મુલ (ઈઆને અશેા જરતેાશત) થી રેાશનીની મીસાલે જાહેર કરવા
" સારૂં કરેલું છે; અને તે (લખાંણ) ની શરૂઆત સવાલ અને (તેને
" લગતા) હુકમથીછે. બુજોરગ દરજજાના પાદશાહ કેઆંની ગુશતા
" સપે તે અસલ કેતાબ ઉપરથી નકલ કરવા તથા અસલને મંનજે

" **શરૂપીગાન*** (ઈમાને પાદશાહી દફ્તરખાનામા) રાખવા અને સાફ " નકલોનો (લોકોમાં) ફેલાવો કરવાને ફરમાવેઉં; અને તેવારૂ પછી " તેહેની એક નકલ 𐬯𐬀𐬎𐬀𐬌 𐬌𐬎 દેજે **નપેશતે**† (ઈમાને ઈસતેખરના

---

* **દીનકરદ**નાં અસલ લખાણની અંદર 𐬯𐬀𐬎𐬀𐬌 𐬌𐬎 𐬛𐬀𐬌𐬥 'ગંજે શસપીગાન' હુવી એબારત આવેલીછે, તેમાં લખાએલો '𐬯𐬀𐬎𐬀𐬌 **રાસપીગાન**' શબ્દ અવસ્તાના 𐬯𐬀𐬎𐬀𐬌 સંધ, બોલ ઊપરથી બનેલાં સ્ત્રીલીંગ નામ '𐬯𐬀𐬎𐬀𐬌 સસ્તી' ઊપરથી બનેલોછે, જેહનો અરથ 'લેખ પત્તર' અથવા 'ગરંથ' કરીને થાએછે. આએ શબ્દનો છેલ્લો અક્ષર '𐬌 ઈ' હોવાને લીધે તેહની સેવટે '𐬯 આંન' ને બદલે '𐬌𐬎 ગાન' પ્રત્યય લગાડેઆમાં આવેલોછે, માટે '𐬯𐬀𐬎𐬀𐬌 𐬌𐬎 𐬛𐬀𐬌𐬥 ગંજે શસપીગાન' નો અરથ 'લેખ' અથવા 'ગરંથને લગતી દોલત' નો થાએછે; તે ઊપરથી હમોએ તેનો અરથ 'પુસ્તકખાના' નો કરેઓછે; કેમકે ઊપલી એબા રતમાં આવેલા 'ગંજ' બોલની ત્રોરાદ 'પુસ્તકના સંધરહ' નીછે. '𐬯𐬀𐬎𐬀𐬌 **શરૂપી**' બોલની શરૂઆતમાં અસલ દંતી 𐬱 સ, ને બદલે વપરાએલો ટાલુ 𐬰 શ, કાએદાથી ઊલટી રીતે લખાએલો નથી; કેમકે પેહલવીમાં 𐬀𐬉𐬌𐬥 **અંગોશ્ત**, અથવા 𐬀𐬉𐬌𐬥 **અંગોસ્ત**, "આગલું". 𐬱𐬀𐬉𐬌 **શારક**, અથવા 𐬱𐬀𐬉𐬌 **સારક**, "બુલબુલ" હુવી રીતે દંતી અને ટાલુ 𐬰 શ, અવારનવાર વપરાએલાછે. એ શીવાએ ઊપલા ઈમલામાં વપરાએલા 𐬛 ય, નો આકાર 𐬓 ત, ને બદલે ફેરવાએલોછે.

† સર ઊલીઅમ આઊસલી પોતાની ઈરાંનની મુશાફરીના ગરંથનાં બીજાં દફ્તરને સફે ૩૪૪ મે **તારીખે તબરી**ના આધાર ઊપરથી લખેછે કે:—

King Gushtasp deposited the Zend, or sacred Volume which Zerdusht (Zoroaster) had brought to him *in a place at Istakhr called Dernebisht* (156)

(156) فى موضع من اصطخر يقال له درنبشت આએ નોટમાં આપેલા અરબી ફેકરા વીસે આએ કાબેલ ગરંથકારે પોતાની તરફથી આએ રીતનો ખોલાસો કરેઓછે કે:—"આએ કીમતી ફેકરો જે હુંએ ટાંકી બતલાવે ઓછે તે **બરીટીશ મીઉઝીઅમ**ની અંદર (Cotton. Lib. Vitell A. IV.) માં જલવાઇ રહેલોછે, અને તે (તારીખે) **તબરી**ના અસલ અરબી પુસ્તકનાં બીજાં દફ્તરમાં ઈમાને તે પુસ્તકના ચોથા ભાગની અંદર સાચવી રાખેલોછે."

વલી એજ ગરંથકાર ઊપલાંજ દફ્તરને ૩૭૪ મે સફે تاريخ معجم **તારી ખે મોઅજમ** નામની શરસી કેતાબનો ફકરો ટાંકીને તેહેને આધારે લખેછે કે:—

گشتاسپ چون باصطخر مراجعت نمود بفرمود تا دخمه ساختند و کتاب زندرا به تعظیمي تمام انجا بنهاد و گروهي را به محافظت آن بر گماشت

"Gushtasp on his return (from Balkh) to Istakhr caused a "dakhmah or vault to be made, in which he deposited with

" કીલ્લા) માં મોકલીને તેહેને તાંહાં જાલવીને રાખવાની મેલવણી
" આપી. (તેવાર પછી) બુરી કીરતીવાલા સરદાર સેકનદરથી ઈરાંન
" શેહેરમાં ખોદાઈ દીનને મોકસાંન પોહોચેઉં, અને (તે વેલા) જે કાં
" ઈ દેજેનપેશત (ઈસ્તે એસ્તખરના કીલ્લા) માં હતું તે બલી ગએ
" ઉં, અને જે પાદશાહી દફતરખાનામાં હતું તે રૂમી લોકોના હાથ
" માં ગએઉં; તે ઉપરથી (તેઓએ) આગલી તવારીખથી વાકેફ થવા
" સારૂ તેહેનો યુનાની (ગરીક) ભાષામાં તરજુમો કીધો. † જારે ઈરાં

" much reverential Ceremony the Book Zend, (composed by Zer-
" dusht); and appointed a body of persons to guard it."

" જારે ગોશતાસપ (બલખથી) એશતેખરમા પાછો આવેઓ તેઆરે એક
" દાખમુ અથવા ગુમખ્જ બનાવવા સારૂ ફરમાવીઉં; અને તેની અંદર તેણે
" ઘણી ઈજત ભરેલી રીતે (જરતોશતે બનાવેલી) જંદની કેતાબને મેલી; અ
" ને તેની તપાસ રાખવા સારૂં કેટલાએક જણને રાખેચા."

† પાદશાહી પુસ્તકખાનામાંથી મલેલાં પુસ્તકોનો પાદશાહ સીકનદરના હુ
કમથી **ગરીક** ભાષામાં તરજુમો થાએલો હતો તે વીસે પાદશાહ સેકનદરની ત
વારીખ લખનાર થાએર નીજાંની ગંજનવીએ પોતાનાં બનાવેલાં સેકનદરનામાં
ની અંદર નીચે જણાવેલા પરમાણેનું લખાંણ કરેલું છેઃ—

خرد نامهارا زلفظ دري بيونان زبان كرد كسوت گري

" (સેકનદરે) એલખને લગતી કેતાબોનો દરી ભાષામાંથી ઈઉનાંની (ગરીક)
ભાષામાં તરજુમો કરાવેઓ."

આએ જગોએ દરી ભાષાની મોરાદ પેહલવી ભાષાની સહમજવી જોઇએ
છે; કેમકે પેહલવી ભાષા ઈરાંનના કેટાંની તથા સાસાની પાદશાહોની દરબા
રી ભાષા હતી, તે ઊપરથી ઘણાએક ફારસી લખાંણ કરતાંઓએ પેહલવી ભા
ષાને દરી ભાષાને નામે લખેલીછે.

પાદશાહ સેકનદરના હોકમથી અવસ્તા અને બીજાં પુસ્તકોનો ગરીક ભાષા
માં તરજુમો કરેચા પછી તે પુસ્તકોને પાદશાહી પુસ્તકખાનામાં એલાહેદાં રા
ખેચાં હતાં, તે વીસેની સાબેતી સેકનદરનામાની અંદર આવેલી નીચે લખી
જણાવેલી વીગત ઊપરથી આપણને મલેછે.

چو زهره ببال در امد نخست زهاروتيان جاي آن بوم شست
بفرمود تا آتش موبدي كشند از هنرمندي و بخردي
نسون نامهٔ زندرا ترکنند وگرني بزندان دفتر کنند

" જેઆરે (સેકનદર) બાબુલ ખાતે બખતાવારી સાથે આવી પોહોંચેઓ,
તારે તે જગોની સરજમીનને તાંહાંના પરહેજગાર લોકોથી સાફ કીધી; અને ફ
રમાવીઉં કે સહમજ અને દાહાપણથી આતશપરસતીનો અટકાવ કરે, અને
જંદ અવસ્તાનાં ધરમ પુસ્તકોને ધોઇ નાખે, એને જો તેમ નહી બનેતો બં
ધીઆર પુસ્તકખાનામાં તેહેને રાખે."

" નનું રાજ પાછું સારી હાલતમા લાવવા સારૂ પાદશાહઓના પાદ
" શાહ અરદેશર બાબકાનનો દોર પોહોચેઓ, તેઆરે તેણે આએ
" (દીનકરદનાં) લખાંણુને છુટી હાલતમાંથી એકઠું કરવા તથા તેહને
" લગતા બોલાસાને અવસતાના બોલાસા સાથે પાછા મેલવીને સમ
" પુરણ કરવા સારૂ દીનનો એક આગેવાન અશો "તોસરે" નામનો ધ
" રમગુરૂ હતો તેહને ફરમાવેઉં, તે ઉપરથી તેણે તે (કેતાબ) ને (તેહના)
" રોશન મુલ (ઇઆને અસલ નકલ) ઉપરથી ચલકાટ ભરેલી કોથી;
" અને તેહને પાદશાહી દફતરખાનામાં રાખવા તથા તેની સાફ નકલોનો
" (પરજાના લોકોમાં) ફેલાવો કરવા સારૂ (પાદશાહ અરદેશરે) હુકમ
" કીધો. તેયાર પછી દીનનેજ લગતા પાદશાહઓ * નો તરફની ખ
" રાબીથી કેટલાએક મુલકોમાં કીતનો ઉઠેઓ; તારે ભલી દીનના લો

---

* આએ ઊપલી પેહલવી એબારતની અંદર تاجيگان **તાજીગાન**, બોલ વપરાએલોછે, તે તેની પછી વપરાએલા دين **દીનાન**, શબ્દની સાથે સંબં ધ ધરાવેછે; તેથી تاجيگان دينان **તાજીગાનેદીનાન**, નો અરથ "દીનને લગ તા તાજદારો" (ઇઆને જરતોશતી પાદશાહઓ) નો થાએછે; જેમકે રાતની સરોશ યશતની પછવાડે પઢવામાં આવતી પાજંદ નીરંગમાં (يسن) ·ايمنگ ·يسنها "તાજીઆંને બસ્તે કુસ્તીઆંન" હેવી એબારત કુસ્તી બાંધનાર પાદશા હઓને અરથે વપરાએલીછે; માટે "અવીજેહ દીન" નામની કેતાબની અંદર મરહુમ દસતુર મુલાં શીરોજજીએ તથા 'જંદ પેહલવી ગલાસરી' માં હમારા કામે લ મીતર ડાકટર મારટીન હાઊગે "તાજીગાન" બોલનો અરથ 'અરબો' નો કરેઓછે, તે હઓને ઘટતો અને વાજબી દેખાતો નથી; કેમકે ઊપલાં લખાંણની પછી આવેલી પેહલવી એબારત ઊપરથી જણાએછે કે "દીનકરદ" કેતાબની આદરપરોબગ પરરોબ્બદ વાલી અસલ નકલ તે દસતુરની ઓલાદથી ઊતરતા આવેલા એક પેશવાની પાસેથી જરતોશતીઓ ઊપર પડેલા હાદેસાના વખતમાં (ઇઆને જરતોશતીઓની હકુમત ગએઆ પછી) ઘણી પુરાંની હાલતમાં તે વ ખતના દસતુર આતુનપાત આદમીગાનને મલી હતી; અને આતુનપાત આદમી ગાનની નકલ ઇઅજદજરદી સને ૩૫૯ માં સીરીઆ દેશને લગતી **ફરખન આવાદ** નામની જગોના એક રેહેવાસી **અરેશવંગ** બગદાદ નામના ગરહ સમ પાસેથી **માહોવનદાદ** શમયાને **વહેશમને** મલી હતી, અને તેણે કરેલી નકલ ઊપરથી એકએક પછી થાએલી દીનકરદની નકલો હાલ આપણી પાસેમોજુદ રહેલીછે.

" કોનો (ખુબોવન્તા આદરબાદની ઓલાદનો) પેશવા આદરફરોબગ
" ફરરોખ્ખજાદાન હતો, તેણે તેહેની જે જે નકલો જુદે જુદે ઠેકાણે છુ
" ટી છુટી હતી, તેહેની અંદર નવી બાબતો હુમેરીને તેહેને વીખરાઇ
" ગએલી હાલતમાંથી પોતાની દીનના લોકોને સારૂ પાછી બાબબંદ
" કીધી; અને ભલી દીનના લોકોને અવસતા તથા તેહેની પરથમ
" દીન કબુલ કરનારાઓએ કરેલી માએંની વાંચીને સહમજવા સારૂ
" તેહેની અસલ ઉપરથી પાછો રોશની ભરેલી નકલ કીધી." †

બીજું અરદાફરૂઅશની આફરીન (જે અશો રવાંનોને લગતું આફરીનગાન અથવા મીઅનજદ કીધા પછી સેવટે દોઆ તરીકે પઢ વામાં આવેછે તે) માં પાદશાહઓનાં રવાંનોને દોઆ કરતાં, ગઇઓ

---

† મજકુર ના ૧૫૧ વાલા ૧૯૬ ના ૧૯૬ ના ૧૯૬ ના

મરદથી તે કેચ્માંની પાદશાહ બેહમન સુધીના ઈરાંનના ઈચ્મજદાંપરસ
ત પાદશાહચ્ઓના નામો વાપરેલાંછે, તે ઉપરથી જણાચ્એછે કે, તે હુવા
પાદશાહ બેહમનના વખતમાં જોડાચ્એલી હતી, (કેમકે આફરીને પંનજી
જેહેને આપણા લોકો સાધારણ રીતે રપીથવનની આફરીનને નામે
બોલેછે, તે પાદશાહ નોશેરવાંન કોબાદના વખતમાં બનેલીછે, તેમાં પ
ણ ઉપલીજ રીતે કેચ્માંની પાદશાહ ગોશતાસપથી દીનને રેવાજ આપ
નારા બુજરગોનાં રવાંનોની ઈચ્માદ શરૂ કરીછે; અને પાદશાહ નોશર
વાંનનાં નામ આગલ આવીને તેને ખતમ કીધીછે.) અને તે પેહલવી
તેમજ પાજંદમાં લખાચ્એલી આપણી પાસે હાલ મોજુદ રહેલીછે, અ
ને તેની અસલ પેહલવી એબારત આચ્એ રીતનીછે :—

[illegible] *

" દરૂદ હોજો ! ગઈચ્ઓમરદ, હોશંગ, તેહમુરરૂપ, જમશેદ, ફરેદુન,
" મીનોચહર બાંમી અને જોબીન તેહમાસપ તથા કેકોબાદ, કેકાઉશ,
" કે સીચ્આવખશ, કેખશરો, કે લોહોરાસ્પ, કે ગોશતાસ્પ અને બેહ
" મન બીન એસફનદીચ્આરના રવાંનને."

તરીજું—ઈઉરોપખંડના ફાબેલ મુસાફરોચ્એ કરેલી હાલની નવી
શોધ મુજબ સેકનદર પછીના મલેકુત્તવાચ્એફ તથા અશકાંનીચ્આંન ટો
લાના કેટલાચ્એક બાદશાહચ્ઓનાં નામથી ઈરાંનની જુદી જુદી સરહદો
માં કોતરાચ્એલા સીક્કાચ્ઓ તેચ્ઓને મલી આવેચ્આછે; અને તે સીક્કા

* આચ્એ એબારતનું પાજંદ વપરાંણ નીચે મુજબ થાચ્એલું છે:—

[illegible]

એ હાલમાં ઇઉરોપખંડમાંછે; તેની ઉપરના લેખો ઈરાંનના હાલના ફ્રેંચ એલચી કાંઉનટ એ. ડી. ગોબીનાએ ઉકલાવીને તેહેનો તરજી મો તે સીક્કા ઉપર કોતરાએલી અસલ પેહલવી એબારત સાથે આ પેએોછે, * તેમજ તે પાદશાહએોને લગતા કેટલાએક સીક્કાએોના લેખો એચ્આલડી પેહલવીમાં હીબરૂ હરૂફે આગલી હીંદુસ્તાંન ખાતેની નામદાર ઇશટ ઇનડીઆ કંપનીની સીવીલ સરવીસવાલા મીઃ એચ વરડ ઠાંમસે લંડન ખાતે સને ૧૮૬૮ નાં સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલાં "Early Sassanian inscriptions Seals and Coins." હેવે નામનાં પુસતકને ૧૨૫ થીતે ૧૩૪ સુધીના સફાએોમાં આપેલાછે; તેમાં મલેકતવાએફની અંદર પાદશાહ સેકનદરની પછી થાઈ ગએલા મીતરદથ પાદશાહ તથા અશકાંનીએાંનમાં પાદશાહ અશક તથા ઢારાં અને અરદશીર વગેરેના સીક્કાએો આવેલાછે; અને તે સીક્કા એો ઉપર પેહલવીની સાથે ગરીક ભાષામાં કોતરાએલું લખાંણ આપ ણને મલેછે, તે ઉપરથી પેહલવી ભાષા સેકનદરની આગમચના વખ તમાં ઈરાંન ખાતે વપરાતી હતી તેહેની આપણને દેખાઇતી શાખશી મલેછે. આએ પેહેલવી સીક્કાએો ઉપર નીચે લખી જણાવેલા પરમા ણે એબારત આવેલીછે, જેમકે :—

એશીઆ માઈનરના રાજા મીતરદથસના સીકકા ઉપરની પેહલવી એબારત.

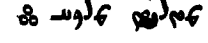

મેતરદત મલકા.

---

* આએ લેખો મુંબઇ ખાતે સને ૧૮૬૫ ઇસવીનાં સાલમાં ઊપલા કા એલ એલચીનાં નામથી છપાઇ પરગટ થાએલા Method of reading Cuniform texts. હેવે નામનાં ઈરાંની જરતોશતીએાની હાલત સુધારનારી મંડલી ની તરફથી છપાઇ પરગટ થાએલાં ઇંગરેજી પુસ્તકની અંદર પરગટ કરેલાઓમાં આવેલાછે.

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

પાદશાહ મેતરદત. *

અરશકાનીઆંન ટોલાના પેહેલા પાદશાહ અરશકના
સીકકા ઉપર કોતરેલી પેહલવી એબારત.

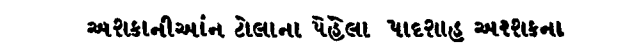

વલકેશો અરશક મલકીન મલકા.†

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

"ઉનચી દીનવાલો અરશક પાદશાહઓનો પાદશાહ."

મીડીઆના પાદશાહ અરદેશીર બીન દારાંના સીકકા ઉપર
કોતરેલી અસલ પેહલવી એબારત.

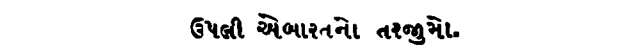

અરથશતર મલકા બરીએ દારલી મલકા.

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

અરદેશેર પાદશાહ દારાં પાદશાહનો પુત્ર.

મીડીઆના પાદશાહ દારા બીન ઈતારદતના સીકકા ઉપર
કોતરેલી અસલ પેહલવી એબારત.

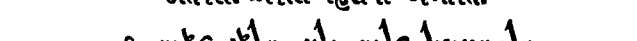

દારેલ મલકા બરીએ ઈતારદત મલકા.

---

* આએ સરદાર ઈસુ કરાઈસટની ૬૦૦ વરસ ઊપર થાઇ ગએલો છે. અને તે સેકનદર પછી થાએલા અલેકુત્તવાએરમાનો એક એશીઆ માઇનર નો રાજા હતો.

† બી૦ થામસના પુસતકને ૧૨૫) મે સને ઊપલી એબારત આવેલીછે, તેમાં આવેલા "વલકેશ" બોલનો ઊચ્ચાર 'વલગેશ' કરીને કીધોછે; અને તેહેની અતલબ્ય હુવી જણાવેઆમાં આવીછે કે 'વલગશ' ની ઓલાદનો 'અરશક' પણ એ બોલ જેમ સાસાંની પાદશાહોના સીકકા અને લેખોમાં પાદશાહનાં ના

ઉપલી એબારતનો તરજુમો.

•દારાં પાદશાહ ઈતારદત (આતરદાદ) પાદશાહનો બેટો.

ચોથું—દસતુર અરદાએવીરાફને લગતા એહવાલનું એક પેહલવી પુસતક હાલમાં આપણી પાસે પેહલવી ભાષામા લખાએલું મોજુદછે, તેની અંદર જણાવેછે કે તે પુસતક દસતુર વીરાફની હજુરમાં લખાયું હતું, અને દસતુર વીરાફે જે મોજીજા ભરેલું કાંઇ કરીઉં હતું તે પાદશાહ સેકનદર પછીના ઈરાંનનાં રૂમી હાકેમોના રાજમા કરીઉં હતું. જે વીસેની અસલ એબારત તે પુસતકના દીબાચામાં નીચે જણાવેઆ મુજબ આવેલીછે.

" અશો જરતોશતની કબુલ કરેલી અને દુનીઆંમાં ફેલાએલી દી
" ન ૩૦૦) વરસની આખેરીવેર નીરમલ રેહી, અને આંણુસો તે ઉપ
" ૨ વીસવાસુ રહેઆં. તેવારપછી સીકનદરરૂમી * * ઈરાંન શેહેર
" માં આવેએો, તેને * * ઈરાંનના મોહોટા હાકેમોની અંદર એ
" ક બીજા વચચે વેર અને અદાવત નાખી અને પોતે મરણ પામે
" એો * * તેવારપછી ઈરાંન શેહેરના લોકો એક બીજા સાથે જધ
" ડો કરવા લાગેઆ; કેમકે તેઓને માંથે કોઇ દીનનો એલમ ધરાવ
" નારો દસતુર, વડીઅલ, હાકેમ, અને પાદશાહ હતો નહી; તેથી
" બોદાઇ (ઇબ્રાને દીનને લગતી) બાબદ વીસે તેઓ શકમંદ થાએ
" આ. * * તે વેલા જે કોઇ દીનના દસતુર મોબદો હતા તેઓએ પે
" લા દીનના રાહજન હાકેમોથી ઘણા બીહીને ફતેહમંદ આદરફરોબ

મની આગલ હમેશ ﻣﻠﻚ ﻣﻠﻮﻙ ﺍﻟﺴﻼﻃﻴﻦ જ્યા ﺳﻠﻄﺎﻥ " મજદયસન બગી અરથશતર મલકાઆન મલકા " ઇબ્રાને " મજદીએસની દીનવાલો બખતાવર અરદેશર પાદશાહઓનો પાદશાહ " ઇતીયાદી આવેછે, તેમ ' અરશક ' નાં નામ ની આગલ ' વલકેશ ' બોલ તે પાદશાહ કીઓ ધરમ પાલતો હતો તે બતલાવવા ને સારૂ આવેલોછે. જો અરશકના બાપ અથવા વડીઅલનો સંબંધ બતલાવ નારાં નામ તરીકે તે હતેતો અરશકના " મલકાઆન મલકા " ના બેતાબંની આગલ વચમાં ﺑﺎ બેનમ, અથવા ﺑﻦ બરી, બોલ વપરાઇને તે આવતે, પણ તેમ બનેલું નથી, માટે વલકેશ નો અરથ હમોએ મી० થોમસે આપેલા તરજુ માની બિપરાંત કરેઓછે અને તે હમોને વાજબી જણાએછે.

" ગ (નામના આતશ કદેહ) ની દરગાહમા અંનજુમન બોલાવીઉં;
" અને (તાંહાં) ઘણીએક રીતની વાત તથા તકરાર આએ (આબત)
" ઉપર થાઇ, કે આપણામાથી કોઇ શખસ જાએ અને મીનોઇ લો
" ક્રોથી ખબર મેલવે, કે આપણુ હવડાં જે ઇજશને, બાજ, આફરી
" નગાંન, કીરીયા, બરશનુમ અને ઇસ્ફોનજદાથરેગીરીને લગતું કાંમ ક
" રીએછે, તે ઇજદોની તરફ પોહોચેછે કે દેવોની તરફ પોહોચેછે ?
" અને તે (કાંમ) આપણા આતમાની મદદને સારૂ પોંહોંચસે કે નહી !
" તારેજ આપણી મતલબ બર આવે અને હાલના વખતમાં જે માણુ
" સોછે તેવોની ખાતેરી થાએ. પછી દીનના દસતુરોના અને આ
" દર ફરોબગની દરગાહમા બોલાવેલાં સઘલાં આદમીઓ હતાં તેઓ
" ના એકમતલતા વીચારથી, જે સાત પુરૂશો બોહાઇ દીન વીસે ઘણા
" જ વીસવાસુ હતા તેઓને ચુંટી કાહાડેઆ * * અને સાતમાથી
" તરણ અને તરણમાથી એક વીરાફ નામનાને પસંદ કીધા * *
" તે વીરાફનું રૂહ સાત દાહાડા અને રાતે પાછું આવેઉં અને બદ
" નની અંદર દાખલ થાએઉં. * * અને તેણે (વીરાફે) ફરમાવેઉં
" કે એક ડાહેયા અગમબુધીવાલા લખનારને બોલાવો; તે મુજબ તે
" ઓએ એક સીખેલા દુરઅંદેશ લખનારને બોલાવેએો, અને તેણે
" આગલ બેસીને જે કાંઇ વીરાફે કહીઉં તે સુધ, બોલલું અને વીગ
તે લખેઉં." * આએ અસલ લખાંણ હાલમાં આપણી પાસે પેહ
લવી વીરાફનામાનાં પુસતક તરીકે મોજુદ રહેલું છે.

---

* અમારી કોપીમાં આ ફકરાનો અનુવાદ નથી. ઘણું કરીને ભાષાંતરકારે ગાળી દીધો હશે. * * મુખ્યત્વે
આ પ્રમાણે છે કે આ સાત પુરુષોમાંથી એક જણ સાત દિવસ અને રાત પછી પાછો આવીને પોતાનો
અનુભવ કહી સંભળાવે છે. * * અને તેણે (વીરાફે) ફરમાવેલું * * આ ફકરાનો અનુવાદ નથી.

પાંચમું—પાદશાહ સેકનદર રૂમીના વખતમાં ઇરાંન ખાતે પેહલ વી ભાષાનું ચલણ હતું; તે વીસેની સાબેતી પાદશાહ સેકનદરની ત વારીખ બીજી ભાષાઓ સાથે પેહલવી ભાશાની અંદર લખાઇ હતી, તે ઉપરથી આપણને મલી આવેછે. જે વીસે સેકનદરનામાના બનાવના ર શાએર નીજામી ગંજનવીએ પોતાની તરફથી લખેલા સેકનદરની તવા રીખનાં પુસતકની અંદર નીચે જણાવેલા પરમાણે વરણન કરેઉંછેઃ—

اثرهای ان شاه آفاق کرد ندیدم نگاریدهٔ دریک نورد
سخنها که چون گنج آگندهٔ بود بهر نسختي در پراگندهٔ بود
ز هر نسخه برداشتم مایها برو بستم از نظم پیرایها
زیادهٔ ز تاریخ‌های نوي یهودی و نصراني و پهلوي
گزیدم ز هر نامهٔ نغز او ز هر پوست برداشتم مغز او
زبان در زبان گنج پرداختم وزان جمله سرجملهٔ ساختم

" તે બુજોરગ પાદશાહને લગતો સઘલો એહવાલ દરોબશત એક
" કેતાબની અંદર લખેલો મહને નહી મલેઓ, તેથી છુટાં છુટાં જે
" જે પુસતકમાં તેને લગતું કીમતી વરણન હતું, તે દરએક પુસતકમાં
" થી ચુંટી કાડીને તે ઉપરથી આએ કવીતાનું પુસતક હુંએ બનાવી
" ઉંછે; તેમાં અગત કરીને સેકનદરના વખતની તુરતની યુનાંનો (ગ
" રીક), નસરાની (હીબરૂ) અને પેહલવી ભાષામાં લખાએલી કેતાબો
" ઉપરથી આએ પુસતક રચીઉંછે."

હવે આપ્યે ઉપર બતલાવેલી ભરોસો રાખવાજોગ દલીલો ઉપરથી વગર શક સાબેત થાયેછે કે પેહલવી ભાષાનું વપરાંણ કેઆંની પાદશાહઓના વખતમાં હતું, અને જેઓ એ ભાષાની ઉતપંતી સાસાંની પાદશાહઓના વખતમાં થાએલીછે હેવું મત આપી ગએઆછે, તે વાત આપ્યે દાખલાઓથી ૨૬ થાયેછે.

વલી مجمل التواريخ મજમલોલ તવારીખ,* નામની ઘણી નામીચી અને પુરાતમ ફારસી કેતાબમાં તેહનો બનાવનાર اسطخر **એસ્તખર** અથવા **પરસીપોલીસ**નો એહવાલ આપતાં **હમજે એસફેહાંનીનાં** બનાવેલાં ભરોસા ભરેલાં ફારસી પુસતકનો આધાર બતલાવીને લખેછેકે:—

اندر حال کرسي در نقاب الاسفهاني همي شرح دهد—برانچا
بیشترها هست بفهلوی و همي گوید در روزگار موبدی را بیاوردند که
آنرا بخواند در جمله این لفظ بود که کردش این زمان چم بفلان ماه
و فلان روز بپهلوی نیشتست این کلمتهای و بسیاری دیگر و من از
جهت نادانستن حرف آن ننوشتم که از صورت غرضي بر نخیزد

"(હમજે) એસફેહાંનીની કેતાબમાં કુરસી (ઇઆને તખતે જ મશીદ) ના એહવાલની અંદર આપ્યે રીતનું લખેઆંન કરેઉંછે કે, તાંહાં (ઇઆને તખતે જમશીદવાલા મેહેલમાં) પેહલવી ભાષાની અંદર લખાણેાછે, જે વીસે હેવું કેહેછે કે એક વેલા એક મોબેદને તે (લેખો) વાંચવા સારૂં બોલાવેઓ હતો, તે લખાંણની અંદર મતલબ એ હતી કે:—" **આપ્યે (મેહેલની) બાંધણી જમશેદના વખતમાં " ફલાંણે રોજે અને ફલાંણે મહીને કરેલીછે.**" આપ્યે પેહલવી લખાંણ ઉપરાંત બીજું ઘણુંએક લખેલું હતું; પણ તે અખશર નહી સહમજી સકવાને લીધે હુંએ તે લખી લીધું નહી; કેમકે (દસતખત ના) આકાર ઉપરથી મતલબ સમજાતી નથી."

જોકે આપ્યે પેહલવી એમારત એક હજાર વરસની લાંમબી મુદ્દત ગુજરી જવાને લીધે કેર, પોરટર તથા સર ઉલીઅમ આઉસલી, જેવા

* આપ્યે કેતાબ સને ૧૧૨૬ ઇશવીના સાલમાં બનેલીછે, અને તેહેમાં "તારીખે તબરી" ના દાખલાઓ જાયજા ટાંકેઆમાં આવેલાછે.

નામીચા મુશાફરોના વખતસુધી જલવાઈ રહીતી નહી, માટે તેઓ તે હેની કદ્રી નીશાંન આપી સકેઆ નથી; પણ હમજે એસફહાંની મું લખાંણુ જો આપણે કબુલ રાખીએતેા, પેહલવી ભાષાનું પુરાતત્વ છુ છેક પેશદાદીઆન પાદશાહેાના વખતની સાથે ભલી સકેછે.

આએં ભાષાનું નામ પેહલવી કરીને સા ઉપરથી પડેઉંછે, તે વીસેની સેાધ કરતાં જુદા જુદા કાબેલ ગરંથકારેાએ આપેલા વીચારં ઉ પર આપણને ધ્યાંન આપવું જોઈએછે.

એ વીસે જુદા જુદા ગરંથ કરતાઓનાં જુદાં જુદાં મતછે. કેટ લાએક તવારીખ તથા કેાશ લખનારાઓનું હેવું મતછે કે, પહલવ— સબ્દનેા અરથ 'તરફ' અથવા બાજુનેા થાએછે; માટે ઈરાંનના દે શેાની આસપાસ બેાલાતી ભાષાનું નાંમ પેહલવી કરીનેછે. બીજું, બાહાદુર અથવા પેહવાંનને 'પેહલવ' અથવા પેહલવાંન કરીને કેહે છે, તેથી પેહલવી અથવા પેહલવાંની એ આગલા ઈરાંની પેહલવા નેા તથા પાદશાહેાઓને લગતી ભાષાછે. તરીજું, 'પેહલુ' અથવા પેહલવ શેહર અથવા દેશને કેહેછે, માટે પેહલવી જબાંનેા અરથ દે શી ભાષાનેા થાએછે. પરેાફેસર સપીગલ 𐭐𐭄𐭋𐭅 પહલવ, બેાલને અવ સતાના 𐭠𐭅𐭮𐭩𐭯𐭠 પેરેથુ, શબ્દની સાથે મેલવેછે, જેનેા અરથ "બેાહલુ" અ થવા 'વીસતારવાલું' હેવેા થાએછે. પરેાફેસર મેકસમુલર, 𐭐𐭄𐭋𐭅 પહલ વ, બેાલની ઉતપંતી સેમીટીક 𐭯𐭫𐭱 ફરશ, જેનેા અરથ "બેાલાસેા" અથવા "વીસતાર" નેા થાએછે, તે ઉપરથી થાએલી ગણેછે. વલી સપીગલે પાંજદમાં 𐭥𐭥𐭭𐭥 પારુમ, ઉપરથી 𐭠𐭥𐭭 અશ, નેા 𐭠𐭥𐭭𐭥 આંહુમ, બનીને રૂપ લીધેલા 𐭐𐭄𐭋𐭥 પેહલુમ, બેાલની સાથે પેહલવ ને મેલવે એાછે. ડાકટર હાઉગે શાહાનામા મધે વપરાએલા 𐭐𐭄𐭋𐭅𐭩𐭪 પેહલવી, બેાલને લગતી સઘલી મતલબેા ધ્યાંનમાં લઈને તે ઉપરથી 𐭐𐭄𐭋𐭅𐭩𐭪 પે હલવી, બેાલનેા અરથ "આગલા ઈરાંનીઓને લગતું" હેવેા કરેએાછે. અને આગલા ઈરાંનીની મતલબ તેણે પેશદાદીઆંન, કેઆંનીઆંન, અ શકાનીઆંન, અને સાસાંનીઆંન ટેાલાને લગાડીછે. આએ સઘલેા વી ચાર ધ્યાંનમાં રાખવા સાથે માહારેા વીચાર હેવેાછે કે 𐭐𐭄𐭋𐭅 પેહલવ, નેા ઉ

તપંતી અવસતાના જબાન પેરેથવ, બોલ ઉપરથી થાઈ હોએ, હોવું જો આપણે માનીએતો, વંદીદાદની બીજી પરગરદમાં 'રસતા' અથવા 'મારગ' ને માટે જબાન પેરેથવ, શબ્દ વપરાએલોછે, અને તેમાં વપરાએલા ث થ, ને બદલે પેહલવીમાં કાએદાસર ه હ, થાએલોછે; માટે એ ઉપ રથી જો આપણે પેહલવી બોલનો અરથ કરીએતો તેહેનો અરથ "રસ તા" (અથવા) મારગને લગતું" હોવો થાએછે, અને તેના આધાર ઉપરથી پارسی پهلوی પેહલવી જબાન, નો મોરાદી માએનો "રેવાજી અથવા ચાલુ ભાષા" નો થાઈ સકેછે, અને તે સહમત આપણને કબુલ રા ખવા જોગ કરેછે; કેમકે જોઆરે જંદ અથવા અવસતાની ભાષા ધરમ પુસતકને લગતી મુકરર થાઈ હોએ, તારે ઈરાનમાં રાજ દરબા રી અથવા લોકોની ચાલુ ભાષા તરીકે વપરાતી જબાનનુ નાંમ એ લખને સારૂં પેહલવી કરીને રાખેઆમાં આવીઉં હોએ.

એમન હુકલ † નામનો, એક અરબી ગરંથકાર ઈરાનદેશમાં વપરાતી ભાષાઓ વીશેનુ વરણન આપતાં હમજોઉલ એસફહાંની ના મના એક કામેલ ગરંથકારનાં રચેલાં પુસતકના આધાર ઉપરથી પેહ લવી ભાષા વીશે આએ રીતે લખેછે કે;—

"پهلو فهلو, ઈઆને 'પહલવ' બોલ શબ્દ 'فهلهه' ઉપરથી "નીકલેલોછે. હમજોઉલએસફહાંનીનો કોલછે કે ઈરાનની કદીમ "ચાલુ ભાષા પાંચ હતી; પેહલવી, દરી, ફારસી, બોજી, અને સ "રીઆંની, તેમાં પેહલવી ભાષા (ઈરાનના) પાદશાહઓની દરબાર "ખાતે બોલાતી હતી અને તે فهلهه ‡ ની (સરહદને) લગતી હ "તી; જે (સરહદ) ને લગતાં એસફેહાંન, રએ, હમદાંન, મા

† આએ ગરંથકાર હીજરી સનેની ચોથી સદીમાં ઈરાનમા થાઈ ગએલોછે.

‡ હમજે એસફહાનીના જણાવેઆ મુજબ ઈરાંનને લગતા એક મોહોટા પરાંતનુ નાંમ આગલા વખતમાં پهلو પેહલવ હોવાં નામથી જણાએલું હતું, અને તે વાતને શાહનામાના બનાવનાર શાએર ફીરદોસીતુસીના કોલથી વધારે ટેકો મલેછે; કેમકે આએ શાએરે પાદશાહ કાઉશને લગતા એહવાલમાં રૂમ, અને ચીનના પરાંતોની સાથે પેહલવ નામના એક પરાંતનું નાંમ નીચે લખી જણાવેલી બેતની અંદર જણાવેલું છે; જેમકે:—

هم بارشان بديد خسروي ز رومي و چيني و از پهلوي

" હનેહાવંદ, અને આજરબાઈજાંન, નામનાં પાંચ શેહેરોછે. સીરી " આની ભાષા **સવાદના** રેહેવાસીઓનીછે, તો પણ તાંહાં સીરીઆની " પારસીમાં લખાંણનો વહીવટ ચાલતો હતો.* "

ઈરાંન ખાતે તખ્તે જમશેદ, નકશે રૂશતમ અને હાજીઆબાદની ખીણ, અને પાહાડો ઉપર સાસાંની પાદશાહઓના વખતમાં તથા તેહેની આજીજ પેહલવી ભાષામાં કોતરાએલા લેખો તથા સીક્કાઓ નાં લખાંણ ઉપરથી ઇઉરોપખંડના ઉગમણ પરાંતની ભાષાઓનો અ ભેઆશ કરનારા કાબેલ વીદ્વાનોથીઓએ પેહલવી ભાષાનાં તે લખાં ણોને બે ભાગમાં વેંહેંચી નાખેલાછે, તેમાં જે પેહલવી લખાંણની અં દર સેમીટીક લખાંણની રીતીઓ તથા શબ્દો વપરાએલાછે, તેહેને **ઇમ્આલહી પેહલવીનું** નામ આપેઉંછે; અને જે લખાંણની અંદર ઈ રાંની લગ્ણ તથા શબ્દોની સાથે કાંઇએક સેમીટીક બોલો વપરાએલાછે, તેહેને સાસાની પેહલવીનું નામ આપેલુંછે. તેમાંની **ઇમ્આલહી પેહ લવી** હમોએ ઉપલા ફકરામાં **હમજેહ એસફહાનીના** લખાણમાં જ ણાવેલી سرياني فارسي **સરીઆની ફારસીછે.**

સરીઆંની ભાષાનું લખાંણ ઈરાંનના મોલકમાં પાદશાહ હોશં ગ પેશદાદના વખતથી ચાલતું હતું, તેહેની સાબેતી " અનવારેસોહે લી " નામની ભરોસો રાખવા જોગ ફારસી કેતાબ ઉપરથી આપણને મલેછે. આએ કેતાબમાં **કલીલુલદમન** નામની કેતાબને આધારે દાબશલીમ પાદશાહને એક પાહાડના અંદરથી મલેલા ખજાંનામાં

---

* فهلو—بالفتح ثم السكون و لام يقال فهله قال حمزة الاسفهاني كان نظام الفرس قديما يجرى على خمسة السنّة الفهلوية و الدرية و الفارسية و الخوزية و السريانية فاما الفهلوية فكان يجرى بها نظام الملوك في مجالسهم وهي نعتة منسوبة الي فهله و هواهم يقع علي خمسة بلدان اصبهان و الري و همدان و ماهنهاوند و اذربيجان و اما السريانيه فكان يتكلّم بها اهل السواد و المكاتبة في نوع من اللغة بالسريانّي فارسي

પાદશાહ હોશંગની તરફથી લખાએલો એક દસતાવેજ મલેઓ હતો, તે માં એક દાબડી તેને મલી હતી, તે વીસેનું બએઆંન આપતાં નીચે જણાવેઆ પરમાણે લખેછે કેઃ—

" (દાબશલીમ પાદશાહે) પોતાને બખતાવર હાથે તે દાબડીને " ઉઘાડી, (તેઆરે તેમાં) એક સફેદ રેશમી કટકો તે ઉપર સરીઆંની " ભાષામાં લખેલાં કેટલાંએક લખાંણ સાથનો નજર પડેઓ, તેમાં શું " બાબતછે, તે જાંણવા સારૂ પાદશાહ આતુર રહેઓ * * તારે એ " ક વીદવાંન શખસ જે કદીમ ભાષાઓ લખવા તથા વાંચવામાં પુ " રતી માહેતગારી ધરાવતો હતો તેહેની ખબર મેલવીને તેહેને પાદશાહ " ની પરવાનગીથી હજુરમાં લઈ ગએઆ * * તે દાંનેશમંદે પે " લું લખાંણ લઈને તેની અંદરના દરએક શબ્દને બેઆંન આપીને " ઉકલાવેઆ, તેવાર પછી ઘણાએક વીચાર કરીને કહીઉં કે આએ " લખાંણ આએ ખજાંનાની હકીકતને લગતું અને ઘણાએક ફાએદા " ભરેલું છે; અને તેની મતલબ એછે કે આએ ગંજનામાને હું " હોશંગ પાદશાહએ દાબશલીમ નામના એક બુજોરગી ભરેલા રાજા " ને સારૂ અમાંનત રાખેલોછે અને બોદાઈ વસીલાથી હુંએ જાણે " ઉંછે કે આએ ખજાંનો તેહેને નસીબે લાગસે."†

આએ ઉપલા દાખલાઓ ઉપરથી આપણને બોલલી રીતે જણા

---

† بدست مبارک سرحقه بار کرد پارهٔ حریر سفید دید خطی چند بقلم سریانی بروی نوشته شاه متعجب شد که این چه چیز تواند بود * * تا از حکیم که در خواندن و نوشتن خطوط غریبه مهارتی تمام داشت خبر یافتند و بحکم عالی اندک وقتی را بپایهٔ سریر عالی حاضر گردانیدند * * حکیم ان نوشته بستد و کلمات آنرا حرفا حرفا بنظر استفسار در آورد و بعد از تعمّلی بسیار فرمود که این مکتو بیست مشتمل برانواع فواید و گنج نامه بحقیقت همین تواند بود ملخّص سخن انست که این گنجنامه‌را منکه هوشنگ پادشاهم وديعت نهاده ام برای رای عظم و پادشاه بزرگ • که اورا دابشلیم خوانند و بواسته الهام الهي دانسته‌ام که این خزانه نصیب وی • مخواهد بود

એછે કે પેહલવી ભાષાની અંદર સેમેટીક બોલો વપરાએલાછે, તે વીસે કેટલાએક સાહેબો હેવું ધારેછે કે, આસીરીઆંન લોકોનું રા જ ઈરાંનમા થાએઆ પછી તેહેનું વપરાંણુ થાએલું છે, તે વાત બીલકુલ ભરોસા ભરેલી ઠરતી નથી; પણ સેમેટીક બોલોનું વપરાંણુ ઈરાંનની સરજમીન ઉપર કદીમ વખતથી વપરાતો **સરીઆંની** અથવા સીરીઆક ભાષાના સંબંધને લીધે થાએલું છે.

પેહલવી ભાષાને કેટલાએક ઈઉરોપખંડના વીદવાનો هوزوارش **હુજવારેશ** ભાષાને નામે બોલેછે, અને એ બોલને તેઓએ તરેહવાર રી તે બીજા બોલો સાથે મેલવીને સહમજાવવાની કોશેસ કરીછે; તેમાં કા બેલ પરોફેસર જે. મુલરનું હેવું મતછે કે هوزوارش બોલ **હુજોરેશ** તથા **હુજુરેશ** કરીને વંચાઈ સકેછે, અને તે અવસતાના **હુજુથ્ર**, 'સારો જોર' હેવા શબ્દ ઉપરથી નીકલેલોછે. પરોફેસર સપીગ લ કેહેછે કે જેમ પરોફેસર જે. મુલર એ શબ્દને **હુજુથ્ર** ઉપરથી નીક લેલો કેહેછે, તે વાત બનેલી હોએ કે નહી; તોપણ **હુજવારેશ** બોલ **હુજુથ્ર** શબ્દને મલતો આવેછે હેમાંતો શક નથી. હમારા ફાજેલ મીત ર દશતુર હોશંગજી જમાસપજી જમાસપ આસાવાલાએ સને ૧૮૬૭ ઈસવીનાં સાલમાં મુંબઈની નામદાર સરકારના હુકમથી છપાવી પરગ ટ કરેલી **જંદ પેહલવી ગલાશરીના** ઈંગરેજી પુસતકના દીબાચાને સફે તરીજે નોટમાં આએ **હુજવારેશ** બોલનો અરથ તથા બોલાસો નીચે જણાવેઆ પરમાંણે કરેએોછે.

" આએ (હુજવારેશ) બોલ જેણે ઈઉરોપખંડના વીદવાંનોને એક " ઘણી ગુચવણના નાખેઆછે, તેહેનો બોલાસો ઘણી સેહેલાઈથી થાઈ " સકેછે, હેવું હું ખાતરીથી વીચારૂંછું. **હુજવારેશ**, બોલ કસસી " નાએેઆપું જી ધરાવતો નથી, અને કોઈબી ઈરાંની કે સેમેટીક ભા " ષાની મારફતે તેહેનો બોલાસો થાઈ સકતો નથી; કારણકે તે જાત " રે **હુજવાંન અશ**, નો અસુધ ઉચ્ચારછે, **હુજવાંનશ**, નો અરથ " **અશાની જબાંન**નો થાએેછે, કે જે મદ્દારે આશીરીઆ (દેશ) ની " થાઈ સકસે; એનો પુરો આકાર '**હુજવાન અશહ**' કરીને હો

"વો જોઇએ, પણ પાછલથી તે ટુકો અને ખરાબ થાએલોછે.
"આએ સહમજ ડાકટર હાઉગની મારફતે મહને મલીછે, કેમકે
"તેણે દર વખતની હમારી સાથની વાતચીતમાં કેટલીએકવેલા આ
"એ બાબત ઉપર મારાકું ધેમાંન ખેંચેઉં હતું કે પેહલવીને અત
"લગનો સંબંધ બીજી સેમીટીક ભાષાનાં કરતાં આશીરીઅન
"ભાષાની સાથે વધારેછે. હુજવાનશ (બોલ) માં વપરાએલા ,
"આન, અક્ષર વીશે (મારી તરફથી) બોલાસો કરેઆમાં આવે
"છે કે પેહલવી , આન, હમેશાં ફારસી અથવા દરી ભાષામાં આર,
"થાએછે, જેમકે (પેહલવી) મતનનું મેહેર, આતનનું આદર, શતન
"નું શેહર, ઇતીઆદી; તેમજ હુજવાનશનું હુજવરશ થાએલુંછે."†

વલી આપણી ટાપુમાં પરબેઆત થાએલેા ઉગમણુ પરાંતની ભાષા એાનેા કાબેલ વીદેઆરથી ડાકટર મારટીન હાઉગે હાલમાં "An Introductory Essay on the Pehlavi language" હેવે નામનેા એક રેસાલેા પેહલવી ભાષાની બાબતમાં ઘણીએક સેાધ અને ચંચલા ઇથી લખેએાછે, અને તેહેને દસતુર હેાશંગજીએ ઈંગરેજી ઉચચાર અને તરજુમા સાથે છપાવી પરગટ કરેલી Pahlavi Pazand

† This word which has been a great puzzle to the European Scholars can be explained in a very simple, and I think, sâtisfactory way. Huzvâresh means nothing, and can neither be explained from the Persian, nor from a Semitic language; it is simply a mispronounciation of Huzvânash which is to be divided in huzvânashi. e. the language of Ash, which can be only Assyria; the full form may have been Huzvân-Ashar which was afterwards shortened and corrupted. To this interpretation I was led by Dr. Haug who directed during our frequent conversations several times my attention to the fact that the Pahlavi was more closely related to the Assyrian than to any other Semetic language. As regards the syllable , ân in Huzvânash, it is to be remarked, that the Pahlavi ân is always changed to âr in Persian or Dari, as matan to meher, âtan to adar, Shatan to shahar, etc. Accordingly huzvânash became huzvârash.—

Glossary ને મથાલે તેના દીબાચા તરીકે મેલેઆમાં આવેલાછે, તેહે માં આપ્યે કાબેલ ગરહસથે هوزوارش હુજવારેશ બોલને લગતી તકરા રમાં પોતાના રેસાલાના ૩૭) થીતે ૪૩) સુધીના સફ્રાઓ રોકેઆછે, તે ની અંદર આપ્યે વીદવાંન ગરહસથ આપ્યે રીતે લખેછે કે "હુજવારે શ બોલનો અરથ વારેધડીએ પેહલવી ભાશાને લાગુ પાડેઆમાં આવે છે; પણ તે સીધ કરવું ઘણું મુશકેલછે." એ પછી ડાકટર હાઉગે ગ એઆ આઠસો વરસ ઉપર થાઈ ગએલા એબને મકુફ્રા નામના એક મહમદીઅન અરબ ગરંથકારે ઈરાંનના કાબેલ મોબદોથી زوارش જવારેશ (એટલેજ હુજવારેશ) બોલ વીસે મેલવેલો બોલાસો, તેહની અસલ એબારત અને તરજુમા સાથે પોતાના રેસાલામાં આપેએછે; જેહમાં બીજી બાબદો સાથે હુજવારેશ બોલનો અરથ મોબદોની તર ફથી તે ગરંથકારને "શબદોના વરણની જોડણી" નો સમજાવેઆમાં આવેએછે. એ શીવાએ તે મોબદોની તરફથી ઉપલા ગરંથકારને જવારેશની અંદર એક હજાર સેમેટીક શબ્દોનું લખાંણ થાએલું છે, હેવું પણ કેહેવામાં આવેઉં હતું, તે ઉપરથી ડાકટર હાઉગ તરક પોંહોં ચાડીને પોતાની તરફથી જણાવેછે કે આપ્યે એક હજાર બોલની શબ્દ કોશ તે સાસાનીઆન ફરહંગને નામે ઓલખાતી ચોપડી હોવી જોઈએ, અને તે હાલમાં છપાઈ પરગટ થાએલી દસતુર હોશંગજી વાલી Old Pahlavi Pazand Glossary છે. (ડાકટર હાઉગનું આપ્યે મત કોઈબી રીતે બોટું નથી.) એબને મકુફ્રાના વીચારોને લગતી સબ લી તકરાર ઉપરથી ડાકટર હાઉગ કેહેછેકે હુજવારેશ બોલનો અરથ કોઈબી ભાષાનો થાઈ સકતો નથી.

એ પછી ડાકટર હાઉગ દસતુર હોશંગજીએ કરેલા હુજવારેશના અરથ વીસે પોતાની તરફથી આપ્યે રીતે બોલાસો કરેછે કે:—

"જોકે હુજવારેશનો અરથ હાલમાં બેશક તેહની શબ્દ સાધન
"વીદ્યા એ કોઈબી રીતે સેહેલાઈથી સોધી કડાતો નથી; પણ દસતુર
"હોશંગજી તેહને હુજવાન અસ્સોર ઈરાને આસીરીઆની ભાષા
"કરીને સહમજાવેછે; જે એક બોલાસો આપ્યે શબ્દની ચોકસ તપા

" સ કરવાની આગમજ હું એબી કબુલ રાખેઓ હતો * પણ તેહેની " પરોણાગત ઘણેા વખતસુધી થાઇ સકતી નહી."

એ પછી ડાકટર હાઉગ હુજવારેશ બોલને બીજા વીદ્યારથીઓ અવસતાના ماضي હુજવારેન, શબ્દ ઉપરથી બનેલેા વીચારેછે, અ ને જેના અરથ "સારાં કઉવત" ના થાએછે, તે જણાવીઉંછે; અને તેવા ર પછી આએ કાબેલ વીદ્યારથીએ પેાતાની તરફથી હુજવારેશ બેાલ ના અરથ કરવાની તજવીજ કરીછે, તેમાં તેણે પેહલવી ક્રિ હુજ, ને અ વસતાના ق, હુજ, ઉપસર્ગ સાથે, તથા ماضي વારેશને امر વર, ધાતુ સાથે મેલવીને, તેહેના અરથ ' બેાલલું ' અથવા 'જાહેર ' હેવેા કરેએ છે. હવે આએ સઘલા વીચારેાને ધ્યાનમાં લેતાં હમારા કાબેલ મી તર દસતુર હેાશંગજીએ ماضي હુજવારેશના ઈમલાને હુજવાન-અશ, કરીને વાંચેએાછે, તે વીસે હમારી તરફથી કાંઇએક બેાલાસેા કરવાને ઘટતું વીચારીએછે. ષાદી નજરે જોતાં કેાઇબી પેહલવી વીદ્યારથી ماضي હુજવારેશના ઈમલાને હુજવાનશ કરીને કદી વાંચી સકે નહી; કેમકે امر હુજવાર ને ماضي હુજવાન કરીને વાંચવું, કાએદાની રૂ એ નહીં બની સકે હેવું છે. તેમજ ماضي ઈશ, નું વંચાણ અશ, કરીને મુતલક થાઇ સકે નહી. દસતુર હેાશંગજીએ પેહલવી ا ૬, ને , ન, સા થે બદલ થવાના જે દાખલા આપેઆછે તે કેટલાએક ચેાકસ પેહલવી શબ્દેા ઉપરથી બનેલા ફારસી બેાલેાને લગતાછે, તેથી તે હુજવારેશ હે વા પેહલવી શબ્દની સાથે કસેા સંબંધ ધરાવતા નથી; માટે દસતુર હેાશંગજીએ કરેલું હુજવાનશનું ઉકલામન માહારાં મત પરમાંણે વા જબી નથી, અને તેહેમાંથી કાહાડવા ધારેલેા અરથ વગર હસતીના ગ ણાએ તેમાં થેાડેાજ શકછે.

* હુજવારેશ એક ભાષાછે હેવું મત આમતાં હું ચાલુ વીચારને મલતેા થાએએા હતેા, અને તેવાજ વીચારથી હુંએ તે બેાલાસાને વાજબી ગણેએા હ તેા. શબ્દને ઊકલાવવાની જે સરવેથી સેહેલી રીતછે તેહેની મારફતે ماضي હુજવાંન અસેારને બદલે અપભ્રસ્ટ થાએલેા બેાલ (હુજવારેશ) માહારા અને દસતુરના ધ્યાનમાં આવેએા; પણ હું તેા સારીપેઠે જાણુતેા હતેા કે અસલ ا ન, કદીબી ا ઢ, સાથે બદલ થતેા નથી. ડા૦ મા૦ હા૦

કાબેલ પરોફેસરો મેખશ મુલર, સપીગલ, અને હાઉગે હુજવારેશ બોલને મુાદી નજરે જોઅ વંચાઇ સકે તેઅ વાંચીને તેહેને અવસતાના જુદા જુદા શબ્દો સાથે મેલવીને તેહેનો અરથ કરવાની પોતાની તરફ થી જે કોશોશ કરીછે, તેઅાં આઅે વીદવાનોની કસી કસુર હુમોને જણા તી નથી; કેઅકે તેઅોને તે બોલ ભુલ ભરેલી હાલતમાં વંચાઅેલો મલે અો હતો, અને અક્ષરોના એકસરખા આકારને લીધે તેહેને તેઅ વાંચ વા માગેતો તેઅ પણ બની સકે, હેવું હોવાને લીધે તેઅોઅે કરવા ધારે લો હુજવારેશ, નો અરથ ખરી રીતે તેઅો કરી સકેઅા નથી.

હવે માહારી પોતાની સોધ ઉપરથી 𐎺𐎢𐎽𐎼𐏁 હુજવારેશ, બોલ સા ઉપરથી નીકલેલોછે, અને તેહેનું ઉકલાંમણ પેહલવી અખશરના એકસરખા આકારને લીધે કેઅ ફેરવાઅેઉંછે; તેહેની વીગત અતરે જણાઉંછું.

પેહલવી લખાંણોની અંદર 𐎺𐎢𐎽𐎼𐏁, 𐎺𐎢𐎽𐎼𐏁 અને 𐎺𐎢𐎽𐎼𐏁, હેવા તરણ તરેહના ઈઅલાઅો વપરાઅેલા આપણને મલેછે, તેહેને વ ગર વીચારે જો આપણે વાંચીઅેતો તેહેમાનો પેહેલો આકાર હુજ વારેશ, બીજો હુજવારશન, અને તરીજો હુજવારીને, કરી વંચાઇ સકેછે; પણ જો તે માહેના બીજા તથા તરીજા ઈઅલામાં 𐎺𐎢𐎽𐎼𐏁 હુજવાર ની પછી વપરાઅેલા 𐏁 તથા 𐏂, ના આકારને 𐏁 ને બદલે કાંઇ એક ફેરવાઇને બનેલા આકારો ગણીઅેતો તે બની સકે હેવુંછે, અને તે ઉપરથી જો 𐎺𐎢𐎽𐎼𐏁 અથવા 𐎺𐎢𐎽𐎼𐏁 ના ઈઅલાને આપણ હુજવે— ખલદીય, ઈઅાને "ખાલદી ભાષા" કરીને વાંચીઅેતો તે વાંચવું ખરે ખરૂં અને વગર શકનુંછે; કેઅકે આગલા વખતમાં એશીઅાને લગતું ખલદય * નામનું એક મોહોટું પરાંત યુફરેટીસ, અને ટાઇગરીસ, ના મની નદીઅો વચે વસેલું હતું; જેની રાજધાંની બાબીલોનનું શેહેર હતું.

* ડાકટર જે. લેમપરીઅરે સને ૧૮૨૦ ઈસવીના સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલી Classical Dictionary માં લખેછે કે:—

Chaldæa, a country of Asia between the Euphrates and Tigris. Its capital is Babylone, whose inhabitants were famous for their knowledge of Astrology.—

ડાક્ટર જે. બ્રુનશન "ધી ફીલાસફી ઓફ યુનીવરસલ હીસટરી" નામનાં પુસતકનાં દફતર બીજાંને સફે ૧૧) મે લખેછે કેઃ— "સેમીટીક ભાષાને લગતી ઓતર તરફની સાખાને નામે ઓલખા તી ભાષા યુફરેટીસ અને ટાઇગરીસ નદીની વચચેના દેશોમાં વપ રાતી સીરીઆ અને પાલેસટાઇનમાં બોલાતી ભાષાછે; અને * * તે ઓતર તરફની ભાષાને નામે ઓલખાતી પાલેસટાઇનમાં મુકરર થાએ લી પેહેલી હીબરૂ ભાષાછે. અને તે 'ફોએનીસીઆન' તથા 'સુધ હીબરૂ' એ બે ભાગમાં વેહેચાએલીછે; અને બીજી સાધારણ લોકોની ખા લદી (Chaldee) અથવા બાબીલોન તથા આશીરીઆ, અને મેસો પોટેમીઆ તથા સીરીઆની સાધારણ ભાષાછે" †

એ ઉપરથી હેવું સીધ થાએછે કે, આપણા ઈરાંનો વડીઅલો સી રીઆની ભાષાને નામે જે બોલી ઈરાંનમાં વાપરતા હતા, તે ઉપર જ ણાવેલી ખાલદી (Chaldee) ભાષા હતી; (જેહને હાલમાં આપણ 'ચેઆલડી' ભાષાને નામે ઓલખીએછે), અને તેહેની સાબેતી 'સા સાંની પેહલવી ફરહંગ' ને નામે આપણા લોકોને જાંણીતી "મોલીક નામએ અસુરી" નામની, પેહલવી લખાંણુની અંદર વપરાએલા સે મીટીક બોલોની શબ્દ કોશ, ના દીબાચાનાં લખાંણ ઉપરથી મલેછે.

'મોલીક નામએ અસુરી' નામની શબ્દ કોશ ‡ ના પેહલવી દી બાચામાં તેનો બનાવનાર લખેછે કેઃ—

† They are reduced to the northern branch, spoken in the Euphrates and Tigris region, Syria and Palestine, and * * The northern branch is represented, first, by Hibrew (the language of the Ibri, men who came from Arapakhitis) fixed in Palestine (canaan), and divided into Phœnician and Hibrew Proper; and, secondly, by popular Chaldee, or the common language of Babylon and Asyria (Elam and Assur), and of Mesopotamia and Syria (Aram and probably Lud, or Semitic Asia Minor).

‡ આએ શબ્દ કોશને આપણા જરતોશતી દસતુરો "સાસાનીઆંન પેહ લવી ફરહંગ" ઇરાને સાસાની પાદશાહઓના વખતમાં બનેલી પેહલવી શબ્દ કોશને નામે ઓલખેછે, જે પુસતક તેહના ઈંગરેજી તરજુમા સાથે Pahlave Pazend Glossary "પેહલવી પાજંદ ગલાસરી" ને નામે દસતુર હોશંગજી તથા ડાકટર હાઉગની તપાસ ઉપરથી હાલમાં પરગટ થાએલાછે.

" તે બરદાશતના કરનાર દાદાર અહુરમજદનાં (નોબારેક) નામ,
" ગ્રોલખ, અને રૂતુતી (ની બરકત) થી, આગ્રે ફારસી તરજુમા સા
" થનો 'મ્રાલીક નામગ્રે અસુરી' ઈગ્રાને 'આસીરીઆ શબ્દ કોશ'
" ને લગતો રેસાલો, તે ખાલદી (ગ્રેગ્રાલડી) ભાષા સીખવામાં, નવા
" અભેગ્રાશીગ્રોને ફાગ્રેદેમંદ, સારી બખશેસ કરનાર, અનં સુલકા
" ૨૬ થજો ! " *

આગ્રે ઉપર લખી જણાવેલા દાખલાગ્રો ઉપરથી વગર શકે આ પણી ખાતેરો થાગ્રેછે કે જેને આપણ હવડાં સુધી 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽 હુજવારેશ, કરીને વાંચતા હતા તે શબદનું ખરૂં વાંચન અસલમાં હુજવે-ખલ દીગ્રા, કરીને હતું, પણ જેમ કેટલાગ્રેક સેમીટીક શબ્દોના ઈમલાગ્રો ને સુખ રીતે વાંચવાની ઈગ્રાદદાશત પાછલથી આપણા લોકો પાસે ન હી હોવાને લીધે, તેગ્રોને અસુખ રીતે વાંચવાનો આપણાના મ્રાહવેરો પડેગ્રોછે, તે મુજબ 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽 હુજવે-ખલદીયનો ઈમલો હુજવારેશ, કરીને વંચાતો આવેગ્રોછે.

આગ્રે 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽 હુજવારેશ, બોલ આપણી પાસેનાં કદીમ પેહલ વી પુસતકોનાં લખાંણની અંદર આપણને મલતો નથી; પણ હમોગ્રે ઉપર જણાવેલી " મ્રાલીકનામગ્રે અસુરી' ઈગ્રાને આસીરીગ્રા શબ્દ કોશની અંદર 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽 † તથાં 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽 હેવા આકારનાં બે ઈમલાગ્રો આવેલાછે, તેમાના છેલલા આકારની નીચે અવસતા અખશરે તેહે નો ઉચચાર 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽 હુજવારેશ કરીને કરેલોછે, અને હમો ધારી ગ્રેછે કે તેજ ઉપરથી આગ્રે બોલને વાંચવાના સબબની ઉતપંતીબી થાઈછે; અને તે ઉપરથી પાછલથી પેહલવી પુસતકોની નકલ કરનારા

---

* 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽 𐎢𐎼𐎢𐎼𐎽

તથા તેહેનો અભેઆશ કરનારાઓને હુજવારેશ બોલનો અ રથ તેહેને લગતી પુરતી તપાસ કરવાનો સંજોગ નહો મલવાને લીધે પેહલવી ભાષાનો સહજાજએઓછે; જે ઉપરથી તેઓએ કોઇ કોઇ પે હલવી કેતાબોનાં મથાલાં ઉપર "આએ કેતાબ હું હુજવારેશ (ઇઆને પેહલવી ભાષા) માં લખું ચ" કરીને લખેલું છે. તોપણ પાછલા વખ તનો ઇરાંની દસતુરો આએ ખાંબી ભરેલી રીતે વંચાએલા હુજવારેશ બોલના અસલ અરથની તદન વકુફ નહી ધરાવતા હોએ હેવું નહી હતું, કેમકે આકુવીટીલ ડુ પેરોંન નામના ફરેંચ ગરંથકારે પોતાનાં લખાણુની અંદર એક પાજંદ ફેકરો ટાંકેલોછે (જેની નોધ ઇઉરોપખં ડના કાબેલ પરોફેસરો ફરેડરીક સપીગલ, અને ડાકટર મારટીન હાઉ ગે પોતાનાં પુસતકોમાં નોધી લીધીછે *) તેમા લખેછે કે:—

.ﻫﻮﺭﻣﺰﺩ .ﻫﻮﻡ .ﻭﻫﻤﻦ .ﺍﺭﺩﻭﺑﻬﺸﺖ .ﺍﺷﻮ

દીન કનતે.
વજેર કનતે દીની.
નીરંગશતાંન.
શાયસ્ત લા શાયસ્ત.
ખરજખ્વાએ ખુનદેહશને.
જંદે જરીદ શીદાદાદે.
જંદે ખિજશને.
જંદે વીસ્પે રતુ.
જંદે હાદોખ્ત.
જંદે દામદાદ.
જંદે અવસ્તાએ ખુરદે.
દાદસ્તાને દીની.
શેકન ગુમાની વજાર.
ખુનદેહશને.
મીનોએ ખેરદ.
માદીગાને ગોશતકુરીઆંત.
ઓગમદેચા.
જમાસ્પ ખીતાઈ.
માદીગાને વીરાફ.
અન્દરજે આતુનપાત માનસપન્દાંત.
કારનામએ અરયશતર પાપકાંત.
ગનજે શાયગાન.
સેતાએશને યહાન.
માદીગાને રકજોમ.
માદીગાને અહુનવર.
માદીગાને રક જાતનાન.
માદીગાને ઓનદદ જોએ ફરવરદીન ખીના.
માદીગાને અફ્યીચ્યંધનો તશકુક.
માદીગાને મદમ એમે દરન.
માદીગાને હફ્ત અમહાસ્પન્દ.

અન્દરજે દાનાક ગબના.
જંદે વહુમન યશત.
માદીગાને હુશરોમે કવાદાન.
દહમાને વેહાન આફ્રીન.
નપીકીનશને પરવરદે.
માદીગાને દરહત.
વાજે આતુન પાતે માનસપન્દાન.
વજેરેદીની.
માદીગાને દારએ ખુનસન્દશ.
માદીગાને આવાદશે મેનમ્હાન.
માદીગાને આતુન ફરોબ્યગે ફરખનજાદાન.
માદીગાને ગજસતે અબાલેશ.
વાજે માલીગાને અવસ્તાક.
માદીગાને ચતરંગ.
દરન નીરંગી પવન જન્દ.
ચીદે અવસ્તાએ ગાસાને અફ્રજુની.
નીરંગે ઇજશને.
ઇજશને અન્દ અરજ.
અવસ્તાએ દરને ફરોહરાન યશત.
વીશતાસપ યશત પવન નીરંગ.
અવસ્તા જન્દે પીરાસુને યશત.
માલીક નામએ અસુરી પવનચ પારસી.

આએ પેહલવી ભાષાનુ વયાકરણ બનાવવાની શરૂઆત હમેાએ સને ૧૮૫૩ ઇસવીના સાલમાં કરી હતી; એ વેલાએ સર જમશેદજી જીજીભાઇ ઇનસટીટીઉશનનાં મકાંન ખાતે જરતેાશતીઓને પેહલવી અને જંદ સીખવવાને સારૂ આપણા ટેાલાના શખ્સીતએ માનવંતા બુજોરગ અકાબર મરહુમ સર જમશેદજી જીજીભાઈ પેહેલા બા રોનેટના ખરચથી એક વરસ ઉંધાડેઆમાં આવેએા હતેા, અને તાં હાં સુરતવાલા મરહુમ દસતુરજી જમશેદજી મરજોરજી ઉપલી ભાષાએા

ને લગતી કેલવણી આપતા હતા; તેઓની તરફથી વીદ્યાર્થીઓને પેહલવી ભાષાની શરૂવાતમા કેલવણી આપવા સારૂં ફારસી 'આમદ નામે' ના આધાર ઉપરથી પેહલવી સામાન્ય રૂપોની ગરદાનો સાથે કાંઇએક પેહલવી વેઆકરણને લગતાં તતવો ફારસી કાએદાના આધા ર ઉપરથી રચીને, તે વીસેનું એક પેહલવી વેઆકરણને લગતું નાધલું પુસતક દસતુર ઋનકુરે બનાવીઉં હતું.* તે પુસતક છપાવી પરગટ ક રવાની આગમન તેહેની તપાસ કરવા સારૂં તે વખતના સર જમશે દજી જીજીભાઇ ઇનસટીટીઉશનના સેકરેટેરી મરહુમ શેઠ પેશતનજી મા ણેકજીએ એક સરકીઉલરની મારફતે મુનશી મીર અશરફઅલી, શેઠ ડોશાભાઇ સોહોરાબજી મુનશી, દસતુર મીનોચહરજી એદલજી જામા સપ આસાના, દસતુર કાઉશજી દારાબજી મેહેરજીરાણાની સાથે હમો ને પણ નોતરેઆ હતા. આએ મેલાવરાની અંદર ૧૭૭૬ 'દાબુનેદ' અને ૧૭૭૬ 'દાબુનદ,' આએ બે શેગાએો ઉપર ઉપલી મંડલીમા હા જર થાએલા બે ગરહસથોને એકબીજાના તકરાર ચાલી હતી, પણ આએ ભાષાનાં બે મુખીએ હથીઆર જે વેઆકરણ અને શબદકોશ, આએ તકરારને લગતા ચુકાદાને સારૂ જોઇએ, તે નહી હોવાથી, આ એ તકરારનો એક તરીજા ગરહસથની તરફથી આપેલા વાજબી વી ચાર છતાં પણ કસસો ચુકાદો થાએએો નહી. તે ઉપરથી એ પછી પેહલવી વેઆકરણનાં મુલ તતવને લગતું એક નાધલું ૨૨૫) સફાનું પુસતક તેહેની અંદર અસલ પુસતકોના દાખલાઓ જણાવેઆ વગર હમોએ લખીને તઇઆર કીધું, અને તે પુસતકનો સને ૧૮૫૫—૫૬ ના સાલમાં હમારા કાબેલ મીત્તર શેઠ નવરોજજી ફરદુનજીએ હ મારી એલતેમાસ ઉપરથી ઇંગરેજીમાં તરજુમો કરેએો હતો. તે બાદ હમારો વીચાર ઉપલાં પુસતકોને છપાવી જરતોશતીઓમાં પરગટ ક રવાનો હતો. એટલામાં હમારા ચાલાક અને વીદ્યાઅભેઆશી

* આએ કાએદો ભાઇ કાવશજી નોશેરવાનજી કાંગાએ શને ૧૮૫૬ ઇસ વીનાં સાલમાં છપાવી પરગટ કરેલી ઓરદે અવસતા યા ખોએનીનાં પુસતકના આગલા ભાગમાં પરગટ કરેલોછે.

મીતર શેઠ ખુરશેદજી રૂશતમજી કામાજી ઇઉરોપ ખાતેથી અતરે આવે આ, તેવણ સાથે એક બે વેલા હમારી મુલાકાત થાઇ, તેહેમાં તેઓને હમોએ હમારી તરફથી તઇઆર કરેલું પેહલવી વેઆકરણનું પુસતક બતલાવેઉં, તે કાંમ તેઓએ પસંદ કીધું, અને તારપછી તેઓએ હમોને અરલાંગનવાલા કાબેલ પરોફેસર સપીગલે બનાવેલું હુજવારેશ ભાષાનાં વેઆકરણનું એક જરમન ભાષામાં છપાએલું પુસતક પોતાની તરફથી બીજાં પુસતકો સાથે ભેટ કરેઉં, અને હમારા વેઆકરણનાં પુસતકમાં દરએક બાબતને લગતા અસલ પેહલવી પુસતકોમાંથી દાખ્લાઓ ટાંકીને બતલાવવાની હમોને ભલામણ કીધી; તે ભલામણ આએ ભાષાના અભેઆશ કરનારા વીદેઆરથીઓના બાબમાં વધારે ફાએદાકારક હમોને જણાઇ, તે ઉપરથી હમોએ તેમ કરવાને કબુલ કીધું; અને તેમ કરવામાં હમોને નવેસરથી અસલ પુસતક રચવા કરતાં દાખ્લાઓ અસલ પુસતકો મધેથી સોધી કાહાડીને તેની જગોએ મેલતાં ઘણી મેહેનત અને વખત રોકવો પડેઓ હતો; અને તે ઉપરાંત આએ પુસતક છપાતાં હમોને વચ્ચે નડેલી ધીલને લીધે નજદીક છ વરસની હદ ગુજરીછે.

સને ૧૮૫૪ ઇસવીનાં સાલમાં પેહલવી ભાષાનાં વેઆકરણને લગતા ટુક સારનું એક નાખલું ચોપાનીઉં ઇઉરોપ ખાતે પેહેલવેહેલાં કાકટર મારટીન હાઉગની કલમથી જરમન ભાષામાં લખાએઉં હતું; તે વાર પછી અરલાંગનનો "રાએલ કાલેજ" ના કાબેલ પરોફેસર ડાકટર ફરેડરીક સ્પીગલે સને ૧૮૫૬ ઇસવીના સાલમાં Grammatic der Huzvâresche, હેવે નામનું એક પેહલવી વેઆકરણને લગતું પુસતક જરમન ભાષામાં છપાવી પરગટ કરેઉંછે. આએ પુસતકમાં ઉપલા કાબેલ પરોફેસરે પોતાની તરફથી પેહલવી વેઆકરણને લગતા જે દાખલાઓ લખી બતલાવેઆછે તે ઇજશને, વંદીદાદ, વીસપેરદ અને ખોરદેહ અવસતાનો પેહલવી તરજુમો તથા ખુનદેહશને કેતાબ સેવા એ બીજાં કોઇ પેહલવી પુસતકોના નથી, અને તેહેમાં આએ વીદવાં ન ગરહસથની કેસી કસુર નથી; કેમકે કાકટર મારટીન હાઉગ અતરે

થી ઇઉરેાપ ખાતે ગએલેા તેહેની આગમન ઇઉરેાપખંડ ખાતે પેહલવી લખાણુને લગતાં ઉપલાં પુસતકેા સેવાએ બીજું કાંઈ હતું નહીં; તેથી જુદે જુદે વખતે લખાએલાં બીજાં પેહલવી પુસતકેાની રચના અને તેહેમાં વપરાએલા વેઆકરણને લગતા ભાગેાને લગતી તપાસ કરીને તેહેનું વરણન આપવાને તથા અસલ પુસતકેામાંના દાખલાએા નેાધવાને ડાકટર ઇસ્પેાગલને જોગવાઈ મલી નથી; પણ આપણી પાસે તે સધલાં પેહલવી પુસતકેા હાજર હેાવાને લીધે હમેાને હમારાં આએ પેહલવી વેઆકરણનાં પુસતકમાં તે જુદીજ પુસતકેાના દાખલાએા બત લાવવા સાથે વેઆકરણને લગતી બીજી સેાધે દાખેલ કરવાને બની આવેઉંછે. ડાકટર સ્પીગલનું ઉપલું પુસતક તપાસી જોતાં તેહેને મ લેલાં પેહલવી લખાણ ઉપરથી વેઆકરણને લગતા ભાગેા ઉપજવી કા હડવામાં આએ ચંચલ જેહનના વીદ્વાંને વખાણવાજોગ મેહેનત કરીછે.

સને ૧૮૫૫ ઇસવીનાં સાલમાં હમારા લાએકેાવાલા મીતર શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી પંટેલે 'હુજવરશ અથવા વીશેશ પેહલવી ભાષાનું વેઆકરણ' હેવે નામનું ૮૦ સફાનું એક નાંધલું પુસતક ગુજરાતી ભાષામાં છપાવી પરગટ કરીઉં હતું.

એ પછી સને ૧૮૫૯ ઇસવીનાં વરસમાં હમારા મીતર એરવદ કાવશજી નેાશેરવાંનજી કાંગાએ પેહલવી તરજુમા સાથે ખુરદેહ અવસ તાનું પુસતક છપાવી પ્રરગટ કરીઉંછે; તે પુસતકની શરૂઆતમાં 'પેહ લવી ફરહંગ' ને નામે પેહલવી જસદરની ગરદાંન તથા શબ્દ કેાશને લગતેા ભાગ ફારસી 'આમદન' તથા 'ફારસીઆત' ની લહણ ઉપર રચેલેા પરગટ કરેએાછે, અને તે વીસે જનકુર એરવદે પેાતાનાં લખાણુમાં નીચે જણાવેઆ પરમાંણે ખેાલાસેા કરેએાછે :—

" આ ખેારદેહ અવસતાના પેહલા ભાગમાં પેહેલવી ફરહંગ મુ " કેલીછે તે શેર જમશેદજી જીજીભાઈ ઇનશટીટીઉશનને લગતેા જે પે " હલવી કલાસ હતેા તેમાં બેહેશતનશીન દસતુરજી સાહેબ જમશેદજી " બરજોરજી શુરતવાલા શીખવતા હતા અને જે હાલ ઘણાખરા દસ " તુરેા પાસેછે તે ઉપરથી દાખલ કીધીછે."

હમેાએ બીજું જણાવવું જોઈએછે કે આએ ચાલતાં ઇસવી સ ને ૧૮૭૦ નાં વરસમાં હમારા વીદ્વાંન મીતર ડાકટર મારટીન હાઉ

ગની તરફથી 'પેહલવી પાજંદ ગલાસરી' નું દસતુર હોશંગજીની તર ફથી કરેલા ઈંગરેજી તરજુમાનું એક પુસતક હમોને ભેટ મલેઉંછે, તે પુસતકમાં આપ્યે કાબેલ ગરહસથે પેહલવી ભાષા વીશે પોતાની તરફથી લખેલા રેસાલામાં આપ્યે ભાષામાં કેતરાપ્યેલી તખ્તીઓમાં વપરાપ્યે લા કેટલાપ્યેક સેમીટીક બોલો તથા ધાતુઓની સરખાંમણી તેહેની અ સંલ ભાષાના લોગતોની સાથે બતલાવીછે, તથા વેપ્યાકરણને લગતા ભાગમાં કેટલાપ્યેક પેહલવી રૂપોને લગતા પ્રત્યયો જણાવેપ્યાછે; અને તે સાથે હીબરૂ તથા ચેપ્યાલડી ભાષાનાં વેપ્યાકરણમાં વપરાપ્યેલી રી ત મુજબ પેહલવીમાં વપરાપ્યેલાં સેમીટીક ધાતુપ્યોને જુદા જુદા આઠ વરગની અંદર વેહેચી નાખીને તેહેને લગતા કેટલાપ્યેક અરથોની સ હમજ આપીછે, તે પેહલવી ભાષાના વીદ્યાર્થીપ્યોને જાણવા જોગ બાબતછે.

આપણા જરતોશતીપ્યોમાં પેહલવેહેલાં પેહલવી ભાષાનું એક ટુક વેપ્યાકરણ ફારસી ભાષામાં સને ૧૧૮૧ ઈપ્યજદજરદીનાં વરસમાં મુ બઈના શેહેનશાહી જરતોશતીપ્યોના દસતુરાંન દસતુર એદલજી દારાબ જી રૂશતમજી સનજાણાપ્યે બનાવીઉં હતું; જે પુસતક તે હમારા મર હુમ મુરબીની તરફથી, તેપ્યોનાં પુસતકપ્યાંનાંમાં વારસા તરીકે હમોને મલેલું હાલ હમારી પાસે મોજુદછે. આપ્યે ફારસી નાખલાં પુસતક નું કદ ડીમી કાગજના આઠમા ભાગના ૬૦ સફાનું છે. તે પુસ તકનો દીબાચો પેહલવી ભાષામાં આપ્યે મરહુમ દસતુર સાહેબે રચે લોછે; તેમાં પણ તે દીનદાર અને કાબેલ દસતુરે પેહલવી વેપ્યાકરણ નહી હોવાને લીધે તેપ્યોના વખતમાં પેહલવી લેખોનું વંચાંણ અવાર નવાર જુદી જુદી રીતે થવા વીસેની ફરીઆદ નીચે જણાવેપ્યા પરમા ણે કરીછે.

" જેપ્યારે આપ્યે પેહલવી ભાષાનાં વેપ્યાકરણનું પુસતક નહી " હતું, અને જે કાંઇ હતું તે જુદદીનોના હાથમાં ગપ્યેઉં, તેવાર પછી " કોઇપ્યે તેવું પુસતક બનાવીઉંતું નહી; તે ઉપરથી હમણાં સને " ૧૧૮૧ ઈપ્યજદજરદીનાં વરસમાં મોબારેક ફરવરદીન મહીનો અ

" ને અહુરમજદ રોજ હતો તે નોરોજની ખુશી ભરેલી મીજલસ ભ
" રાએલી હતી તેહેમાં, કેટલાએક હાજર થાએલા ગરહસ્થો, એક
" પેહલવી શબ્દ અને વાકયની મતલબ વીસે, એકબીજામા જવડો,
" હરીફાઈ, અને અઠડાઅઠડી કરવા લાગેઆ, અને તકરાર કરતી
" વખતે પોતાના સખુનને જાલવવા સારૂં ઘણાજ કરોધવંત થાએ
" આ; પણ તેઓમાંથી કોઈ એકબીજા ઉપર ફાવેએો નહી. એંજ
" પરમાણે એકબીજા સાથે તકરાર કરવા લાગેઆ; પણ કોણનું બોલ
" વું બોટું છે, તે વેઆકરણ વગર કોઈ સહજજ સકેઆ નહી. આ
" એ કારણને માટે હું એ આએ પેહલવી વેઆકરણનો રેસાલો અગ
" ત કરીને સારી દેઆનતના વીદેઆરથી અને શીખશકોને સારૂં
" ઉલટ રાખીને બનાવેએોછે." *

આએ હમારાં પુસતકની અંદર વેઆકરણને લગતા જે જે ભા
ગોને અથાલે પેહલવી નામો આપેઆમાં આવેઆંછે, તે નામો હમોએ
હમારી તરફથી ઉપજાવીને આપેઆંછે, અને તેમ કરવામાં હમારી
મતલબ હવે પછીના વીદેઆરથીઓમાં એ નામોનું વપરાંણ ચાલુ
રાખવા વીસેનીછે.

આએ પેહલવી વેઆકરણની સેવટે હમોએ જે સેમીટીક શબ્દો

---

* ૭૬૦ ૬૫ ૭૬૦૬૫૭૬૦૬૫૭૬૦૬૫

તથા ધાતુઓ ઉપરથી પેહલવી પુસતકોમા વપરાએલા શબ્દોની એક શબ્દ કોશ આપીછે, તે બોલોના ઉચ્ચાર જેમ આપણુ ઈરાંન તથા હીંદુસ્તાન ખાતેના દસતુર મોબદો કદીમ વખતથી કરતા આવેઆ છે, તે મુજબ હુમોએ તે અસલ બોલોની પાસે તેહેનો ગુજરાતી ભાષા માં ઉચ્ચાર આપેલોછે; તોપણ તે દરએક બોલ તથા ધાતુ સેમીટીક ભા ષાને લગતી હીબરૂ, ચેઆલડી, સેમરીટન, સીરીઆક, અને અરબી ભાષાના કોઆ બોલ અથવા ધાતુની સાથે મલેછે, તે હમારી તરફની સોધથી હમોએ બતલાવેઉંછે. સેમીટીક શબ્દો તથા ધાતુઓના અ સલ ઉચ્ચારો કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોના ફેરફારથી અતરેના તથા ઈ રાંનનાં દસતુર મોબદો કરતા આવેઆછે, તેના આધારમાં તેઓ પાસે "માલીક નામએ અસુરી" નામનું ૧૨૦૦) થી વધારે વરસ ઉપર લ ખાએલું પુરાતમ શબ્દ કોશનું પેહલવી પુસતકછે. અને જે વેલા એ પુસતક ઈરાંન ખાતે લખાએઉં, તે વેલા પેહલવી ભાષાનું વપરાંન ઈ રાંનના જરતોશતીઓમાં ઘણી આબાદ હાલતમાં હતું; માટે હાલમાં ઇઉરોપખંડના વીદ્યાર્થીઓ પેહલવી પુસતકોમાં વપરાએલા સેમી ટીક શબ્દોના ઉચ્ચાર ઉપલી રીતથી જુદા પોતાની સહમજ પરમાણે કરેછે, તેમ આપણા જરતોશતીઓની તરફથી ઉચ્ચાર કરવાની હમો જરતોશતી વીદ્યાર્થીઓને ભલામણ કરતા નથી. હમોં હેવું ધારી એછે કે જેમ અવસતાના બોલો અને ધાતુઓ ઉપરથી બનેલા પેહલ વી શબ્દોના ઉચ્ચાર કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોના ફેરફારથી કરવાનો કાએદો વપરાંતમાં આવેલોછે. જેમકે:— [illegible] નું [illegible] મદુનદ, [illegible] નું [illegible] જમ, [illegible] નું [illegible] નમાજ, [illegible] નું [illegible] ફનાજ, [illegible] નું [illegible] માલ, [illegible] નું [illegible] ખુશક, ઈત્યાદી, તેમ આગલા વ ખતમાં ઈરાંનના પેહલવી વીદ્યાર્થીઓએ સેમીટીક બોલોની અંદર ના કેટલાએક ચોકસ અક્ષરોનો અસલ ઉચ્ચાર ફેરવીને તેહેનું વંચાં ન કરેઉંછે, અને તે વપરાતા ઉચ્ચાર મુજબ "માલીક નામએ અસુરી" ના બનાવનારે પોતાનાં પુસ્તકમાં તે ઉચ્ચારો આપેઆછે, તે આપણા બુજોરગ નીઆમાનોની રોત પકડીને જો આપણુ જરતોશતીઓ સેમી

ટીક પેહલવી બોલોના ઉચ્ચારો કરેઆ જાઇએતો તેહેમાં આપણુ વગર ચુક કરીને વાજબી મારગ ઉપર ચાલીએ છઇએ.

આએ વેચાકરણુને લગતી જહેર ખબરની અંદર હમોએ શેવટે આપવા ધારેલી પેહલવી શબ્દ કોશમાં ૩૦૦૦) પેહલવી લોગત તેના અરથ સાથે આપવાને જણાવીઉં હતું; અને એ પુસતકની હદ ૪૦૦) સફા સુધીની થશે હેવી કબુલત આપી હતી; પણ પાછલથી આએ પુસતકની ઉપલી હદ ઉપરાંત વધારે સફા રોકાવવાને લીધે, હુ મોએ ફકત પેહલવી પુસતકોના અંદર વપરાએલા સાધારણ સેમીટીક બોલો આપીને, હમારી તરફની શબ્દ કોશ પુરી કીધીછે.

આએ પેહલવી વેચાકરણુનું પુસતક છપાવી પરગટ કરવા મેા હમોને ઉલટ આપનાર તરીકે તથા એ પુસતકને લગતી સધલી સારી ગોઠવણ અને તે વીસે હમોને કરેલી નેક સુચનાઓ વીસે, હુ મેા હમારા લાએકીવાલા અને ભલા મીત્તર શેઠ શોરાબજી શાપુરજી બંગાલીના ઘણા આભારી છઇએ.

સેવટે આએ પેહલવી વ્યાકર્ણને લગતું પુસતક, પેહલવી વીદીઆ થીએા, તેમજ બીજા એલમદારોને અગતનું અને ઉપીએાગી હોવા છતાં, પેહલવી ભાષાને લગતા એલમનેા વધારો કરવાનો ભલી ઉલટ અને સારી દીલસોજીથી, તેહને આપણી નાંમદાર સરકારે, તથા શર જમશેદજી જીજીભાઇ ટરાંસલેશન ફંડના માનવન્ત તરસ્ટી સાહેબોએ, અને આપણા ટોલાના બુજોરગ અકાબરો અને લાએકીવાલા ધરસથે એ જે કીમતી મદદ અને આસરો આંપેએાછે, તે વીસે હમેા તે સાહે બોનેા મેાહટાં માંન સાથે ઉપકાર માંનીએછે.

રોજ ૧ લેા માહ ૪ થેા શને ૧૨૪૦ ઇએજદજરદી.

પેશોતન દસતુર બેહરામજી સંજાણા.

આએ પુસ્તકમાં વપરાએલા સંક્ષેપ બોલોનો ખોલાસો.

સંક્ષેપ શબ્દ.	ખોલાસો.
અવ૦, અ૦	અવસ્તા.
પા૦	પાજંદ.
ફા૦	ફારસી.
સં૦	સંસ્કરીત.
અર૦	અરબી.
દીન૦ ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮. ..	દીનકરદ ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮ મું દફ્તર.
વીર૦	વીરાફ.
વન૦, વ૦ ૧, ૬, ૨, ૩, ૪, ૧૬, ૬, ૮, ૧૮, ૧૯, ૫, ૭, ૯, ૨૨, ૧૩, ૧૪, ૨૦, ૧૭.	વનદીદાદની ઇત્યાદી પરગરદ.
કાર૦ (અથવા) કારના૦	કારનામે અરથશતર પાપકાન.
વન૦, પર૦	વનદીદાદની પરગરદ.
ખુર૦	ખુરદેહ અવસ્તા.
દાદ૦	દાદસ્તાને દીની.
દીન૦	દીનકરદ.
ઇ૦	ઇત્યાદી.
ખુન૦	ખુનદેહશને.
ઇજ૦ ૧, ...	ઇજશને ૧, ૯, ૮, ૩૦, ૨૮, ૨૩, ૫, ૩, ૧૩, ૧૦, ૧૧, ૨૦, ૪૩, ૭, ૬૮ મો હા.
ઇજ૦, ઇ૦	ઇજશને.
આત૦	આતશ.
ઝખ૦	માદીગાને અખ્ત જાદુ.
ની૦	નીઆએશ.
અન૦, આદ૦, અનક આ૦ ..	અનદરજે આતુનપાત માનસપન્દાંન.
વીસ૦	વીસપેરદ.
પદ૦ નામે૦	પતવન્દ નામે.

પર૦ .. .. પરગરદ.
અન૦ .. .. અનદરજ.
અખુ૦ .. .. અખુરચમેહર.
દફ્ત૦ .. .. દફ્તર.
આફ્ર૦, આ૦ . .. . આફ્રીનગાન, (અથવા) આફ્રીન.
શ૦ .. .. શરેહ.
મા૦ .. .. માદીગાન.
ગો૦ .. .. ગોશતપરીશાન.
અર૦ .. .. અરદાફ્રરઅશનું.
પુ૦ .. .. પુરસેશ.
દહ૦ .. .. દહમ.
આ૦ .. .. આતુનપાત.
જામ૦ .. .. જામાસ્પ પીતાઈ.
અર૦ .. .. અરથશતર.
પા૦ .. .. પાસુખન.
મા૦ હ૦ અમ૦ .. .. .. માદીગાંને હફ્ત અમેશસ્પન્દ.
ક્યૂ૦ પા૦ .. .. કદીમ પારસી, (cuniform texts)
Chald. .. .. Chaldee, or Chaldy.
Syr. .. .. Syriac.
Samar. .. .. Samaritan.
Chald-Samar. .. .. .. Chaldee-Samaritan.
Arab. .. .. Arabic.
Hib. .. .. Hibrew.
Rabbin. .. .. Rabbinnical.
વિ૦ .. .. વિશેષણ.
ક્રિવિ .. .. ક્રિયાવિશેષણ.
નાં૦ .. .. નામ.
ક્રિ૦ .. .. ક્રિયાપદ.
સ૦ .. .. સર્વનામ.
દર્શ૦ .. .. દર્શક.

આએ કેતાબ આગમચથી ખરીદ કરનારા સાહેબોનાં નાંમ.

	નકલ.
મુંબઇની નાંમદાર સરકાર	૫૦
સર જમશેદજી જીજીભાઈ તરાંસલેશન ફંડ	૩૦૦

અ

શેઠ અરદેશરજી હોરમજજી વાડીઆજી	૪૦
શેઠ અરદેશરજી ખરશેદજી દાદીશેઠનાં	૧
શેઠ અરદેશરજી ડોસાભાઈ મુનશી	૧
શેઠ અરદેશરજી એદલજી ચીનાઈ.	૧
શેઠ એદલજી નોશેરવાંનજી શેઠના.	૨
શેઠ એદલજી રૂસતમજી સુનાવાલા	૨
શેઠ એદલજી કાવસજી મોદી	૧
શેઠ એદલજી બહમનજી મારીસના	૧
શેઠ એદલજી સોહરાબજી કાલાભાઈ પટેલના.	૧
શેઠ એદલજી ફરાંમજીની કું૦	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી બનાતવાલા	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી મોદી	૧
શેઠ એદલજી રૂસતમજી રીપોરટર	૧
શેઠ એદલજી ખરશેદજી સુરતી	૧

ક

શેઠ કાવસજી જાંહાંગીરજી રેડીમનો શો. એશ. આઈ	૧૨૫
શેઠ કાવસજી નાનાભાઈ દાવર	૫
શેઠ કાવસજી જાંહાંગીરજી જશાવાલા	૧

નકલ.

શેઠ કાવસજી નવરોજજી બાંમજી ૨
શેઠ કાવસાહા પેસતનશાહા કામાનાં ૧
શેઠ કાવસજી તથા શેઠ પાલણજી ધનજીભાઈના છોકરાઓ .. ૧

ખ

શેઠ ખરશેદજી ફરદુનજી પારખ ૫
શેઠ ખરશેદજી નોશેરવાનજી કામાજી ૧૦
શેઠ ખરશેદજી કાવસજી માણેકજી. ૭
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી કાંમાજી. ૫
શેઠ ખરશેદજી શોહરાબજી શેઠના ૧
શેઠ ખરશેદજી માણેકજી શેઠના ૧
શેઠ ખરશેદજી શોહરાબજી વાછાઘાંધી ૧
શેઠ ખરશેદજી રૂસતમજી શેઠના ૧
શેઠ ખરશેદજી જાંહાંગીરજી તારાચંદ ૧
શેઠ ખરશેદજી એદલજી જહવેરી ૧
શેઠ ખરશેદજી સોહરાબજી વાડીઆજી ૧

જ

ધી હાનરએબલ સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારોનેટ શી.એશ.આઈ. ૨૦
શેઠ જમશેદજી દોરાબજીની કુંપની ૨૦
શેઠ જમશેદજી કુંવરજી જશાવાલાનાં છોકરાઓ ૫
શેઠ જમશેદજી હોરમજી પેસતનજી બાટલીવાલા ૨
શેઠ જમશેદજી નોશેરવાનજી દાદોશેઠનાં ૧
શેઠ જમશેદજી ધનજીભાઈ વાડીઆજી ૧
શેઠ જમશેદજી ધનજીભાઈ શેઠનાં ૧
શેઠ જમશેદજી પેસતનજી માડન ૧
શેઠ જમશેદજી ખરશેદજી બાટલીબોઈ ૧
શેઠ જાંહાંગીરજી ફરાંમજી જસાવારા ૧

નકલ.

શેઠ જાંહાંગીરજી રૂસતમજી મોદી.. .. .. ૧
શેઠ જલબાઈ દોરાબજી ઉમરીગર.. .. .. ૧

ટ

શેઠ ટેમુલજી જમશેદજી દેશાઈ ૨
શેઠ ટેમુલજી પેશતનજી શેઠના ૧

ડ

શેઠ ડોસાભાઈ હોરમજજી કામાજી.. .. .. ૧૫
શેઠ ડોસાભાઈ ફરાંમજી કરાકા ૧
શેઠ ડોસાભાઈ બેજનજી ૨
શેઠ ડોસાભાઈ હોરમજજી પટેલ.. .. .. ૧
શેઠ ડોસાભાઈ બહમનજી મોટાભાઈ.. .. .. ૧
શેઠ ડોસાભાઈ ધનજીભાઈ દીનસાહ ૨

દ

શેઠ દીનશાહજી માણેકજી પીટીટ.. .. .. ૫૦
શેઠ દાદાભાઈ હોરમજજી કાંમાજી ૧
શેઠ દીનશાહજી દાદાભાઈ ઘાંધી.. .. .. ૧
શેઠ દીનશાહજી એદલજી લાંમના. ૧
શેઠ દીનશાહજી તથા શેઠ ફરાંમજી ભીખાજી ખાંન.. .. .. ૫
શેઠ દીનશાહજી શાપુરજી ડાલાસનાં ૧
શેઠ દોરાબજી નાનાભાઈ નવરોજજી વાડીઆજી ૧
શેઠ દાદાભાઈ હોરમજજી કમોદ.. .. .. ૧

ધ

શેઠ ધનજીભાઈ ફરાંમજી પટેલ ૧
શેઠ ધનજીભાઈ પેસતનજી મેહતા.. .. .. ૧
શેઠ ધનજીશાહા માણેકજી લાલકાકાના. ૧

ન

નકલ.

શેઠ નોશેરવાંનજી જાંહાંગીરજી વાડીઆજી ૨૫
શેઠ નોશેરવાંનજી માંણેકજી પીટીટ ૧૫
શેઠ નોશેરવાંનજી બહમનજી મોદીની કુંપની ૨
શેઠ નોશેરવાંનજી રતનજી તાતા ૫
શેઠ નોશેરવાંનજી મનચેરજી પટલુ ૧
શેઠ નોશેરવાંનજી ફરાંમજી ધનજીભાઈ ૧
શેઠ નોશેરવાંનજી અરદેસરજી ખરશેદજી વાડીઆજી ૨
શેઠ નવરોજજી ફરદુનજી ૧
શેઠ નવરોજજી દોરાબજી સકલાતવાલા. ૨
શેઠ નવરોજજી બેજનજી ફકીરજી ૧
શેઠ નવરોજજી જાંહાંગીરજી ગાંમડીઆ ૧
શેઠ નવરોજજી દાજીભાઈ ઉનવાલા ૧

પ

શેઠ પેસતનજી કાવશજી શેઠના ૨૧
શેઠ પેસતનજી હોરમજજી કામાજી ૧૫
શેઠ પેસતનજી એદલજી સુખીઆશેઠનાં ૧
શેઠ પેસતનજી એદલજી સરાફ ૨
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી દાવર ૧
શેઠ પેસતનજી ધનજીભાઈ કુરલેવાલા ૧
શેઠ પોહોચાજી શોરાબજી પોહોચાજી ૧
શેઠ પેસતનજી દારાશાહા શેઠનાં ૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી પોહોચાજી ૧
શેઠ પેસતનજી મનચેરજી ચીનગર ૧
શેઠ પેસતનજી હોરમજજી સનતોક ૧
શેઠ પેસતનજી નવરોજજી ખરાસ ૧

નકલ.

શેઠ પાલણજી હોરમજજીનાં છોકરાંઓ.. .. .. ૧
શેઠ પાલણજી દોરાબજી મેહેરજીનાં છોકરાંઓ.. .. .. ૧

ફ

શેઠ ફરાંમજી નોશેરવાંનજી પટેલ.. .. .. ૨૦
શેઠ ફરાંમજી બહમનજી શેઠનાં ૫
શેઠ ફરાંમજી હોરમજજી.. .. .. ૫
શેઠ ફરાંમજી એદલજી દાવર.. .. .. ૧
શેઠ ફરાંમજી દાદાભાઈ કરાકા.. .. . . ૧
શેઠ ફીરોજશાહ પેસતનજી મેહેરજી.. .. .. ૧

બ

શેઠ બહમનજી જીજીભાઈ.. .. .. ૧૦
બી હોનરએબલ શેઠ બેહરાંમજી જીજીભાઈ.. .. .. ૨૦
શેઠ બેહરાંમજી નોશરવાંનજી શીરવાઈ.. .. .. ૧૦૦
શેઠ બહમનજી માંણેકજી જમશેદજી મુલલાં ૨
શેઠ બહમનજી મનચેરજી ધનજી મેહેતાના.. .. .. .. ૧
શેઠ બેહરાંમજી નોશેરવાંનજી શંનજાંણા ૧
શેઠ બેહરૂંમજી દાદાભાઈ રેજીશટરાર.. .. .. ૧
શેઠ બેહરાંમજી કાવશજી બીશની ૧
શેઠ બેહરાંમજી હોરમજજી પટેલ. ૧
શેઠ બહમનશાહા કાવશજી ભરૂચા ૧
શેઠ બરજોરજી રૂશતમજી મુલલાં ફીરોજજીનાં ૨
શેઠ બેહરાંમજી ખરશેદજી ગાંધી.. .. .. ૧
શેઠ બરજોરજી બહમનજી પદમ.. .. .. ૧

મ

બાઈ શાહેબો માંણેકબાઈ તથા મોતલીબાઈ જાંહાંગીરજી નોશ
રવાનજી વાડીઆજી ૧૫
શેઠ મેહરવાંનજી માંણેકજી શેઠના. ૧૫

નકલ.

શેઠ મેહરવાંનજી ફરામજી પાંડેના. ૧૦
શેઠ મનચેરજી ફરામજી કાંગાજી.. .. .. ૫
શેઠ મનચેરજી બહમનજી પંથકી.. .. .. ૧૦
શેઠ મનચેરજી પેશતનજી વાડીઆજી.. .. .. ૧
શેઠ મનચેરજી હોરમજી કાંગાજી. ૨
શેઠ મેહરવાંનજી દાદાભાઈ વાડીઆજી. ૨
શેઠ માણેકજી જમાશજી કાકા. ૧
શેઠ મનચેરજી ફરામજી શેઠના ૧
શેઠ મનચેરજી નવરોજજી બનાંજી ૧
શેઠ મેહરવાંનજી જીજીભાઈના છોકરાવો ૧
શેઠ માણેકજી શોરાબજી હાશબરનર.. .. .. ૧
શેઠ મેહરવાંનજી હોરમજી આરીઆં ૨
શેઠ માણેકજી નવરોજજી જહવેરી. ૧
શેઠ માણેકજી હોરમજી પરખેજ.. .. .. ૧
શેઠ માણેકજી આદરજી ડાકટર ૧
શેઠ માણેકજી બહમનજી ગોરા ૧

ર

શેઠ રૂશતમજી જમશેદજી જીજીભાઈ.. .. .. ૫
શેઠ રૂશતમજી હોરમજી વાડીઆજી. ૧
શેઠ રતનજી એદલજી ૫
શેઠ રૂશતમજી ડોશાભાઈ શેઠના.. .. .. ૫
શેઠ રતનજી બહમનજી નાદરશાહ ૫
શેઠ રૂશતમજી મેહરાંમજી ચીનાઈ ૧

લ

શેઠ લવજીભાઈ રૂશતમજી શેઠના. ૧

શ

શેઠ શોહરાબજી જમશેદજી જીજીભાઈ. ૧૫

નકલ.

શેઠ શોહરાબજી શાપુરજી બંગાલી ૧૦
શેઠ શોહરાબજી નવરોજજી વાડીઆજી ૧
શેઠ શાપુરજી જીવાજી વાછા.. .. .. ૧
શેઠ શંતોકજી તથા શેઠ ધનજીભાઈ શોહરાબજી શંતોક. ૧
શેઠ શોહરાબજી એદલજી ટાટા ૧
શેઠ શોહરાબજી વાછાઘાંધીના છોકરાંઓ ૧

હ

શેઠ હીરજીભાઈ હોરમજજી તથા શેઠ ફરાંમજી હોરમજજી શેઠના.. ૧૫
શેઠ હોરમજજી તથા શેઠ જમશેદજી બહમનજી વાડીઆજી. .. ૧૫
શેઠ હોમજી ખરશેદજી દાદીશેઠના ૧
શેઠ હોરમજજી મોટાભાઈ દલાલ.. .. .. ૨
શેઠ હોરમજજી જાંહાંગીરજી દાદીશેઠનાં ૧
શેઠ હોરમજજી દાદાભાઈ પલોડર.. .. .. ૧
શેઠ હીરજીભાઈ મેહરવાંનજી વાડીઆજી.. .. .. ૧
શેઠ હોરમજજી એદલજી.. .. .. ૧
શેઠ હોરમજજી પેશતનજી મોઠવાલા.. .. .. ૧
શેઠ હોરમજજી ભીખાજી કરંજીઆ ૧

શ્રી પુણાં ખાતે ખરીદ કરનાર સાહેબોનાં નાંમ.

ખાંનબાહાદુર શેઠ પદમજી પેશકનજી.. .. .. ૫
શેઠ દોરાબજી પેશતનજી ઘાશવાલા ૫
શેઠ ધંનજીશાહા જમશેદજી.. .. .. ૧
શેઠ પીરોજશાહા પેશતંનજી. ૧
શેઠ ટેમુલજી દાદાભાઈ મોદી. ૧
શેઠ દાદાભાઈ કાવશજી ખુતી. ૧
શેઠ દારાબશાહા શોહરાબજી નરીમાનના ૧
શેઠ બહમનજી શોહરાબજી શેઠનાં ૧

પેહલવી ભાશાનું વ્યાકરણ.

સાધારણ વરણન.

૧. વ્યાકરણ તે એક વીદ્યાછે કે જેહની મારફતે વીદ્યાર્થી ઓને ભાશાનો તરીકો જાંણેઆમાં આવેછે, અને તેથી તેઓ ભા શાનો વહીવટ તથા સુધ અને અસુધ જોરણી સહમજવાને સક તીવાંન થાએછે.

વરણ વીચાર.

૨. પેહલવી ભાશામાં ઓગનતીસ મુળાક્ષરોછે, તેહમાં છ સ્વર અને બાકી વ્યંજનછે. અને તેહનું લખવું તથા વાંચવું જમની ત રફથીછે. તેઓના જુદા જુદાં આકાર તથા ઉચ્ચારની સહમજ નીચે લખી જણાવેલા કોઠા ઉપરથી વાંચનારને મલી આવશે. આએ કોઠામાં પેહલાં જંદ, પછી ફારસી, અને તે પછી પેહલવી અ ખશરોનો આકાર લખેઆમાં આવેલોછે, તેહની મતલબ એછે કે પે હલવી અખશરના ઉચ્ચારની સહમજ તેહને મલતા જંદ અને ફા રસી અખશરો ઉપરથી વીદ્યાર્થીઓને મલી આવે.

પેહેલવી ભાષાના મુળાક્ષરોનો કોઠો.

ગુજરાતી.	જંદ.	ફારસી	પેહેલવી.	જોડાએલો આકાર. આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
સ્વર.						
અ	𐬀	ا	𐭠 𐭥 (૧)	𐭠 𐭥	𐭥-	𐭠- 𐭥-
આ	𐬁	آ	𐭠	𐭠 𐭠	𐭥-	𐭠- 𐭠-
ઇ-ઇ	𐬃	ي	𐭣 𐭣	𐭣 𐭣	𐭣- 𐭣-	𐭣 𐭣
ઈ-ઈ	𐬄		𐭣 𐭥 𐭩 𐭪	𐭥 𐭩	𐭪- 𐭥- 𐭩-	𐭥- 𐭩- 𐭪-
ઉ	𐬅	و	𐭤		𐭤-	𐭤-
ઊ	𐬆		𐭤 𐭤		𐭤-	𐭤- 𐭤-
વ્યંજન.						
ક	𐬐	ک	𐭩	𐭩	𐭩- 𐭣-	𐭩- 𐭣-
ખ	𐬑	خ	𐭠	𐭥 𐭠	𐭥-	𐭠-
ગ	𐬒	گ	𐭣 𐭣	𐭣 𐭣	𐭣- 𐭣-	𐭣- 𐭣-
ઘ	𐬓	غ	𐭧	𐭧	𐭧-	𐭧- 𐭩
ચ	𐬔	ڇ	𐭨	𐭨	𐭨	𐭨
જ	𐬕	ج	𐭨 𐭣	𐭣 𐭣	𐭣- 𐭨-	𐭧 𐭨
જ઼	𐬖	ژ	𐭨 𐭣	𐭣	𐭨 𐭣-	𐭨 𐭣-
જ઼	𐬗	ز	𐭦	𐭦	𐭦-	
ત	𐬙	ت	𐭬	𐭬	𐭭	𐭭

(૧) 𐭥 એ અખક્ષરનો ઉચ્ચાર થા, તથા આ એ બેહુ રીતિ કરી આમાં આવેછે.

ગુજરાતી.	જંદ.	ફારસી.	પેહેલવી.	જોડાએલો આકાર.		
				આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
૬		ذ	ذ ذ ذ (૨)	ذ ذ	ذ ذ	ذ ذ
ન		ن	ن	ن	ن	ن
૫		پ	ﻩ	ﻩ	ﻩ	ﻩ ﻩ
૬		ف	ﻩ	ﻩ	ﻩ	ﻩ ﻩ
બ		ب	ﻟ	ﻟ	ﻟ	ﻟ
મ		م	ﻡ	ﻡ	ﻡ ﻡ	ﻡ ﻡ
ય			د	د	د	د
૨		ر	ر ر (૩)	ر	ر	ر ر
લ		ل	ﻟ (૪)	ﻟ	ﻟ	ﻟ
વ		و	ن	ن	ن	ن
વ્			ﻩ	ﻩ	ﻩ ﻩ	ﻩ ﻩ
સ		س	ﺳ ﺳ (૩)	ﺳ ﺳ	ﺳ ﺳ	ﺳ ﺳ
શ		ش	ﺳ	ﺳ ﺳ	ﺳ	ﺳ
હ		ﻫ	ﻫ	ﻫ ﻫ	ﻫ	ﻫ ﻫ

(૨) ذ ذ ذ, આએ અખશરો ઉપર કેટલીએક વેલા ' ની નીશાંન મેલેઆમાં આવેછે, અને કેટલીએક વખત નથી મેલેઆમાં આવતી.

(૩) ر, અને ﺳ એ અસલ આકારછે, તે ઉપરથી ر અને ﺳ બનેઆછે.

(૪) કેટલીએક વખાંતમાં ﻟ ની ઉપર ' નીશાંન નથી મેલેઆ માં આવતી.

ઊપલા કોઠામાં જણાવેલા અખશરોમાંના ૧૭ તેહની આગલ તથા પાછલથી બીજા અખશરો સાથે જોડાઈને લખેઆમાં આવે છે. અને બાકીના અખશરો ફકત આગલથી જોડાએછે, પણ તેહ ની પછી આવનારા કોઈબી અખશર સાથે જોડાતા નથી, તે વી સેની સહમજ નીચે લખી જણાવેલા અખશરોની વીગત ઊપરથી મલી આવસે.

બેહુ તરફથી જોડાઇને લખાતા અખશરો.

𐬀 અ, 𐬁 આ, 𐬃 ઇ, 𐬄 𐬌 𐬍 ઈ, 𐬅 ખ, 𐬆, 𐬇, ગ, 𐬈 𐬉 જ, 𐬊 જ, 𐬋 જ, 𐬌 𐬍 દ, 𐬎 મ, 𐬏 ય, 𐬐 ર, 𐬑 લ, 𐬒 𐬓 સ, 𐬒 શ, 𐬔 હ.

આગલથી જોડાઇને લખાતા અખશરો.

𐬕 ક, 𐬖 ઘ, 𐬗 ચ, 𐬘, 𐬙 ત, 𐬚 ન, 𐬛 પ, ફ, 𐬜 ખ, 𐬝 વ, 𐬞 વ.

પેહલવી ભાશાના ઓગનતીશ અખશરો ગણેઆમાં આવેછે, પણ તેઓમાંના ૨૭ અખશરો માતરે નીચે લખી જણાવેલા છ આકાર ઊપરથી વાંચેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

૧ 𐬀—𐬍 અ, આ, ઈ, ખ, હ,
૨ 𐬗 ચ, જ, જ, જ, પ, ફ, વ
૩ 𐬙 ત, દ,
૪ 𐬞 ઉ, ન, ર, લ, વ,
૫ 𐬕 ક, ઘ, ઙ, ઈ,
૬ 𐬉 𐬇 ગ, જ, જ, દ, ઇ-ઈ,

અક્ષરોની જોરણીના દાખલાઓ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
ـا અ, આ.	 અરૂમાઈ.	 આતશ.	 અનશુતા.
	 આસમાન.	 ખુશારૂપ.	
ـا આ.	 આઘ.	 વરાગ.	 હમા.
		 નીઆજ.	
ـ ـ ـ ઈ.	 ઈસ્તાદન.	 એસમ.	 શોફ.
	 ઈસ્તદવાસ્તર.	 રીસ્તે.	 દખશે. કુનશને.
ـ ـ ـ ـ ઈ	 ઈઆપ્તંન.	 આસીઆવ.	 બામી.
	 ઈવારે.	 અઈબાર.	 ગેતી.
		 દરાઈદન.	 જાદૂઈ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
١ ઉ.		 ખુજ.	 અખુ.
		 પુસ.	 દુ.
١١, ٩١ ઊ.		 દારૂઈહા.	 હનદૂ.
		 રૂન.	 જાદૂ.
٩ ક.	 કારદ.	 નેગાન.	 નીઆક.
	 કસ.	 અશકેમ.	 ખુશક.
ـــ ખ.	 ખરદ.	 અખતર.	 અખ.
	 ખુદ.	 હમખા.	
ـ ـ ગ.	 ગોશ.	 પરગાંન.	 મજગ.
	 ગાસ.	 સેહગગન.	 ગોરગ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
ઘ.	 ઘનશને.	 વઘદાન. મારઘન.	 મઘ. અહરમોઘ.
ચ.	 ચશમ.	 માનોશ્ચેહર.	 ગચ.
ઝ, ઝ, જ.	 જસ્ત. જહે.	 ગજાક. ઈજંન. હંજાંમ. રોજંન.	 દ્રુજ. વરજ.
જ.	 જીઆન. જરદ.	 અજાન. હોજવાન.	
ઝ, ઉ જ.	 જૂ.	 અવીજે.	 દેજ. દુજ.
ત.	 તંન. તેશે.	 દુખતર. ગોશતાસ્પ.	 સખત. તેસ્ત.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
૩, ૩, ૧ દ.	 દરાજ.	 દનદાંન.	 મ્યજદ.
	 દસ્ત.	 બુનદે.	 વાદ.
ા ન.	 નીમે.	 અનાક.	 વંન.
ુ પ.	 પાશને.	 ગોસપંદ.	 શપ.
	 પીમ.	 પરપદ.	 આપ.
ુ પ.	 પરદુમ.	 વપર.	 કોપ.
	 પનાજ.	 આપનીન.	

† બોલની સેવટે અથવા વચ્ચે ા ન, નો આગલેનો વ્યંજન ~ સાથે નો હોચ્ચેતો ।। લખેચામાં આવેછે. જેમકે બંનદે "તાબેદાર" ।।૧ તં ન, "શરીર".

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
ـم ખ.	 બખ્શ.	 હંબાર.	 સરોખ.
	 ખૂમ.	 ઓરખરાંન.	 ખોંખ.
ـمـ મ.	 મરદુમ.	 આશમોઘ.	 પશમ.
	 મીઆને.	 ગોમાન.	 દામ.
ـيـ ઇ, ઇ ય.	 યજશને.	 અચોધ.	
	 ચોશદાસ્રે.	 અયાપ્તન.	
ـر ર.	 રોશન.	 દેરંગ.	 વન્ર.
	 રદ.	 કરપ.	 દીવાર.
ـل લ.	 લોહરાસ્પ.	 બાલશને.	 હમીમાલ.
	 લપ.	 બાલા.	 ચોહ્લ.

	આગલો.	વચલો.	છેલ્લો.
૧ ય			
	વેહ.	ખેવર.	સરવ.
	વદાખતન.	ઓરવર.	ગવ.
૪ વ.			
		અવીને.	આસીઆવ.
		ગવર.	સેવ.
૭ શ.			
	શરમ.	હેશમ.	દરયશ.
	શાદી.	દોશે.	કેશ.
૭, ૩ સ.			
	સરદે.	ચોસ્ત.	ગાસ.
	સતારે.	અસ્પ.	રાસ.
૩ હ.			
	હાસર.	સોહર.	પંજાહ.
	હીને.	ચેહર.	દેહ.

સ્વરોની બાબતમાં.

૩. જેમ જંદમાં જુદાં જુદાં રૂપના ૧૨ સ્વરો મુખેઅછે, તેમ આએ ભાશામાં નથી. હુમાં ـــ અ, ـــ ઈ, અને ـــ ઉ, હેવા ત રણુ -હસ્વછે. એ સ્વરો મધેથી ـــ નો ઊચ્ચાર અ, તથા આ, એ બેહુનો થાએછે. જેમકે:—

𐭠𐭥𐭩𐭭 અવીન્ે-"નીરમલ" પા૦ 𐭠𐭥𐭩𐭭𐭲𐭠𐭪𐭠𐭪 ફા૦ 𐭠𐭥𐭩𐭭. 𐭠𐭭𐭩𐭲𐭠𐭪 અંદર-"મધે" "વચે" અવ૦ 𐭠𐭭𐭩𐭲𐭠𐭪𐭠𐭪 ફા૦ اندر. 𐭠𐭲𐭠𐭱𐭠𐭱 આતશ-અવ૦ 𐭠𐭲𐭠𐭱𐭠𐭱 આતરશ, ફા૦ آتش. 𐭠𐭪𐭠𐭥𐭩 આરજુ-"ઊમેદ" ફા૦ آرزو. 𐭠𐭥𐭩 વાદ-"પવન" અવ૦ 𐭥𐭠𐭪𐭠𐭪 ફા૦ باد.

ـــ નો ઊચ્ચાર ઈ, ફ, અને એ, નો થાએછે. જેમકે:- 𐭩𐭲𐭠𐭪𐭠𐭪𐭠𐭪 ઇસ્તાદન—"ઊભૂ રેહવું" ફા૦ ايستادن. 𐭩𐭲𐭠𐭪𐭠𐭪𐭠𐭪 ઈસદવાસ્તર—અવ૦ 𐭩𐭲𐭠𐭪𐭠𐭪𐭥𐭠𐭪 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭪, 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭪 રીસ્તે—"ગુજ રેલું" અવ૦ 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭪. 𐭱𐭠𐭪𐭠 કેશ-"લીટો" અવ૦ 𐭱𐭠𐭩𐭪, ફા૦ كش. 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭪 પાશને—"પગની એડી", અવ૦ 𐭩𐭲𐭠𐭪𐭠𐭪 ફા૦ كاشنه. 𐭪𐭠𐭱𐭠 તેશે—"વાંસલો", અવ૦ 𐭩𐭲𐭠𐭪𐭠 ફા૦ تيشه—𐭠𐭥𐭩 દાદે—"આપેલું", અવ૦ 𐭥𐭠𐭪𐭠 ફા૦ داد. ઘણું કરીને ـــ અથવા ـــ નો ઊચ્ચાર અવસતાની ـــ, ના જેવો થાએછે, અને તે બોલની સેવટે અવસતાના ـــ અ, ને બદલે આવેછે તથા ફારસી માં ـــ સાથે બદલ થાએછે.

ـــ ઉ. નો ઊચ્ચાર ـــ-ઊ, અને ઓ, નાં જેવો થાએછે. જેમકે:- 𐭠𐭥𐭩𐭭𐭲𐭠𐭪𐭠𐭪 અવ્જૂન—"વધારે", પા૦ 𐭠𐭥𐭩𐭭𐭲𐭠𐭪𐭠𐭪 ફા૦ افزون, 𐭪𐭠𐭱𐭠 ખુશ ક-"સુકું", અવ૦ 𐭪𐭠𐭱𐭠𐭱 ફા૦ خشک. 𐭠𐭪𐭩 કોર—"આંધલો" પા૦ 𐭠𐭪𐭩 ફા૦ كور, કેટલાએક બોલોમાં ـــ આ, અથવા ـــ ઈ, ની

આગલ ١ લખેઆમાં આવેછે, પણ બોલાતો નથી. જેમકે:— 𐭧𐭫𐭮𐭠𐭬𐭠 ખાસતે—"દોલત" ફા૦ خواستە. 𐭧𐭠𐭱𐭠 ખેશ—"પોતે-સગું" અવ૦ 𐭧𐭠𐭩𐭠𐭱𐭠—પા૦ 𐭧𐭠𐭩𐭠𐭱 ફા૦ خویش.

૪. પેહેલવીમાં દીર્ઘ સ્વર ઊપલા સ્વરોનો બેવડો આકાર થવાથી બનેલાછે. જેમકે:— 𐭠+𐭠 મલીને 𐭠𐭠 આ, 𐭩+𐭩 મલીને 𐭩𐭩 ઈ, અથવા 𐭩+𐭩 મલીને 𐭩 ઈ, અને 𐭥+١ અથવા ١+١ મલીને 𐭥١ ઈઆ ١١ ઊ, તથા ઓ, થાએછે. જેમકે:— 𐭧𐭥𐭠𐭠 હુમા-"સંઘલું", 𐭠𐭠𐭱 બાજા—અવ૦ 𐭠𐭠𐭱 ફા૦ باز, 𐭠𐭠𐭠𐭱 ખોદા, ફા૦ خدا, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭱 આસીઆવ્—"ઘટી", ફા૦ اسیاب, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭱 અઈ બાર—"મદદ કરનાર", ફા૦ یار. 𐭠𐭠𐭠١ નીઆજ—"કંગાલીઅત" ફા૦ نیاز. 𐭠𐭠𐭠𐭩 જીઆન-"નોકસાંન", અવ૦ 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭩 ફા૦ زیان. 𐭠𐭠𐭠𐭠 ગેતી-"આએ દુનીઆં", ફા૦ گیتی. 𐭠𐭠𐭠𐭥 દારૂ—"દવા ઈ," પા૦ 𐭠𐭠𐭠𐭥 ફા૦ دارو. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭥 પાહલૂ—"પાંસલી" અવ૦ 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 ફા૦ پهلو. 𐭠𐭠𐭠𐭠 હેનદૂ—"હીંદનો દેશ", અવ૦ 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 ફા૦ هندو. 𐭠𐭠𐭠𐭠 અશો "પાક, પવીતરાઈવાલો", અવ૦ 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 ફા૦ اشو. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 અવ૦ 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠. 𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠.

૫. એ સેવાએ 𐭠 અ, ની પાસે 𐭩 અથવા 𐭩 આવેઆથી 𐭠𐭩, અથવા 𐭠 એ, તથા ١ આવેઆથી 𐭠 ઓ, થાએછે. જેમકે:- 𐭠١𐭠𐭩𐭠𐭱 એશાંન—"તેઓ" અવ૦ 𐭠𐭠𐭠𐭩𐭠𐭱 "તેઓનું" ફા૦ ایشان. 𐭠𐭠𐭠𐭱 ઓગામ—અવ૦ 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭩. 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 પા૦ 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 ફા૦ هنگام; જેહારે બોલની શરૂઆતમાં ઓ, અથવા એ, નો ઊચ્ચાર કરવાનો હોએછે, તેઆરે ઊપર જણાવેઆ પરમાણે ١ ઉ, અને 𐭩 ઈ, ની આગલ 𐭠 અ, લખેઆમાં આવેછે. પણ વચ્ચે પ્રકૃત ١

લખેલામાં આવેછે; જેમકે:—𐭤𐭥𐭲𐭥 સ્તોર—"ઢોર", અવ૰ 𐭮𐭬𐭲𐭥𐭥 ફા૰ ستور. 𐭪𐭥𐭲𐭥𐭥 ગોશવારે—"કાંનની બાલી", અવ૰ 𐭪𐭥𐭲𐭥𐭥𐭮𐭥𐭥𐭩 ફા૰ گوشوار. 𐭪𐭥𐭲 ખેશ—"દુખ", અવ૰ 𐭮𐭥𐭲𐭥𐭥 ફા૰ ريش. 𐭫𐭥𐭲𐭥𐭥 ફરેદુન—અવ૰ 𐭯𐭥𐭲𐭥𐭥𐭤 પા૰ 𐭯𐭥𐭲𐭥𐭥𐭤 ફા૰ فريدون.

૬. જંદ ભાષાના -હસ્વ ૩ ઈ, અથવા ૩ ઉ, થી શરૂ થતા બોલા પેહલવીમાં વપરાતી વખતે તેહેની આગલ 𐭠 અ, ઉચ્ચારની સેહેલાઈને થકી વધારેઆમાં આવેલોછે, અને તે ફારસીમાં પણ તે મજ રહેલોછે. જેમકે:—

𐭤𐭥𐭲𐭥 એદર—"હીંઆં-અતરે", અવ૰ 𐭮𐭬𐭲𐭥 ફા૰ ايدر. 𐭫𐭥𐭲𐭥𐭥 એદુન—"એ પરમાણે", અવ૰ 𐭮𐭯𐭲 ફા૰ ايدون. 𐭤𐭥𐭲𐭥𐭥 ઓશતર—"ઊંઠ", અવ૰ 𐭮𐭥𐭲𐭥𐭥𐭩 ફા૰ اوشتر. 𐭤𐭥𐭲 ઓરવર-"જાડ", અવ૰ 𐭮𐭥𐭲𐭥𐭥𐭩 ફા૰ اورر.

૭. આએ ભાષાના બોલોમાંથી ઘણા ઓહુવેરાને લીધે નીકલી ગએલા સ્વરોને જણાવ્વા સારૂ, તથા શબ્દોમાં વપરાએલા વંજનોનો સુધ ઊચ્ચાર કરવા થકી, સ્વરોની ઈધાંની દાખલ આગલા વખતમાં (´) 𐭤𐭥𐭲𐭥 અજ્પર્, (¸) 𐭤𐭥𐭲 અજેર, અને (´) 𐭪𐭥𐭲 પેશ, હેવી તરણ નીશાંનો વપરાતી હતી. પણ તે આએ ભાષાનો અભેઆશ કમ થવાને લીધે પાછલથી નીકલી ગેઈછે, તો એ પણ એ પછીની ફારસી જબાંનમાં તે નીશાંનો ચાલુ રહેલીછે. આએ ઊપલી નીશાંનો પેહેલવી 𐭠 અ, ૩ ઈ, અને ૩ ઉ, ના આકારને બરોબર મલતી આવેછે. હેમાંની પેહેલ્લી નીશાંન હરફની ઊપર મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે 𐭪 ક, ફા૰ ک—તેઊપરથી તે

હેને اوپر–"ઊપરથી", અવ૰ اوپرسے ફા૰ زبر હે વું નાંમ આપેલું છે. બીજી નીશાંન હરફની નીચે મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે ? કે ફા૰ ـِ તે ઊપરથી તેહને اوپر અજેર–"નીચે" અવ૰ نیچےسے ફા૰ زیر નું નાંમ આપેલું છે. અને તરીજી નીશાંન હરફની સામ્મે મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે ؟ કો, ફા૰ ـُ, તે ઊપરથી તેહ ને پیش પેશ–"આગલ" અવ૰ سامنےسے ફા૰ پیش નું નાંમ આ પેલું છે. ફારસી (´) زبر (¸) زیر અને (ˊ) پیش એ તરાણ ની શાંન તથા નાંમો પેહેલવી ઊપરથી લીધામાં આવેલાંછે, અને તે અસલ પેહેલવી આકાર તથા બોલો સાથે સરખાવતાં એકમલતાં ઊતરેછે.

ઊપલી નીશાંનો પેહેલવી ۱۲ ـــ ۱۱۱۱ ۱۱۱۱ ۱۱۱۱ ۱۱۱۱ ۱۱۱۱ ۱۱۱۱ હેવે નામનાં ફારસી આમદં નાંમે, તથા ફારસીઆતને મલતાં પુરાતંમ પુસતક મધે માહારા જોએઆમાં આવેલીછે. એ સેવા એ બીજાં કોઈ પુસતકમાં તે મલી આવતી નથી. પણ આએ વાત ચોકસછે કે ઊપર લખી જણાવેલી સ્વરોની નીશાંનો ઘણી પુરાત મછે, અને તે આગલા વખતમાં પેહેલવી વ્યાકરણ મધે વપરાતી હ તી, જે ઊપરથી તે ફારસી ભાશાને વારસા તરીકે મલેલીછે; અને હેવું ધારેઆમાં આવેછે કે તેહને ફારસી ઊપરથી અરબી વ્યાકરણરથી ઓએ અરબી જબાંનના કાએદામાં દાણેલ કરી હોએ. કેમકે અર બી ભાશાનું વ્યાકરણ મુસલમાંનોના પેગાંમબર મહમદની પછી તેહ ના જાએનશીન અલીના વખતમાં પેહેલવેલું બનાવેઊં હતું, હેવું અરબી જબાંનના વ્યાકરણરથીઓ પોતે લખી ગીઆછે. અરબીમાં ઊપલી નીશાંનોને فتحہ, كسرہ, અને ضمّہ હેવાં નાંમો આપીને ઊ પલીજ શેકલોથી વાપરેલીછે.

આએ નીશાંનો જે પેહેલવી બોલમાંથી સ્વર નીકલી ગીએા હોએ તે સ્વરની આગલના અખશરને અથવા જે વ્યંજનનો સ્વર સાથે લાંમબો ઊચ્ચાર કરવો હોએ તો તે અખશરને લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે :—

(ˊ) 𐭠𐭥𐭩 અજપર—

𐭪𐭥 કસ—"નાંઢલું", અવ૦ 𐭪𐭥𐭥—𐭪𐭠𐭪𐭥𐭩 ૮૨૬૪૮૨—અવ૦ 𐭪𐭠𐭪𐭥𐭥𐭩 ફા૦ خرسنگر, 𐭪𐭠 ગર્મ—"ઊંનુ", અવ૦ 𐭪𐭥𐭠𐭩 ફા૦ گرم.

(ˏ) 𐭠𐭥𐭩 અજેર—

𐭪𐭥𐭠 નેગાન—"છુપીઊં", અવ૦ 𐭪𐭥𐭥𐭠 ફા૦ نگان. 𐭪𐭥 દેસ, "શીકારખાનારૂં જાનવર"—અવ૦ 𐭪𐭥𐭩 ફા૦ دد, 𐭪𐭠𐭪 ચેજદ—"બદલો"—અવ૦ 𐭪𐭠𐭪𐭥𐭩 ફા૦ جزا.

(ˊ) 𐭪𐭥𐭠 પેશ—

𐭪𐭥 ઓમેદ, "આસા"—ફા૦ اميد.

આએ ઊપલી અને તે સેવાએ બીજી નીચે લખી જણાવેલી નીશાંનો હાલમાં જેમ પેહેલવી પુસ્તકોમાં આપણા જોએઆમાં આવતી નથી, તેમજ તે નાંમીચાં ફારસી અને અરબી પુસ્તકોમાંબી દેખાતી નથી. પણ માતરે શબદોનો દરએક અખશર સહી રીતે બોલવા સારૂ એ ભાષાઓની લીપી મધે જોએઆમાં આવેછે.

(˚) 𐭥𐭠𐭩 ગેરાંનીન—

૮. આએ નીશાંન એક શબદમાં એકજ સ્થાનનાં બે વ્યંજનો

પાસે પાસે આવેઆથી એકનો લોપ થાએછે, તેહેનો ઉચ્ચાર કરવા સારૂ વાંપરેઆમાં આવેછે. જેમકે :—𐭤𐭥 વદ + 𐭬𐭥 તર- નું 𐭬𐭤𐭥 વત્તર, "ઘાણું ખરાબ", 𐭱𐭱 શપ + 𐭥𐭱 પેરે- નું 𐭥𐭱𐭱 શપ્પરે, "રાતે ઊડનાર", 𐭠𐭲𐭲𐭥 અરૂનતંન- નું 𐭠𐭲𐭥 અસ્રૂનતન— "ધોવું"; હેને અરબીમાં تشديد તશદીદ કરીને કેહેછે.

(ˆ ˆ) 𐭠𐭲𐭥𐭱 પસ્તુન—

૯. આએ નીશાંન શબ્દની વચ્ચે અથવા છેડેના વ્યંજનને સ્વરની મદદ વગર સાટેન અથવા વિરામ બોલવા સારૂ તેહેની ઉપર મેલેઆમાં આવેછે. જેથી તે અખશરના ઉચ્ચારમાં કાપની થાએછે, અને સ્વરનો ઉચ્ચાર તેહેમાં ભેલાઈ શકતો નથી. જેમકે :— 𐭠𐭱𐭲𐭤 ચશમ્- આંખ, 𐭠𐭥𐭬𐭲𐭤 ચત્રંગ્- ફા૦ چترنگ, અરબીમાં આએ નીશાંનને جزم કરીને કેહેછે.

અખશરોની તબદીલ.

૧૦. પેહેલવી ભાશાનો મોહોટો ભાગ અવસતા અથવા જંદ ભાશા ઊપરથી નીકલેલા શબ્દોથી બનેલોછે. તેહેમાં હરએકની એકસર ખી વલંણ તથા એકમલતા ઊચ્ચાર અને બીજા શબ્દોને લીધે કેટલા એક પેહેલવી અખશરોનો ઊચ્ચાર સેરસર થાએલોછે, તેથી એ ભાશાનો અભેઆશ કરનારાઓને તે ચોકસ કરવાને અને સુધ વાંચવાને વાસતે ઘણો સાંધે રેહેછે. આએ કારણસર પેહેલવીનો દરએક અખશર જંદના કીહા કીહા અખશરોની સાથે બદલ થાએછે, તથા કીહા અખશરો વધારાનાછે, તેહેની થોડીએક વીગત હમો અતરે આપીએછે.

𐭠 અ, અથવા 𐭠𐭩 આ.

૧૧. પેહેલવીમાં બોલની શરૂઆતમાં તથા વચ્ચે આવેલો 𐭠 અ, અથવા 𐭠𐭩 આ, જંદના 𐬀 અ, તથા 𐬀𐬁 આ, સાથે બદલ થાએ છે, અને તેમજ તે ફારસીમાં પણ મલેછે. હમાં પેહેલવી બોલની વચ્ચે લખાએલો જંદનો 𐬀 ઘણું કરીને "આ" ના ઉચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેજ કાએદો ફારસીમાંબી ચાલુ રહેલોછે. બોલની સેવટે આવેલો 𐭠𐭩, અથવા 𐭠, જંદની ↑ ઉ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—

પેહેલવી.	જંદ.	ફારસી.
𐭠𐭮𐭱𐭮 અસપ	𐬀𐬯𐬀𐬱𐬀	اسپ ઘોડો.
𐭠𐭯 આપ્	𐬀𐬥	آب પાંણી.
𐭠𐭲𐭠𐭮𐭱 આતશ	𐬀𐬵𐬀𐬰𐬌	آتش આતશ.
𐭠𐭥𐭠𐭫 ચારે	𐬌𐬀𐬫	چار એલાજ, ઊપાએ.
𐭠𐭲𐭠 ગાસ	𐬜𐬀𐬵𐬀	گاه જગા.
𐭠𐭲𐭥 જાનું	𐬜𐬀𐬥𐬀	زانو ગોઠંણ.
𐭥𐭠𐭫 બજા	𐬠𐬀𐬫	بازو બાજુ.
𐭣𐭠𐭲 દાના	𐬛𐬀𐬵	دانا ગનેઆંની.
𐭥𐭠𐭫 બાલા	𐬠𐬀𐬫	بالا ઊનચે.
𐭲𐭠𐭮 નસા	𐬥𐬀𐬵	نعش લોથ.

૧૨. જંદનાં બોલની અંદર આવેલો 𐬌 પેહેલવીમાં ગુના કે વરધી થાઈને વપરાએછે. તેહમાં બોલની શરૂઆતમાં ગુણાની 𐬀 અ, લખેઆમાં આવેછે, પણ વચ્ચે લખાતી નથી. જેમકે :—

𐭩𐭬	જંદ 𐬫𐬀𐬵𐬀	ફા૦ ارز	કીમત.
𐭠𐭥𐭥𐭠𐭩	𐬫𐬀𐬵𐬀𐬵	બબ્બ્	એખતીઆર કરવું.
𐭬𐭱	𐬫𐬀𐬵𐬀	૪૫	ઊનચે.

૧૩. એ સેવાએ 𐭠 અ, અથવા આ, બોલની શરૂઆતમાં વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેછે તે જંદમાં મલતો નથી. જેમકે:-

𐭠𐭥𐭩𐭬	જંદ 𐬫𐬀𐬵	ફા૦ بببر	ઊગવું.
𐭠𐭥𐭥𐭲	𐬫𐬀𐬵𐬀	સં૦ યુજ્	મલવું, શાંગેલ થવું.
𐭠𐭥𐭥𐭱	𐬫𐬀𐬵		આરાસ્તન્ સમારવું.
𐭠𐭥𐭩𐭠	𐬫𐬀𐬵𐬀		આમુરઝીદન્ ગુનાહ માફ કરવો.
𐭩𐭬 †	𐬫𐬀𐬵𐬀		બર ઊપર.

૧૪. કેટલીએક વખત જંદનાં 𐭠 ને બદલે પેહલવીમાં 𐭠 અ, વંચાએછે. જેમકે:—𐭠𐭥𐭩𐭬 અઇઆપ્ત—"હાંસેલ" અવ૦ 𐬀𐬫𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀𐬵 ફા૦ يافت. 𐭠𐭩 અદા—"જીવ" અવ૦ 𐬀𐬫𐬀. 𐭠𐭥𐭥𐭠𐭩 અઇઆપ્ત—"હાંસેલ" અવ૦ 𐬀𐬫𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀𐬵 ફા૦ يافت. 𐭠𐭩 અદા—"જીવ" અવ૦ 𐬀𐬫𐬀.

૧૫. 𐭩 ઈ, આએ સ્વર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તે જંદની 𐭩 ય, તથા 𐭩 ઈ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—𐭩𐭠 ઈસ્તક- "આજાર" અવ૦ 𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀. 𐭩𐭠𐭱 ઈશત—"દોલત", અવ૦ 𐬀𐬵𐬀𐬵; વચ્ચે જંદની 𐭩, 𐭩, 𐭠, અને 𐭠, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:- 𐭩𐭠 તીજ—"વેહેતું, ધારદાર" અવ૦ 𐬀𐬵𐬀𐬵 ફા૦ تيز. 𐭩𐭠 મીજ—

† 𐭩𐭠 અવર, બોલ અર્વ૦ 𐬀𐬵𐬀 ઉપરથી નીકલેઆેાછે, તે કાએદા પર માંણે 𐭩𐭠 ઓપર, કરીને લખાવેા જોઇતો હતો, તેમ નથી થઇઉ તેહેનું કારંણ 𐭩 ઉ, અને 𐭠 ૫, એ ઓષ્ટસ્થાનના બે અક્ષરો જોડાઇને પેહેલવી 𐭠 વ્ બને લાછે, તેહેને લીધેછે. જેમકે હેનેજ મલતો બીજો દાખલો અવ૦ 𐬀𐬵𐬀 "હમલ" તે ઉપરથી પેહેલવી 𐭠𐭥𐭩𐭬 અવામતન, અને ફારસી آمدن "હમલદાર થવું"

"પેશાબ" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ સ્પીશ–"જુ" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ જવીદ–"જુદું" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ વીસપ–"સંઘલું" અવ૦ ـــــ. ـــــ તેશે–"વાં સલો" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ તેશત–"થારી, રકા બી" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ અથવા ـــــ. ـــــ કેશ–"લીટી" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ખોલની સેવટે આવેલી ૩, ૭, ૭ અથવા ૧ જંદની ૩, ૯ અને ـــ સાથે બદલું થાએછે. જેમકે:– ـــــ જહે–"વેશીઆ, અથવા જનાકાર" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ ખોફ–"વાસ" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ પાફ અથવા ـــــ પફ–"પગ" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ જોફ–"પાણીની નેહર" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ પાશને–"એડી" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ સરદે–"ભાંત, કેસમ" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ દાદે–"આપેલું" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ.

૧૬. એ સેવાએ પેહેલવી ખોલોમાં કેટલીએક વખત આવાજ ની સેહેલાઈને વાસતે ૩ ઈ, વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેલીછે, તે જંદ ખોલમાં મલતી નથી. જેમકે:—ـــــ દીવાર–અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ પેસ્તાન–અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ. ـــــ ઈસ્તાદન–"ઊભું રેહવું" અવ૦ ـــــ ફા૦ ـــــ.

૧૭. ૧ ઉ– આએ સ્વર ખોલની શરૂઆતમાં મુતલક લખાતો નથી, પણ તેહની સાથે ـــ જોડાઈને ـــ ઓ, ના ઉચ્ચારથી લખે

આમાં આવેછે. જે વીસેના દાખલા હમોએ આગલ આપેઆછે. એ સેવાએ એ સ્વર શબ્દની વચ્ચે અને સેવટે વાપરેઆમાં આવે લોછે, અને તે જંદના ا, ه, ى, ـ, ع અને ا સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—خشک ખુશક—"સુકું" અવ૦ خشکی ફા૦ خشک. دژ દુશ—"ખરાબ" અવ૦ دژی ફા૦ دژش અથવા دژ. دور દૂ ર—અવ૦ دوری ફા૦ دور. ستون સ્તૂન—"થામ" અવ૦ ستونها ફા૦ ستون. آپس અપુસ—"હમેલ" અવ૦ آپسها ફા૦ آپس. خورشی ખુરશને—"ખોરાક" અવ૦ خورشها ફા૦ خورش. سنور સનુર—"કમાન" અવ૦ سنورها; تیغشا તેાખશા—"કોશેશ કર નાર" અવ૦ تیغشاگران પા૦ تیغشاگران. مورده મુરદે—"મુવેલું" અવ૦ مردها ફા૦ مرده. تو તુમ—"ઘણું જ" અવ૦ تها તે મ. જેમ ده નેા આકાર ફેરવાઈને પેહલવીમાં ار અર, અથવા આર, થાએછે, તેમજ ار ઊર, પણ થાએછે. જેમકે :—بوردن બુ રદન—"લેઈજવું" અવ૦ برد ફા૦ برد. پرنیان પુરનાફ—"જવાંન" અવ૦ پرنیانها ફા૦ پرنیان. پرسیدن પુનસીદંન—"પુછ્યું" નું پرسید, ફા૦ پرسید. خواهرزن હોજવાન—અવ૦ خواهرزنان ફા૦ خواهرزن. سفتن સુફ્તંન—અવ૦ سفتن ફા૦ سفتن.

૧૮. એ સેવાએ પેહલવી બોલેામાં જંદના س ને મલતા س ખ, ની પાસે જેહારે س અ, અથવા આ, અને ا ઈ, આવેછે તેઆરે તેઓની વચ્ચે હમેશ ا ઉ, વધારા તરીકે લખેઆમાં આવેછે, પણ તે હેનેા ઊચ્ચાર કરેઆમાં આવતેા નથી, અને તેજ કાએદેા ફારસી માંથી વપરાએલેાછે. જેમકે :—خارش ખારશ—"સેહેલાઈ" અવ૦

خواري . 𐭧𐭥𐭩 ખાવ્-અવ૦ خواب ફા૦ . 𐭧𐭥𐭩𐭫 ખાર–"ખાનાર" અવ૦ خوار ફા૦ . 𐭧𐭥𐭩𐭥𐭫 ખાવર–"બરદાશત કરનાર" અવ૦ خاور ફા૦ .

૧૯. જેમ જંદ બોલની શરૂઆતમાં આવેલા ›, ઉ, ને બદલે પેહલવીમાં 𐭥 ઓ-લખાએછે, તેમ કેટલાએક બોલોમાં 𐭠 ને બદલે ›, ગ, વાપરેલોછે. જેમકે :—𐭥𐭲𐭯𐭩 ગોફ્તે–"કહેલું" અવ૦ 𐭠𐭲𐭯𐭩 ઊખત, ફા૦ گفته . 𐭥𐭱𐭩 ગોશને– "ગોધો, અથવા જવાં ન નર" અવ૦ 𐭠𐭱𐭩𐭲𐭩 , સં૦ ઉક્ષન્.

૨૦. જંદ બોલમાં જે ચોકસ અખશરોની આગલ ›, ઈ, ›, ઉ, અને ع ફ, પુશતીને સારૂ તથા અખશરની જોરણીને ખાતર આવે લીછે, તે પેહલવીમાં વાપરેલી નથી. જેમકે :-𐭫𐭩𐭱 રીશ–"જખમ" અવ૦ 𐭫𐭩𐭱𐭫 ફા૦ ريش . 𐭮𐭩𐭲 સીજ–"દુખ" અવ૦ 𐭮𐭩𐭲𐭮𐭩𐭲𐭫 ફા૦ سيم . 𐭯𐭩𐭫 પરીક–અવ૦ 𐭯𐭩𐭫𐭯𐭩𐭫 ફા૦ پري . 𐭫𐭥𐭣 રોદ–"નદી" અવ૦ 𐭫𐭥𐭣 ફા૦ رود . 𐭠𐭲𐭥𐭯𐭲𐭩𐭠 ગેરફ્તન–"પકડવું" અવ૦ 𐭠𐭲𐭥𐭯𐭲𐭩𐭠 ફા૦ گرفتن . 𐭠𐭥𐭫𐭥 ગરમ–"ઊનું" અવ૦ 𐭠𐭥𐭫𐭥 ફા૦ گرم . 𐭥𐭫𐭠 અરજ–"કીમત" અવ૦ 𐭥𐭫𐭠 ફા૦ ارز. 𐭫𐭥𐭮 વરસ–"બાલ" અવ૦ 𐭫𐭥𐭮 સં૦ વર્ષ .

૨૧. આએ વાત ઈઆદ રાખવી જોઈએછે કે જંદ બોલો ઊપર થી બનેલા પેહલવી શબદોની સેવટનો ચંજન ઘણું કરીને સાકિન અ થવા વિરામ બોલાએછે, અને અસલ જંદ બોલને છેડે 𐭠, ›, અ થવા 𐭲 અને ›, અથવા 𐭩, એ સ્વરો આવેલા હોએછે તે પેહલવી માંથી નીકલી જાએછે. જેમકે :—𐭥𐭣 બુજ્–"બકરૂં" અવ૦ 𐭫𐭥𐭣

 પ્રા૦ . મધ્ય–"ખાડો" અવ૦ પ્રા૦ . તંન–અવ૦ પ્રા૦ . ખેરદ્–"બુધ્ધી" અવ૦ પ્રા૦ . ગર–"પરવત" અવ૦ પ્રા૦ . ખૂમ–અવ૦ પ્રા૦ સં૦ ભૂમિ.

૨૨. જંદમાં જે ખોલની સેવટનો વ્યંજન તેહની આગલના બી જા વ્યંજનની સાથે જોડાએલો હોએચ અને ઊપલા કોએદા પરમા ણે તે બોલ પેહલવીમાં વપરાતી વખતે તેહની સેવટનો સ્વર નીકલી ગએલો હોએચ, તેમાટે તે બેમાંનો પેહલ્લો વ્યંજન જબર સાથે ઈ આને આખ્ખો બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— વજર્–"ગોરજ" અવ૦ . ફરશોસ્તર–અવ૦ . ફરપદ્–અવ૦ .

૨૩. જંદના જે બોલમાં ની આગલ અથવા મેલે આમાં આવેછે તે બોલ પેહલવીમાં વાપરતી વખતે તેહમાંથી ઊપલા અખશરો કાહાડી નાંખેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:— વંધ હુ–નું વહુ–"ભલું". અંધહોશ–નું અહો શ–"બેભરગ". દંધહુ પફ્તે–નું દહી ઓપદ–"પાદશાહ".

વ્યંજનો.

૨૪. કંઠ્યસ્થાન– ૧. ક, જેહારે આએ અખશર બોલની શરૂ આતમાં આવેછે તેઆરે તે જંદ , તથા પાજંદ, અને ફારસી સાથે બદલ્લ થાએછે. જેમકે:– કારદ–"છરી" અવ૦ પા૦ પ્રા૦ ૭૪. કસ–"નાઢલું" અવ૦ પ્રા૦ ૮૪.

કામે–"મરજી" અવ૦ , પા૦ , ફા૦ , સં૦ કામ. જેહારે એ અખશર બોલની વચ્ચે તેહેની આગલ આવેલા ક ઉચ્ચાર ખંજન સાથે જોડાએલો હોએચ તેઆરે તે "ક" નાજ ઉચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને જંદ તથા ફારસીના તેજ અખશર સાથે બદલ થાએછે. પણ મૃદુ સાથે જોડાએલો હોએચ તારે તેહેનો ઉચ્ચાર ગ, ના જેવો થાએછે, અને તે પાજંદ તથા ફારસી સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—શકસતંન–"ભાંજવું" અવ૦ પા૦ ફા૦ . નેગાન–"છુપી ઊં" અવ૦ પા૦ , ફા૦ . આગાસ–"ખબરદાર" અવ૦ પા૦ ફા૦ . કરગાસ–અવ૦ , પા૦ ફા૦ . સેવટે બોલાતા ક, વીસે ચોકસ નીઅમ રાખવામાં આવેલો નથી. કેમકે તેહેનો આકાર કેટલાએક અખશરોની શેકલને એકમલતો આલ્વાને લીધે જાંહાં તેહેનો ઉચ્ચાર "ક" નો નહી કરવો જોઈએ તાંહાં તેહેને ઊપલા ઉચ્ચારથી કેટલાએકોએ વાંચેલાછે. જેમકે દાના–આએ બોલ જંદ ઊપરથી નીકલેલોછે, તેહેની સેવટે આવેલો નો આકાર આ–ને બદલે થાએલોછે, તે છતાં તે હેને દાનાક, તેમજ ચારે, "એલાજ" એ બોલ જંદ ઊપરથી નીકલેલોછે, તેહેને ચારક કરીને વાંચેછે. એ સેવાએ કેટ લાએક બોલોની સેવટે આવેલો ક, જંદના સાથે બદલ થાએછે અને ફારસીમાંબી તેમજ રહેલોછે. જેમકે :—ખુશક–"સુકું" અવ૦ શે૦ . નીઆક–"બચાવો" અવ૦ ફા૦ અથવા .

૨. ـخ, આએ અખશરનો એક ઊચ્ચાર જંદના خ ને મલતો થાએછે, અને તેહેનો સાદ હલકમાંથી નીકલેછે. જેમકે:- مرد خرد-"અકલ" અવ० اخرد ફા० خرد. خرس خرس- "ચોકાર" અવ० خرشيتن ફા० خروش. બીજો ઊચ્ચાર જંદના س ને મલતોછે, અને તેહેનો આવાજ ઊપલા આવાજથી હલકો ઘાંટીની ઊપરથી નીકલેછે, અને તે જંદના س તથા ش ની સા થે બદલ થાએછે. જેમકે:—خوار ખોરે-"નુર" અવ० اسخوار ફા० خوار. خوارى ખારી-"સુખ" અવ० اسخوارى ફા० خوارى. خشک ખુશક-"સુકું" અવ० خشک ફા० خشک. خورشيد ખુરશેદ-"સુરજ" અવ० خورشيد ફા० خورشيد. વ ચલો, خدمتكار હમખા-"દાસત" અવ० خدمتكار ફા० خدمتكار. بخت બખ્ત-"નસીબ" અવ० بخت ફા० بخت. خسرو અખુ-"દેવ" અવ० خسرو.

૩. ـگ ـ ગ્-આએ અખશરનો આકાર બીજા અખશરોની વલંન સાથે એકમલતો હોવાને લીધે તેહેની પીછાંણને સારૂ પારસ લા જમાનામાં તે ઊપર (˙˙) મેલવાનો રવઈઓ નીકલેલોછે. પણ તે પુસતકોમાં કોઈ કોઈ ઠેકાંણે જોયામાં આવેછે. આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે અવસ્તાના ગ તથા ગ્ અને પારસી ک તથા گ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:- گان્- "રંગ" અવ० گان ફા० گان. گاس- "જગો" અવ० گاس ફા० گاه. گوشتاسپ- અવ० گشتاسپ ફા० گشتاسپ. گومان્-"શક" અવ० گومان ફા० گمان. گان- "જીવ" અવ० گان ફા० جان; બોલની વચ્ચે, જેમકે:-

 આગામ—અવ૦ પા૦ ફા૦ . અંગોસ્ત્—"આંગલું" અવ૦ ફા૦ ; બોલની છેડે આવેછે તે અવસ્તાના ગ ક, જ ગ, અને દ ધ્ સાથે અને ફારસી ک તથા ﻩ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— ગોગ્—"વરૂ" અવ૦ ફા૦ . મર્ગ્—"બોહ્ન" અવ૦ ફા૦ . જૂંગ—"પગ" અવ૦ . વર્ગ—"પાતરૂ" ફા૦ . દરંગ—"લાંબી મુદત" અવ૦ ફા૦ . તીગ—"તલવાર" અવ૦ ફા૦ . એ સેવાએ કેટલાએક બોલોની સેવટે ગ ગ, વધારા તરીકે વપરાએલાછે. જેમકે:— વસ્તરગ—"કપડું" અવ૦ , સં૦ वस्त्र; કેટલાએક બોલોની સેવટે ગ ઈ, ની જ ગોએ "ગ" વંચાએલોછે. જેમકે:— સીજ—"દુખ દેનાર" તેહનું, સીજગ, ફા૦ દુખ, સાખતી, હમપુનસેસ—"પુછ પરછ કરવી" તેહનું, હમપુનસગશ, ફા૦ ; કેટલાએક અવસ તાના બોલોમાં સેવટે આવેલા ને બદલે પેહલવીમાં ગ, વપરાએ લોછે. જેમકે:—અવ૦ નું , નેરીઓ સંગ, નું બંગ—"હમેલ તોડી પાડવાની દવાઈ".

૪. ધ્— આએ અખશરનો આકાર તથા ઊચ્ચાર અવ સતાના ને મલતોછે, અને તે અવસતામાં ઊપલાજ અખશર સાથે અને ફારસીમાં ﻩ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— ધન—"તે" ધનશ્ને—"માર" બોલની વચ્ચે. વધદાન—"માથું" અવ૦ પા૦ ફા૦ . અધ

દીન–"ખરાબ ધરમ" અવ૰ 𐭣𐭩𐭭𐭤𐭥𐭫𐭥𐭬; છેલ્લે. 𐭤𐭢 મધ–"ખાડો" અવ૰ 𐭥𐭬𐭤𐭢 પ્રા૰ 𐭥𐭬𐭤𐭢. 𐭥𐭫𐭩 વજધ–"ડોકો" અવ૰ 𐭥𐭬𐭥𐭫𐭩 પ્રા૰ 𐭥𐭬𐭤𐭩 અ૰ 𐭥𐭬𐭤𐭩. 𐭩𐭬𐭥 અઈઓધ–"જુગારી" પ્રા૰ 𐭥𐭬𐭤𐭥.

૨૫. **તાલુસ્થાન.** ૨-૧. 𐭨 ચ, આએ અખશર બોલની શરૂ આતમાં આવેછે તેઆરે હમેશ તે અવસ્તાના 𐭩 અને પ્રા૰ 𐭫 સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—𐭱𐭬𐭥𐭨 ચશમ–"આંખ" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭫𐭬𐭥. 𐭱𐭬𐭥𐭨 ચાહ–"કુવો" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭫𐭬𐭥. 𐭱𐭬𐭥𐭨 ચારે–"એલાજ" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭫𐭬𐭥. બોલની અંદર જેઆરે બે સ્વરોની વચ્ચે ઈઆ કોઈ મૃદુ અખશરની પછી સે સાથે જોડાએ લો આવેછે, તેઆરે તેહેનો ઉચ્ચાર "જ" ના જેવો થાએછે, અને તે પ્રારસી 𐭪 સાથે બદલ થાએછે, અને તેમ નહી હોએચ તો "ચ," ના ઉચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેમજ તે પ્રારસી 𐭫 સાથે બ દલ થાએછે. જેમકે :—𐭱𐭬𐭥𐭨 રોજન્–"બારી" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭪𐭬𐭥. 𐭱𐭬𐭥𐭨 તજેદ–"તે ચાલેચ" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭪𐭬𐭥 અથવા 𐭱𐭬𐭥𐭫𐭬𐭥. 𐭱𐭬𐭥𐭨 માનોશચેહર–"મીનોચેહર" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭫𐭬𐭥. 𐭱𐭬𐭥𐭨 "તે ખરાબ કરેચ" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥. બોલની સેવટે ઘણું કરીને "જ" ના ઉ ચ્ચારથી બોલાએછે, અને તે અવસ્તાના 𐭩 અને પ્રારસી 𐭫 અથવા 𐭪 સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—𐭱𐭬𐭥𐭨 પનાજ–"આગલ" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭫𐭬𐭥. 𐭱𐭬𐭥𐭨 પંજ–"પાંચ" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭫𐭬𐭥. 𐭱𐭬𐭥𐭨 અજ–"થી" અવ૰ 𐭱𐭬𐭥𐭩𐭬𐭥 પ્રા૰ 𐭱𐭬𐭥𐭫𐭬𐭥. કેટલીએક વ ખતે પેહેલવીમાં 𐭨 ને બદલે 𐭮 લખેઆમાં આવેલોછે. જેમકે :–

𐭩𐭭𐭣 સજેદ–"તે જાએચ" અવ૦ 𐭮𐭩𐭭𐭣𐭮𐭩𐭭𐭣, તેહેને બદલે 𐭮𐭩𐭭𐭣 સજેદ–આવેછે. તેમજ 𐭩𐭭𐭣𐭥 તજેદ–નું તજેદ–થએલું છે.

૨. 𐭥–ગ જ–આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તે આરે તે અવસ્તાના 𐭩 અથવા 𐭮 સાથે અને પારસી 𐭥 સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—𐭩𐭮𐭮 જસને–"પોહોચેલું" અવ૦ 𐭮𐭩𐭮𐭮𐭩. 𐭮𐭩 જહે–"જનાકાર" અવ૦ 𐭮𐭩𐭮𐭩 પા૦ 𐭥𐭩. 𐭮𐭩𐭮𐭮𐭩 જામા સ્ય–અવ૦ 𐭮𐭩𐭮𐭮𐭩𐭮𐭩 પા૦ جامه . 𐭮𐭩𐭮𐭮 જાદૂ–"જાદુઈ" અવ૦ 𐭮𐭩𐭮𐭮𐭩 પા૦ جادو . 𐭮𐭩𐭮𐭮 જોઈઆન–"જવાંન" અવ૦ 𐭮𐭩𐭮𐭮𐭩𐭮𐭩 પા૦ جوان . 𐭩 જમ–અવ૦ 𐭮𐭩𐭮𐭩 પા૦ جم , વચ્ચે આવેછે તેઆરે અવસ્તાનો 𐭩, અને 𐭮 તથા પારસી 𐭥 અને 𐭮 સા થે બદલ થાએછે. જેમકે:—𐭩𐭥𐭩 હંનજમંન–"મેલાવરો" "મજ લસ" અવ૦ 𐭥𐭩𐭮𐭩𐭮𐭩𐭮𐭩 પા૦ انجمن . 𐭮𐭩𐭮 બાજા–"બાજુ" અવ૦ 𐭮𐭩𐭮 પા૦ بازو . 𐭮𐭩𐭮𐭩 પરેજાને–"દાનેશમંદ" પા૦ فرزانه; બોલની સેવટે આવેછે તેઆરેબી ઊપલાજ અખશરો સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—𐭩𐭮 અરજ–"કીમત" અવ૦ 𐭮𐭩𐭮𐭩𐭩 પા૦ ارز . 𐭩𐭮 બુજ–"બકરું" અવ૦ 𐭮𐭩𐭮 પા૦ بز . 𐭮𐭮 સીજ–"દુખ" અવ૦ 𐭮𐭩𐭮𐭮𐭮 પા૦ سیز . એ સેવાએ અવસ્તાના 𐭮, અને 𐭥 સાથે બદલ થાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:—𐭮𐭮𐭥𐭩 નુ 𐭮𐭮𐭩 નોમજ–"નમસકાર" "સલામ" પા૦ نماز . 𐭩𐭮𐭩𐭥 નું 𐭩𐭩 અજેર–"નીચે" પા૦ ازیر .

૩. 𐭮 જ–આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના 𐭮, 𐭩, અને 𐭥 સાથે અને પારસી 𐭮 અથવા 𐭯 સાથે બદલ થાએછે. જેમકે,

𐭫𐭥𐭫𐭩 જયૂર્–"મોહોંડું" અવ૦ 𐭫𐭥𐭫𐭩 ફા૦ ઝનૂ–ઝનૂ . 𐭪𐭭𐭪 જીને–"જીન" અવ૦ 𐭪𐭭𐭪𐭲 ફા૦ ઝન . 𐭫𐭥𐭫𐭩 જરદ–"પીલું" અવ૦ 𐭫𐭥𐭫𐭩𐭲 ફા૦ ઝર્દ . 𐭪𐭭𐭪𐭲 જનશને–"માર" અવ૦ 𐭪𐭭𐭪𐭲– "મારવું" ફા૦ ઝનીદ્ન . 𐭫𐭥𐭫𐭩 જુયૂર–"ઊંડું" અવ૦ 𐭫𐭥𐭫𐭩 ફા૦ ઝૂર્ફ ; બોલની વચ્ચે આવેછે તેઆરે અવસ્તાના 𐭲 અને ફારસી ઝ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—𐭪𐭭𐭪𐭲 હોજ્ વાન–"જીભ" અવ૦ 𐭪𐭭𐭪𐭲 ફા૦ ઝબાન . 𐭫𐭲 વજઘ–"દેડકો" અવ૦ 𐭫𐭲𐭫𐭲 ફા૦ ઝગ . 𐭫𐭲 વજર–"ગુરજ" અવ૦ 𐭫𐭲𐭫 ફા૦ ઝર્ઝ .

૪. 𐭩 – 𐭫 જ્ – આએ અખશર અવસ્તાના 𐭩 અથવા 𐭭 અને ફા૦ ઝ અથવા ઝ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—𐭪𐭭𐭪 જૂ નૂં–"ગોઠણ" અવ૦ 𐭪𐭭𐭩 ફા૦ ઝાનૂ . 𐭪𐭭𐭪𐭩 અવીજે–"નીરમલ" ફા૦ ઝરીદ્ન . 𐭪𐭭𐭪𐭩 દુજખાને–"દોજખ"† અવ૦ 𐭪𐭭𐭪𐭩𐭲 ફા૦ ઝુખ . 𐭩 અજ્ – "સાંપ" અવ૦ 𐭪𐭭𐭩 ફા૦ ઝદ્ન . 𐭭 દુજ્ – "બુરું" અવ૦ 𐭪𐭭𐭲 ફા૦ ઝુર્ .

૨૬. દંતસ્થાન. ૩-૧. 𐭬 ત, આએ અખશર અવસ્તાના 𐭬 અથવા 𐭮 સાથે અને ફારસી ત અથવા ડ સાથે બદલ થાએછે. તે

† અવસ્તાના કેટલાએક બોલો પેહલવીમાં વપરાતી વખતે અસલ એમલાની અંદર આવેલા અખશરો અવાર નવાર થએલાછે. જેમકે:—𐭪𐭭𐭪𐭩 ગેરેવ- "ગર્ભ" નું 𐭪𐭭𐭪 ગેવ્ર, 𐭪𐭭𐭪 કરન–"કીનારો" તેહેનું 𐭪𐭭𐭲 કનારે–તેમજ 𐭪𐭭𐭪 અહૂમ–નું 𐭪𐭭 અખુન- થવું જોઇએ તેહેને બદલે 𐭩 અ, ને ઠેકાણે 𐭪 બ, બદલાઇને 𐭪𐭭 બાને, થએલુંછે, અને તે બોલ ફારસીમાંથી કાઢી કરીને વપરાએલોછે. પણ 𐭪𐭭𐭩 બોલની અંદર ફારસીમાંથી કાઢી નીકલી ગએલુંછે અને કાઢેલુંજ ને બદલે સંપ્રદેપ થાઇને 𐭪𐭭𐭩 રહેલુંછે.

હેમાં બોલની શરૂઆતમાં હમેશ "ત" ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—𐭬𐭭𐭲 તંન—"શરીર" અવ૦ 𐭬𐭭𐭲𐭩 ફા૦ تن. 𐭬𐭭𐭲𐭩 તેજ—"તીખશન" અવ૦ 𐭬𐭩𐭣𐭩 ફા૦ تيز. 𐭬𐭥𐭲 તનુર—"પદરખાંનું" અવ૦ 𐭬𐭥𐭲𐭥 ફા૦ تنور. 𐭬𐭩𐭱𐭱𐭲 તેખશા—"કોશે શ" અવ૦ 𐭬𐭩𐭱𐭱𐭱𐭠 ફા૦ تخشش. બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે જો તેહની આગલ કઠોર વ્યંજન આવેલો હોએતો તેહેનો ઊચ્ચા ર "ત" નો થાએછે, અને મૃદુ હોએતો "દ" થાએછે. જેમકે:— 𐭠𐭱𐭩𐭭 ઓશતર—"ઊંઠ" અવ૦ 𐭱𐭩𐭭𐭩 ફા૦ اشتر. 𐭱𐭩𐭭𐭲 શતન—"શેહેર" અવ૦ 𐭱𐭩𐭭𐭲𐭩. 𐭭𐭥𐭲 સ્તૂન—અવ૦ 𐭬𐭥𐭲 ફા૦ ستون. 𐭩𐭠𐭣𐭲 જાદૂ—"જાદુઈ" અવ૦ 𐭩𐭥𐭣𐭥 ફા૦ جادو. 𐭣𐭩𐭲 દાદે—"આપેલું" અવ૦ 𐭥𐭥𐭣 ફા૦ داد. છેલ્લો, 𐭮𐭥 હફ્ત—"સાત" અવ૦ 𐭥𐭮𐭥𐭮 ફા૦ هفت. 𐭮𐭩 બખત—"ભા એગ" અવ૦ 𐭥𐭮𐭩𐭲 ફા૦ بخت. 𐭥 રદ—"સરદાર" અવ૦ 𐭥𐭣 ફા૦ رد. 𐭮𐭩 જવીદ—"જુદું" અવ૦ 𐭥𐭮𐭩𐭣 ફા૦ جدا. 𐭥𐭩𐭱𐭱 ગઈઓમરદ—અવ૦ 𐭥𐭩𐭱𐭱𐭣 ફા૦ گیومرد. એ સેવાએ કોઈ વખતે પેહેલવીમાં 𐭲 થ, નો ઊચ્ચાર કરવા સારૂ 𐭬 ત- અને 𐭭 હ- સાથે લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:- 𐭠𐭱𐭩𐭭𐭥𐭱𐭩𐭭 અસ્થશતર—"અરદેશેર" ફા૦ اردشير. પણ 𐭥𐭱𐭩𐭭𐭲𐭩 નો એમલો પેહેલવીમાં લખતી વખતે 𐭬 અને 𐭭 પછી ા ઉ, મેલવો જોઈએ તાંહાંવચ્ચે મેલેઆમાં આવેલોછે. જેમ કે:—𐭠𐭱𐭩𐭭𐭥𐭱𐭩𐭭.

૨. 𐭠 - ા - 𐭩 ૬, આએ અખશરનો ા - ા આકાર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે તે અવસતાના 𐭩 અને 𐭥 સાથે બદલ થા

એછે, અને ફારસીમાં ઽ સાથે મલેછે. જેમકે :— 𐭤𐭭𐭩𐭥 દુશ્મન- "શત્રુ" અવ૰ 𐭤𐭭𐭠𐭥 ફા૰ دشمن. 𐭤𐭥 દાર- "લાકડું" અવ૰ 𐭤𐭠𐭥 ફા૰ دار. 𐭤𐭲𐭭 દરૂંન-"રોટી" "ખોરાક" અવ૰ 𐭤𐭲𐭭 ફા૰ درون. 𐭤𐭩𐭮 દોશે- "ઇચ્છા" એવ૰ 𐭤𐭥𐭮 ફા૰ دوشه. 𐭤𐭮𐭲 દસ્ત-"હાત" અવ૰ 𐭤𐭮𐭲 ફા૰ دست. 𐭤𐭠𐭥𐭠𐭣 દામાદ- "જમાઈ" અવ૰ 𐭤𐭠𐭥𐭠𐭣 ફા૰ داماد; બોલ ની વચ્ચે ૩ - ૩ દ, અવસ્તાના 𐬙 ત, 𐬎 અને 𐬚 સાથે તથા ફારસી ઽ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :- 𐭠𐭭𐭣𐭩𐭥 અંદર-"મધે" "વચ્ચે" અવ૰ 𐭠𐭭𐭣𐭩𐭥 ફા૰ اندر. 𐭤𐭠𐭭𐭣 દંદાન-"દાંત" અવ૰ 𐭤𐭠𐭭𐭣𐭠𐭭 ફા૰ دندان. 𐭲𐭠𐭮𐭠𐭭𐭣𐭠𐭭 ગોશતદાન-"જીવાંમનું વાસંન" અવ૰ 𐭲𐭠𐭮𐭠𐭭𐭣𐭠𐭭 ફા૰ گوشتدان. 𐭤𐭠𐭥𐭠𐭩 પદામ-"પદાન" અવ૰ 𐭤𐭠𐭥𐭠𐭩 ફા૰ پدام. 𐭥𐭠𐭪𐭲 વજદુર-"પરવરશી" અવ૰ 𐭥𐭠𐭪𐭲𐭠𐭥 ; બોલ ની સેંવટે લખાએલેા ૩ - ૩ - ૯ દ, અવસ્તાના 𐬛, 𐬙, 𐬎 અને 𐬚 સાથે બદલ થાએછે. તેહમાં ૯ નેા આકાર ઘણું કરીને અવ સ્તાના 𐬙 અથવા 𐬎 ને બદલે વપરાએલેાછે. જેમકે :— 𐭠𐭥𐭩𐭭𐭤 અરવંદ-"તેજીવાન" અવ૰ 𐭠𐭥𐭩𐭭𐭤 ફા૰ ارونـد. 𐭠𐭭𐭤 અંદ- "તેલું" અવ૰ 𐭠𐭭𐭤 ફા૰ اند. 𐭮𐭠𐭪𐭤 સજદ- "તે જાએછે" અવ૰ 𐭮𐭠𐭪𐭤. 𐭮𐭠𐭪𐭤 મેજદ- "બદલેા" અવ૰ 𐭥𐭩𐭪𐭤 ફા૰ مزد. 𐭤𐭠𐭥𐭠𐭣 દામાદ- "જમાઈ" અવ૰ 𐭤𐭠𐭥𐭠𐭣 ફા૰ داماد. 𐭥𐭠𐭣 વાદ- "પવન" અવ૰ 𐭥𐭠𐭤 ફા૰ باد. 𐭮𐭩𐭣 રોદ-"નદી" અવ૰ 𐭮𐭩𐭲 ફા૰ رود.

૩. ૧ ન, આગે અખશીર બોલની શરૂઆતમાં આવેલેા હોએચ

તે હમેશ અવસ્તાના ⟨ અને ફારસી ⟨ સાટે બદલ થાએછે. જેમકે :- 𐭫𐭭𐭩 નીમે- "તરફ" અવ૦ 𐬥𐬀𐬭𐬌 ફા૦ نیمه. 𐭭𐭥𐭣 નમદ- "બીછાંનું" અવ૦ 𐬥𐬀𐬧𐬌 ફા૦ نمد. 𐭭𐭩𐭠𐭪 નીઆક-"બપાવો અથવા મમાવો" અવ૦ 𐬥𐬀𐬵𐬌 ફા૦ نیا; બોલની વચ્ચે આવેછે તે અવસ્તાના ⟨, 𐬴, અને ⟩ તથા ફારસી ⟨ અને ⟩ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :— 𐭯𐭠𐭲𐭩 પાંને- "સંભાંલ કરનાર" અવ૦ 𐬯𐬀𐬥𐬌 ફા૦ بان. 𐭠𐭭𐭣𐭫 અનદર- "મધે" અવ૦ 𐬀𐬥𐬌𐬛𐬭𐬌 ફા૦ اندر. 𐭯𐭩𐭭𐭠𐭩 પનાગ્- "આગલ" અવ૦ 𐬯𐬀𐬵𐬌 ફા૦ فراز. 𐭯𐭫𐭲𐭭𐭩𐭣 પુનસેદ "તે પુછેચ" અવ૦ 𐬯𐬌𐬥𐬀𐬧𐬌 ફા૦ پرسد; બોલ ને છેડે આવેછે તેઆરે પણ ઊપલાજ અખશરો સાથે બદલ થા એછે. જેમકે :—𐭣𐭭𐭠𐭲 દનદાંન-"દાંત" અવ૦ 𐬛𐬥𐬀𐬯𐬌 ફા૦ دندان. 𐭩𐭫 રોબાન-"આતમા" અવ૦ 𐬭𐬎𐬀𐬯𐬌 ફા૦ روان. 𐭱𐭠𐭲𐭭 શતંન-"દેશ" અવ૦ 𐬱𐬀𐬛𐬌 ફા૦ شهر. 𐭥𐭠𐭲𐭭 મતંન- "બંદોબસત, કરાર" અવ૦ 𐬨𐬀𐬛𐬌 ફા૦ مهر. એ સેવાએ 𐭣𐭩 દે રંગ-"લાંમખો વખત" એ બોલની અંદર બોલાતો ⟨ ન, અવસ્તા ના ⟨ ને બદલે આવેલોછે, કેમકે અવ૦ 𐬛𐬭𐬀𐬴𐬌 બોલ ઊપરથી પેહલવી 𐭣𐭩 દેરંગ, બોલ નીકલેલોછે, અને તે ફારસીમાંથી درنگ કરીને વપરાએલોછે. અવસ્તાના ⟨ ને બદલે પેહલવીમાં ⟨ ઉ, થાએછે, અને ⟨ ન, તથા ⟨ ઉ, નો આકાર એકસરખો હોવાને લી ધે ઊપલો ફેરફાર થાએલોછે.

૨૭. ઓષ્ઠસ્થાન—૪- ૧. 𐭥 ૫, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆરે અવસ્તાના 𐬥 તથા ફારસી ⟩ અથવા

પ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—𐭯𐭥𐭫 પુર–"ભરેલું" અવ० 𐭯𐭥𐭫𐭠𐭭𐭩 ફા० پُر. 𐭯𐭠𐭔𐭠𐭭 પાશને–"એડી" અવ० 𐭯𐭠𐭔𐭠𐭭𐭠𐭩𐭭𐭩 ફા० پاشنه અથવા پاشن. 𐭯𐭥𐭭𐭠 પુના–"જવાંન પુરૂશ" અવ० 𐭯𐭥𐭭𐭠𐭩𐭭𐭩 ફા० پُرنا; બોલની વચ્ચે તથા સેવટે અવસ્તાના 𐭩, તથા 𐭥 અ ને ફા० پ અથવા પ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—𐭩𐭫𐭩𐭭 સ્ચે દ–"ઊજરૂ" અવ० 𐭩𐭫𐭩𐭭𐭠𐭩𐭭𐭩 ફા० پذیرفتن. 𐭯𐭥𐭫𐭩𐭫 ફરપદ–"ધુંટી" અવ० 𐭯𐭥𐭫𐭠𐭭. 𐭯𐭠𐭩𐭭𐭠𐭩𐭭𐭩 સેપાહુપત–"લશકરનો સરદાર" ફા० سپهبذ. 𐭠𐭔𐭩𐭯 અસ્પ–"ઘોડો" અવ० 𐭠𐭔𐭩𐭯𐭠𐭩𐭭𐭩 ફા० اسپ. 𐭯𐭥𐭫 કરપ–"કાલભુદ" અવ० 𐭪𐭥𐭫𐭯𐭥𐭫 ફા० كرپ. 𐭱-𐭱 શપ–"રાત" અવ० 𐭱𐭠𐭔𐭠𐭭𐭩𐭭𐭩 ફા० شب.

૨. 𐭥 ફ, આએ અખશર અવસ્તાના 𐭫 તથા ફારસી ف સા થે બદલ થાએછે. જેમકે :—𐭪𐭭𐭫𐭥 ફરહુમ– "પેહેલું" અવ० 𐭯𐭥𐭫𐭠𐭭𐭩𐭭𐭩 ફા० فردوم. 𐭠𐭩𐭭𐭥 ફનાજ–"આગલ" અવ० 𐭯𐭠𐭫𐭠𐭭 ફા० فراز. 𐭯𐭥𐭫𐭠𐭭 ફરમાન–"હાકમ" પા० 𐭯𐭥𐭫𐭠𐭭𐭠𐭩𐭭𐭩 ફા० فرمان; બોલની વચ્ચે આવેછે તેઆરેબી અવસ્તા અને ફારસીના ઊપલા જ અખશરો સાથે બદલ થાએછે. પણ તેહમાં આટલો ફેરછે કે અવસ્તાના કેટલાએક બોલોમાં જ ની આગલ 𐭥 ફ, આવેલોછે તે પેહેલવીમાં હમેશ "ફ" ના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અને તેમજ તે ફારસીમાંથી વપરાએલોછે. જેમકે :—𐭫𐭠𐭥 વફર–"બર ફ" અવ० 𐭫𐭠𐭥𐭩𐭭𐭩 ફા० برف. 𐭫𐭠𐭥𐭠 જુફર–"ઊંડું" અવ० 𐭫𐭠𐭥𐭠𐭩𐭭𐭩 ફા० ژرف. 𐭪𐭫𐭠𐭥 દરફ્ત–"જુનો" અવ० 𐭪𐭫𐭠𐭥𐭩𐭭𐭩 ફા० درفش. 𐭯𐭥𐭩𐭭 હફ્ત–"સાત" અવ० 𐭯𐭥𐭩𐭭𐭠𐭩𐭭𐭩 ફા० هفت.

𐭰𐭫𐭥𐭱 સોપ્રને-"બહુ" અવ૦ 𐭰𐭫𐭥𐭱𐭠 ફા૦ سفت. 𐭰𐭫𐭥𐭱𐭠 અઈ આપ્રત-"આએપત" અવ૦ 𐭰𐭫𐭥𐭱𐭠𐭠𐭠 ફા૦ يافت. 𐭩𐭯 નાપ્ર-"હુંટી" અવ૦ 𐭭𐭠𐭱 ફા૦ نى. બોલની સેવટે ફારસીના કેટ લાએક બોલોમાં ૪ સાથે પણ બદલ થાએછે. જેમકે :—𐭤𐭠𐭩 કોપ્ર-"ટેકડો" અવ૦ 𐭪𐭠𐭱𐭤𐭠 પા૦ 𐭪𐭠𐭱𐭤 ફા૦ كوه. એ સેવાએ 𐭲𐭫𐭥𐭤𐭠 પેસ્તાન- આએ બોલમાં વપરાએલો 𐭤 ૫, અવસ્તાના 𐭠 ૫- ને બદલે આવેલોછે, જેમકે અવસ્તામાં આવેલા 𐭪𐭠𐭲𐭫𐭥𐭤𐭠 બો લ ઊપરથી પેહલવી 𐭲𐭫𐭥𐭤𐭠 બોલ નીકલેલોછે, અને જેમ પેહલ વીમાં 𐭤 ૫, વપરાએઓછે, તેમજ ઊપલો બોલ ફારસીમાંબી بسكان કરીને ب થી લખેઆમાં આવેછે. આ પ્રેરપ્રર બોલની શરૂઆતમાં આવેલા બે જોડ અખશરોની વચ્ચે વધારાની ى ઈ, દાખેલ થવાથી થએઓછે. વલી. 𐭩𐭫𐭥𐭱𐭠𐭤 પ્રરેદુન- બોલની અંદર જે 𐭤 ૫, વપરા એઓછે તે અપવાદ તરીકેછે, કેમકે તે અવસ્તાના 𐭣 ને બદલે લ ખેઆમાં આવેલોછે. અવસ્તામાં પાદશાહ પ્રરેદુનનું નાંમ 𐭪𐭠𐭱𐭩𐭫𐭥𐭤𐭠𐭣 કરીને લખેલુંછે, તેહનું પેહલવી તથા ફારસીમાં 𐭩𐭫𐭥𐭱𐭠𐭤, فريدون, થાએલુંછે.

૩. 𐭱 ખ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં આવેછે તેઆ રે તે અવસ્તાના 𐭱 અને ફારસી ب સાથે બદલ થાએછે. જેમકે, 𐭪𐭠𐭲 બેવર-"દશ હજાર" અવ૦ 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭠𐭠𐭠 ફા૦ بيور. 𐭤𐭠𐭩 બુ જ-"બકરું" અવ૦ 𐭱𐭠𐭩 ફા૦ بز. 𐭠𐭠𐭱 બાજ-"બાજુ" અ વ૦ 𐭠𐭠𐭱 ફા૦ بز. બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે આવેછે તે આરે તે અવસ્તાના 𐭱 અને » તથા ફારસી ب અથવા ، સાથે બ.

દલ થાએછે, અને અવસ્તાના » અથવા 𐬎 ને બદલે પેહેલવી માં 𐭩 ની આગલ 𐭥 ઉ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે:—𐭬𐭠𐭭 તોખાન–"સકતી" અવ० 𐬬𐬀𐬵𐬀𐬥 ફા० توان. 𐭪𐭠𐭭 રોખાન–"જીવ" અવ० 𐬫𐬀𐬵𐬀𐬥 ફા० روان. 𐭤𐭠𐭥𐭠𐭫𐭠𐭭 દોખારીદન–"દોડવું" અવ० 𐬛𐬀𐬵𐬀𐬫𐬌 ફા० دواريدن, ખોલની સેવટે. 𐭪𐭠𐭭 હુ સરોખ–"નેકનામી વાલો" અવ० 𐬵𐬀𐬵𐬀𐬥 ફા० خسرو. 𐭪𐭠𐭭 ગરોખ–"નવગીરેહની લાકડી" અવ० 𐬵𐬀𐬵𐬀𐬥 ફા० كروب અથવા كرب. 𐭩𐭠𐭭 ખુંખ–"કુમારની ભઠી" અવ० 𐬵𐬀𐬵𐬀𐬥 ફા० خنب. એ સેવાએ કેટલાએક ખોલોની સેવટે અથવા વચ્ચે 𐭲 ની પાસે 𐭩 વધેલોછે તે અવસ્તામાં મલતો નથી, પણ ફારસીમાં કેટલેએક ઠેકાં એ રહેલોછે. જેમકે:—𐭤𐭥𐭭 દુંખ–"પુછહું" અવ० 𐬛𐬀𐬵𐬀𐬥 ફા० دنب. 𐭤𐭥 નંખ–"તરાવત" અવ० 𐬛𐬀𐬵𐬀𐬥 ફા० نم. 𐭤𐭠𐭢𐭠𐭫𐭠𐭭 સ્તહમખે —"જોલમ" અથવા 𐭤𐭠𐭢𐭠𐭫𐭠𐭭 સ્તહમે- ફા० ستم અથવા ستم. કેટલાએક ખોલોની સેવટે આવેલો 𐭩 ફારસીમાં 𐭣 સાથે બદલ થએલોછે. જેમકે:—𐭠𐭫𐭠𐭭 સ્તોખ–"આજેજ" તેહેનું પા० 𐭤𐭠𐭢𐭠𐭫𐭠𐭭 ફા० ستوه. 𐭪𐭠𐭭 ગરોખ–"ગાંઠ" તેહેનું گره.

૪. 𐭲 મ, આએ અખશર ખોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના 𐬨 અને ફારસી 𐭯 સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:—𐭬𐭠𐭲 મીઆન–"વચ્ચે" અવ० 𐬨𐬌𐬎𐬀𐬥 ફા० ميان. 𐭬𐭠𐭲 મખ્શ–"માંખ" અવ० 𐬨𐬀𐬵𐬀𐬥 ફા० مگس. 𐭪𐭠𐭲 મોરૂ–"પંખેરૂં" અવ० 𐬨𐬌𐬎𐬀𐬥 ફા० مرغ. ખોલની વચ્ચે અથવા સેવટે અવસ્તાના 𐬨, 𐬌 અને કોઈ વખતે » તથા ફારસી 𐭯 અને 𐭥 સાથે બદલ થાએછે. જેમકે–

𐭧𐭭𐭪𐭬𐭥𐭬𐭭 હનજમન–"મંડલી" અવ૦ 𐭧𐭭𐭪𐭬𐭥𐭬𐭭 ફા૦ انجمن. 𐭲𐭥𐭠𐭭 ગોમાન–"શક" અવ૦ 𐭲𐭥𐭠𐭭 ફા૦ گمان. 𐭠𐭮𐭧𐭬𐭥𐭬𐭭 આસમાન–"આકાશ" અવ૦ 𐭠𐭮𐭧𐭬𐭥𐭬𐭭 ફા૦ آسمان. 𐭦𐭥𐭬 જર માન–"વખત" "મુદ્દાચો" અવ૦ 𐭦𐭥𐭬 ફા૦ زمان. બોલની સે વટે. 𐭠𐭮𐭧𐭬 એસમ–"કાદી" અવ૦ 𐭠𐭮𐭧𐭬 ફા૦ اسم. 𐭪𐭠 દા મ–"જગત" અવ૦ 𐭪𐭠 ફા૦ دام. 𐭯𐭠𐭬 પદામ–"પદાંન" અવ૦ 𐭯𐭠𐭬 ફા૦ پدام. 𐭥𐭱𐭠𐭥 વરહરામ–અથવા 𐭥𐭱𐭠𐭥–"બેહેરામ" અવ૦ 𐭥𐭱𐭠𐭥 ફા૦ بهرام. 𐭥𐭲𐭠𐭥𐭯 વીઉંગહામ– અવ૦ 𐭥𐭲𐭠𐭥𐭯 ફા૦ وهومن.

૨૮. **અર્ધસ્વર**-પ-૧. ઽ અથવા 𐭩 ય, એ અખશર અવસ્તાની 𐭩 અથવા 𐭩𐭩 સાથે અને ફારસી ي સાથે બદલ થાએછે. જેમકે, 𐭩𐭦𐭮𐭪 યજત–"આરાધના વાલો" અથવા "ઈજદ" અવ૦ 𐭩𐭦𐭮𐭪 ફા૦ ايزد. આએ બોલની સેવટે આવેલો ઽ- અવસ્તાના 𐭩 ને બદલેછે, પણ તે બોલાતો નથી. 𐭩𐭠𐭭 યાન–"બુન્દોરગ" અવ૦ 𐭩𐭠𐭭 ફા૦ بان. બોલની વચ્ચે. 𐭩𐭥𐭲𐭠𐭭 મયાન–"કમર" અ વ૦ 𐭩𐭥𐭲𐭠𐭭 ફા૦ ميان. 𐭠𐭩𐭠𐭩𐭮𐭯𐭬 અયાપ્ત–"આએપત" અવ૦ 𐭠𐭩𐭠𐭩𐭮𐭯𐭬 ફા૦ يافت. બોલને છેડે. 𐭮𐭠𐭩 સાય– "છાચો" અવ૦ 𐭮𐭠𐭩 ફા૦ سايه.

૨. 𐭥 ર, આએ અખશર અવસ્તાના 𐭥 અને ફારસી ر સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— 𐭲𐭥𐭮𐭠𐭥 રોશંન–"ચલકાટ વાલું" અવ૦ 𐭲𐭥𐭮𐭠𐭥 ફા૦ روشن. 𐭥 રદ–"સરદાર" અવ૦ 𐭥 ફા૦ رد. 𐭲𐭥𐭠𐭦𐭥 રોજન–"બારી" અવ૦ 𐭲𐭥𐭠𐭦𐭥 ફા૦ روزن.

બોલની વચ્ચે. 𐭠𐭫𐭪 અરજ-"કીમત" અવ૦ 𐭠𐭫𐭩𐭪𐭫 ફા૦ ارز. 𐭠𐭬𐭫 ખરદ-"અકલ" અવ૦ 𐭠𐭬𐭫𐭪 ફા૦ خرد. 𐭠𐭲 ગોરગ-"વરૂ" અવ૦ 𐭢𐭥𐭥𐭥𐭲 ફા૦ گرگ. બોલની સેવટે. 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥 ઓશતર-"ઊંઠ" અવ૦ 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭮 ફા૦ اشتر. 𐭠𐭲 દર-"દૂર" અવ૦ 𐭠𐭥𐭩 ફા૦ دور. 𐭠𐭮𐭥𐭥𐭥 ઓશસ્તર-"ઊગમણું" અવ૦ 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭮𐭥𐭥𐭮. 𐭠𐭫𐭲 દીવાર-"દીવાલ" અવ૦ 𐭣𐭩𐭥𐭫𐭩 ફા૦ ديوار. 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭮𐭥𐭥𐭮 જરથુહશતર-"જરતોશત" અવ૦ 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭮𐭥𐭥𐭮 ફા૦ زرد هشتر.

૩. 𐭤 લ, આએ અખશર અવસ્તામાં નથી, પણ પાછલથી તે પેહલવીમાં વપરાએલોછે, અને તે અવસ્તાના 𐭠, 𐭢, 𐭣, 𐭩 અને 𐭥 સાથે અને ફારસીમાં ل સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— 𐭠𐭤𐭫𐭲 અલબોરજ-"અલબરૂજ પાહાડ" અવ૦ 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭢𐭥𐭥𐭣𐭩 ફા૦ البرز. 𐭠𐭤𐭫𐭩 બુલંદ-"ઊનચો" અવ૦ 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭢𐭥𐭥𐭣 ફા૦ بلند. 𐭠𐭤𐭲 બાલા-"ઊંચે" અવ૦ 𐭠𐭣𐭩 ફા૦ بالا. 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭤𐭫𐭲𐭮 માલીદન-"મસલવું" અવ૦ 𐭠𐭣𐭩𐭢 ફા૦ مالیدن. 𐭤𐭫𐭲𐭮 હલેદ-"તે છોરી દીએચ" અવ૦ 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭣𐭩𐭥𐭥 ફા૦ هلد. 𐭤𐭫𐭲 હલે-"બેહુદું બોલનાર" અવ૦ 𐭠𐭥𐭣𐭩𐭥𐭥 ફા૦ هرگ. 𐭤𐭫𐭲𐭮𐭲 હમીમાલ-"શતરૂ" અવ૦ 𐭠𐭥𐭥𐭣𐭩𐭢𐭥𐭥𐭥 ફા૦ همیمال. 𐭤𐭫𐭲 પોહલ-"પુલ" અવ૦ 𐭠𐭣𐭩𐭢𐭥 ફા૦ پل અથવા پول. 𐭤𐭲 હજલ-"વાટપાડો" અવ૦ 𐭠𐭥𐭥𐭥𐭮𐭥𐭥𐭮 ફા૦ هزل.

૪. 𐭥 વ, આએ અખશર અવસ્તાના 𐭢 અથવા 𐭥 તથા ફારસી و, ب અને گ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— 𐭥𐭥𐭣 વેશ-"ઘ

ણું" અવ૦ ફા૦ . વીમ–"ધ્રાસતી" અવ૦ ફા૦ . વજદ્ય–"દેડકો" અવ૦ ફા૦ ; બોલની વચ્ચે. ગોશવાર–"કાંનની બાલી" અવ૦ ફા૦ . હુવન–"બાંડણી" અવ૦ ફા૦ . ઓરવર–"જાડ" અવ૦ ફા૦ અથવા , બોલની સેવટે. સરવ–"સરોવરનું જાડ" ફા૦ . ગવ–"ગાય" અવ૦ ફા૦ .

૫. વ, આએ અખશર અવસ્તાના અથવા સાથે અને ફા૦ અથવા સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:– એવીઆંધ્રહન–"કુસતી" અવ૦ . ખાવ્ર–"બરદાશત કરનાર" અવ૦ ફા૦ . અવ્ર–"વાદલ" અવ૦ ફા૦ . ગવ્ર–"ગર્ભ" અવ૦ .

૨૯. ઊષ્મ. ૬-૧. શ, આએ અખશર અવસ્તાના , અને તથા ફારસી અથવા સાથે બદલ થાએછે. જેમકે:— શરમ–"લાજ" અવ૦ ફા૦ . શાદી–"ખુશી" અવ૦ ફા૦ . શૂદન–"જવું" અવ૦ ફા૦ , બોલની વચ્ચે. પાશને–"ફોડી" અવ૦ ફા૦ . હશત–"આઠ" અવ૦ ફા૦ . અરશક–"અદેખાઈ" અવ૦ ફા૦ . પેશક–"કીમત" અ

વ૬ અવ૦ મુખ. મખ્શ–"માંખ" અવ૦ મખ્શ્યક્ષ્ય ફા૦ مگس ; શેકસ્તન–"ટોડવું" અવ૦ શ્કસ્ત ફા૦ شکستن.

૨. ૭, ૩ સ, આએ અખશર અવસ્તાના ૩, ૫, ૬, ૯ અને ૯ સાથે તથા ફારસી س, ش અને ع સાથે બદલ થાએછે, તેહમાં ખોલની શરૂઆતમાં આવેલો ૩ અવસ્તાના ૩ અને ૬ સા થે બદલ થાએછે. જેમકે:—સ્તારે–"સીતારો" અવ૦ સ્તારય ફા૦ ستارہ. સ્રુન–"સીંગનું" અવ૦ સ્રુન ફા૦ سرون. સોહર–"રાતું" અવ૦ સોખ્ર ફા૦ سرخ. સખ્ત–"કઠંણ" અવ૦ સખ્ત ફા૦ سخت. સી જ–"દુખ" અવ૦ સ્યજ ફા૦ سیم. સે–"તરણ" અવ૦ સ્ય ફા૦ سہ; ખોલની વચ્ચે અથવા છેવટે આવેલો ૩ અવસ્તા ના ઊપલા સંઘલા અખશરો સાથે તેઓના મેહ્લ પરમાણે બદ લ થાએછે, અને તે ફારસીમાં س, ش અને ع સાથે મલેછે. જેમ કે:—વાસ્તર–"ઘાસ" અવ૦ વાસ્ત્ર ફા૦ واستر. ચોસ્ત–"ચાંમડી" અવ૦ ચસ્ત ફા૦ پست. હઝાર–"કલાક, ફરસંગ" અવ૦ હઝ ફા૦ هزار અથવા عسر. આસ્રુન–"અથોરનાંન" અવ૦ સ્રુન ફા૦ آسرون. અંગોસ્ત–"આંગલું" અવ૦ અંગુસ્ત ફા૦ انگشت. મજેસ્ત–"ઘણુંજ મોહોટું" અવ૦ મજિસ્ત ફા૦ معظم. સોસર–"કાંજી, ખીર" અવ૦ સોસ્ર ફા૦ شوربا, سرداغ, ગાસ–"જગો" અવ૦ ગાસ ફા૦ جا. પાસ–"સંભાલ" અવ૦ પાસ ફા૦ پاسبانی અથવા پاس.

૨. 𐭧 હ, આએ અખશર બોલની શરૂઆતમાં અવસ્તાના 𐭠 અથવા 𐭧 સાથે અને ફારસી ه સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :- 𐭠𐭧𐭦𐭩 હજાર-"હજાર" અવ० 𐭠𐭧𐭦𐭩 ફા० هزار. 𐭧𐭠 હમ-"સાથે, એકસરખું" અવ० 𐭧𐭠𐭬 ફા० هم. 𐭧𐭮𐭬 હસ્ત-"સાત" અવ० 𐭧𐭮𐭬 ફા० هفت. 𐭧𐭮𐭩 હોશ-"ોત" અવ० 𐭧𐭮𐭩 ફા० هوش. 𐭧𐭮𐭬𐭩 હશ્ત-"આઠ" અવ० 𐭧𐭮𐭬𐭩 ફા० هشت. 𐭧𐭠 હીમ-"આદત" અવ० 𐭧𐭠 ફારસીમાં هم ને બદલે خم વપરાએછે. જેઆરે 𐭧 હ, બોલની વચ્ચે અથવા સેવટે આવેછે, તેઆરે તે અવસ્તાના 𐭠, 𐭡, 𐭢, 𐭣 અને 𐭤 સા થે અને ફારસીમાં ه અને કોઈજ વેલા خ સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :—𐭠𐭩 જહે-"જનાકાર" અવ० 𐭠𐭩𐭫 ફા० جه. 𐭲𐭥𐭬𐭥𐭫 તહમુરપ-"તેહમુરસ" અવ० 𐭲𐭥𐭬𐭥𐭫 ફા० طهمورث અથવા تهمورث. 𐭠𐭩𐭫 હેહર-"પલીદી" અવ० 𐭠𐭩𐭫 ફા० هيهر. 𐭠𐭩𐭫 સેાહર-"રાતું" અવ० 𐭠𐭩𐭫 ફા० سرخ. 𐭯𐭠𐭩𐭫 પહ લૂ-"પાંસલી" અવ० 𐭯𐭠𐭩𐭫 ફા० پهلو. 𐭠𐭩𐭫 ચેહરે-"સુરત" અવ० 𐭠𐭩𐭫 ફા० چهر. 𐭠𐭩𐭫 ગેહાન-"દુનીઆં" અવ० 𐭠𐭩𐭫 ફા० گيهان અથવા جهان. 𐭲𐭩𐭫 નેહદન-"મેલવું" અવ० 𐭲𐭩𐭫 ફા० نهادن; બોલની સેવટે 𐭯𐭠 પહ-"પશુ" અવ० 𐭯𐭠 ફા० પ. 𐭣 દેહ-"દશ" અવ० 𐭣 ફા० ده. 𐭮𐭠𐭲 સનાહ-"હથીઆર" અવ० 𐭮𐭠𐭲 ફા० سلاح.

એ સેવાએ પેહલવીમાં 𐭠𐭫 હર, અથવા હલ, હેવો એમલો લ બેઆમાં તથા બોલેઆમાં આવેછે, તે અસલ નથી પણ પછવાડેથી

અવસ્તાના 𐬰 અથવા 𐬱 ને બદલે લખાએલોછે, માટે તે અવસ્તા ના 𐬰 અથવા 𐬱 અને ફારસી ش સાથે બદલ થાએછે. જેમકે :- 𐭩𐭫𐭥𐭠𐭥 અહલોબ–"પવીતરાઈવાલો" અવ૦ 𐬀𐬵𐬌𐬱𐬀 ફા૦ اشو. 𐭠𐭲𐭥𐭠𐭥 અહરમોઘ–"પવીતરાઇને ખરાબ કરનાર" અવ૦ 𐬀𐬵𐬌𐬰𐬀𐬙𐬱𐬀 પા૦ 𐭠𐭲𐭥𐭬𐭠𐭥. 𐭠𐭥𐭭𐭠𐭩 ફરવહર–"આતમા" અવ૦ 𐬯𐬀𐬭𐬎𐬀𐬵𐬀 ફા૦ فروهر.

૩૦. જેમ હમણાની ફારસીમાં મહમદીઆંન લોકોનું રાજ થએ આ પછી ઘણાએક અરબી લોગતો દાખલ કરેઆમાં આવેઆ છે, અને તેમજ હાલની ઇંગરેજી ભાશામાં નારમન બોલો વાપરે આમાં આવેઆછે, તે પરમાણે પેહલવી ભાશાની અંદર સેમીટીક† બોલો વપરાએલાછે. જે સેમીટીક બોલો પેહલવીમાં વપરાએલાછે તે એકસરખી રીતે વાપરેઆમાં આવેઆ નથી. જેમ હીબરૂ બો લો, કેઆલડી ભાશામાં વાપરતી વખતે તેહમાં કેટલોએક ફેરફાર ક રેઆમાં આવેલોછે, તેજ પરમાણે સેમીટીક બોલો પેહલવીમાં વાપ રતી વખતે તેહમાં ફેરફાર થએલોછે, અને તે હવી રીતનોછે કે કેટ લાએક સેમીટીક બોલો વગર ફેરફારે પેહલવીમાં વપરાએલાછે, અ ને કેટલાએક બોલોની આગલ, વચ્ચે, અને સેવટે, અખશરો વધા રેઆમાં આવેલાછે. તે વીસેના થોડાએક દાખલાઓ સહમજને સારૂ હમો અતરે પરગટ કરીએછે.

† Shemitic સેમીટીક, ની અંદર સાત ભાશાઓ ગણેઆમાં આવેલીછે, તેહમાં એક Chaldee કેઆલડી, બીજી Syriac સીરીઆક, તરીજી Arabic અરબીક, ચોથી Hebrew હીબરૂ, પાંચમી Samoriton સમોરીટન, છઠી Ethiapic ઇથીઆપીક, અને સાતમી Old phenicion ઓલડ ફેનીસીઅન, માટે સે મીટીકને નાંમે જે બોલ આવે તેહને ઉપલી ભાશાઓને લગતો જાણવો.

પેહેલવીમાં વગર ફેરફારે વપરાએલા સેમીટીક બોલો.

સેમીટીક.			પેહલવી.
શમ	"નામ"	અર૦ اسم	𐭮𐭬 શમ.
અબ	"બાપ"	અર૦ ابو, اب	𐭠𐭡 અબુ.
બહ	"ભાઈ"	અર૦ اخ	𐭡𐭧 બહ.
શપીર	"ભલું"		𐭱𐭯𐭩𐭫 શપીર.
આહર	"પછી"	અર૦ آخر	𐭠𐭧𐭫 આહર.
ઈએોમ	"દીવસ"	અર૦ يوم	𐭩𐭠𐭥 જોમ- ઈએોમ.

બોલની શરૂઆતમાં વધેલા અબ્જશરોનાં દાખલા.

સેમીટીક.			પેહલવી.
નપશ	"પોતે"	અર૦ نفس	𐭭𐭯𐭱 બેનપશમન.
મલ્લ	"કેહવું"	અર૦ مرّ	𐭥𐭫𐭫 જમલ્લુનતન.
શમઅ	"સાંભલવું"	અર૦ سمع	𐭱𐭥𐭠 વશમમુનતન.
શતઅમ	"ખાવું"	અર૦ طعم	𐭱𐭕𐭠𐭥 વશતમુનતન.

બોલની વચ્ચે વધેલા અબ્જશરોના દાખલા.

સેમીટીક.			પેહલવી.
રાશ	"માથું"	અર૦ راس	𐭫𐭠𐭱 રોએશમન.
શમા	"આકાશ"	અર૦ سما	𐭱𐭥𐭠 શમીઆ.
લેલહ	"રાત"	અર૦ ليل	𐭤𐭩𐭤 લેલીઆ.
તશઅ	"નવ"	અર૦ تسع	𐭕𐭱𐭠 તશીઆ.

બોલની સેવટે વધેલા અખશરોનાં દાખલા.

સેમીટીક.			પેહલવી.
યદ	"હાત"	અર૦ يد	𐭩𐭣 યદમન.
ગદ	"નસીબ"		𐭩𐭣 જદમન- ગદમન.
રગલ	"પગ"	અર૦ رجل	𐭤𐭠𐭤𐭣 લગરમન.
ગમલ	"ઊંઠ"	અર૦ جمل	𐭩𐭬𐭲 જમના.
કલબ	"કુતરૂં"	અર૦ كلب	𐭪𐭠𐭤𐭡 કલબા.
ગબર	"પુરૂશ"	અર૦ نفر	𐭩𐭡𐭲 ગબના.
દમ	"લોહી"	અર૦ دم	𐭣𐭬𐭩 દમીગા.
બશર	"ગોશત"	અર૦ بسر	𐭡𐭱𐭤𐭩 બસરીગા.
સુરા	"ઘોડો"		𐭮𐭲𐭲𐭩 સુરીગા.

૩૧. એ સેવાએ પેહલવીમાં સેમીટીક બોલો થોડાએક અખશરો ના ફેરફાર ઉચ્ચારથી વાંચેઆમાં આવેછે. જેમકે :—અસર–"બાંધવું" અર૦ اسر। તેહેનું પેહલવી 𐭠𐭮𐭤𐭲𐭩 આસરૂનતન. અત્ત– "સીવ્વું" અર૦ خبط તેહેનું પેહલવી 𐭠𐭮𐭩𐭲𐭩 અત્તુનતન. ગમલ– "ઊંઠ" અર૦ جمل તેહેનું પેહલવી 𐭩𐭬𐭲 જમના. રગલ– "પગ" અર૦ رجل તેહેનું પેહલવી 𐭤𐭠𐭤𐭣 લગરમન. આએ વાંચવાનો ફેરફાર તરણ તરેહથી થએલો ધારેઆમાં આવે છે, તેહેમાં એક પેહલવી અખશરોના એકસરખા આકારને લીધે પેહલવી વાંચનારોએ અખશરોને ભુલ ભરેલી રીતે વાંચેઆ હોએ અને તેથી પાછલા વખતમાં આએ ફેરફાર થાએલો હોએ. બીજું, સેમીટીક બોલોનાં થોડાએક ચોકસ અખશરોને બદલ કરીને તેહેને

આગલા વખતમાં પેહેલવી વીદ્યારથીઓએ આએ ભાશામાં વાપરે આ હોએતો તેથી ઊપલા ફરક પડેઆ હોએ. અને તરીજું, એમી ટીક ભાશામાં ઊપલા બોલોનો અસલ ઊચ્ચાર પેહેલવીને મલતો હોએ અને પછવાડેથી તેહેમાં ફેરફાર થએલો હોએતો તેથી પણ ઊપર જણાવેલા જેવો ફેર પડેઆ હોએ.

:—શબ્દોત્પત્તિ.

૩૨. શબ્દોની ઊત્પત્તિ, એ છુગ્ર શબ્દોના આકારમાં જે ભેદ હોએચ તે બતલાવેછે.

શબ્દો તરણ તરેહનાછે; સાદા, સમાસીક, અને સાધીત; તેહે માં જે શબ્દ બીજા કોઈ શબ્દમાંથી નહી બનેલા હોએ તેહને ઈઆને સાદો શબ્દ કેહેછે. જેમકે:— બરાત- "ભાઈ", કોહ-"પાહાડ", ચીશ-"વસ્તુ"; જે શબ્દ બે જુદા જુદા શબ્દોની મેલવણીથી બનેલો હોએછે તેહને ઈઆને સમાસીક શબ્દ કેહેછે. જેમકે:— કતેખોદા- "ઘરધણી", કાચાગાસ-"કાંમનો જાણનાર", દીન દોસ્ત-"દીનને ચાહનાર"; જે શબ્દ કોઈ પ્રત્ય અથવા ઊપ સર્ગ જોડાઈને બનેલો હોએછે તેહને ઈઆને સાધીત કરીને કેહેછે જેમકે:—

-"ઊગમન" તેહને જોડાવાથી "ઊગમનનું".
-"બોલી" " " "બોલનાર".
-"હદ" તેહની આગલ આવેઆથી "વગરહદનું".
-"ફલ" " " "વગર ફલનું".

૩૩. પેહેલવી ભાશાના શબ્દો આઠ ભાગમાં વેહેચાએલાછે, જેહેને ગોબંશને આઈનીજીહ્ન ઈઆને ભાશાના ૫ રકારો, કરીને કેહેછે, અને તેઓનાં નામની વીગત આએ પરમાણે છે. ૧ શમ–નામ. ૨– ગોહર–વિશેષણ. ૩– યાદદેહ્શનેશમ–સર્વનામ. ૪– કુનશને–ક્રિયાપદ. ૫– માલીકે કોનશને–ક્રયાવિશેષણઅવ્ય. ૬– માલીકે હમપતવંદ–શબ્દયોગીઅવ્ય. ૭– માલીકે પતવંદ–ઊભેઆંનવયીઅવ્ય. ૮– માલીકે અદ્વાજ –કેવલપ્રયોગીઅવ્ય.

૧. નામ, એ હરકંઈ ચીજનું નાંમછે; જેમકે:— આદમી; અકલ; ઘોડો; દાહાપણ.

૨. વિશેષણ, નાંમ જે વસ્તુને ખતલાવતું હોએ તે વસ્તુની અંદર જે ગુણ હોએ તે ખતલાવનાર શબ્દછે. જેમકે:— મોહોટી કેતાબ; ૫ નવો ખરીઓછે.

૩. સર્વનામ એક શબ્દછે કે જે નાંમની બદલીએ મુકેઆમાં આવેછે. જેમકે:— અરદશેરે ગોસ્સો કીધો અને તેણે અરદવાંનના છોકરાને કહીઉં.

૪. ક્રિયાપદ, તે શબ્દછે કે જે કોઈ તરેની ક્રિયા અથવા હસ્તી ખતલાવેછે. જેમકે:— ઘોડો દોડેછે; આદમી જાએછે.

૫. ક્રિયાવિશેષણ અવ્ય, એ શબ્દ દાખત, જગા, અને રીતીની

હાલતો, બતલાવ્વાને વાસ્તે વિશેષણ, ક્રિયાપદ, અથવા બીજા ક્રિયા વિશેષણની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે :—

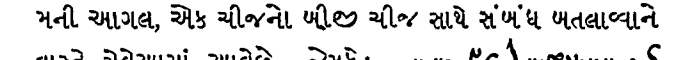

હરએક કોઈ નેકીથી સહમજદાર કેમારે થશે; 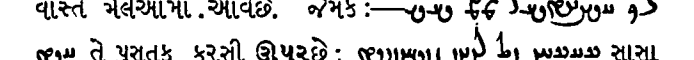

ગનેઆંન ઘણું સારૂંછે; 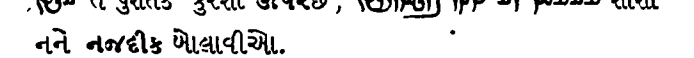

તુંએ કેહેવી દાંનાઈ ભરે લી રીત કરીઊંછે.

૬. શબ્દયોગીઅવ્ય, એક લાગતછે કે જે નામ અથવા સર્વ ના મની આગલ, એક ચીજનો બીજી ચીજ સાથે સંબંધ બતલાવ્વાને વાસ્તે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે :—

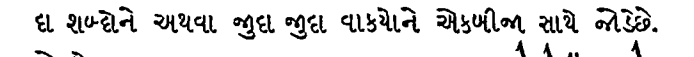

તે પુસ્તક કુરસી ઊપરછે; 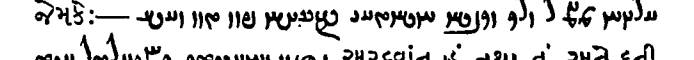

સારા નને નજદીક બોલાવીઓ.

૭. ઊભંયાન્વયીઅવ્ય, એક શબ્દછે કે જે વાકયમાંના જુદા જુ દા શબ્દોને અથવા જુદા જુદા વાકયોને એકબીજા સાથે જોડેછે. જેમકે :—

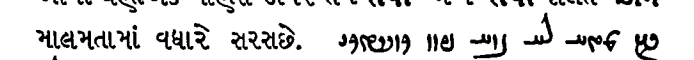

અરદવાંન હું તથા તું અને દુની આનાં ઘણાંએક માણસ ઊપર તન તથા જાંન તથા દોલત અને માલમતામાં વધારે સરસછે.

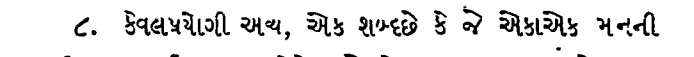

ગાંમમાં નહી પણ ગાંમની એક બાજુએથી ગીઓ.

૮. કેવલપ્રયોગી અવ્ય, એક શબ્દછે કે જે એકાએક મનની ગતી અથવા ઈચ્છા બતલાવેછે; જેમકે :—

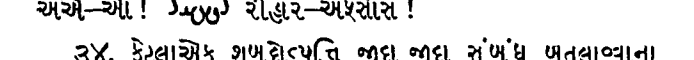

અરે! અરે—ઓ! 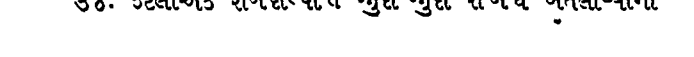

રીહાર—અફસોસ!

૩૪. કેટલાએક શબ્દોત્પત્તિ જુદા જુદા સંબંધ બતલાવ્વાના

કાંમમાં વાપરેલાછે તેહને ||||||| વરદશને-વીભકતી અથવા રૂપ કે હેછે, અને ભાશાના મુખ્ય પરકારો નાંમ, વિશેષણ, સર્વનામ અને ક્રિયાપદ, એઓનેજ તે લગાડેઆમાં આવેછે. તેહેમાં નાંમ, સર્વનાંમ અને વિશેષણના રૂપ આપવાને ||| બનાદ્ય-વિભકતી લગાડવી કરીને કેહેછે, અને ક્રિયાપદના રૂપ આપવાને ||||| વરદાનાક-ધાતુને રૂપ આપવું કરીને કેહેછે.

નાંમ:— ||

૩૫. જે બોલ ઊપરથી ઈંદરીઓ અથવા વીચારની મારફતે હરેક ચીજ ધેઆંનમાં આવી સકે તેહને નાંમ કરીને કેહેછે, અને તે નાંમ બે પરકારનાંછે, એક ||| દુનસ્ત-વિશેષ, અને ||| અવેદોનસ્ત-સામન્ય; બીજું ||| બરતે-સિદ્ધ, અને ||| અવરદાશતે-ભાવવાચક.

|| ||-વીશેષ નાંમ, એક ચોકસ ચીજ અથવા શખ્સને લા ગેછે; જેમકે:—||||, |||||, |||||.

|| |||-સામાન્યનાંમ, આખા વર્ગમાથી કોઈબી ચીજને અથવા જે જાતની એકથી વધારે ચીજ હોએ તેહને લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— |||-નગર; ||||-માણસ; ||-પેહલવાંન.

|| |||-સિદ્ધનાંમ, જે ચીજને ઈંદરીઓની મારફતે આપણે જોઈ સકીએ અથવા તેહનાં ગુણો આપણા ધેઆનમાં આવી સકે તેહેવી વસ્તુઓના નાંમને કેહેછે; જેમકે:—||||-આતશ, |||-લાકડું, |||-માંણસ.

𐭧𐭩 𐭩𐭥𐭥𐭣𐭩𐭫–ભાવવાચકનામ, કોઈબી ચીજનો ગુણ જેહને આપણે તે ચીજથી છુટે પેચાંનમાં લેઈ સકીએછે તેહને કેહેછે; જેમકે:— 𐭥𐭥𐭣𐭩–રોશની, 𐭥𐭩𐭩𐭥𐭩–સચાઈ, 𐭣𐭥𐭥–સુખ, 𐭣𐭩𐭫𐭩𐭫𐭩–પ્રતેહ.

૩૬. નામને 𐭫𐭩𐭥 સરદે–લિંગ, 𐭩𐭥𐭧𐭥𐭥 ઓશમાર–વચન, અને 𐭥𐭩𐭥𐭫 ચેગુની–વીભકતી, લગાડેઆમાં આવેછે.

લિંગ :— 𐭫𐭩𐭥.

૩૭. લિંગ તરણછે, 𐭫𐭩𐭥 𐭩𐭣𐭣𐭫 જકરી સરદે–પુલ્લિંગ, 𐭫𐭩𐭥 𐭥𐭩𐭫 વકદી સરદે–સ્ત્રીલિંગ, અને 𐭫𐭩𐭥 𐭧𐭫𐭩𐭧𐭥 સાદગી સરદે–નાન્યતરલિંગ.

૩૮. પેહેલવી ભાશામાં નરજાતી નાંમો પુલ્લિંગછે; જેમકે:— 𐭥𐭩𐭩–છોકરો, 𐭩𐭧 પુરૂશ. નારીજાતી નાંમો સ્ત્રીલિંગછે; જેમકે- 𐭧𐭥𐭧–છોકરી, 𐭫𐭧𐭥𐭥–સ્ત્રી. જે નાંમો નર અને નારી એ બેહુ જાતીમાં નથી તેહને નાન્યતરલિંગમાં ગણેલાંછે; જેમકે:— 𐭩𐭫–છાતી, 𐭧𐭥𐭥𐭧–આંગલી, 𐭧𐭥𐭥–હાથ.

૩૯. પેહેલવી ભાશામાં પુલ્લિંગ તથા સ્ત્રીલિંગ પીછાંણવા સારૂ ચેચાર રીત વાપરેઆમાં આવેલીછે, તેમધે પેહેલ્લી રીતમાં ફકત નાંમો ઊપરથીજ તેઓનાં લિંગ સમજાએછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.		સ્ત્રીલિંગ.	
𐭧𐭩	પુરૂશ.	𐭫𐭫𐭥	સ્ત્રી.
𐭥𐭩𐭩	છોકરો.	𐭧𐭥𐭧	છોકરી.
𐭧𐭥𐭩	બાપ.	𐭧𐭥𐭣	માએ.

પુલ્લિંગ.		સ્ત્રીલિંગ.	
	ઘોડો.		ઘોડી.
	ઘોડો.		ઘોડી.
	ધણી.		ધણીઆંની.

૪૦. બીજી રીતીમાં પુંલ્લિંગ બતલાવ્વા સારૂ ગબના, જકર, નર અને ગોશને, તથા સ્ત્રીલિંગ બતલાવ્વા સારૂ નેશમન, વકદ, માદે, અને દીનુતે, હવા શબ્દો સાધારણ નાંમોની પાસે અથવા આગલ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.		સ્ત્રીલિંગ.	
	હકુમત કરનારો.		હકુમત કરનારી.
	ચાકર.		ચાકરડી.
	ગોધો.		ગાએ.
	નર ઊંઠ.		માદા ઊંઠ.
	બકરો.		બકરી.

૪૧. ઊપલી રીતીમાં છેલ્લાં તરણ નાંમો મધે જે સંબંધ બત લાવનારી ૬, પેહેલાં નાંમની પાસે મેલેઆમાં આવીછે તે ઊપલા બો લો થી, ઈઆને પુલ્લિંગ તથા સ્ત્રીલિંગ બતલાવનારા શ બ્દો જે પછવાડેછે તે આગલ મેલેઆથી નોકલી જાએછે. જેમકે:— —ગોધો, —ગાએ, —નર ઊંઠ, —માદા ઊંઠ, —બકરો, —બકરી.

૪૨. તરીજી રીતમાં નાંમને છેડે કાંઈએક અખશરોનો ફેરફાર થએલાંથી પુલ્લિંગ તથા સ્ત્રીલિંગ નાંમો બનેલાંછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.		સ્ત્રીલિંગ.	
	બાપ.		માએ.
	છોકરો.		છોકરી.
	ભાઈ.		બેહેન.
	સાહેબ.		શેઠાંણી.
	પાદશાહ.		રાંણી.

૪૩. ચોથી રીતીમાં પુલ્લિંગ નામોને છેડે ૬-૧ ઈ, અથવા ૬ ઈ, વધારેઆથી સ્ત્રીલિંગ નાંમો બનેલાંછે; જેમકે:—

પુલ્લિંગ.		સ્ત્રીલિંગ.	
	ઘર ધણી.		ઘર ધણીઆંની.
	બપાવો, મમાવો.		બપાઈ, મમાઈ.
	છોકરાનો છોકરો, દોહિત્રો.		છોકરાની છોકરી, દોહિત્રી.
	પુરૂશ.		સ્તરી.

૪૪. આએ ઊપલી ચેઆર રીતોએમાંની બીજી રીતીમાં પુલ્લિંગને વાસ્તે ગબના, તથા જકર, અને સ્ત્રીલિંગને સારૂ નેશમન, તથા વકદ, બોલેા વ્યાપરેઆમાં આવેલાછે તે સેમીટીકનાછે, અને તે સેવાએ બીજા અવસ્તાને મલતાછે. પણ બોલ અવસ્તાના "માદ્દા" ઊપરથી નીકલેલોછે તે છતાં તેહેમાં સેમીટીકનાં કાએદા પરમાણે સ્ત્રીલિંગની નીશાંન બત લાવ્વા સારૂ ૯ ત, દાખેલ કરવામાં આવેલોછે. તરીજી રીતીમાં આ વેલા સઘલા સેમીટીક લોગતોછે તેમણે સ્ત્રીલિંગ નાંમોમાં ૯ ત, વાપ રેઆમાં આવેલોછે તે ઊપલી ભાશાના કાએદા પરમાણે વાજબીછે.

ચોથી રીતીમાં બતલાવેલા સઘલા બોલો અવસ્તાને મલતાછે, અને તેહેમાં બોંલને છેડે સ્ત્રીલિંગને સારૂ ૭ અથવા ૭ મેલેઆમાં આવે લીછે તે પણ અવસ્તાના કાએદા પરમાણેછે.

વચન :— 𐬀𐬵𐬌𐬌𐬀 .

૪૫. પેહલવી ભાશામાં એકથી વધારે ચીજને બહુવચનમાં ગણેલીછે, અને તે બતલાવવા સારૂ બે વચનછે, 𐬀𐬵𐬌𐬌𐬀 તાકી—એક વચન, અને 𐬀𐬵𐬌𐬌𐬁 દુખતી—બહુવચન. જેઆરે નામ એક વચનમાં હોએચ તેઆરે તેહેને કોઈ નીશાંન લગાડેઆમાં આવતી નથી, પણ બહુવચનમાં હોએચ તેઆરે તેહેને છેડે 𐬌 અથવા 𐬌𐬌 આંન, અને 𐬌𐬌 યાહ, હેવા પ્રત્યો લગાડેઆમાં આવેછે, તેહેમાં 𐬌 આંન, જાંનદાર તથા નીરજીવ એ બેહુ જાતની વસ્તુઓના નામને લાગે છે, અને 𐬌𐬌 યાહ, ફકત નીરજીવ ચીજોનાં નામોને લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકે :—

એકવચન.		બહુવચન.	
𐬀𐬵𐬌𐬌𐬀	આદમી.	𐬌𐬀𐬵𐬌𐬌𐬀	આદમીઓ.
𐬯𐬵𐬌𐬌𐬀	પાદશાહ.	𐬌𐬯𐬵𐬌𐬌𐬀	પાદશાહો.
𐬀𐬵	પુરૂશ.	𐬌𐬀𐬵	પુરૂશો.
𐬉𐬌𐬌𐬌	પવીત્તર.	𐬌𐬉𐬌𐬌𐬌	પવીત્તરો.
𐬀𐬌	દીવસ.	𐬌𐬀𐬌	દીવસો.
𐬐𐬀𐬌	રાત.	𐬌𐬐𐬀𐬌	રાતો.
𐬐𐬀𐬌𐬌	વરસ.	𐬌𐬀𐬐𐬀𐬌𐬌	વરસો.

૪૬. જે નામોની છેવટે અવસ્તાના 𐬌 ને બદલે આવેલી 𐬀 ૬, અથવા 𐬌 ઈ, હોએચ, તેહેને 𐬌 પ્રત્ય લાગતી વખતે 𐬀 નો ઉચ્ચા

૨ "ગ", તથા 𐭪 નો ઊચ્ચાર "ઈગ" થાએછે; જેમકે:—𐭤𐭥𐭪𐭩 વદરદે-ગુજરેલું, 𐭤𐭥𐭪𐭥 દખશે-ખસલત, તેહેનું 𐭤𐭥𐭪𐭩𐭩𐭥𐭪 વદરદગાન-ગુજરેલાંઓ, 𐭤𐭥𐭪𐭥𐭥 દખશગાન-ખસલતો, 𐭤𐭥𐭪𐭩𐭩 તોબાંની-સકતીવાંન, 𐭤𐭥𐭪𐭥 સાલી-વરસાંન, તેહેનું 𐭤𐭥𐭪𐭥𐭩𐭩 તોબાંનીગાંન-સકતીવાંનો, 𐭤𐭥𐭪𐭥𐭥 સાલીગાન-વરસાંનો. જે નાંમોનો છે લ્લો અખશર 𐭪 અથવા 𐭩 હોએચ તેહેને 𐭤 લાગતી વખતે તેહેનો ઊચ્ચાર "આઈ" થાએછે. જેમકે:—𐭤𐭥𐭪𐭤 દાના-𐭤𐭥𐭪𐭤 ખોદા—તેહેનું 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭤 દાનાઈઆન, 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭤 ખોદાઈઆન. એ સે વાએ કેટલાંએક નાંમોમાં બહુવચનને સારૂ 𐭤 આન, ને બદલે 𐭤 વપરાએલોછે અને તેહેને 'ઈઆન', તથા 'ગાન' એ બેહુ રીતે વાંચેલોછે; જેમકે:—𐭤𐭥𐭪𐭤 આફરીન-દોઆ, 𐭤𐭥𐭪𐭩 ચોબાંની-રવાંનને લગતું, 𐭤𐭥𐭪𐭩𐭥 ફરવરદીન-ફરોહરને લગતું, તેહેનું 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥 દોઆઓ, 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭩 રવાંનને લગતા, 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭩𐭥 ફરોહરને લગતા.

૪૭. બહુવચનને સારૂ બીજો પ્રત્ય 𐭤𐭥 થાહ છે, અને તે હમેશ નીરજીવ વસ્તુને વાસ્તે વપરાએલોછે. જેમકે:—

𐭤𐭥𐭪𐭥	ચાંમડું.	𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭥	ચાંમડાંઓ.
𐭤𐭥	જમીન.	𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥	જમીનો.
𐭤𐭥𐭪𐭥	સખુન.	𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭥	સખુનો.
𐭤𐭥𐭪𐭩𐭥	શેહેર.	𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭩𐭥	શેહેરો.

દાખલા.

𐭤𐭥 𐭩𐭪 𐭤𐭥𐭪𐭩 𐭤𐭥 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭩 𐭤𐭥 𐭤𐭥𐭪𐭤 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭤 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭩𐭥 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭤 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭤 𐭤𐭥𐭪𐭤𐭥𐭪𐭤 (દીન૦ ૬.) મારાસપંદના આદરબાદે કહીએછે કે આદ

મીઓએ ખરાબ આદતને પીછાંણવી. 𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭩𐭫𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 (વીર૦) બીજા દીનના દસ્તુરો તથા મોબદો હતા તેઓ ઘાતકી હુકમોથી ધાસ્તી ભરેલા હતા. 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 (વન્ડી૦ ૧) હું જે અહુરમજદ છેઉં તે મેં (તેહને) જગાઓ અને ગામો મધેથી ઘણું જ સરસ પેદા કીધું. 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 (દીન૦ ૩.) વરસો, તથા મહીનાઓ, અને દીવસોની ઊ તપંતી સુરયની ચાલ ઊપર (છે). 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 (દીન૦ ૪.) શેહેરોમાં પરગટ કરવા સારૂ ફરમાવી ઊં. 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 (વીર૦) સંઘલા અવસ્તાઓજંદ સાફ કરેલાં ગાએનાં ચામડાંઓ ઊપર સુનેરી પાંણી (રોશનાઈ) થી લ ખીને કેતાબ તરીકે પાપકના સ્તખરમાં મેલેઆ હતા.

૪૮. પેહેલવી ભાશામાં બહુવચનને સારૂ 𐭩𐭥 અથવા 𐭩𐭥𐭭 આંન, પ્રત્ય વપરાએઓછે તે અવસ્તાના 𐬀𐬙𐬀 અનહ* (અથવા) અંઘહ, ખોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, કેમકે અવસ્તામાં 𐬀 કારાંત પુલ્લિંગનાં બહુવચનની પેહેલ્લી વીભકતી 𐬀𐬙𐬀𐬵 અંઘહો, છે. 𐭠𐭥𐭲 યાહ, ખોલ અવસ્તાના બહુવચનની પેહેલ્લી વીભકતીનો પ્રત્ય 𐬵 અસ, છે તે ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે, અને જેમ 𐭩𐭥𐭭 આંન, ની આગલ કેટલાંએક નામોમાં 𐭩 ઈ, અથવા 𐭩 ગ, વધારા તરીકે દાખે

લ કરેઆમાં આવેલોછે, તેમ ઊપલા બોલમાં પણ તે વધારેઆમાં આવેલોછે, કેમકે અવસ્તાના 𐬨𐬀 નું પેહલવી 𐬨𐬀 આહ, થવું જો ઈએ, તેહને બદલે 𐬨𐬁 યાહ, થાએલુંછે. શારસીમાં બહુવચનને સારૂ જે 𐬀, અથવા 𐬉 એ બે હરફો વપરાએલાછે, તે ઊપલાજ બોલોપરથી લીધામાં આવેલાછે, પણ તેહમાં તફાવત માતરે એટલો છે કે શારસીમાં છેલ્લા બોલની અંદર વધારાની 𐬀 ઈ, વાપરેલી ન થી, અને 𐬨𐬀 આહ, ને અખશરના એકસરખા આકારને લીધે 𐬉 હા, વાંચેલોછે.

વિભકતી :— 𐬨𐬀𐬌

૪૯. પેહલવીમાં અવસ્તાની માફક નામ અથવા વીશેષણની સા થે વિભકતીના સઘલા પ્રત્યો જોડાઈને આવતા નથી, પણ તે નામ ની આગલ અથવા પાછલ છુટા મેલેઆંઆવેછે. માતરે નામની સેવટે પાંચમીને સારૂ 𐬨𐬀 હા, અને છઠીને થકી 𐬌𐬨 આંન, હમેશ જોડાઈને આવેછે.

૫૦. પેહલ્લી વીભકતીને સારૂ કોઈ નીશાંન નથી, પણ હાલની ચાલુ ભાશાઓની માફક તેહને સારૂ બોલ પોતેજ વપરાએછે. જેમ કે :- 𐬨𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬨𐬁 𐬵𐬀𐬌𐬎𐬀𐬁𐬀𐬉𐬀 𐬨𐬁𐬀𐬉𐬀𐬵𐬀𐬁 𐬨𐬁𐬀𐬉𐬀 (કારનાં૦) પાપક પા રસનો હાકમ તથા ઈજારેદાર હતો. 𐬨𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬌 𐬉𐬀 𐬉𐬀𐬨 𐬨𐬁𐬀𐬉𐬀 𐬨𐬁𐬀𐬉𐬀𐬉𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬨𐬀 𐬨𐬀𐬌 𐬀𐬌 𐬀𐬨𐬀 𐬨𐬁𐬀𐬉𐬀𐬵𐬀𐬁𐬨𐬁 (વીર૦) પછી તે વીરાએ માજદીઅસનાંનોની આગલ અદબ બજાલાવીને તેઓને કહીઉં. 𐬨𐬀𐬌𐬎𐬀𐬁𐬀𐬉𐬀 𐬵𐬀𐬵𐬀𐬌 𐬨𐬁𐬀𐬉𐬀𐬵𐬀𐬌 સુરજ ઊંચે આવેચ. 𐬉𐬀 𐬵𐬀𐬨𐬁 𐬨𐬀𐬨 𐬨𐬀𐬨 (વન૦ ૧.) હું જે અહુરમજદ છેઉં.

૫૧. બીજી વીભક્તીને સારૂ 𐭫 રા, 𐭩𐭥 ઓએ, અને 𐭥𐭩 વર, આએ હરશે વાપરેઆમાં આવેછે. તેહમાં 𐭫 નામની પછી મેલે આમાં આવેછે, અને 𐭩𐭥 , તથા 𐭥𐭩 , નામની આગલ મેલેઆમાં આ વેછે. જેમકે :—𐭩𐭥𐭩𐭥 𐭧𐭭𐭭𐭭 𐭭𐭭𐭭 𐭫 𐭭𐭭𐭩 (વીર૦) વીરાપ્રને સાત બેહેન હતી. 𐭩𐭥𐭩𐭥 𐭫 𐭩𐭥𐭩𐭥 𐭭𐭭𐭭𐭭 ઈરાંન શેહરનાં વીદવાંનોને મારીનાંખેઆ. 𐭩𐭥𐭩𐭥 𐭫 𐭭𐭭𐭭𐭭 𐭧𐭭𐭭𐭭 (કાર૦) બાપકને કોઈ નામ રાખનારૂં ફરજંદ નહી હતું. 𐭩𐭥𐭩𐭥 𐭫 𐭭𐭭𐭭𐭭 𐭩𐭥𐭩𐭥 (વંન૦ ૧.) સપીતામના જરતોશતને તે અહુરમજદે કહીઊં. 𐭩𐭥𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥 (ખુર૦) જે ગરીબોને પરવરશ કરે. 𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭫 𐭫 𐭩𐭥 𐭩𐭥 (કુર૦) આએ રાજ તે પુરૂશને ઈઆ તે પુરૂશનાં ફરજંદોને મલશે. 𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥 (દાદ૦) આએ સવાલનાં કાગજમાં તમોએ ઘણા પેઆરથી અને પોતાની ઓમદા ચોટઈથી જે કાંઈ દુઆ મહને કરીછે. 𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥 (વીર૦) નેક કરણી (ના અંદાજા) થી તરીજું પેઆલું વીરાપ્રને આપેઊં.

૫૨. તરીજી વીભક્તીને સારૂ નામની આગલ 𐭩𐭥 મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે :-𐭩𐭥𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥 (વંન૦ ૬.) બેહુ હાતે કરી એકઠું પકડે. 𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥 𐭩𐭥

(વી૨૦) નેક મનશનીએ કરી પેહેલ્લે કદમે, નેક ગવશનીએ કરી બીજે કદમે, અને નેક કોનશનીએ કરી તરીજે કદમે, ચીનવદ પુલ ઊપર મહને પોહોચાડેઆ. ૫૫૫૫ ૫૫૫૫ ૫૫૫૫૫૫૫૫ ૫૫૫૫૫૫૫૫ ૫૫૫૫

(વં૦ ૨.) એ જમશેદ જો તું દીનને વાસ્તે શુમાર લેઇજવો (અલેઆશ કરવો). મારેથી નહી કબુલ કરૅ. (દીન૦) આએ (જેહાંનની) કાએઆને હેવી રીતે રાખે કે કાએઆં ને વાસ્તે રવાંનને દુખ નહી પોહોચે. (કાર૦) ગેરઈનસાફી થી બાહરી મરદાંનગી પોતાને વાસ્તે નહી કરાસે.

૫૪. પાંચમીને સારૂ ૬ મેન, ૭ અંજ, અને ૫૭ હ, એ હર શેં વાપરેઆમાં આવેલાછે, તેહમાં ૬ સેમીટીકને મલતોછે અને ૭ અવસ્તાના ૭૭૭૭ હચ, બોલ પરથી નીકલેલોછે, ૬૬ ઊપરથી ૫૫ રસીમાં ;। થાએલોછે, અને ૫૭ એ અવસ્તામાં પાંચમી એકવચન નું સારૂ આવનારા ૬૭ અથવા ૬૭ મત્ત ઊપરથી બનેલોછે; તેહમાં ફેરફાર એજ થએલોછે કે અવસ્તાના ૬૭ ને બદલે પેહલવી ૭૭ હ, થએલોછે, અને તે આગલ મેલેઆમાં આવેલોછે. આએ હરશેમાં ના પેહલ્લા બે, નામની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, અને છેહેલ્લો, ભા વ વાચક નામની સેવટે જોડાઇને આવેછે. જેમકે :— (દીન૦) અહુરમજદ આદમીઓથી હેવી આરજુ રાખેચ કે તેઓ જે કાંઈ કરે તે પોતાને વાસ્તે કરે. (વીર૦) ફતેહમંદ સરોશઅશોથી મેં પુછીઊં. (વં૦ ૪) જો કોઈ ગુનાહ ગુજારેશ નહી કરેતો. આએ તરણુમાંથી એકળી (ગુ

નાહ) માફ નહી થાએ. ﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠﬠﬠ (દીન૦) સંઘલી આલમને સપાઈથી સીનગારસે. ﬠﬠﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠﬠﬠﬠ (વીર૦) તુંએ જે કાંઈ જોઈશે તે રાંસતી થી હમોને કેહ.

૫૫. છઠ્ઠી વીભકતીને સારૂ ﬠﬠ આંન, ﬠﬠ જકે, ﬠﬠ આને, આ ને ૨ ૬, એ ચેઆર હરફે વાપરેલાછે, તેહમાં પેહલ્લો હરફ નામ ને છેડે જોડાઈને લખેઆમાં આવેછે, અને બાકીનાં નામની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. છેલ્લો હરફ બે નામની વચ્ચે મેલેઆમાં આવે છે અને તે બે માંના પેહલ્લાં નામની સાથે જોડાઈને લખાએછે. જે મકે :— ﬠﬠﬠ, ﬠﬠﬠﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠﬠﬠ જરતોસ્તના અંદરપાદે કહીઉં. ﬠﬠﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ (દીન૦) ફરોખજાદનો આદરફરોબગ ભલી દીનનાઓનો આગેવાંન. ﬠﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠﬠ (વીર૦) એં કહીઉંકે તું નેક કીહ સાખીનું રવાંનછે. ﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠﬠ (વીર૦) સરોશઅગો અને આદર ઈજદે માહારો હાત પકડેઓ. ﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠﬠ ﬠﬠ ﬠﬠ

સારૂ. 𐭥𐭲𐭥𐭥 𐭥𐭲𐭥𐭲 𐭲𐭲 𐭥𐭥𐭥 𐭥𐭲𐭥𐭥 𐭥𐭲𐭥𐭲 𐭲𐭲 𐭥𐭥𐭥 𐭥𐭲𐭥𐭥 𐭥𐭲𐭥𐭲 𐭲𐭲 (દીન૦) હું સા ઊપર છેઊં ખોદાની ચીજ ઊપર ઈઆ દેવોની ચીજ ઊપર. 𐭮𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥 𐭥𐭲 𐭮𐭥 𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭥𐭮 𐭥𐭥𐭥-𐭥𐭥 (કા૨૦) સાસાને પોતાનો લેદ હતો તે પાપક આગલ કહેઓ. 𐭮𐭥𐭮 𐭲𐭲 𐭮𐭥𐭥𐭮𐭲𐭥 𐭲𐭲𐭮 𐭮𐭥𐭮 𐭮𐭥𐭮 𐭥𐭥 𐭥𐭥𐭲-𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥 𐭮𐭥 (વીર૦) આએ તે મરદનું રવાંનછે કે જેણે ગેતી (આએ દુનીઆં) માં અ શો મરદને મારી નાંખેઓ.

૫૬. સાતમી વીભકતીને સારૂ 𐭲𐭲 દર, હેવો હરફ નામની આ ગલ મેલેઆમા આવેછે. જેમકે :—𐭥𐭲𐭥𐭥 𐭲𐭲 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭥𐭮 𐭲𐭲𐭮 𐭮𐭥𐭥𐭮 𐭥𐭥𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭥𐭥 𐭮𐭮 (વીર૦) દુનીઆંમાં ઊલટો વીચાર જાહેર થાએઓ. 𐭮𐭲𐭥-𐭥𐭥 𐭲𐭲 𐭥𐭥-𐭥𐭥 𐭥𐭥𐭥𐭮 𐭮𐭥-𐭥𐭥 𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥 (દાદ૦) જેમ માએનાં પેટની અંદર બચ્ચું ઊધરેછે તે પરમાણે વધેછે. 𐭥𐭥𐭮 𐭥𐭥 𐭲𐭲 𐭥𐭥 𐭮𐭮 𐭥𐭥 𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥-𐭥𐭥 (કા૨૦) શેહેરમાં દરએક જણ સાસાનની આસપાસ ઊભા રેહીને તેહને સલાંમ કરેછે. એ રોવાએ સાતમીના અરથને સારૂ 𐭥 વર, અને 𐭥𐭥 પવન, એ બે હરફોને વાપરેલાછે. જેમકે :—𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭥 𐭥𐭥 𐭥𐭥-𐭥 𐭮𐭥𐭥 𐭥𐭮. 𐭮𐭥𐭥𐭮 𐭥 𐭥𐭥 𐭥𐭥-𐭥 𐭥𐭥𐭥 𐭥𐭮 (દીન૦) જેહેનો સવાબ વધારે તેહેનો મારગ બેહેશતમાં અને જેહેનો ગુનાહ વધારે તેહેનો મારગ દોજખમાં. 𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭥𐭥𐭥 𐭲𐭲 𐭥𐭥𐭥 𐭥𐭥𐭥 𐭥𐭥𐭥𐭥 (વંન૦ ૧.) ઈનસાફનું કાંમ પરથમ તે જગોમાં જાહેર કીધું. 𐭮𐭥𐭥 𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥𐭥𐭮 𐭥𐭥 𐭮𐭥𐭥 𐭥𐭥 𐭲𐭲 𐭥𐭥 (વીર૦) તેહેના જેહેવો

ઘણોજ બદબોઈ ભરેલો પવન દુનીઆમાં જોએઓ નથી. (ખુન૦) તેહેને સ્રહ્લનંમાં મે હસરકા નદીને નાંમે લોકો બોલેછે.

૫૭. આઠમી વીભકતીને સારૂ પેહેલ્લીની માફક કોઈ નીશાંન નથી, ફકત એબારતની મતલબ ઊપરથી તેહેનો અરથ જાણેઆમાં આવેછે. જેમકે :- (વંન૦ ૧) મેં પેદા કીધીઓ સપેતમાન જરતોશત ખુશી આ પવા વાલી જગોને. (વંન૦ ૨) જરતોસ્તે અહુરમજદથી પુછોકિં કે ઓ ગેબી વરધીના કરનાર અહુરમજદ. કેટલીએક વખત સંબોધનના અરથને સારૂ અએ, હેવો કેવલ પ્રયોગી નાંમની આગલ મે લેઆમાં આવેછે, કે જે અવસ્તાના આફ, બોલ ઊપરથી લીધા માં આવેલોછે. જેમકે :- ઓ અશા જરતોશત! અવસ્તાના ને બદલે આવેછે. વલી કેટલીએક વખત કીરીઆપદના સેગાઓની પછવાડે બીજા પુરૂશના સરવ નાંમની સાથે આ, જોડાઈને આવેછે, અને તે સંબોધનનો અરથ બતલાવેછે. જેમકે :— (વંન૦ ૧૯) ઓ (અંધર મેનીઉ) જે તારીથી નહી બની સકે તે તું હમુને ફરમાવેચ! (વીર૦) ઓ વીરાફ તું સલાંમત આવેઓછે!

વિભક્તી ૩૫.

ગણના—મરદ.

	એકવચન.		બહુવચન.	
૧	મરદ.		મરદો.	
૨	 	મરદને.	 	મરદોને.
૩	મરદે.		મરદોએ.	
૪	 	મરદને સારૂ.	 	મરદોને સારૂ.
૫	 	મરદથી.	 	મરદોથી.
૬	 	મરદનું.	 	મરદોનું.
૭	મરદમાં.		મરદોમાં.	
૮	ઓ મરદ.		ઓ મરદો.	

૧૭૫૬ મગોપત–ધરમગુરૂ.

	એકવચન.		બહુવચન.	
૧	૧૭૫૬	ધરમ ગુરૂ.	૨૭૧૭૫૬	ધરમ ગુરૂઓ.
૨	૧૭૫૬ ૧૭૫૬ ૧૩ ૧૭૫૬ ૧૩ ૧૭	ધરમ ગુરૂને.	૨૭૧૭૫૬ ૧૭૫૬ ૧૩ ૧૭	ધરમ ગુરૂઓને.
૩	૧૭૫૬ ૧૧૭	ધરમ ગુરૂએ.	૨૭૧૭૫૬ ૧૧૭	ધરમ ગુરૂઓએ.
૪	૧૭૫૬ ૧૭૫૬ ૧૩ ૧૭ ૧૧૭	ધરમ ગુરૂને સારૂ.	૨૭૧૭૫૬ ૧૭૫૬ ૧૩ ૧૭ ૧૧૭	ધરમ ગુરૂઓને સારૂ.
૫	૧૭૫૬ ૬ ૭	ધરમ ગુરૂથી.	૨૭૧૭૫૬ ૬ ૭	ધરમ ગુરૂઓથી.
૬	૧૭૫૬ ૬૬ ૧૩ ૨૦	ધરમ ગુરૂનું.	૨૭૧૭૫૬ ૬૬ ૧૩ ૨૦	ધરમ ગુરૂઓનું.
૭	૧૭૫૬ ૫૭	ધરમ ગુરૂમાં.	૧૩૧૭૫૬ ૫૭	ધરમ ગુરૂઓમાં.
૮	૧૭૫૬	ઓ ધરમ ગુરૂ.	૨૭૧૭૫૬	ઓ ધરમગુરૂઓ.

વિશેષણ:—૧૩૫.

૫૮. વિશેષણ ગુણ અથવા સંખ્યા બતલાવેછે. તેહમાં જે, નામ નો ગુણ બતલાવેછે તેહને ૬-૭-૭ ૧૩૫ ગોહરે દખશે—ગુણ વિશેષ ણ કરીને કેહેછે. જેમકે:—૭૧ વેહ–સારૂં; ૧૭૭૭ ક્રયેદ–ઊજરૂં;

سخت–કઠણ; જે શબ્દ જથો અથવા સંખ્યા બતલાવેછે તે હેને گوهرے اوشمار–સંખ્યા વિશેષણ, કરીને કેહે છે. જેમકે:—بسیار–ઘણા; یک–એક; بیهلوی–પેહેલ્લું.

૫૯. વિશેષણનો નામની સાથે સંબંધ બતલાવ્વા સારૂ જેમ હાલની ચાલુ ફારસી ભાશામાં اضافه વપરાએછે, તેમ પેહેલવીમાં ى ર, વાપરેઆમાં આવેલીછે. જેમકે:– بسیار یزدان ગણનાર અ હલેાખ, અશેા મરદ; وهو دین દીને વેહ, ભલી દીન; કેટલીએક વે લા ઘણા મેાહાવેરાને લીધે એજાફતની ى નીકલી જાએછે. જેમકે:– ایدون گوید اشو زرتشت هو ا (વી૨૦) હું સચેાશ અશેા અને આદર ઈજદુની સાંમને પેાહેાચેઓ. જે એબાર તમાં વીશેષણ નામની આગલ આવેછે તેવારે એજાફતની ى મુતલક મેલેઆમાં આવતી નથી. જેમકે:— اشو زرتشت هو (વી૨૦) આએ રવાંન તે દેાજખી મરદનુંછે. આએ કાએદેા ફારસીમાંથી વપરાએલેાછે, અને તેહેને ફારસી વ્યાકર્ણમાં 'કલબે એજાફત' ના નામથી લખેછે. વીશેષણને એક તથા બહુવચન લગાડેઆમાં આવેછે, અને નામની માફક એક વચનને છેડે ان આન, પ્રત્ય જોડાએઆથી બહુ વચન થાએછે. જેમકે:— –અશેા, અને –અશેાઓ.

૬૦. ગુણ વિશેષણના દરજજાને વાસતે તરણ હદ વાપરેઆમાં આવેલીછે, તેહેને અંદાજશને, કરીને કેહેછે, તેહેમાં પેહેલ્લી હદ ان બુન–મૂલકેાટી; એ વીશેષણનેા સાદેા આકારછે. જેમકે:—نیک સારૂં; بد થેાડું.

૬૧. બીજી હદને 𐭠𐭥𐭲𐭠𐭫𐭲𐭥 અપ્રજુની-તુલનાકોટી, કરીને કેહેછે, અને તે પેહેલ્લી હદનાં કરતાં વધારે ગુણ બતાવેછે. આએ હદ બ તલાવ્વા સારૂ 𐭩𐭩𐭩 બુન અથવા મૂલ કોટીને 𐭫𐭥 તર, પ્રત્ય લગાડેઆ માં આવેછે. જેમકે :— 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 𐭫𐭲𐭥𐭩 𐭪𐭥 𐭩𐭩𐭩 𐭩𐭪 𐭪𐭲𐭥𐭲 𐭪𐭲𐭫 𐭪𐭥 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩𐭩 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 (વીર૦) તમારામાંથી આએ કામને સારૂ જે લાએક તથા ઘણો નીરદ્વેશ અને ઘણો પરમેઆ ત (હોએ) તે એક જણને ચુંટી કાહાડે. 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 𐭫𐭥 𐭪𐭲𐭫 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 𐭩𐭩𐭩 𐭪𐭥 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 𐭪𐭥 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 (દીન૦) ઘણો જાલમ લોભનો દરૂજ અને ઘણો હલકો ખોરાક આપણે હમણાં ખાધો તેજ. 𐭩𐭩𐭩𐭠 𐭫𐭥 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 (વંન૦ ૧.) તે ઘણી સારી અને ઘણી સુતરી (જમીનને) એં પેદા કીધી. પારસી ભાશામાંથી ઊપ લી હદને સારૂ 𐭠 ખોલ વાપરેઆમાં આવેછે, તે પેહેલવી 𐭫𐭥 ઊપ રથી લીધામાં આવેલોછે.

૬૨. તરીજી હદને 𐭠𐭫𐭲𐭠𐭫𐭲𐭥 અપ્રજુનતરી-પરાકાષ્ટાકોટી, ક રીને કેહેછે, અને તે મુલકોટીએ જે ગુન બતલાવેઆ હોએ તેહની સરવેથી ચઢતી હદ બતલાવેછે, અને તે હદ દેખાડવા સારૂ અસલ ખોલને છેડે 𐭪𐭥 તોમ, અથવા 𐭩𐭩𐭩 ઈસ્ત, ઈઆ 𐭩𐭩𐭩 રત, પ્રત્યો લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે :—𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 𐭪𐭥𐭩𐭩𐭩𐭪𐭥 𐭩𐭩𐭩𐭪𐭥𐭩𐭩𐭩 𐭪𐭥𐭩𐭩𐭩𐭪𐭥 (વીર૦) ઘણાંજ તકસીરવાર તથા ઘણાંજ નજી સ અને ઘણાજ ધંધાતાં ખરપ્રસ્તરની મીસાલે. 𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 𐭪𐭥𐭩𐭩𐭩𐭪𐭥 𐭫𐭥 𐭩𐭩𐭩 𐭪𐭥𐭩𐭩𐭩𐭪𐭥 𐭩𐭩𐭩 𐭩𐭩𐭩𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 𐭩𐭩𐭩 𐭩𐭩𐭩𐭫𐭲𐭥𐭠𐭫𐭲𐭥 𐭩𐭩𐭩 (ઈજ૦ ૧) પેદાનો કરનાર અહુરમજદ સફઈદાર, નુ

રમંદ, કદમાં ઘણોજ મોહોટો, મરતબામાં ઘણોજ ચઢતો (અને) દેખાવમાં ઘણોજ નેક. 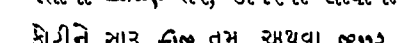 (વં૰ ૫.) વલી રસ્તામાં તે પશુઓ અને ઢોરો ઘણીજ થોડી હીલચાલ કરે.

૬૩. પેહલવી ભાશામાં તુલના કોટીને સારૂ તર, પ્રત્ય અવસ્તાના તર, ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે, અને પરાકાષ્ટા કોટીને સારૂ તુમ, અથવા ઈસ્ત, અને સ્ત-પ્રત્યો અવસ્તાના તેમ, અને ઈશ્તં, પરથી લીધેલાછે. સ્ત, પ્રત્ય પેહલવી વિશેષણના બોલોની સાથે જોડાઈને આવેછે તે જુદો પ્રત્ય નથી, પણ તે ઈસ્ત, માંથી ઈ, નીકલી જાઈને બનેલોછે.

૬૪. કેટલાંએક વિશેષણોને તુલના અને પરાકાષ્ટા કોટીના પ્રત્યો લાગતી વખતે તેહેમાં કાંઈએક ફેરફાર થાએછે. જેમકે:—

મુલ.	તુલના.	પરાકાષ્ટા.
સલશ-"ખરાબ".	સરીતર.	સલશતોમ.
વેહ-"સારૂ".	ખુપતર.	પાલુમ.
બાલા-"ઊંચુ"	બાલાતર.	બાલેસ્ત.
મસ-"મોટું".	મેહતર.	મહેસ્ત.

૬૫. વિશેષણના દરજ્જાની હદ બતલાવનાર , , અને , પ્રત્યો એબારતની અંદર જેમ વીશેષણના બોલો સાથે જોડાઈને આવેછે તેમ નામ અને ક્રિયા વીશેષણો સાથે પણ જોડાએછે. જેમકે:— 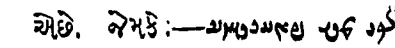

(દદ૦) સવાબનો બદલો ઘણો વધારનાર અને ઘણી મોહોબ્બ
ઈ જાહેર કરનાર. (વંન૦ ૭) તે પાંથરેલાં કપડાંઓ મધેથી ઘણું જ ઊપર
નું અને ઘણું જ નીચેનું. (દાદ૦) સવાબથી ઘણો જ ઊંચ.

૬૬. કેટલીએક વેલા તુલના બોટીને સારૂ નામની આગલ ઈઆ
પછવાડે કબદ, વેશ, અને ફરેહ, તથા પરાકાષ્ઠા
ને સારૂ કબદશ, વેશચ, અને ફરેહ્સ્ન, અ
થવા ફરેહ્ચ, હેવા શબદો વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે–
(દાદ૦) બેહેશતનાં શુખ અને આરામને વાસ્તે સારૂં
કાંમ કરવામાં ઘણી તસદી અને ડર (છે). (વન૦ ૩) જમીનનો ફરેહતો ઘણો સુખી સાથી ? (દીન૦ ૫) ઘણા શવાબકારનો મારગ બેહે
શતમાં (છે). (વંન૦૧) તે ગરમી હદ કરતાં ઘણી ખરાબછે. (વંન૦ ૫.) તે ગુજરી ગએલાઓના નસા જે
આએ જમીન ઊપર ઘણાજછે. (વંન૦ ૨) ઘણાજ ઊંચા પાહાડ ઊપર ઘણા

માં ઘણું એક હાલત થુધી. 𐭠𐭥𐭱𐭲𐭩𐭥𐭱𐭲𐭩 𐭥𐭱𐭲𐭩 𐭥𐭱𐭲𐭩

(દાદ૦) કેમકે તમોએ પોતાના કરતાં મોહોટા સર દારનું મહને નામ આપીઊંચ. (અખ૦) સખાવત કરનારાઓ કરતાં વધારે સખાવત કરનાર તેશતર ઈજદ. (દાદ૦) બુરાઓના કરતાં ભલાઓને વધારે હલાકો સા સારૂ પોહોચેછે ? (અખ૦) તાહરો વીચાર બરફનાં કરતાં વધારે થંડો (છે).

જથો બતલાવનાર વિશેષણ.

૬૯. જથો બતલાવનાર વિશેષણની અંદર સંઘલાં સંખ્યાવાચક વિશેષણો આવેછે. તેહેમાં કેવલ સંખ્યા વાચક વિશેષણ, અને ક્રમ સંખ્યા વાચક વિશેષણ, હેવા બે ભાગછે.

૭૦. જે શબદ ચીજોની સંખ્યા બતલાવેછે, અથવા "કેટલા" ? એ સવાલનો જવાબ આપેછે તેહેને કેવલ સંખ્યાવાચક વિશેષણ કરીને કેહેછે. જેમકે :—, એક; , બે; , તરણ.

૭૧. કેવલ સંખ્યાવાચક વિશેષણો બે રીતે લખેઆમાં આવેછે એક આંકડાઓથી અને બીજું અખશરોથી, અને તે નામની આગલ તથા પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે :— (દીન૦ ૮.) વરસની અંદર ૧૨ મહીના અને દરએક મહીનો ૩૦ દાહાડાનો. (વી૨૦) હમો સાત બેહેન ને આ એક ભાઈ (છે). (દીન૦)-તેઓને સારૂ જુ

દા જુદા ૨૦૦૦ દેરમ મોકલેઆ. જેમ કેવલસંખેઆ વાચક વીશેષણો નાંમની આગલ તથા પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવે છે, તેમ કેટલીએક વેલા સંખેઆની ગોઠવણમાં ચહડતો આંક આગ લ ઈઆ પછવાડે બેહુ રીતે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે :— ૧૦ ૨ દહ દો, અથવા ૨૧૦ દોવાજદેહ, "બાર" ૧૦ ૩ દેહસે, તેહેનું ૩૧૦ સીજદેહ, "તેર". કેટલીએક વેલા સંખેઆના એમલામાં સરવેથી મોહોટો આંક સેવટે અને નાઢલો આંક શરૂઆતમાં વાપરેલો આવે છે; અને તે કાએદો આપણી હાલની ચાલુ ભાશાઓના તરીકાથી જુ દોછે. જેમકે :— ૧૦૦૦૦૦ ૧૦૦૦૦ ૧૦૦૦ ૧૦૦ ૧૦ ૧ (વન૦ ૨૨) ૯ અને ૯૦ અને ૯૦૦ અને ૯૦૦૦ અને ૯૦૦૦૦ આજાર.

૭૨. પેહેલવી ભાશામાં સંખ્યાવાચક વીશેષણો અવસ્તા અને સેમીટીક એ બેહુ ભાશા ઊપરથી લીધામાં આવેલાછે, જેઓની વીગ ત હમો અતરે આપીએછે.

કેવલસંખ્યા વિશેષણ.

	અવસ્તાને લગતા.			સેમીટીકને લગતા.
૧	૧	૧૧૪	એક.	૧૦૦ ૧૦૦૦
૨	૨	૨	બે.	૨૦૦
૩	૩	૩૩	તરણ.	૩૦૦
૪	૪	૧૪૧૯	ચેઆર.	૪૦૦
૫	૫	૯૧૪	પાંચ.	૫૦૦૦
૬	૬	૬૬	છ.	૬૦૦૦

	અવસ્તાને લગતા.			સેમીટીકને લગતા.
૭	𐬯𐬀	𐭮𐭯𐭠	સાત.	𐭮𐭱𐭥
૮	𐬯𐬀𐬯	𐭠𐭧𐭲𐭮	આઠ.	𐭠𐭧𐭲𐭮
૯	𐬯𐬀𐬯𐬯	𐭮𐭩	નવ.	𐭮𐭲𐭥
૧૦	𐬴	𐭲	દસ.	𐭮𐭥
૧૧	𐬴𐬀	𐭲𐭠𐭲	અગીઆર.	𐭠𐭧𐭩𐭠𐭮𐭥
૧૨	𐬴𐬀𐬯	𐭲𐭠𐭲 / 𐭲𐭠𐭲𐭩	બાર.	𐭡𐭠𐭮𐭥
૧૩	𐬴𐬀𐬯𐬯	𐭲𐭠𐭲𐭮	તેર.	𐭮𐭠𐭮𐭥
૧૪	𐬴𐬀𐬯𐬯	𐭲𐭠𐭲𐭥	ચૌદ.	𐭮𐭠𐭮𐭥
૧૫	𐬴𐬀𐬯𐬯	𐭲𐭠𐭲𐭩	પંદર.	𐭮𐭠𐭮𐭥
૧૬	𐬴𐬀𐬯𐬯	𐭲𐭠𐭲𐭲	સોલ.	𐭮𐭠𐭮𐭥
૧૭	𐬴𐬀𐬯𐬯	𐭲𐭠𐭲𐭩	સતર.	𐭮𐭠𐭮𐭥
૧૮	𐬴𐬀𐬯𐬯	𐭲𐭠𐭲𐭲	અઢાર.	𐭠𐭧𐭩𐭠𐭮𐭥
૧૯	𐬴𐬀𐬯𐬯	𐭲𐭠𐭲𐭩	ઓગનીસ.	𐭠𐭲𐭠𐭮𐭥
૨૦	𐬵	𐭡𐭩	વીસ.	𐭮𐭡
૨૧	𐬵𐬀	𐭡𐭩 𐭠𐭲 / 𐭡𐭩 𐭠𐭮	એકવીસ.	𐭠𐭧𐭩𐭠𐭮𐭡
૨૨	𐬵𐬀𐬯	𐭡𐭩 𐭮𐭡	બાવીસ.	𐭡𐭠𐭮𐭡
૨૩	𐬵𐬀𐬯𐬯	𐭡𐭩 𐭡𐭡	તેવીસ.	𐭮𐭠𐭮𐭡
૨૪	𐬵𐬀𐬯𐬯	𐭡𐭩𐭥	ચોવીસ.	𐭮𐭠𐭮𐭡
૨૫	𐬵𐬀𐬯𐬯	𐭡𐭩𐭩	પચીસ.	𐭮𐭠𐭮𐭡
૨૬	𐬵𐬀𐬯𐬯	𐭡𐭩𐭲𐭲	છવીસ.	𐭠𐭧𐭩𐭠𐭮𐭡

૨૭	𐭮𐭱 𐭮𐭱	𐭩𐭩𐭩𐭫𐭩	સતાવીસ.	𐭮𐭱-𐭩𐭫 𐭮𐭱
૨૮	𐭮𐭱 𐭮𐭱	𐭩𐭩𐭩𐭫𐭫	અઠાવીસ.	𐭮𐭱-𐭩𐭫 𐭫𐭠
૨૯	𐭮𐭱 𐭮𐭱 𐭮𐭱	𐭩𐭩𐭩𐭫𐭱	ઓગનતીસ.	𐭮𐭱-𐭩𐭫 𐭱-𐭩𐭫
૩૦	𐭮	𐭩𐭫	તીસ.	𐭠𐭮
૪૦	𐭩	𐭫𐭩	ચેઆલીસ.	𐭮𐭩
૫૦	𐭫𐭩	𐭫𐭩𐭠	પચાસ.	𐭫𐭩𐭠
૬૦	𐭩𐭫	𐭩𐭩-𐭫	સાઠ.	𐭠𐭩𐭫
૭૦	𐭫𐭩𐭫	𐭩𐭫𐭩𐭩	સીતેર.	𐭩𐭫
૮૦	𐭩𐭫	𐭩𐭫𐭩𐭫	એંસી.	𐭫𐭠
૯૦	𐭫𐭩𐭫	𐭫𐭱	નેવું.	𐭩𐭫-𐭩𐭫
૧૦૦	𐭮	𐭩𐭩	સો.	𐭩𐭫
૨૦૦	𐭮 𐭮	𐭱 𐭩𐭩	બસો.	𐭠𐭩
૧૦૦૦	𐭮	𐭠	હજાર.	𐭩

૭૩. એ સેવાએ બીજા સંખેઆ બતલાવનારા શબ્દો નાંમને ઠેકાંણે વપરાએછે; જેમકે:—𐭩𐭩 દોબત–જોડ; 𐭠𐭱 બેવર–દસ હજાર; 𐭫𐭩 પંગ, અથવા 𐭫𐭠 નીમે–હરધું.

ક્રમ સંખ્યા વિશેષણ.

૭૪. ક્રમ સંખ્યાવાચક વિશેષણો એક હારની અંદર, ઠેકાંણું અથવા સંખ્યાની હદ બતલાવેછે. જેમકે:–𐭮𐭠𐭩 ૪રદુમ–પેહેલ્લું; 𐭠𐭱𐭩 દદીગર–બીજું; 𐭠𐭱𐭩 સેદીગર–તરીજું.

૭૫. કેવલ સંખ્યાવાચકના કોઈબી બોલને છેડે 𐭮 ઉમ, પ્રત્ય જોડાએઆથી તે ક્રમસંખ્યા વાચક થાએછે. તેહેમાં 𐭩𐭩𐭩 નખો

સ્ત, 𐭩𐭮𐭲𐭭𐭩𐭮𐭲, 𐭭𐭩𐭥𐭲 અવલન, અથવા 𐭭𐭩𐭥𐭲 અવલા, 𐭠𐭭𐭩𐭥𐭲 દદીગર, અથવા 𐭠𐭭𐭩𐭥 દુદ, અને 𐭠𐭭𐭩𐭥𐭲 સેદીગર, એ બોલો અપ વાદ તરીકે વપરાએલાછે અને બાકીના કાએદા પરમાણેછે. જેમકે–

૧	𐭠	𐭠𐭩𐭥, 𐭩𐭮𐭲𐭭𐭩𐭮𐭲, 𐭭𐭩𐭥𐭲		પેહેલું.
૨	𐭠𐭲	𐭠𐭲,	𐭠𐭭𐭩𐭥𐭲,	બીજું.
૩	𐭠𐭭	𐭠𐭭𐭩𐭥𐭲,		તરીજું.
૪	𐭠𐭭𐭭	𐭠𐭲𐭥,	𐭠𐭭𐭲𐭥,	ચોથું.
૫	𐭠𐭲 𐭭	𐭠𐭥𐭩,		પાંચમું.
૬	𐭠𐭲 𐭭𐭭	𐭠𐭲-𐭲,		છઠું.
૭	𐭠𐭲 𐭭𐭲	𐭠𐭲𐭥,		સાતમું.
૮	𐭠𐭲 𐭭𐭲	𐭠𐭩𐭥𐭲,		આઠમું.
૯	𐭠𐭲 𐭭 𐭭𐭲	𐭠𐭲𐭭,		નવમું.
૧૦	𐭠𐭲	𐭠𐭲,		દસમું.
૧૧	𐭠𐭲	𐭠𐭲𐭩𐭥,		અગીઆરમું.
૧૨	𐭠𐭩𐭥	𐭠𐭲𐭩𐭥𐭭,		બારમું.
૨૦	𐭠	𐭠𐭩𐭥𐭲𐭭,		વીસમું.

૭૬. ઉપર લખી જણાવેલાં કેવલ સંખ્યા વિશેષણ તથા ક્રમ સંખ્યા વિશેષણોમાં સેમીટીકને મલતી સંખ્યા ૧૦ મા આંક સુધી પેહેલવી પુસ્તકોમાં વપરાએલી આપણને મલી આવેછે, તે પછીની બીજી મલતી નથી. પણ તે સંખ્યા અરબી ઉપરથી હમોએ પુરી કરેલીછે.

૭૭. ક્રમ સંખ્યા વિશેષણને સારૂ પેહેલવીમાં 𐭠 ઉમ, પ્રત્ય વ

પરાએ઼ેઓછે તે અવસ્તામાં ન કારાંત શબ્દને કેવલ સંખ્યાવાચક વિશેષણની નીશાંની ન લગાડેઆથી તેહેનો આકાર ન્દ્ર ઇમ, થા એછે, તે ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. જેમકે :—અવસ્તા ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર અશત–આઠ, તેહેનું ન્દ્રન્દ્રન્દ્રન્દ્ર અશતેમ–આઠમું, ન્દ્રન્દ્ર દસ–દસ, તેહેનું ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર દસેમ–દસમું. ફારસીમાં ક્રમસંખ્યા વિશેષણની એ લાક્ષાત તરીકે જે ૅ ઓમ, વપરાએછે તે ઊપલાજ પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે.

સર્વનામ.

૭૮. સર્વનામો નામની જગોએ વાપરેઆમાં આવેછે, અને તે બોલનાર, સાંભલનાર અને જેહેને સારૂ કેહેવામાં આવતું હોએ તેહે વા પુરૂશ અથવા વસ્તુને બતલાવેછે, અને તેઓ વચ્ચેનો સંબંધ દેખાડેછે.

૭૯. સર્વનામો નીચે લખી જણાવેલા પાંચ વરગમાં વેહેચા એલાંછે. ૧. ન્દ્ર ન્દ્રન્દ્ર-ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર ન્દ્ર-ન્દ્રન્દ્ર પુરૂષ વાચક સર્વનામ; ૨. ન્દ્ર ન્દ્રન્દ્ર-ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર ન્દ્રન્દ્રન્દ્રન્દ્રન્દ્ર પ્રશ્નાર્થક સર્વનામ; ૩. ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર ન્દ્ર ન્દ્રન્દ્ર-ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર અન્વિત સર્વનામ; ૪. ન્દ્ર ન્દ્રન્દ્ર-ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર ન્દ્રન્દ્ર નામ વાચક સર્વનામ; ૫. ન્દ્ર ન્દ્રન્દ્ર-ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર ન્દ્રન્દ્ર વિશેષણાર્થક સર્વનામ.

પુરૂષવાચક સર્વનામ :—ન્દ્ર ન્દ્રન્દ્ર-ન્દ્રન્દ્રન્દ્ર ન્દ્ર-ન્દ્રન્દ્ર.

૮૦. જે સર્વનામો બોલનાર અથવા બોલનારાઓને બતલાવેછે તેઓને પ્રથમ પુરૂષ સર્વનામ કેહેછે. જેઓ સાંભલનાર શખસ અથવા શખસોને બતલાવેછે તેઓને દ્વિતીય પુરૂષ સર્વનામ કેહેછે, અને જેઓ જે શખસ અથવા વસ્તુને સારૂ બએઆંત કરેઆમાં આવતું

હોએ તે શખસ અથવા વસ્તુને બતાવેછે, તેઓને તૃતીય પુરૂષ સર્વ નાંમ કેહેછે.

પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ.

૮૧. પ્રથમપુરૂષ સર્વનાંમ છ પરકારનાંછે અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

	એકવચન.		બહુવચન.	
૧.	𐭠	૨-"હું".	𐭥𐭠	રોમન-"હમો".
૨.	𐭥𐭥𐭭	ઓમનમ.	𐭥𐭥𐭭	ઓમનીમ.
૩.	𐭥𐭭	ઓમન.		
૪.	𐭥𐭩	અવમ.	𐭭𐭥𐭩	અવમાન.
૫.	𐭥	અમ.	𐭭𐭥	અમાન.
૬.	𐭥	મ.	𐭭𐭥	માન.

૮૨. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનાં પેહેલ્લાં ચેઆર સર્વનાંમો સેમીટીક ભાષાના બે સર્વનાંમો સાથે મલતાં આવેછે. તેહેમાં 𐭠 ૨-"હું" અને 𐭥𐭠 રોમન-"હમો", એ સેમીટીક 𐭠 લી, અને 𐭠 † લવ, અથવા લો સાથે મલેછે; અને 𐭥𐭥𐭭 ઓમનમ, 𐭥𐭭 ઓમન, અ ને 𐭥𐭩 અવમ, એ ઓ અથવા અવ સાથે મલેછે. પેહેલવી ભાશા માં કેટલાએક સેમીટીક બોલો વાપરતી વખતે જેમ બોલની સેવટે 𐭥 વધારેઆમાં આવેલોછે, તે કાએદા પરમાણે 𐭥𐭭 તથા 𐭥𐭥𐭭 ની અંદર 𐭥 વધેલોછે, અને તે ઊપરાંત તેહેની સાથે પ્રથમપુરૂશની નીશાંન તરીકે અવસ્તાને મલતો 𐭥 મ, જોડેઆમાં આવેલોછે.

† લી, અને લો, એ પ્રથમપુરૂશ સર્વનાંમો હીબરૂ જબાંનમાં બીજી ત થા છઠી વીભકતીમાં વપરાએનાંછે, અને મા, અથવા અવ પેહેલ્લીમાંછે.

૮૩. આએ સર્વનાંમો મધે છદાં આંટવાલાં સર્વનાંમો નાંમ, વિશેષણ ક્રિયાપદ અને બીજા અર્થોની સાથે જોડાઇને લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

દાખલા.

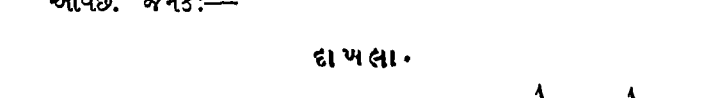

(વીર૨૦) તું સારા વીચાર, સારા વચન, સારી કરણી અ ને સારી દીનવાલા શખસની હૂં કેરદાર છેઉં. 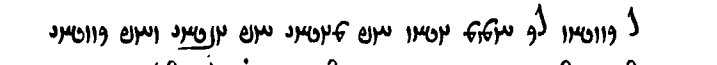

તે પેહેલ્લી રાતે હું સરોશઅશોની હજુરમાં પોહોચેઓ. 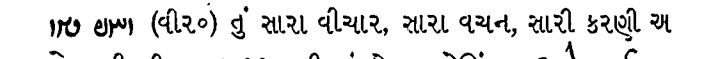

(કાર૨૦) હવે માહારી ઘણી સખત સીખામણ તુંને એજછે કે તું નમનતાઈ અને ૫૨માંબ૨દારી ક૨જે. 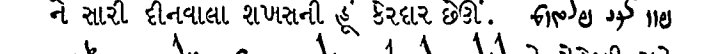

(વીર૨૦) આએ આરાધના, દરૂન, આ ૫૨ીંગાંન, કીરીઆ, ચોખાઈ અને પવીત્રાઈ જે આપણ કરવામાં લાવીએછે તે ઈજદોને પોહોચેછે કે દેવોને? 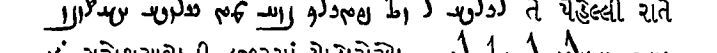

(દીન૦) આપણ આદમીઓએ હોશીઆ૨ રેહેવું (જોઈએ) કે આપણે ઈજદોની (તરફ) થી પાછા નહી રહીએ, અને દરૂજોની પુઠે નહી ચાલીએ. 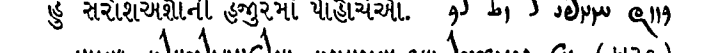

(કાર૨૦) હમારી ખાહેશછે કે તું તેહેને હ મારી દરબાર ખાતે મોકલે. 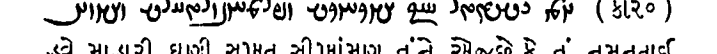

(વન૦ ૨) તાહેરી આએ દુનીઆંને હું ફરાખી આપું. (વીર૦) હું એક જગેા આગલ ગીએા (તાંહાં) તે સખીનાં રવાંનને મેં જોઈઊં. (વન૦ ૧૯) સી રીતે તેઓથી હું કરૂં? (ઘદ૦) જેહરે શેહેરેવર મહીને હું શીરાજમાં આવેએા. (વન૦ ૨) આદમીઓા મધેથી પે હેલ્લાં મેં તેહેની સાથે પુછપરછ કીધી. (વીર૦) એક જગેા આગલ હું ગીએા (તાંહાં) મેં કેટલાંએક આદમીનાં રવાંનને જોએઆં. (વન૦ ૨૨) હું જે અહુરમજદ છેઊં, (અને) હું જે ભલેા પેદાનેા કરનાર છેઊં. (વન૦ ૨.) દુનીઆંની પર વરશી હું તાહારીથી કબુલ કરૂં. (ખુન૦) તેમાને મેં ઘણી સરસ, સંપુરણ મનસકતી આપીછે. (વન૦ ૧૯) કી હા સખુનથી તું મહને દુર કરશે? (દીન૦) હમેાને આ રીત સારી લાગેછે કે આએ વસતુ મેહેનતથી હમેા પેાતે પેદા કરીએ. (વન૦ ૧) હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં ઘણું સરસ પેદા કીધું. (વન૦ ૧૯) ખુરી દાંનાઈ

ના દોજખી દેવો માહારાં ગોત વીસેની પુછપરછ કરેછે. 𐭬𐭥𐭲𐭥𐭩 𐭱𐭥𐭲𐭥𐭩 𐭠𐭥𐭲𐭥𐭩 𐭲 𐭠𐭥𐭲𐭥𐭩 (ઈજ૦ ૯) સંધ લી હસ્તીવાલી દુનીઆમાં મેં વધારે નેક તુંને જોએઓ. 𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩 (વીર૦) તુંએ મહને ઘણી નેક કીધી. 𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩 (વીર૦) કેમકે મેં તાહારા જેવી હરગેજ જોઈ નથી. 𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩 (વન૦ ૨) એટલે જે પરથમ દીન વીસેની પુછપરછ મેં તે સાથે કી ધી. 𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩 (વન૦ ૧૯) કીહા સાખુને કરી તું મહને મારસે. 𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩 (ખુર૦ અ૦) ઓ ખોદા મહને સારો વીચાર વધાર. 𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩 (દીન૦) જો તેહને હમારીથી દુખ અને સખતી પોહોચે તો તેહનો ઊપાએ કરે. 𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩 (વન૦ ૧૯) જે સપેતમાંન જરતોશત (છે) તેનું મોહોત હમોને નહી દેખાતું.

૮૪. 𐭲𐭥𐭩 આમનીમ, અને 𐭲𐭥𐭩 અમાન, એ સવનાંમો ઘણાં કમ વપરાએલાંછે તેથી તેહને લગતા દાખલાઓ અતરે પરગટ કર વાને બની આવેઊ નથી. 𐭲 એ સર્વનાંમ અવસ્તાનાં પ્રથમપુરૂશ એક વચનના સર્વનાંમ 𐭲𐭥𐭩 ઊપરથી બનેલું છે, અને તેમજ 𐭲𐭥𐭩 ઊપરથી 𐭲𐭥𐭩 મ, થાએલું છે. અને 𐭲𐭥𐭩 અથવા 𐭲𐭥𐭩 એ અવસ્તાના 𐭲𐭥𐭩 બોલ ઊપરથી બનેલું હોએ હવું ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં 𐭲, અને 𐭲 એ સર્વનાંમો ઊપલા બોલો ઊપરથી લીધામાં આવેલાંછે.

૮૫. એ સેવાએ ||૮ મંન, એ સર્વનાંમ ઈજશ્નેના ૧૯ હમાં અવસ્તાના છઠી એકવચન ||૭ ને બદલે લખેઆમાં આવેલું છે. જે મકે :—||૭ ||૯૭૭||૯||૭ ||૯૭૭||૯||૭ ||૭ ||૯૭૭||૯||૭ ||૭ ||૯૭૭||૯||૭

ના 𐭭 ની આગલ 𐭬 વધારેઆથી 𐭭𐭬 અત, બનેઉંછે તેમજ 𐭥 અવ, હેંવો ઊપસર્ગ 𐭭 ની આગલ મેલેઆથી 𐭭𐭥 અવત, બનેલુંછે. 𐭩 ઈ, એ સર્વનાંમ, અવસ્તામાં બીજા પુરૂષ એકવચનના સર્વનાંમ તરીકે ક્રિયાપદના સેગાઓમો 𐭣 અથવા 𐭥 વપરાએલોછે તેહને બદ લે વાપરેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં બીજાપુરૂષ એકવચનનાં સર્વનાંમો 𐭬, 𐭣।, અને 𐭯 થી લખેઆમાં આવેછે તે ઊપલાં પેહલવી નાંમો પરથી બનેલાંછે, તેહમાં 𐭬 એ સર્વનાંમ અવસ્તાના 𐬚𐬀 ને મલતું વગર ફેરફારે રહેલુંછે, અને 𐭣। નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેછે. બીજા પુરૂષના પેહલવી સર્વનાંમો મધે 𐭩, 𐭭𐭥 અને 𐭩𐭣 એ આ કારનાં સર્વનાંમો નાંમ અને ક્રિયાપદના સેગાઓની આગલ આવે છે, 𐭭 એ નાંમ અથવા વીશેષણની સાથે પાછલથી જોડાઈને આવે છે, અને 𐭭𐭣 અથવા 𐭣 નાંમની અથવા ક્રિયાપદના સેગાઓ ની પછવાડે લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

દાખલા.

𐭩𐭫𐭣 𐭠𐭣𐭭𐭣 𐭣𐭫𐭩𐭣 𐭠𐭠 𐭩 (વીર૦) ગેતી (આએ જેહાંન) માં તું ગાથા પઢેઓ. 𐭣𐭣𐭠 𐭩𐭠 𐭭 𐭠𐭠𐭣 𐭣𐭣𐭫 𐭭𐭠 𐭠𐭣 𐭩 (દીન૦) હમારા કરતાં વધારે લાએક (હોએ) તે શખસને તું આપ. 𐭩𐭭𐭫 𐭠𐭫𐭣𐭣 𐭠𐭣 𐭩 𐭫𐭬𐭫𐭣𐭫𐭠 (વન૦ ૧૯) તાહારા નીઆગાંનોએબી મહને આરાધેલોછે. 𐭩𐭠 𐭠𐭠 𐭭 𐭫𐭫𐭫𐭣 𐭩𐭣𐭭 𐭩 𐭫𐭫𐭬𐭫𐭠 𐭫𐭫 * * 𐭠𐭣𐭫𐭣 𐭠𐭫𐭣 (વીર૦) આંએ કામને સારૂ તમારામાંથી જે એકજણ લાએક હોએ તેહને ચુંટી કાહાડો. 𐭫𐭫𐭫𐭣 𐭩𐭣𐭩 𐭠𐭭 𐭠𐭫𐭫𐭣𐭫𐭠𐭠𐭫𐭫𐭫 𐭫𐭫𐭫𐭣 𐭫𐭫𐭫𐭠𐭠𐭫𐭫𐭫𐭫 𐭫𐭫𐭫𐭫 𐭫𐭫𐭫𐭫

(દીન૦ ૭) ખાલેસી વાલો અશો જરતોસ્ત આએ દુનીઆમાં પેદા થાસે, જે તમો દેવો છેઓ તે તમોને વગર આસાના કરસે. (વન૦ ૨) આદમીઓમાંથી પેહલાં કોણને તુંએ પુછપરછ કીધી. (ઈજ૦ ૯) કોણે તાહરો હોમ તઈઆર કીધો. (યુન૦) તમો આદમીઓ દુનીઆના માબાપ તરીકે છેઓ, મેં તમોને ઘણો સંપુરણ વીચાર આપેઓછે. (વન૦ ૧૯) કીહા કલાંમથી હું તુંને ઈઆદ કરું. (વીર૦) હું નેક થાઈ તે તુંએ મહને વધારે નેક કીધી. (યુન૦) સેવટે હું તમોને પાછાં વગર દુખનાં અને તંનદરૂસ્ત બનાવસ, અને આખેર શ હું તમોને સંગલી રીતે અમરગ કરસ. (વન૦ ૪) તુંને જેઆરે જોઇસે તેઆરે હું આપસ. (દીન૦) એક મરદની મારપ્તે સંધેસો મોકલેઓ કે તમો મેહનત ભરેલી રી તને માં પસંદ કરો. (વીર૦) જે કાંઈ તુંએ જોઈઉં ને સાચ્ચી રીતે હમોને કેહ. (વીર૦) તમોનો પ સંદ ઠરોચ પણ મહને નહી પસંદ કરનાર મત નહી આપસે.

તૃતીય પુરૂષ સર્વનામ.

૮૮. તરીજા પુરૂષને સારૂ નવ સર્વનામોછે, અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

	એકવચન.	બહુવચન.
૧.	વરમન "તે".	વરમનશાન "તેઓ".
૨.	અવશ.	અવશાન.
૩.	ઓમશ.	ઓમશાંન.
૪.	અશ.	અશાન.
૫.	શ	શાન.
૬.	જક.	જકશાન.
૭.	વર.	
૮.	ઓ.	
૯.	ઘન.	

૮૯. ઊપલાં સર્વનામો મધેનું પેહેલ્લું સર્વનામ ઘણું કરીને પુરૂશને લાગેછે, અને તે તથા નું બહુવચન શાન લાગેઆથી થાએછે. એ સેવાએનાં બીજાં સર્વનામો પુરૂષ તથા ચીજ એ બેહુને લગાડેઆમાં આવેછે, તેહમાં ઓમશ, હમેશ ચોથી વિભકતીમાં આવેછે. અને વર, ઓ, અને ઘન, એ તરણ સર્વનામો ઘણાં કમ વપરાએલાંછે, જેહમાંનું ઓ, અવસ્તાના દર્સક સર્વનામ અને ફારસી ને મલતું આવેછે, અને અશ, અથવા અવશ, એ અવસ્તા મધે છઠી વિભકતીમાં તરીજો પુરૂષ બહુવચનનું સર્વનામ આવેલુંછે તેહમાંથી છઠીની એલામાત ની કલી જાઈનેં બનેલું હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં

હેવું સર્વનામ તરીજા પુરૂષને સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે તે ઊપલાં પેહેલવી -ش બોલ ઊપરથી નીકલેલું છે. 𐭠𐭩, 𐭭𐭮 અને 𐭭𐭥 એ સર્વનામો હમેશ એકવચનમાંજ વપરાએછે. જેમકે.—

દા મ લા.

𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭠𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭮𐭩𐭭 𐭪 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭪 𐭩𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (કાર૦) તે અથવા તે મરદનાં ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆંની પાદશાહીએ પોહોચસે. 𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭪 𐭭𐭥𐭩 𐭠𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (વીર૦) તે રાતે તેહેને કેટલીએક હ લાકી અને સખતી પોહોચેછે. 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭩 𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (વન૦ ૧૩) તે કાંમોથી તે કેટલો તકસીરવાર થાએછે. 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭮𐭩𐭭 𐭪 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭪 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (દીન૦) તેઓએ ક હીઊં કે તે ચીજ હમોને ઘટતી નથી. 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭠𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭮𐭩𐭭 𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (વન૦ ૧૯) તેઓને કેહી જગોએ બદલો પોહોચાડેચ. 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭪 𐭭𐭥𐭩 (ઈજ૦ ૧) તેણે હમોને બનાવેઆછે. 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (દીન૦) કોઈ પણ આદમી (હેવું) નથી કે માએને પેટે પેદા થવાથી તે ઊપર પાંચ મીનો (ઈસકતી) કોશેશ નહી કરે. 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (વીર૦) આએ મરદ કોણ ? અને તેણે શું તકસીર કીધી ? 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (દાદ૦) તેઓને મીનોમાં દુખ અને સંજા ઘણીછે. 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 (દીન૦ ૫) તેઓ સઘલા અવસ્તાઓજંદ પઢતાં હતા. 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭩

(વી૨૦) તેઓએ ૫તેહમંદ આદ
ર ૫રોળગની દરગાહમાં અંજુમન બોલાવીઊં.
(વી૨૦) તે તરીજ
રાતની અંદર કેટલુંએક સુખ અને નેકી તેહને મલેછે.
(ક્રા૨૦) સ૫હાન અને પારસ અને તેહને લગતી સરહદો ઘણીખરી
અરદવાંન સરદારના હાતમાં હતી.
(દીન૦ ૬) તેહને તે ચીજ કધી નહી બોહોચે.
(દીન૦ ૪) તેઓને વાસ્તે
અજમાવ્વાનું જલદીથી તરક કીધું.
(વન૦ ૨) જાહરે તે ખાએ નહી તેઆરે (તે) સકતીવાંન ન
હી.
(વન૦ ૧) તેહને
તેઓ પાલેછે અને તેહનું ભલું ચાહેછે.
(ઈજ૦ ૯) જે પુરૂશો નુસક
સીખનાર (ઈઆને ધરમની કેલવણી લેનાર) તરીકે હોએચ તેઓને
હોમ દાંનાઈની જીઆદતી બખસેચ.
(દીન૦) જે કોઈ આએ ચે
આર ચીજને સારૂ સવાબ કરે તો તેહને સવાબ નહી બોહોચે.
(વન૦ ૨) એટલે
જે તેણે ગોસપંદના ટોલાને તથા આદમીઓને સારી રીતે રાખેઆં.
(વી૨૦) કેમકે તેઓ

નો દીનથી વાકેફકાર કોઈ દસ્તુર નહી હ્યો. (દાદ૦) જેઆરે તેઓને સજા કીધી તેઆરે તેઓને કાંહાં જગેા મલેછે. (વન૦ ૪) કાંઈ નહી લેવાએ, કે મકે તે અવસ્તાથી જાહેરછે. (દાદ૦) સવાલની નીચે જવાબ લખુંછેઓં (અ ને) જેઆરે કોઈ સવાલમાં મતલબ નથી તેા તેહને તેથી ઊલટી રીતે ગણુછેઓં. (દીન૦ ૪) હરેમન તથા દેવેાની ઠગાઈ તથા કંગાલીઅત અને તેઓનેા. મેલાપ ભલા લેાકેાને છુપી રીતે કેહેવી પરકારનું દુ ખ દીએચ તેહને પીછાંણવુ. (વન૦ ૨) આદમીઓમાંથી પેહેલ્લાં મેં તેહને પુછપરછ કીધી. (દીન૦ ૪) તેહની દરએક નકલ છુપેઆ ખજાંનામાં રાખ વા ફરમાવી. (વન૦ ૨) તેઆરે એા જરતોસત હું જે અહુરમજદ છેઓં તે મેં તેહ ને કહીઓં. (વન૦૧૪) જેમ તે જે મજદીઅસનાનેા છે તેઓને તેહને લીધે ગુનાહ નહી લાગે તેમ કરે.

(અન૦ આદ૦) સારી ખસલતનો તથા દરૂસ્ત અંદાંમનો અને અનુ ભવ વાલો પુરૂષ જો કબુ અદના હોએ તોએ પણ તું તેહને દામા દ કરજે. (દાદ૦) જોકે તમોએતો તે દોસતીને અરથે લ ખેલું છે તોપણ મહને (તે) કઠણ લાગેછે.

૯૦. પુરૂષ સર્વનાંમો મધે 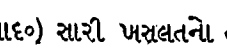 અને 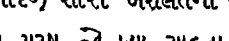 એ સર્વનાંમો વીભકતીને લગતા હરફેર આસપાસ આવેઆ વગર સંઘલાં રૂપોમાં વપરાએછે.

પ્રશ્નાર્થક સર્વનાંમ:— 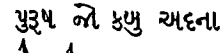

૯૧. પ્રશ્નાર્થક સવનાંમો સવાલ પુછવાના કારણસર વાપરેઆ માં આવેછે, અને તેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧. 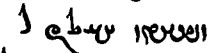 મવન—કોણ.
૨. 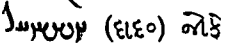 કદામ—કોણ, કીહું.
૩. 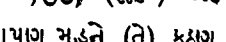 કદાર— „ „
૪. 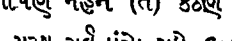 ચેમન—શું?
૫. 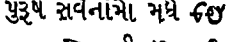 ચેમ— કાંએ?
૬. 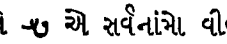 આગ— કાંહું?
૭. અહમત—કહારે?
૮. 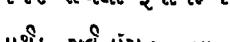 ચેગુન—કેમ, સી રીતે?
૯. 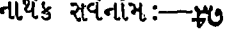 ચંદ—કેટલું?

૯૨. આએ સર્વનાંમો મધેનું પેહેલ્લું સર્વનાંમ પુરૂષને લાગેછે અને તે વાકય રચનામાં નાંમની આગલ ઈઆ પાછલ બેહુ રીતે

મેલેઆમાં આવેછે. બીજું અને તરીજું સર્વનામ પુરૂષ અને ચીજ એ બેહુને વાસ્તે વાપરેઆમાં આવેછે. ચોથું સર્વનામ ચીજને લ ગાડેઆમાં આવેછે. પાંચમું કારણ અથવા સબબ બતલાવ્વા સારૂ વાપરેછે. છઠું મકાન અથવા ઠેકાંણું બતલાવેછે. સાતમું વખતને બતલાવેછે. આઠમું રીત અથવા તરીકો બતલાવ્વા સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે, અને નવમું સંખ્યા અથવા હદ પુછ્વા સારૂ લખેઆમાં અથવા બોલેઆમાં આવેછે. જેમકે :—

દા ખ લા .

𐬌𐬀𐬵𐬀𐬌𐬀𐬵𐬀 𐬌𐬀𐬵𐬀 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬵𐬀𐬌𐬀𐬵𐬀 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬵𐬀𐬌𐬀𐬵𐬀 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬌 (વન૦ ૨૦) પરહેજ કરનારાં આદમીઓ મધેથી કોણે સારી પરહેજ કરી જાણી? 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬌 (વી૨૦) અરે તું કોણછે અને કોણ સાથે સંબંધ રાખનારછે? 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬌 (વન૦ ૮) એ પેદાના કરનાર દેવ કોણછે? અને દેવની આરાધના કરનાર કોણછે? 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬌 (દીન૦) હું કોણ છેઉં? આદમી છે ઉં કે દેવ? 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬌 (વી૨૦) આએ કેહી જગો અને આએ કીહાં માંણસોછે? 𐬌𐬀𐬌 (કા૨૦) તું કીહાં ખાનદાનની બુનીઆદનોછે? 𐬌𐬀𐬌 (બુન૦) આગલ કોણને પેદા કી ધું જીવને કે બદનને? 𐬌𐬀𐬌 (વિન૦ ૭) તે હેની સજા કેહીછે? 𐬌𐬀𐬌 (વન૦ ૭) એ અહુરમજ

૬ તે કોણછે જે નેકી વીચારે કે હું કરૂંચ અને નેકી (તેથી) દુર થાએ? (બુન૦) તમોને તે શું વધારે ફાએદા ભરેલું લાગેચ? (વન૦ ૧૮) તાહારા તે જવાંનોમાંનો પેહેલો કોણ? (ઈજ૦ ૯) તેહેને સું નેઆમત મલી? (વીર૦) આએ શખસે શું તકસીર કીધી કે રવાંનને હાવી રીતની સજા કરે છે? (દીન૦) આરાધના અને બંદગીથી શું ફાએદો? (દીન૦) હું સા ઊપર છેઊં ઈઅજદાંની ચીજ ઊપર કે દેવોની ચીજ ઊપર? (દીન૦) નસા અને દસતાંનથી બરસમને દુર રાખવાનું કારણ સું? (દીન૦) મુવેલાં બદનને સગ દેખાડવાનું સું કારણ? (દાદ૦) સરોશનું કારણ સું? અને તરણ દાહાડા જે સરોશની ઈજ શને અને દરૂન કરવા ફરમાવેછે તે સું? (વન૦ ૧૯) તેઓને કાંહાં બદલો પોહોચાડેચ? (દીન૦) હું પાછો કાં હાં જવસ બેહેસતમાં કે દોજખમાં? (દીન૦) હું કાંહાંથી આવેઓ છેઊં ગ રોથમાંન મધેથી કે દોજખ મધેથી?

(ઈજ૦ ૨૮) દરએક જણ નેકીથી વાકેફકાર કેહવરે થશે? (વન૦ ૭) તે ગુજરેલા પુરૂશ ઉપર દરજે નસશ કેહવરે દે છે? (દીન૦) હું કેહવરેં આવેઓ અને કેહવરે જવસ? (વીર૦) તું અશો સી રીતે આવેઓ? (વન૦ ૭) તે ખાવા નાં વાસણો સી રીતે પાક થાએ? (દાદ૦) ચીનવદ પુલ અને ચકાદે દાઈતીનો મારગ અશો લોકો અને તકસીરવારોને કેહવી રીતનોછે? (વન૦ ૯) તે ખાડાથી બીજો ખાડો કેટલો (દુર)? (વન૦ ૫) આતસથી કે ટલું દુર?

૯૩. પ્રશ્નાર્થક સવનાંમો મધે , અને એ તરણ સર્વનાંમો સેમાટીક ભાશાને લગતાંછે, અને તે ભાશામાં એ સર્વનાંમો **મન, અહમત** અને **મી** અથવા **મે** હેવા ઉચ્ચારથી બોલેઆ માં આવેછે. પેહલવીમાં છેહેલ્લાં સર્વનાંમની સેવટે વધારા તરીકે મેલેઆમાં આવેલોછે. એ સેવાએ અથવા અવસ્તાના બોલ ઊપરથી નીકલેલુંછે, અને ની અંદર વ પરાએલોછે તે ની જગોએ બદલ થાએલોછે. અંથવા અવસ્તાના ઊપરથી નીકલેલોછે, તથા અવસ્તાના અને એ બે બોલો જોડાઈને બનેલુંછે, અને એ

અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી લીધામાં આવેલું છે. ૫ રસીમાં જે [illegible], [illegible] અને [illegible] હવા બોલો વાપરેઆમાં આ વેછે તે ઊપલાં સર્વનાંમો ઊપરથી બનેલાછે. આએ સર્વનાંમો એ કવચંન તથા બહુવચંનની અંદર એકસરખી રીતે વપરાએછે. પણ [illegible] ની સેવટે કોઈ વેલા બહુવચંનને સારૂ [illegible] ઈઆંન, હેવો પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે.

અન્વિત સર્વનાંમ:—[illegible]

૯૪. અન્વિત સર્વનાંમ એ સંબંધી સર્વનાંમને કેહેછે, અને તે સર્વનાંમ વાકયની અંદર જે નાંમ આગલ ગએલું હોએ તેહેનો સંબંધ દેખાડેછે, જેહેની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧. [illegible] ભવન— જે.
૨. [illegible] શ.
૩. [illegible] જે.

૯૫. ઊપલાં અન્વિત સર્વનાંમો મધેનું પેહેલ્લું સર્વનાંમ છુટા આકારથી લખેઆમાં આવેછે, બીજું [illegible] અથવા [illegible] "કે" અને હવાજ બીજા ઊભયાન્વયીની સાથે જોડાઈને આવેછે, અને તરી જું પુરૂષ સર્વનાંમોની સાથે આગલથી જોડાઇને લખેઆમાં આવેછે, અને એ સર્વનાંમો (બીજા આંકવાલાં સર્વનાંમ સેવાએ) એકવચન તથા બહુવચનમાં એકસરખી રીતે રેહેછે. જેમકે:—

દા ખ લા.

[illegible] (દીન૦) જેહેનો સવાબ વધારે તે બેહેશ્તમાં અને જેહેનો

ગુનાહ વધારે તે દોજખમાં. ખુદા ફલાણા જો ગાલ્યા ખબીશ
ખુદાનો ગુસ્સો ફલાણા ઉપર ખુદા ફલાણા ઉપર લઅનત (દાદ૦) તેહેના ગુજરવા પ
છી તેહેને સારૂ કોઈ સવાબ કરે (કે) જે (સવાબ) તરીજ રાતની
બાંમદાદે ખસુસ આએ દુનીઆંથી ગુજરેઓછે તેહેને હેસાબે ગણા
એ. ઉપલા સબ જગ્યા ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર (વન૦૫)
જે આએ જમીન ઊપરૂ ગુજરેઆછે તેઓના નસાના પુશકલ પણાથી.
ઘણા ખરા ઘણા ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર
ઉપર ઘણા ઘણાખરા (વીર૦) એ પરમાંણે તેઓએ સાત પુ
રૂશો જે ખોદાઈ દીન ઊપર વગંર શકના હતા તેઓને ચુંટી કાહાડે
આ. ઘણા ઘણા ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર
ઉપર ઘણા ઘણાખરા (દીન૦) તેણે
એ હેરબદાને જોએઆ જેઓ લાકડાંનો ભારો પોતાની પીઠ ઊપર
લેઈ જતા હતા અને થાકી ગએઆ હતા. ઉપર જો ઉપર
ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઘણા ઉપર (વીર૦) આએ
રવાંન તે તકસીરવાર પુરૂશનું છે કે જેણે ખેતીમાં ખરાબ હકુમત કીધી.
ઉપર ઉપર ઘણાખરા ઉપર ઉપર ઘણા ઉપર ઉપર ઉપર ઘણા
ઉપર ઉપર ઉપર (દીન૦) સાહેબી અને દોલતના હદથી
જ્યાદા શોકી નહી થવું કારણ કે જે મલેલું હસ્તે તેહેની લેહેજત
કમ થાસ્તે. ઉપર ઘણાખરા ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર ઘણા
ઉપર (વન૦ ૨) જેમ એક દુખલું ગોસપંદ કે જેહેને પાંણી
તથા ખોરાક આપીને માનેલું કરે. ઉપર ઉપર ઉપર ઉપર

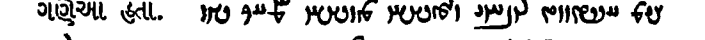

(વી૨૦) એં તે ઓરતોનાં રવાંનને જોએઆં કે જેઓએ ખાવંદને સરદાર તરીકે ગણેઆ હતા.

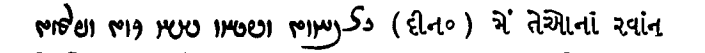

(દીન૦) એં તેઓનાં રવાંને જોએઆં કે જેઓએ હમેશ દીનને ઈઆદ રાખી અને ખોદાની આરાધના કીધી તથા ફરમાવી.

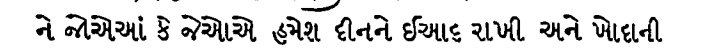

(કા૨૦) તે સપનો જે એં જોએઆ તે સાચો થડેઆ.

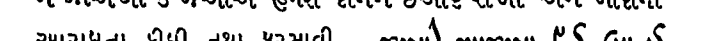

(વન૦ ૧૯) ઓ (અંધરેમેનીઓ) જે (કાંમ) તું પોતે નહી કરી સકે તે તું હમોને ફરમાવેછે.

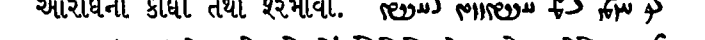

(દાદ૦) તમારાં કાગજની અંદર જે લખી જણાવેલીંચ.

નાંમવાચક સર્વનાંમ :—

૯૬. નાંમવાચક સર્વનાંમની અંદર પ્રસપર્વીચક સર્વનાંમોને ગણેલાંછે અને તે બે પરકારનાંછે, તેહેમાં એક અવસ્તાને લગતાં અ ને બીજાં સેમીટીકને લગતાંછે, જેહેની વીગત નીચે જણાવેઆ પ રમાણેછે.

૧. 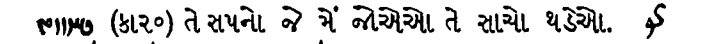 ખુદ—પોતે.

૨. 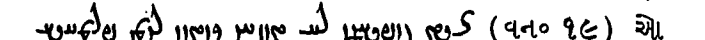 ખેશ.

૩. 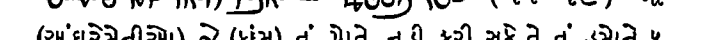 ખેનપશમન.

૪. 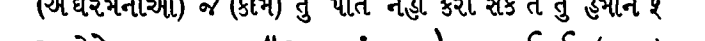 નપશમન.

૯૭. ઊપલાં સર્વનાંમો મથે ખુદ, અને 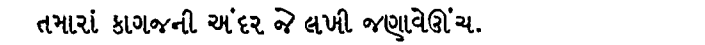 ખેશ, એ અવસ્તાના 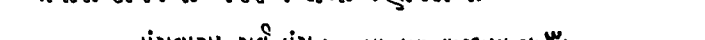 "પોતે" અને 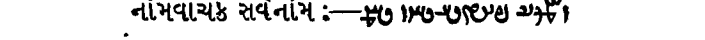 "પોતાનું" બોલો

ઊપરથી લીધામાં આવેલાંછે. જે ઊપરથી ફારસીમાં خرد અને خردش, બોલો ઊપલાજ અરથને વાસ્તે વાપરેઆમાં આવેલાછે. 𐬥𐬀𐬯𐬀𐬱𐬀 બેનપશમન, અને 𐬥𐬀𐬯𐬀 નપશમન, બોલો સેમીટીક نفس ઊપરથી બનેલાછે, હેને મલતો અરબીમાં نفس બોલ વ પરાએછે. 𐬥𐬀𐬯𐬀𐬱𐬀 અને 𐬥𐬀𐬯𐬀 આએ બે આકારોમાંનો પેહેલ્લો ઘણું કરીને 𐬨𐬀𐬱 ની માફક કર્તાને અરથે વાપરેઆમાં આવેછે, અને બીજો 𐬵𐬀𐬱 ની જગોએ સંબંધ બતલાવનારાં વિશેષણ ત રીકે વપરાએલોછે. જેમકે :—

દા ખ લા.

𐬵𐬀𐬱𐬀𐬌𐬨𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬱𐬀 𐬨𐬀 𐬥𐬀𐬯𐬀𐬱𐬀𐬌𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬱𐬀 𐬨𐬀𐬱 (વન૦૧૯) ઓ જરતોસ્ત તું પોતે પઢ આએ અહુરમજદની પેદાએશને. 𐬀𐬵𐬀𐬱𐬀 𐬵𐬀𐬱 𐬀𐬥𐬀𐬯𐬀𐬱𐬀𐬌𐬀𐬌 𐬀𐬨𐬀 𐬨𐬀𐬱 𐬵𐬀𐬱𐬀𐬌𐬨𐬀𐬌 (વન૦૧) આદમીઓ પોતે શકમંદછે અને વલી બીજાઓને શકમંદ કરેછે. 𐬀𐬵𐬀𐬱𐬀 𐬵𐬀𐬱 𐬵𐬀𐬱𐬀 𐬨𐬀 (વીસ૦ ૨૧) જે પોતાની દીઆનતની અંદર ચોખ્ખો હોએ. 𐬵𐬀𐬱𐬀𐬌𐬨𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬱𐬀 (ઈજ૦ ૮) પોતાની પેદાએશને નેકીમાં સકતીવાંન કર. 𐬵𐬀𐬱𐬀 𐬵𐬀𐬱 𐬵𐬀𐬱𐬀 𐬨𐬀 𐬥𐬀𐬯𐬀𐬱𐬀 𐬵𐬀𐬱 (કાર૦) તું પોતે જાણેછે કે અ રદવાંન હું અને તું કરતાં તન-રવાંન અને દોલતમાં વધારે સકતી વાંનછે. 𐬥𐬀𐬯𐬀𐬱𐬀 𐬵𐬀𐬱 (ઈજ૦) હું પોતે તુંહુંને આપું. 𐬨𐬀𐬱 𐬥𐬀𐬯𐬀𐬱𐬀 𐬵𐬀𐬱 (ઈજ૦ ૩૦) એટલે જે તેઓ પોતે ગુનાહ અને સવાબ વીસે બોલેઆ. 𐬵𐬀𐬱

𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬌𐬎𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬚𐬀 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬚𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 (દીન૦) હમોનેં તે રીત સારો લાગેછે કે આએ વસ્તુ હમો પોતાની મેહનતથી પેદા કરીએ. 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬌𐬎𐬀𐬌𐬙𐬀 (દાદ૦) કેમકે તમોએ મહને પોતાના કરતાં મોહોટા સરદારનું નાંમ આપેણું છે. 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬌𐬎𐬀𐬌𐬙𐬀 (દીન૦) હું પોતાને વાસ્તે જાંણુંછેઉં, કારણ કે અહુરમજ્દ ખોદાની તરપથી હું આવેલો છેઉં.

૯૮. ઊપલ્લાં સર્વનાંમો મધેનાં 𐬌𐬎 ની પછ્વાડે 𐬚 ગ, જોડા એઆથી તે સંબંધ બતલાવનારૂં વિશેષણ થાએછે, અને 𐬚𐬀 ની જગોએ વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે :—𐬞𐬀 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 (દીન૦) તેહેનું પોતાનું એક નાંમ અહુરમજ્દ. 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 (દીન૦) પોતાની જાતી કરણીએ પરહેજથી રેહેવું. એ સેવાએ કેટલીએક વેલા 𐬚𐬀 અને 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 ને બદલે 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 તથા 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 (કાર૦) પોતાની બુ જોરગીને નહી (બુજોરગી) હોએ તેમ ગણ. 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 (૫૬૦ નાંમે૦) સાચવટે કરી પોતાને ખોટલો રાખજે. હેને મલતું ફારસીમાં خویش વાપરેઆમાં આવેછે.

૯૯. કેટલીએક વેલા 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 બીજા તરીજા પુરૂષનાં સર્વનાંમ તરી કેબી વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે :— 𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬙𐬀 (વીર૦) ખરપ્રસ્તરો નાથાનું ભેજું ખાતાં હતાં અને વારેવાર

તેહનાં બદનને દાંતમાં પકડીને ગોશતને ગરી જતાં હતાં. 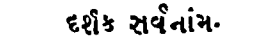 (ઈજ૦) તેઓને હું ઈઆદ કરું તે ઓનાં નામે કરી.

વિશેષણાર્થક સર્વનામ :— 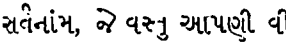

૧૦૦. વિશેષણાર્થક સર્વનામની અંદર દર્શક સર્વનામ, દર્શક શબ્દો અને અનિયમિત સર્વનામો ગણેઆમાં આવેલાંછે.

દર્શક સર્વનામ.

૧૦૧. દર્શક સર્વનામ, જે વસ્તુ આપણી વીચાર સકતીથી અ થવા ઈંદ્રિઓની મારફને આપણને દેખાએછે તેહને ચોકસ બતલા વ્વા સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે, જેઓની વીગત નીચે લખી જણા વેઆ પ્રમાંણેછે.

૧.		રગોમન—એ, આએ,
૨.		ગોમન— ,,
૩.		અફ, એ— ,,
૪.		એમ— ,,
૫.		અના— ,,
૬.		જક — તે.
૭.		વરમન— ,,
૮.		હમો — ,,

૧૦૨. ઊપલાં સર્વનામો મધે , , , અને એ સર્વનામો નજદીકની ચીજ બતલાવ્વા સારૂ વાપરેઆમાં આવેછે, અને એ નજદીક અથવા દુર એ બેહુને લગાડેઆ આમાં આવેછે. એ સેવાએનાં બીજાં સર્વનામો દુરની વસ્તુ બત

લાવ્વા સારૂ લખેઆમાં આવેછે, જેહેમાં ઘણું કરીને પુરૂશને વાસ્તે વાંપરેઆમાં આવેછે અને બાકીનાં પુરૂશ તથા ચીજ એ બેહુને સારૂ વપરાએલાંછે. જેમકે:—

દાખલા.

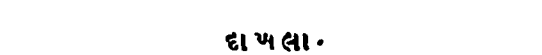

(દીન૦) એ દીવસે (આજે) તેં ખાધું તે કાંહાંથી ખાધું.

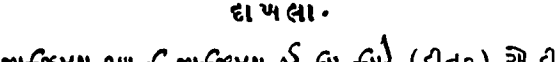

(કાર૦) હું ** કેરમાંનની લડાઈથી હુર ખાઈને આવેઓ છેઉં, મારે આએ દીવસ (ઈઆને આજનો દાહાડો) મહને ઊતારો આપવાને ફરમાવો.

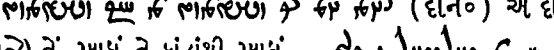

(દીન૦ ૪) આએ વેલા પાદશાહોના પાદશાહ ખોસરો (નોશેરવાંન) કોબાદે ** દીનનો ખોલાસો કરવા સારૂ ** ફરમાવેઉં.

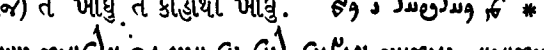

(વન૦૨) તેઆરે એ જમીન પસુઓથી પુર થાઈ.

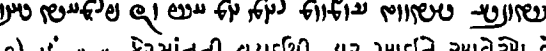

(દીન૦) આ એ બદંનને હેવી રીતે રાખે કે બદનને વાસ્તે રવાંનને કાંઈ દુખ ન હી પોહોચે.

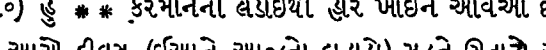

(વીર૦) આએ સંધે સો દેલખાહીથી હું લેઈજાંઉં.

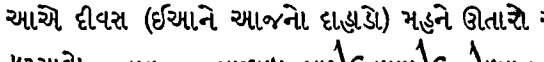

(વન૦ ૨) કેમકે હું એ (ધરમની) ઊસ્તાદી તથા શાગેરદી કરંવાને અસકત છેઉં.

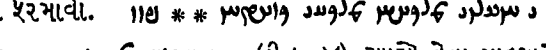

(ઈજ૦ ૧) એરવદી એકે દાંનાઇએ કરી પોતાને લાએક કરવું.

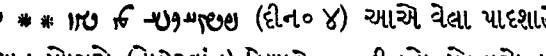

(દીન૦ ૩)

સુરજ (ની ચાલ) નું વરસ આએ રીતનું (છે). 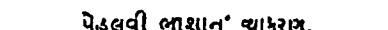 (દાદ૦) ઘનામીનોએ એ રીતે રાખીણિં (ઈઆને એમ જાણીણિં) કે અહુરમજદ લાચારી માંછે. (દાદ૦) આએ કાગજ તીર મહીનામાં હેવે વખતે મલીણિં. (દાદ૦) આએ મરદે છે શીઆરીમાં જે કાંઈ (વસ્તુ) દીકરીને આપીણિં હોએ. 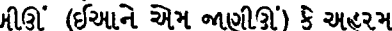 (કાર૦) આએ શબખને લીધે હેવું જણાએછે. 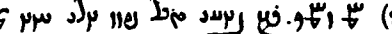 (વન૦ ૧) એ ચીજ વીસે હું આગ લ કેહું ચ. (વન૦ ૨) એટલે જે આએ કરૂં અને તેલી કરૂં. 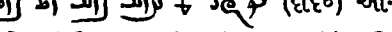 (દાદ૦) ગોશનેદમના માંનોશચેહરની તરફથી દોઆ સાથે જવાબ એ. 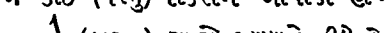 (વન૦ ૨) એટલે જે તે પાદશાહી હેવી સારી. રીતે તે હથીઆરની મારફતે કરી સકનાર હોએ. 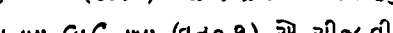 (કાર૦) તે ઈઆ તે પુરૂશનાં ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆંની પાદશાહીએ પો હોચસે. (વન૫) ઓ દાદાર ! તે ઓરત ખોરાકની અંદર પેહલ્યાં શું ખાએ ? 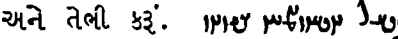 (વીર૦) આએ રવાંન તે પુરૂશનું (છે) કે જેણે અશો મરદને મારી નાંખેઓ. 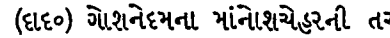

(દીન૦) હમારાં કરતાં વધારે લાએક (હોએ) તે શખસને તું આપ.
(દાદ૦) જો તે સવાબ તે ગુજરનારે ફરમાવેલો નહી હોએ,
તો તે કાએદાસર નથી. (વીર૨૦) હમો સાત બેહેન છઇએ અને તે એક ભાઈ (છે).
(વીર૨૦) તે આદમીઓ કે જેઓનો સવાબ તયા ગુનાહ બરાબર હતો.
(વન૦ ૪) તેઓના તે ગુનાહ અશોઈના તરીકાથી, કમ થાએ.
(અન૦ વજોરગમતું ન) આએ કેતાબ તે પાદશાહોના પાદશા હ ખુશરો (નોશીરવાંન) ના હોકમ આપવાથી બનાવી.

૧૦૩. ઊપલાં સર્વનામો મથે રગોમન, અને ગોમ ન, એ સવનામો અવસ્તાને મલતાં નથી, પણ તેહેનો એમલો સે મીટીક દન "આએ" ને મલતો આવેછે. , એ આકાર ગો, અથવા દન, એ બેહુ રીતે વંચાઈ સકેછે, અને તે ઊપરથી પરોણે સર સપીગલે તેહેને દનમન કરીને વાંચેલોછે. , એ નો આગલો આકાર હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. , અને આએ સર્વનામનો આકાર અવસ્તાનાં દર્શક સર્વનામ અ થવા ઊપરથી નીકલેલોછે, જે ઊપરથી ફારસીમાં બ હુવચનને વાસ્તે હેવો લોગત વાપરેઆમાં આવેછે. એ મ, એ સર્વનામ અવસ્તાના દર્શક સર્વનામ ઊપરથી પુલ્લિંગ

પેહેલ્લી એકવચનને સારૂ બનેલા ﻣﻦ બોલનું બનેલું છે, જે ઊપર થી ફારસીમાં એજ મતલબને લગતું ﻣ અથવા ﻡ એ સર્વનામ વાપરેઆમાં આવેછે. ﻣﻦ અના, એ સેમીટીક ﻫﻦ ને મલતું છે, અને ﻣ, એ સેમીટીક ﻣﻚ અથવા ﻛﻚ ને એકસરખી રીતે મલતું આવેછે. છેહેલ્લું સર્વનામ ﻣﺎ હમો, અથવા ﻣﻮ હમો, એ અવ સ્તાના ﻫﻤﻮﻣ અથવા ﻫﻤﻮﻣ બોલ ઊપરથી નીકલેલું છે, જે ઊપ રથી ફારસી ﻫﻤﻦ અથવા ﻫﻤﻴﻦ બોલ બનેલોછે અને તે ઊપલા અર થને સારૂ કાંઈએક તફાવને વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે ﻫﻤﻨﻜﻪ અથ વા ﻫﻤﻴﻨﻜﻪ તેજ વેલા; ﻫﻤﻴﻦ ﺟﺎ, તેજ જગો;

દર્શક શબ્દ.

૧૦૪. આએ ભાષામાં નિયમિત દર્શક શબ્દ વાપરેઆમાં આ વતો નથી, પણ અનિયમિત દર્શક શબ્દને સારૂ નામની સેવટે ، અને કોઈ વખને ﺳ મુકયામાં આવેછે; જેમકે:— ﻳﻮﻳ, એક મરદ; ﻣﺮﺩﻳﻜ, એક આદમી.

અનિયમિત દર્શક શબ્દ સંખ્યાવાચક વિશેષણ ﻳﻮﻳ ને મલતો છે, પણ તેમાં ફેર એટલોજછે કે તેના જેટલું જોર એ બતલાવતો નથી.

દાખલા.

ﻫﻴﺰﻡ ﺑﺮﺍﻱ ﺳﻮﺧﺘﻦ ﻳﻚ ﺗﺎ ﺩﺳﺘﻪ ﺳﻴﺦ (વન૦ ૫) જેઆ રે એક મરદ બાલવાનાં લાકડાં લાવ્વા સારૂ જાએ. ﻳﻚ ﺗﺎ ﺩﺳﺘﻪ ﺳﻴﺦ ﺑﺮﺍﻱ ﺳﻮﺧﺘﻦ ﻫﻴﺰﻡ (વન૦ ૫) જેઆરે (લાકડાંના) એક કટકા ઊપર નજરા પોહોચે. ﻫﻴﺰﻡ ﺑﺮﺍﻱ ﺳﻮﺧﺘﻦ ﻳﻚ ﺗﺎ ﺩﺳﺘﻪ ﺳﻴﺦ

(અન૦ આ૦) જેમ એક પરંદું એક જાડ ઊપરથી બીજાં જાડ ઊપર બેસેછે તે પરમાણે આએ દુનીઆંની દોલતછે. (વી૨૦) હું એક જગો આગલ ગીઓ તાંહાં હું એ એક મરદનાં રવાંનને જોઇઉં.

૧૦૫. જેમ પેહેલવીમાં અનિયમિત દર્શક શબ્દને સારૂ ૩ અ થવા ـس વપરાએલોછે, તેમજ ફારસીમાં ـِ વપરાએછે.

અનિયમિત વિશેષણાર્થક સર્વનામ.

૧૦૬. અનિયમિત સર્વનામોની વીગત નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણેછે.

૧	ـىش	હરએક, દરએક.	૧૭		, સઘલું.
૨		,,	૧૮		,,
૩		કોઈ.	૧૯		,,
૪		કાંઈ.	૨૦		બીજું.
૫		કોઈ, ચીજ.	૨૧		,,
૬		કોઈ, કાંઈ.	૨૨		,,
૭		કાંઈ, કોઈ.	૨૩		બેહુ.
૮		દરએક, કોઈબી.	૨૪	ـىش	,,
૯		કોઈ પાણ, કોઈબી.,	૨૫		એટલું, કેટલું.
૧૦		,,	૨૬		કેટલુંએક.
૧૧		દરએક, કોઈબી.	૨૭		કેટલુંએક.
૧૨		કોઈ પાણ.	૨૮		,,

૧૩	𐭪𐭲𐭭	કાંઈ પણ.	૨૯	𐭠𐭥𐭲	એખલું.
૧૪	𐭪𐭲 𐭩𐭥	„	૩૦	𐭠𐭥𐭲	„
૧૫	𐭪𐭩𐭥	„	૩૧	𐭠𐭥𐭲	„
૧૬	𐭠𐭥𐭲	દરએક.	૩૨	𐭩𐭥	„

૧૦૭. ઊપલાં સર્વનાંમો મધેનું પેહેલવું સર્વનાંમ 𐭩𐭥 કના–સેમીટીક કલ ને મલતું છે જેહેનો અરથ "સંઘલું" અથવા "દર એક" નો થાએછે. એને મલતું અરબીમાં كل અથવા كُلّ છે. બીજું સર્વનાંમ 𐭠𐭥 હર, વપરાણમાં ઘણું કમ આવેલું છે અને તે અવસ્તાના 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀 "સંઘલું" બોલ ઊપરથી બનેલું છે, જે ઊપર થી હાલની ફારસીમાં ઊપલા અરથને વાસ્તે هر વપરાએછે. તરી જું સર્વનાંમ 𐭠𐭲𐭭 અદશ, સેમીટીક અહદ્શ ને મલતું છે, સેમીટીક હ નો ઊચ્ચાર ઘણુંકરીને પેહેલવીમાં ૬ સાથે બદલ થાએછે. જેમ અહદ્શ બોલ સેમીટીકમાં પુરૂશ, અથવા શખસ, ને અરથે વપરાએલો છે તેમજ તે પેહેલવીમાંથી રહેલોછે. ચોથું સર્વનાંમ 𐭪𐭲𐭭 સેમીટીક મનકુમને બરોબર મલતું છે. પાંચમું સર્વનાંમ, 𐭪𐭩 ચેશ, વપ રાણમાં ઘણું કમછે. એ સર્વનાંમ અવસ્તાના 𐬵𐬀𐬭 "કોઈ" બોલ ઊપરથી બનેલું છે, જે ઊપરથી પાજંદમાં 𐭪𐭲 અને ફારસીમાં كس બોલો ઊપલા અરબને સારૂ વપરાએલાછે. છઠા આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭠𐭥 પાજંદ 𐭠𐭥𐭲 તથા ફારસી هم ને મલતું છે. સાતમાં આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭩𐭥𐭩 ચહુચ, 𐭩𐭲 , અને 𐭠𐭥 هم એ બે બોલો નો ડાઇને બનેલું છે. આઠમાં આંકવાલું સર્વનાંમ 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀 અવસ્તાના, 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀 "દરએક" અથવા "હરકાંઈ" બોલ ઊપરથી બ

નેલું છે. જેહેમાં 𐭩𐭥𐭭 અને 𐭬𐭥 એવા બે લેાગતેા વપરાએલા છે, તેહેમાં 𐭩𐭥𐭭 અવસ્તાના 𐬀𐬵𐬥𐬀𐬙𐬀 ને મલતેાછે અને 𐭬𐭥 અવસ્તાના 𐬉𐬀𐬉𐬀, નેા બનેલેાછે. 𐭬𐭩𐭥𐭭 ઊપરથી કાંઈએક ફેરફાર થાઈને નવ અને દસમાં આંકવાલાં સર્વનાંમ 𐭬𐭥𐭲𐭭 તથા 𐭬𐭥𐭲𐭩 બનેલાંછે, તે મધે પેહેલ્લાંમાં 𐭩 ને બદલે 𐭲 થએલેાછે, અ ને બીજામાં 𐭭 ને બદલે 𐭩 થએલેાછે. અગીઆરમા આંકવાલું સર્વ નાંમ 𐭬𐭥𐭲𐭬𐭥 ચીકામચફ, 𐭥 , 𐭲𐭭 અને 𐭬𐭥 એ તરણ શબદેા મલીને બનેલું છે, તેહેમાં ફેરફાર માતર આએજ થાએલેાછે કે 𐭲𐭭 ની અંદરનેા 𐭭 નીકલી જાઈને 𐭲𐭭 ને બદલે 𐭲𐭩 થએ લું છે. બારમા આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭪𐭣𐭪𐭣𐭬 અદશીચ, 𐭣𐭪𐭣𐭬, 𐭣, અ ને 𐭥 એ તરણ શબદેા જોડાઈને બનેલું છે, તેહેમાં 𐭣𐭪𐭣𐭬 નેા અર થ "કેાઈ" 𐭣 નેા અરથ "એક" અને 𐭥 નેા અરથ "બી" અ થવા "પણ" નેા થાએછે, અને એ સર્વનાંમ પુરૂશને વાસતે વપરા એલું છે. તેરમા આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭪𐭣𐭲𐭣 મનદુમીચ, ઊપલીજ વીગતને મલતું છે, અને તે બેજાંન પદારથને સારૂ વપરાએલું છે. ચવદ અને પંદરમા આંકવાલાં સર્વનાંમેા 𐭬𐭩 ની સાથે 𐭥 અથ વા 𐭣𐭣 જોડાઈને બનેલાંછે, એમાં 𐭣𐭣 એ રેમીટીકને મલતેા બેાલ છે. સેાલમા આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭩𐭯𐭪𐭩 કાદમન, રેમીટીકછે. એને મલતું અરબીમાં 𐭣𐭣 મલેછે. સતરમા આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭪𐭬𐭲𐭬 હરવેસ્પ, અથવા 𐭩𐭪𐭪𐭬𐭲𐭬 હરવેસપીન, અવરતાના 𐬀𐬵𐬥𐬀𐬙𐬀 અને 𐭬𐭪𐭪𐭬𐭲𐭬 એ બે બેાલેા જોડાઈને બનેલું છે. આએ સર્વનાંમને છેડેના 𐭪 ની જગેાએ 𐭭 બદલ થવાથી અઢા રમા આંકવાલું સર્વનાંમ બનેલું છે. ઓગનીસમા આંકવાલું

સર્વનાંમ 𐭠𐭭 અથવા 𐭠𐭭𐭣 હમા, "સઘલું" અવસ્તાના 𐬨𐬀𐬫𐬀 બોલ ઊપરથી નીકલેલું છે, જે ઊપરથી ફારસીમાં هم અથ વા همه એ બોલો ઊપલાં સર્વ નાંમની જગોએ વપરાએછે. વીસમું સર્વનાંમ 𐭠𐭩𐭣 આવાની, "બીજું" અવસ્તાના 𐬀𐬵𐬌𐬥𐬀 બોલ ઊપ રથી બનેલું છે, જેહને મલતું પાજંદ 𐭠𐭩𐭫 છે. જે કાએદાથી અવ સ્તાનો) પેહેલવીમાં ı સાથે બદલ થાએછે, તેજ કાએદાથી 𐭠𐭩𐭣 ની અંદર) ને બદલે ı વપરાએલોછે. એકવીસમા આંકવાલું સર્વ નાંમ 𐭠𐭩𐭫 હાંન, અવસ્તાના 𐬀𐬵𐬌𐬥𐬀 અથવા 𐬀𐬵𐬌𐬥𐬀𐬎 બોલ ઊપરથી નીકલેલું હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. બાવીસમા આંકવાલું સર્વ નાંમ 𐭠𐭭, સેમીટીક દર્સક સર્વનાંમ 𐭠 અને 𐭭 મલીને બનેલું છે. ચોવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭠𐭩𐭥𐭠𐭭 કનાદો, 𐭠𐭩𐭥 અને 𐭩 એ બે લોગતોની જોરણીથી બનેલું છે. પચીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭠𐭩𐭣 અંદ, અવસ્તાના 𐬀𐬚𐬀𐬥𐬀 બોલ ઊપરથી નીકલેલું છે, અને તે ઊપરથી પાજંદ તથા ફારસીમાં 𐭠𐭩𐭫, اند, વપરાએછે. છવીસમા આંકવાલું સર્વનાંમ 𐭠𐭩𐭪 અવસ્તાના 𐬀𐬚𐬀𐬥𐬀𐬎 બોલને મલતું છે. ફારસીમાં ايـ એવો બોલ આએ સર્વનાંમની જગોએ વપરાએછે તે ઊપલાજ લોગત ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે. સતાવીસમા આં કવાલું સર્વનાંમ 𐭠𐭩𐭪𐭠𐭩𐭣 અંદ ચંદ, પચીસ અને છવીસમા આંક વાલાં બે સર્વનાંમો જોડાઈને બનેલું છે, એજ પરમાણે અવસ્તામાંથી 𐬀𐬚𐬀𐬥𐬀𐬎 .𐬀𐬚𐬀𐬥𐬀 એ બોલો ઊપલા અરથને સારૂ વપરાએલા વારે ઘડીએ જોએઆમાં આવેછે. અઠાવીસમું સર્વનાંમ 𐭠𐭩𐭬𐭣 અથવા 𐭠𐭩𐭪𐭭 વીચાર કરીને જોતાં 𐭭 "એક", અને 𐭠𐭩𐭪 "કેટલું" એ

48198

બે બોલો જોડાઇને બનેલું છે. ઓગનતીસ-અને તીસમા આંકવાલાં સર્વનામો [illegible] તથા [illegible] અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી બનેલાંછે, તેહમાં [illegible] મે બદલે [illegible] થાએલું છે, અને તેહને [illegible] તથા [illegible] પ્રત્યયો લગાડેઆમાં આવેલાછે. એકતીસમું સર્વનામ [illegible] તંનીહા, અવસ્તાના [illegible] બોલ ઊપરથી બનેલું છે. જે ઊપરથી શરસી પ્રાં થાએલું છે. બતરીસમું સર્વનામ [illegible] એ [illegible] અને [illegible] એવા બે શબ્દો જોડાઇને બનેલું છે જેહનો અરથ "એક તંન" નો થાએછે. આએ સર્વનામો એબારતમાં કેહવી રીને વપરા એલાંછે તેહના દાખલાઓ હમો અતરે પરગટ કરીએછે.

દા ખ લા .

[illegible] (દીન૦) હરએક માંણશ જે ગુજરેલું હોએ તેથી પો તે દુર રેહે. [illegible] (વીર૦) કારણ કે દરએક (માણસ) જેહનું પુ ણ પાપ કરતાં તરણ સરોશોચરનાંમ ભાર વધારે (હોએતો) તે બેહે શતીછે. [illegible] (ઈજ૦ ૨૮) દરએક જણ નેકીથી વાકેફકાર કેઆરે થસે? [illegible] (દાદ૦) કે તમોએ હ રએક તરેહથી વગર મોહોતાજે અને દરએક ઈચ્છાથી વગર ધાસ તીએ રેહવા સારૂ દીનની ખાહેશને લગતા જવાબ મેલવ્વા થકી સ વાલો લખેઆછે. [illegible]

(કાર૦) તે પુરૂશના ફરજંદોમાંનો કોઈ દુનીઆની
બાદશાહીએ પોહોચશે. (વન૦ ૪) કોઈ શખસ તરફેં (ગુનાહ) ની ગુજારેશ કરે
તો એકનીબી ધાસતી રાખવી નહી. (અન૦ આ૦) જેમ જંગલમાં વા
ઘ કોઈબી શખસથી બીહીતો નહી તેમ. (અન૦ આ૦) જો તું ચાહતો હોએ કે કોઈથી ગાલ નહી સાંભલે
તો તું કોઈને ગાલ દેતોમાં. (દાદ૦) વલી જેહેમાં કાંઈ નથી તેહેને હું આ
એ રીતે પરતું મેલું છું. (અન૦ આ૦)
જેમ એક વિધવા ઓરત (કે) જેહની પાસેથી કોઈ શખસ કાંઈ ચીજ
લીએ તેહેને તે કાંઈજ કરી સકે નહી. (દીન૦)
આએ બદનને એવી રીતે રાખે કે બદનને વાસતે રવાંનને
કાંઈ દુખ નહી પોહોચે. (વન૦ ૩) રોશંને
કહેલું છે કે કોઈ શખસ જાંણે કે સગદીદ થએલો નથી તો તેણે હો
શીઆરી રાખવી ઘટારતછે. (ઈજ૦ ૯) તું તેહેને હરેક વસ્તુ આપવા જોગ આપેછે.

(અન૦ આ૦) કોઈ પણ રીતે કોલ કરાર તો
હતોમાં કે તેહને લીધે તાહારી આબરૂને હાંની નહી પોહોંચે.
(દીન૦૪)
અહુરમજદની તરફથી જરતોસ્તે લાવેલા ઔવસ્તા ઓત્તમ નીશાં
ન તરીકેછે, તેહેમાં કાંઈ જુદું, બેહુદું અને દેવોની મતલબને લગ
તું નથી. (ખુર૦)
કોઈ શખ્સ ઊપર ખરાબ નજરથી નહી જોએ.
(વન૦ ૬)
કેટલી મુદતવેર આએ જમીન પરત રેહ? ઈબ્રાને કોઈ કામમાં
નહીંને વપરાઈ શકે?
(વન૦ ૧૬) દસ્તાંનવાલી ઓરત
ના ખાંનાંથી દુર રેહવું (કેમકે તે) કાંઈ કામનું નથી.
(દીન૦ ૪)
માહારી ઈદ્દછા શાએદા ભરેલાં જાહેર કામ કરનારા દરએક અશોને
મલતી છે).
(વન૦ ૨) એટલા વાસ્તે તે વર્તુલને તું બનાવ એ
ચારમાંની દરએક ગમથી ખોલલાં મેદાન તરીકેનું.
(ઈજ૦ ૯) બાપ અને બેટો દરએક ઊધરભવમાં પંદર વરસની ઊ
મરના હતા.
(વન૦ ૧૬) ઘણામીનોને લગતાં કોઈબી ખરપ્સ્તરને મારે.

𐬀𐬵𐬀𐬥𐬀𐬭𐬀 𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀 𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀 𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥

કરીછે તે (દોઆ) સંઘલાં પરમાણે અને સંઘલી ચાહોગાઈ સાથે તમો દરએક દોસવોને * * ચાહોચો. (વનૂ૧૯) અમે અહુરમજદ! તું સઘલી સુહમજ વાલો છે, (ઈજ૦ ૫) તેણે (હોરમજદે) રોશની તથા જમીન અને અવલથી તે આખેર સુધીની સંઘલી નેઅમત આપીછે. (ઈજ૦ ૭) આએ ઈજશનેમાં તું અહુરમજદના પેદા કરેલા આતશ ને સઘલા આતશોની સાથે હું ચાહું ચ. (ઈજ૦ ૯) હું અને માહારા શાગેરદો, સરવેથી આગમચ જોઈએ. (ખુર૦) જેમ અહુરમજદને પસંદ આવે તેમ સઘલાં સવાબનાં કામના હોકમ કરવા. (કાર૦) આદર ફરોબગ તથા આદર ગોશરૂપ અને આદર બુરજીન * * સઘલી દુનીઆંને રોશની આપતા હતા. (વન૦ ૮) તેહની સઘલી કીરીઆ જેમ બીજી ઈજશનેની (છે) તે પરમાણેછે. (ઈજ૦ ૧૩) હું સઘલો વખત અહુરમજદના સંબંધ તલે રાખું. (વીર૦) તેઓએ સાહેબી તથા પાદશાહી અને સરદારી

કીધી નથી, પણ બીજા સવાબને લીધે પુનર્વાન થએઆછે
[illegible] (કારં૦) અરદશીર ** લખ
વા વાંચવાના તથા સવારી અને બીજો ઐલમમાં એટલોતો વધી
ગીઓ કે મારેત્રની અંદર પરખીઅુત થએઓ [illegible]
[illegible] (દાદ૦) બીજા બેહેશતને લગતી સહમજ ધરાવનારા પુ
રૂશો જેઓ વધારે સંપુરણ વીચારવાલાછે તેઓને લખવું સુજાવા
ર હતું. [illegible] (અન૦ આદ૦) જે કાંઈ તુહુને સારૂં નથી તે તું બીજા
શખસને વાસ્તે હરગેજ માં કરતો. [illegible]
(વન૦ ૩) અગરજો તેને બીજું વધારે ખરાબ કામ કીધું ઈઆને
તેણે વલી બીજો ગુનાહ કીધો તો પસતાવો કરવાથી તે (ગુનાહ)
નો ઘટાડો થાએ. [illegible]
(દાદ૦) ઈઆ તે (સવાબ) તેહને સી રીતે મલેછે અને મદદ
ગાર થાએછે જેમ તેણે પોતાને હાતે તે બુજોરગ કામ કીધું હોએ
તેમ કે બીજી રીતે? [illegible]
(વીર૦) તેમારે મોબેદો તથા દીનના બીજા દસતુરો હતા તેઓ તે
રાહમારૂ સરદારોથી ધાસ્તી ભરેલા હતા. [illegible]

(વન૰ ૨) તું જે જરતોસ્તછે તે તાહારીથી બીજા તેહેને મેં આએ અહુરમજદી અને જરતોસ્તી દીનને બતલાવી. (વન૰ ૯) તે ખાડો બીજા ખાડાંઓથી કેટલો (દુર)? એક દગલાં જેટલો. કેટલીએક વેલા દર્શક સર્વનામ ની પાસે ને બદલે અથવા ૩ "એક" ના અરથને વાસ્તે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— (ઈજ૰ ૯) તેમાંનો એક ઓરવાખશ દાવર હતો. (વન૰ ૨) હું જે જરતોસ્ત છેઉં તે સેવાએ બીજા કોણને તુંએ આએ અહુરમજદી અને જરતોસ્તી દીન બતલાવી હતી. કેટલીએક વેલા અથવા નું અનેકવચ ન કરીને લખેઆમાં આવેલું છે. જેમકે— (વન૰ ૧૯) નમસ્કાર તે બીજા પ વીતર લોકોને. (કાર૰) વલી તેઓમાંથી બીજો સરદાર આગલ આએઓ. .(અન૰ આદ૰) દોલત અને હકુમત બીજા ધણીને સવાધીન થાસે. (વન૰ ૨) એકબીજા સાથની મદદગારીથી. (વન૰ ૨) બેહુ પ્રરમાંન વીસે તેઓ એકમલતા વીચારના થએલાછે. (વન૰ ૫) બેહુ તરેહથી રીમન થાએ. કેટલીએક

વેલા જણનો અરથ બતલાવ્વા સારૂ ـس ની જગેાએ ـيه વપરાએછે. જેમકે:— (વનં૦ ૫) બેહુજણનું શરીર બરશનુમને લાએક. (વી૨૦) તમેા ગેતી (આએ જેહાંન) ની અંદર રાવું અને પીતવુ હદથી જીઆદા માં કરતા, નહીતેા આએ કેટલુંએક દુખ અને પીડા તમારાં ગુજરેલાં રવાંનને પેાહેાચસે. (વન૦ ૧૬) દશતાંન વાલી ઔરત બરસાત, તથા એવીઅંધન તથા જોર અને જીવાંમ એ કેટલીએક વસતુને જોવા થી અપવીત્તર કરેછે. (વી૨૦) કે તેઓનાં રવાંને તે પેહેલ્લી તરણ રાતમાં એટલી હલાકી અને દુખ દેખાડેગેં કે તેટલું દુખ તેઓએ આએ દુનીઆંમાં મુતલક જોઈગેંતું નહી. (અન૦ અણુ૦) તે કેટલીએક વસતુઓની નાપાએદારી વીસે ઘણેા ખુમ સહમજનાર. (વી૨૦) કેટલાએક દાંનાઈ અને હેકમતવાલા ઈરાંન શેહેરના દસતુર અને દાવરેાને મારી નાંગેઆ. (કા૨૦) કેટલાએક દા

હાડા સુધી સારો ખોરાક આપવાથી ઘટતી રીતે પરવરશી કીધી. કેટલાંએક વેલા 𐭠𐭥 "તેટલું", તથા 𐭠𐭩𐭫 "જેટલું" હેવા અરથને વાસતે પણ વપરાએછે. જેમકે:— 𐭮𐭥 𐭠𐭥 𐭥𐭲 𐭲𐭥 𐭠𐭩𐭫 𐭠𐭥 𐭲𐭥 𐭮𐭥 𐭠𐭩𐭫 𐭠𐭥 (વન૦ ૮) આએ જમીનમાં તરણ ખાડા ખોધે તે એટલા (દુર કે) આગલા ખાડાથી તરણ દગ જેટલા. 𐭠𐭥 𐭠𐭩𐭫 𐭮𐭥 𐭩𐭥 𐭠𐭥 𐭠𐭥 (અન૦ અખુ૦) હું એ ખશુસંન આએ દુનીઆંની ઈઆદગારીને વાસતે આએ કેતાબમાં કેટલોએક ખોલા સો લખેએોછે. 𐭠𐭩𐭫 𐭠𐭥 𐭮𐭥 𐭠𐭥 (વીર૦) હું એ કેટલાએક મરદ તથા કેટલીએક ઓરતોનાં રવાંનને જોએઆં. 𐭠𐭥 𐭠𐭥 𐭠𐭥 𐭠𐭩𐭫 𐭮𐭥 (વીર૦) હું એક જગો આગ લ ગીઓ (તાંહાં) હું એ કેટલાંએક માંણસોનાં રવાંન જે એકઠાં ઊભે લાં હતાં (તેઓ) ને જોએઆં. 𐭠𐭥 𐭠𐭩𐭫 𐭠𐭥 (વન૦ ૫) જેમ હું આગલ કેહું છ તેટલું નહી. 𐭠𐭩𐭫 (વન૦ ૬) તે સરવેથી મોહોટાં આંગલાંનાં ઊપલાં બેટકાં જેટલું. 𐭠𐭥 𐭮𐭥 (વન૦ ૫) જેઆરે બે (બચ્ચાં) હોએ તે બેમાંથી એકલું એક રેહે અને બી જું આવે તેહવું જ મરણ પાંમે. 𐭠𐭥 (વીર૦) દરએક શાખસ એમ વીચારતો હતો કે (હું) એકલો છેઉં.

(અન૦ આ૦) ઓખલો (રેહેસે) અને મુએલું બદંન એખલું એક જગોએ સ
ગ અને પરંદાની હરીપ્રાઈમાં પડસે. (કાર૦) અરદેશેર પોતે ઘોડા
ઉપર એખલો કુમારગે ઊતરેએા.. (વન૦ ૩) કોઈ માંણસ એખલું
એક જાતથી ગુજરેલાંને નહી લેઈજાએ. (વન૦ ૫) એખલો (મુરદાંને) હીલવેનો બદંન બ
રશનુમને લાએક (થાએ). (ઈજ૦) માંણસ જંગલમાં એખલું
ફરહર કરેછે તે મેહેર (ઈજદ) ને લીધેછે. (વીર૦) પોતે એખલો દોજખને લાએક થ
એએાછે. આએ ઉપર લખી જણાવેલાં સર્વનાંમો સેવાએ કેટલી
એક વખત અનિયમીત સર્વનાંમનો અરથ બતલાવ્વા ૯ ચ, કોઈ
શબદની સાથે જોડાઈને આવેછે. જેમકે :— (ઈજ૦ ૯) જેમકે માહારી પછી દરએક
પ્રાએેદા ભરેલા લોકો સ્તુતી કરે. (વન૦ ૪) જેહારે કોઈ હેમદીનનો મર
દ ભાઈ અથવા દોસત અતરે આવે. એ સેવાએ ઉપર જણાવે
લાં સર્વ નાંમો મધેનાં કેટલાંએકને કોઈ વખને બહુવચનની નીશાંની
નો પ્રત્ય ય લગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે :— (વન૦ ૩૩)

(દીન૦ ૪) બનેતો સારી ચાલ ચલણ વાલા કોઈબી શખસો જે (મજદીઅસની) રાહ ઉપર નહી (હોએ) તેઓની તરસ અને ભુખને ભાંજવી તથા ઠંડી અને ગર મીથી તેઓનો બચાવ કરવો.

એ વીસે તકરાર કરવા કોઈ આગલ જવું નહી જોઈએ પણ એ સારૂ જે તકરાર કરવા આવે તે સાથે સારી રીતે તકરાર કરવી ઘટારતછે.

ક્રિયાપદ.

૧૦૮. જે શબદની મારફતે કોઈબી જાતનું ક્રાંમ અથવા સ્થિતીની આપણને સહમજ મલેછે તેહેને ક્રિયાપદ અથવા ક્રિયાપદ કરીને કેહેછે. જેમકે—તે કરેછે, તે બલેછે, તે ચાલેછે, તે રેહેછે, હતો, થએઓ, ઈ૦

૧૦૯. ક્રિયાપદનો અસલ લોગત જેહેને બીજા પ્રત્યયો લાગીને જુદાં જુદાં રૂપો બનેછે તેહેને ઈઆને ધાતુ કરીને કેહેછે, અને તેહેની સહમજ બતલાવ્વા સારૂ ઘણું કરીને બીજા પુરૂશ એકવચને વાસતે વપરાતું રૂપછે; જેમકે—હો, થા, ક ર, જાંણ.

૧૧૦. ધાતુઓની સેવટે તથા એવા બે પ્રત્યયો લગા ડેઆથી તેહેનું સામાન્યરૂપ બનેછે; જેમકે— થવું, પુછવું, કાપવું.

૧૧૧. પેહલવી ભાષામાં અવસ્તા અને ઝેમીટીક એ બેહુ ભાષા નાં ધાતુ વાપરેઆમાં આવેલાંછે, તેહેમાં જે ધાતુઓ અવસ્તા મધેથી લીધેલાંછે તેઓને સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવ્વાને સારૂ બે રીત વા પરેલીછે, એક અસ્તાનાં અસલ ધાતુનો ભુતકરૂદંત બનાવીને તેહેમાંથી તે કરૂદંતનો પ્રત્ય ાન કાહાડી નાંખી તેહને બદલે સામાન્યરૂપનો પ્ર ત્ય ાન મેલીને તથા બીજું અસલ જંદનાં ધાતુને ાન અથવા ાઇ પ્રત્ય લગાડીને તેહેનું સામાન્યરૂપ બનાવેલું છે. જેમકે:—અવસ્તા નો ભુતકરૂદંત ાઇઇઇ બાંધેલું, ાઇઇઇ જણેલું, ાઇઇઇ ચાલે લું; તે ઊપરથી પેહલવી સામાન્યરૂપ ાઇઇ બાંધવું, ાઇઇ જણવું, ાઇઇ જલદીથી ચાલવું, અથવા દોડવું; તેમજ અવસ્તાનું ધાતુ- ઇઇ તપવું, ઇ આપવું, ઇ થવું, ઇ પુછવું, ઇ એખ તીઆર કરવું; તે ઊપરથી પેહલવી સામાન્યરૂપ ાઇઇ તપવું, ાઇઇ આપવું, ાઇઇ પુછવું, અને ાઇઇ એખતીઆર કરવું.

૧૧૨. કેટલાંએક ધાતુને સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે ધાતુ અને સામાન્યરૂપનો પ્રત્ય ાન ની વચ્ચે ઇ સ, વધારેઆમાં આ વેલોછે. જેમકે:— ાઇ દોડ, તેહેનું ાઇઇ દોડવું, ાઇ ચાહ, તેહેનું ાઇઇ ચાહવું; વલી કેટલાંએક ધાતુઓને સામાન્યરૂપ ની હાલતમાં લાવતી વખતે ઇ ની આગલ વધારાની ઇ ઈ, દાખેલ થાએલીછે. જેમકે:— ાઇ ચાહ, તેહેનું ાઇઇ ચાહવું, ઇ જાંણ, તેહેનું ાઇઇ જાંણવું; એ સેવાએ બેાડાંએક સામાન્ય રૂપોમાં ધાતુ અને સામાન્યરૂપનું પ્રત્ય ાન ની વચ્ચે ઇ સ, ને બદલે ઇ આ, વપરાએલો જોઆમાં આવેછે. જેમકે:— ાઇ પડ,

ગ્રંથમાં અવસ્તાનું ધાતુ 𐬉𐬀𐬙 છે. અને તેહેની આગલ 𐬉 ઊપસર્ગ તરીકે આવેલોછે. તેહેનું 𐬉𐬀𐬙𐬀𐬭 પડવું, 𐬉𐬀𐬙𐬀𐬭𐬌 ઊલો રેહ, તેહેનું 𐬉𐬀𐬙𐬀𐬭𐬌𐬀𐬥 ઊભું રેહેવું.

૧૧૩. જ઼ંદનાં ધાતુની સેવટે જો દંતસ્થાનનો કોઈ અક્ષર આવેલા હોએછે તો તેહેને સામાનીઅરૂપનો પ્રત્ય 𐬉𐬌 લાગતી વખતે તે બદલાઇને 𐬎 થાએછે. જેમકે:—𐬎𐬀𐬎 બાંધવું, તેહેનું 𐬉𐬌𐬎; 𐬎𐬌 ઊગવું, તેહેનું 𐬉𐬌𐬎𐬌; 𐬎𐬌 સુંદર બનવું, તે ઊપરથી 𐬉𐬌𐬎𐬌𐬥.

૧૧૪. જ઼ંદ ભાષાને લગતાં જે ધાતુની સેવટે કોઈબી સ્વર આવેલા હોએ અને તેહેની પાસે જો વધારાનો 𐬎 દાખેલ થએલો નહી હોએતો, તે ધાતુને સામાનીઅરૂપનુ પ્રત્ય 𐬉𐬌 લાગતી વખતે 𐬉 ત, નો ઊચ્ચાર બદલાઇને "દ" થાએછે. અને તેજ કાએદો જે ધાતુની સે વટે ૨, આવેલો હોએછે તેહેને પણ લગાડેઆમાં આવેલોછે. જે મકે:-અવસ્તા- 𐬎𐬀 આપવું, 𐬎𐬌𐬎 ઊભું રેહેવું, 𐬉𐬀 થવું, 𐬉𐬀𐬌 લેઈ જવું, તે ઊપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ 𐬉𐬌𐬎𐬀𐬛 દાદંન, 𐬉𐬌𐬎𐬌𐬉𐬀 ઇસ્તાદન, 𐬉𐬌𐬎𐬀 શુદન, અને 𐬉𐬌𐬎𐬁 શુરદંન; એ રીતે આવેછે.

૧૧૫. સેમીટીક ભાષાને લગતાં જે ધાતુઓ આએ ભાષામાં વા પરેલાંછે તે હવી રીતેછે કે જેમ અરબી જબાંનમાં હમણાં નામની સે વટે "," 𐬎𐬁𐬭𐬁𐬥 મેલેઆમાં આવેછે, તેમ અસલ ધાતુની સેવટે 𐬎𐬁𐬭𐬁𐬥 તરીકે ॥ ઊન, લગાડીને પછી તેહેને સામાનીઅ રૂપનું પ્રત્ય 𐬉𐬌 લ ગાડુઆમાં આવેલુંછે. જેમકે:—કેઆલડી 𐬙𐬀𐬎𐬀𐬭 "બાંધવું", તેહેનું પેહેલવી 𐬉𐬌; અને તે ઊપરથી પેહેલવી સામાનીઅરૂપ 𐬉𐬌

"ભાંજવું" કરીને થાએછે; જેહને મલતું હીબરૂમાં **שבר** અને અર બીમાં **شكست** મલેછે; તેમજ હીબરૂ **למד** "શીખવું" તેહનું પેહેલવી **𐭤𐭫𐭲𐭥𐭬** ; અને તે ઊપરથી તેહનું મસદર **𐭤𐭫𐭲𐭥𐭬𐭩𐭭** "સીખવું" કરીને થાએછે.

૧૧૬. સેમીટીક ભાષાનાં જે ક્રિયાપદો પેહેલવીમાં વપરાએલાંછે તે સાત તરેહનાંછે. તેહમાં એક તરણ વ્યંજનથી બનેલાં ધાતુઓનું છે; જેમકેઃ—**תבר**, ભાંજવું; **كتر** ખોટી રેહેવું; તે ઊપરથી પેહેલવી **𐭪𐭲𐭫** ભાંજવું, **𐭪𐭲𐭫𐭩𐭭** રેહેવું, અથવા સબર કરવી; આએ વર્ગનાં કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં ધાતુના બીજા અક્ષરની પાસે ઘણીએક વેલા **ا** ઈ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે—**כתב**, લખવું; **مكر**, તાએબે થવું; તે ઊપરથી પેહેલવી **𐭤𐭩𐭲𐭩𐭭** લખવું; **𐭬𐭪𐭫𐭩𐭭** કબુલ કરવું; આએ છેલલા શબ્દમાં આવેલી **ا** ઈ, ને કેટલાએક સાહેબો **ك** વાંચેછે. બીજા વર્ગમાં ધાતુનો પેહેલ્લો અક્ષર **ן ن**, આવેછે, જેહને પેહેલવીમાં ઘણુ કરીને **ן و**, ના ઊચ્ચારથી વાં ચેઆમાં આવેલાછે. જેમકેઃ—**נפל**, પડવું; **נגל**, જવું; **נתר**, કાએમ રેહેવું; તે ઊપરથી પેહેલવી **𐭭𐭦𐭤** પડવું; **𐭭𐭪𐭤** જવું; **𐭭𐭲** કાએમ રેહેવું; તરીજા વર્ગમાં ધાતુનો બીજો વ્યંજન બે વરાએલો હોએછે. જેમકેઃ—**הוך**, ધોવું; **مهل**, કેહેવું; તે ઊપરથી પેહેલવી **𐭤𐭥𐭪** ધોવું; તથા **𐭤𐭥𐭫** કેહેવું; ચોથા વર્ગમાં ધાતુ નો પેહેલ્લો ઈઆ છેલ્લો અક્ષર કંઠસ્થાનનો **ה**, **ח**, એને **ה**, હોએછે. જેમકેઃ—**הרס**, ભાગ પાડવો; વેહેચવું; **הרם**, હુંગાવું, આરામ કર વો; **הפך**, ખોધવું; **חרם**, જણમવું; તે ઊપરથી પેહેલવી **𐭤𐭲𐭬**

ભાગ કરવો; બખશવું; ખોઆખ કરવો; થવું; ખોયવું; અને જણમવું; પાંચમાં વર્ગમાં ધાતુનો પેહલો અક્ષર ن ઈ, આવેછે. જેમકે—ઈહુન, આપવું; ઈતન, બેસવું; તે ઊપરથી પેહલવી આપવું; બેસવું; છઠા વર્ગમાં ધાતુનો બીજો અક્ષર ن વ, આવેછે. જેમકે:— કથમ, ઊભું થવું; મોત, મરણ પાંમવું; તે ઊપરથી પેહલવી ઊભું રેહેવું; મરણ પાંમવું; સાતમાં વર્ગની અંદર ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર ما હોએચ, તે બદલાઈને ى થાએ છે અને તેહની પાસે કાએદા મુજબ ه દાખેલ થાએછે. જેમકે— કરા, બોલાવ્વું; પુછવું; રમા, ફેંકી નાખવું; મહા, મારવું; તે ઊપર થી પેહલવી સામાનીઅરૂપ અથવા પઢવું; ફેંકી નાખવું; મારવું; પણ અથવા ખાહેશ કરવી, અથવા માંગવું; તેહને પેહલવી સામાન્યરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે ه નીકલી જાઈને થાએલું છે. એ સેવાએ આવ્વું; સેમીટીક ઊપરથી લીધામાં આવેલું છે. પણ તેહમાંથી ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર ـه ને બદલે થએ લી ن નીકલી. ગએલીછે. સેમીટીક ભાશામાં ધાતુને مصدر અથ વા સામાનીઅરૂપની હાલતમાં લાવતી વખતે તેહમાં કેટલોએક ફેર પ્રાર કરેઆમાં આવેછે. તેહમાં એકતો'એકે ધાતુની આગલ م વ ધારેઆમાં આવેછે; જેમકે-પકેદ મેલાબ, તેહનું مપકેદ મોલાકા ત કરવી; બીજું ધાતુના છેલ્લા અક્ષરની આગલ ن વધારેઆ માં આવેછે. જેમકે:—કેતલ નું કતુલ મારીનાંખવું; તરીજું

ધાતુની સેવટે 𐭠 અથવા 𐭣 વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે—ધાતુ 𐭱𐭪𐭥𐭠 નું 𐭱𐭪𐭥𐭠𐭣 હેઠે મેલવું; તેમજ આએ તરણ રીત પેહલવી માંળી વપરાએલીછે, અને તેહેને મુલ ધાતુ તરીકે ગણેઆમાં આ વેલીછે. જેમકે 𐭠𐭩𐭬𐭭 મજબુત થવું; તે ઊપરથી પેહલવી 𐭩𐭬𐭭𐭲 ઈમાંન લાવ્વું, અથવા મજબુત થવું; એમાં ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર 𐭲 મ, સેમીટીક 𐭭 ન, ને બદલે આવેલોછે. 𐭪𐭯𐭥𐭠 લખવું, તે ઊપરથી પેહલવી 𐭪𐭥𐭠𐭣 લખવું, એમાં 𐭥 ને બદલે 𐭣 𐭩 વપરાએલી ધારેઆમાં આવેછે. 𐭱𐭪𐭥𐭠𐭣, હેઠે મેલવું; તે ઊપરથી પેહલવી સામાનીઅરૂપ 𐭱𐭪𐭥𐭠𐭣-𐭯 હેઠે મેલવું; એ સેવાએ કેટલાં એક સેમીટીક ધાતુને પેહલવી ભાશામાં વાપરતી વખતે તેહેની આગલ 𐭣 જ, વધારેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:— 𐭩𐭬𐭭𐭲 લખવું, 𐭩𐭬𐭭𐭣 ઊભું રેહેવું, 𐭩𐭬𐭭𐭫 મરણ પાંમવું. કેટલી એક વેલા 𐭣 જ, નો ઊચ્ચાર નરમ થાઇને 𐭤 જ, વાપરેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:— 𐭩𐭬𐭤𐭣 મારીનાખવું, તેહેનું 𐭩𐭬𐭤𐭤 આવેછે. કેટલાએક સાહેબો એ 𐭣 જ, અક્ષરના એકસરખા આકા રને લીધે તેહેને, 𐭥, ના ઊચ્ચારથી પણ વાંચેછે. કેટલીએક વેલા સેમીટીક ધાતુનો પેહેલો અક્ષર 𐭤 જ, થી શરૂ થએલો હોએછે તો તેહેની આગમચ આવેલો 𐭣 જ, "ઈ" ના ઊચ્ચારથી બોલે આમાં આવેછે. જેમકે:—𐭣𐭱𐭠𐭲, નું 𐭩𐭬𐭱𐭤 ઈઆદ કરવું; 𐭣𐭥𐭫 નું 𐭩𐭬𐭱𐭥 લેઈજવું.

૧૧૭. મારે જણાવવું જોઈએછે કે જેમ અવસ્તા ઊપરથી ખને લા કેટલાએક પેહલવી લોગતોમાં 𐭩 ને બદલે 𐭭 ન, વપરાએલો

છે; જેમકે:—𐭬𐭥𐭲𐭩 નું 𐭬𐭥𐭲, 𐭩𐭱𐭩 નું 𐭬𐭥𐭲𐭩, તેમજ સેમીટીક ખોલોમાં આવેલા 𐭩 અથવા 𐭲 ને પેહલવીમાં 𐭩 સાથે બદલ કરીને વાપરેલોછે. જેમકે:— 𐭪𐭡𐭩 પઢવું, બોલાવવું; તેહેનું 𐭬𐭥𐭪𐭡𐭩, હેમર ઘધેડું, તેહેનું 𐭬𐭥𐭪, 𐭥𐭪𐭪𐭩 કેહેવું; તેહેનું 𐭬𐭥𐭥𐭪, 𐭪𐭥𐭪𐭩 ઊંઠ, તેહેનું 𐭬𐭥𐭩.

૧૧૮. આપણે જાણીએછે કે અવસ્તા અને સંસકરીત ભાશા નાં ઘણાંએક સાદાં ક્રિયાપદોની આગલ તેહેની ખુબસુરતી બતલાવવા સારૂ કેટલાએક ઊપસર્ગ વાપરેઆમાં આવેલાછે, તેમજ તે પેહલવી ભાશામાં ક્રિયાપદો અથવા નામની આગલ છુટા ઈઆ જોડાઈને આવેલાછે. તેમાં જે ઊપસર્ગ ક્રિયાપદથી એહલાએદા લખે આમાં આવેછે તે અગત કરીને શબ્દયોગીઅવ્યયછે. અને જોડાઈ ને આવેછે તે ક્રિયાપદના અસલ આકાર મધે ગણેઆમાં આવેલા છે. જેઓની વીગત નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે.

𐭬 અ—આએ ઊપસર્ગ વધારા તરીકે વપરાએલોછે; જેમકે- અસલ અવસ્તા 𐬨𐬀𐬵𐬀 ઊપરથી પેહલવી 𐭬𐭥𐭲𐭥𐭪 અથડવું, લાગવું; 𐬨𐬀 ઊપરથી 𐭬𐭥𐭲𐭩 ઊગવું; 𐬵𐬀𐬵𐬀 ઊપરથી 𐭩𐭬 ઊપર; પા૦ 𐭩𐭬

𐭬 અપ્—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના 𐬀𐬨𐬀 ઊપરથી બનેલો છે, એનું પા૦ 𐭬𐭥𐭀𐭲 અને પા૦ 𐭀𐭱; જેમકે—અ૦ 𐬀𐬨𐬀𐬵𐬀 ઊપરથી 𐭬𐭥𐭀𐭲𐭩 સલગવું; પા૦ 𐭀𐭱𐭥𐭲𐭩; 𐭬𐭥𐭀𐭲𐭩 વધવું, તેહેનું પા૦ 𐭬𐭥𐭀𐭲𐭥𐭪 પા૦ 𐭀𐭱𐭥𐭲𐭩.

𐭬 આ—આએ ઊપસર્ગ અ૦ 𐬀 ઊપરથી બનેલોછે. જેમકે

અ૦ 𐭥𐭩𐭪 ઊપરથી 𐭥𐭩𐭪𐭬𐭱 અથવા 𐭥𐭩𐭪𐭬𐭩 દુખ દેવું; અ૦ 𐭥𐭩𐭪𐭬𐭩𐭱 પરથી 𐭥𐭩𐭪𐭬𐭩𐭱𐭲 ગુનાહ બખશવો, માફ કરવું; એનું ફા૦ آمرزیدن તથા آمرزش છે.

૬ ઈ—આએ ઊપસર્ગ પાછલથી ઊચ્ચારની સેહેલાઈને ખાત ૨ વધારેઆમાં આવેલોછે. જેમકે—અ૦ 𐭥𐭩𐭪𐭬 ઊલું રેહેવું, તે ઊપરથી 𐭥𐭩𐭪𐭬𐭩𐭬 ફા૦ ایستادن.

૫ ઓ—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના 𐬀𐬱 ઊપરથી નીકલેલો જણાએછે, અને તે ફા૦ ا થી લખેઆમાં આવેછે; જેમકે—અવસ્તાનાં 𐬵𐬀𐬯 ધાતુ ઊપરથી 𐭥𐭩𐭪𐭬𐭩𐭬 પડવું; ફા૦ افتادن; અ૦ 𐭥𐭩𐭪𐭬 ઊપરથી 𐭥𐭩𐭪𐭬𐭩𐭬 ઊલું રેહેવું.

૫ અં—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના 𐬀𐬥𐬀𐬯 ઊપરથી બનેલો છે, જેહેનો અરથ એકઠું, સાથે, નો થાએછે. એને મલતો પા૦ 𐭠𐭭 અને ફા૦ ان આવેછે. જેમકે— 𐭠𐭭𐭥𐭩𐭪 એકઠું કરવું; તેનું પા૦ 𐭠𐭭𐭥𐭩𐭪 𐭠𐭭 ફા૦ انبار; તેમજ અ૦ 𐭠𐭭𐭥 અથવા 𐭠𐭭 અને 𐭠𐭭𐭩 ઊપરથી પેહેલવી 𐭠𐭭𐭥𐭩𐭪𐭬 સાંભલવું.

૫ ખ—આએ ઊપસર્ગ વધારા તરીકે વપરાએલોછે, કદાચ એ 𐭧 ને બદલે 𐭣 વંચાએઓ હોએ, પણ અવસ્તાનાં 𐬵𐬀𐬯 ધાતુ ઊપરથી 𐭧𐭩𐭪𐭬 ચાહવું; હેવું ક્રિયાપદ પેહેલવીમાં વપરાએલુંછે. જે ઊપરથી ફા૦ خواستن બોલ એજ અરથને સારૂ વપરાએલોછે.

૬ ગ—આએ ઊપસર્ગબી વધારા તરીકે આવેલોછે. અને તે ૫ રસીમાં પણ મલેછે. જેમકે—અ૦ 𐬵𐬀𐬯 તે ઊપરથી 𐭥𐭩𐭪

શકૂ વેહેમ, ફા૦ گمان ; گمانش તેણે કહીઉં; તે ઊપરથી گمانيدن કેહેવું, ફા૦ گفتن .

૩ જ—આએ ઊપસર્ગ વગર કારણે વપેલાછે. જેમકે—અ૦ جداگانه જુદું, એહેલાએદું; તે ઊપરથી પેહેલવી جدا અથવા جداگ ફા૦ جدا અથવા جدا .

جد અથવા جدا—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના جدا ખોલ ઊપરથી નીકલેલોછે અને તે ફારસીમાં جي અથવા ج થી વપરાએ છે. જેમકે:—અ૦ جدا جدا ઊપરથી جداگانه માપવું, તે હેનું ફા૦ جداگانه ; جدا અને جاي ઊપરથી جداگاه અથડવું; جدال લડાઈ, તેહેનું ફા૦ جدال ; جدا جدا ઊપરથી جداگاه મલવું, સંબંધ થવો ; ફા૦ جدائي ; جدا ઊપરથી جداگانه સજા, ફા૦ جدا ; جدا جدا બદલો, ફા૦ جداش .

૧ ને—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના ني અથવા نى ખોલ ઊપ રથી નીકલેલો દેખાએછે. કેમકે અવસ્તા نى نى નીચે ખેસવું; તે ઊપરથી પેહેલવી نيشتن અને ફા૦ نشستن ખેસવું; તેમજ نى ઊપરથી نهادن મેલવું, ફા૦ نهادن બનેલુંછે.

૧૪ ફર—આએ ઊપસર્ગ અવ૦ فر ખોલ ઊપરથી બનેલો છે. અને તે ફારસીમાંથી ف ના એમલાથી લખાએછે; જેમકે:— અ૦ فرمان ઊપરથી فرمودن હોકમ કરવો; એનું ફા૦ فرمودن .

૧ વ—આએ ઊપસર્ગ وداد ઊપરથી સંખશેપ થઇને નીકલે લોછે, અને તે ફારસીમાં و ના એમલા સાથે મલેછે; જેમકે:—

અ૦ 𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭯𐭫𐭮𐭩 ઊપરથી 𐭠𐭥𐭲𐭩𐭥𐭲𐭩 પાંથરવું; તેહનું ફ્ર૦ ماتریدن.

૭) વે—આએ ઊપસર્ગ 𐭯𐭫𐭮𐭩 ઊપરથી બનેલા ધારેઆમાં આવેછે. અને ફારસીમાં તે بر ની સાથે મલેછે; જેમકે—અ૦ 𐭯𐭫𐭮𐭩 અને 𐭤𐭲 ઊપરથી 𐭯𐭫𐭮𐭩𐭤𐭲 આરામને થવું, સુંદર બનવું; એ ફારસી برآستن સાથે મલેછે.

૧૧૯. આએ ઊપલી વીગતમાં જણાવેલા ઊપસર્ગો સેવાએ બીજા ઊપસર્ગોછે તે ક્રિયાપદ સાથે જોડાઈને આવતા નથી, પણ છુટા આવેછે. અને તેઓનો એક નીઅમ નથી. કોઈવેલા અવસ્તા ને મલતા ઊપસર્ગો સેમીટીક ક્રિયાપદો સાથે અને સેમીટીક ઊપસર્ગો અવસ્તા ઊપરથી નીકલેલાં ક્રિયાપદો સાથે આવેછે. અથવા સેમીટીક ઊપસર્ગો સેમીટીક ક્રિયાપદો સાથે અથવા અવસ્તાના ઊપસર્ગો અવસ્તા ઊપરથી નીકલેલાં ક્રિયાપદો સાથે વાપરેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:—

𐭠𐭥𐭲𐭩—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના 𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭠𐭥𐭲𐭩 ઊપરથી નીકલેલોછે. એનો અરથ 'ઊપર' નો થાએછે. જેમકે:—𐭠𐭥𐭲𐭩 𐭩𐭮𐭮𐭩 ઊપર લખેલું, (દીન૦ ૬૫૦ ૫). એને મલતું ફારસીમાં زبر અથવા زبر છે.

𐭤𐭲—આએ ઊપસર્ગ 𐭠𐭥𐭲𐭩 ને બદલે ઘણું કરીને વપરાએછે. જેમકે:—𐭩𐭯𐭩𐭮𐭩𐭤𐭲 તે ઊપર લાએઓ, 𐭩𐭯𐭩𐭮𐭩𐭤𐭲 તેણે ઊપર મેલેલું, (વી૨૦). 𐭯𐭫𐭮𐭩𐭤𐭲 તે ઊપર દોડેચ, (વન૦ ૫૨૦ ૭). 𐭯𐭫𐭮𐭩 𐭤𐭲 તે ઊપર વરસે, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). કેટલેએક ઠેકાંણે "આગલ" ના અરથને વાસતેબી 𐭤𐭲 વપરાએલોછે. જેમકે:—

𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬉𐬌 તે આગલ ગેઈ, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). કેટલીએક વખત એ ઊપસર્ગ કલામની જોડાએશ "તરીકે વગરે અરથે વપરાએલોછે. જેમકે:— 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬉𐬌 તે જુદું કરે, 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬉𐬌 સાંભલવું, (વન૦ ૫૨૦ ૭).

𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે. એનો અરથ "વચ્ચે" નો થાએછે. જેમકે:— 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 તે વચ્ચે લેઈ ગીઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). આએ ઊપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે. અને તે ઊપરથી ફારસીમાં 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 બોલ ઊપલા અરથને વાસતે વાપરેઆમાં આવેલોછે.

𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌—આએ ઊપસર્ગનો અરથ 'પાછું, ફરીને' હેવો થાએછે. જેમકે:—𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 પાછો ફરેઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૫). 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 પાછી રાખ, (વન૦ ૫૨૦ ૮). એ ઊપરથી ફારસીમાં 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 બોલ ઊપલા અરથને વાસતે વપરાએલોછે.

𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌—આએ ઊપસર્ગ ઊપલા 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 ને બદલે ઘણું કરીને વપરાએલોછે. જેમકે:—𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 પાછો આવેઓ, (વી૨૦). 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 પાછું રાખેઉં, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 પાછું નાખેઉં, (દીન૦ ૬૫૦ ૪).

𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌—આએ ઊપસર્ગ દુરના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:—𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 તે દુર થાએચ, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 તે દુર થાએચ, (વન૦ ૫૨૦ ૭).

𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના 𐬀𐬌𐬀𐬎𐬌𐬌 બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, એનો અરથ "ઊપર" નો થાએછે. જેમકે:—

 ઊપર લખેલું, (દીન૰ ૬૫૦ ૫). કેટલીએક વખતે વગર અરથે પણ વપરાછે. જેમકે :— તે કોટ તોડે. ઊપરથી શરસીમાં અથવા વપરાએલોછે.

—આએ ઊપસર્ગ 'અંદર' અથવા 'આગલ' ને વાસતે આવેછે. જેમકે:— અંદર ફેરવેએો, (વીર૰). અંદર જવું, (ખુન૰ વન૰ ૫૨૦ ૪). આગલ ચાલેલું હતું, (દીન૰ ૬૫૦ ૭). આએ ઊપસર્ગ ઊપરથી શરસીમાં વપરાએલોછે. કેટલીએક વેલા વગર અરથે પણ વપરાએલોછે. જેમકે:— તે જાંણે, તે સહમજે, (વન૰ ૫૨૦ ૯).

—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના બોલ ઊપરથી નીકલેલોછે. અને તે 'આસપાસ' ના અરથને વાસ્તે વપરાએલોછે. જેમકે:— આસપાસ કશ ખેંચવો, (વન૰ ૫૨૦ ૧૯). તેઓ આસપાસ બેઠાં હતાં, (દીન૰ ૬૫૦ ૭).

—આએ ઊપસર્ગ 'મોકાબેલ' અથવા 'સાંમણે' નાં અરથને વાસ્તે વપરાએલોછે. જેમકે:— તે સાંમણે આએેા, (વીર૰). તે સાંમણે પોહોચે, (દીન૰ ૬૫૦ ૬).

—આએ ઊપસર્ગ ની આગલનો નીકલી જાઈને બનેલોછે. એનો અરથ 'ઊપર' નો થાએછે; અને તે ઘણો કમ વપરાએલોછે. જેમકે:— ઊપર ઊભો, (દીન૰ ૬૫૦ ૭).

—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના બોલ ઊપરથી

નીકલેલેાછે. અને તે 'આગલ' ના અરથને વાસતે આવેછે. જેમકે:—
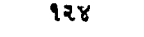 તે આગલ ઉભેા રેહેચ, (દીન૦ ૬૫૦ ૬).

—આએ ઉપસર્ગ અવસ્તાના બેાલ ઉપરથી નીકલેલેાછે. અને તે 'આગલ' તથા 'નજદીક' ના અરથને સારૂ વપરાએલેાછે. જેમકે :— 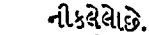 નજદીક આએઓ, (વીર૦). 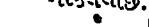 આગલ મેલેઉં, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). આ ગલ લેઈ જવું, (દીન૦ ૬૫૦ ૫). એ સેવાએ કેટલીએક વખત વગ ૨ અરથે કલામની જેખાએશને વાસતે વાપરેઆમાં આવેલેાછે. જેમકે :— (તેણે) બાંધેઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). પકડેઓ, (વીર૦). આએ ઉપસર્ગ ઉપરથી ફારસીમાં બેાલ વપરાએછે.

—આ ઉપસર્ગ 'હેઠે' અથવા 'નીચે' હેવા અરથને સારૂ આવેછે. જેમકે:— નીચે લેઈ ગીઓ, (વીર૦). 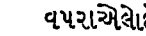 નીચે જોઇઉં, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). કેટલીએક વેલા વગર અ રથે આવેછે. જેમકે:— મરણ પાંમેઓ, (વીર૦). એ ઉપરથી ફારસીમાં બેાલ વપરાએછે.

—આએ ઉપસર્ગ 'બાહેર, ના અરથને વાસતે વપરાએ લેાછે. જેમકે:— બાહેર ખેંચી કાહાડી, (વીર૦). 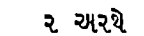 બાહેર આવ્યું, (ભુન૦). ફારસીમાં બેાલ એ જ ઉપરથી વપરાએલેાછે.

—આએ ઉપસર્ગ કલામની જેખાએશને વાસતે ઘણી વખ તે વગર અરથે વપરાએછે. જેમકે :— 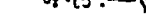 તેઓ લીએ,

 કહીઊં, (વી૨૦). પીછાંનવું, (દીન૦ ૬૫૦૬).

—આએ ઊપસર્ગ સેમીટીક **લુત** બોલ ઊપરથી નીકેલેલો છે. અને તે **સાથે**ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:— સાથે આપેઊં, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). તે સાથે રાખે, (વંન૦ ૫૨૦ ૪).

—આએ ઊપસર્ગ સેમેટીક **૨વીન** ઊપરથી બનેલોછે. અને તે 'આગલ' તથા 'નજદીક' ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:— તેણીઆ નજદીક ગેઈ, (વી૨૦). તે આગલ રાખે, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). તે આગલ ગીઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૭).

—આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના બોલ પરથી નીકલેલોછે. અને તે ઊપલાજ અરથને સારૂ આવેછે. જેમકે:— તે આગલ દોડી ગઈ, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). આએ ઊપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે. એ ઊપરથી ફારસીમાં બોલ મુરવ્વેજછે.

—આએ ઊપસર્ગ આરમીક **૨૫૨** બોલને મલતોછે. અને તે 'ઊંચે' ના અરથને સારૂ વપરાએલોછે. જેમકે:— તે ઊંચે પરકાસેચ, તે ઊંચે આવે, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). એ ઊપરથી ફારસીમાં વપરાએછે.

—આએ ઊપસર્ગ 'તરફ' ના અરથને સારૂ વપરાએછે. જેમકે:— 'તરફ ખેચવું' (દીન૦ ૬૫૦ ૬).

—આએ ઊપસર્ગ 'તરફ' અથવા 'નજદીક' અને 'ઊપર' ના

અરથને વાસતે વપરાએછે. જેમકે:— 𐬐𐬀𐬌 𐬠 તે તરફ કરે, 𐬐𐬀𐬙𐬌𐬎 𐬠 તરફ મોકલેઓ, (દીન૦ ૬૫૦ ૬). 𐬐𐬀𐬌𐬎 𐬠 તે ઊપર ૨ જાએચ, (ખુન૦). કેટલીએક વેલા 𐬙𐬀𐬎 𐬠𐬙 અને 𐬜𐬀𐬙 હુવા બોલોની આગલ 𐬠 વગર અરથે ફકત કલામની જોખાએશને સારૂ વપરાએછે. જેમકે:— 𐬐𐬀𐬌𐬙 𐬙𐬀𐬎 𐬠 તે આગલ થાએ, 𐬐𐬀 𐬠𐬙 𐬠 પછવાડે કીધું, 𐬐𐬀𐬌𐬜 𐬜𐬀𐬙 𐬠 તે સાંભણે લેઈ જાએ, (દીન૦ ૬૫૦ ૬).

𐬙𐬀𐬙 𐬠—આએ ઊપસર્ગ 'વચે' ના અરથને વાસતે વપરાએ છે. જેમકે:—𐬐𐬀𐬌𐬐𐬀 𐬙𐬀𐬙 𐬠 વચ્ચે નાખેઊં, (વી૨૦). હેને મલતું ફારસીમાં 𐬙𐬀𐬜 આવેછે. 𐬙𐬀𐬙 𐬠 ને બદલે કેટલીએક વખત 𐬙𐬀𐬙 𐬀𐬉 વપરાએછે. જેમકે:— 𐬐𐬀𐬌𐬀 𐬙𐬀𐬙 𐬀𐬉 તે વચ્ચે કરે, (દીન૦ ૬૫૦ ૫).

𐬱—આએ ઊપસર્ગ 'સાથે' ના અરથને વાસતે વપરાએલોછે. જેમકે:—𐬐𐬙𐬀𐬉 𐬱 સાથે પુછપરછ કીધી, (વન૦ ૫૨૦ ૨). 𐬱 𐬙𐬙𐬀𐬌𐬙 સાથે થવું, (દીન૦ ૬૫૦ ૭). ફારસીમાં એને મલતો બોલ 𐬠𐬙 એજ મતલબને વાસતે વપરાએછે.

૧૨૦. આએ ઊપલા ઊપસરગો સેવાએ 𐬙𐬙, 𐬎, 𐬉 અને કોઈ વેલા 𐬎𐬱 એ ઊપસરગો જેમ ફારસીમાં વગર અરથે 𐬯 વપરાએછે, તેમ ઘણે ઠેકાંણે વપરાએલાછે. જેમકે :-𐬐𐬉𐬌𐬙 𐬙𐬙 તે ઢાંકે, 𐬐𐬙𐬀 𐬙𐬙 તે ઈંજે, 𐬐𐬀𐬌𐬀 𐬎 તે કરે, 𐬐𐬀𐬌𐬙 𐬎 તે થાએ, 𐬐𐬙𐬀𐬌𐬀 𐬉 તે સાંભલે, 𐬐𐬀𐬌 𐬎𐬱 તે હાંસેલ કરે.

ક્રિયાપદોના વર્ગ.

૧૨૧. પેહેલવી ભાષાનાં ક્રિયાપદ 𐭬𐭥𐭩𐭪 સજાક, સકર્મક— 𐭬𐭥𐭩𐭪𐭬 અસજાક, અકર્મક—𐭬𐭥𐭩𐭪𐭥𐭬𐭬 સહાયાકારક, 𐭬𐭥𐭩𐭪𐭥 ઊભયવીધ—અને 𐭬𐭥𐭩𐭪𐭫 પ્રયોજક, એવા પાંચ ભાગમાં વેહેચાએ લાંછે. તેમાં કરતાની મારપ્તે કાંમ બીજી ચીજ ઉપર થાએ હેવી મતલબનાં જે ક્રિયાપદોછે તેહેને 𐭬𐭥𐭩𐭪 કરીને કેહેછે. જેમકે:— 𐭩𐭥𐭪 મારવું, 𐭩𐭥𐭪𐭥 સજા કરવી. અને કાંમ કરતા ઉપરજ રે હે તેહેવી મતલબનાં ક્રિયાપદોને 𐭬𐭥𐭩𐭪 કરીને કેહેછે. જેમકે:- 𐭩𐭥𐭪𐭩 ચાલવું, 𐭩𐭥𐭪𐭩𐭩 દોડવું.

૧૨૨. જે ક્રિયાપદો અરથ, કાલ, રૂપ, અને પુરૂશ, બતલાવ્વા સારૂ બીજાં ક્રિયાપદોની સાથે મદદ તરીકે વાપરેઆમાં આવેછે, તે ક્રિયાપદના ભાગને 𐭬𐭥𐭩𐭪𐭥𐭬𐭬 ઈઆને સહાયાકારક, કરીને કેહેછે. અને તેઓમાં નીચે જણાવેલાં ક્રિયાપદો વપરાએલાંછે. જેમકે:— 𐭩𐭥𐭥𐭬, 𐭩𐭥𐭩, 𐭩𐭬, 𐭩𐭥𐭪𐭥𐭫, 𐭩𐭥𐭪𐭬𐭬, 𐭩𐭥𐭪𐭫𐭫, 𐭩𐭥𐭥𐭩, 𐭩𐭥𐭥𐭪, 𐭩𐭥𐭩 અથવા 𐭩𐭥𐭪𐭬𐭥𐭩, 𐭩𐭥𐭪𐭥𐭥𐭪, 𐭩𐭥𐭬𐭫, 𐭩𐭥𐭬𐭬𐭥.

૧૨૩. પેહેલવીમાં નામ અથવા વીશેષણને 𐭩𐭥𐭪 નો પ્રત્ય લાગવાથી, અથવા 𐭩𐭥𐭥𐭪 ઈઆ 𐭩𐭥𐭩 એવાં ક્રિયાપદો તેહેની પા સે મેલેઆથી, તે સકરમક ક્રિયાપદની હાલતમાં આવેછે. જેમકે:- 𐭥𐭩 શએદો, 𐭥𐭪 દુઆ, 𐭬𐭥𐭩 ચાલુ, 𐭬𐭥𐭪𐭥 ઊભેદવાર, 𐭬𐭥𐭩 ચલકવું; તે ઉપરથી 𐭩𐭥𐭪𐭥𐭥𐭩 શએદો કરવો, 𐭩𐭥𐭪𐭥𐭥𐭪 દુઆ કરવી, 𐭩𐭥𐭪𐭥𐭬𐭩 ચાલુ કરવું, 𐭩𐭥𐭪𐭥𐭥𐭪𐭥 ઊભેદવાર કરવું, 𐭩𐭥𐭪𐭥𐭥𐭬𐭩 જાહેર કરવું; અને તેમજ 𐭬𐭥 છુપેઢીં, 𐭩𐭥𐭩 અતરા

એલું, ꯀꯨꯢꯗ નજર, ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ કેદ. તે ઊપરથી ꯀꯨꯢꯗꯤꯡꯅ ꯀꯨꯢꯗ છુટું કરવું, ꯀꯨꯢꯗꯤꯡꯅ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ અતરાએલું કરવું, ꯀꯨꯢꯗꯤ ꯀꯨꯢꯗ નજર કરવી, ꯀꯨꯢꯗꯤꯡꯅ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ કેદ કરવું. જે વીસેના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે.

દા ખ લા.

ꯀꯨꯢꯗꯤ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ (વન૦ પર૦ ૪) ફાએદો કરે એટલેજે તે તેહને વાસતે નશો કરે; ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ** ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ** ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ (દાદ૦) તમોએ જેટલી દુઆ કીધીછે. અને જે પરમાણેના આશેરવાદ દીધાછે. તે સઘલાં પરમાંણ પરમાણે (તે આશેરવાદ) ** તમો દરએક દોસતોને જુદા જુદા ** પોહોચજો; ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ (દાદ૦) તે સંકટ તથા પરેશાંની અને કશટ સવાબનાં કાંમને ચાલુ કરવા સારૂ પોહોચેછે; ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ (વીર૦) પોતાની મીઠી જબાંને કરી પારકાઓની ઓરતોને ઠગીને ઊમેદવાર કીધી. અને (તેઓના) ખાવંદથી જુદી પાડી; ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ (દીન૦ ૪) શેહેરોમાં પરસીધ કરવા (સારૂ) ફરમાવીઊં; ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ (ફાર૦) કનીજક દુરથી જોતી હતી; ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ ꯀꯨꯢꯗꯤꯡ (ફાર૦) અરદેશર બીજો કેહેખને ગાંમનાં લોકો જોએતો ઓલખે અને પકડે.

૧૨૪. કેટલાંએક વીશેષણો નાંમની પાસે ꯀꯨꯢ પ્રત્ય લાગીને બ

નેલાં હોએચ, તેઓને સકર્મક ક્રિયાપદનું પ્રત્ય ||૭૭ લાગતી વખ
તે વીશેષણનો ૮ પ્રત્ય નીકલી જાએછે. જેમકે:—𐬫𐬀𐬱𐬀 મોતલ્લું,
દુખી, 𐬫𐬀𐬱𐬀𐬌 તરતાજું, તેહેનું ||૭૭𐬫𐬀𐬱𐬀 દુખી કરવું, ||૭૭𐬫𐬀𐬱𐬀𐬌 તા
જુ કરવું; જે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે
આપણને મલેછે.

𐬫𐬀𐬱𐬀 ||૭૭𐬫𐬀𐬱𐬀 ||૭૭𐬫𐬀𐬱𐬀 ||૭૭ ૭૭-૭૭૧ ||૭૭૧-૭ ||| ૭૭૭૭
૬-૭૭ 𐬫𐬀𐬱𐬀 (દીન૦ ૭) જરતોસ્તને (તેહેની) માએના પેટમાં
મોતવાલો કરવા સારૂ દેવોએ તરેહવાર સાખત કોશેશ કીધી.

||૭૭૭ ૭૭૭૭૭|| ૭૭𐬫𐬀𐬱𐬀 ૭૭૭૭૭𐬫𐬀𐬱𐬀 -૭૭૭ (દીન૦ ૭) તેહે
ને સારૂ દુનીઆંને વીસ્તારવાલી કીધી, તરી તાજગીવાલી કીધી અ
ને વરધીવાલી કીધી.

૧૨૫. નામ અથવા વીશેષણને સકર્મક ક્રિયાપદની હાલતમાં
લાવવા સારૂ તેહેની સેવટે જોડાઈને આવનારો પ્રત્ય ઘણું કરીને
||૭૭ છે. પણ કેટલેએક ઠેકાંણે ||૭૭ ને બદલે ||૭૭ વપરાએલો
છે, અને એ ફેરફાર પાછલથી થાએલો ધારેઆમાં આવેછે. એમાં
કાએદાથી ઊલટું થાએલું કાંઈ નથી. જેમ સામાન્યરૂપની નીશાંની
||૭, ||૭૭, અને ||૭૭ છે, તેમ સકર્મકની ઈંધાંની ૮ ને જાલવી
રાખીને ||૭૭ ને બદલે ||૭૭ પ્રત્ય વાપરેઓછે; જે વીસેનો એક
દાખલો હમો અતરે આપીએછે. 𐬫𐬀𐬱𐬀 ૭૭૭૭૭૭ ||૭૭ ૭૭૭૭
-૭૭૭૭૭૭૭ ૭૭૭૭૭૭૭૭ -૭૭૭૭૭૭૭ । ૭૭૭-૭ ૭૭૭૭૭૭૭૭૭૭૭ 𐬫𐬀𐬱𐬀 ||૭૭૭૭
૭૭૭૭૭૭૭૭ (કા૨૦) તેઓએ પોતાની જાત, તથા દોલત અને મા
લ મતા અરદેશેરની આગલ મેલી અને (પોતાની) એકદેલી તથા તા
બેદારી જાહેર કીધી.

૧૨૬. નામ અથવા વીશેષણને અકર્મક ક્રિયાપદનું રૂપ આપ વા સારૂ તેહને છેડે ||૭ પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે, અથવા ||૭||૭ ઈઆ ||૭|| ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહની પાસે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— ||૭|| નોકરાંન, ||૭૭ જખમી, ||૭||૭||૭ અતરંગ. તે ઊપરથી ||૭||૭|| ખરાબ થવું; ||૭||૭||૭ જખમી થવું ||૭||૭||૭||૭ અતરંગ રેહેવું; ||૭||૭ નેક થવું; ||૭|| ||૭||૭ ગુજરનાર થવું; ||૭||૭ ||૭||૭ અગો થવું;. જે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાણે મલેછે.

દાખલા.

||૭||૭ ||૭ ||૭||૭ ||૭||૭ ||૭||૭|| ||૭||૭ ||૭||૭||૭||૭ ||૭||૭ ||૭||૭||૭ ||૭||૭||૭||૭ ||૭||૭ ||૭ (દીન૦ ૭). પોરો શસપનો વીચાર હેવી રીતે ખરાબ થએઓ કે તેહની તે ધાસતીને લીધે ખસુસ૰ન પોતે જાતે જરતોસતનું મરવું પસંદ કીધું;

||૭||૭||૭ ||૭||૭||૭ ||૭||૭ ||૭||૭ ||૭||૭||૭ ||૭ ||૭||૭ ||૭ ||૭||૭ ||૭ ||૭ * * (બુન૦) તેથી ઘનામીનોને આકેબત તેહનાં નકામાં થવા વીસે તથા દેવોને જખમી થવા વીસે જણાવેઊં;

||૭||૭||૭ ||૭||૭ ||૭ * * ||૭||૭||૭ ||૭||૭||૭ ||૭||૭ ||૭||૭ (બુન૦) સેવટ કેહેવી રીતે અને કેટલાં હથીઆરોની મારફતે સરંજામ પોહોચસે, તે સરવે ગનેઆંની અહુરમજદ જાંણતો હતો.

||૭||૭ ||૭ ||૭||૭ ||૭||૭ ||૭||૭||૭ ||૭||૭ ||૭||૭ ||૭ ||૭||૭ ||૭||૭||૭ ||૭ ||૭||૭ ||૭||૭ ||૭ ||૭||૭||૭||૭ (દીન૦ ૬). જેઆરે કોઈ આદમી ગુજરેલું હોએ, તેઆરે તેથી તે

પોતે અતરંગ રેહે, કે હું તેહને નહી આવ્યું તો તેથી રીમન નહી થઊં; [illegible] (વીર૦). હું નેક થાઈ તે તુંએ મહને ઘણી નેક કીધીછે.
[illegible] (દીન૦૫). જો તે દુઝ્તે એ પરમાણે સગ ઈઆ પરંદાને નસાની આગલ જોએતો * * તેઓનો તે ઊપર રેહેવાથી હક ઘટે. અને તેજ પરમાણે નસાસની કમ સકતી થાએ.

એ સેવાએ કેટલેએક ઠેકાંણે વિશેષણની પાસે ||||| પ્રત્યને બદલે ||||| વપરાએલો જોએઆમાં આવેછે. પણ તે પાછલથી બનેલો હાએ હવું ધારેઆમાં આવેછે. અને તે આપણને ખુનદેહશને કેતાબ માં નીચે લખી જાણાવેલા ફકરામાં મલેછે. જેમકે:— [illegible] (ખુન૦). ઘનામીનો ખુશી થએઓ. અને તે શુસ્તીમાંથી પાછો ઊઠેઓ. એજ પરમાણે પછવાડેનાં લખાંનમાં ||||| અથવા ||||| ક્રિયાપદની જગોએ ||||| વપરાએલું છે. જેમકે:— [illegible] (ખુન૦) સું પેદાએશની સરદારી છોરી દીધી કે જમીન જલદીથી ભાગી અ ને જાડ શુકું થએઊં. ? [illegible] (વીર૦). તેઓ * * બીજાં સવાએ કરી અશો થ એઆછે. [illegible] (દાદ૦). જેઆરે એક શખસ ગુ જરે અને તેહના ગુજરેઆં પછી કોઈ તેહને સારૂ સવાબ કરે.

ઊભયવિધ ક્રિયાપદ.

૧૨૭. દરએક સકરમક ક્રિયાપદ બે રૂપની અંદર વપરાએલાં છે. તેહમાં જે ક્રિયાપદ કાંમ જેહની ઊપર થાએચ તેહને અને તે કાંમના કર્તાને બતલાવેછે, તેહને 𐭪𐭥𐭫𐭩 ઈઆને સકરમકરૂપ, કરીને કેહેછે; અને તે ક્રિયાપદનો ભાગ સકરમકને નાંમે ઓલખાએછે. પણ જે સકર્મક ક્રિયાપદ જે ચીજ ઊપર કાંમ થાએ તેજ ચીજની સાથે કર્તાનો સંબંધ બતલાવેછે, તે હવી મતલબનાં ક્રિયાપદોને 𐭪𐭥𐭫𐭩𐭥𐭩 ઈઆને કર્મણી વાચકરૂપ, અથવા ઊભયવિધ ક્રિયાપદ કરીને કેહેછે.

૧૨૮. પેહલવી ભાષામાં આએ રૂપ બે તરેહથી બનેલું છે; તેમાં એક ભુતકરીદંતની પાસે 𐭩𐭮𐭮𐭩𐭪, 𐭩𐭮𐭩 અને 𐭩𐭮𐭮𐭠𐭲𐭪, ક્રિયા પદના સેગાઓ તેહના અર્થ અને કાલો બનાવ્વા સારૂ મેલેઆમાં આ વેઆથી થાએલું છે. જેમકે :— 𐭠𐭲𐭩 𐭩𐭮𐭮𐭥𐭥𐭥 𐭪𐭮𐭮𐭥 𐭩𐭮𐭮𐭥 𐭲 𐭩𐭮𐭮𐭪 𐭩𐭮𐭮𐭥 * * 𐭩𐭮𐭪 (દીન૦ ૫). હેરેમન અને બીજા દેવ દૂતો કપાએલા થશે. 𐭩𐭪 𐭩𐭮𐭮𐭥 𐭪𐭮𐭮𐭥 𐭪𐭮𐭮𐭪 𐭲 𐭩𐭮𐭮𐭪 𐭠𐭲𐭩 𐭪𐭮𐭮𐭥 𐭪𐭮𐭮𐭪 𐭪𐭪 𐭩𐭮𐭮𐭥 𐭩𐭮𐭮𐭥 𐭩𐭮𐭮𐭪 (દીન૦ ૬). તે દોજખી આદમી પછવાડેથી જેઆરે સહમજેચ કે હું ઠગાએલો છેઊં તેઆરે તે રવાંનને સારૂ માએતમ ભરેલો થાએચ. 𐭩𐭮𐭮𐭥 𐭩𐭮𐭮𐭥 𐭩𐭮𐭮𐭪 𐭪𐭮𐭮𐭪 𐭩𐭮𐭮𐭥 𐭪𐭮𐭮𐭥 𐭪𐭮𐭮𐭪 (દીન૦ ૬). આએ દુનીઆમાં અપરમાણીક રહેલા પુરૂશને વાસતે આવતી દુનીઆં ખરાબ થાએચ. 𐭠𐭲 𐭪𐭮𐭮𐭩 𐭪𐭮𐭮𐭪 𐭠𐭲 𐭪𐭮𐭮𐭪 𐭪𐭮𐭮𐭪 𐭩𐭮𐭮𐭥 𐭩𐭮𐭮𐭪 𐭪𐭮𐭮𐭪 𐭩𐭮𐭮𐭩 𐭪𐭮𐭮𐭥 𐭪𐭮𐭮𐭪 𐭲 𐭩𐭮𐭪 (દીન૦ ૬). મગરૂરી કરવાને લીધે તથા ભલાની દુશમની કરવાને લીધે અને બીજાને

સારૂ નેકીને લાએક નહી થવાને લીધે પીડાએલા થાએચ. (વીર૦). તમો હમારી ઉપર નાહેકનો જોલમ કરેલા થાઓચ. (દીન૦ ૫). આએ સબબને લીધે મજદીઅસની દીનની જે કાંઈ દાનાઈ હુમાને જણાએલીછે.

બીજું કર્મણી વાચકરૂપ અથવા ઊભયવીધ ક્રિયાપદ બના વ્વા સારૂ સકરમક ક્રિયાપદનાં શું જંદ કે સેમીટીક ધાતુને છેડે પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે, અને તેથી તેહેનું સામાન્ય રૂપ બનેછે. આએ પ્રત્યમાં વપરાએલેા અવસ્તામાં કર્મણી વાચકરૂપ અથવા Passive Voice. ને સારૂ ધાતુની પાસે આવનારા ઊપરથી લીધામાં આવેલેાછે. પણ પેહલવી લખા નના એકસરખા એબલાને લીધે તેહેનેા ઉચ્ચાર ય, ને બદલે શ, થએલેાછે. જેમકે :— સજા કરવી; તેહેનું સજા થવી; સમારવું; તેહેનું સમરવું; લેઈ જવું, તેહેનું લેઈ જવાવું; જે વીસેના દાખલાએા આએ રીતે આપણને મલેછે.

 (દીન૦ ૫). સઘલી આલમ જેહવી કે આપણી રેાશનીને લગતી અસલ જાત, ખાલેસી અને પવીતરાઈએ કરી ** સમરસે; (દીન૦ ૫). સઘલી ઘાત અને ખાપણ બલી પેદાએશ થી દુર લેઈ જવાસે; (દીન૦ ૫). તેઓનેા ** તે સઘલા

દેવોથી કેટલોએક સંભાલ રખાએચ; 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 (દાદ૦). માહારે સારૂ ધંધેરો પીટાવો મહને મુલ્ક પસંદ નથી; 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 (દાદ૦). જો એ પરમાણે મતલબને બંદ બેસતું અથવા પ્રાવતું નથી દેખાએલું તો (તેહને) જાહેર કરવામાં આવેલું નથી; 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 (ઈજ૦ ૧૦) ઓ અશોઇને જાહેર કરનાર અશો હોમ! હું તુહને આએ માહારૂં શરીર જે સુંદર દેખાએચ તે આપું. (ઈઆને તાહારી તરપ માહારાં તનને પેદા કરૂં).

𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 પ્રયોજક ક્રિયાપદ.

૧૨૯. 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 અથવા પ્રયોજક ક્રિયાપદ, કાંમ બીજાની પાસે કરાવ્વાની મતલબ જાહેર કરવા સારૂછે. અને તેહને બનાવ્વા સારૂ પેહલવીમાં ધાતુને છેડે 𐬵𐬀𐬙 પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે. અને તેથી કોઈબી ધાતુનાં પ્રયોજક ક્રિયાપદનું સામાન્યરૂપ થાએછે. એમાં પ્રયોજકનો અર્થ બતલાવ્વા સારૂ મુખેઅ નીશાંન 𐬵 છે, અને એ પ્રત્ય પ્રયોજકના અરથને સારૂ અવસ્તામાં વપરાએલા 𐬵𐬀𐬙 ઊપર થી લીધેલોછે. જેમકે:— 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 છુપ્વું, તેહનું 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 છોડ્વું; 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 પોહોચ્વું, તેહનું 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 પોહોચાડ્વું; 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 વરસ્વું, તેહનું 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 વરસાવ્વું; જે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે.

દાખલા.

𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙𐬀𐬥𐬀𐬙

(દીન૦ ૬). દરવંદને અશો હેવી રીતે કરવો કે જે ગુનાહની તરફ તે હોએ તેથી તેહને પાછો ફેરવે. (દીન૦ ૭). તે બોદાની દીનની ખુબીને નહી સાંભલનારે પોરોશ સપને જરતોસ્તથી ખરાબ થવા સારૂ ઘણી અચરત ભરેલી રીતે બીહીવાડેઓ. (કાર૦). તમો પોતાને તથા સવારોને તસ્દી ભોગવ નાર માં કરો અને ઘોડાઓને માં થાકવો. (વન૦ ૫૨૦ ૬). કે (જેથી) તેઓ નાં હાડકાંને કાલ્યુદને ખાનારાં સગ ઈઆ કાલ્યુદને ખાનારાં પખ શી લેઈ જાઇને પાંણી અને જાહાડ પાનમાં નહી પોહોચાડે. (ઈજ૦ ૧૧). સ્તુતી કરૂંચ વાદલ અને વરસાદ ની કે એ તાહારાં શરીરને ઊનચા પાહાડે ઉપર ઊધારેછે. (દીન૦ ૭). પછી પોરોશસપે કરપીન દોરાસરોબ આગલ (જરતોસ્તને) આતશે નહી બાલવા વીશે કહીઉં. -

૧૩૦. પ્રયોજક ક્રિયાપદની નીશાંન ૫ ને બદલે પછવાડેથી કેટ લાંએક ક્રિયાપદોમાં ૫ વપરાએલોછે. જેમકે:— ફરવું, તેહેનું ફેરવવું; સીખવું, તેહેનું સીખવવું; દોડવું, તેહેનું દોડાવવું; વરસવું, તેહેનું વરસાવવું; જે વીશેના દાખલાંઓ ની

ચે લખી જણાવેઆ પરમાણે આપણને મલેછે. જેમકે:—
(વીર૦). તે મરદ બેહેશતની અંદર, અશો લોકોની વચ્ચે, તે ઔરત જે તેહેના અખતીઆરમાં હતી, તેણી ને નેકીની તરફ નહી ફેરવ્વાથી, તથા (નેકી વીશે) નહી સીખવવા થી, શરમમાંછે. (ખુન૦). તે માહારી પેદાએશને પોતાની તરફ ઊઠાડવું કરી શકશે. (ખુન૦). તે (અપવશ) તેશતરને નખલાઈથી એક ફરસંગ દોડાવશે; ફારસી ભાષામાં પ્રયોજક ક્રિયાપદનો પીછાંણને સારૂ જે ઈ પ્રત્ય વપરા એલોછે તે પેહેલવીમાં ﻫ ને બદલે પાછલથી બનેલા ﻣ ઊપરથીછે.

૧૩૧. એ સેવાએ કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં ﻫ અથવા ﻣ પ્રત્ય વપરાએઆ વગર, અને તેહેના અસલ સ્વૈમાં કસ્સો ફેરફાર થ એઆ વગર તે ક્રિયાપદો પ્રયોજકના અરથને વાસતે વપરાએલાંછે. તે ક્રિયાપદો કોઈ ઊપરથી બનેલાં નથી; પણ તે અસલછે. જેમકે:— દેખાડવું; મલમલાવવું; ઈ૦

૧૩૨. કેટલાંએક ક્રિયાપદોમાં પ્રયોજકનો અરથ બતલાવવા સારૂ ﻫ અથવા ﻣ એ બેમાંની એકુ નીશાંન વાપરેઆમાં આવે લી નથી; પણ અસલ ક્રિયાપદમાં વપરાએલા સ્વૈમાં કાંઈએક ફેર ફાર થાઈને તે ક્રિયાપદ પ્રયોજકના અરથને સારૂ વપરાએલાંછે. જેમકે:— ગુજરવું, તેહેનું ગુજારવું; અથવા ગુજ ર કરાવવો; વધવું, તેહેનું વધારવું; જેમકે:—

𐭤𐭥𐭠𐭲𐭥𐭩 𐭠 𐭪𐭩 𐭥𐭲𐭩 𐭭𐭠 𐭪𐭩 𐭠𐭲𐭥𐭩 𐭭𐭠𐭥𐭲𐭠𐭥𐭩 𐭠𐭲𐭥𐭩 𐭭𐭠 𐭥𐭲𐭩 𐭭𐭠 𐭪𐭩 𐭠𐭲𐭥

પેહેલવી પુસ્તકોમાં ઘણો ક્રમ વપરાએલોછે; અને તેહને બદલે ઘણુ કરીને દરએક ક્રિયાપદની આગલ ||||||, ||||||, અને ||||||| ક્રિયાપદના સોગાઓ મેલેઆમાં આવેલાછે. જેમકે:—

||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| (દીન૦ ૬). એહરેમન અને દેવો અહુરમજદની પેદાએશને સારૂ થોડીજ હલાકી અને નોકસાંન કરવા માંગે; ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| (અન૦ આદ૦). જેઆરે તું શાદી કરવા માંગે તેઆરે પેહેલાં મોભાદાર માંણસને વચ્ચે નાંખજે; ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| (ખુન૦). સતવેસવરની બદમો યોએતી દરીઆમાંથી ફરાંકનત દરીઆમાં જવા માંગેચ; ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| (વન૦ ૩). તે (શખસ) મરણ પાંમે તાંહાંસુધી મરગર જાંન હોએતો તે વીસે અગત કરીને એમ ફરમાવેલુંછે કે કોઈ તેહને પુછવાની ઈચ્છા જણાવે કે તેથી તે ખુરાઈના મારગમાં નહી પોંહોંચે; ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| ||||| (વંન૦ ૪). વલી (તે કરજદાર) કેહેવા માંગે કે માહારી પાસે ન થી તો તે ચોરની જગોએછે.

૧૩૪. વલી હરએક ક્રિયાપદને લગેતા વીચારનું બલ વધારવા નાં તથા તેહેનાં કકીઅતનો વધારો દેખાડવાનાં કારણસર જેમ અવસતામાં અસલ ધાતુને આખું ખેવરેઆમાં આવેછે, અને તેવાર પછી તેહેનેં અંત્યવર્ણ લગાડેઆમાં આવેછે; તેમ અતિશયપણું બતલા

વનારા અતિશયાર્થકના આકારો આએ ભાષામાંથી વપરાએલાછે. પણ તેહેમાં ફેર માતરે આટલોજ જોએઆમાં આવેછે કે અવસ્તા ની માફક અસલ ધાતુ થોડેજ ઠેકાંણે જેવડાએલાંછે; અને ઘણે ઠેકાં ણે ધાતુને હુપટ કરવાને બદલે પેહેલ્લાં તેહેનું ધાતુ સાધીનનામ અથ વા ભુતકરૂદંત મેલીને તેવાર પછી તે ધાતુને તેહેનાં અંત્યવર્ણ સાથે વાપરેલું છે. જેમકે :—𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 તે વારેઘડીએ હીલવે; 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 હમો વારેઘડીએ ચાહીએચ; જે વીસેના દાખ લાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ મુજબ મલેછે.

𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬀𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬀𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 (વન૦ ૧૮). તું જે અહુરમજદ છે તે તાહારી તરફ વારેઘડીએ ઘણીજ અદાવત કોણ રાખેછે, અને તેથી કોણ ઘણુંજ વધારે દુખ પાંમેછે? 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 (ખુન૦). ફરાંકરદ દરીઆ નું સઘલું પાંણી ઘણું જોરથી હીલેછે; 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 (વન૦ ૧૮). જેમ ચોપ ગું વરૂ એક બચાંને તેહેની માએના પેટમાંથી ઘણું જોરમાં ચીરી નાખે તેમ; 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 (દીન૦ ૪). આપણે ખાલેસીના સરદાર અહુરમજદને વારેઘડીએ ઘણો પઢીએ કે જેહેનેથી આપ ણામાં ગેબી શહમજનું ઊતપંન થયુંછે; 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 𐬵𐬀𐬭𐬎𐬀𐬌 (ઈજ૦ ૨૦). તેઓ તે (કલાંમો) નો વારેઘડીએ ઘણો અભેઆશ કરે ઈમાને અજબર કરતા રેહે.

ભેદ વિચાર.

૧૩૫. કોઈબી મુલ ધાતુનાં રૂપમાં કાંઈએક ફેરફાર થાઈને તેહે નો અસલ અરથ બદલાવાથી જે નવાં ક્રિયારૂપનો શબ્દ શીખ થા એછે તેહેને ભેદ વીચાર કરીને કેહેછે. આએ ભાષામાં તે ભેદ તર ણ તરેહનાછે તેહેમાં એક 𐭩𐭥𐭫 𐭭𐭩𐭱-**મુલરૂપ ભેદ**, બીજો 𐭩𐭥𐭫 𐭯𐭥𐭲𐭥𐭫𐭩𐭪𐭪-**પ્રયોઝક ભેદ**, અને તરીજો 𐭩𐭥𐭫 𐭪𐭥𐭲𐭥𐭪𐭪-**કર્મણિવાચ્યં**, અથવા **શકય ભેદ**; જેમકે:—𐭩, ધાતુનો **મુલ ભેદ**, 𐭪𐭩 𐭠 હું બોખતી આર કરૂંચ; **પ્રયોઝક ભેદ**, 𐭯𐭥𐭲𐭩 𐭠 હું બોખતીઆર કરાંણીંચ; **કર્મણિવાચ્યં** અથવા **શકય ભેદ** 𐭩𐭲𐭩 𐭪𐭩 મારીથી બોખતી આર કરાએચ.

રૂપ વિચાર.

૧૩૬. આએ ભાષામાં બે પ્રકારનાં રૂપછે એક 𐭩𐭥𐭫 𐭭𐭩𐭱𐭪𐭪 કર ણ રૂપ; અને બીજું 𐭩𐭥𐭫 𐭭𐭩𐭱𐭪𐭪-𐭪𐭪𐭥𐭫 અકરણ રૂપ; જેમકે:— 𐭪𐭪𐭥 𐭠, 𐭪𐭪𐭩𐭩 𐭠, અને 𐭪𐭠𐭪𐭩 𐭠 હું છેઉં; 𐭩𐭪𐭩𐭩 𐭠, અથવા 𐭩𐭪𐭠𐭪𐭩 𐭠 હું હતો; 𐭪𐭠 𐭪𐭥 મેં કીધું; 𐭩𐭪𐭩𐭩 𐭪𐭥, 𐭩𐭪𐭠𐭪𐭩 𐭪𐭥 તે હશે; 𐭩𐭪𐭪 𐭪𐭥 તે કરશે; એમાં 𐭩, 𐭩𐭪𐭩, 𐭠𐭪𐭩 અને 𐭠𐭪 એ ધાતુ 𐭩𐭥𐭫 𐭭𐭩𐭱𐭪𐭪 ઈઆને કરણરૂપમાંછે; અને 𐭪𐭪𐭥 𐭫 𐭠, 𐭪𐭩𐭩 𐭫 𐭠, 𐭪𐭠𐭪𐭩 𐭫 𐭠 હું નથી; 𐭩𐭥 𐭪𐭥 તે નથી; 𐭩𐭪𐭩𐭩 𐭫 𐭠 હું નહી હતો; 𐭩𐭪𐭠𐭪𐭩 𐭪𐭠 𐭫 𐭪𐭥 મેં કીધું ન થી; 𐭩𐭪𐭪𐭩 𐭫 𐭪𐭪𐭥 𐭪𐭪𐭩𐭥𐭩 તેથી બુરાઈ નથી; એમાં 𐭩, 𐭩𐭪𐭩, 𐭠𐭪𐭩, 𐭠𐭪 અને 𐭠𐭠𐭩 એ ધાતુ 𐭩𐭥𐭫 𐭭𐭩𐭱𐭪𐭪-𐭪𐭪𐭥𐭫 ઈઆને અકરણ રૂપમાંછે. આએ બીજાં રૂપમાં તરીજા પુરૂશ એકવચનના વરતમાનને સારૂ 𐭩𐭥𐭫, 𐭩𐭪𐭠𐭠𐭩 𐭫, 𐭩𐭪𐭠𐭪𐭩 𐭫 અને 𐭩𐭪𐭩𐭩 𐭫

બોલો વપરાએછે; તેમાં 𐭥𐭩𐭫 એ 𐭥𐭩 ઉપરથી બનેલું છે. આજ્ઞાર્થ અથવા દુઆ અને શરતી વાકયમાં આએ રૂપને સારૂ 𐭫 ને બદલે 𐭱𐭩 વપરાએછે; જેમકે:— 𐭠𐭥𐭥𐭩 𐭱𐭩 તું માં કર; 𐭩𐭲𐭲𐭥 𐭱𐭩 તું માં પુછ; 𐭥𐭠𐭠𐭩𐭲𐭩 𐭠𐭥 𐭱𐭩 તે જમીનને માં જો તો; 𐭥𐭠𐭫𐭩𐭲𐭩 𐭲𐭥 𐭫 𐭱𐭩 𐭲𐭥 કે તુહુને હોમ બાંધે નહી; આએ અકરણ રૂપના 𐭫 અને 𐭱𐭩 ક્રિયાવિશેશણો સેમીટીક 𐭤𐭠 અને 𐭠𐭤𐭤 અથવા હલ, ને મલતાંછે. અવસતામાં આએ ક્રિયાવિશેશણોને સારૂ 𐭩 અને 𐭩𐭲 બોલ વપરાએલાછે; અને તે ઉપરથી પાજંદ અથ વા ફારસી ભાષામાં એજ અરથને સારૂ 𐭩 અને 𐭭 વપરાએલાછે; પણ પેહેલવી પુસ્તકોમાં તેહનું વપરાણ થએલું જણાતું નથી.

અર્થ વિચાર.

૧૩૭. પેહેલવી ભાષામાં **સ્વાર્થ, આજ્ઞાર્થ, શકયાર્થ, સંકેત** અથવા **સંસ્વાર્થ** એવા મુખ્ય ચેઆર અરથછે; અને તેઓની ઓલખ તેઓની જુદી જુદી નીશાનીઓથી થાએછે. આએ અર્થો માંના પેહેલાને 𐭩𐭥𐭲𐭩𐭠𐭲𐭩𐭠, બીજાને 𐭤𐭠𐭤𐭠, તરીજાને 𐭩𐭥𐭩𐭠, અને ચોથાને 𐭩𐭥𐭤𐭠, હેવું નાંમ આપેઆમાં આવેલું છે.

૧૩૮. 𐭩𐭥𐭲𐭩𐭠𐭲𐭩𐭠 **સ્વાર્થ**–વીસે વધારે બોલાસો કરવાની કાં ઈ જરૂર નથી; કેમકે તે કોઈબી બાબત છે કે નહી, તેજ માતરે બ તલાવેછે; પછે તે વાકય કરણ રૂપમાં અથવા અકરણ રૂપમાં કે પ્રશ્નાર્થક કોઈબી હાલતમાં હોએ. જેમકે:— 𐭠𐭩𐭫 𐭤 હું છેઉં; 𐭥𐭠𐭠𐭩𐭲𐭩 𐭠𐭩𐭩𐭲𐭩𐭠 𐭫 𐭱𐭩𐭩 તેહને બોલાવેઓ નથી; 𐭤𐭥𐭩𐭩 𐭤𐭠𐭤𐭥𐭩 𐭩𐭩𐭩 શું અશો મરદો ઊઠસે? ઈ૦

૧૩૯. 𐭤𐭠𐭤𐭠 **આજ્ઞાર્થ**–જે ક્રિયાપદનાં રૂપમાંથી બોલનાર

શખસ હોકમ, ઊપદેશ, ઈઆ પ્રાર્થના કરેચ હેવું જણાએ; તે વાકય માંનાં તે ક્રિયાપદને. આજ્ઞાર્થની હાલતમાં જાંણવું. જેમકે:—પેહ લવી પુરૂશ એકવચનના દાખલા—

𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 (વન૦ ૨). હું આએ તા હારી દુનીઆંનો વધારો કરૂં ઈઆને ઘણી તુરૂપત કરૂં; અને હું તાહારીથી દુનીઆનાં લોકોની પરવરશી કરવી કબુલ કરૂં; 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 (વન૦ ૧૯). તે અહુરમજદી ભલી મજદીઅસની દીનની ગીબત હું નહી કરૂં; 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 (વન૦ ૨૨). તેહેને સારૂ હજાર ઊતાવલી ચાલના તેજ ઘોડાઓનો ત્રણલો નેક બદલો (ઈઆને કઊીઅત) હું તુહુને આ પું; 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 (વીર૦). અહુરમજદ અને અમેશાસપંદોની તર ફથી અગા લોકોને બેહેશતની અંદરથી મલતો નેક બદલો હમો તુહુ ને દેખાડીએ; 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 (કાર૦). તેહનામાં જે બુઢીછે તેહેનો સારો બદલો હમો આપીએ; 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 𐬀𐬵𐬀𐬌𐬥𐬀 𐬉𐬀 (કાર૦). તું તે બેહુ બંધ વા ભાઇને છોડ.કે-હમો પાછા પોતાનાં શેહેર, વતન અને ભોમી ઊ પર આવીએ.

૧૪૦. અવસ્તાના આજ્ઞાર્થમાં પ્રથમ પુરૂશ એકવચનની ની શાંની Act. Voice માં 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀, 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀; અને middle Voice માં 𐬐𐬀𐬌𐬥𐬀,

અથવા 𐭬𐭩𐭮 છે; તથા બહુવચનમાં Act. Voice ને સારૂ 𐭬𐭩𐭮, અને middle ને સારૂ 𐭬𐭩𐭮𐭮𐭮 છે; તેમાંની પ્રથમ પુરૂશને લગતી છેલ્લી નીશાંની ઊપરથી પેહલવી તરજુમામાં કેટલેએક ઠેકાંણે પ્રથમ પુરૂશ એકવચન તથા બહુવચનને સારૂ 𐭬𐭩, અથવા 𐭬, અને 𐭩 પ્રત્યય વપરાએલાછે. જેમકે:—

𐭬𐭩 𐭪𐭥𐭲𐭥𐭲 𐭥𐭲𐭩𐭮 𐭥𐭲𐭩𐭮 𐭪𐭥𐭲𐭥𐭲

વેલોછે; અને બીજામાં બીજા પુરૂશનાં એકવચનનાં સર્વનામ તરી કે ش વાપરેઆમાં આવેલીછે. જેમકે :—

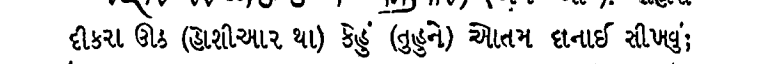

(અનં આં). મારા દીકરા ઊઠ (હોશીઆર થા) કેહું (તુહને) ઓતમ દાનાઈ સીખવું; 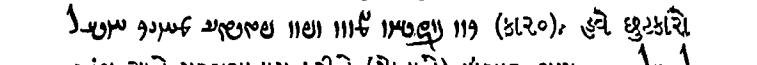 (કારં). હવે છુટકારો માંગ અને પરસચાતાપ કરીને (પોતાને) લાંચાર ગણ; 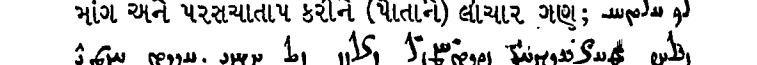 અરદાએવીરાફ મજદીઅસનાંનોના પેગાંમ લાવનાર તું હાડવાલી દુનીઆંમાં જા; 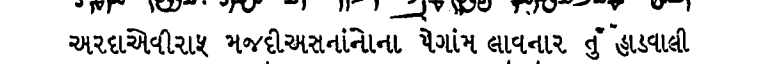 (વનં ૫૨૦ ૧૮). ઓ ઘરધણી તું ઊઠ; કપડાં પેહેડ, તાહારા હાત ધો, ખાલવાની કાઠીને પસંદ કર અને સારી રીતે ધોએલા (બેહુ) હાતે કરી તે પાક કાઠી મારી આગલ લાવ અને મહને રોશન કર; 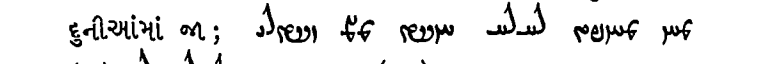 (વનં ૫૨૦ ૨). ઓ વીઊઘહુઆનના જમશેદ તું કબુલ કર મારી દીનને વાસતે સહમજ આપવી; 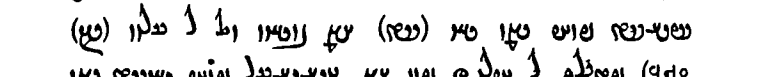 (દીનં ૭). ઓ ગુસ તાસપ આએ હીમ (ઈઆને) દીન જે પસંદ કરેલી અરૂસછે તેહને તું એકદમ વલગ (ઈઆને એખતીઆર);

૧૪૩. કેટલીએક વખત આજ્ઞાર્થના સેગાની આગલ 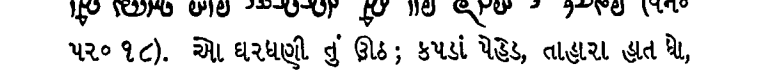 વધારા તરીકે વાપરેલોછે; જે ઊપરથી ફારસીમાં આજ્ઞાર્થના સેગાની નીશાંન તરીકે દરએક આજ્ઞાર્થના સેગાની આગલ 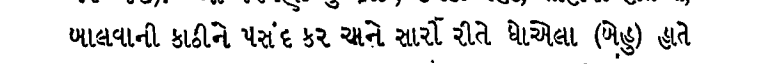 વપરાએઆછે;

પેહલવીમાં તે વીશેનાં દાખલા આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમ કે :— [illegible] (વી૨૦). પછી સરોશઅશો અને આદરઇજદે મારો હુત પકડેઓ અને કહીઉંકે તું આવ જે હુંનો તુંને મેહેશ્ત અને દોજખ દેખાડીએ.

૧૪૪. બીજા પુરૂશના બહુવચનને સારૂ ધ્ય પ્રત્ય ધાતુને લગા ડેઆમાં આવેલોછે. જેમકે :— [illegible] (વન૦ ૫૨૦ ૧૮) તમો આદમીઓ ઊઠો, ઓત્તમ અશોઇની વખાણ કરો, અને દેઓ ને ધીકારો; [illegible] (વી૨૦). તમો અરદાએવીરાફને લેઇજાઓ, અ ને (તેહને) અશો લોકોનો નેક બદલો અને મકાંન દેખાડો; [illegible] (કા૨૦). હવે તમો એ જુઓ કે આએ કેરમ અને તેહના સવારોને નોકસાંન પાંમવા સારૂ તેહનો ઊપાએ કેમ સોધી સકાએ.

૧૪૫. કેટલેએક ઠેકાંણે ઈજતના કાએદાથી એક આબરૂદાર ઘરસથને આસા અથવા વીનનતી કરંતી વખતે એકવચનને બદલે બહુવચનનો પ્રત્ય વાપરેઆમાં આવેછે; જેમકે :— [illegible] (કા૨૦). મોબદાંન મોબદે ** તેહને (અરદેશરને) કહી ઊંકે તમો સુખી રેહો! ફરમાવો કે મરગરજાંની ગુનેહગારોમાં

ધણીના હોકમને તોડનારા (ગુનેહગાર) ની સજા તેઓ મહને કરે.

૧૪૬. આજ્ઞાર્થના તરીજા પુરૂશ એકવચનને સારૂ ૭૭ અને બહુવચનને સારૂ ૭૭–૭૭ અને ૭૧ પ્રત્યયો વપરાએલાછે. જે એ બારતમો એ સેગાઓ આવેલાછે તેમાં તેઓની મતલબ આએ રી તનીછે કે: તે કરે, તે આએ અથવા પેલું લેઈજાએ, તે પેલું કામ નહી કરે; જેમકે:— ૭૭૭ ૭૭૭

શીથી આએ મકાંનમાં ચાલે ** અને ખુશીથી આએ મકાંનમાં આશેરવાદ દીએ.

૧૪૭. 𐬀𐬞𐬀𐬌 શકયાર્થ—એ શકયતા, સંભવના, જરૂરીયત, અને અગત્યપણું, બતલાવેછે. એમાં શકયના અથવા સંભવતાનો અરથ બતલાવ્વા સારૂ કોઈબી ક્રિયાપદનાં સામાન્યરૂપ અથવા કાલ, વચન અને પુરૂશના સેગાઓની આગલ 𐬀𐬞𐬀𐬌, 𐬀𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌 અને 𐬀𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬥𐬀 ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહેના કાલ, વચન અને પુરૂશને લગતા અંત્યવર્ણો સાથે મેલેઆમાં આવેછે; અને આએ ઉપર બતલાવેલાં તરણ ક્રિયાપદોમાંનું પેહેલવું ક્રિયાપદ ખચીતાઈ અથવા બેશકપણાના અરથને સારૂ વપરાએલુંછે; અને બીજું તથા તરીજું સંધે અથવા શકમંદપણું બતલાવવાનાં કારણસર આવેલુંછે; જેમકે:—𐬀𐬞𐬀𐬌 𐬀𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌 𐬀𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌𐬥𐬀 (વન૦ ૫). જેઆરે તે (પાંણી) પાછું ફરી સકેતો તેહેને ફેરવવું; પણ જેઆરે નહી ફરી સકે તેઆરે તે પાણીને મથક આગલથી અટકાવ્વું; 𐬀𐬞𐬀𐬌 (કા૨૦). આએ કામ હું તમારી મદદે કરી સકસ; 𐬀𐬞𐬀𐬌 ** 𐬀𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀𐬌

† 𐬀𐬞𐬀𐬌 એ શબ્દ ઘણોખરો પુરૂશ, કાલ, અને વચનના પ્રત્યયો તેહેને લાગેઆ વગર વપરાએછે; અને કોઈ કોઈ વખત ભુતકાલને સારૂ 𐬀𐬞𐬀𐬌𐬥𐬀 અથવા 𐬀𐬞𐬀𐬌 એ ક્રિયાપદના સેગાઓ તેહેની માસે મેલેઆમાં આવેછે, કિંમા 𐬀𐬞𐬀𐬌 પ્રત્ય તેહેની સાથે જોડાઇને આવેછે. અને વરતમાનને સારૂ 𐬀𐬞𐬀𐬌 અથવા 𐬀𐬞𐬀𐬌, 𐬀𐬞𐬀𐬌 અથવા 𐬀𐬞𐬀𐬌, 𐬀𐬞𐬀𐬌 અથવા 𐬀𐬞𐬀𐬌 અને 𐬀𐬞𐬀𐬌 અથવા 𐬀𐬞𐬀𐬌 અને 𐬀𐬞𐬀𐬌 એ તરણે પુરૂશને લગતાં સરવ નામો સેટે જોડાઇને આવેછે, અથવા તે વાક્યના અસલ ક્રિયાપદની સાથે તે જોડાએછે.

(ઈજ૦ ૧૧). એટલેજે તું દોડાવ્વાને સકતીવાન માં થતો; * * અને અટકાવ્વાને સકતીવાંન માં થતો; (ઈજ૦ ૯). તેણે અહુરમજદની પેદાએશમાં થઈ સકીઉં તે સઘલું નોકસાંન કીધું; (કાર૦). પછી જેઆરે હોરમજદ પાદશાહ થાએઓ તેઆ રે તે સઘલાં ઈરાંનનાં દેશને પાછું એક પાદશાહની હકુમતમાં લાવી શકેઆ; (દીન૦૪) દીનનો દસતુર કેહે જે હું એ કેહવી રીતે સીખી સકવું; (દાદ૦). સરવેને પેદા કરનાર અહુરમજદ કે જે દરએક ઊપાએને સારૂ સકતીવાંન થાએલોછે તેથી તે પોતે સકતીવાંન થઈ જે દરજને રોશન ચીજોમાં પેવસ્ત થવા નહીં દેસે; (ખુર૦માહ૦ની૦). બમેજંણ જો એક મરસણે અાવેતો તેહેને તેઓ આજેજ કરી સકે; (ખુર૦ આત૦ ની૦). ઈઆને મહને (મારામ) પગથી સારૂં કાંમ કરી સકવું થનો. કેટલીએક વેલા એાએ વાકિયને લગતા બીજા વાકિયોમાં ને બદલે ફકત વપરાએલોછે; જેમકે:— (ખુર૦ આતં૦ની૦). કે મહને ખોઆબથી જલદી ઊઠી સકવું હોજો;

(ખુર૦ ની૦). કે તેઓ ઘર મધે ગુનાહ અને ઘાત નહી કરી સકે; (દાદ૦). જેકાંઈ મહને સવાલ કરેલા છે તે સઘલાનો જવાબ હું જેટલી દાંનાઈ અને સકતી ધરાંગીંચ તે મુજબ આપી સકુંચ; (વન૦ ૧૯). જે (કાંમ) તું પોતે કરી સકતો નથી તે તું હમોને ફરમાવેછે. જેઆરે વાકિય કર્મણિ વાચકની હાલતમાં રચા એલો હોયછે; તેઆરે અસલ ક્રિયાપદ આગલ આવેછે; અને ના સોગાએ તેહની પછવાડે એલેઆમાં આવેછે; જેમ કે:— (વીર૦). તેઓ (પોતાની) પીઠે કરી એક ડુંગર ખેંચ તા હતા; પણ ખેંચી સકાતોતો નહી; (કાર૦). અરદેશેર નાહસી ગીઓછે * * તે તરણ ઘ હાડાની હદમાં પકડી સકેાસે; (પણ) તેવારપછી પકડી સકાવાનો ન થી; (વન૦ ૧). એમ બનેઉં હોત કે તેઓનું (ઈઆને ખલકનાં લોકોનું તાંહો) જવું નહી થઈ સકીઉં હોત; અ ને વલી એક ખંડથી બીજાં ખંડમાં ઈજદોનાં ફરોહર સેવાએ રેહે વાઈ સકાઈઉં નહી હોત; (વંન૦ ૫). હલાકી પેદા કી ધી હોએતો તે સારી કુશેશથી ઢંકાઈ સકે; આએ કર્તરિ અને

કર્મણિ વાચ્યનો તશાવત બુનદેહશને કેતાબના બનાવનારે ઘણોજ થોડો રાખેલોછે, જાંહાં વાકય કર્તરિ વાચ્યની હાલતમાં લખાએલોછે તાંહાં જોકે કાએદા પરમાણે ||| ક્રિયાપદનો સેગો આગલ અને અસલ ક્રિયાપદ તેહની પછી આવવું જોઇએ, તેહને બદલે અસલ ક્રિયાપદ આગલ વાપરેલુંછે અને ||| ના સેગાઓ તેહની પછી વાપરેલાછે. જેમકે :— ||| (બુન૦). તે દોજખી ગનામીનો અશો મરદની ધાસતીને લીધે માંથું ઊંચકી સકેઓ નહીં; ||| (બુન૦). કેમકે જો (તે અહેવાલ) કહેનાર હોતતો દેવોએ જોએલા હોત અને જોકસાંન કરી સકેઆ હોત; જોકે કાએદા પરમાણે ઉપરલા વાકય ||| તથા ||| કરીને જોઇએ; પણ તેહને બદલે પેહેલી રીતે વપરાંણ થએલું છે. ||| અને ||| ક્રિયાપદોમાંનું પેહલવું ઈરાની અને બીજું રોમી કુનો સલતુંછે [illegible] નીચે જણાવેલા પરમાણે આપણને મલેછે; ||| (વી૨૦). અંતીશીન કોકડાસને લીધે (તાંહાં) કોઇથી રેહેવાઈ સકે નહીં; ||| (કા૨૦). કારણ કે અરદવાંન વધારે ||| ગસારી હતો તેહેને લીધે પાપકથી તે હોકમ રદ કેરાઈ તથા છુપવાઈ સકાએઓ નહીં;

(દાદ૦). જે સમજને લીધે માહરીથી આએ તનને લગતા ગુનાહ ની ગુજારેશ અને રવાંનને છોડવું થાઈ સકેણિં હોત; [illegible] (દીન૦). જે આએ દુનીઆનાં લોકોછે તેઓથી ચેદાના કરનારને પીછાંહવું. ત થા તે પેદાના કરનારથી બુજોરગ પેદાએશ કેમ થાઈ તે જલદીથી સહમજાઈ સકાતું નથી. કર્તરી વાચકમાં [illegible] ની આપક [illegible] અથવા [illegible] ના સેગાએોઃ અસલ ક્રિયાપદની આગલ મેલેઆમાં આવેલાછે; જે બીજેનું દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે [illegible] (કાર૦). તે ગુનેહગાર [illegible] કેહી જગેાએ ગીઓચ અને હમેા (તેહને) કેઆરે પકડી સકસું [illegible] (કારે૦). આપણને દેાડવુંતેા જોઈએ કેમકે તેહને તે ખોરેહ [illegible] તેહની આગલ [illegible] આપણ તેહને પકડી સકીએ [illegible] (ખુદા) [illegible] અંધારી થાતે જમીન ઊપર એક બાલ [illegible] તે જોઈ સકે; [illegible]

* પેહલવી પુસતકેામાં સકપાર્થની અંદર ઘણીએક ક્રિયાએ સામાન્યરૂપ અર્થ થવા ભુતકાલના સેગાઓનેા નીચમ સમજાએલા નથી; જેમ હાલની ભાષામાં ગયેા, ગએા, ગયાં, અને ગઈ નીપાસે ઉર્, ઉર્, હેવા સેગાઓ ભુતકાલની હાલતમાં લખાએછે અને તેહનેા અર્થ સામાન્યરૂપમાં થાએછે, તેમ આએ ભાષામાં અસલ ક્રિયાપદના સેગાઓ કેાઈ વખતે સામાન્યરૂપની હાલતમાં ભુતકાલને સારૂ લખાએલા આવેછે અને ભુતકાલના સેગાઓ સામાન્યરૂપના અરથને સારૂ લખાએલા આપણને મલેછે.

[illegible] (વીર૦). હવી રીતનું અંધારૂં કે
[illegible] (બુન૦). જો તે પુરૂશને આએ વખતે આએ જમીન ઊપર જલદી
થી પેદા કરી શકત તો ઘનામીનો આએ રીતે જાલેમ નહી થએએા
હોત; [illegible] (દાદ૦). બુરા લોકોનાં કરતાં સારા લોકોને હલાકી સાવાસતે ચોહાચે
છે, ખસુસન તે કારણસર કે જેહને લીધે તેઓને બેહેશતમાં (જવાનો)
મારગ થાઈ સકે; [illegible] (ઈજ૦ ૧૦). કારણ કે દીનનો રેવાજ ખ
સુસન દીનદારોની મારફતે થાઈ સકેછે. હરકાંઈ ચીજની જરૂરીઅત
બતલાવ્વાને સારૂ [illegible] ક્રિયાપદના સેગાઓ અથવા [illegible],
[illegible], [illegible] અને [illegible] હેવા લોગતો અસલ ક્રિયા
પદની આગલ અથવા પછવાડે મેલેઆમાં આવેછે. અને તે વીસેવા
દાખલાઓ આપણને આંએ રીતે મલેછે; જેમકે:— [illegible]
[illegible] (દાદ૦). અશો મરદને આંચો દુની
આમાં સા કારણને માટે પેદા કરેલોછે અને તેહને આએ દુનીઆ
માં કેહવી રીતે રેહવું જોઇએ? [illegible] (વન૨ ૪). કારણ કે તે (કામ) તેણે ચાલુ કરવું જોઈતું નહી હતું;
[illegible] (વીર૦). ઘણી તરેહની વાત અને તકરાર આએ

ઊપર થાઈ કે આપણે ઊપાએ સોધવો જોઇએ. (વીર૦) ગોહ્રો જજીઓ આપવો પડતો હતો. (કાર૦) ઈરાંન શેહરની પાદશાહી તુંને ઘણાં વરસ કરવી પડશે. (વન૦ ૫) પકાવેલું ખાનું (મુરદાંથી) તરંણ કદમની અંદરનું ઈઅ જદાંની ઈઆદને સારૂ મુતલક રવા નથી; (વન૦ ૮) જેઆરે લેઈજાએ તેઆરે પાછું નહી લાવ્વું જોઇએ; (વન૦ ૮) સોગીઓએ કહીઉંછે કે રોટીખી સુકી ખાવી જોઇએ; (વન૦ ૫) જો કોઈ આદમીઓ ખાલવાનાં લાકડાં લાવ્વા સારૂ જાએ તો તેહેની જગાની હદ નથી; કેમકે જાંહાં હોએ તાંથી તે કાપવાને ચોગીઅછે; (વન૦ ૧) (જાદુઈનાં કાંમને) હલકુ કહેલુંછે; કારણ કે તે કાચોદ્વાસર ઘટતું નથી. (વન૦ ૫) ધરમ ગુરૂઓ તેહેનાં રવાંનનો એક ત્તરતીઆઉંશ ગુનાહ રદ કરેતો. વાજખીછે. (વીર૦) જે તેહેનેક રવું તથા ફરમાવ્વું જોઇતું હતું તે તેણે નહી કીધું તથા નહી (કરવા) ફરમાવીઉંછે. (દાદ૦) ખથુશન તે બીજા વખારે

સંપૂર્ણ વીચારવાલા દાંનેશમંદ અશો મરદો ઊપર (તમોએ) લખ વું જોઈતું હતું.

૧૪૮. આએ ઊપર જણાવેલી સહાયકારક ક્રિયાપદના રોગાઓ ની મદદ સાથની શકયાર્થની રીત પછવાડેથી દાખેલ થાએલી માલું મ પડેછે; કેમકે એ રોવાએ શકયાર્થની મતલબ જણાવ્વા સારૂ બીજી રીત ક્રિયાપદના રોગાઓમાં પેહલ્લા પુરૂષ રોવાએ બીજા અને તરી જા પુરૂષના અંત્યવર્ણોમાં નીચે જણાવેઆ મુજબનો કેટલોએક ફેર ફાર થવાથી વપરાએલી આપણને મલેછે.

૧૪૯. શકયાર્થની આએ રીતના અંદર બીજા પુરૂષનાં એક વચનને સારૂ 𐭩𐭲𐭮 ચોફ્શ, 𐭩𐭲𐭭 અથવા 𐭩𐭲 ચોશ, 𐭩𐭭 ચોફ, 𐭩𐭭 એશ, 𐭩𐭲 ઈશ, 𐭲 શ, અને 𐭩 યા, હેવા અંત્યવરણો આવે છે; તેમાં 𐭩𐭲𐭮 અથવા 𐭩𐭲 ચોફ્શ–એ અંત્યવર્ણ અવસ્તા મધે આવેલા પેહલ્લા Potential (શકયાર્થ) ના બીજા પુરૂશ એકવચનને સારૂ Active Voice (પરસ્મઈપદ) માં વપરાએલા 𐭩𐭲𐭥 ઓફ્શ-પ્રત્ય ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે; એ આકારમાં આગલ વપરાએલી ઇ–વધારા તરીકે દાખેલ થાએલી ધારવામાં આવેછે; અને 𐭭𐭮 ચોફ, 𐭩𐭲𐭮 ચોફ્શ, માંથી 𐭲 શ–નીકલી જાઈને બનેલો આકારછે. 𐭩𐭭 એશ, તથાં 𐭩𐭲 ઈશ–એ પ્રત્યયો બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ અવસ્તામાં એજ અર્થના Middle Voice (આતમનેપદ) નાં અંત્યવર્ણ 𐭩𐭲𐭩𐭭 અફ્શ–તથા 𐭩𐭲𐭩 ઈશ–ને બરોબર મલ તા આવેછે; અને 𐭲 શ–એ તેહનો સંક્ષેપ થાએલો આકારછે. 𐭩 યા–એ આકાર અવસ્તામાં વપરાંએલા બીજા શકયાર્થના પરસ્મઈપદમાં બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ વપરાએલા 𐭩𐭲𐭩 યાઇ–પ્રત્ય

ને મલતોછે. આએ છેલ્લા પ્રત્યને બદલે કેટલેએક ઠેકાંણે 𐭩 ય-વપરાએલો મલેછે, તેને 𐭩𐭥 યા-નો સંકોચાએલો આકાર આપણે ગણવો જોઇએ.

૧૫૦. બીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂ 𐭩𐭮𐭲 યેત-પ્રત્ય વપરાએલો મલેછે, અને તે 𐭩𐭮𐭲 તથા 𐭩𐭮𐭯 એ બેહુ ઊચ્ચારથી બોલાએછે. આએ અંત્યવર્ણની ઊતપનતી અવસતાના પેહલ્લા અને બીજા શકયાર્થની અંદર બીજા પુરૂષ અનેકવચનને સારૂ Act. Voice માં વપરાએલા અંત્યવર્ણો 𐭥𐭮𐭲 અફ્ત-અથવા 𐭥𐭮𐭩 યત-ઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.

૧૫૧. તરીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ બે રીત વપરાએલી જોએઆમાં આવેછે; તેમાં એક અંત્યવર્ણમાં 𐭲 ઈત, અથવા 𐭯𐭲 એત, અને 𐭩𐭲 ઈદ-પ્રત્યયો આવેછે. આએ છેલ્લો આકાર કાંઈ જુદો ન થી; પણ તે 𐭲 ઈત-ઊપરથીજ બનેલોછે, એમાં 𐭩, એ 𐭯 ના આકારમાં અને 𐭲 એ 𐭩 ના ઊચ્ચાર તથા એમલામાં બદલાઈ ગીએોછે. 𐭲 ઈત, પ્રત્ય અવસ્તાના એજ અર્થમાં તરીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ Middle Voice માં વપરાએલા અંત્યવર્ણ 𐭥𐭲 ઈત, ને મલતોછે. બીજી રીતમાં વર્તમાંનકાળના તરીજા પુરૂષ એકવચનનો સેગો વપરાએછે, અને તેહની આગલ 𐭥, 𐭩, 𐭯 અને 𐭥𐭯 શકયાર્થની નીશાંની બતલાવવા સારૂ મેલે આમાં આવેછે. આએ ઉપસર્ગોમાંનો પેહલ્લો અને તરીજો આકાર શકયાર્થને સારૂ અવસતામાં વપરાએલી 𐭥𐭮 ય-ના ઊચ્ચાર તથા આકારને મળતોછે, અને બીજો આકાર તેઓ ઊપરથી સંક્ષેપ થાઇને બનેલોછે.

૧૫૨. તરીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂબી ઊપલીજ રીત વાપરેઆમાં આવેલીછે; તેમાં કેટલોએક વેલા વર્તમાંનકાળના તરીજા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાઓની આગળ ઊપલા ઊપસર્ગો મેલેઆમાં આવેછે, તે ઊપરાંત 𐬌𐬀𐬹–𐬌𐬀𐬹 ચેન્દ, 𐬌𐬀𐬹 યાંન્–𐬌𐬀𐬹–𐬌𐬀𐬹 ચેન, અને 𐬌𐬀𐬹 ફન્દ્–હેવા અંત્યવર્ણો ક્રિયાપદના સેગાઓમાં મલેછે; અને જાંહાં એ પ્રત્યયો વપરાએલા આવેછે, તાંહાં 𐬱–𐬌–𐬹 અને 𐬱𐬌 એ ઊપસર્ગો ઘણાં કંમ વપરાએલા મલેછે. એ ઊપલા અંત્યવર્ણો એજ અર્થને સારૂ વપરાતા અવસ્તાના 𐬌𐬀𐬥𐬀𐬭𐬀–યન્ત, 𐬌𐬀𐬥 યાંન, અને 𐬌𐬀𐬥 ચેન–પ્રત્યયોને બરોબર મલતા આવેછે. એ વાસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે; જેમકે:—

પેહલ્લો પુરૂષ એકવચન.

𐬱𐬀𐬹 𐬌𐬀𐬥 𐬱𐬀𐬹𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 𐬱𐬀𐬌 𐬉𐬀𐬹 𐬱 𐬀 𐬱𐬀𐬹 (વન૦ ૯) તે તરંણ બીજા ખાડા પાંણીને સારૂ તું ખોદજે; 𐬱 𐬀 𐬱𐬀𐬹 𐬱𐬀𐬹𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 𐬌𐬀𐬥 𐬉𐬀𐬹 𐬱 𐬀 𐬱𐬀𐬹 (વન૦ ૯) તરંણ કશ અંદરથી અંદરનાં છ ખાડાથી એહલાએદા તું ખેંચજે; 𐬌𐬀𐬥 𐬱𐬀𐬹𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 𐬌𐬀𐬥 𐬱𐬀𐬹 𐬱 𐬀 𐬱𐬀𐬹 (વન૦ ૯) તેવાર પછી (તેહની) આગલ તું બાર કશ ખેંચજે; 𐬱𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬥 𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 𐬱 𐬀 𐬱𐬀𐬹 𐬌𐬀𐬥 𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 𐬱 𐬀 𐬱𐬀𐬹 (વન૦ ૯) પછી તું જરતોશત કશની ઊપરની બાજુએ એક હદમાં ઊભો રેહજે, અને તે વેલા આએ કલાંમોને પઢજે; 𐬌𐬀𐬥 𐬱𐬀𐬹 𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 𐬱𐬀𐬹 𐬱𐬀𐬹𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 (વન૦ ૯) પછી તું લોહોડાં ઈઆ સીસાંની વસતુની માફક્ષને નીરંગ છાંટજે; 𐬱𐬀𐬹 𐬱𐬀𐬹𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 𐬱 𐬀 𐬱𐬀𐬹 𐬱𐬀𐬹 𐬱𐬀𐬹𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥𐬌𐬀𐬥 𐬱 𐬀 𐬱𐬀𐬹 𐬱𐬀𐬹

(વન૦ ૯) એક લાકડીને તું પસંદ કરજે અને તેહેનાં નવ ગાંઠને તું ગણજે; 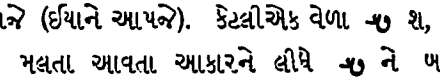 (વન૦ ૧૯) અએ જરતોશત (તિહેને સારૂ) ખશુ સંન વગર ખસી કરેલા ગોધાનો દીનની કીરીઆથી તઈઆર કરેલો નેરંગ (ઈઆને નેરંગદીનને) તું પસંદ કરજે; 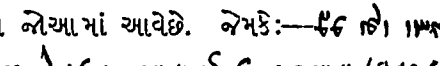 (વન૦ ૧૯) (તે નેરંગદીનથી) અહુરમજદની પેદા કરેલી જમીન ઊપર તું પા કી લેઈજાજે (ઈઆને આપજે). કેટલીએક વેળા 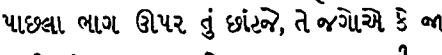 શ, ની સાથે થોડે ફેરે મલતા આવતા આકારને લીધે ને બદલે લખાએલો જોઆમાં આવેછે. જેમકે:— 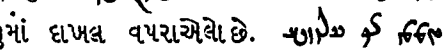 (વન૦ ૯) તેહેનાં માથાંનાં પાછલ્લા ભાગ ઊપર તું છાંડજે, તે જગોએ કે જાંહાં બાલ ઊગેલાછે; હીઆં 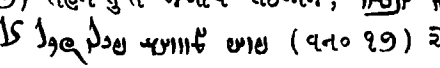 બોલ અવસતાના બોલ ના તરજુમાં દાખલ વપરાએલોછે. 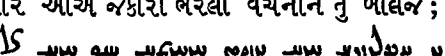 (વન૦ ૧૭) તેહેને તું તે જગોએ લેઈજાજે; 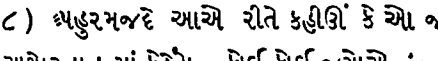 (વન૦ ૧૭) ઓ જરતોશત! તેઆરે આએ જેકારી ભરેલા વચનોને તું બોલજે; 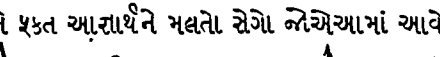 (વન૦ ૧૮) અહુરમજદે આએ રીતે કહીઊં કે ઓ જરતોશત! તેહેને તું અથોરનાનાં કેહેતો. કોઈ કોઈ જગોએ 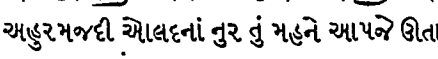 બી નીક લી જાઈને ફકત આશાર્થને મલતો સેગો જોએઆમાં આવેછે. જેમ કે:— (ઈજ૦ ૬૮ હા૦) ઓ અહુરમજદી બોલદનાં નુર તું મહને આપજે ઊતાવલું સુખ;

આએ જગોએ ||૩૭ બોલ અવસ્તામાં આવેલા |૩૭૩૭ બોલના તરજુમાં દાખલ વપરાએલોછે. ઘણી વેલા આજ્ઞાર્થ બીજાપુરૂષ એક વચનના સેગાઓનો આકાર સકર્યાર્થના એજ પુરૂશને લગતા સેગા ઓને મલતો આવેછે; જેમકે:— ||૩૭૩૭૭ ||૩૭૩૭૭ (વન૦ ૧૯) અએ જરતોશત, તું પઢ સવાસ્તે ખુદ દાદને; ||૩૭૩૭૭ ||૩૭૩૭૭ અએ જરતોશત, તું પઢ હું જે અહુરમજદ છેઉં તે માહરાં પરોહરને.

બીજો પુરૂષ અનેકવચન.

||૩૭ ||૩૭૩૭ |૩૭૩૭૭ ||૩૭૩૭૭ ||૩૭૩૭૭ (વન૦ ૧૯) મનની મારફતે સારૂ વીચારવું, સખુનની મારફતે સારૂ બોલવું, અને કરણીની મારફતે સારૂ કરવું, એ તરંણ ઓમદા વસ્તુને લાએક ત ઓ પોતે માં થતા; |૩૭૩૭૭ ||૩૭૩૭૭ ||૩૭૩૭૭ (વન૦ ૧૮) મનની મારફતે બુરૂં વીચારવું, વચંનની મા રફતે બુરૂં બોલવું, અને કરણીની મારફતે બુરૂં કરવું, એ તરણવણી ખરાબ વસ્તુને લાએક તમો પોતે થાજો; કેટલીએક વેલા ૭ નીકલી જાઈને ફકત ૬ ય, મલેછે; અને કોઈ વેલાતો લખનારની ચુકથી ૬ ય, બી નીકલી જાઈને આજ્ઞાર્થ એકવચનનાં સેગાના જેવોજ આકાર મલેછે. જેમકે:— ||૩૭૩૭૭ ||૩૭૩૭૭ (ઈજ૦ ૮ હા૦) તમો પુનવંતને સકતીવાંનપણું અને પાપીને અસકતપણું આપનો;

(ઈજ૦ ૬૫ હા૦) તમારીથી સારા બદલાની હું ઉમેદ રાખું તે તમો મહને આપજો. આએ ઊપલા વાકયઓમાં વપરાએલા અને અને બોલો અસલ અવસતામાં આવેલા અને ના તરજુમાં દાખલ વાપરેઆમાં આવેલાછે.

તરીજો પુરૂષ એકવચન.

(વન૦ ૫) તે તરંણ રાત પછી (પોતાનાં) સ્વધલાં શરીરને જરૂર ધોએ; (વન૦ ૬) અએ જરતોશ્ત! તે જરૂર જલદીથી નજદીક જાએ અને મુરદાંને પાંણીમાંથી બાહેર લાવે; (વન૦ ૧૪) તેણે ભલા સવાબને ખાતર તથા રવાંનનો ગુનાહ કમ થવા સારૂં, સતર, પશુ તથા અનુમીને અ શો મરદોને સવાધીન કરવાં ઘટારતછે. (દીન૦ ૬) જો તે કીરતી વાંન થવા માંગેતો, તેણે ખોરશેદની ખુશ અવાજે યાદ કરવી જોઇએ. (દીન૦ ૬) કોઈ ચાહે કે તે જે આરાધના કરે તે મ્ખોદાની હજુરમાં તુરત પોંહચે, તો તે (આરાધના કરતી વખતે) પાદીઆવ કરે અને પોતાનાં બદન તથા કપડાંને સફાઈ સાથનાં રાખે; (ઈજ૦ ૯હા૦)

કોઈ શખસ હમારી આગલ જોઈ નહી સકે; પણ સરવેથી આગલ હમો જોઇએ. (આપ૦ દહમ૦) કે જલદીથી આએ મકાંન તરપ પોંહચી સકે અ શોઈ. (વન૦ ૪૬) એક સ્ત્રીને તેહની સાથે જરૂર પરણાવે. એટ લેજે તેહને એક સ્ત્રી જરૂર કરી આપે.

તરીજો પુરૂષ અનેકવચન.

(વન૦ ૫) તે મજદીઅશનાંનો પેલાં કાલબુદને ખોરશેદના દેખાવ વાલું જરૂર કરે; (વન૦ ૬) જે મજદીઅશનાંનોછે તેઓ આએ રીતે તેથી તકસીરવાર નહી થા એ કે તે (ખેડવાને લગતી) જમીનને તેઓ તપાસી જોએ. (વન૦ ૫) ઓ સપેતમાંન જરતોશત, તે મકાંનમાંથી જલદી આતશ, બરસમ, તશતો, હોમ, અને હાવની મને તેઓ જરૂર લેઈ જાએ. (વન૦ ૫). તે જે મજદીઅસનાંનોછે તેઓએ જેમસતાંનમાં નવ રાત અને હમીનેમાં મહીનાંની મુદતવેર સબર કરવી જોઈએ; (વન૦ ૬) (તે પછી) મજદીઅસનાંનો તે (મરનાર) નાં મકાંન માં જરૂર ખાંનું બનાંવે;

(દીન૦ ૬) જો તેહને હલકી પેા હોચેતેા આદમીઓએ તે ચેઆર ચીજ તેથી દુર થવાની ધા સતી રાખવી અને હકુમત તથા દેાલતને તેઓએ તરક્ક કરવી; (વન૦ ૫ શ.) બાલક જણનારી ઓરતને જેઆરે નહવાડવાની ધાસ્ત હોએતેા તેહને તેઓ નહવાડે નહી; (વન૦ ૮ શ૦) બે (ગુજરેલાંનાં શરીર) ને તેઓ સાથે, તથા બેાજો બેચનારાં જાનવરોની મારફતે, અને રાતને વખતે લેઈજાએ નહી; (દીન૦ ૬) જેઆરે તેઓ મીનોને લગતું મકાંન સાભારવા માંગતા હોએતેા તેઓને ઘણરતછે કે જેમ બને તેમ સારી ચાલચલાંણને જનમ આપે, અને તેજ પરમાંણે તેહની મારફતે અહુર મજદની પેદાએશને વધારે, કે તેહવી રીતથી ઘણું સુંદર મકાંન તેઓ મેલવી સકે; (દીન૦ ૬) આદમીઓએ કુશેશમંદ રેવું જોઈએ કે તેઓ આએ દુનીઆંને લગતી ઈંદછાને રાખવતી જેહાંનના સંબંધ સાથે રાખી સકે. (વન૦ ૩ શ૦) સાચાં દેલથી સવાબને વીચારનાર થવા સારૂ ગુનેહગારોને જેઓએ ઊલટથી પુછપરછ કરવી જોઈએ, કે જે

ગુણાને લીધે તે (પાપીઓ) નો ગુનાહ રદ થાએ;
(કાર૦) અરદ્વેારે અરદવાંનના ઘોડાઓમાંથી
એ ઘોડા જે એક દહાડામાં ૬૦ ફરસંગ ચાલી શકે તેઓ ઉપર જીન
નાખેલાં; (દીન૦ ૬) તનમાંથી દરૂજને બાહર કાહાડેઓ હોએ
તો પાછો તેહને તેઓએ બદનમાં દાખલ થવા દેવો જોઈએ નહી.
(દીન૦ ૭) અદમીઓ ગઈઓમરદની ઔલાદથી
છે, માટે તેઓને સારો ચીજ એછે કે તેવો સવાબનું કાંમ
જરૂર કરે.

૧૫૨. કેટલીએક વખતે સકયાર્થને સારૂ ઊપલી નીશાંનો મુતલક
જોએઆમાં આવતો નથી અને તેહને બદલે ફકત વરતમાંનકાલના
સેગાઓ આપણને મલેછે; અને તે સેગાઓ સકયાર્થને વાસતે તાંહાં
વપરાએલાછે હેવું ફકત એબારતની રચનાં ઊપરથીજ પીછાંની સકા
એછે; જે વીસેના કાંઇએક દાખલાઓ હમો અતરે બતલાવીએછે.
(કાર૦) શું એમ બનવું જોઈએ? કે અર
દેવેારને પોતાને નબલાઈ, તથા દુખ અને ગમ પોહોચે; (ઈઆને
પોંહોંચી સકે)? (કાર૦) જો તેઓ તેથી કઊઅત
મંદ થસે, અને (પોતાના) બાપનું વેર લેવા માંગસેતો તેઓ બચીત
માહારાં બચાંઓને દુખ દેનાર થસે.

૧૫૪. આએ ઊપલા દાખલાઓ સેવાએ શકયાર્થને સારૂ "દાદસ્તાંન" "દીનકરદ" અને વંદીદાદના પેહલવી સરજુમાં મધે તરી જાપુરૂ એકવચનના પ્રત્યએાની આગલ ـش ય, અથવા ـ ઇ, વપરાએ લેા આપણને મલેછે, કે જે અવસ્તાના ـشم ય, તથા ـ ઇ, ને મલતેાછે; જે વીસેના દાખલાઓ આએ રીતેછે :— ـش [illegible] (દાદ૦) જેમ દીનમાં ફરમાવેલુંછે તેમ તે નસુ શવાલાં (ઈઆને જીવ નીકલી જવાથી ખરાબ અવસ્થામાં આવેલાં) કાલબુદને પાહાડ ઊપર તેહેની જગેાએ રેાશનીમાં મેલે, અને તેહેને પાંણી તથા જાહાડ પાંણુમાં અને (ખેાદાની) ઈઆદ કર વાવાલાં આદમીઓાની નજદીક નહી લેઇ જાવા સારૂં કાએદા પર માંણે જરૂર બંદેાબસ્તીમાં રાખે (ઈઆને તેહને જાલવણીથી જરૂ ર રાખે); [illegible] (દીન૦ ૬) તેઆરે આએ રીત બેહેતરછે કે તેહેવા નેાકસાંનકારક ગુનાહેાને આએ દુનીઆંથી જરૂર બાહેર લેઇ જાએ; (ઈઆને દુનીઆંમાંથી તેહને દુર કરવા ઘટારતછે.) [illegible] (દીન૦ ૬) માંણસ જાતે આએ ચીજ ઘણી ઓતમ સ હમજવી જોએછે કે, જે કેાઇ ઓતમ ગણેઆંન મેલવસે તે સારી વ સતુને પીછાંણી સકસે અને તેહને જાહેર કરવાને સકતીવાંન થસે; [illegible] (વંદ૦ ૪) ૧૭૨

અટકાવે તે આતશ આગલ નહી જાએ. એજ પરગરદમાં બીજે ઠેકાંણે [illegible] રસ્પેદ, ને બદલે [illegible] જામતુન્‌વેદ્, નો સેગો અ વસ્તાના [illegible] જસોફ્‌દ્, બોલનાં તરજુમાં દાખલ આવેલોછે.

સંશયાર્થ.

૧૫૫. સંશય અથવા સંકેતાર્થ, શક, ઈઆ સંધે ભરેલી હાલત બતલાવેછે, અને તે શક અથવા સંધે ખરેખરો નહી; પણ અટકલેલો તથા તરક બાંધેલો અને આસા તથા ઊમેદ ધરાવનારો હોએછે. આ એ અર્થની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં આએ ભાષામાં ધાતુ અને પુરૂશ સર્વનાંમના પ્રત્યએાની વચ્ચે, ઇઆ તે પ્રત્યએાને છેડે — આ, મેલેઆ માં આવેછે, અને તે અવસતામાં મજકુર અર્થની સહમજને વાસતે વપરાતા — આ, ઊપરથી લીધેલો હોએ હેવું ધારેઆમાં આવેછે. પુરૂશ સર્વનાંમોની આગલ સંશયાર્થની — આ, ફકત વર્તમાનકાલ ના સેગાઓમાં બીજા અને તરીજા પુરૂશનાં એકવચનમાં તથા અ નેકવચનમાં કાએદાસર મલેછે. એ સેવાએ પેહેલ્લા પુરૂશનાં એકવ ચનમાં તથા બીજા પુરૂશનાં અનેકવચનમાં તે મલતી નથી; પેહેલ્લા પુરૂશનાં અનેકવચંનમાં તે કોઈ કોઈ ઠેકાંણે પુરૂશ સર્વનાંમની પછી વપરાએલી મલેછે. આએ અર્થના ભુતકાલને સારૂ, ભુતકાલના કોઈ બી સેગાની પછી [illegible] ઓમના, અથવા [illegible] ઓમનાદ, બોલા પેલેઆમાં આવેલાછે. આએ સબદો એજ અરથને સારૂં કોઈ કોઈ વેલા વર્તમાંનના સેગાઓની પાસેબી વાપરેઆમાં આવેલાછે. એ વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછેઃ—

પેહેલ્લો પુરૂષ અનેકવચંનના દાખલા.

[illegible]

(કા૨૦) પણ હ
મેા હેવું ધારીએછે કે, જો હમેા તુહને પેાતાને એક દુર દેશના જાત્રા
કરનાર પુરૂશ તરીકે બનાવીએ, અને તું પેાતાને તે (ફેરમ) ની તા
બેદારી તથા ચાકરીમાં મશગુલ રાખે; તેા આએ દરજ્જેા શેાભાએ
થાઇ શકે; ૧૧૭ (કા૨૦) હમેા દીનથી વાકેફકાર બે ચેલાઓ તરીકે તાંહાં આવીએ
અને ખેાદાની તરફની મદદને સારૂં ખેાદાતાલાની તથા અમેશાસપં
દેાની ઘણી ઇઆદ અને આરાધના કરીએ.

બીજા પુરૂષ એકવચનના દાખલા.

૧૫૬. બીજા પુરૂશ એકવચંનને સારૂં આહ, આશ,
અથવા યા, અને આ, એવા અંત્યવર્ણો વપરાએલાછે.
એ અંત્યવર્ણોમાં શંસ્યાર્થની આ, ની પાસે બીજા પુરૂષ એકવચ
નનાં સર્વનામ તરીકે શ, અને હ, વપરાએલેાછે; તરીજા
આકારમાં પુરૂષ સર્વનામ પછી આ, વપરાએલેાછે; અને છેલ્લેા
આકાર બીજા પુરૂશનું જમીર નીકલી જાઇને ફકત આ, થી
રહેલેાછે. કેટલીએક વેલા યા, નેા આકાર ના જેવેા લખાંણની
અંદર આપણને મલેછે; એ વીસેના દાખલાઓ નીચે જંણાવેઆ પ
રમાંણે આવેલાછે:— (દદ૦) કારણ કે જો તું (તાહરાં)

દેલમાં બેહેમનને (ઈશ્વાને ભલા વીચારની સકતીને) સારૂચો સાથી કરસે, ઈશ્વાને (તાહારાં દેલમાં) તેહેને ઊતારસે, તેા તેથી સારી ચાલને સારૂ કીએા મારગછે અને નરસ ચાલને સારૂ કીહેા મારગછે, તે બેહુ મારગને તું સહમજસે. ॥૯ ॥૭ ⁄ ⁄ ⁄ (કાર૦) નેા તું માહારા જાંન અને બદનને ઈજા નહી ચેાંહાંચાડવાની કબુલાત આપેતેા હું (તુહુને) સાચું કેહું. ⁄ ⁄ ⁄ (વન૦ ૧૮ ૫૨૦) જાંહાંવેર તું જીવે તાંહાં વેર તું ખુશી ભરેલી જીંદગીથી જીવજે. ⁄ ⁄ (વંન૦ ૨) એટલેજે તું ચાલતી થા! ⁄ ⁄ ⁄ (મા૦ ગેા૦) તું રાહજંન જોલમગાર દરવંદ જીવતાંજીવત ફકીર તરીકે થજે; ⁄ ⁄ (કાર૦) હું શાહપુર છેઉં તે તું કેમ જાંણે; ⁄ ⁄ (મા૦ ગેા૦) કેાઈબી સવાલ તું તેહેને કરસેતેા તે તુહુને જવાબ વાલસે. ⁄ ⁄ (વન૦ ૧૯) ભલી મ જદીઅસાનીહદીનનેા તું ધીકાર કર, કે જેમ તે વદગન પાદશાહે (ખુબી) ચેલવી તેમ તું ખુબી ચેલવે. † ⁄ ⁄ (વંન૦ ૧૯) ઊગતાં જાહરેજે ની નજદીક તું જાએા સચેતમાંન જરતેાશત!

† આએ વચન અંધરમેનીઉનાછે અને તે પેગમબર અથેા જરતેાશત ને ફરેબ દેવાની ધારણાથી તેણે કહેચ્યા હતા.

આએ ઊપલા ફેરફારોમાં આવેલા [illegible] તથા [illegible] બોલો અવસ્તાના [illegible] તથા [illegible] એ બે બોલોના તરજુ મા દાખલ વપરાએલાછે, અને જેમ તેમાંથી બીજાપુરૂશ એકવચ નનાં જમીરને લગતો [illegible] હ, નીકલી ગએઆછે, તેમજ તેહેના ત રજુમા મથેથીબી બીજાપુરૂશનાં જમીરને લગતો [illegible] હ, અથવા ઈ, નીકલી ગએલી આપણા જોએઆમાં આવેછે.

૩ તરીજાપુરૂષના દાખલા.

૧૫૭. તરીજાપુરૂશનાં એકવચનને સારૂં [illegible] આદ્—[illegible] યા ફદ્–[illegible] આફદ્ અને [illegible] યાદ્–અથવા [illegible] યાદ્–એ પરમાંણે પાંચ તરેહના અંત્યવર્ણો વાપરેઆમાં આવેલાછે; તેહેમાં [illegible] આદ્ [illegible] યાદ્ અથવા [illegible] યાદ્, એ તરંણ આંકારોની ઊતપનતી અવ સ્તાના [illegible] આદ્ પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે, ફકત બીજા અને તરીજા આકારમાં વધારાનો ૩ ઈ, દાખલ થાએલી ધારેઆમાં આવેછે; પણ જો તેમ નહી હોએતો આશીર્વાદ અર્થમાં તરીજાપુરૂશ એકવચનને સારૂં વપરાએલા [illegible] યાદ્ ઊપરથી એ એમલો બનેલોછે, એમ આ પણે સહમજવું જોઇએછે. [illegible] યાફદ્ અને [illegible] આફદ્–એ આકારો અવસ્તાના એજ પુરૂષને લગતા પ્રત્ય [illegible] આફતે–ઊપરથી બનેલા છે; એમાં ફેરફાર માંતરે એટલો થાએલોછે કે પેહેલ્લામાં વધારાની ૩ ઇ, આગમચ આવેલીછે, અને બીજામાં [illegible] આ–નો એમલો થારેએક દ રજે ફેરવાઇને [illegible] થએઆછે. એ વીશેના દાખલાઓ નીચે લખો જણા વેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે. જેમકેઃ– [illegible]

(વન૦ ૭) જો પેહેલ્લી વખત દેવ પરસ્ત (ઈઆને ધાનેણુલ કતલ) નાં દરદને કાપે અને તેથી તે મરે, જો બીજી વખત દેવપરસ્તનાં દરદને કાપે અને તેથી તે મરે; જો તરીજી વખત દેવપરસ્તનાં દરદને કાપે અને તેથી તે મરે, તો તે (હકીમ) હમેશ સુધી નાલાએકછે; (વન૦ ૫) તે જે ઔરત (છે) તે ખોરાકમાંનો કી હો ખોરાક પેહેલ્લાં ખાએ?; (ઈજ૦ ૬૧) નેકી તે પુરૂશને હોજો કે જે હમેશે તુંહુને ઘણો આરામે; (દીન૦ ૬) ભલા લોકોની ભલાઈ ઊપર (ઈઆને સવાબનાં કાંમ ઊપર) શોક કરતો રેહે, કે જેથી તેહનું દેલ સમરે; (વન૦ ૧૫) જો કબુ છુપી રીતે ઐખતી આર કરેલું બચ્ચું જણમેતો મજદીઅસનાંનોમાંથી તેહનું વાલીપણું કોણ કરે?; (ઈજ૦ ૮) જો તે પુરતી ઊમરના અને ભણવાને સકતીવાંન મજદીઅસનાંનોમાંથી જે કોઈ આએ કલાંમો પઢવાને નહી પસંદ કરે; (દીન૦ ૬) જે પુરૂષ હમેશગીને લંગતી વસતુની ખોલ, અને પીછાંણ કરસેતો તે, મરતબો, વખાંણ, કઊીઅત, અને દોલતને બે

હતર ચીજ તરીકે હરગેજ ગણશે નહીં; [illegible] (ઈજ૦ ૧૧) જે કોઈ માહારા તે દરૂનને હાંણી પોહોચાડે, ઇઆ લુટે અથવા ચોરે, તો તેહનાં મકાંનમાં, નહી અથોરનાન, નહી રથેશતાર કે નહી વાશતરીઓશ જણમે. [illegible] (ઈજ૦ ૬૧) જે (ફરજંદ) માહા રાં મકાંનને, મોહોલ્લાને, ગાંમને, શ્હેરને અને ખંડને આબાદ કરે.

૧૫૮. આએ ઊપલા ફેકરામાં [illegible] ફરાદયાદ–બોલ વપ રાએલોછે તેહમાં ય-નો એમલો ા ના આકારથી લખેઆમાં આવેલોછે, તે અવસ્તાના [illegible] બોલના અંત્યવર્ણમાં વપ રાએલા નામને ક્રિયાપદની હાલતમાં લાવનારા [illegible] ને બદલે આવેલોછે. આએ એમલો **ફરાદયાદ** ને બદલે **ફરાફ્યનાદ** અ થવા **ફરાખ્યનાદ** કરીને પાછલથી વંચાએલોછે. [illegible] (આ૦ અર૦) અતરે કોણ આ રાધનામાં હમારાં નામ લીએ? [illegible] (વન૦ ૧૬) જો કે તે ઔરત ભુખી નહીં રેહે, એટલેજે પેટ ભરતું ખાંનું ખાએ; [illegible] (વન૦ ૧૯) તે ચોજદાથરેગર મરદ ફરી ફરીને ચેઆર વખત તેહને ધોએ; [illegible] (વન૦ ૭) જોઆરે વાદલ નહી થઈઊં હોએ ને તે (ગુજરેલાં) ઊપર સાએઓ નાંખેતો (તે નશશને) મારે.

૧૫૯. કેટલીએક વેલા ૧૭૭ આદ્–ને ઠેકાંણે ૫કત ـــ આ, મલે છે. જેમકે:- ـــ (વન૦ ૮) જો દુને માંટે કાંઇ નહી હોએતો પેદા કરે; ـــ (દીન૦) અગરજો તે જુઠું બોલનાર બોહું બોલવાને લગતો હોવાછંતાં તેહની બોટી ખબર આપવામાં અશો લોકોને શએદો બોંહ્યે તોપણ તેહને કબુલ રાખે નહી, અને તે જુ હું બોલનારની વખાંણ કરે નહી.

૧૬૦. એ સેવાએ કોઈ કોઈ વેલા વર્તમાંનકાલના તરીજાપુરૂષ એ કવચનના સેગાની આગલ આએ અર્થની નીશાંની દાખલ ـــ આ, ઉપસર્ગ તરીકે આવેલો આપણને મલેછે. જેમકે:— ـــ (વન૦ ૮) પછી અશો દશતુર તમો મજદીઅસનાંનોને તે મજદીઅસનાંન નસાસાલારો વીસે કેહે. આએ જગોએ અવસ્તાના વાચાદ્, બોલના તરજુમા દાખલ ـــ નો સેગો વપરાએલોછે. † એ સેવાએ કેટલીએક વેલા ધાતુને તરીજા પુરૂશનું પ્રત્ય લાગા પછી ૧૭૭ યાદ્, તેહની પાસે વાપરેલો જોએઆમાં આવે છે, અને તે વીસેના દાખલાઓ ઘણું કરીને વંદીદાદના તરજુમાં મધે

† વંદીદાદની ૧૫ મી પરગરદમાં સંશયાર્થની નીશાંની દાખલ વર્તમાંન કાલના સેગાની આગલ ـــ આ, ને બદલે ـــ અના, મલેછે, જેમકે; ـــ જાંહ શુધી તે બીજું સગ બોહું થાએ તાંહ શુધી તેહની જાલવણી કરે. આએ વાકયમાં અવસતાના બોલના તરજુમા દાખલ ـــ નો સેગો વપરાએલોછે.

થી આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] (વન૦ ૧૫) મજદીઅસ્તનાંનો મધેથી તેહેનું વાલીપ હું કોણ કરે. *

૧૬૧. તરીજા પુરૂશ અનેકવચનને સારૂં ઘણું કરીને [illegible] આન્દ્ અને [illegible] યાન અથવા [illegible] યાયાન, પ્રત્યએા વપરાએલા જોએઆ માં આવેછે; તેહેમાં [illegible] આન્દ્, એ આકાર અવસ્તાના [illegible] આ કુન્તે-ઊપરથી બનેલેા ધારેઆમાં આવેછે; અને [illegible] યાન્—અથવા [illegible] યાયાન્—એ આશીર્વાદ અર્થ માં તરીજા પુરૂશ અનેકવચનને સારૂં વપરાએલા [illegible] યાંન્, પ્રત્ય ઊપરથી બનેલેાછે. એ વીસેના દાખલા ઓ નીચે લખી જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે:— [illegible] (વન૦ ૧૫) ઓ પેદાના કરનાર! કેઆરે તે કુતરાંઓ પેાતાની મેલે જનદગી ભેા ગવનાર અને ખેારાક ખાનાર થાએ. [illegible] (વન૦ ૫) તાંહાંવેર કે પખ્શીઓ ઊડે ઈઆને ફરહર કરે, અને જાહાડ પાંનો નીકલે ઈઆને ઊગે; [illegible] (વન૦ ૬) હવી રીતે કે તેહેને અગત કરીને કાલઅુદને ખાનારાં સગ અને પરં દાંઓ ઓલખે; [illegible] (વન૦ ૬) ઓ પેદા ના કરનાર! જો તેઓ (તે જમીનને) હાડકાં, ખાલ, મુરદાર ગેાશત,

* એેજ પરગરદમાં ચેમ્મારે ઠેકાંણે અવસતાના [illegible] બરાબર બેાલના ત રજુમા દાખલ [illegible] ને બદલે [illegible] અને એેક ઠેકાંણે [illegible] હેવા એેમલાઓ લખ્યાએેલા મલેછે.

ચરકીન અને વેહતાં લોહીથી નહી તંપાસી જોએ; 𐬐𐬀𐬭𐬎 𐬀𐬵𐬌𐬎𐬀𐬵𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬵𐬌

હ્યાખ અને તોલમાં નથી. વલી હેવોજ એમલો મજકુર કેતાબની ૧૧ મી પુરશેશમાં શંશયાર્થ ભુતકાલનાં અર્થને માંટે પણ વપરાએલો મલેછે. જેમકેઃ- 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬀𐬵 𐬀𐬵𐬀𐬙 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬀𐬵 𐬀𐬵𐬀𐬙 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬀𐬵 𐬀𐬵𐬀𐬙 નેઆરથી તે સવાબ પોંચેછે તેઆરથીજ તે ગુનાહને ઊખેડી નાંખવાને સારૂં છે, જો તેઓએ તે (સવાબ) ગુનાહને ફેરવી નાખવા તથા ગુનાહની તોજશ થવા સારૂં કીધો હોએતો.

૧૬૩. જેવારે નામ તથા વીશેષનને અકર્મક ક્રિયાપદના સેગાઓની મારફતે સંશયાર્થની હાલતમાં વાપરેછે તેઆરે જો તે નામ અથવા વીશેષણ એકવચનમાં હોએતો 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 અથવા 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 નો સેગો તેહની પાસે લખેઆમાં આવેછે, અને અનેકવચનમાં હોએતો 𐬀𐬵𐬀𐬙 અથવા 𐬀𐬵𐬀𐬙 નો સેગો તેહની પાસે વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ— 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬀𐬵 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬀𐬵 𐬀𐬵𐬀𐬙 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬀𐬵 𐬀𐬵𐬀𐬙 (વન૦ ૩) જો કશુ તેહેમાંની કોઈ ચીજ (ઈઆને કોઈ ગુનાહ) હેવો હોએ, કે તે પાછો હટી નહી સકેતો તે ગુનાહ તે જુદદીન ભલી દીનમાં આવે તોપણ તે ઊપર રેહે; 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬀𐬵 𐬀𐬵𐬀𐬙 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 𐬀𐬵 𐬀𐬵𐬀𐬙 (વન૦ ૬) જો તે મજદીઅસનાંનો પઈસાથી સકતીવાંન હોએ, અને જો ચાહેતો પથરનું (બનાવે); આએ ફેકરામાં 𐬀𐬵𐬀𐬙 ની એબંારત અવસ્તાના 𐬀𐬵𐬀𐬙 તવાંનં, બેાલના તરજુમાં દાખલ વપરાએલીછે.

૧૬૪. કોઈ કોઈ વખતે 𐬀𐬵𐬀𐬙, અથવા 𐬀𐬵𐬀𐬙 ને બદલે અનેક વચનમાં 𐬐𐬀𐬥𐬀𐬭𐬌𐬯𐬀𐬙 વપરાએલો જોએઆમાં આવેછે; પણ તે વેલા તે

વાકયમાં તેહની આગલ અનેકવચનનું જમીર જરૂર કરીને લખેલ્યા માં આવેછે. જેમકે:- [illegible] (વન૦ ૬) ઓ પેદાના કરનાર! જો તે મજદીઅસનાંનો ફલવંત જમીનને પાંણી સીપવા, ખેડવા અને બી વાવ્વા ચાહે.

૧૬૫. આએ ઊપર જણાવેલી વીગત સેવાએ ઘણી વેલા સંશયાર્થની નીશાંની નીકલી જવાથી તેહને લગતા સેગાઓ સાદા વરતમાંન ના આકારમાં લખેલા આવેછે. ભુતકાલ અથવા ભુતકરીદંતના સેગાઓની પછી સંશયાર્થને સારૂ [illegible] અથવા [illegible] ઓમનાદ–અને [illegible] ઓમના– તથા [illegible] અને [illegible] એવા શબ્દો વાપરેલ્યા માં આવેછે. તેમાં પેહલ્લા તરણ શબ્દોમાં સંશયાર્થની નીશાંન તરીકે [illegible] આ, વપરાએલાછે, અને છેલ્લા તરણમાં તે વીસેની કોઈ નીશાંની નથી; પણ તેઓ સંશયાર્થને સારૂ વપરાએલાછે હવું તેહને લગતા વાકયની રચના ઊપરથી જણાએછે. અને તે વીસેના દાખલાઓ નીચે લખી જણાવેલ્યા પરમાંણે આપણને મલેછે. [illegible] (ખુંન૦) જો કંબુ કહીઊ હોતે, તો દેવો ભેદને જાંણી સકતે, અને નોકસાંન કરી સકતે. [illegible] (વન૦ ૫) જેહરે પરંદાંઓ ઊડેઆં હોએ, જોહાડ પાંન ઊગેઆં હોએ, અને પવને જમીનને સુકવી હોએ;

(વન૦ ૭) જેમકે તેહેનો જીવ તેજ વખતે ગીઓ હોએ તેમ; (કાર૦) તમારા જેવા ખુનેરગ ઘરસ્થ (હમારીથી) મરણ પાંમે તે હમોને ઘટતું નથી; (વી૨૦) મહને તુંએ ખુબી અને નેકી કાંએ નહી સીકવી, કે હુંએ ખુબી અને નેકી કરી હતેતો, આએ હલાકી ભોગવ્વાને લાએક નહી થતેં; (વન૦ ૮) જેમકે તનોમદ દુનીઆંમાં દશ હજાર બલતા આતશને તેણે દાદગાહમાં ચોં હોંચાડેઆ હોએ; (દીન૦ ૬) જો કબુ ઘણો મુશ્લેસ્ત થએઓ હોતતો હુંએ મુશ્લેસ્તીથી ઘણી ઈજા જોઈ અને ભોગવી હોત; (વન૦ ૫) તેહેને સારૂ જે કાંઈ પેદા કરીઉં હોએચ તે તેહેને ઊદીઓગથી મલેચ; (વન૦ ૭) જો ઊનનો તકીઓ અને બીછાનું સઘલું તેસાથે લાગેલું હોએતો તે એકમલતું છે; (વન૦ ૮) તે બેહુ હરકોઈ હોએતો ચાલે, એક મરદ અને એક ઓ તર હોએતો ચાલે, અને વલી બંધે ઓરત હોએ તે (બી) ચાલે. ૯૪

(કા૨૦) જો તારામાં કાંઈણી માએઆ હોએતો૰હમારો એલાજ ક૨; આએ અર્થમાં કેટલાએક વાકયઓ શરત્ય હાલતની અંદર રચેલા આપણને મલેછે, જેહમાં પેહેલાં ક્રિયાપદનો હાધાર તે વાકય મધેનાં બીજાં ક્રિયાપદ ઊપર રેહેછે. જેમકે :— 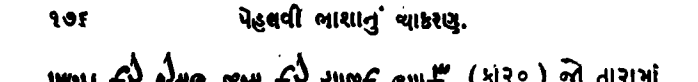 (વી૨૦) જો માહરે વીશે મત પડેતો હું ખુશીથી તે અશો૰લોકોના મકાંન તરફ જાઉં. 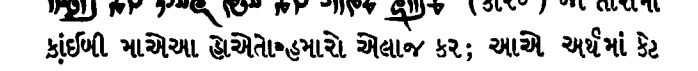 જો હોકમ હોએતો૰ રવાંનને લગતી આરાધના ક૨ું; 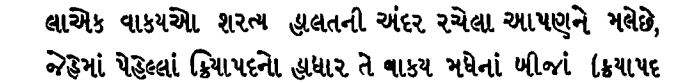 (કા૨૦) જો ખોદાતાલા ઈરાંન શેહેરને લગતાં ખો૰રેહને આપણી મદદે મોકલશેતો આપણ છુટકારો પાંમશું. 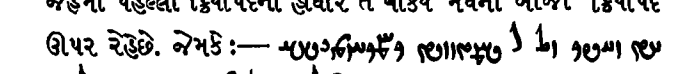 (ખુન૦) જો તરંણ પગનું અમના પાંણીમાં નહી હોતતો દરીઆમાંથી સઘલું પાંણી ઘટી ગીઉ હોત; 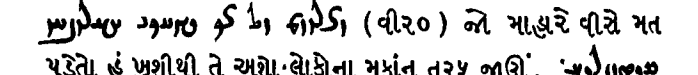 (વન૦ ૧) ઓ સ્વેતમાંન જરતોશત ! જો હું એ ખુશી આપનારી જગાને પેદા ક૨ી નહી હોતતો કોઈ ઠેકાંણે ખુશી અપાત નહી.

૧૬૬. ઊપર જણાવેલી રીતીઓ સેવાએ સંશયાર્થને લગતી 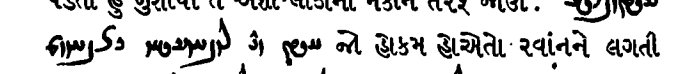 આં, એ અર્થની મતલબ જણાવ્વા સા૨ પુરૂષ સર્વનાંમોનો સા થે જોડાઇને 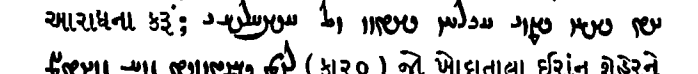 આએ આકા૨માં લખાએલી મલેછે. જેમકે :— 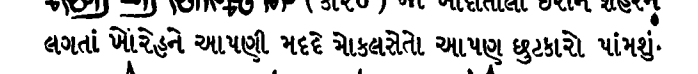 (વન૦ ૨) તેઆરે જમશેદે વીચા૨ીઉં

કે જે ગોશ વીસે મને અહુરમજદે કહીઊંછે તેને લગતું કાંમ હું કે
મ કરૂં; 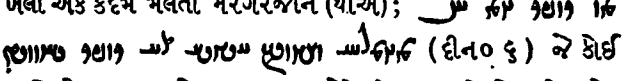 (કા૨૦) ચાલો આએ સારૂં (શેકારી) જંગલછે, અને
અતરે ગોરણી ઘણુંછે, તાંહાં હું અને તું સરસાઈ અને નરસાઈની
ફરીને અજમાએશ કરીએ, અને (આપણી) ચાલાકી બતલાવીએ;
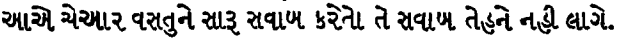 (વન૦ ૩) (નસાની વસતુને) એખલો એક કદમે ઊઠાવે અને એ
ખલો એક કદમે મેલેતો મરગરજાંન (થાએ); 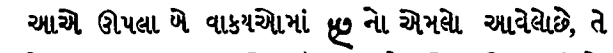 (દીન૦ ૬) જે કોઈ
આએ ચેચાર વસતુને સારૂ સવાબ કરેનો તે સવાબ તેહને નહી લાગે.

આએ ઊપલા બે વાકયઓમાં 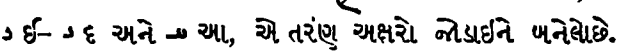 નો એમલો આવેલોછે, તે
ઇ– દ અને આ, એ તરંણ અક્ષરો જોડાઇને બનેલોછે.
એ એમલો કોઈ વેલા 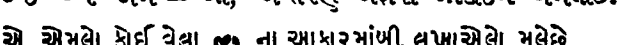 ના આકારમાંથી લખાએલો મલેછે.

૧૬૭. ઊપર લખી જણાવેલી રીત સેવાએ 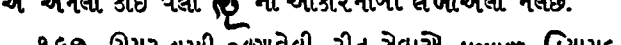 ક્રિયાપદ
ના તરીજા પુરૂષ એકવચનમાં આ, નો આકાર ૩ દ, ની સાથે
લગાડવાને ઠેકાંણે તે ક્રિયાપદને લગતા ધાતુના વચલા અક્ષર સાથે કે
ઈ કોઈ વેલા જોડીને લખેઆમાં આવેછે. જેમકે:— 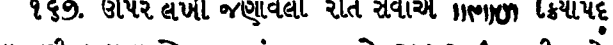
(મા૦ ગે૦) જે કોઈ આએ દુનીઆંમાં સવાબ નહી કરે તો તેહને
તાંહાં (આવતી જેહાનમાં) મદદ નહી મલે.

આશીરવાદાર્થ.

૧૬૮. હમેાએ ઊપર લખી જણાવેલા ચેચાર અર્થો સેવાએ આ

એ ભાષામાં પાંચમો આશીરવાદાર્થછે; પણ તેહને વાસતે કોઈ નવા પ્રત્યએા વાપરેઆમાં આવેલા નથી, કેમકે જેમ અવસ્તાના બીજા શકયાર્થની અંદર તરીજા પુરૂષનો અંત્યવર્ણ 𐬉𐬌𐬌 યાદ્, આશીરવાદાર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તેહનેજ આધારે પેહલવીમાંથી ત્રે શકયાર્થનો પ્રત્ય 𐬉𐬌 અથવા 𐬉𐬌 યાદ્, એવા આકારથી આશીરવાદાર્થને સારૂ વાપરેઆમાં આવેલોછે. એ સેવાએ કોઈ કોઈ વેલા બીજા પુરૂષ એકવચનમાં 𐬉𐬌 યાશ—અથવા 𐬉 યા, પ્રત્યએા આશીરવાદાર્થની મતલબને સારૂ વપરાએલા મલેછે, તે અવસ્તામાં 𐬉𐬌 યાઽ—પ્રત્ય, જે બીજા શકયાર્થની અંદર બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ વપરાએછે, અને તે સંકેતા અથવા આશીરવાદાર્થને સારૂથી આવેછે, તે ઉપરથી બનેલો આકારછે. એ વીસેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે:- 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 (ઈજ૦ ૮ હા.) તે અહુરમજદની પોતાની તરફનો બદલો નેકીની મારફતે હમોને પોંહચો, (ઈઆને હમોને મલો.) 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 (ઈજ૦ ૬૨ હા.) એ રવેશે તે ભલા મરદને ભલાઈનો બદલો પોંહચો (ઈઆને મલો;) 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 (ઈજ૦ ૬૨ હા૦) હવે આએ મકાંનથી ગોસપંદનો અઘટારો થજો, ઈઆને ગોસપંદનો ટોલો માં ઘટતો; 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 𐬉𐬌𐬌 (ઈજ૦ ૬૪ હા.) જે તાહરી હમેશાં યાદ કરે, તે મરદ

---

† " આએ વાકીમમાં 𐬉𐬌 એ એમલો 𐬉𐬌 યાદ-ને બદલે બએમામાં આ વેલાછે.

ને નેકી પોહચ્ચો; (ઈજ૦ ૬૪ હ.) એટલેજે મારા પગથી દરએક કાંમ કરાઈ સકે;
(ઈજ૦ ૬૪ હ.) કે મારીથી ઊંઘમાંથી જલદી ઊઠી સકાએ; (ઈજ૦ ૬૫ હ.) એટલેજે હમારીથી રખાઈ સકે.
(ઈજ૦ ૬૫ હ.) હમોને સપાવત રેહો ઈઆને હમોને ચીજ અપાતી રેહો;
(ઈજ૦ ૬૫ હ.) એટલેજે તેથી ઈજદો હમારી તરફ નેકીનો બદલો પોહચાડતા રેહો; (ઈજ૦ ૧૧ હ.)
એ રવેશે તું વગર ફરજંદનો થજે, અને તારી સાથે તેજ બદનામી રેહજો; (મા૦ ગો૦) ઓ ગુનાહ ભરેલા જોલમગાર રાહજંન! તું જીવતાં જીવત ફકીર થજે, અને મરતાં વાર દોજખમાં પડજે.

૧૬૯. ખુદન, ક્રિયાપદ ઊપરથી બનેલો નો સેગો કાએદા પરમાંણે બીજાદ કરીને વંચાવો જોઈએ; પણ તેહને બદલે ય, નીકલી જાઈને તે બાદના ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે, અવ સતામાં એને મલતો ખુયાદ-બોલ વપરાએછે, અને તેમજ બીજા પુરુષ એકવચનને લગતો સેગો ખાશ, કરીને વાંચેઆ

† આએ જગોએ એમનીબાદને બદલે એમનીબ્યા, બોલ વપરાએલાછે.

માં આવેછે ; જેને મલતા ફારસીમાં ـد અને ـش લાગતો ઊપલા અરથને સારૂ વપરાએલાછે.

દમાંન-કાલ.

૧૭૦. પેહલવી ભાષામાં વર્તમાંન અને ભૂત એવા બે મુખેઅ કાલછે. જેમ અરબીમાં فعل માજરે, ના સેગાઓ વર્તમાંન અને ભવીષય, એ બેહુ કાલને સારૂં વપરાએછે, તેમ પેહલવીમાં વર્તમાંનને લગતા સેગાઓ ભવીષયને માટે એકસરખી રીતે વપરાએલાછે; અ ને તેઓના વર્ગને લગતા બીજા કાલોનાં રૂપો તેઓની પાસે 𐭫𐭠𐭥 બુદન, 𐭫𐭠𐭥𐭥𐭱 જહુનતન- 𐭫𐭠𐭥𐭮𐭮𐭲 ઈસ્તાદન, 𐭫𐭠𐭥𐭲𐭩 જકવીમુ નતન, અને 𐭲𐭥 હોમન-ઈ૦ સહાયકારક ક્રિયાપદોના સેગાઓ આ વેઆથી, અથવા ઊપસર્ગો આગલ મેલેઆથી બનેલાંછે.

વર્તમાંન.

૧૭૧. વર્તમાંનકાલના પરકાર તરંણછે; એક **વર્તમાંન**, બીજો **અપૂર્ણ વર્તમાંન** અને તરીજો **રીતી વર્તમાંન** છે ; તેમાં ધાતુ અ થવા આજ્ઞાર્થના બીજા પુરૂષ એકવચનના સેગાને છેડે નીચે જણા વેલા પુરૂષ સર્વનામોને લગતા પ્રત્યએ લગાડવાથી વર્તમાંનકાલ બ નેછે; જેમકે 𐭩𐭫𐭥 વીનાર–અને 𐭥𐭣𐭲 વાદુન- એ ધાતુઓને નીચે જણાવેલા અંત્યવર્ણો લગાડો ;—

પુરૂષ	એકવચન.	પુરૂષ	અનેકવચન.	
૧	ـم	૧	ـيم	
		૨	ـيت	
૨	ـى	૩	ـند	અવસ્તા ઉપરથી બનેલાં ક્રિયાપદમાં આએ બે રીત મલેછે ; પણ સેમ ટીકમાં ફકત ૩ મલેછે.
૩	ـد	૩	ـنـد	

૧૭૨. આએ ઊપલા પ્રત્યએા અવસ્તામાં વર્તમાનકાલને સારૂ વપરાએલા અંત્યવર્ણોને મલતા આવેછે; પણ તેહમાં તફાવત માંતરે એટલોજછે કે તરંણે પુરૂષ સર્વનાંમોનાં એકવચનને છેડે અવસ્તા મ ધે પરસ્મૈપદમાં ઃ ઈ; અને આત્મનેપદમાં 𐬐 એ, આવેછે, તે પેહલવીમાંથી નીકલી ગએલીછે. જે વીસેનો વીચાર નીચે જણાવેલા કોઠા ઊપરથી વાંચનારને જણાસે. જેમકે:—

	અવસ્તા એકવચન		તેહનું પેહલવી.
	પરસ્મૈપદમાં.	આતમનેપદમાં.	
પુરૂષ ૧	𐬀𐬌 મી,	𐬐 એ, ...	𐭬 મ્
૨	𐬎𐬌 હી,	𐬐𐬎 હે, ...	𐭩 ઈ્
૩	𐬙𐬌 તી,	𐬐𐬙 તે, ...	𐭮 એદ્
	બ્યનેકવચનમાં.		બ્યનેકવચનમાં.
૧	𐬨𐬀𐬨𐬀 મહી,	. . . . .	𐭬 ઈમ્
૨	𐬙 ત, }	. . . . .	𐭮 ઈત્
	𐬚 થ, }	. . . . .	
૩	𐬀𐬙𐬀𐬙𐬌 અન્તી,	𐬐𐬙𐬀𐬙𐬌 એન્તે,	† 𐭩 ઈન્દ્ }
			𐭥 ન્દ્ }

૧૭૩. આએ ઊપલા પ્રત્યએામાં બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂ જે 𐭩 હ્ ને બદલે પેહલવીમાં 𐭩 ઈ, થાઈછે, તેહનો સબબ પેહલવી અક્ષરોમાં 𐭩 હ્ અને 𐭩 ઈ, નો એકસરખો આકાર હોવાને લીધે બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. તરીજા પુરૂષ એકવચનના પ્રત્યમાં 𐭮 ત, નો આગલ ઃ ઈ, આવેલાછે તે અવસ્તાના કાએદા પરમાં ણે 𐭮 ત, નો આગલની પુશતીની ઃ ઈ, ને લગતીછે. આએ ઃ ઈ,

† 𐭩 ઈન્દ્-એ આકાર ધરીને અવસ્તાનાં ચોથા વર્ગનાં ધાતુ ઉપરથી બનેલાં ક્રિયાપદના પ્રયોગોમાં મલેછે.

નો ઉચ્ચાર 𐭩 ને બદલે 𐭠 નો કરેઆમાં આવેછે, તે 𐭥 𐭩, ની આગલનો ધાતુનો છેલ્લો અખશર મક્તુહ હોવાને લીધેછે. પેહલ્લા અને બીજા પુરૂષનાં અનેકવચનને સારૂં 𐭬 ઈમ્ અને 𐭯 ઈત્– 𐭲 ત્મએા વપરાએલાછે, તેમાં 𐭬 મ્ અને 𐭯 ત્ 'ની આગલ આવેલી 𐭥 ઈ, અવસતાને મલતી આવતી નથી, માંટે ધારેઆમાં આવેછે કે સેમીટીક ભાષામાં નામને અનેકવચનની હાલતમાં લાવ્વા સારૂં તેહ ની સેવટે 𐭩–અથવા 𐭠𐭲 લગાડેઆમાં આવેછે, તેમ પેહલવીમાં પે હલ્લા તથા બીજા પુરૂષ એકવચનનાં સર્વનામ 𐭬 મ્ અને 𐭯 ત, ની આગલ 𐭥 ઈ, તેહનું અનેકવચન બનાવ્વા સારૂં વાપરેઆમાં આવી હોએ; કેમકે તેહને લગતી સાબેતી આપણને અવસતા મધેથી મલ તી નથી. તરીજા પુરૂશનાં અનેકવચનને સારૂં 𐭠𐭲 𐭭𐭣, અથવા 𐭠 અંદ, પ્રત્યએા વપરાએલાછે, તે અવસતાના 𐭠𐭲𐭭𐭣 એન્તે, અથવા 𐭠𐭲𐭭 અન્તી, ને મલતા આવેછે–અને આએ સઘલાં પુરૂષ સર્વનામો સાથે વપરાએલા વર્તમાનના દાખલાઓ પેહલવી પુશતકો માં આપણને આએ રીતે મલેછે. જેમકે:—

પેહલ્લો પુરૂષ એકવચન.

𐭩𐭥𐭫𐭠𐭲 𐭬𐭠 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭥 𐭠𐭲 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭥 𐭠𐭲 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 (ઈ૦ હ૦. ૧૦) એા અશોઈની ઊત પનતી કરનારા અશો હોમ, હું તુહને આએ માહરૂં સરીર આપું, (ઈઆને માહરી જાતને તાહરી તરફ પેદા કરૂં) કે જે મહને સુંદર દેખાએચ; 𐭩𐭥𐭫𐭠𐭲 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭥 𐭠𐭲 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 𐭪𐭠𐭲𐭠𐭭 (ઈ૦ હ૦. ૨૬) અશો લો કોનાં ખુબીવંતાં, સુરાં, વેરધીનાં કરમારાં પેરોહરોને હું વખાણું છે

ઘીં, બોલાઉં છેઉં, પોતાનાં કરી ગણું છેઉં અને ઇઆદ કહું છેઉં.

બીજો પુરૂષ એકવચન.

(ઈ૰ હા. ૯) ખુબીવંતું આપનાર, એટલેજે તું ખુબી ભરેલી વસ્તુ આપેછે; (વ૰ ૧૯) જે ચીજ તું પોતે કરવાને ચાહતક તે હું હમોને પરમાવેછે.

તરીજો પુરૂષ એકવચન.

(ઈ૰ હા. ૯) દુરૂ હોશનો અરથ એછેકે તે આદમીઓનાં રવાંનથી ઈજાને દુર રાખેછે; (વન૰ ૫) જે પરમાંણે મોહોટું જાહોડ નાખલાં જા હોડને ધાંકેછે તેમ. (કાર૰) અરદેશેર સાહમજેઓ કે અરૂ દલાંત ખુરી નેમ તથા ખરાબ મતલબને સારૂં (એમ) કેહેછે.

૧૭૪. તરીજા પુરૂશનાં એકવચનને સારૂં એદ્-પ્રત્યછે; પણ પાછલથી તે નરમ ઉચ્ચારમાં વપરાવાને લીધે તેહમાંથી ઇ ઈ, નીકલી જાઈને ન ને બદલે ઁ દ, લખેઆમાં આવેલોછે; ને વીશેના કેટલાએક દાખલાઓ અવસ્તાના પેહલવી તરજુમાં મધે ત થા કેતાબોમાં આપણને મલેછે. જેમકે:— (વન૰ ૪) પેહલ્લાં તે બોલવાથી કોલ કરે; (વ૰ ૫) પાંણી તેહને નીચે ઘસડી લેઈ જાએચ, એટલેજે તેહને નીચે તલીઆં માં લેઈ જાએચ;

(વન૦ ૫) ઓ દાદાર ! જેઆ રે ગરમીની ફરજ બજાવેચ અને ઠંડીની મોસમ આવેછે, આએ પા છલા વખતના એમલાઓ ઉપરથી ફારસીમાં ، , ઈ૦ સેગાઓ તરીજાં પુરૂશનાં એકવચનને સારૂં વપરાએલાછે.

પેહલ્લો પુરૂષ અનેકવચન.

(વી૨૦) આએ ઈજશને તથા બાજ, આફરીગાંન અને કીરીઆ ** આપણે કરવામાં લા વીએછે તે ઈજદોને પોંહોંચેછે કે દેવોને; (ઈજ૦ ૩૫ હુ૦) એ રવેજો તમારી દીનને હમો એખતીઆર કરીએચ, અને વલી બીજા ઓને (તેહની) સહમજ આપીએચ; (કા૨૦) તેઓની પછવાડે તું ઘણો જલદી જાએ, પણ હમો નહી જાણતા કે તેથી તું સરસ થાઈ સકે.

બીજો પુરૂષ અનેકવચન.

(વન૦ ૭) તમો જે આદ મીઓ છેઓ તે જાણોચ, અને સહમજોચ, અને ખાધા પછી વલી ફ રીને (તે ખોરાક વીસેનો) વીચાર રાખો છેઓ; (વી૨૦) દરએક ચોખાંઈ તથા પવીતરાઈ જે તમો કરો છેઓ ,અને રાખો છેઓ, તે સઘલું કાએદાસર રાખો છેઓ.

તરીજો પુરૂષ અનેકવચન.

𐭥𐭲 𐭱𐭬𐭩𐭭 𐭪𐭥𐭱 𐭥 * * 𐭥𐭲 𐭠𐭩𐭥𐭭 𐭪𐭥𐭩𐭱𐭪𐭥𐭩𐭱𐭪𐭥𐭩 ।।૪
૫।૭ ૫૦૪૭૭ 𐭪𐭥𐭱 𐭩𐭥 (વન૦ ૫) પાંણીઓ પોતીક (નાંમના) દરીઆમાંથી ફરાંકનત (નાંમના) દરીઆમાં સ્રશઈથી વેહ્છે;
૫૦૪૭૭૦૫ 𐭪𐭥𐭱 𐭪𐭥 * * ૫૦૪૭૭૦૫ 𐭩𐭥𐭱𐭪𐭥𐭩 𐭥 ૫૦૪૭૭૦૫
૫૦૪૭૭૦૫ ૫૦૪ 𐭥𐭲 𐭩𐭥 ।।૫ 𐭠𐭩𐭥𐭭 𐭪𐭥𐭱 (વી૨૦) આદમીઓ ગુજરેલાં ઓની પછ્વાડે * * અંણઘટતી રીતે જે આંસુ નાંખેછે, તેથી એ નદીમાં વધારો થાએછે. ।।૫૦૪૭૭ ૫૦૪૭૭ ૪૭૫ .૫૦૪૭૭ 𐭥𐭪𐭱
૫૦૪ 𐭪𐭥𐭱𐭪𐭥𐭩 ।।૫ † ૫૦૪૭૭૦૫ (ઈ૦ ૨૩ હા.) ખાંનાંમાં લોકો જે અંણદીઠ લેજજત જોએચ તે તેહના વસીલાથીછે; ૫૦૪૭૭૦૫ ૫૦૪
।।૫૦૪૭૭ ।।૫૦૪૭૭૦૫ ૫૦૪૭૭૦૫ 𐭪𐭥𐭱 𐭩𐭥 𐭪𐭥𐭱 𐭪𐭥𐭩𐭱𐭪𐭥𐭩 (ઈ૦ ૧૬ હા.) જે પવીતર ૩૩ સરદાર તરીકે હાવનીમનીં આસપાસ ઘણા નજદીકથીછે.

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

૧૭૫. વર્તમાંનકાલની ચાલુ અને ચોકસ હાલત સ્રહમજાવ્વા સારૂં પેહ્લવી ભાષાનાં પુસ્તકોમાં વર્તમાંનના સેગાઓની આગલ 𐭪𐭥𐭱 અથવા ૫૦૪૭૭ હોંમે, એવા બે ઊપસર્ગોમાંનો કોઈબી ઊપસર્ગ મેલેઆમાં આવેલોછે. 𐭪𐭥𐭱 હોંમે, એ બોલનો અર્થ 'હમેશે' નો થાએછે, તેજ મતલબને ધેઆંનમાં રાખીને ચોકસ વર્તમાંનના અર્થની સ્રહમજ બતલાવ્વા સારૂં એ ઊપસર્ગને વર્તમાંનના સેગાઓની આગલ વાપરેઆમાં આવેલોછે. ફારસી ભાષામાં ચોકસ વર્તમાંનની સ્રહમજ

† સેમીટીક ક્રિયાપદના સેગાઓમાં હમેશ તેહનાં ધાતુમાં આવેલાં ૫. ને લીધે અનેકવચનને લગતા । ન, સમાસ હાલતમાં રેહછે.

આપવા સારૂ ﻣﻰ હમી, અથવા ﻣﻦ મી, હેવા ઊપસર્ગો વપરાએલા છે, તે ઊપલા પેહલવી બોલો ઊપરથી નકલ કરેલાછે. આએ ઊપ સર્ગો સાથના દાખલાઓ આપણને અવસ્તાના પેહલવી તરજુમા સેવાએ પુશતકોનાં લખાણમાં વારેઘડીએ મલેછે, અને તે આએ રી તેછે:— ﻣﻦ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ (કાર૦) અરદે શરે (અચરત થાઈને) કહીઊંકે તું સું કેહ્ય!; ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ ﻣﻰ

રીને કપાએછે (ઈઆને દેજખમાં જવાનો મારગ બંદ થાએછે.) (દાદ૦) જે કોઈ શખશ કાંઈ બદલો મેલવેછે, તે બદલો (તેહની) જીનદગીનું લગનો (એટલેજે તેણે આએ દુનીઆમાં કરેલાં કાંમોનો) છે. (દાદ૦) તેઓની અંદરથી બીજાં પાંણીઓ તરેહવાર રીતે વેહ્છે.

રીતિ વર્તમાંન.

૧૭૭. રીતી વરતમાંન, એક કાંમ વર્તમાંનકાલની અંદર ચાલુ હાલતમાં હોએચ તેહની સહમજ આપેછે. અને તેહને સારૂં ભુતકિદંત અથવા ભુતકાલના સેગાની પાસે અથવા ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— (દાદ૦) જેમ બચું માએનાં પેટમાં વધતું જાએછે તેમ; (વન૦ ૩) જે અનાજ વાવેચ તે અશોઇને વાવેચ, ઈઆને તેહની રોપની કરતો રેહ્ચ; (ઈજ૦ ૧૯) અહુરમજદની હકુમતને સહમજતો રેહ, એટલેજે તે પોતાની જાત ઉપર અહુરમજદને ખોદા તરીકે રાખતો રેહ; (ઈજ૦ ૧૯) એટલેજે તે બા થાએાને ચાલુ રાખતો રેહ્ચ; (વન૦ ૧૧) એટલેજે તેઓ ગોસપંદોને સારૂ આએ ઓતમ કાંમ કરતા રેહ કે

(તેઓનું) ચારીંગે બનાવે; ||||| ||| |||

(વી૨૦) એટલેજે નેક કરણીના ખવાસને લીધે તે (આતમ્) જગોએ હું પોંહ્ચેઓ. (દાદ૦) જેઆરે શેહરેવર મહીને હું શીરાજમાં આવેઓ.

અપૂર્ણભૂત.

૧૮૦. અપૂર્ણભૂતને ફારસી વ્યાકર્ણમાં استمراری ماضی નું નાંમ આપેઆમાં આવેલુંછે, અને તે ગુજરેલા વખતમાં એક કાંમની ચાલુ હલત બતલાવેછે. આએ કાલની સહમજને સારૂં પેહલવીમાં ભૂતકા લના સેગાની આગલ 𐭮𐭩𐭥 અથવા 𐭮𐭩𐭥 હમે, નો ઊપસર્ગ મેલે આમાં આવેછે; અને તે વીસેના દાખલાઓ આપણને નીચે જણા વેઆ પરમાંણે મલેછે:—

𐭮𐭩𐭥 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭩𐭱 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥𐭲𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥𐭲𐭩𐭥 (દીન૦ ૬) તેઓ એકઠા મલીને અવસતાઓજંદ પઢતા હતા; 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥𐭲𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥𐭲𐭩𐭥 𐭪𐭫𐭮 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥𐭲𐭩𐭥 𐭪𐭫𐭮 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱 (દીન૦ ૫) બેહુ જણ ઊચે દર જેની ધરમને લગતી કેલવણી આપવા, અને દીનના હોકમને લ ગતું કાંમ બજાવ્વા સારૂં ઘેરેઘેર જતા હતા; 𐭪𐭫𐭮 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱 𐭮𐭩𐭥 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭮𐭩𐭥 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱 (વી૨૦) એક ઓરત નાં રવાંનને હુંએ જોઈઊં કે જેહનાં સઘલાં સરીરને ખરપ્રસતરો ખા તાં હતાં; 𐭪𐭫𐭮 𐭪𐭫𐭮 𐭩𐭱 𐭪𐭫𐭮 𐭪𐭫𐭮 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭩𐭱 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭩𐭱 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭩𐭱 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱 (ખુન૦) એ રીતે કેખોસરોની હકુમ તલેર આતુનગોશસ્તપ આલમને આસરો આપતો હતો;. 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭩𐭱 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭩𐭱 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭪𐭫𐭮 𐭮𐭩𐭥 𐭩𐭱𐭲𐭥 𐭩𐭱

𐭬𐭩𐭭𐭲𐭥𐭩 (કા૨૦) તેઓ બધેારને વખતે તેજ પવંનની માફક જ તાં હતા, અને તારાં કરતાં બેહદ ચાલતા હતા.

પૂર્ણભૂત.

૧૮૧. પૂર્ણભત—આએ કાલ એક કાંમની કીરીઆ ગુજરેલા વખતની અંદર પુરી થાઈ ચુકી હોએ, તેંહની આપણને સહમજ બત લાવેછે, અને તેહનું રૂપ કોઈબી ક્રિયાપદના ભુતકાલની પાસે 𐭩𐭲𐭥𐭩𐭥 જાહ્યુનતન, અથવા 𐭩𐭲𐭥𐭩 બુદન, અને 𐭩𐭲𐭥𐭩𐭮 વજરૂનતન, ક્રિયા પદના ભતકાલનો સેગો આવેઆથી બનેછે; જેમકે 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 કેહી રેહો, 𐭩𐭲𐭥𐭩𐭮 𐭩𐭲𐭥𐭩 જતો રેહો; ઈ૦ જે વીસેના દાખલાઓ આ પણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩𐭮 𐭩𐭲𐭥𐭩𐭮 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 (બુન૦) તેઓથી ૩૦ દાહડા ખોરાક જતો રેહો; 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 (બુન૦) જેઆરે તે (અહુનવરના) તરંણ ભાગેામાંનેા એક બેાલી રેહો, તેઆરે ગનામીનેા પેાતાને માંટેની ધારતીથી અંદર ભરાએા; 𐭩𐭲𐭥𐭩 (બુન૦) જેઆરે તેઓ દુધ પી રેહાં તેઆરે મશી અએ મશીનેને કંહીઊં કે મને તેથી ખુશી ઊપજ્છે; કારણ કે હુંએ (એ પરમાંણેનેા ખોરાક) ખાધેાતેા નહીં; 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 (ઈજ૦ ૪૧) એટલેજે પ વીતરાઈની વખાંણ થાઈ, તેજ દેવની હલતનેા ધીકાર થાઈ ચુકેા; 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 𐭩𐭲𐭥𐭩 (કા૨૦) અરદવાંને જાંણીઊં કે અરદેશરની સાથે તેહની દાસી ના

સી ગેઈ; ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ ꯑꯣꯏ ꯅꯣꯡꯄꯣꯛ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯃꯁꯨꯡ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ ꯑꯣꯏ ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ (કા૨૦) તુંને (જેઓ) મરાઈ ગીઆ તેઓ વીસે કરસી દાજ્ જે ગમ નથી.

૧૮૨. આએ કાલની અંદર જેઆરે અશલ ક્રિયાપદનો સેગો ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ જહ્વુનત્—આવેલો હોએચ તો પૂર્ણભૂતની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં તેહની પાસે ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ, અથવા ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ ને બદલે ꯑꯣꯏꯅꯥ જ કવીમુનાત્-નો સેગો વપરાએછે; જેમકે:— ꯑꯃꯁꯨꯡ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯣꯏꯅꯥ (મા૦ ગે૦) જેઆરે અખત જાદુએ તેનીથી તે સખુન સાંભલેઆ, તેઆરે તે થંડો થાઈ ગીઓ.

ભૂતભૂતકાલ.

૧૮૩. ભૂતભૂતકાલ—આએ કાલ ફારસીમાં ماضي بعيد અને ઈંગ રેજીમાં Pluperfect, ને નાંમે ઓલખાએછે, અને તે એક કાંમ આગ લ પુરૂ થએઆ પછી બનેલાં કાંમની સહમજ આપેછે; જેમકે, ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ ꯑ મેં આપીઊં હતું. આએ કાલનું રૂપ કોઇબી ક્રિયાપદના ભૂતકિદંત અથવા ભૂતકાલના સેગાની પાસે ꯑꯣꯏꯅꯥ અથવા ꯑꯣꯏꯑꯣꯏ, અને ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ અથવા ꯃꯤ એ સેગાઓ આવેઆ થી થાએછે; એમાં ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ અથવા ꯃꯤ નાં કરતાં ꯑꯣꯏꯅꯥ અથવા ꯑꯣꯏꯑꯣꯏ નું વપરાંણવધારે થાએલુંછે, અને તે વીસેના દાખલાઓ આ પણને આએ રીતે મલેછે; જેમકેઃ—ꯑꯩꯍꯧꯔꯤ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯁꯤ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯣꯏꯅꯥ (વી૨૦) જેઓએ આએ દુની આંમાં તેટલી સંકટ કધી નહી જોંઈ હતી; ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯃꯤꯡꯊꯣꯛ ꯑꯣꯏꯅꯥ ꯑꯣꯏꯅꯥ (કા૨૦) એક દાહડે અરદવાં

ન, અરદેશેર અને બીજા સવારો સાથે શેકારગાહ તરફ ગીએા હતેા;
(દીન૦ પુ૦ ૧૩) એમેા સાથે ગેતીની ખાલેસી ગરોથમાંનની માફ
કની હેાવાને લીધે, ગઇઓમરદની જાતને આએ દુનીઆંમાં ગરોથ
માંનને લગતી પેદા કરી હતી કરી કહેવું છે; (દાદ૦)
હુંએ જે કાંઈ (મારા) ચેલાઓનેા છુટકારેા થવા તથા (તેઓને)
મદદ મલવા સારૂં કેટલાએક ઊપાએઓ સેાધેઆ હતા, તે તરફ હુંએ
વધારે ધેઆંન આપેઆને લીધે મને સવાલનેા કાગજ મલેઓતેા ન
હેા; (કાર૦) તેવાર પછી અરદેશેર, પેલા કેરમને
મારેઓ હતેા તાંહાં પાછેા બીજીવાર આએઓ; (ખુન૦) કારણ કે મેં (એ પરમાંણેનેા ખેારાક) ખાધેાતેા નહેાી.

૧૮૪. 'પેહલવી વીરાફ' અને 'માદીગાંને ગેાશતફરીઆંન' માં કેટલેએક ઠેકાંણે ભૂતભૂતકાલને સારૂં અને ના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે, તે તથા ના શંક્ષેપ આકારેાછે, હેવું આપણે ધારીએતેા તે ભુલ ભરેલુ ન થીા એ સેગાઓ ઊપલી કેતાબેામાં નીચે જણાવેલા ફેકરાઓમાં આ વેલાછે; જેમકે:- (વીર૦) વલી મેં એક ઓરતનાં રવાંનને જોઇઊં, કે તેણીનું પેટ ચીરીઊં હતું, અ

ને (તેનાં) આંતરડાંઓ સગને નાંખેઆં હતાં. ||૭ ﻣﻮﺑﺪ ﻣﻮﺑﺪﺍﻥ ﻣﻮﺑﺪ ﺭﺍ ﺑﺎﻳﺪ ﻛﺮﺩ ||૧૧ ﻣﻮﺑﺪﺍﻥ ﻣﻮﺑﺪ (મા૦ ગા૦) કે તેણીઓએ દીનની સ્તુતી કરવાને સારૂ પાદશાહોંની તરફથી સુનાં અને મોતી સાથનું તાજ મેલવીઉં હતું.

વર્તમાનભૂત.

૧૮૫. વર્તમાનભૂત—આએ કાલ જે કાંમ તરતનું થાએલું હોએ તેહની સાહમજ બતલાવેછે. અને તેહની ઓલખ ફારસી વ્યાકર્ણમાં ﻣﺎﺿﻰ ﻗﺮﻳﺐ તથા ઈંગરેજીમાં Perfect Tense, ને નાંમે આપેઆ માં આવેલીછે. પેહલવી ભાષામાં આએ કાલનું રૂપ બનાવ્વા થકી બે રીતને કાંમે લગાડેલીછે; તેમાં એક ﻫﻢ, એ નાંમી ક્રિયાપદના વર્તમાંનકાલના સઘલા સેગાઓ (તરીજો પુરૂષ એકવચન સેવાએ) કોઈ બી ક્રિયાપદના ભુતકાલ અથવા ભુતકરીદંતની પછી મેલેઆમાં આવે છે; અને બીજી રીતમાં ﻫﻢ ને બદલે ||૭||૮ અથવા ||૭ ક્રિયાપદનાં વર્તમાંનના સેગાઓ આવેછે. એ વીસેના દાખલાઓ નીચે જણાવેઆ પરમાંણે આપણને મલેછે; જેમકે:—

ﻣﻮﺑﺪﻱ ﻫﻢ ﺑﻮﺩﻱ ﻣﻨﻜﻮﻳﻰ ﻫﻢ ﻛﺎﻓﻰ ﻧﺎﻣﻴﺪﻱ ﻛﻪ ﻫﻢ (દીન૦ ૬) હું કાંથી આવેઆછેઉં, ગરોથમાંન મધેથી કે દોજખ મધેથી? ﻛﻪ ﻛﺮﺩﻩ ﻣﻰ ﺷﻮﺩ ﻛﻪ ﻧﻜﻮﻛﺎﺭ ﻫﻢ ﻧﺎﻡ ﻛﻪ ﻛﺮﺩﻩ ﻣﻰ ﺷﻮﺩ ﻫﻢ (કા૨૦) અરદેશેરે કહીઉં કે મેં કરીઉંછે, અને અરદવાંનના છોકરાએ કહીઉં કે નહી, સબબ કે (એ કાંમ) મેં કરીઉંછે. ﻳﺰﺩﺍﻥ ﻛﻪ ﻛﺮﺩﻩ ﻣﻰ ﺷﻮﺩ ﻫﻢ ﻛﻪ ﻛﺮﺩﻩ ﻣﻰ ﺷﻮﺩ (ઈજ૦ હા. ૯) કે તેહનીથી તું, તું ખાલેસી ભરેલો જરતોશત! પોરોશસપનાં ઘરમાં જનમીઓછે.

(ઈજ૦ ૧ હા.) જેથી હમો પેદા થએલા છ ઇએ, જેથી શરીરી રૂપમાં હમો બનેઆ છઇએ, અને જેથી હમો પ લેઆ છઇએ. (ઈજ૦ ૧૬ હા.) જેઓ થએઆછે, અને વલી જેઓ થસે, તે વીસેની વાકેફકારી અહુરમજદનેછે. (કાર૦) હું કેરમની લડાઇથી લા ચારીમાં આવેઓ છેઉં; (ઈજ૦ ૧૯ હા.) જે હું સીખેઓ નથી તે તું સીખેઓછે. (ઈજ૦ ૯ હા.) કારણ કે તુંએ પોતાના આતમાને નેક તથા ઈજા વગરનો કરેઓછે; (દાદ૦) અશો મરદને સેતારા, ચંદર સુરજ અને આતશનાં કરતાં ભલો પેદા કરેલોછે તે સા માંટે? (કાર૦) પાપક નહી જાંણતો હતો કે સાસાન દારાએ દારાની ખુની આદથી જણેલોછે. (વીર૦) તેઓ બીજા સવાબને લીધે અશો થાએલાછે.

૧૮૬. આએ કાલની પેહલ્લી રીતીમાં વપરાએલાં ક્રિયા પદના પુરૂષ સર્વનાંમો વર્તમાનના રોગાર્થોના આકાર સાથે એકમલ તા હોવાથી, કેટલાએક વાકીઅોમાં જાંહાં તેઓ ભૂતકાલના રોગાની પછી પુરૂષ સર્વનાંમ તરીકે કર્તા તથા કર્મની હાલતમાં વપરાએલાંછે

† 'અતરે' ના રોગો 'હોમ' ના આકારમાં લખાએલાછે, તેમાં કાતેબની ભુલથી 'મ' ને બદલે તેહનો આકાર 'ય' કરીને લખેઆમાં આવેલાછે.

તેહમાં અને ભૂત વર્તમાનનાં રૂપમાં કસ્સો ફરક દેખાતો નથી; પ
ણ વાકય રચનાની સહમજ ઊપરથીજ તેઓની એક બીજાથી ભી
છાંણ થાઈ સકેછે. જેમકે:— [illegible] (ઈજ૦ હા. ૯) કારણ કે સઘલી જ
ગમાંની આલમની અંદરથી ઘણો સુનદરણી મેં તુહને જોએઓછે;
[illegible] (ખુન૦) હુંએ તમોને
ઘણીજ ઓતમ સંપુરણ મનસકતી આપીછે. [illegible]
[illegible] (વન૦ ૨) આદમીઓમાંથી તે સાથે
પેહલાં હુંએ પુછપરછ કીધી.

ભવિષ્ય.

૧૮૭. ભવિષ્યકાલને સારૂં કોઈબી સાહીઆકાર્ક કિયાપદ અથવા
ઊપસર્ગો વગર ફકત અનિયમીત વર્તમાનકાલના સઘલા સેગાઓ એ
કસરખી રીતે વાપરેઆમાં આવેલાછે; જેમકે:— [illegible]
[illegible] (કાર૦) જાંહાં
વેર હું જીવતો રેહવસ તાંહાંવેર હું પોતે (મારાં) ફરજંદો સાથે તા
હરો તાબેદાર રેહવસ; [illegible]
[illegible] (દીન૦ ૭) તે ફરશકંતને વખતે હું જે અહુરમજંદ છેઊં તે ઈચ્છા
પરમાણે દુનીઆંનાં લોકોમાં હમેશની જીનદગી, હમેશનો શએદો,
અને મરજીમુજબનું સુખ આપસ; [illegible]
[illegible] (કાર૦) જો બોદાઈ નુર ઈરાંન શેહરને માટે આપણી મદ
દે પોંહચસેતો આપણ બનચસું, અને નેકી તથા ખુબીએ પોંહચસું;

(ઈજ૦ ૯ હા..) માંસરે સાથે તનંપસીન સુધી તું રેહ્સે, એટલેજે લોકો ઈજશનેની કીરીઆમાં તુહને વાપરસે; (દાદ૦) તેઓને સારૂં સેતારા, ચંદર, અને સુરીઅની રોશની રેહી સકસે કે નહી? (ખુન૦) રવાંન (પોતાનાં) શરીરને પીછાંણસે કે આએ માહરૂં (સરીર) છે; (કારં૦) હેવું જણાએછે કે એક નવો હાકમ અથવા પાદશાહ પરસીધ થસે તથા તે ઘણા હાકમોને કતલ કરસે અને દુનીઆંને પાછી એક રાજ તલે લાવસે; (ખુન૦) પછી સધલાં આદમીઓ તાવેલી ધાતુમાંથી ગુજર કરસે અને પાક થસે.

૧૮૮. ભવિષ્યકાલનાં એ સેવાએ બીજા ચેઆર પ્રકારછે:— અપૂર્ણ ભવિષ્ય, વર્તમાંન ભવિષ્ય, ભૂત ભવિષ્ય, અને ભવિષ્ય ભવિષ્ય.

૧૮૯. અપૂર્ણ ભવિષ્યને સારૂં કોઈબી અપૂર્ણ ભુતકાલના સેગા ની પાસે અથવા ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સેગા ઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

હું થતો હત. . . . . મ્

તું થતો હસે. . . . . મ્

તે થતો હસે. . . . . મ્

૧૯૦. વર્તમાંન ભવિષ્યને સારૂં ધાતુની સાથે પ્રત્ય જોડાઈ ને બનેલાં વીશેષણોની પાસે શબ્દ તરીજા પુરૂષનાં એકવચંન સેવાએ પાંચે પુરૂષ સરવનાંમો શાથે વાપરેઆમાં આવેલોછે, અને ત્રીજા પુરૂષનાં એકવચ્યનમાં અથવા નો સેગો વપરાએલોછે; જેમકે:—

. . . . હું પુછનાર છેઉં.

 . . . . તું પુછનારછે.

. . . . તે પુછનારછે ઈ૦

૧૯૧. ભૂત ભવિષ્ય—ને સારૂં કોઈપી ક્રિયાપદના ભૂતકાલના સેગાની પાસે અથવા ક્રિયાપદના અનીઅમીત વર્તમાંનકાલના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

. . . . હું થએઓ હસ.

. . . . તું થએઓ હસે.

. . . . તે થએઓ હસે. ઈ૦

૧૯૨. ભવિષ્ય ભવિષ્યને સારૂં વર્તમાંન ભવિષ્યમાં વપરાએલાં વીશેષણોની પાસે અથવા ક્રિયાપદોના અનીઅમીત વર્તમાંનના સેગાઓ મેલેઆમાં આવેછે; જેમકે:—

. . . . હું પોંહચનાર હઈસ.

. . . . તું પોંહચનાર હસે.

. . . . તે પોંહચનાર હસે. ઈ૦

કૃદંત.

૧૯૩. પેહલવી ભાષામાં બે કૃદંતછે :-વર્તમાંન, અને ભૂત; તેહ માં વર્તમાંન કૃદંતને સારૂં બે નીશાંન વપરાએલીછે, એક ﻣ આન, અને બીજી ﻣﻪ આક, અને એ બેહુ નીશાંનો ક્રિયાપદનાં ધાતુ અથ વા આજ્ઞારૂપને લગાડેઆથી તેહનો વર્તમાંન કૃદંત થાએછે. જેમકે :-

ધાતુ	તે ઉપરથી વર્તમાં કૃદંત.
ﻫﻮﻟﻪ બોલ, ...	ﻫﻮﻟﻪﻣﻪ બોલતો.
ﻛﻮ ઊડ, ...	ﻛﻮﻣﻪ ઊડતો.
ﻛﻮﻫﻪ પકાવ, ...	ﻛﻮﻫﻪﻣﻪ પકતો.
ﻟﻴﻬﻪ લેઈ જા, ...	ﻟﻴﻬﻪﻣﻪ લેઈ જતો.
ﻫﻮﻳﻮﻫﻪ છુપાવ, ...	ﻫﻮﻳﻮﻫﻪﻣﻪ છુપાવતો.
ﻧﻮ નો, ...	ﻧﻮﻣﻪ નોતો.
ﺩﻮﻳﻪ દોડ, ...	ﺩﻮﻳﻪﻣﻪ દોડતો.
ﺳﻮﻫﻪ બલ, ...	ﺳﻮﻫﻪﻣﻪ બલતો.

૧૯૪. આએ ઊપલી વર્તમાંન કૃદંતની નીશાંનોમાંની પેહલ્લી નો આકાર ﻣ આન, છે, તે અવસતામાં વર્તમાંન કૃદંતને સારૂં આ તમને પદની અંદર વપરાતા ﻫﻣ આન, પ્રત્યને મલતો આવેછે; બીજો આકાર ﻣﻪ આક–છે તે ઊપલાં ﻣ આન, ને છેડેનો ا ન, ﻛ ક, ના આકારથી લખાઇને બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. આએ બેહુ શેકલોનું જેમ પેહલવીમાં વપરાણ થાએલુંછે, તેમજ તે ફારસીમાં પણ થાએલુંછે; ફકત ફારસીમાં પેહલવી ﻣﻪ આક, નો એમલો લાં બા ઊચ્ચારની آ આ, થી લખાએછે. જેમકે ;— دويدن દોડવું, તેહનું دوان દોડતું; رسيدن પોંહચવું, તેહનું رسان પોંહચતું; دانستن

જાંણવું, તેહનું ઇાઽ જાંણવું; ઽઽઽઽ જોવું, તેનું ઽઽઽ જોતું. આએ રીત
સેવાએ ઽઽ નદે-હેવો એક પ્રત્ય ધાતુને લાગીને કેટલાએક વર્તમાંન
કૃદંત બનેલા જોએઆમાં આવેછે; જેમકે:— ૧૧૯૯૯૬ જીવું, તે
ઊપરથી ઽઽઽઽ જીવતું; ૧૧૯૬૯ ઊડવું, તે ઊપરથી ઽઽઽ૬૯ ઊડતું.
આએ છેલ્લેા પ્રત્ય સેમીટીક ભાષાનાં વપરાંણમાં આપણને મલેછે;
પણ જો આપણ તેહને પરસ્મૈપદના વર્તમાંન કૃદંતને સારૂં અવસ્તા
ના સંપુરાંણ આકાર ૯૯૯૯ અંત, ની સાથે મેલવીએતેા તે બની સકે
હવુંછે. વર્તમાંન કૃદંતને લગતા દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવે
આ પરમાંણે મલેછે:—

૧૯૧૧૬। ૧૯૧૯ ૯૯૯૯ ૧૧૯ ૯૧૯૬ ૯૯૯ ઽઽઽઽ ૧૯૧ ૧૯૯૯
૧૯૬૬૬૬ ૬૬ ૬૬ ૧૯૧૬૬૬૬ ૯૬૬૬૬૬૬૬ ૯૯ ૯૯ ઽઽઽઽ ૯૬૬
(વીર૦) આએ તે દરવંદ પુરૂષનું રવાંનછે કે જેણે ગેતી (ઈંઆને
આએ દુનીઆં) માં બેકાએદે બાજ રાખેઆ વગર, બેાલતાં બેારદા
દને લગતું પાંણી પીધું અને અમેરદાદને લગતેા બેારાક ખાધેા;
૯૬૬૬ ૯૬૬૬ ૧૬૬૬૬ ૬૬૧ ૧૯૧૬ ૯૯૯ ઽઽઽઽ ૧૯૧ ૧૯૯૯
૧૯૬૬૬૬ ૬૬ ૬૬ ૧૯૧૬૬૬૬ ૯૬૬૬૬૬૬૬ ૯૯

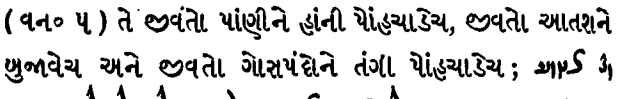
(વન૦ ૬) નસા સાથે નાં વેહતાં પાંણી આગલ તેઓ જાએ; 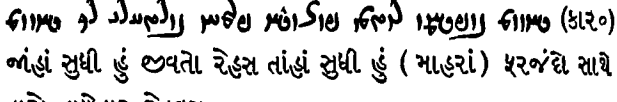
(વન૦ ૫) તે જીવંતો પાંણીને હાંની પોંહચાડેચ, જીવતો આતશને ખુજાવેચ અને જીવતો ગોસપંદોને તંગા પોંહચાડેચ; 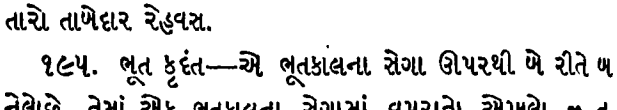
(કાર૦) જાંહાં સુધી હું જીવતો રેહસ તાંહાં સુધી હું (માહરાં) ફરજંદો સાથે તારો તાબેદાર રેહવસ.

૧૯૫. ભૂત કૃદંત—એ ભૂતકાલના સેગા ઊપરથી બે રીતે બનેલોછે, તેમાં એક ભુતકાલના સેગામાં વપરાતો એખલો ન્ત, અથવા ન્ દ, સાકેન આએ કૃદંતનતને સારૂં વપરાએલો મલેછે, અને બીજી રીતમાં ન્ત, અથવા 'દ' ની પાસે ગ–અથવા। તેહને લાંમળા ઊચારથી બોલવા સારૂં આવેછે, અને તે પ્રત્ય અવસતા તથા સેમીટીક એ બેહુ જાતનાં ધાતુની સાથે એકસરખી રીતે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— 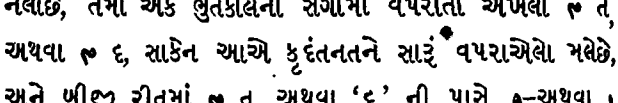
બસ્ત–બાંધેલું; 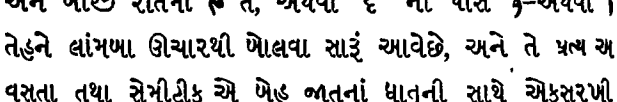
દાદ–આપેલું; 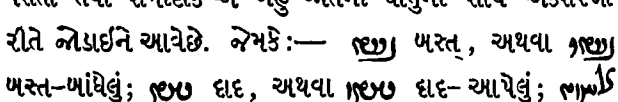
જરહુન્ત–જનમેલું; 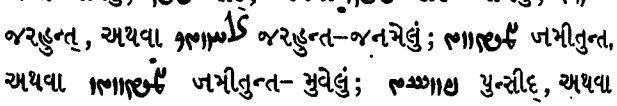
જમીતુન્ત–મુવેલું; 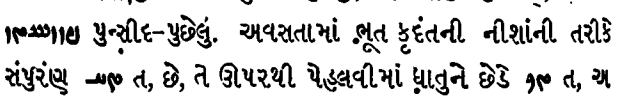
પુન્સીદ–પુછેલું. અવસતામાં ભૂત કૃદંતની નીશાંની તરીકે સંપુરંણ ન્ત, છે, તે ઊપરથી પેહલવીમાં ધાતુને છેડે ન્ત, અથવા ન્ દ, ભૂત કૃદંતને સારૂં વપરાએલોછે. ફારસીમાં مفعول ને સારૂં જે ده અથવા ده વપરાએલાછે તેહની ઊપલાજ પ્રત્યઓ ઊપરથી નકલ થએલીછે; જેમકે كرده કહેલું; شده ગએલું; ઈ૦ આએ

ભૂત કૃદંતને લગતા દાખલાઓ પેહલવી પુશતકોનાં વખરાંણમાં આપ
ણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—[illegible] (વીર૦) રવાંનને વ
ળર ઈજાએ રાખનાર મારેસપંદના (બેદ્ય) આદરબાદે તાવેલું કાંસુ
છાતી ઊપર રેડીઊં; [illegible] હુંએ ઘણાં આદમીને જોએઆં કે તેઓનું
માંથુ અને દાહડી બોડેલી (હતી); [illegible] (દીન૦ ૬) એક
શખસ એક પાહાડ ઊપર ઊંચે ગીઓ અને તે પાહાડની અંદર રહે
લા એક પુરૂષને જોએઓ; [illegible] (કાર૦) પાપક ઈજારેદાર, * પારસનો
પાદશાહ હતો, અને અરદવાંનની તરફથી નેમેલો હતો; [illegible] (વન૦ ૧) બીજી
જગાઓ તથા શેહરોછે, તે વીસે વીગતે કહેલું નથી. [illegible] (કાર૦) અરદે
શેર બાબકાંનનાં કારનામાંમાં એમ લખેલું હતું. [illegible] (દાદ૦) બાકી રહેલા ગુનાહને સારૂં, બદ વીચારની, બુરૂં
બોલવાની, અને બદ કરતુકને લગતી સજા કરીને (ઈનસાફના) પુલને
ગુજારવું છે. [illegible] (ઈજ૦ ૯ હા.)
જે જણમેલાઓ કરતાં ઘણોજ કીરતીવાંન હતો. [illegible]
(વન૦ ૬) જેઆરે તેમાં ચીકાસ મલેલો હોએ.

૧૯૬. જે ધાતુને સામાન્ય રૂપનો પ્રત્ય [illegible] લાગેલો હોએચ તેહ

નો ભુત કૃદંત 𐭯𐭩𐭭 અથવા 𐭩𐭭 પ્રત્ય લાગીને બનેછે. જેમકે; 𐭩𐭭 𐭯𐭩𐭭 𐭩𐭭 𐭯𐭩𐭭 𐭩𐭭 𐭯𐭩𐭭 𐭩𐭭 𐭯𐭩𐭭 (દાદ૦) અકલે કરી દરએક ખુરાઈ જાંખ પાંમેલી, અને અકલે કરી દરએક ખુબી ખુજોરગીએ પોંહચેલીછે. 𐭩 𐭩𐭭 𐭩𐭭 𐭩𐭭 𐭩𐭭 𐭩𐭭 (ઈજ૦ ૩૫ હા.) જે હમણાં થુધી કરેલું અને જે કાંઈ હવેથી આગલ કરાનારૂં (છે.)

સામાન્ય રૂપ.

૧૯૭. આએ ભાષામાં સામાન્ય રૂપ તરેવાર રીતે બનેલાંછે. તે માં ચેઆર રીત મુખીઅછે. જેમાંની પેહલ્લી રીતમાં ધાતુની પાસે 𐭩𐭭 તન, અથવા 𐭩𐭭 દન, અને 𐭩𐭭 ઈદન, + એવા પ્રત્યઓ મેલે આમાં આવેછે, જેમકે ધાતુ- 𐭩𐭭 આમુજ-સીખ, તેનું 𐭩𐭭 આમુખતન-સીખવું; 𐭩𐭭 ખુર-ખા, તેનું 𐭩𐭭 ખુરદન-ખાવું; 𐭩𐭭 જાતુન-આવ, તેનું 𐭩𐭭 જાતુનતન-આવ્વું; 𐭩 વરજ-એખતીઆર કર, તેનું 𐭩𐭭 વરજીદન-એખતીઆર કરવું; બી

† આએ 𐭩𐭭 ઈદન, પ્રત્યમાં વપરાએલી ા ઈ, સધલે ઠેકાણે સામાન્ય રૂપના અસલ પ્રત્યને લગતી નથી; પણ તે કેટલીએક વેલા અવસતાના ચોથા વર્ગનાં ધાતુની નીશાંની દાખલ, કેટલીએક વેલા નામને ક્રિયાપદની હાલતમાં લાવ્વા સારૂં અવસતા માં વપરાએલા 𐭩 ય, ની જગેાએ, અને કેાઈ વેલા વધારા તરીકે દાખેલ કરે આમાં આવેલીછે. જેમકે અવસતાના ચોથા વર્ગને લગતાં ધાતુ 𐭩𐭭 જાય, ઉપરથી 𐭩𐭭 જાઈદન—જનમવું; 𐭩𐭭 યુદય, ઉપરથી 𐭩𐭭 અયુઝીદન—અથડવું, લડવું; અવસતાના પેહલ્લા વર્ગનેા ધાતુ 𐭩 બઝ—વેહચવું; તેને 𐭩 શ, લાગવાથી 𐭩𐭭 બક્ષ—ભાગ, હીસ્સેા; હેવું પરીથક નામ બનીઉં, અને તે હની ઉપર 𐭩 ય, વધારેઆથી તેહનું સામાન્ય રૂપ 𐭩𐭭 બક્ષીઅ—બખ્શવું; અથવા વાંટણી કરવી; જે ઉપરથી પેહલ્લી સામાન્ય રૂપ 𐭩𐭭 બક્ષીદન—વેહચવું, બખ્શવું. વલી 𐭩𐭭 ગેરેજ—પેાકારવું, રડવું; 𐭩𐭭 તેરેસ—બીહવું; એ અવસતાનાં પેહલ્લા વર્ગનાં ધાતુ ઉપરથી 𐭩𐭭 ગરઝીદન—પેાકારવું; અને 𐭩𐭭 તરસીદન—બીહવું; ઈતીઆદી રૂપેા બનેલાંછે.

ી રીતમાં ધાતુની પાસે પેહલ્લાં ||ી શને, પ્રત્ય મેલીને તેહનું પ રીયક નામ બનાવેઆમાં આવેછે, અને તેઆર પછી તેહની પાસે ુ અથવા ુ ય, સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે, || ગોબ–બોલ, તેનું ||ુ ગોબશને–બોલી; અને તે ઊપરથી ુ||ુ ગોબશનશ–અથવા ુ||ુ ગોબશની–બોલવું; ||ુ ઈતીબુન–બેસ, તેહનું ||ુ|| ઈતીબુનશને–બેઠક; અને તે ઊપરથી ુ||ુ|| ઈતીબુનશનશ–અથવા ુ||ુ|| ઈતીબુનશની–બેસવું. તરીછ રીતમાં ધાતુની પાસે ુ ી, અથ વા ુ દી, હેવા પ્રત્ય મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે; || બૂ–થા, તેહનું ુ|| બૂદી–થવું– અથવા હોવું; ||ુ પદીરોપ–કબુલ, તે ઊ પરથી ુ||ુ પદીરોપ્તશ–કબુલ કરવું.

૧૯૮. ચોથી રીતમાં નામ અથવા વીશેષણની પાસે ુ શ– અથવા ુ ય, આવેઆથી તેહનું સામાન્ય રૂપ બનેછે. જેમકે; ||ુ અકાર–નકામું, તે ઊપરથી ુ||ુ અકારાશ–નકામું થવું; વગર ઊપીઓગનું બનવું; ||ુ અવીજ–નીરમલ, તે ઊપરથી ુ||ુ અવીજગશ–નીરમલ રેહવું; ||ુ પેદાક–જાહેર, તે ઊપરથી ુ||ુ પેદાકશ–જાહેર થવું; ||ુ|| ઓસ્તોબાંન–ઓસ્તવાર, તે ઊપરથી ુ||ુ|| ઓસ્તોબાંનશ–ઓસ્તવાર રેહવું; ||ુ હીમ–ખસ્લત, તે ઊપરથી ુ||ુ હીમશ–ખસ્લત થવી.

૧૯૯. આંએ ઊપલી સામાન્ય રૂપની ચેઆર નીશાંનીઓમાં ની પેહલ્લી નીશાંની ||ુ તન–અથવા દન, ને લગતો આકાર અં વસ્તામાંથી આપણને મલતો નથી; પણ ખીલારોકી તખતીઓનાં લખાંણમાં સામાન્ય રૂપની નીશાંની તરીકે તન પ્રત્ય વપરાએલો મ

લેછે, જેમકે; 𐭠𐭭𐭲𐭫𐭩 પાપેરેતાને-લડાઈ કરવાની અંદર; આએ ઐબારતમાં વપરાએલા પાપેરેતાને બોલની અંદર આવેલો પાપેરે વીસ્તાર બતલાવનારો ધાતુછે, તેહની પાસે આવેલો 𐭲𐭭 તન સામાન્ય રૂપનો પ્રત્યછે, અને તેની સાથે જોડાએલો 𐭠 એ ચોથી એકવચનની નીશાનીછે. 𐭠𐭯𐭩𐭫𐭲𐭠𐭭 પાપેરેતાને ની અંદર 𐭲𐭭 તન ને બદલે 𐭲𐭠𐭭 તાન પ્રત્યછે, તેમાં આવેલી 𐭠 આ અગલ 𐭠 છે; પણ કાએદા પરમાંણે તેની પાસે 𐭭 આ વેઆને લીધે તેનો ઊચ્ચાર 𐭠 આ નો થએલોછે. સામાન્ય રૂપની બી જી તથા ચોથી રીતમાં ભાવવાચક નામ અથવા વીશેષનની પાસે 𐭱 શ-અથવા 𐭩 — 𐭱 ય, વપરાએલોછે, તે અવસ્તામાં નામનું સા માન્ય રૂપ બનાવ્વા સારૂં નામની પાસે 𐭩 ય, મેલેઆમાં આવેછે- તે ઊપરથીછે; જેમકે- 𐭯𐭩𐭫𐭲𐭩𐭯𐭲 પેરેસ્ન્+સવાલ, તેહનું 𐭯𐭩𐭫𐭲𐭩𐭯𐭲𐭩 પેરેસ્ન્ય+સવાલ કરવો; 𐭯𐭲𐭩𐭫𐭩𐭫𐭩𐭲 વીઆખ્મન્-વીચાર, તેહનું 𐭯𐭲𐭩𐭫𐭩𐭫𐭩𐭫𐭩𐭲 વીઆખ્મનીઅ-વીચાર કરવો. પેહલવીમાં સા માન્ય રૂપની નીશાની દાખલ જે 𐭱 શ-વપરાએલોછે, તે અગલ અવસ્તાના 𐭩 ય, નો આકારછે, પણ તે આકાર 𐭱 શ-ને એ કસરખી રીતે મલતો હોવાને લીધે પાછલથી તે શ, નાજ ઊચ્ચારથી બોલાવા લાગેછે. અને તેથી તે પેહલવી તથા ફારસી એબેહુ ભાષામાં એકસરખી રીતે શ ને નાંમે ઓલખાએછે. તરીજ રીતમાં ધાતુને 𐭪𐭲 તી, અથવા 𐭪 દી, ના પ્રત્ય સામાન્ય રૂપને સારૂં લગાડેઆ માં આવેછે તે અવસ્તામાં સામાન્ય રૂપના અર્થને સારૂં વપરાતા 𐭲𐭩𐭪 તય, અથવા 𐭩𐭪 દીઅ, પ્રત્યને બરોબર મલતા આવેછે; જેમકે, અવસ્તાના ધાતુ- 𐭬𐭭 મન, 𐭯𐭩 વચ, અને 𐭯𐭫𐭲 વે રેજ- ઊપરથી 𐭬𐭭𐭩𐭪 મતય, વીચારવું; 𐭯𐭫𐭲𐭩𐭪 ઊખ્તય,

બોલવું; 𐭥𐭩𐭬𐭲𐭥𐭲𐭩𐭭𐭫 વર્ષતય, એખતીઆર કરવું. તેમજ અવસ્તાનાં ધાતુ– 𐭥𐭩𐭬 વજ- 𐭲𐭩𐭪 સરૂ–અને 𐭲𐭩𐭫𐭫 વેરેન–ઊપરથી તેહનું સામાન્ય રૂપ 𐭥𐭩𐭬𐭲𐭥𐭩𐭬 વજએદીઅ–લેઇ જાવું; 𐭲𐭩𐭪𐭩 સરૂઈદીઅ–સાંભલવું; 𐭲𐭩𐭫𐭫𐭩 વેરેનેદીઅ–એખતીઆર કરવું. જેમ બીજી અને એથી રીતમાં 𐭩 ય, નો આકાર 𐭮 શ–ને મલ્યા તો લખેઆમાં આવેઐાછે, તેમજ આએ તરીજી રીતમાં કેટલીએક વેલા 𐭩 ને બદલે 𐭮 આવેછે, અને તેહનો ઊચ્ચાર શ નો કરેઆમાં આવેછે. આએ ઊપલી તરંજે રીતમાં જોકે 𐭩 ય, વપરાએલો છે, તોપણ તેહનો ઊચ્ચાર દીર્ઘ થી કરેઆમાં આવેછે.

૨૦૦. આએ ઊપલાં સામાન્ય રૂપને લગતા આકારોને નામ સાધિત ધાતુને નાંમે જો આપણ બોલીએતો તે કાંઇ અંનઘટતું ન થી; કેમકે તે ધાતુને નાંમી પ્રત્ય લાગીને બનેલાછે.

૨૦૧. ઊપર જણાવેલી પેહલ્લી રીત સેવાએનાં નાંમસાધીત ધાતુઓ જેમ સામાન્ય રૂપને સારૂં વપરાએલાંછે, તેમજ તે નાંમ તથા વીશેષનને અરથે પણ વપરાએલાછે. એમાં બીજી રીતની અંદર વપરાએલો 𐭪𐭮 શને, પ્રત્ય અવસ્તામાં પરીયટ્ટ અથવા ભાવવાચક નાંમ બનાવ્વા સારૂં 𐭲𐭩𐭥𐭥𐭲 થવેમ, પ્રત્ય વપરાએલોછે, તે ઊપરથી લીધામાં આવેલોછે; કેમકે અવસ્તાનો 𐭲𐭩𐭥𐭥𐭲 થવેમ, પ્રત્ય પેહલવી માં 𐭪𐭮 શને, ના ઊચ્ચારથી લખાએલો આપણને મલેછે. જેમકે અવ૦ 𐭲𐭩𐭥𐭥𐭲𐭩𐭪 પેથવેમ, ખોરાક; તેહનું પેહલવીમાં 𐭪𐭩𐭮 યશ ને, તેમજ 𐭲𐭩𐭥𐭥𐭲𐭫𐭩𐭬 સ્તોથવેમ, નું 𐭪𐭩𐭮𐭩𐭲𐭩 સેતાઇશને, સ્તુતી, વખાંણ; 𐭪𐭮 શને, નીં પાસે જોઆરે 𐭩 ય, અથવા 𐭮 શ, હોવો પ્રત્ય લાગેછે. તેઆરે તેહની સેવટે વપરાએલો -𐭩 ી નીકલી

જાએછે, જેમકે 𐭬𐭩𐭭𐭲 મીનશને, વીચાર; તેહનું 𐭬𐭩𐭭𐭲𐭭 મીનશ નો, અથવા 𐭬𐭩𐭭𐭲𐭩𐭭 મીનશનશ, વીચાર કરવો.

૨૦૨. નામસાધીત, પ્રયોજક અને ઊભયવિધ અથવા કર્મણી વાચક ધાતુઓની સેવટે સામાન્ય રૂપની નીશાની દાખલ હમેશ 𐭲𐭭 ઈદન, પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે, જેમકે 𐭠𐭥𐭱𐭩𐭲𐭭 બેશ્ત નીદન-આરંભ કરવો; 𐭯𐭫𐭠𐭫𐭩𐭲𐭭 ફરાદયઈનીદન-ફરાખી આપવી; 𐭯𐭥𐭠𐭥𐭭𐭩𐭲𐭭 પેદાકીનીદન-જાહેર કરવું; 𐭯𐭩𐭠𐭩𐭭𐭲 ન પીકીનીદન- નકલ કરવી. 𐭮𐭥𐭮𐭮𐭲 સાતુનીનીદન- ચલાવ્વું; 𐭯𐭫𐭩𐭲 વરદીનીદન-ફેરવ્વું; 𐭮𐭥𐭫𐭩𐭲 વીનારશીદન-સમરવું; 𐭮𐭥𐭲𐭩𐭲 તુજશીદન-સજા થવી. જો કે ઊપલાં સામાન્ય રૂપોની અંદર વપરાએલો 𐭩 ઈન-અને 𐭱 શ-પ્રત્ય અવસતાના 𐭭 અય, અને 𐭭 ય, એ ચોકસ પ્રત્યઓ ઊપરથી લીધામાં આવેલાછે, માંટે કાએદા પરમાંણે ઊપલાં સામાન્ય રૂપોનો ઊચ્ચાર બેશ્તઅઈદન—ફરાદયઈદન—પેદાકીઅઁઈદન— નપીકયઈદન—સાતુનયઈદન—વરદયઈદન—વીનારયઈદન—અને તુજય ઈદન—કરીને થવો જોઈએ; પણ અક્ષરના એકમલતા આકાર અને ઊચ્ચારની સેહલાઈને સારૂં તેઓ પાંછલથી 𐭭 ને બદલે 𐭩 અને 𐭱 ના આવાજથી બોલાતા આવેઆછે. 𐭠𐭩𐭲𐭩𐭭 જાઈતગુનતન-લાવ્વું; 𐭯𐭩𐭫𐭩𐭲 દરનજીનીદન-ગણવું; 𐭯𐭩𐭫𐭩𐭲 મરચાંનીદન-ખરાબ કરવું, એ સામાન્ય રૂપમાં વપરાએલા 𐭩 ને તેહનાં અસલ ધાતુને લગતો સહમુજવો.

ધાતુ રૂપ.

૨૦૩. પેહલવી ભાષામાં 𐭮𐭲 બૂદન, 𐭮𐭩𐭮𐭮𐭲 ઈસ્તાદન,

અથવા 𐭧𐭮𐭲𐭩𐭭 એસ્તાદન, 𐭧𐭮𐭲𐭥𐭭 જહ્વુનતન, અને 𐭧𐭮𐭲𐭥𐭭 જકવીમુનતન, આએ સામાન્ય રૂપો આવેછે, જેઓનો અર્થ "થવું"? અથવા "હોવું" હેવો થાએછે, રપને તેના સેગાઓ બીજા ક્રિયાં પદોના સેગાઓની પછી સાહીઅકારક ક્રિયાપદ તરીકે ઘણાંખ રાં જોડાએછે. આએ સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલ્લું રૂપ અવસ્તા ના 𐭩 બૂ-ધાતુ ઊપરથી, બીજું અને તરીજું અવસ્તાનાં 𐭬𐭮 અસ, ધાતુ ઊપરથી, અને ચોથું તથા પાંચમું સેમીટીક 𐭭𐭭 હુહ, તથા 𐭥𐭩 કવીમ, ઊપરથી બનેલુંછે. એ સેવાએ અવસ્તાનાં 𐭬𐭮 અસ, તથા સેમીટીક 𐭭𐭭 હુહ, ધાતુ ઊપરથી પેહલવીમાં બે સંક્ષેપ આકારો વર્તમાંનકાલની અંદર વપરાએલા આપણને મ લેછે, તેમાં 𐭭𐭭 હુહ, ઊપરથી 𐭥𐭭 હુમન, હેવું એક નામી ક્રિયાપદ પુરૂષ સર્વનામોની સાથે જોડાઇને આવેછે. 𐭬𐭮 અસ, નો સંક્ષેપ આકાર 𐭬 અ, † પેહલ્લા પુરૂશ એકવચનમાં તથા તરી જા પુરૂષ અનેકવચનનાં સેગામાં વપરાએલો મલેછે, પણ પેહલ્લા પુરૂષ એકવચનનું સર્વનામ 𐭪 આવ્વાને લીધે કેટલીએક વેલા 𐭬 નો આકાર 𐭩 માં બદલ થએલો આપણને મલેછે. અને તરીજા પુ રૂષ એકવચનમાં તેહનો ખરો આકાર 𐭩𐭮𐭲𐭬 અસ્ત, આપણને વા રેંઘડીએ જડેછે. એ સેવાએ પેહલ્લાં પુરૂષનાં અનેકવચન, તથા બી જા પુરૂષનાં એક તથા અનેકવચનમાંથી 𐭬 નો આકાર લખાંણમાં થી નીકલી ગએઓછે; તોપણ ઊચ્ચારમાં કાંઈએક તેહની નીશાં ન જલવાએલી આપણને દેખાએછે. ફારસીમાં બીજા પુરૂષ એકવ

† 𐭪 અ—એ અસલ અવેસ્તાનાં 𐭬𐭮 અસ—ધાતુની અંદર આવેલા 𐭬 સ, ઉપરથી થાએલો 𐭭 હ, છે; પણ પાછલથી તેહનો ઉચ્ચાર 𐭬𐭮 થી કરેલા માં આવેલોછે.

ચન્નાસેવાએ સઘલા સેગાઓમાં) ઞ, લખાંણમાં જરવાઈને રેહે લેંછે. આએ ઞ અસ, તથા ઞ હુમન, ઊપરથી બનેલા વર્ત માંનકાલના સેગાઓની વીગત હમો અતરે આપીએછે :—

સ વા ર્થ.

વર્તમાંન.

ઈરાંની.		સેમીટીક.	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	ઞ-ઞ હું છેણિં,	૧	ઞઞ—ઞઞ હું છેણિં.
૨	ઞ તું છે,	૨	ઞઞ તું છે.
૩	ઞ તે છે,	૩	† ઞ તે છે.
	અનેકવચન.		અનેકવચન.
૧	ઞ હમો છઇએ,		ઞઞ હમો છઇએ.
૨	ઞ તમો છેઓ,		ઞઞ તમો છેઓ.
૩	ઞ } તેઓછે,		ઞઞ અથવા ઞઞ તેઓછે.

૨૦૪. ફારસીમાં ام, ، است એકવચનને સારૂં અને ايم, ايد, اند અનેકવચનને સારૂં વપરાએલા સેગાઓ આપણને મલેછે, તે ઊપલા આકારને બરોબર મલંતાછે; આએ બેહુ જાતના આકા રોના દાખલા આપણને પેહલવી પુશતકોમાં નીચે જણાવેઆ પર માંણે મલેછે :—

† તરીજા પુરૂષ એકવચનમાં કાએદા પરમાંણે ઞઞ હુમનેદ—જોઇએ તેહને બદલે ઞ હઇત, બોલ વપરાએલોછે તેમાં ઞ હઇ, એ સેમીટીક તરીજા પુરૂ ષના સેગાછે અને તેને છેડે ઈરાંની કાએદા મુજબ તરીજા પુરૂષનાં સર્વનામને સારૂં ઞ લગાડએલોછે.

(વન૦ ૧૩) ઓ સપેતમાંન જરતોશત ! હું જે અહુરમજદ છેઊં તે મેં સઘને પેદા કીધુંછે. (ઈજ૦ હા. ૧૫) હું અહુરમજદને માંનનારો છેઊં, ઇઆને ભલા પુરૂષમાંનો એક પુરૂષ છેઊં. (ઈ૦ હા.૮) તમો અમેશાસપંદો છેઓ યજદાંપરસતી દીનની મારફતે યાદ કરવા જોગ; (વન૦ ૭) જે દરવંદો નસાને લગ તું કાંમ કરનારાછે તેઓ દુકાલને પસંદ કરનાર, અને ધાસતીને વધારે મદદ આપનારાછે.

૨૦૫. પેહલવીમાં અવસતાનાં ૩૫ અગ્ર-ધાતુ ઊપરથી બને લા અસલ પ્રત્યયોનાં રૂપો ઊપર જણાવેઆ પરમાંણે ઘણાં કમ આપણને મલેછે; અને તેહને બદલે એજ અવસતાનાં ૩૫ અસ, ધાતુ ઊપરથી બેકાએદે બનેલાં ઈસ્તાદન, હવાં સામાન્ય રૂપના સેગાઓ સઘલા કાલ તથા અર્થની અંદર અસલ તથા સાહી આકારક રીતે વપરાએલાછે.

૩૫ ને લગતા દાખલાઓ.

(વન૦ ૫) હું જે અહુરમૂજદ છેઊં તે હું તેઓને એકદંમ વર સાડીંચ; (દી૦ ૬) કે હું કોણ છેઊં ? આદમી છેઊં કે દેવ ? (કા૨૦) તેં કેમ જાંણીઊં કે હું શાપુર છેઊં ? (વન૦ ૫). કે તું જર

તોસતછે તે તાહરા વગર. (કા૨૦) તું કીહાં ખાંનદાંનની ઓલાદનોછે? (કા૨૦) તમા રે તાંહાં પેહલવાંનગરીના હોનરમાં ઘણો વખણાંએલો એક લાએક પુત્રછે. (કા૨૦) તમો એક ઓરતનાં કરતાં ઘણા કમજોર અને નકામાં છેઓ. (વન૦ ૭) તમો જે આદ મીઓ છેઓ તે દેખતાં છેઓ; (ઈજ૦ હા. ૧) જેઓછે ઓતમ પવીતરાઈને લગતા; (દાદ૦) જેઓ ફરશકંત કરવા સારૂં લાએકનાછે, તે ઓ કોણછે? તથા કોણ થસે? અને કેહવી તરેહનાછે?

હોમન—ને લગતા જોગાઓનાં રૂપ સંશયાર્થમાં આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાણે મલેછે:—

વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	હું હોઉં,		૧	હમો હોઈએ.	
૨†	તું હોએ,		૨	તમો હોવ.	
૩	તે હોએ,		૩	તેઓ હોએ.	

† વંદીદાદની પાંચમી પરગરદમાં યાહી, હેવો પ્રત્ય સંશયાર્થ વર્ત માનના બીજા પુરૂષ એકવચનને સારૂં વપરાએલોછે, જેમકે— તું જે અહુરમજદછે, તે નસાની ઉપર ચલાવેછે.

ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	ـمم ـيم ـشم હું હોત,	૧	ـمم ـيم ـشم હમો હોત.
૨	ـمم ـيد ـشم તું હોત,	૨	ـمم ـيد ـشم તમો હોત.
૩	ـمم ـيد ـ હ તે હોત,	૩	ـمم ـيد ـ હ તેઓ હોત.

૨૦૬. સંશયાર્થને લગતી ـم આ, જેમ પેહલવીમાં વર્તમાન ત થા ભૂતકાલના સેગાને સારૂં ـمم હોમન-ની પછવાડે અથવા ـمم હોમન, ને પુરૂષ સર્વનામો લાગીને તેની પછી વપરાએલીછે, તેમ તે ફારસીમાંથી ઊપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલી આપણને મલેછે; પણ તેહમાં ફેર માંતરે એટલોજછે કે ـمم હોમન-શબદ ફારસીમાં વાપરેલો નથી, અને સંશયાર્થની નીશાની તરીકે પેહલવીમાં ـم આ, તેહના અસલ ઊચ્ચારમાં બોલાએછે તેહને બદલે તે ફારસીમાં ભુત કાલની અંદર ـ ઇ, અને વર્તમાનને સારૂં ا આ-ના ઊચ્ચારથી ભુત તથા વર્તમાનના સેગાની પછવાડે વપરાએછે, અને તેહની સહ મજ ફારસી વ્યાકરણની અંદર شرط , تمنى , અને استمرار ની ـ ઈ, તથા الف دعا અલેફે દોઆ-નાં નામથી આપેલીછે, અને તેહનું વપ રાંણ ફારસી પુસતકોમાં આપણને આએ રીતે મલેછે, જેમકે:— آمدى તે આએએા હોત, آمدندى તેઓ આએઆ હોત, آمدمى હું આએએા હોત; روى شادى دشمنش كريندا તેહનો દુશમન ખુશીનું મોહડું નહી જોએ.

ઇસ્તાદન–અથવા જકવીમુનાતન–આએ બે સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલું રૂપ અવસ્તા અને બીજું સેમીટીક મુલ ઊપરથી બનેલુંછે, તેઓનો અર્થ 'હોવું' અથવા 'ઊભુ રેહવું' હેવો થાએછે. આએ સામાન્ય રૂપના સેગાઓ જેમ છુટા તેમજ બીજા ક્રિયાપદોના સેગાઓની પછી જોડાઈને આવેછે; તેમાં જેઆરે તેહ ના સેગાઓ છુટા વપરાએલા હોએ તેઆરે તેહને અસલ ક્રિયાપદને લગતા ગણવા, અને બીજાં કોઈ ક્રિયાપદની પછવાડે તે વપરાએલા હોએતો તેહને સહીઆકારક સમજવા. તેઓનું રૂપાખ્યાપન નીચે જણાવેઆ પરમાણેછે :—

અનિયમિત વર્તમાનકાલ. †

	ફરાંની.		સેમીટીક.
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું હોઉં.	૧	હું હોઉં.
૨	તું હોએ.	૨	તું હોએ.
૩	તે હોએ.	૩	તે હોએ.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમે હોઇએ,	૧	હમે હોઇએ.
૨	તમો હોવ,	૨	તમો હોવ.
૩	તેઓ હોએ,	૩	તેઓ હોએ.

† એના વર્તમાનકાલનાં રૂપ અનિયમિતને મલતાંછે, અને તે 'છે' ને અર્થે વપરાએછે.

ભૂતકાલ.

૪૦		૩૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું હતો,	૧	હું હતો.
૨	તું હતો,	૨	તું હતો.
૩	તે હતો,	૩	તે હતો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમે હતા,	૧	હમે હતા.
૨	તમે હતા,	૨	તમે હતા.
૩	તેઓ હતા,	૩	તેઓ હતા.

૨૦૭. ભવિષ્યકાલને માટે ઊપર લખી જણાવેલા અનિયમિત વર્તમાંનના સેગાઓ કસ્સો ફેરફાર થએઆ વગર વપરાએછે.

૨૦૮. કેટલાંએક લખાંણોમાં ||||, તથા ||||| ના ભૂત તથા વર્તમાંનકાલના સેગાંઓને બદલે ||| ભૂદન–અથવા ||||| જહ્વુનતન–ના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે, તે ફેરફાર પાછલથી થાએલો ધારેઆમાં આવેછે, અને તે ઊપરથી ફારસીમાં સઘલે ઠેકાંણે ઊપલા અર્થને સારૂં ||| ને બદલે ||| ના સેગાઓ વપરાએલાછે. જેમકે—||| કીધું હતું; ||| કીધું હોએ; ઈ૦

૨૦૯. અવસ્તાના 𐬨𐬌 ખૂ-ધાતુ ઊપરથી બનેલાં 𐬨𐬌𐬎 ખૂદન- તથા સેમીટીક 𐬨𐬌𐬎 હુહ-ઊપરથી બનેલાં 𐬨𐬌𐬎𐬎 જહ્વુનતન- એ સામાન્ય રૂપોનો અસલ અર્થ "થવું" છે, તે ઊપરાંત એ સામા ન્ય રૂપોના સેગીઓ "હોવું" તથા "રેહવું" હવે અર્થે પણ વપરા ઈલાછે, અને તેઓની ગરદાંન અથવા રૂપાખ્યાપન નીચે જણાવે આ પરમાંણે આપણને મલેછે:—

સા વા ર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

	ઈ૦ એકવચન.		સે૦ એકવચન.
પુ૦		પુ૦	
૧	𐬨𐬌 હું થાઊં છેઊં (અ૦) હું થાઊં,	૧	𐬨𐬌𐬎 હું થાઊં છેઊં (અ૦) હું થાઊં.
૨	𐬨𐬎 તું થાએછે (અ૦) તું થાએ,	૨	𐬨𐬎𐬎 તું થાએછે (અ૦) તું થાએ.
૩	𐬨𐬀 તે થાએછે (અ૦) તે થાએ,	૩	𐬨𐬀𐬎 તે થાએછે (અ૦) તે થાએ.
	બનેકવચન.		બનેકવચન.
૧	𐬨𐬍 હમે થઈએછે (અ૦) હમે થઈએ,	૧	𐬨𐬍𐬎 હમે થઈએછે (અ૦) હમે થઈએ.
૨	𐬨𐬀 તમો થાઓ છેઓ (અ૦) તમો થાઓ,	૨	𐬨𐬀𐬎 તમો થાઓ છેઓ (અ૦) તમો થાઓ.
૩	𐬨𐬁 તેઓ થાએછે (અ૦) તે ઓ થાએ, 𐬨𐬁	૩	𐬨𐬁𐬎 તેઓ થાએછે, (અ૦) તેઓ થાએ.

૨૧૦. આએ ઊપર જણાવેલા 𐬨𐬌𐬎 ને લગતા વર્તમાંનકાલના સેગાઓનાં રૂપની અંદર બીજા પુરૂષ એકવચનના સેગા સેવાએ કે

ઈબી પુરૂષને લગતા સેંગામાં 𐭩 બૂ–ધાતુની અંદર વપરાએલા 𐭩 ઊ, ને બદલે કોઈ ક્ષર આપણને મલતો નથી, તે ઊપરથી જણાએછે કે તે પેહલવી લખાંણમાં વપરાએલો નથી, પણ હલની ફારસીમાં તે આપણને મલેછે. ઓ વીસેના પેહલવી દાખલાઓ આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે; જેમકે:- (વન૦ ૧૮) સગલી જીસ માંની આલમમાં મેલાપ કરેઆ વગર હું હમેલદાર થતી નથી. (વન૦ ૧) તે બુરૂ દશતાંન ઘણું જોરમંદ રેહ્ય. (ઈ૦હુ.૨૧) જેથી તે ઈંજશનેની હમેઆતી મેલવતો રેહ. (વન૦ ૫) આપણે તેઓથી ખચીત રીમન થઇએ. (કા૨૦) વળરે કહીઊં કે તમો જીવતા રેહો. (વન૦ ૭) તેઓ પછી હમેશ લગી અપવીતર રેહછે. (આપ૦ દહ૦) ભલાઓ સકતીવાંન થાએ અને બુરાઓ અસકત થાએ; ફારસી રેવાએતમાં ઊપલું લખાંન આએ રીતે કરેલુંછે:— وهان پادشاه بند ثرنارم اوادشاه بند از کرد کنشن خویش اواخش بشیمان بند 'બુનદેહશને' કેતાબંની અંદર ઘણાખરા એમલાઓ પાછલાં લખાંણને મલતા મલેછે, તે મુજબ તેહમાં તરીજા પુરૂષનાં અને કવચનને સારૂં બવંદ-વપરાએલો મલેછે. જેમકે:— સઘલાં આદમીઓ હમેશ હમેશ લગી અમરગ રેહ્સે.

વર્તમાંનની બીજી રીત.

અથવા

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

	૪૦			૩૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હું થાઉં છેઉં.	૧		હું થાઉં છેઉં.
૨		તું થાએછે.	૨		તું થાએછે.
૩		તે થાએછે.	૩		તે થાએછે.
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમો થઇએછે	૧		હમો થઇએછે.
૨		તમો થાઓછો	૨		તમો થાઓછો.
૩		તેઓ થાએછે.	૩		તેઓ થાએછે.

રીતિ વર્તમાંન.

૪૦				૩૦		
પુ૦	એકવચન.			પુ૦	એકવચન.	
૧	૬૫ / ૬૫૫૭	૧૯૫	હું થતો રેહુંચ.	૧	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫૫૭ હું થતો રેહુંચ.
૨	૬૫ / ૬૫૫૭	૧૯૫	તું થતો રેહચ.	૨	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫૫૭ તું થતો રેહચ.
૩	૬૫ / ૬૫૫૭	૧૯૫	તે થતો રેહચ.	૩	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫૫૭ તે થતો રેહચ.
પુ૦	અનેકવચન.			પુ૦	અનેકવચન.	
૧	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫	હમે થતા રહીએચ.	૧	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫૫૭ હમે થતા રહીએચ.
૨	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫	તમો થતા રેહોચ.	૨	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫૫૭ તમો થતા રેહોચ.
૩	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫	તેઓ થતા રેહચ.	૩	૬૫૫૭ / ૬૫	૧૯૫૫૭ તેઓ થતા રેહચ.

ભૂત કાલ.

૪૦				૩૦		
પુ૦	એકવચન.			પુ૦	એકવચન.	
૧	૧૯૫ / ૬૫	૬૫	હું થએઓ,	૧	૧૯૫૫૭ / ૬૫	૬૫ હું થએઓ.

* રીતિ વર્તમાંનની અંદર જેમ ભૂત કૃદંતનો તેમજ ભુતકાલનો સેગો એકસરખી રીતે વપરાએલોછે.

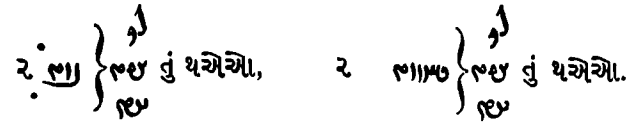

૨ મા. ૯૪૪ તું થએઓ, ૨ માઆઅ ૯૪૪ તું થએઓ.

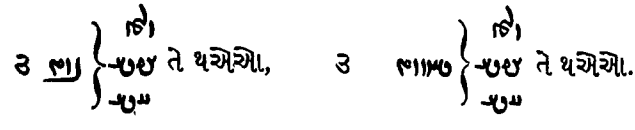

૩ મા. ૯૪૪ તે થએઓ, ૩ માઆઅ ૯૪૪ તે થએઓ.

૫૦ અનેકવચન. ૫૦ અનેકવચન.

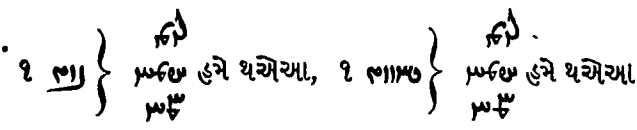

૧ મા. ૯૪૪ હમે થએઆ, ૧ માઆઅ ૯૪૪ હમે થએઆ.

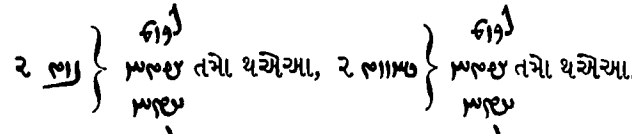

૨ મા. ૯૪૪ તમો થએઆ, ૨ માઆઅ ૯૪૪ તમો થએઆ.

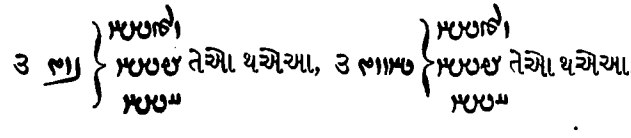

૩ મા. ૯૪૪ તેઓ થએઆ, ૩ માઆઅ ૯૪૪ તેઓ થએઆ.

ભતકાલની બીજી રીત.

૬૦ સે૦

૫૦ એકવચન. ૫૦ એકવચન.

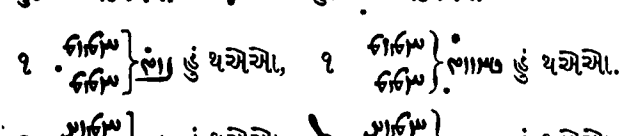

૧ મા. હું થએઓ, ૧ માઆઅ હું થએઓ.

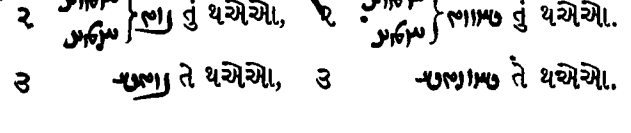

૨ મા. તું થએઓ, ૨ માઆઅ તું થએઓ.

૩ મા. તે થએઓ, ૩ માઆઅ તે થએઓ.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમે થએઆ,	૧		હમે થએઆ.
૨		તમો થએઆ,	૨		તમો થએઆ.
૩		તેઓ થએઆ,	૩		તેઓ થએઆ.

અપૂર્ણ ભૂત.

	૪૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હું થાતો હતો,	૧		હું થાતો હતો.
૨		તું થાતો હતો,	૨		તું થાતો હતો.
૩		તે થાતો હતો,	૩		તે થાતો હતો,

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમે થાતા હતા,	૧		હમે થાતા હતા.
૨		તમો થાતા હતા,	૨		તમો થાતા હતા.

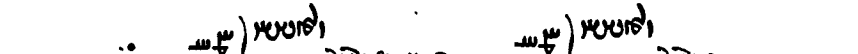

અપૂર્ણ ભૂતકાલની બીજી રીત.

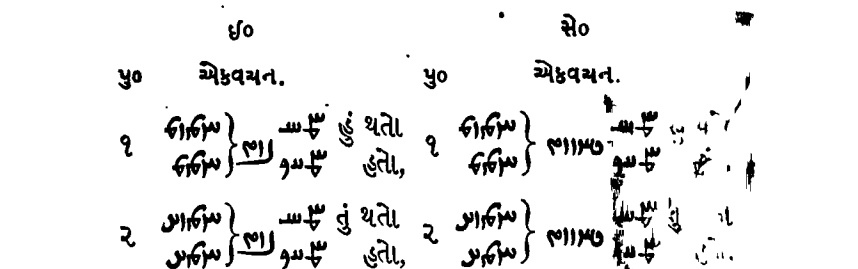

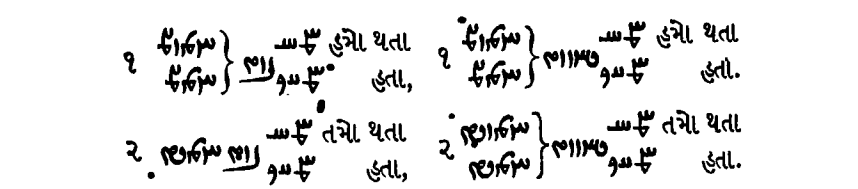

પૂર્ણભૂત.

	ઇ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	૧ મ્યા૦ મ્યા૦ ઉ-હ્ય-હ્ય	૧	૧ મ્યા૦ મ્યા૦ ઉ-હ્ય-હ્ય
	હું થઈ રેહા,		હું થઈ રેહા.
૨	૧ મ્યા૦ મ્યા૦ ઉ-હ્ય-હ્ય	૨	૧ મ્યા૦ મ્યા૦ ઉ-હ્ય-હ્ય
	તું થઈ રેહા,		તું થઈ રેહા.
૩	૧ મ્યા૦ મ્યા૦ ઉ-હ્ય-હ્ય	૩	૧ મ્યા૦ મ્યા૦ ઉ-હ્ય-હ્ય
	તે થઈ રેહા,		તે થઇ રેહા.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible]	હું થઈ રેહા,	૧	[illegible]	હું થઈ રેહા.
૨	[illegible]	તું થઈ રેહા,	૨	[illegible]	તું થઈ રેહા.
૩	[illegible]	તે થઈ રેહા,	૩	[illegible]	તે થઈ રેહા.
	૧ મ્યા૦ મ્યા૦			૧ મ્યા૦ મ્યા૦	

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible]	હમો થઈ રેહા,	૧	[illegible]	હમો થઇ રેહા.
૨	[illegible]	તમો થઈરેહા,	૨	[illegible]	તમો થઈ રેહા.
૩	[illegible]	તેઓ થઈ રેહા,	૩	[illegible]	તેઓ થઈ રેહા.
	૧ મ્યા૦ મ્યા૦			૧ મ્યા૦ મ્યા૦ †	

† હુંએ ૧૮૨ માં નંબર વાલા ફેકરામાં જણાવીઉછે કે પૂર્ણભૂતકાલની સહમજ બતલાવ્વા સારૂં ૧ મ્યા૦ મ્યા૦ ના સેગાની પાસે [illegible] નો સેગો વપરાએછે, તે મા૦ ગે૦ ના દાખલા ઉપરથીછે, પણ તેહને મલતો બીજો દાખલો મને મલ્યો નથી, માટે કાએદા પરમાણે ૧ મ્યા૦ અથવા ૧ મ્યા૦ મ્યા૦ ના સેગાઓ ઉપલાં રૂપાખ્યાપ નમાં હુંએ મેલેલાછે.

ભૂત ભૂત કાલ.

	ઇ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હું થએલો હતો,	૧		હું થએલો હતો.
૨	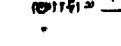	તું થએલો હતો,	૨	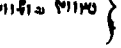	તું થએલો હતો.
૩	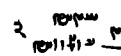	તે થએલો હતો,	૩	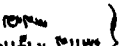	તે થએલો હતો.
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	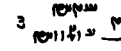	હમે થએલ્મા હતા,	૧	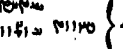	હમે થએલ્મા હતા.
૨		તમો થએલ્મા હતા,	૨		તમો થએલ્મા હતા.
૩		તેઓ થએલ્મા હતા,	૩	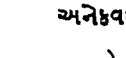	તેઓ થએલ્મા હતા.

આએ કાલને સારૂં અને 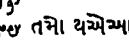 ને બદલે 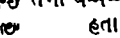 અથવા ના સેગાએા પણ વપરાએલાછે, જે વીસેના દાખલાએ હમોએ ૧૮૩ માં ફેકરામાં જણાવેલાછે.

વર્તમાનભૂત.

	ઇ૦ એકવચન.		સે૦ એકવચન.
પુ૦ ૧		હું થએલો છેઉં,	હું થએલો છેઉં.
૨		તું થએલોછે,	તું થએલોછે.
૩		તે થએલોછે,	તે થએલોછે.
પુ૦	અનેકવચન.		અનેકવચન.
૧		હમો થએલા છઇએ,	હમો થએલા છઇએ
૨		તમો થએલા છેઓ,	તમો થએલા છેઓ.
૩		તેઓ થએલાછે,	તેઓ થએલાછે.

૨૧૧. ભવીષ્યકાલને માંટે દરએક ક્રિયાપદના વરતમાંનના સે ગાઓ વાપરેઆમાં આવેલાછે; પણ તે ઊપરાંત પાછલથી થાએલાં લખાંણોમાં ||||||| ક્રિયાપદના વરતમાંનના સેગાઓ ભુતકાલના સેગાની આગલ મેલાઈને ભવીષ્યકાલના અરથને સારૂં વપરાએલા આપણને મલેછે; જેમકેઃ— |||||| ||| |||| ||||| (પતેત૦) કોઈ શ ખશને તે કેહેતો રેહ કે હું તુંને કપડાં આપસ; પણ તે તેહને આપે નહી. |||||| ||||| |||| ||||| (પતેત૦) તે દરએક રાત સતાવન વરસની થસે. હાલની ફારસી જ બાંનમાં ભવીષ્યકાલને સારૂં જે خواستن હેવાં સામાન્ય રૂપના વર્તમાં નના સેગાઓ ભૂતકાલના સેગાની આગલ વપરાએછે, [illegible] કરામાં આવેલા |||||| ||||| ખોઆહદ જહુનત–અને ||||| ||||| ખોઆહમદાદ–ને મલતાછે.

આ રા ર્થ.

વર્તમાંન.

	૪૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	||| |||	હું થાઊં,	૧	||| ||| |||	હું થાઊં.
૨	||| તું થા,	૨	||| થા. ||| તું થા.
૩	||| તે થાએ,	૩	||| તે થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો થાઇએ,	૧	હમો થાઇએ.
૨	તમો થાઓ,	૨	તમો થાઓ.
૩	તેઓ થાએ,	૩	તેઓ થાએ.

શકયાર્થ.

	૪૦	વર્તમાન.	સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું થાઈ સકું,	૧	હું થાઈ સકું.
૨	તું થાઈ સકે,	૨	તું થાઈ સકે. અ૦
	તું થજે,		તું થજે.
૩		૨	
	તે થાઈ		તે થાઈ
	સકે.		સકે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	𐬨𐬀 ૧૨ હમો થાઈ સકીએ,	૧	𐬨𐬀𐬀𐬀 ૧૨ હમો થાઈ સકીએ
૨	𐬚𐬀𐬀 તમો થાઈ સકો, તમો થનો,	૨	𐬚𐬀𐬀𐬀𐬀 તમો થાઈ સકો, તમો થનો.
૩	𐬀𐬀 𐬯𐬀𐬯𐬀 તેઓ થાઈ સકે,	૩	𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬯𐬀𐬯𐬀 તેઓ થાઈ સકે,
	𐬀𐬚𐬀 „		𐬀𐬚𐬀𐬀𐬀 „
	𐬀𐬨 „		𐬀𐬨 „
	𐬀𐬀𐬀 „		𐬀𐬀𐬀 „
	𐬚𐬀 „		𐬚𐬀 „
	𐬨 „		𐬨 „
	𐬀𐬚 „		𐬀𐬚 „

† ઉપલી શક્યાર્થની રીતમાં બતલાવેલી ચેત્યાર નીશાનીઓ સેવાએ એક પાંચમી નીશાની શક્યાર્થને સારૂં વપરાએલી અમોને મલીછે તે ૧૨ છે. જે મકે:— (વન૦૫૨૦ ૫) 𐬨𐬀 ૧૨ 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 . 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬨𐬀 આપણ તેઓથી રીમ ન થાઈ સકીએ. 𐬀𐬀𐬀𐬀 ૧૨ 𐬀𐬀𐬀 𐬨𐬀 . 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 આપણથી તેઓ રીમન થાઈ સકેચ. 𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 ૧૨ 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 જુજકો સાથે અડકવાથી રીમન કરી સકેછે, પણ આંતરે અડકવાથી રીમન નથી કરી સકતાં. 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀 𐬨𐬀 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 ૧૨ 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 (અવ૦ આ૦) તને જે કાંઈ કરેલું હોચેચ તે રવાંનને જરૂર મલેચ. 𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 ૧૨ 𐬀𐬀 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 (યસ્ન૦ ૯ ૯.) અહુરમજદે કહેલું હતું કે બેહું જણ જરૂર મ લસે, અને જેઆરે હોમને તે મલસે તેઆરે મૂલતાંવાર તે તેહને ઓલખશે.

જો કે તરીજા પુરૂષ સેવાએ પેહલ્લા પુરૂષને સારૂં શક્યાર્થની નીશાની 𐬯𐬀 𐬀𐬀 અને 𐬀 ઘણીક કમ જોએઆમાં આવેછે, પણ ૧૨ હમોએ ઉપર જણાવેલા પેહલ્લા ફેકરામાં પેહલ્લા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાની આગલ વપરાએલી આપણ ને મલીછે, અને તેમજ તે નીશાન સપ્તમીની પેહલવી શરેહમાં પેહલ્લા પુરૂષ એકવચનના સેગાની આગલ વપરાએલીછે, જેમકે:— 𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬀 𐬀𐬀𐬀𐬀 ૧૨ 𐬀𐬀𐬀 ૧૨ એટલેજે તેઓની મદદ હું મેલવી સકું અને (બીજાઓને) આપી સકું.

અકયાર્થ.

ાાાછ્છ્ય્ાા ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન.

	૪૦ એકવચન.		૪૦ એકવચન.	
પુ૦			પુ૦	
૧	ાાા ચૂ૦ ાા	ુ ાાા ુ ાાા ુ ાાા ાાા	૩-૬૦-ુ હું થાઈ શકું ચ.	૧ ાાાાાા ચ૦ ાાાા	ુ ાાા ુ ાાા ુ ાાા ાાા	૩-૬૦-ુ હું થાઈ શકું ચ.
૨	ાાા ચ૦ ાા	ાાા ાાા ાાા ુ ાાા ાાા	૧૩-૭૭-ુ તું થાઈ શકે ચ.	૨ ાાાાાા ચ૦ ાાાા	ાાા ાાા ાાા ુ ાાા ાાા	૧૩-૭૭-ુ તું થાઈ શકે ચ.
૩	ાાા ચ૦ ાા	ુ † ાાા ાાા ાાા	૭૩-૭૭-ુ તે થાઈ શકે ચ,	૩ ાાાાાા ચ૦ ાાાા	ાાા ુ ાાા ાાા	૭૩-૭૭-ુ તે થાઈ શકે ચ.

† પાછલાં લપ્તિનાની અંદર ાાા ને બદલે ાાાાા તથા ુાા ને બદલે ુાાા મલેછે.

પ્રથમ પુરુષ બહુવચન.
૧ માસ્માહ્
૨ માસ્માહ્
૩ માસ્માહ્
દ્વિતીય પુરુષ બહુવચન.
૧ માસ્માહ્
૨ માસ્માહ્
૩ માસ્માહ્
તૃતીય પુરુષ બહુવચન.
૧ માસ્માહ્
૨ માસ્માહ્
૩ માસ્માહ્

પુ૦ એકવચન. પુ૦ એકવચન.

૧ ॥૧૫॥ અ૦ ૫॥ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } હું થાઈ શકેઓ, ૧ ॥૧૫॥૫૭ અ૦ ૫॥૫૭ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } હું થાઈ શકેઓ.

૨ ॥૧૫॥ અ૦ ૫॥ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } તું થાઈ શકેઓ, ૨ ॥૧૫॥૫૭ અ૦ ૫॥૫૭ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } તું થાઈ શકેઓ.

૩ ॥૧૫॥ અ૦ ૫॥ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } તે થાઈ શકેઓ, ૩ ॥૧૫॥૫૭ અ૦ ૫॥૫૭ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } તે થાઈ શકેઓ.

પુ૦ અનેકવચન. પુ૦ અનેકવચન.

૧ ॥૧૫॥ અ૦ ૫॥ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } હમેા થાઈ શકેઆ, ૧ ॥૧૫॥૫૭ અ૦ ૫॥૫૭ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } હમેા થાઈ શકેઆ.

૨ ॥૧૫॥ અ૦ ૫॥ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } તમેા થાઈ શકેઆ, ૨ ॥૧૫॥૫૭ અ૦ ૫॥૫૭ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } તમેા થાઈ શકેઆ.

૩ ॥૧૫॥ અ૦ ૫॥ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } તેઓ થાઈ શકેઆ, ૩ ॥૧૫॥૫૭ અ૦ ૫॥૫૭ { ૫૫૫॥૫ / ૫॥૫ } તેઓ થાઈ શકેઆ.

આએ અર્થને લગતા ભવીષ્યકાલને સારૂં એના વર્તમાનના રેગાઓ વપરાએલાછે.

૧૧૯૩૬૬ ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦	ભ૦ એકવચન.		સે૦ એકવચન.	
૧	૯૧૧ અ૦ ૧૧૯૧૧	હું થાઈ સકું,	૯૧૧૩૬ અ૦ ૧૧૯૧૧૩૬	હું થાઈ સકું.
૨	૯૧૧ અ૦ ૧૧૯૧૧	તું થાઈ સકે,	૯૧૧૩૬ અ૦ ૧૧૯૧૧૩૬	તું થાઈ સકે.
૩	૯૧૧ અ૦ ૧૧૯૧૧ ૧૭	તે થાઈ સકે,	૯૧૧૩૬ અ૦ ૧૧૯૧૧૩૬ † ૧૭૧૧૩૬	તે થાઈ સકે.

૬૦

૫૦ અનેકવચન.

૧ અ૦ ૧૧૫ ૧૧૫ હમો થાઈ સકીએ,

૨ અ૦ ૧૧૫ ૧૧૫ અ૦ ૧૧૫ તમો થાઈ સકો,

૩ અ૦ ૧૧૫ ૧૧૫ તેઓ થાઈ સકે,

૬૧

૫૦ અનેકવચન.

૧ અ૦ ૧૧૫૭ ૧૧૫૭ હમો થાઈ સકીએ.

૨ અ૦ ૧૧૫૭ ૧૧૫૭ અ૦ ૧૧૫૭ તમો થાઈ સકો.

૩ અ૦ ૧૧૫૭ ૧૧૫૭ †૫૭૧૧૫૭ તેઓ થાઈ સકે.

---

† જુઓ "દાદસ્તાંને દીની" કેતાબની ૬૭ મી, તથા ૫૨ મી પુરશેશના જવાબમાં ૧૫૫૭ ૨૦૫૦ ૧૫૭૭ ૨૦૫૭૭ ૫૭૦ ૧૧૦ ૨૦૫૭૭ ૫૭૦ ૨૦૫૭૭ ૫૭૦ ૨૦૫૭૭ ૫૭૦ ૨૦૫૭૭ ૫૭૦ કેટલેએક દરજ્જે (પોતાની) સફાઇમાં રાખનાર સ્તુતી કરવાને લગતી પવીતર પેદાએશનાં વપરાંણુમ; તે આવી સકે. ૧૫૫૭૭ ૨૦૫૭૭ ૭૦ ૫૭૦ ૬ ૧૧૦+ ૨૦૫૭૭ ૧૫૭૭ ૬૦૫ ૧૧૦ ૨૦૫૭૭ ૬+૫૭૭૭૭ ભલાએ પાસેથી જોલમ કરીને લી ધેલી હોએ, તે દોલત આએ રીતે તેઓ છીનથી લીએતો તે વાજબીછે.

ભ ત કા લ.

સે૦

પુ૦ એકવચન

૧	મ૦ ૧૧૫૭ / અ૦ ૧૧૯૧૧૫૭	હું થાઈ સકેઓ.
૨	મ૦ ૧૧૫૭ / અ૦ ૧૧૯૧૧૫૭	તું થાઈ સકેઓ.
૩	મ૦ ૧૧૫૭ / અ૦ ૧૧૯૧૧૫૭	તે થાઈ સકેઓ.

૪૦

પુ૦ એકવચન.

૧	મ૦ ૧૧૫૭ / અ૦ ૧૧૯૧૧	હું થાઈ સકેઓ,
૨	મ૦ ૧૧૫૭ / અ૦ ૧૧૯૧૧	તું થાઈ સકેઓ,
૩	મ૦ ૧૧૫૭ / અ૦ ૧૧૯૧૧	તે થાઈ સકેઓ,

પુ૦		અનેકવચન.	પુ૦		અનેકવચન.
૧	ભા૦	અંશ્મયઝ-મ્મૂ-મ્મઝમ-કુર્	૧	ભા૦	અમ્મયઝ-મ્મૂ-મ્મઝમ-કુર્
	ચા૦	હુએ થાઈ શકિયા,		ચા૦	હુએ થાઈ શકિયા.
૨	ભા૦	અમ્મયઝ-મ્મઝમ-મ્મઝમ-કુર્	૨	ભા૦	અમ્મયઝ-મ્મઝમ-મ્મઝમ-કુર્
	ચા૦	તમે થાઈ શકિયા,		ચા૦	તમે થાઈ શકિયા.
૩	ભા૦	અમ્મયઝ-મ્મંઝ-મ્મઝમ,	૩	ભા૦	અમ્મયઝ-મ્મઝમ-મ્મઝમ-મ્મઝમ.
	ચા૦	તેઓ થાઈ શકિયા;		ચા૦	તેઓ થાઈ શકિયા.

ભવીષ્યકાલનાં રૂપ વર્તમાન પરથી બોલે છે.

ક્રિયાપદની ગરદાન.

વર્તમાનકાલ.

૨૧૨. આએ ક્રિયાપદમાં વર્તમાન અથવા ભવિષ્યને સારૂં આવાફ્દ, અને ભૂતકાલને સારૂં આવાફ્સ્ત, એવા બે સે ગાએા સાહીઆકારક રૂપમાં વપરાએલા મલેછે, અને તેહની આગલ પુરૂષ સર્વનાંમેા મેલેઆમાં આવેછે. એમાં દરએક પુરૂષ બીજી અથવા તરીજી વીભકતીમાં વપરાએછે. જેમકે:—

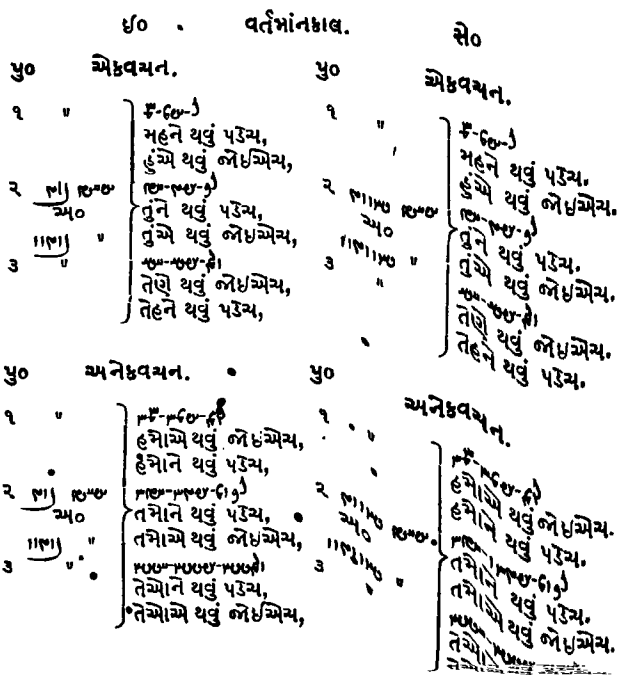

ભૂત કાલ.

	ઇ૦ એકવચન.	સે૦ એકવચન.
પુ૦ ૧	મને થવું પડીઉં,	મને થવું પડીઉં.
પુ૦ ૨	તુંને થવું પડીઉં,	તુંને થવું પડીઉં.
પુ૦ ૩	તેહને થવું પડીઉં,	તેહને થવું પડીઉં.

	ઇ૦ અનેકવચન.	સે૦ અનેકવચન.
પુ૦ ૧	આપણને થવું પડીઉં, હમોને થવું પડીઉં,	આપણને થવું પડીઉં. હમોને થવું પડીઉં.
પુ૦ ૨	તમોને થવું પડીઉં,	તમોને થવું પડીઉં.
પુ૦ ૩	તેઓને થવું પડીઉં,	તેઓને થવું પડીઉં.

એને લગતો ભવીષ્યકાલ વર્તમાંનનાં રૂપને મલતોછે.

સાંસ્યાર્થ.

વર્તમાંન.

	ઇ૦ એકવચન.	સે૦ એકવચન.
પુ૦ ૧	હું થાઉં,	હું થાઉં.
પુ૦ ૨	તું થાએ- તું થજે,	તું થાએ- તું થજે.
પુ૦ ૩	તે થાએ,	તે થાએ.

બ૦	અનેકવચન.	બ૦	અનેકવચન.
૧	હુમો થઇએ,	૧	હુમો થઇએ.
૨	તુમો થાઓ,	૨	તુમો થાઓ.
૩	તેઓ થાએ,	૩	તેઓ થાએ.

ભૂત કાલ.

બ૦	એકવચન.	બ૦	એકવચન.
૧	હું થએઓ, હું થએઓ હોત, હું થાત,	૧	હું થએઓ. હું થએઓ હોત. હું થાત.
૨	તું થએઓ, તું થએઓ હોત, તું થાત,	૨	તું થએઓ. તું થએઓ હોત. તું થાત.
૩	તે થએઓ, તે થએઓ હોત, તે થાત,	૩	તે થએઓ. તે થએઓ હોત. તે થાત.

† વલી કેટલેએક ઠેકાણે -𐬌𐬀𐬙𐬀𐬌 અને -𐬌𐬀𐬙 ને બદલે 𐬙𐬀 , 𐬙𐬀𐬌 , 𐬙𐬀𐬙 અને 𐬙𐬀𐬙𐬙 અથવા 𐬙𐬀 ના સેાગાઓ વપરાએલા જોએએમાં આવેછે; જે મકે—𐬙𐬀𐬙𐬙 𐬌𐬀𐬙 𐬙 𐬌𐬀𐬌𐬀 𐬙𐬀𐬙𐬙 𐬌𐬀 𐬌𐬀 𐬌𐬀 𐬌𐬀𐬌𐬀 𐬌𐬀𐬙 (ખુરદેહ૦) સવાબને લગતું ઠેકાણિ પવીતર કામ જે મેં કીધું હેાએ તેહને બદલે બાહરી જ તને નેકી આપજે. 𐬙𐬀𐬙𐬙 𐬌𐬀 𐬌𐬀 𐬌𐬀𐬌𐬀 𐬌𐬀 𐬌𐬀 𐬌𐬀 𐬌𐬀 𐬙𐬀𐬙𐬙 (ફા૨૦)

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમે થએમ્મા, હમે થએમ્મા હોત, હમે થાત,	૧	હમે થએમ્મા. હમે થએમ્મા હોત. હમે થાત.
૨	તમે થએમ્મા, તમે થએમ્મા હોત, તમે થાત,	૨	તમે થએમ્મા. તમે થએમ્મા હોત. તમે થાત.
૩	તેમ્મે થએમ્મા, તેમ્મે થએમ્મા હોત, તેમ્મે થાત,	૩	તેમ્મે થએમ્મા. તેમ્મે થએમ્મા હોત. તેમ્મે થાત.

હેવું કરું કે દુનીઆંમાં તારા કરતાં સુખી કોઇ નહી હોએ. (માગ્ય) (ગાડ્ય) (ભા૦ ગે૦) જેઓની ઉમર ૧૫ વર્ષ પછીની નહી હોએ તેહવાં આદમીઓને તેણે બોલાવિઆં. (કા૨૦) જો તારો વીચાર મારી સાથે બરોબર અને એક મલતો હોએ. (દાદ૦) તેમારે તે હાડકાંને કાએદાસર અસ્તુદાંનની અંદર (મેલે), કે જે (અસ્તુ દાંન) હેવી રીતે જમીનથી ઉનચું બનાવેલું, અને હેવી રીતનાં છાપરાં સાતનું હોએ, કેકોબિ તરેહથી નસાની ઉપર વરસાદ નહી પડે. (દાદ૦) તેહને (અસ્તુદાંનને) રોશની મલવા સારૂં તેહમાં મુરાખ પાડેલું હોએ. (વન૦ ૩) કે તેમાં યુજરેલાં આદમીને આપેલું (ઇમ્માનેં મેલેલુ) હોએ. વલી 'દાદસ્તાને દીની' માં કેટલેએક ઠેકાંણે ને બદલે વર્તમાંનની માફક ભુતકાલના સેગાની પાસે (વાદ્દ, વપરાએલો મલેછે; જેમકે:— (દાદ૦) જો કાલબુદને ખાનારાં પખશીઓએ જોમારે (તે કાલબુદને) નહી ખાધું, તો તે મરેલું, કોહેલું અને કેરમ વાલું થાએ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હું થએલ્યો, હું થએલ્યો હોત, હું થાત,	૧		હું થએલ્યો. હું થએલ્યો હોત. હું થાત.
૨		તું થએલ્યો, તું થએલ્યો હોત, તું થાત,	૨		તું થએલ્યો. તું થએલ્યો હોત. તું થાત.
૩		તે થએલ્યો, તે થએલ્યો હોત, તે થાત,	૩		તે થએલ્યો. તે થએલ્યો હોત. તે થાત.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમે થએલ્યા, હમો થએલ્યા હોત, હમો થાત,	૧		હમે થએલ્યા. હમો થએલ્યા હોત. હમો થાત.
૨		તમો થએલ્યા, તમો થએલ્યા હોત, તમો થાત,	૨		તમો થએલ્યા. હમો થએલ્યા હોત હમો થાત.
૩		તેઓ થએલ્યા, તેઓ થએલ્યા હોત, તેઓ થાત,	૩		તેઓ થએલ્યા. તેઓ થએલ્યા હોત તેઓ થાત.

† જુઓ પેહલવી વીરાફ્‌નામાં મથે ઓ વીરાફ્‌ હમો મજદીઅસનાનોનાં પેગમબર તું સલામત આ એએો ! તું એહરેમનની દીન ઉપર સુ સત રેહી. તુંએ ક્યાંએ નહી સીખવી, કે હું પછી ખુબી તથા નેકી કરત.

શકય શંકૃયા થૅ.

ઇ૦	વર્તમાનકાલ.	સે૦

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ હું	આ૦ ભા૦	૧	આ૦ ભા૦
૨	આ૦ ભા૦	૨	આ૦ ભા૦

† ઇજિ૦ હા. ૬૪ મેા ૫૫૫૭ ૫૫૫૫૭ ૫૫૫૭ ૬૫૭ ૫૫ ૫૫૫૫

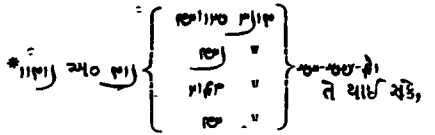

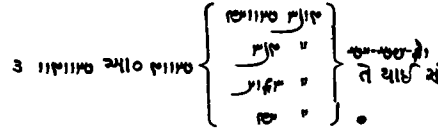

બ૦ અનેકવચન.

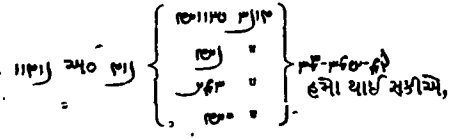

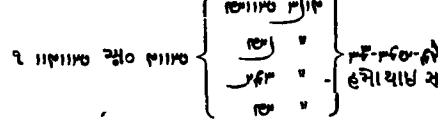

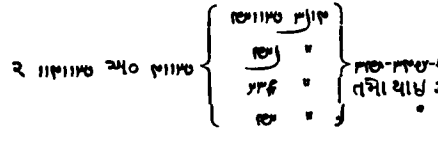

---

* જુઓ વનદીદાદ ૫૨૦ ૩ જી, તથા ૧૩ મી, ।।।।।। ।।।।। ।।।।।।

૩ ||||ગા અ૦ ||ગા { ||||ગ ||||ગ્ય ||||ગ્યા ||||ગ્ય } ||||ગ્યો. ||||ગ્યા ||||ગ્યો. તેઓ થાઈ સકે,

૩ ||||ગા||| અ૦ ||||ગા { ||||ગ્ય ||||ગ્યા ||||ગ્યા ||||ગ્ય } ||||ગ્યા-||||ગ્યા-||||ગ્યો. અ૦ ||||ગ્યા ||||ગ્યો. તેઓ થાઈ સકે.

ભૂત કાલ.

	ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.
૧	||||ગા અ૦ ||ગા { ||||ગ્ય ||||ગ્યા } ||||ગ્ય-||||ગ્યો. હું થાઈ સકેઓ હોત, હું થાઈ સકત,	૧	||||ગા||| અ૦||||ગા||| { ||||ગ્ય ||||ગ્યા } ||||ગ્ય-||||ગ્યો. હું થાઈ સકેઓ હોત. હું થાઈ સકત.
૨	||||ગા અ૦ ||ગા { ||||ગ્ય ||||ગ્યા } ||||ગ્ય-||||ગ્યા-||||ગ્યો. તું થાઈ સકેઓ હોત, તું થાઈ સકત,	૨	||||ગા||| અ૦||||ગા||| { ||||ગ્ય ||||ગ્યા } ||||ગ્ય-||||ગ્યા-||||ગ્યો. તું થાઈ સકેઓ હોત. તું થાઈ સકત.
૩	||||ગા અ૦ ||ગા { ||||ગ્ય ||||ગ્યા } ||||ગ્ય-||||ગ્યો. તે થાઈ સકેઓ હોત, તે થાઈ સકત,	૩	||||ગા||| અ૦||||ગા||| { ||||ગ્ય ||||ગ્યા } ||||ગ્ય-||||ગ્યો. તે થાઈ સકેઓ હોત. તે થાઈ સકત.

† ||||ગ્યા ||||ગ્યા. ||ગા ||||ગો ||||ગ્ય ||||ગ્યા ||||ગ્યા||||ગ્યા||||ગ્યા ||||ગ્યા||||ગ્યા ક ||ગ્ય ||||ગ્ય (વન૦ ૮ મી ૫૨૦) જો કબુ તે (નમા) સુકેા હોવા છતાં આલુદે કરવા જોગ હોએ, ઇમાને તેઓ કેાઈ ચીજને રીમન કરી સકતા હોએ.

૫૦	અનેકવચન.	૫૦	અનેકવચન.
૧ ાાાા ચમ૦ ભા	૧ ાાાા ચમ૦ ભા ાાા

આશીરવાદાર્થ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		મને થાઓ,	૧		મને થાઓ
		મને થજો,		૫૪ ,,	મને થજો.
૨		તુંને થાઓ,	૨		તુંને થાઓ.
	અ૦	તુંને થજો,		૫૪ ,, અ૦	તુંને થજો.
		તું થજે,			તું થજે.
૩		તેને થાઓ,	૩		તેને થાઓ
		તેને થજો,		૫૪ ,,	તેને થજો.
	,,	તે થાઓ,		,,	તે થાઓ.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમોને થાઓ,	૧		હમોને થાઓ.
		હમોને થજો,		૫૪ ,,	હમોને થજો.
૨			૨		
	અ૦	તમોને થાઓ,		૫૪ ,, અ૦	તમોને થાઓ.
		તમોને થજો,	†		તમોને થજો.
		તમો થજો,			તમો થજો.

† જુઓ "માદીગાંને ચતરંગ" તથા "કારનાંમે અરથ શદર પાપકાંન" પછી તખ્તરી તુસ ઉઠીને ઉભો થાએઓ અને તેણે (પાદશાહને) કહીઉં કે તમો જીવતા રેહજો! ઓદાતાલાએ આપે ખુબરેગી, બારેહ, હીમત અને ફતેહમંનદી તમોને બખશે લીધે તેથી તમો ધરાંન અને બીજાં દેશની લોકો ઉપર હકુમત ચલાવો છેઓ. અરદેશેર બોલેઓ કે તું શું કેહચ! બોબદાંન બોબદે કહીઉં કે તમો જીવતા રેહજો! જેમ હુંએ કહીઉં તેજ પરમાણેછે.

૩ ૧૯૭ ૮૭૭-૮૭૭૪ ૩ ૧૯૭૧૮૭ ૮૭૭-૮૭૭૪
તેઓને થાએા, ૮૭૭ „ તેઓને થાએા.
તેઓને થનો, તેઓને થનો.

કૃદંત.

	૪૦		સે૦	
કર્તૃવાચક	૮૭૧ ૧૭૭૧	થાતું, થનાર,	૮૭૧૮૭ ૧૮૭૧૮૭	થાતું. થનાર.
કર્મવાચક	૧૮૭૧ ૧૮૭૧	થએલું,	૧૮૧૮૭ ૧૮૭૧૮૭	થાએલું.
ક્રિયાવાચક	૧૮૭૧ ૧૭૮૧	હોનારત,	૧૮૭૧૮૭	હોનારત.
	૧૭૮૭૧૮૭	થવું,	૧૭૮૭૧૮૭	થવું.

સકર્મક ક્રિયાપદ.

૧૧૯૭ અથવા ૧૧૮૧૮૭ ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

મૂલ ભેદ.

સ્વાર્થ.

૪૦ વર્તમાનકાલ. સે૦

પુ૦	એકવચન.		પુ૦.	એકવચન.
૧	૧૭૭	હું આપુ,	૧	૧૧૮૭ હું આપુ.
૨	૧૭૭	તું આપે,	૨	૧૧૮૭ તું આપે.
૩	૧૭૭ ૧૭૭ ૧૭	તે આપે,	૩	૧૭૧૮૭ તે આપે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો આપીએ,	૧	હમો આપીએ.
૨	તમો આપો,	૨	તમો આપો.
૩	તેઓ આપે,	૩	તેઓ આપે.

અપૂર્ણ વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપુંછું,	૧	હું આપુંછું.
૨	તું આપેછે,	૨	તું આપેછે.
૩	અ૦ તે આપેછે,	૩	અ૦ તે આપેછે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો આપીએછે,	૧	હમો આપીએછે.
૨	તમો આપો છેઓ,	૨	તમો આપો છેઓ.
૩	તેઓ આપેછે,	૩	તેઓ આપેછે.

રીતીં વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપતો રેહુંચ,	૧	હું આપતો રેહુંચ.
૨	તું આપતો રેહચ,	૨	તું આપતો રેહચ.
૩	તે આપતો રેહચ,	૩	તે આપતો રેહચ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો આપતા રહીએચ,	૧	હમો આપતા રહીએચ.
૨	તમો આપતા રેહોચ,	૨	તમો આપતા રેહોચ.
૩	તેઓ આપતા રેહચ,	૩	તેઓ આપતા રેહચ.

ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપીઊં,	૧	હું આપીઊં.
૨	તું આપીઊં,	૨	તું આપીઊં.
૩	તેણે આપીઊં,	૩	તેણે આપીઊં.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમોએ આપીઊં,	૧	હમોએ આપીઊં.
૨	તમોએ આપીઊં,	૨	તમોએ આપીઊં.
૩	તેઓએ આપીઊં,	૩	તેઓએ આપીઊં.

બીજી રીત.

	ઇ૦	સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧	હું એ આપીઉં,	૧ હું એ આપીઉં.
૨	તું એ આપીઉં,	૨ તું એ આપીઉં.
૩	તેણે આપીઉં,	૩ તેણે આપીઉં.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧	હમો એ આપીઉં,	૧ હમો એ આપીઉં.
૨	તમો એ આપીઉં,	૨ તમો એ આપીઉં.
૩	તેઓ એ આપીઉં.	૩ તેઓ એ આપીઉં.

અપૂર્ણ ભૂત.

	ઇ૦	સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦ એકવચન.
૧	હું આપતો હતો,	૧ હું આપતો હતો.
	ઇ૦	૬૦
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦ અનેકવચન.
૧	હમો આપતા હતા,	૧ હમો આપતા હતા.
	ઇ૦	૬૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	હું	આપતો હતો,	૧	હું	આપતો હતો.
	ઈ૦			ઈ૦	

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	હમો	આપતા હતા,	૧	હમો	આપતા હતા.
	ઈ૦			ઈ૦	

રીતી ભૂત.

	ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.
૧ અ૦			૧ અ૦	
ભા	હું	આપતો રેહો,	ભા	હું આપતો રેહો.
૨ અ૦			૨ અ૦	
ભા	તું	આપતો રેહો,	ભા	તું આપતો રેહો.
૩ અ૦			૩ અ૦	
ભા	તે	આપતો રેહો,	ભા	તે આપતો રેહો.
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.
૧ અ૦			૧ અ૦	
ભા	હમો	આપતા રેહા,	ભા	હમો આપતા રેહા.
૨ અ૦			૨ અ૦	
ભા	તમો	આપતા રેહા,	ભા	તમો આપતા રેહા.
૩ અ૦			૩ અ૦	
ભા	તેઓ	આપતા રેહા.	ભા	તેઓ આપતા રેહા.

બીજી રીત.

ઇ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપતો રેહો,	૧	હું આપતો રેહો.

ઇ૦

પૂર્ણ ભૂત.

ઇ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપી રેહો,	૧	હું આપી રેહો.
૨	તું આપી રેહો,	૨	તું આપી રેહો.
૩	તે આપી રેહો,	૩	તે આપી રેહો.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો આપી રેહા,	૧	હમો આપી રેહા.
૨	તમો આપી રેહા,	૨	તમો આપી રેહા.
૩	તેઓ આપી રેહા.	૩	તેઓ આપી રેહા.

બીજી રીત.

	૪૦			૩૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હું આપી રેહો, ૪તી૦	૧		હું આપી રેહો. ૪તી૦

ભૂત ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	"	હુંએ આપીઉં હતું,	૧	"	હુંએ આપીઉં હતું.
૨		તુંએ આપીઉં હતું,	૨		તુંએ આપીઉં હતું.
૩	"	તેણે આપીઉં હતું,	૩	"	તેણે આપીઉં હતું.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	"	હમોએ આપીઉં હતું,	૧	"	હમોએ આપીઉં હતું.
૨		તમોએ આપીઉં હતું,	૨		તમોએ આપીઉં હતું.
૩	"	તેઓએ આપીઉં હતું,	૩	"	તેઓએ આપીઉં હતું.

વર્તમાન ભૂત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હુંએ આપીઉંછે,	૧		હુંએ આપીઉંછે.

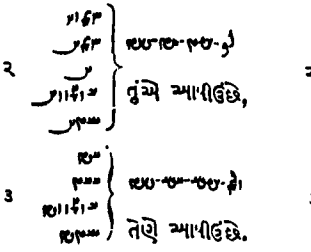

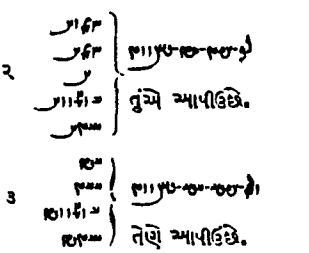

બ૦ અનેકવચન.

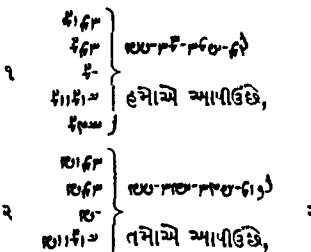

બ૦ અનેકવચન.

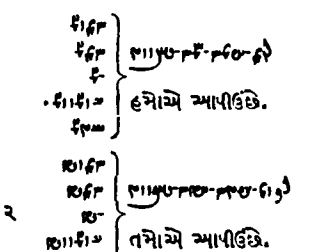

ભવિષ્યભૂત.

બ૦ એકવચન.

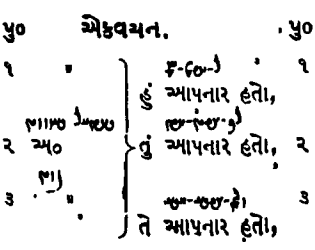

બ૦ એકવચન.

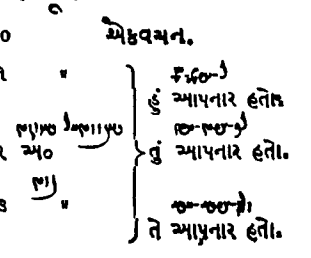

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧ "	હમો આપનાર હતા,	૧ "	હમો આપનાર હતા.
૨ અ૦	તમો આપનાર હતા,	૨ અ૦	તમો આપનાર હતા.
૩ "	તેઓ આપનાર હતા,	૩ "	તેઓ આપનાર હતા.

૨૧૩. ભવિષ્યકાલને સારૂં વર્તમાંનકાલનાં છએ રૂપ એકસર ખી રીતે વપરાએલાંછે. ભવિષ્ય વર્તમાંનને સારૂં કર્તૃવાચક વિસે ષનની પાસે ને લગતા વર્તમાંનના સેગાઓ વપરાએલાછે; ભવિષ્યભૂતને સારૂં અથવા ક્રિયાપદના ભૂતકા લના સેગાઓ કર્તૃવાચક વિસેષનની પાસે મેલેઆમાં આવેલાછે. વર્તમાંન ભવિષ્ય, અથવા અપુર્ણ ભવિષ્યને સારૂં ઊપલાં બેહું ક્રિયા પદના વર્તમાંનના સેગાઓ ભૂતકૃદંતના સેગાની પાસે મેલેઆમાં આવેલાછે. ભૂતભવિષ્યને સારૂં ભૂતકાલના સેગાની પાસે મજકુર ક્રિયાપદના વર્તમાંનકાલના સેગાઓ વાપરેઆમાં આવેલાછે, અને ભવિષ્ય ભવિષ્યકાલને સારૂં ઊપલા સેગાઓ કર્તૃવાચક વિસેષન ની પાસે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

ભાવષ્યકાલ.

	ઈ૦		સે૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપસ,	૧	હું આપસ.
	ઈ૦		ઈ૦

ભવિષ્યવર્તમાંન.

૧		હું આપનાર છેઊં,	૧		હું આપનાર છેઊં.
		ઈ૦			ઈ૦

ભવિષ્યભૂત.

૧	અ૦	હું આપનાર હતો,		૧	અ૦	હું આપનાર હતો.	
		ઈ૦				ઈ૦	

બીજી રીત.

૧		અ૦	હું આપનાર હતો,	૧		અ૦	હું આપના રહતો.	
			ઈ૦				ઈ૦	

અપૂર્ણ અથવા વર્તમાન ભવિષ્ય.

	ઈ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	અ૦	હું આપતો હઈસ,	૧	અ૦	હું આપતો હઈસ.
		ઈ૦			ઈ૦

ભૂત ભવિષ્ય.

૧	અ૦	હુંએ આપીઊં હશે,		૧	અ૦	હુંએ આપીઊં હશે.	
		ઈ૦				ઈ૦	

ભવિષ્ય ભવિષ્ય.

૧	અ૦	હું આપનાર હઈસ,		૧	અ૦	હું આપનાર હઈસ.	
		ઇ૦				ઈ૦	

આ શા ર્થ.

વર્તમાનકાલ.

ઇ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપું,	૧	હું આપું,
૨	આપ, તું આપ,	૨	તું આપ.
૩	તે આપે,	૩	તે આપે.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો આપીએ,	૧	હમો આપીએ.
૨	તમો આપો,	૨	તમો આપો.
૩	તેઓ આપે,	૩	તેઓ આપે.

સા ક યા ર્થ.

વર્તમાનકાલ.

ઇ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું આપું, હું આપી શકું,	૧	હું આપું. હું આપી શકું.

૨	-ુ૭૬-૭	તું આપે,	૨	-ુ૭૬૭૧૬૭	તું આપે,
	-ુ૭૬ „	તું આપી શકે,		-ુ૭૬ „	તું આપી શકે,
	-ુ૭૮ „	તું આપજે,		-ુ૭૮ „	તું આપજે.
	૧૬૭ „			૧૬૭ „	
	-ુ૭૫ „			-ુ૭૫ „	
	-ુ૭૩ „			-ુ૭૩ „	
	-ુ૭ „			-ુ૭ „	
	૫૭૭ ૧૨			૫૧૧૬૭ ૧૨	
૩	૧૭-૭ ૧૨-ુ૬૭		૩	૧૭૧૧૬૭ ૧૨-ુ૬૭	
	૧૭ „	તે આપે,		૧૭-૧૧૬૭	તે આપે.
	૧૭-૭-૭	તે આપી શકે,		૧૭૧૧૬૭	તે આપી શકે.
	૧૭-૭૭				
	૩૬૭૭				

૫૦	બહુવચન.		૫૦	બહુવચન.	
૧	૬-૭ ૧૨	હમો આપીએ,	૧	૬૧૧૬૭ ૧૨	હમો આપીએ.
		હમો આપી શકીએ,			હમો આપી શકીએ.
૨	૧૭૫૭	તમો આપો,	૨	૧૭૧૧૬૭	તમો આપો.
	૧૭-૭ ૧૨	તમો આપી શકો,		૧૭૧૧૬૭ ૧૨	તમો આપી શકો.
		તમો આપજો,			તમો આપજો.
૩	૩૬૭૭ ૧૨		૩	૩૧૧૬૭ ૧૨	
	૩૬૭ „	તેઓ આપે, આપી		૩૬૭ „	તેઓ આપે, આપી
	૩૬૭ „	શકે,		૩૬૭ „	શકે; જરૂર આપે.
	૩૬૬ „			૩૬૬ „	
	૧૬૭ „			૧૬૭ „	
	૬૭ „			૬૭ „	
	૬ „			૬ „	

શકી આર્થ.

ાાાઇ૭ાાઇ૭ાાઇ૭ ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન.

		ઈ૦		સે૦	
પુ૦		એકવચન.		એકવચન.	
૧	ાાઇ૭ાાઇ૭	ઉાઉાઇ૭ાાઇ૭	ઇ-ઉ૭	ાાઇ૭ાાઇ૭	ઇ-ઉ૭
	અ૦	ઉાઉાઇ૭ાાઇ૭	હું આપી શકું ચ,	અ૦	હું આપી શકું ચ.
	ઇ૭	ઉાઇ૭ાાઇ૭	ઈ૦	ઇ૭	ઈ૦
		ઇાઇ૭ાાઇ૭			

ભૂતકાલ.

૧	ાાઇ૭	ઇાઇ૭ાાઇ૭	ઇ-ઉ૭	ાાઇ૭ાાઇ૭	ઇ-ઉ૭
	અ૦	ઇાઇ૭ાાઇ૭	હું આપી શકેઓ,	અ૦	હું આપી શકેઓ.
	ઇ૭	ઇાઇ૭ાાઇ૭	ઈ૦	ઇ૭	ઈ૦

ચ ર્ ઉં લ્ ર્ .

ઉં

ચ્ઉંલ્ર્ ચ્ઉંલ્ર્ ચ્ઉંલ્ર્ ચ્ઉંલ્ર્

||ભ્રમ્ય ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન કાલ.

	ઈ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	અ૦	હું આપી શકું, ઈ૦	૧	અ૦	હું આપી શકું. ઈ૦

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	અ૦	હું આપી શકેઓ, ઈ૦	૧	અ૦	હું આપી શકેઓ. ઈ૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	અ૦	હું આપી શકેઓ, ઈ૦	૧	અ૦	હું આપી શકેઓ. ઈ૦

||ભ્રમ્ય ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન કાલ.

	ઈ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	અ૦	મને આપવું પડેચ, હુંએ આપવું જોઇએ, ઈ૦	૧	અ૦	મને આપવું પડેચ. હુંએ આપવું જોઇએ. ઈ૦

ભૂ ત કા લ .

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	અ૦	મને આપવું પડીઊં, ઈ૦	૧	અ૦	મને આપવું પડીઊં. ઈ૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	અ૦	મને આપવું પડીઊં, ઈ૦	૧	અ૦	મને આપવું પડીઊં. ઈ૦

સં શ્યા ર્થ .

વર્તમાનકાલ.

	ઇ૦			સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હું આપું,	૧		હું આપું.
૨		તું આપે,	૨		તું આપે.
૩		તે આપે,	૩		તે આપે.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમો આપીએ,	૧		હમો આપીએ.
૨		તમો આપો,	૨		તમો આપો.
૩		તેઓ આપે,	૩		તેઓ આપે.

ભૂત.

૪૦ ૩૦

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧		હું એ આપીઉં હોએ, હું એ આપીઉં હોત,	૧		હું એ આપીઉં હોએ. હું એ આપીઉં હોત.
૨		તું એ આપીઉં હોએ, તું એ આપીઉં હોત,	૨		તું એ આપીઉં હોએ. તું એ આપીઉં હોત.
૩		તેણે આપીઉં હોએ, તેણે આપીઉં હોત,	૩		તેણે આપીઉં હોએ. તેણે આપીઉં હોત.
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧		હમોએ આપીઉં હોએ, હમોએ આપીઉં હોત,	૧		હમોએ આપીઉં હોએ. હમોએ આપીઉં હોત.
૨		તમોએ આપીઉં હોએ, તમોએ આપીઉં હોત,	૨		તમોએ આપીઉં હોએ. તમોએ આપીઉં હોત.
૩		તેઓએ આપીઉં હોએ, તેઓએ આપીઉં હોત,	૩		તેઓએ આપીઉં હોએ. તેઓએ આપીઉં હોત.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌	૧	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌
	હુંએ આપીઊં,		હુંએ આપીઊં.
	હુંએ આપીઊં હોત-હોએ,		હુંએ આપીઊં હોત-હોએ.
૨	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌	૨	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌
	તુંએ આપીઊં,		તુંએ આપીઊં.
	તુંએ આપીઊં હોત-હોએ,		તુંએ આપીઊં હોત-હોએ
૩	𐬌𐬎𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌	૩	𐬌𐬎𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌
	તેણે આપીઊં,		તેણે આપીઊં.
	તેણે આપીઊં હોત-હોએ,		તેણે આપીઊં હોત-હોએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌 𐬨𐬀𐬌	૧	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌 𐬨𐬀𐬌
	હમોએ આપીઊં,		હમોએ આપીઊં.
	હમોએ આપીઊં હોત-હોએ,		હમોએ આપીઊં હોત-હોએ.
	હમો આપત,		હમો આપત.
૨	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌	૨	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌
	તમોએ આપીઊં,		તમોએ આપીઊં.
	તમોએ આપીઊં હોત-હોએ,		તમોએ આપીઊં હોત-હોએ.
	તમો આપત,		તમો આપત.
૩	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌	૩	𐬀𐬨𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬌𐬎𐬀𐬌
	તેઓએ આપીઊં,		તેઓએ આપીઊં.
	તેઓએ આપીઊં હોત-હોએ,		તેઓએ આપીઊં હોત-હોએ.
	તેઓ આપત,		તેઓ આપત.

શકય શંસ્યાર્થ.

વર્તમાનકાલ.

		૪૦		૪૦	
પુ૦		એકવચન.		એકવચન.	
૧	અ૦	૧૪૧૧૫૭ ૪૫૧૯ ૧૪૫ „ ૫૨૬૫ „ ૧૪ „	હું આપી શકું, ઈ૦	૪૧૧૫૭ ૧૪૫ „ ૫૨૬૫ „ ૧૪ „	હું આપી શકું. ઈ૦
	૧૧૪૧૫૭			૧૧૪૧૧૫૭	

ભૂત કાલ.

		૪૦		૪૦	
પુ૦		એકવચન.		એકવચન.	
૧	અ૦	૧૪૫૭ ૫૨૬૫ ૪૫૧૯ ૫૨૬૫ ૧૪૧૪૫૧૯	હું આપી શકેઓ હોત, હું આપી શકત, ઈ૦	૪૧૧૫૭ ૫૨૬૫ ૧૪૧૪૫૧૯	હું આપી શકેઓ હોત હું આપી શકત. ઈ૦
	૧૧૪૧૫૭	૫ „		૫ „	

આશીર્વાદાર્થ.

	ઇ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.
૧	„	𐬫𐬀𐬭-𐬎𐬌 મને આપનો,	૧	„	𐬫𐬀𐬭-𐬎𐬌 મને આપનો.
૨	𐬉𐬌𐬯-𐬎	𐬉𐬌𐬯-𐬌𐬎 તુંને આપનો,	૨	𐬉𐬌𐬯𐬌𐬯𐬎	𐬉𐬌𐬯-𐬌𐬎 તુંને આપનો.
૩	„	𐬎𐬌𐬯-𐬎𐬌 તેહને આપનો,	૩	„	𐬎𐬌𐬯-𐬎𐬌 તેહને આપનો.
પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	„	𐬨𐬫𐬭-𐬨𐬎𐬌 હમોને આપનો,	૧	„	𐬨𐬫𐬭-𐬨𐬎𐬌 હમોને આપનો.
૨	𐬉𐬌𐬯-𐬎	† 𐬨𐬉𐬯-𐬨𐬌𐬎 તમોને આપનો,	૨	𐬉𐬌𐬯𐬌𐬯𐬎	𐬨𐬉𐬯-𐬨𐬌𐬎 તમોને આપનો.
૩	„	𐬨𐬌𐬯-𐬨𐬌𐬎 તેઓને આપનો,	૩	„	𐬨𐬌𐬯-𐬨𐬌𐬎 તેઓને આપનો.

કૃદંત.

	ઇ૦		સે૦	
કર્તૃવાચક	𐬨𐬌𐬯	આપતો-તી-તું,	𐬨𐬌𐬯𐬌𐬯	આપતો-તી-તું.
	𐬨𐬌𐬯	આપનાર,	𐬨𐬌𐬯𐬌𐬯	આપનાર.
	𐬨-𐬎			
	𐬨𐬌𐬯			
	𐬨𐬌𐬯			
	𐬨𐬌𐬯			

† પતવંદનાંમે અથવા મેકાહને લગતા બંદોબસતમાં ઉપલાં સર્વનામો ક્રિયાપદના સેગાની પછી વપરાએલાંછે. જેમકે 𐬨𐬀𐬭-𐬎𐬌 𐬉𐬌𐬯𐬌𐬯𐬎 𐬨𐬌𐬯 𐬨𐬉𐬯-𐬨𐬌𐬎 આપનો તમોને દાદાર અહુરમઝદ.

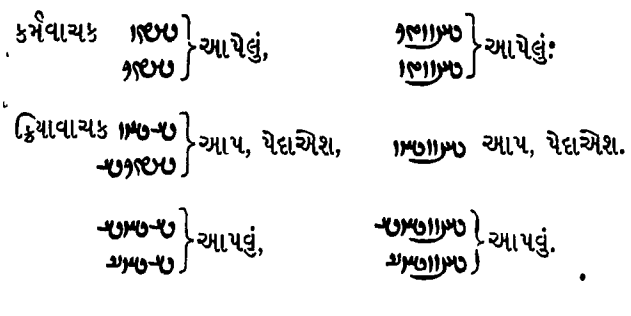

૨૧૪. આએ ભાષામાં **મતહ** હેવાં સેમીટીક ધાતુ ઊપરથી ||૯૮ મદન-ક્રિયાપદ વપરાએલુંછે, જેનો અર્થ 'પોંહચવું' હેવો થા એછે, તેનું રૂપાખ્યાપન સેમેટીક ધાતુઓ ઊપરથી બનેલાં સામાન્ય રૂપોની રીત પરમાંણે થએલું નથી; પણ તદન જુદી રીતે થાએલું છે. સેમેટીક ધાતુની પાસે || આવેઆ પછી મસદરની નીશાંની ||૯ લાગીને સઘલાં પેહલવી સામાન્ય રૂપો બનેલાંછે, પણ આએ રૂપમાં તે || મુતલક વપરાએલી નથી, ફકત અસલ ધાતુ -૯૮ મતહ-છે તેહને છેડેનો -૯ હું નીકલી જાઈને તેહની પાસે || વધી ધાતુનો હું ત-મસદરી ત ની જગોએ વપરાએલોછે; અને ભૂતકાલ સેવાએ બીજા સેઘલા કાલ અને અર્થોને લગતા સેગાઓ સાહીઆ કારક ક્રિયાપદોની મદદથી બનેલાછે; જેનું રૂપાખ્યાપન જુદુ ભત લાપેઆ વનાં બીદયારથીઓને સહમજ પડી સકે નહી, માંટે હવો તે હની ગરદાંન બીગતે નીચે જંણાવીએછે.

૧૧૯૮ ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

સ્વા ર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ હું પોંહચું,	૧	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ હમો પોંહચીએ.
૨	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ તું પોંહચે,	૨	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ તમો પોંહચો.
૩	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ † તે પોંહચે,	૩	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ તેઓ પોંહચે.

અપૂર્ણ વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ ૬૧ હું પોંહચું છું,	૧	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ ૬૧ હમો પોંહચીએછે.
૨	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ ૬૧ તું પોંહચેછે,	૨	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ ૬૧ તમો પોંહચોછો.
૩	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ તે પોંહચેછે,	૩	૬૧૧૯૭ ૬૧ ૧૯૮ તેઓ પોંહચેછે.

† જુઓ "અંદરલે વજોરગ મજુન" ૧૯ ૧૦૭ ૬૭૦ ૬૦ ૧૯૬ ૧૦૮૭.૧૯

૧૭ આપરગીઓ જેઆરે કાંમ મુરંજામ પોંહચે (તેઆરે જાણેચ.).

ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચેઓ,	૧	હમો પોંહચેઆ.
૨	તું પોંહચેઓ,	૨	તમો પોંહચેઆ.
૩	તે પોંહચેઓ,	૩	તેઓ પોંહચેઆ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	† હું પોંહચેઓ,	૧	હમો પોંહચેઆ.
૨	તું પોંહચેઓ,	૨	તમો પોંહચેઓ.
૩	તે પોંહચેઓ,	૩	તેઓ પોંહચેઆ.

અપૂર્ણ ભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચતો હતો ઈ૦	૧	હમો પોંહચતા હતા ઈ૦

---

* જુઓ ઉજિ૦ હા. ૯ મો ... તેહને તે આગેપત પોંહચી. (દીન૦ ૬૦ ૭ મું.) ... તમોને પોંહચેઓ, તેમ અહુરમજદ અને અમેશાસપંદોની તરફથી તમોને પોંહચેઓ, તેમ તમારીથી તમારી ઓલાદને અનાજ પોંહચજો.

† જુઓ પેહલવી વીરાફ ... હું ચીનવતપુલની આગલ પોંહચેઓ.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચતો હતો,	૧	હમો પોંહચતા હતા.
	ઈ૦		ઈ૦

પૂર્ણ ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચી ચુકો,	૧	હમો પોંહચી ચુકા.
	હું પોંહચી રેહો,		હમો પોંહચી રેહા.
૨	તું પોંહચી ચુકો,	૨	તમો પોંહચી ચુકા.
	તું પોંહચી રેહો,		તમો પોંહચી રેહા.
૩	તે પોંહચી ચુકો,	૩	તેઓ પોંહચી ચુકા.
	તે પોંહચી રેહો,		તેઓ પોંહચી રેહા.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચી ચુકો,	૧	હમો પોંહચી ચુકા.
	હું પોંહચી રેહો,		હમો પોંહચી રેહા.
૨	તું પોંહચી ચુકો,	૨	તમો પોંહચી ચુકા.
	તું પોંહચી રેહો,		તમો પોંહચી રેહા.
૩	તે પોંહચી ચુકો,	૩	તેઓ પોંહચી ચુકા.
	તે પોંહચી રેહો,		તેઓ પોંહચી રેહા.

† જુઓ ૪૯૦ હા. ૬ ઓ ક્રિ૰ વિ૰ સાથે જોડાઈ ભૂતકાલ ભાવવાનો ઓરાક વગર ધટનો, એટલેજે જોડાઈ એક (બીજ) ક્રિયા રેહી કે બીજી પોંહચી ચુકી.

ભૂત ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચેએલો હતો,	૧	હમો પોંહચેલ્યા હતા.
૨	તું પોંહચેએલો હતો,	૨	તમો પોંહચેલ્યા હતા.
૩	તે પોંહચેએલો હતો,	૩	તેઓ પોંહચેલ્યા હતા.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચેએલો હતો,	૧	હમો પોંહચેલ્યા હતા.

૪૦ ૪૦

વર્તમાન ભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચેએલોછું,	૧	હમો પોંહચેલ્યા છઇએ.

---

* બ્રિજથનેના ૯ માં હામાં ૩૩૩૩ ને બદલે ૩૩૩૦ નો સેગો વપરાએલો મલેછે. જેમકે ૩૩૩૦ ૫૬ ૧૬ ૩૩૩૦૩૦ ૧૬૫૬ ૫૬ ૩૩૩૩૩ ૩૬૫ ૫૩૩૩૦ ૩૬ ત્યાગલથી જણાવ્યાએ તે (જરતોશતં) જાંણતો હતો કે તે હોમને મલસે, તેમ જે પુછ્યા સારૂં તેને મલવું જોએતું હતું તેમ તે મલેએલો હતો. (વીરાફનામાં મથે) ૩૩૩૩૦ ૫૬ ૩૬૫ ૩૩૩૩૦ ૬૫ ૧૬ ૩૩૩૩ ૬૬ ૩૩૩૩૩૬૬૬ ૬૬ ૩૩૩૩૩૦ ૩૬ ૩૩૩૩૦ જે તેના તાબેબામાં પોંહચી હતી, તે ઓરતને નેકી નહી સીખવ્યાથી (તે મરદ) શરમીનદો થએએલો.

† ભૂતકાલના સેગાની આગલ નામ અથવા સર્વનામ વપરાએલું હોવા છતાં જો જેહની પછી આવનારૂં કોઇ સર્વનામ તે સેગાની પછી વપરાએલું હોએ તો, કાએદા મુજબ તે ભૂત વર્તમાનનો સેગો હોવો જોઇએ; પણ કેટલાએક બબાં

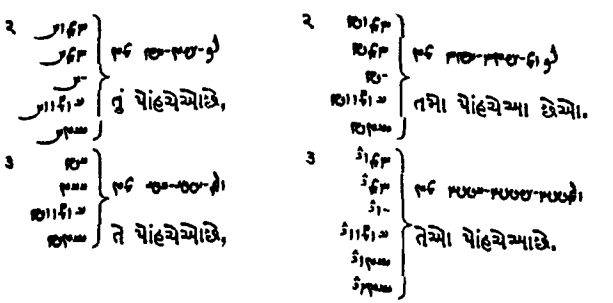

ભવિષ્યકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચ્યસ,	૧	હમો પોંહચ્યસું.
૨	તું પોંહચ્યસે,	૨	તમો પોંહચ્યસો.
૩	તે પોંહચ્યસે,	૩	તેઓ પોંહચ્યસે.

નોમાં ભૂતકાલના સેગાની આગલ તથા પાછલ બેહુ જાતનાં સરવનામો વપરાએલાં છતાં તે સેગાઓ ખાસ ભૂતકાલના અરથને સારૂં વપરાએલાછે. જેમકે પેહલવી પીરાકમાં— [illegible] હું એક જગોએ પોંહચેએો, તાંહાં તે સ્થીનાં રવાંનને જોઇગાં; [illegible] હું જોએએા અમેશાસપંદોને, હુંએ જોએએા બીજા યજદોને. [illegible] આદમીઓ શકમાં ચૂતાં. (બુનદેહશને) [illegible] તેઓ બોલિઆં કે ગનામીનોએ પાંણી પેદા કીધું; [illegible] તેથી દેવો ઘણા ક્રુઓમતદાર થાએ આ. આએ ૮૫ની રચના ફારસી લખાંનોમાં આપણને વારેઘડીએ મલેછે.

† યજિશને હા. ૬ એ [illegible] અહુરમજદે કેહેલું હતું કે, બેહુ જરૂર મલ સે, અને જેઆરે તે હોમને પોંહચસે (યજીાને મલસે) તેઆરે પોંચતાંવાર તેને તે પીછાંણસે.

ભવિષ્ય વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચનાર છેઉં, ઈ૦	૧	હમો પોંહચનાર છઈએ. ઈ૦

ભવિષ્યભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચનાર હતો, ઈ૦	૧	હમો પોંહચનાર હતા ઈ૦

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચું,	૧	હમો પોંહચીએ.
૨	તું પોંહચ,	૨	તમો પોંહચો.
૩	તે પોંહચે,	૩	તમો પોંહચે.

સકર્યાર્થ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	૬૧૧૫૭ ૫૬ ૧૨ હું પોંહચું,	૧	૬૧૧૫૭ ૫૬ ૧૨ હમો પોંહચીએ,
	૬૬ „ હું પોંહચી સકું,		૬૬ „ હમો પોંહચી સકીએ.
૨	૬૭૫૭૧૧૫૭ ૫૬ તું પોંહચજે,	૨	૬૭૧૧૫૭ ૫૬ ૧૨
	૬૭૫૭૧૧૫૭ „ તું પોંહચી સકે,		તમો પોંહચી સકો.
	૬૭૧૧૫૭ „		૬૭૫ „ તમો પોંહચજો.
	૧૫૭૧૧૫૭ „		
	૬૫૧૧૫૭ „		
	૬૭૧૧૫૭ „		
	૬૧૧૫૭ „		
	૬૧૧૫૭ „		
	૬૫૫ „		
૩	૬૭૬૧૧૫૭ ૫૬ ૨૨૨૨૨	૩	૬૧૧૫૭ ૫૬ ૧૨ ૨૨૨૨૨
	૬૭૧૧૫૭ „ તે પોંહચે,		૬૧૫ „ તેઓ પોંહચે.
	૬૭૧૧૫૭ „ તે પોંહચી સકે,		૬૬૭૧૧૫૭ „ પોંહચી સકે.
	૬૭૫ „		૬૬૫૧૧૫૭ „
			૬૬૫૧૧૫૭ „
			૧૫૭૧૧૫૭ „
			૬૭૧૧૫૭ „
			૬૫૧૧૫૭ „
			૬૬૫૧૧૫૭ „

શકયાર્થ.

॥ઌ૭ઌ૫॥ ને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦		એકવચન.		પુ૦		અનેકવચન.	
૧	મ૦	૬૫૬૭ ૭૫॥	૭-૬૭-ઽ હું પોંહચી સકું ચ, ઈ૦	૧	મ૦	૬૫૬૭ ૭૫॥	૭૭-૭૬૭૭-૬૭ હમો પોંહચી સકીએ ચ. ઈ૦
		૬૫૬૭ ,,				૬૫૬૭ ,,	
	૧૦૬	૬૭॥૭			૧૦૬	૬૭॥૭	
		૭૫॥				૭૫॥	

ભૂતકાલ.

પુ૦		એકવચન.		પુ૦		અનેકવચન.	
૧	મ૦	ઌ૭ઌ૫॥	૭-૬૭-ઽ હું પોંહચી સકેઓ, ઈ૦	૧	મ૦	ઌ૭ઌ૫॥	૭૭-૭૬૭૭-૬૭ હમો પોંહચી સકેઆ. ઈ૦
	૧૦૬	૭૫॥			૧૦૬	૭૫॥	

ભવીષ્યકાલનાં રૂપ વર્તમાંનકાલને મલતાંછે.

સકર્યાર્થ.

||૯૩૩૬૬ ક્રિયાપદને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	૯૬ ૬૬૬		૧	૯૬ ૬૬૬	
અ૦	હું પોંહચ્યું,		અ૦	હમો પોંહચીએ.	
||૯૬	હું પોંહચી સકું,		||૯૬	હમો પોંહચી સકીએ.
	ઈ૦			ઈ૦	

ભૂતકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	૯૬ ૯૩૩૬૬ ૬-૬૬-૬		૧	૯૬ ૯૩૩૬૬ ૬૬-૬૬૬-૬	
અ૦	હું પોંહચી સકેઓ,		અ૦	હમો પોંહચી સકેઆ.	
||૯૬	ઈ૦		||૯૬	ઈ૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	૬૧૬૬ ૬૬ ૯૩૩૬૬		૧	૬૧૬૬ ૬૬ ૯૩૩૬૬	
	૬૬૬ હું પોંહચી સકેઓ,			૬૬૬ હમો પોંહચી સકેઆ.	
	૬ ઈ૦			૬- ઈ૦	

ભવીષ્યકાલનાં રૂપો વર્તમાંનને લગતાંછે.

શકર્યાર્થ.

||૯૩૩૬૬ ક્રિયાપદ સાથનું રૂપપ્રકાશ્યાપન.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચનં.	
૧	૯૬ ૯૩૩૬ ૬-૬૬-૬		૧	૯૬ ૯૩૩૬ ૬૬-૬૬૬-૬	
અ૦	મને પોંહચવું જોઈએ,		અ૦	હમોએ પોંહચવું જોઈએ.	
||૯૬	હુંએ પોંહચવું જોઇએ,		||૯૬	
	ઈ૦			ઈ૦	

ભૂ ત કા લ .

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	મને જવું પડીઊં,	૧	હમોને જવું પડીઊં.
અ૦	ઈ૦	અ૦	ઈ૦

ભવીષ્યકાલનાં રૂપ વર્તમાંનને લગતાંછે.

શં રૂ યા થ .

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચું,	૧	હમો પોંહચીએ.
૨	તું પોંહચે, તું પોંહચજે,	૨	તમો પોંહચો.
૩	તે પોંહચે,	૩	તેઓ પોંહચે.

ભૂ ત કા લ .

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હું પોંહચ્યો, હું પોંહચ્યો હોત, હું પોંહચ્યત,	૧	હમો પોંહચ્યા. હમો પોંહચ્યા હોત. હમો પોંહચ્યત.
૨	તું પોંહચ્યો, તું પોંહચ્યો હોત, તું પોંહચ્યત,	૨	તમો પોંહચ્યા. તમો પોંહચ્યા હોત. તમો પોંહચ્યત.
૩	તે પોંહચ્યો, તે પોંહચ્યો હોત, તે પોંહચ્યત,	૩	તેઓ પોંહચ્યા. તેઓ પોંહચ્યા હોત. તેઓ પોંહચ્યત.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible]	હું પોંહચેઓ,	૧	[illegible]	હમો પોંહચેઓ.
	[illegible]	હું પોંહચેઓ હોત,		[illegible]	હમો પોંહચેઓ હોત.
		હું પોંહચત,			હમો પોંહચત.
૨	[illegible]	તું પોંહચેઓ,	૨	[illegible]	તમો પોંહચેઓ.
	[illegible]	તું પોંહચેઓ હોત,			તમો પોંહચેઓ હોત.
		તું પોંહચત,			તમો પોંહચત.
૩	[illegible]	તે પોંહચેઓ,		[illegible]	તેઓ પોંહચેઓ.
		તે પોંહચેઓ હોત,		[illegible]	તેઓ પોંહચેઓ હોત.
		તે પોંહચત,			તેઓ પોંહચત.

આ શી ૨ વા દા ર્થ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	„	[illegible] મને પોંહચ્યો,	૧	„	[illegible] હમોને પોંહચ્યો.
૨	[illegible]	[illegible] તુંને પોંહચ્યો,	૨	[illegible]	[illegible] તમોને પોંહચ્યો.
૩	„	[illegible] તેહને પોંહચ્યો,	૩	„	[illegible] તેઓને પોંહચ્યો.

કૃ દં ત.

કર્તૃવાચક, [illegible] પોંહચતાં, પોંહચતો,
[illegible] પોંહચનાર.

કર્મવાચક, [illegible] પોંહચેલું.

ક્રિયાવાચક, [illegible] પોંહચ.
[illegible] પોંહચવું.

નાંમી ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

૨૧૫. હુંએ ૧૨૬ માં આંક વાલી કલમમાં જણાવીઊંછે કે નાંમને અકરમક ક્રિયાપદનો હાલતમાં બતલાવવા સારૂં તેહને છેડે ||ષ્ત પ્રત્ય સામાન્ય રૂપની નીશાંની દાખલ લગાડેઆમાં આવેછે, અ ને તેના દાખલાઓ હુંએ તાંહાં બતલાવેઆછે, પણ તે સેવાએ નાંમની પાસે ~૭, ૫, અને ૭, હેવા હરફો જોડાઈને તેની સાથે સામાન્ય રૂપ નો ||ષ્ત પ્રત્ય કેટલેએક ઠેકાંણે વપરાએલો મલેછે; તે ઊપરથી સીધ કરવાને બની આવેછે કે અવસ્તામાં નાંમી ક્રિયાપદ બનાવવા સારૂં મુખ્ય પ્રત્ય ~ય, છે, તેજ ય શું સકર્મક કે અકર્મક એ બેહુ જાતનાં રૂપોને સારૂં આએ ભાષામાં વપરાતાં સેમીટીક અને ઈરાંની બેહુ ટેસ્ન મનાં નાંમોને લગાડેઆમાં આવેલોછે. ઊપર જણાવેલા તરણ આકારોમાંનો પેહલો ~૭ ય, એ અસલ ~ય નો આકારછે, તથા બીજો ૫ પેહલ્લાનો અને તરીજો ૭ બીજાનો સંકોચાએલો આકારછે, અને તે આકારો અકર્મક તથા સકર્મક બેહુ જાતનાં ક્રિયાપદોના સેગાઓમાં એક સરખી રીતે વપરાએલા મલવાથી દરએક ક્રિયાપદને સારૂં ચોકસ કાએદો બંધાઇ સકતો નથી; તોપણ ~૭ ય, નો આકાર ઘણું કરીને અકર્મકને સારૂંછે, હેવું તેહને મલતા વધારે દાખલાઓ ઊપરથી આપણને ચોકસ કરવાને બનેછે. આએ વર્ગને મલતા સકર્મક તથા અકર્મક ક્રિયાપદોનું રૂપાખ્યાપન હું નીચે જણાઊં છું, તે ઊપરથી વીદીઆરથીઓને તેહની સહમજ મલી સકશે.

સ્વાર્થ.

વર્તમાનકાલ.

સકર્મકને લગતું રૂપાખ્યાપન.		અકર્મકને લગતું રૂપાખ્યાપન.	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	~૭૫૭૭૭૭ હું જાહેર કરૂં,	૧	~૭૫૭૭૭૭ / ~૭૫૭૭૭૭ } હું જાહેર થાઉં.

*. (ઇજશને ૧૨ હા.) ~૭૭૭૭૭૭ ૧૬ ~૭૭૭૭૭ ૭૫૭ ૧૮ ૭૭૭ તૂમો જે આ મેશાસપંદો છેઓ તે તમારી વરફ હું ઘણો સંપી થાઉં.

	હું દુખ દેઉં,		હું દુખી થાઉં.
૨	તું જાહેર કરે,	૨	તું જાહેર થાએ.
	તું દુખ દીએ,		તું દુખી થાએ.
૩	તે જાહેર કરે,	૩	તે જાહેર થાએ.
	તે દુખ દીએ,	†	તે દુખી થાએ.

† (વન૦ ૫૨૦ ૭ મી) + અહુરમજદ ! (માણસ) જે પુનને માટે સહમજે કે હું કરંચ; પણ તે પુન તેથી દુર થાએ તે ફીહુંછે ? આએ વા ક્યમાં અવસતાના અપારેદયેતે, ના તરજુમાં દાખલ અપારેદ—બોલ વપરાએલોછે. એજ પરગરદમાં ઉપલા સવાલના જવાબમાં તેનું લખાંત અપરેદયેદ—કરીને મલેછે. (દીનકરદ ૬૦ ૩ જું) તેથી જેમારે વેહુછીજકે નો વખત થાએ (દખ્માને કબીસો કરવાનો વખત આવે) તેમારે જેટલાં આદમી આગલ ડેવેલી સજાથી અસકત થએલાં હોએ, તેઓને બેહદ રીતે જેમ બને તેમ ખુશી કરવાં તથા આરામ આપવો, અને તેઓની મેહનતનાં કામમાં ઘટાડો કરવો. (વન૦ ૫૨૦ ૯ મી) + કારણ કે એ સપેતમાન જરતોશ્ત, દખ્મોજદાયરેગર ખુશ થાએતો (તેથી) આતસની ખશનુદી થાએચ. (દિજશને ૧૦ હા.) તે મકાંન મથેથી ખરાબીનો નાસ થાએચ. (દાદસતાંન પુ૦ ૩૧) વલી તે દોજખમાં સાથે રેહનાર થાએચ, અને નોકસાંનકારક દરજ્જની તરફ ઢગાવાથી તથા તેની તાબેદારીની ઇચ્છા રાખવાથી પસતાએચ. (દાદસતાંન પુ૦ ૯) જાંહાં શુધી કે તે સવાબ તેનીથી દુર થાએ નહી, તાંહાં શુધી તેહનો વધારો અટકે નહી. (દાદ૦ પુ૦ ૧૫) જેમ એક ઘણાં જુની ઘરનો ભારવટ લાંબાણી મુદતે સુનેરી કોરીગરી સાથે નકાંમો થાએચ અને ખરાબ થાએચ તેમ.

‡ (વનદીદાદ ૫૨૦ ૮) જેમકે તે (આતશ) ઘણો જલદી બુજાએ દખ્માને જલદીથી ઠંડો થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] હમો જાહેર કરીએ,	૧	[illegible] હમો જાહેર થઇએ.
	[illegible] હમો દુખ દેઇએ,		[illegible] હમો દુખી થાઇએ.
૨	[illegible] તમો જાહેર કરો,	૨	[illegible] તમો જાહેર થાઓ.
	[illegible] તમો દુખ દેઓ,		[illegible] તમો દુખી થાઓ.
૩	[illegible] તેઓ જાહેર કરે,	૩	[illegible] તેઓ જાહેર થાએ.
	* [illegible] તેઓ દુખ દીએ,		† [illegible] તેઓ દુખી થાએ.

---

* (ઇજિશને ૧૯ હા.) [illegible] ૧૬ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] જેઓ દરવંદછે, તેથી તેઓ મીનોઓને લગતી સખાવતને નોકસાંન કરેચ.

† (વનદીદાદ ૫૨૦ ૧૯ મી) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કે તેની ઉપર બખ્શીશ કરનારા સેતારાઓની રોશનીઓ પરકાસે. (દાદસ્તાન પુ૦ ૩૧) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

અપૂર્ણ વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું જાહેર કરૂંછું,	૧	હું જાહેર થાઉંછું.
	હું દુખ દેઉંછું,		હું દુખી થાઉંછું.
૨	તું જાહેર કરેછે,	૨	તું જાહેર થાએછે.
	તું દુખ દીએછે,		તું દુખી થાએછે.
૩	તે જાહેર કરેછે,	૩	તે જાહેર થાએછે.
	તે દુખ દીએછે,		તે દુખી થાએછે.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો જાહેર કરીએછે,	૧	હમો જાહેર થાયએછે
	હમો દુખ દઇએછે,		હમો દુખી થયએછે.
૨	તમો જાહેર કરોછો,	૨	તમો જાહેર થાઓછો.
	તમો દુખ દેઓછો,		તમો દુખી થાઓછો.
૩	તેઓ જાહેર કરેછે,	૩	તેઓ જાહેર થાએછે.
	તેઓ દુખ દીએછે,		તેઓ દુખી થાએછે.

રીતી વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	ઉ॥ાપ	હું જાહેર કરતો રેહુંચ,	૧	ઉ॥ાપ	હું જાહેર થતો રેહુંચ.
	ઈ	હું દુખ દેતો રેહુંચ,		ઈ	હું દુખી થતો રેહુંચ
૨	૫॥ાપ	તું જાહેર કરતો રેહચ,	૨	૫॥ાપ	તું જાહેર થતો રેહચ.
	૫	તું દુખ દેતો રેહચ,		૫	તું દુખી થતો રેહચ
૩	ણ॥ાપ	તે જાહેર કરતો રેહચ,	૩	ણ॥ાપ	તે જાહેર થતો રેહચ.
	ણ	તે દુખ દેતો રેહચ,		ણ	તે દુખી થતો રેહચ

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	ઈ॥ાપ	હમો જાહેર કર તા રહીએચ,	૧	ઈ॥ાપ	હમો જાહેર થતા રહીએચ.
	ઈ	હમો દુખ દેતા રહીએચ,		ઈ	હમો દુખી થતા રહીએચ.
૨	ણ॥ાપ	તમ્હે જાહેર કર તા રેહોચ,	૨	ણ॥ાપ	તમો જાહેર થતા રેહોચ.
	ણ	તમો દુખ દેતા રેહોચ,		ણ	તમો દુખી થતા રેહોચ.
૩	ઉં॥ાપ	તેઓ જાહેર કર તા રેહચ,	૩	ઉં॥ાપ	તેઓ જાહેર થતા રેહચ.
	ઉં	તેઓ દુખ દેતા રેહચ,		ઉં	તેઓ દુખી થતા રેહચ.

ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું જાહેર કીધું,	૧	હું જાહેર થએલ્યો.
	હું દુખ દીધું,		હું દુખી થએલ્યો.
૨	તું જાહેર કીધું,	૨	તું જાહેર થએલ્યો.
	તું દુખ દીધું,		તું દુખી થએલ્યો.
૩	તેણે જાહેર કીધું,	૩	તે જાહેર થએલ્યો.
*	તેણે દુખ દીધું,	†	તે દુખી થએલ્યો.

* (જુઓ વનદીદાદની બીજી પરગરદ) ... તેઆરે તેઓએ જમશેદની આગલ ખબર કીધી, એટલે ... તેની સાથે પુછપરછ કીધી. (વનદીદ ૧૯ મી પરદ) ... જરતોશતે ગનામીનોને તુરત જાણ કીધી.

† (જુઓ પેહલવી વીરાફ્) ... તે મરદ પેલી ચોરત જે તેહના તાબેદારીમાં રહેલી હતી, તેણીને ને કી નહી સીખવવાથી, તથા તેહની તરફ નહી ફેરવવાને લીધે બેહશતની અંદર અશો લોકોમાં શરમ વાલો થએલ્યો. (દાદસતાન પુ૦ ૧ લી) ... વલી ગયઓમરદની મારફતે તે ભલુ કામ થઈઉં કે, તે જરતોશતનો જનમ લાવનાર થાએલ્યો; ... વલી જરતોશતની મારફતે તે ભલુ કામ થઈઉં કે, તેથી સોશીઓશ જનમનારછે, અને તેનેથી બધેલો સારો વીચાર, સારૂં બોલવું અને સારૂં કરવું (દુનીઆમાંનું) ચાલુ થાઈઉં.

પુ૦	બ્હનેકવચન.	પુ૦	બ્હનેકવચન.
૧	હમોએ જાહેર કરીઉં,	૧	હમો જાહેર થએલ્યા.
	હમોએ દુખ દીધું,		હમો દુખી થએલ્યા.
૨	તમોએ જાહેર કીધું,	૨	તમો જાહેર થએલ્યા.
	તમોએ દુખ દીધું,		તમો દુખી થએલ્યા.
૩	તેઓએ જાહેર કીધું,	૩	તેઓ જાહેર થએલ્યા.
	તેઓએ દુખ દીધું,		તેઓ દુખી થએલ્યા.

ભૂતકાલની બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું જાહેર કીધું,	૧	હું જાહેર થએલ્યો.
	હું દુખ દીધું,		હું દુખી થએલ્યો.

૬૮

પુ૦	બ્હનેકવચન.	પુ૦	બ્હનેકવચન.
૧	હમોએ જાહેર કીધું,	૧	હમો જાહેર થએલ્યા
	હમોએ દુખ દીધું,		હમો દુખી થએલ્યા.

૬૮

અપૂર્ણ ભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું જાહેર કરતો હતો,	૧	હું જાહેર થતો હતો.
	હું દુખ દેતો હતો,		હું દુખી થતો હતો.

૬૦.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું જાહેર કરતો હતો,	૧	હું જાહેર થતો હતો.
	હું દુખ દેતો હતો,		હું દુખી થતો હતો.

૬૦

પૂર્ણ ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું જાહેર કરી રહેલો,	૧	હું જાહેર થઈ રહેલો.
	હું જાહેર કરી ચુકેલો,		હું જાહેર થઈ ચુકેલો.
૩	હું દુખ દેઈ રહેલો,	૩	હું દુખી થઈ રહેલો.
	હું દુખ દેઈ ચુકેલો,		હું દુખી થઈ ચુકેલો.

૬૦

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું જાહેર કરી રહેલો,	૧	હું જાહેર થાઈ રહેલો.
	હું જાહેર કરી ચુકેલો,		હું જાહેર થાઈ ચુકેલો.
૩	હું દુખ દેઈ રહેલો,	૩	હું દુખી થાઈ રહેલો.
	હું દુખ દેઈ ચુકેલો,		હું દુખી થાઈ ચુકેલો.

ભૂત ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું એ જાહેર કરીઉં હતું,	૧	હું જાહેર થએલો હતો.
૨	તું એ જાહેર કરીઉં હતું,	૨	તું જાહેર થએલો હતો.
૩	હું એ દુખ દીધું હતું,	૩	હું દુખી થએલો હતો.

વર્તમાન ભૂત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું એ જાહેર કરેલું છે,	૧	હું જાહેર થએલો છું.
૨	તું એ જાહેર કરેલું છે,	૨	તું જાહેર થએલો છું.
૩	હું એ દુખ દીધું છે,	૩	હું દુખી થએલો છું.

ભવીષ્યકાલનાં રૂપો વર્તમાનકાલનાં રૂપોને મલતાંછે.

આજ્ઞાર્થ.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું જાહેર કરું,	૧	હું જાહેર થાઉં.
૨	હું દુખ દેઉં,	૨	હું દુખી થાઉં.

---

* (વન૦ ૫૨૦ ૧૧) [illegible] ધરને હું કેહવી રીતે પાક કરું. (વન૦ ૫૨૦ ૨) [illegible] હું આપે તારી દુનીઆનો વધારો કરું.

૨ *	તું જાહેર કર,	૨	તું જાહેર કર.
	તું દુખ દે,		તું દુખી થા.
૩	તે જાહેર કરે,	૩	તે જાહેર થાએ.
†	તે દુખ દીએ.		તે દુખી થાએ.

બ૦	અનેકવચન.	બ૦	અનેકવચન.
૧ ‡	હમો જાહેર કરીએ,	૧	હમો જાહેર થઈએ.
	હમો દુખ દે ઈએ.		હમો દુખી થઈએ.
૨	તમો જાહેર કરો,	૨	તમો જાહેર થાઓ.
	તમો દુખ દ્યો,		તમો દુખી થાઓ.

---

* (વન૦ ૫૨૦ ૨) મારી દુનીઆનો તું વધારો કર.

† (વન૦ ૫૨૦ ૯) અયોગ્યનાંનને પાક કરે, તેની તરફથી ભલાઈ સાથની દુઆ એટે, તું પ્ર નવંત રહજે!

‡ (ઈજ૦ ૪૪ ઓ હો.) તમો હમારી પરવરશી ચોટલા વાસતે કરોછો કે, હમો પુન કરીએ, ઈમાંને સવાબનું કામ કરીએ.

૩	૩પ૫૭૫૭૫૭૭	તેઓ જાહેર કરે,	૩	૩પ૭૭૭૫૭૫૭૭	તેઓ જાહેર થાએ.
	૩પ૫ „			૩પ૭૭ „	
				૩પ૫૭૫૭૫૭૭	
	૩પ૫૭૭૭૭૭	તેઓ દુખ દીએ,		૩પ૭૭૭૭૭	તેઓ દુખી થાએ.
*	૩પ૫ „			૩પ૭૭ „	
				૩પ૫ „	

શ ક યા ર્થ.

વર્તમાનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	૬૨૫૭૫૭૭ ૧૨ હું જાહેર કરું,	૧	૪૭૫૭૫૭૭ ૧૨ હું જાહેર થાઉં.
	૬૨ „		૬૨ „
	૬૪૭૭૭ ૧૨ હું દુખ દેઉં,		૪૭૭૭૭ ૧૨ હું દુખી થાઉં.
			૬૨ „
૨	† ૭૭૨૫૭૫૭૭	૨	૭૭૨૫૭૫૭૭
	૭૭૭૭ „		૭૭૭૭ „
	૧૭૭ „		૧૭૭ „
	૭૨૫૭૫૭૭ ૧૨ તું જાહેર કરજે,		૭૨૫૭૫૭૭ ૧૨ તું જાહેર થજે.
			૭૭ „
	૭૭૪૭૭૭ તું દુખ દીએ,		૭૭૪૭૭૭ તું દુખી થાએ.
	૭૭૭૭ „ તું દુખ દેઈ શકે,		૭૭૭૭ „ તું દુખી થજે.
	‡ ૭૪૭૭૭ ૧૨ તું દુખ દેજે,		૭૪૭૭૭ ૧૨
			૭૭ „

---

* (ઇજ૦ અપીઆચા) ૭૭૭૫ ૭૭૦૭૭૭૭૭૭ ૭૨૫૭૭ ૧૭૫૭૭ ૭૨૫૭૭ ૭૭૭૭૭૭

૩ *		૩
	તે જાહેર કરે,		તે જાહેર થાએ.*
	તે જાહેર કરી સકે,		તે જાહેર થાઈ સકે.
	તે દુખ દીએ,		તે દુખી થાએ.
	તે દુખ દેઈ સકે,		તે દુખી થાઈ સકે.

બ૦	અનેકવચન.	બ૦	અનેકવચન.
૧	હમો જાહેર કરીએ,	૧	હમો જાહેર થાએ.
	હમો જાહેર કરી સકીએ,		હમો જાહેર થાઈ સકીએ.
	હમો દુખ દેઈએ,		હમો દુખી થાઈએ.
	હમો દુખ દેઈ સકીએ,		હમો દુખી થાઈ સકીએ.
૨	તમો જાહેર કરો,	૨	તમો જાહેર થાઓ.
	તમો જાહેર કરી સકો,		તમો જાહેર થાઈ સકો.
	તમો દુખ દેઓ,		તમો દુખી થાઓ.
	તમો દુખ દેઈ સકો,		તમો દુખી થાઈ સકો.
૩ †		૩	
	તેઓ જાહેર કરે,		તેઓ જાહેર થાએ.
	તેઓ જાહેર કરી સકે,		તેઓ જાહેર થાઈ સકે.
	તેઓ દુખ દીએ,		તેઓ દુખી થાએ,
	તેઓ દુખ દેઈ સકે.		તેઓ દુખી થાઈ સકે.

* (વન૦ ૫૨૦ ૮ મી) જો તેઓ તેહને પવીતરાઈ નહી આપેતો તે પોતાનાં શરીરને નેરંગે તેમજ પાંણીએ પાક કરે.

† (વિજ૦ હા. ૪૨) જો તેઓ તેહને પવીતરાઈ આપે તે આશમોગો સવાબનું કાંમ કરવાથી અટકાવ કરી સકેચ. (વન૦ ૫૨૦ ૮ મી) જો તેઓ ઘરને અંદર અને બાહેરથી ઠમાતશની મોરફતે તેઓ જરૂર ખુશબોદાર કરે.

ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન. વર્તમાન કાલ.

	એકવચન.	બ૦
હું જાહેર થાઈ શકું ચ	હું જાહેર થાઈ શકું ચ,	હું જાહેર થાઈ શકું ચ,
હું દુખી થાઈ શકું ચ.	હું દુખ દેઈ શકું ચ,	હું દુખ દેઈ શકું ચ,

૧૧૯૩૩૪૫૬ ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ ૧૧૯૩૩૪૫૬ ૯૩૩૫ અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬ "	હું જાહેર કરી શકું,	૧ ૧૧૯૩૩૪૫૬ ૯૩૩૫ ૧૧૯૩ " અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬ " ૧૧૯૩ "	હું જાહેર થાઇ શકું.
૧૧૯૩૩૪૫૬ ૯૩૩૫ અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬ "	હું દુખ દેઇ શકું. ૪૦	૧૧૯૩૩૪૫૬ ૯૩૩૫ ૧૧૯૩ " અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬ " ૧૧૯૩ "	હું દુખી થાઇ શકું. ૪૦

ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ ૧૧૯૩૩૪૫૬ અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬	૯૩૩૫ ૯૩-૬૭-) અ૦ ૬૭૩ ૯૩૩૫ ૬૭૩ " ૯૩ " હું જાહેર કરી શકેઓ,	૧ ૧૧૯૩૩૪૫૬ ૧૧૯૩ " અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬ " ૧૧૯૩ "	૯૩૩૫ ૯૩-૬૭-) અ૦ ૬૭૩ ૯૩૩૫ ૬૭૩ " ૯૩ " હું જાહેર થાઇ શકેઓ.
૧૧૯૩૩૪૫૬ અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬	૯૩૩૫ ૯૩-૬૭-) અ૦ ૬૭૩ ૯૩૩૫ ૬૭૩ " ૯૩ " હું દુખ દેઇ શકેઓ, ૪૦	૧૧૯૩૩૪૫૬ ૧૧૯૩ " અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬ " ૧૧૯૩ "	૯૩૩૫ ૯૩-૬૭-) અ૦ ૬૭૩ ૯૩૩૫ ૬૭૩ " ૯૩ " હું દુખી થાઇ શકેઓ. ૪૦

૧૧૯૩૩૪૫૭ ક્રિયાપદને લગતું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧ ૧૧૯૩૩૪૫૬ અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬	૯૩૩૫ ૯૩-૬૭-) હુંએ જાહેર કરવું જોઇએ,	૧ ૧૧૯૩૩૪૫૬ ૧૧૯૩ " અ૦ ૧૧૯૩૩૪૫૬ " ૧૧૯૩ "	૯૩૩૫ ૯૩-૬૭-) હુંએ જાહેર થવું જોઇએ.

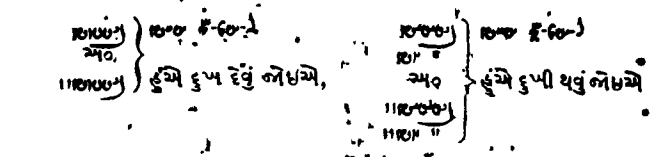

ભૂત કાલ.

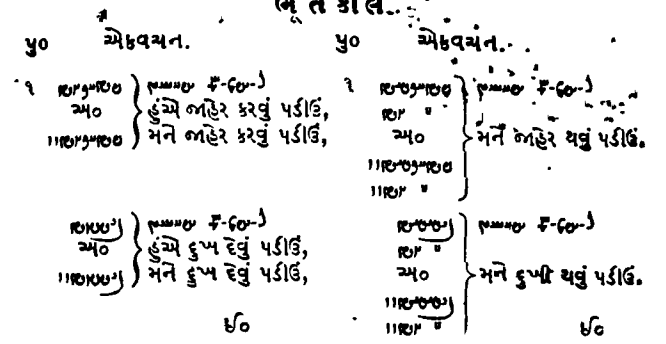

શં રૂપા ર્થ.

વર્તમાનકાલ.

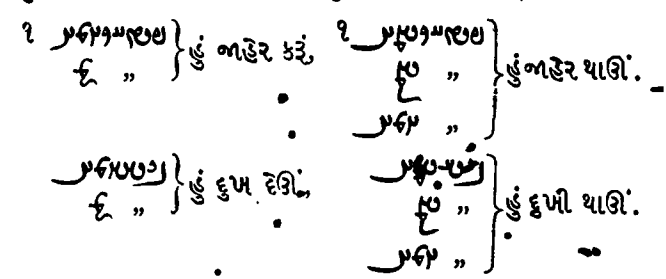

૩	તે જાહેર કરે,	૩	તે જાહેર થાએ.
	તે દુખ દીએ,	†	તે દુખી થાએ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો જાહેર કરીએ,	૧	હમો જાહેર થાઇએ.
	હમો દુખ દેઇએ,		હમો દુખી થઇએ.
૨	તમો જાહેર કરો,	૨	તમો જાહેર થાઓ.
	તમો દુખ દેઓ,		તમો દુખી થાઓ.
૩	તેઓ જાહેર કરે,	૩	તેઓ જાહેર થાએ.
	તેઓ દુખ દીએ,		તેઓ દુખી થાએ.

† (વન૦ ૯ મી ૫૨૦) જ્યારે જીવ દુષ્કર્મથી ભરે ત્યારે તેને ખરાબ દુનિયામાં જવું તેથી દરજ્જામાં ૨૬ થાએ, ઇમ્માને તેહને આલેજ કેમ કરાએ.

ભૂ ત કા લ.

પુ૦		એકવચન.	
૧			હું એ જાહેર કરીલું, કરીલું હોત, કરત, હું એ દુખ દીધું, દેત, દીધું હોત,
૨	તું તું તમે		તું એ જાહેર કરીલું, કરીલું હોત, કરત, તું એ દુખ દીધું, દેત, દીધું હોત,
૩			તેણે જાહેર કરીલું, કરીલું હોત, કરત, તેણે દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦		અનેકવચન.	
૧			હમે જાહેર કરીલું, કરીલું હોત, કરત, હમે દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,
૨	તમે તમે તમે		તમે જાહેર કરીલું, કરીલું હોત, કરત, તમે દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,
૩			તેઓએ જાહેર કરીલું, કરીલું હોત, કરત, તેઓએ દુખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦		એકવચન.	
૧			હું જાહેર થએલો, હોત, થાત. હું દુખી થએલો, હોત, થાત.
૨	તું તું તમે		તું જાહેર થએલો, હોત, થાત. તું દુખી થએલો, હોત, થાત.
૩			તે જાહેર થએલો, હોત, થાત. તે દુખી થએલો, હોત, થાત.

પુ૦		અનેકવચન.	
૧			હમો જાહેર થએલા, થએલા હોત, થાત. હમો દુખી થએલા, થએલા હોત, થાત.
૨	તમે તમે તમે		તમો જાહેર થએલા, થએલા હોત, થાત. તમો દુખી થએલા, થએલા હોત, થાત.
૩			તેઓ જાહેર થએલા, થએલા હોત, થાત. તેઓ દુખી થએલા, થએલા હોત, થાત.

ખી જી રી ત.

	બ૦વ૦	એકવચન.		બ૦વ૦	એકવચન.
૧	મેં	હું એ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,	૧	મેં	હું જાહેર થએલો, થએલો હોત, થાત.
	મેં	હું એ દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,		મેં	હું દુખી થએલો, થએલો હોત, થાત.
૨	તમે	તું એ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,	૨	તમે	તું જાહેર થએલો.
	તમે	તું એ દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,		તમે	તું દુખી થએલો, થએલો હોત, થાત.
૩	તે	તેણે જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,	૩	તે	તે જાહેર થએલો, ૪૦
	તે	તેણે દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,		તે	તે દુખી થએલો, થએલો હોત, થાત.

પુ૦		અનેકવચન.
૧	ભૂ. કૃ.	ભાવ્યમાણ હમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
	"	ભાવ્યા હમોએ દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત
૨	ભૂ. કૃ.	ભાવ્યમાણ તમોએ જાહેર કરીઉં, કરીઉં હોત, કરત,
		ભાવ્યા તમોએ દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,
૩	ભૂ. કૃ.	ભાવ્યમાણ તેઓએ જાહેર કીધું, કીધું હોત, કરત,
		ભાવ્યા તેઓએ દુઃખ દીધું, દીધું હોત, દેત,

પુ૦		અનેકવચન.
૧	ભૂ. કૃ.	ભાવ્યમાણ હમો જાહેર થએલ્યા, થએલ્યા હોત, થાત.
	"	ભાવ્યા હમો દુખી થએલ્યા, થએલ્યા હોત, થાત.
	"	ભ "
	"	ભ "
૨	ભૂ. કૃ.	ભાવ્યમાણ તમો જાહેર થએલ્યા, થએલ્યા હોત, થાત.
		ભાવ્યા તમો દુખી થએલ્યા, થએલ્યા હોત, થાત.
		ભ "
		ભ "
૩	ભૂ. કૃ.	ભાવ્યમાણ તેઓ જાહેર થએલ્યા, થએલ્યા હોત, થાત.
		ભાવ્યા તેઓ દુખી થએલ્યા, થએલ્યા હોત, થાત.
		ભ "
		ભ "

આશી ૨ વાદાર્થ.

સકર્મક.

ભાવ્યમાણ જાહેર કરજો,

ભાવ્યા દુઃખ દેજો,

અકર્મક.

ભાવ્યમાણ જાહેર થજો.

ભાવ્યા
ભાવ્યા
} દુખી થજો.

કૃદંત.

ક્રિયાવાચક,		જાહેર કરવું,	જાહેર થવું.
		જાહેર કરાંણુ,	જાહેરાત, જાહેરી.
		દુખી કરવું,	દુખી થવું.
		દુખ કરાંણુ,	દુખીઆરાપણું.
કર્તૃવાચક,		જાહેર કરનાર,	જાહેર થનાર.
		જાહેર કરતાં, કરતો,	જાહેર થતાં, થતો.
		દુખ દેનાર,	દુખી થનાર.
		દુખ દેતાં,	દુખી થતાં, દુખી થતો.
કર્મવાચક,		જાહેર કરેલું,	જાહેર થાએલો.
		દુખ દીધેલું,	દુખી થાએલો.

પ્રયોજક ક્રિયાપદ.

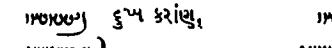 તથા ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાન કાલ.

	ઇરાંની.		સેમીટીક.
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું વરસાવું,	૧	હું પોંહચાડું.
૨	તું વરસાવે,	૨	તું પોંહચાડે.
૩	તે વરસાવે,	૩	તે પોંહચાડે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો વરસાવીએ,	૧	હમો પોંહચાડીએ.
૨	તમો વરસાવો,	૨	તમો પોંહચાડો.
૩	તેઓ વરસાવે,	૩	તેઓ પોંહચાડે.

અપૂર્ણ વર્તમાન.

	૪૦		૩૦
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું વરસાવું છું,	૧	હું પોંહચાડું છું.
૨	તું વરસાવે છે,	૨	તું પોંહચાડે છે.
૩	તે વરસાવે છે,	૩	તે પોંહચાડે છે.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો વરસાવીએ છે,	૧	હમો પોંહચાડીએ છે.
૨	તમો વરસાવો છો,	૨	તમો પોંહચાડો છો.
૩	તેઓ વરસાવે છે,	૩	તેઓ પોંહચાડે છે.

ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું એ વરસાવીઉં,	૧	હું એ પોંહચાડીઉં.
૨	તું એ વરસાવીઉ,	૨	તું એ પોંહચાડીઉ.
૩	તેણે વરસાવીઉં,	૩	તેણે પોંહચાડીગં.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમોઅે વરસાવીઉં,	૧	હમોઅે પોંહચાડીઉં.
૨	તમોઅે વરસાવીઉં,	૨	તમોઅે પોંહચાડીઉ.
૩	તેઅોઅે વરસાવીઉં,	૩	તેઅોઅે પોંહચાડીઉં.

ભૂતકાલની બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું એ વરસાવીઉં,	૧	હું એ પોંહચાડીગં.
૨	તું એ વરસાવીઉં,	૨	તું એ પોંહચાડીગં.
૩	તેણે વરસાવીગં.	૩	તેણે પોંહચાડીગં.
પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમોઅે વરસાવીગં,	૧	હમોઅે પોંહચાડીગં.
૨	તમોઅે વરસાવીઉં,	૨	તમોઅે પોંહચાડીગં.
૩	તેઅોઅે વરસાવીઉં,	૩	તેઅોઅે પોંહચાડીગં.

અપૂર્ણ ભૂત.

[illegible] વરસાવતો હતો, [illegible] પોંહચાડતો હતો.

પૂર્ણ ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible]	હું વરસાવી રેહો,	૧	[illegible]	હું પોંહચાડી રેહો.
૨	[illegible]	તું વરસાવી રેહો,	૨	[illegible]	તું પોંહચાડી રેહો.
૩	[illegible]	તે વરસાવી રેહો,	૩	[illegible]	તે પોંહચાડી રેહો.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible]	હમો વરસાવી રેહા,	૧	[illegible]	હમો પોંહચાડી રેહા.
૨	[illegible]	તમો વરશાવી રેહા,	૨	[illegible]	તમો પોંહચાડી રેહા.
૩	[illegible]	તેઓ વરસાવી રેહા.	૩	[illegible]	તેઓ પોંહચાડી રેહા.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible]	હું વરસાવી રેહો, ૪૦	૩	[illegible]	હું પોંહચાડી રેહો ૪૦

ભૂત ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હુંએ વરસાવીઉં હતું,	૧	હુંએ પોંહચાડીઉં હતું.
૨	તુંએ વરસાવીઉં હતું,	૨	તુંએ પોંહચાડીઉં હતું.
૩	તેણે વરસાવીઉં હતું,	૩	તેણે પોંહચાડીઉં હતું.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમોએ વરસાવીઉં હતું,	૧	હમોએ પોંહચાડીઉં હતું.
૨	તમોએ વરસાવીઉં હતું,	૨	તમોએ પોંહચાડીઉં હતું.
૩	તેઓએ વરસાવીઉં હતું,	૩	તેઓએ પોંહચાડીઉં હતું.

બીજી રીત.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હુંએ વરસાવીઉં હતું,	૧	હુંએ પોંહચાડીઉં હતું.

વર્તમાન ભૂત કાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હુંએ વરસાવીઉંછે,	૧	હુંએ પોંહચાડીઉંછે.

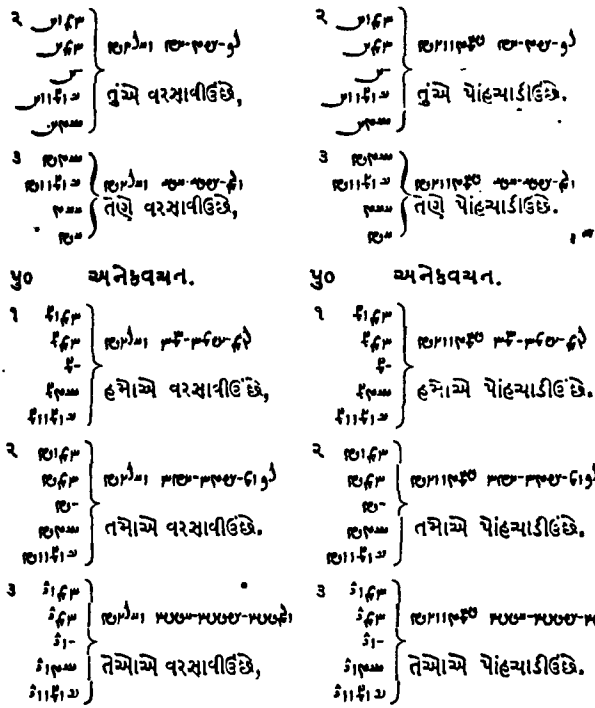

ભવીષ્યકાલનાં રૂપો વર્તમાંનકાલનાં રૂપોને મલતાંછે.

આં ગ્રા ર્થ.

વર્તમાંનકાલ.

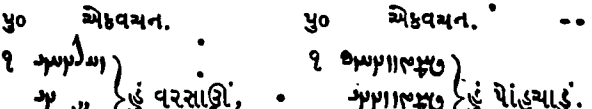

૨	*	તું વરસાવ,	૨	તું પોંહચાડ.
૩	†	તે વરસાવે,	૩	તે પોંહચાડે.
૫૦	અનેકવચન.		૫૦	અનેકવચન.
૧		હમો વરસાવીએ,	૧	હમો પોંહચાડીએ.
૨		તમો વરસાવો,	૨	તમો પોંહચાડો.
૩	‡	તેઓ વરસાવે,	૩	તેઓ પોંહચાડે.

શ કર્યા થું.

વર્તમાનકાલ.

	ઇ૦		સે૦	
૫૦	એકવચન.		૫૦	એકવચન.
૧		હું વરસાઊં, હું વરસાવી શકું,	૧	હું પોંહચ્યોહું.

---

* (ઇજિ૦ હા. ૩૩ મો) એ સાહેબ ભલાં મનની મારફતે તું મને વધાર ઇમ્માને મને વધારે (વનદ ૫૨૦ ૨) તેમાં ફરસંગની હદ્યેર એકદમ પાંણીને આગલ ચલાવ.

† (ઇજિ૦ હા. ૧૦ મો) હું સ્તુતી કરૂંછું વાદલી અને વરસાદની જે ઉનચા પાહડા ઉપર તારી જાતને વધારે.

‡ (ઇજિ૦ હા. ૩૩ મો) કે અહુરમજદ અને સર્ફદારમદ નદી કરાવે. (વનદ૦ ૮ ૫૨૦) તેહને તે રસતાઓમાં ચલાવે.

૨	[illegible]	તું વરસાવે,	૨	[illegible]	તુ પોંહચાડે.
	[illegible]	„ તું વરસાવી શકે,		[illegible]	„ તું પોંહચાડી શકે.
	[illegible]	„ તું વરસાવજે,		[illegible]	„ તું પોંહચાડજે.
	[illegible]	„		[illegible]	„
	[illegible]	૧૨		[illegible]	૧૨
૩	[illegible]	૧૨	૩	[illegible]	૧૨
	[illegible]	તે વરસાવે,		[illegible]	તે પોંહચાડે.
	[illegible]	„ તે વરસાવી શકે,		[illegible]	„ તે પોંહચાડી શકે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	[illegible] ૧૨ હમો વરસાવીએ, હમો વરસાવી શકીએ,	૧	[illegible] ૧૨ હમો પોંહચાડીએ હમો પોંહચાડી શકીએ.
૨	[illegible] તમો વરસાવો,	૨	[illegible] તમો પોંહચાડો.
	[illegible] ૧૨ તમો વરસાવી શકો,		[illegible] ૧૨ તમો પોંહચાડી શકો.
૩	[illegible] ૧૨	૩	[illegible] ૧૨
	[illegible] „ તેઓ વરસાવે,		[illegible] „ તેઓ પોંહચાડે,
	[illegible] „ વરસાવી શકે,		[illegible] „ પોંહચાડી શકે.
	[illegible] „		[illegible] „
	[illegible] „		[illegible] „
	[illegible] „		[illegible] „
	[illegible] „		[illegible] „

શકયાર્થ.

ક્રિયાપદના સેગાઓ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાનકાલ.

	ઇ૦ એકવચન.	સે૦ એકવચન.
પુ૦		
૧ અ૦	હું વરસાવી સકું ચ,	હું ચોંહચાડી સકું ચ.
	ઈ૦	ઈ૦

ભૂતકાલ.

	ઇ૦ એકવચન.	સે૦ એકવચન.
પુ૦		
૧ અ૦	હું વરસાવી સકેઓ,	હું ચોંહચાડી સકેઓ.
	ઈ૦	ઈ૦

ભવીષ્યકાલના રૂપો વર્તમાનને લગતાંછે.

શ ક યા ર્થ .

ક્રિયાપદના સેગાએા સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વ ર્તમાં ન કા લ .

ઈ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
અ૦	હુંએ વરસાવવું જોઇએ,	અ૦	હુંએ પોંહચાડવું જોઇએ.
	ઈ૦		ઈ૦

ભૂ ત કા લ .

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
અ૦	મને વરસાવવું પડીઊં,	અ૦	મને પોંહુચાડવું પડીઊં
	ઈ૦		ઈ૦

ભવીષ્યકાલનાં રૂપ વર્તમાનને લગતાંછે.

શં સ્યા ર્થં.

વર્તમાંનકાલ.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું વરસાઊં,	૧	હું પોંહચાડું.
૨	તું વરસાવે,	૨	તું પોંહચાડે.
૩	* તે વરસાવે,	૩	તે પોંહચાડે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો વરસાવીએ,	૧	હમો પોંહચાડીએ.
૨	તમો વરસાવો,	૨	તમો પોંહચાડો.
૩	તેઓ વરસાવે,	૩ †	તેઓ પોંહચાડે.

---

* (વન૦ પ૨૦ ૫) ઘાતમી જેમસ્તાંન જાએ અને પવન જમીનને જલદીથી સુકવે.

† (વન૦ પ૨૦ ૬) તે ડાંકાંચોને લેઇ જાયને તેઓ પાંણી અને ઝાડ પાંન ઉપર પોંહચાડે.

સે૦

પુ૦		એકવચન.
૧	હું	હું પોંહચાડીઉં. હું પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. હું પોંહચાડત.
૨	તું	તું પોંહચાડીઉં. તું પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. તું પોંહચાડત.
૩	તે	તેણે પોંહચાડીઉં. તેણે પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. તે પોંહચાડત.

૬૦

પુ૦		એકવચન.
૧	હું	હું વરસાવીઉં, હું વરસાવીઉં હોત, હોએ, હું વરસાવત,
૨	તું	તું વરસાવીઉં, તું વરસાવીઉં હોત, હોએ, તું વરસાવત,
૩	તે	તેણે વરસાવીઉં, તેણે વરસાવીઉં હોત, હોએ, તે વરસાવત,

પુ૦		અનેકવચન.
૧	૰	હમોએ પોંહચાડીઉં. હમોએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. હમો પોંહચાડત.
૨	તમોએ પોંહચાડીઉં. તમોએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. તમો પોંહચાડત.	
૩	તેઓએ પોંહચાડીઉં. તેઓએ પોંહચાડીઉં હોત, હોએ. તેઓ પોંહચાડત.	

પુ૦		અનેકવચન.
૧	૰	હમોએ વરસાવીઉં, હમોએ વરસાવીઉં હોત, હોએ, હમો વરસાવત,
૨	તમોએ વરસાવીઉં, તમોએ વરસાવીઉં હોત, હોએ, તમો વરસાવત,	
૩	તેઓએ વરસાવીઉં, તેઓએ વરસાવીઉં હોત, હોએ, તેઓ વરસાવત,	

બીજી રીત.

પુ૦		એકવચન.	
૧	ક્રિયાપદ	હું એ વરસાવીડું,	
	ક્રિયાપદ	હું એ વરસાવીડું હોત, હોએ,	
	ક્રિયાપદ	હું વરસાવત,	
૨	ક્રિયાપદ	તું એ વરસાવીડું,	
	ક્રિયાપદ	તું એ વરસાવીડું હોત, હોએ,	
	ક્રિયાપદ	તું વરસાવત,	
૩	ક્રિયાપદ	તેણે વરસાવીડું,	
	ક્રિયાપદ	તેણે વરસાવીડું હોત, હોએ,	
	ક્રિયાપદ	તે વરસાવત.	
પુ૦		અનેકવચન.	
૧	ક્રિયાપદ	હમોએ વરસાવીડું,	
	ક્રિયાપદ	હમોએ વરસાવીડું હોત (અ૦) હોએ,	
	ક્રિયાપદ	હમો વરસાવત,	
૨	ક્રિયાપદ	તમોએ વરસાવીડું,	
	ક્રિયાપદ	તમોએ વરસાવીડું હોત (અ૦) હોએ,	
	ક્રિયાપદ	તમો વરસાવત,	
૩	ક્રિયાપદ	તેઓએ વરસાવીડું,	
	ક્રિયાપદ	તેઓએ વરસાવીડું હોત (અ૦) હોએ,	
	ક્રિયાપદ	તેઓ વરસાવત,	

પુ૦		એકવચન.	
૧	ક્રિયાપદ	હું એ પોંહચાડીડું.	
	ક્રિયાપદ	હું એ પોંહચાડીડું હોત, હોએ.	
	ક્રિયાપદ	હું પોંહચાડત.	
૨	ક્રિયાપદ	તું એ પોંહચાડીડું.	
	ક્રિયાપદ	તું એ પોંહચાડીડું હોત, હોએ.	
	ક્રિયાપદ	તું પોંહચાડત.	
૩	ક્રિયાપદ	તેણે પોંહચાડીડું.	
	ક્રિયાપદ	તેણે પોંહચાડીડું હોત, હોએ.	
	ક્રિયાપદ	તે પોંહચાડત.	
પુ૦		અનેકવચન.	
૧	ક્રિયાપદ	હમોએ પોંહચાડીડું.	
	ક્રિયાપદ	હમોએ પોંહચાડીડું હોત (અ૦) હોએ.	
	ક્રિયાપદ	હમો પોંહચાડત.	
૨	ક્રિયાપદ	તમોએ પોંહચાડીડું.	
	ક્રિયાપદ	તમોએ પોંહચાડીડું હોત (અ૦) હોએ.	
	ક્રિયાપદ	તમો પોંહચાડત.	
૩	ક્રિયાપદ	તેઓએ પોંહચાડીડું.	
	ક્રિયાપદ	તેઓએ પોંહચાડીડું હોત (અ૦) હોએ	
	ક્રિયાપદ	તેઓ પોંહચાડત.	

આ શી ૨ વા દા ર્થ.

૪૦		સે૦	
	વરસાવજો,		ચોંહચાડજો,

કૃ દં ત.

	૪૦		સે૦	
કર્તૃવાચક,		વરસાવતું, તો, તી, તાં,		ચોંહચાડતું, તો, તી, તાં.
		વરસાવનાર,		ચોંહચાડનાર.
કર્મવાચક,		વરસાવેલું,		ચોંહચાડેલું.
ક્રિયાવાચક,		વરસાવત,		ચોંહચાડણ.
		વરસાવણી,		ચોંહચાડણી.
		વરસાવવું,		ચોંહચાડવું.

શકય ભેદ અથવા કર્મણી વાચ્ય.

૨૧૬. હુંએ ૧૨૮ મી કલંમમાં ઊભયવિધ ક્રિયાપદનાં અથા લાં હેઠલ કર્મણી વાચક રૂપનું વર્ણન કરીઊંછે, અને અતરે તેહ નું રૂપાખ્યાપણું આપુંછું; તેહની આગમચ હુંએ જણાવવું જોઈએ છે કે કર્મણી વાચ્યું ક્રિયાપદનું સામાન્ય રૂપ જેમ સકર્મક તેમજ અક મૅક ક્રિયાપદનાં ધાતુને ચૈદન, પ્રત્ય લાગીને બનેછે. જેમકે; રૂપુખ્તન, ઢાંકવું; તેહનું રૂપુખ્ચૈદન, ઢંકાવું; વરજીદન, એખતીઆર કરવું; તેહનું વરજ્ચૈદન, એખતીઆર કરાવું; જહૂન્તન, થવું; તેહનું જહૂન્ચૈદન, થવાવું; અમૂન્તન, મૂવું; તેહનું

॥૭૭-૭૭॥૭૭ હર્મૂન્યૈદન, સુવાવું. આએ કર્મણી વાચ્યનાં સામા નીઆ રૂપને છેડે આવેલો ॥ કાહાડી નાંખવાથી તેહનું જે રૂપ રેહ્છે, તે ભૂત, વર્તમાંન અને ભવીષ્ય, એ તરંણે કાલના અર્થને સારૂં વ પરાએલુંછે. જેમકે; ॥૭૭-૭૯॥૭૭ ૧ ર સ્પોજ્યૈદ્, હું ઢંકાએઓ; ॥૭૭-૭૯॥૭૭ સ્પુજ્યૈદ, તે ઢંકાએચ, અથવા તે ઢંકાસે. આએ કર્મણી વાચ્યને લગતી ૭૭ ય, વર્તમાંન અને ભવિષ્ય કાલની અંદર તરીના પુરૂષ એક તથા અનેકવચનના સેગાઓમાં વારેઘડીએ મ લેછે; પણ પેહલ્લા અને બીજા પુરૂષના સેગાઓની અંદર તેહનું વપરાંણ મુતલક મલતું નથી, અને તેહને બદલે ઘણું કરીને ભૂત કૃદંત ની પાસે ॥૭૭॥૭૭ અથવા ॥૭૭॥ ક્રિયાપદના વર્તમાંન અથવા ભવીષ્ય ને લગતા પેહલ્લા તથા બીજા પુરૂષના સેગાઓ વપરાએલા મલેછે.

॥૭૭-૭૯॥૭૭ સ્પુજ્યૈદન, ઢંકાવું; તથા ॥૭૭-૭૭॥૭૭૮ માઈતુન્યૈદન, મરાવું; ક્રિયાપદોનું રૂપાખ્યાપન.

વર્તમાંન કાલ.

૪૦			સે૦		
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧*	॥૭૭૦ ॥૭૭॥૭૭ હું	ઢંકાઉં,	૧	॥૭૭૦ ॥૭૭॥૭૭૮ હું	મરાઉં.
૨	॥૭૭૦ ॥૭૭॥૭૭ તું	ઢંકાએ,	૨	॥૭૭૦ ॥૭૭॥૭૭૮ તું	મરાએ.

* ભૂત કૃદંતને બદલે નાંખ્યે તરીજી રીબકતી લાગીને કર્મણી વાચક રૂપને લગતા કેટલાએક સેગાઓ વપરાએલા મલેછે. જેમકે; (વનં૦ પર૦૦૩) ॥૭૭૦૭૭૦ ॥૭૭૦૭૭૦ ૭૭૭૦ ॥૭૭૦૭૭૦ ૬ ૭૭૭૦ ૭૭૭૭ ॥૭ ૬૬ એટલેજે સઘલા બુરા વીચારો, બુરા વચનો અને બુરાં કામોથી હું પસતાઉંચ. ॥૭૭૮ ૭૭ ॥૭ ૭૭૭૦ ૭૭ ૭૭૭ ॥૭૬ ૬ ૬૬ ૭૭૭૭૦ ૭૭૭૭ ॥૭ હેવા વીચારથી તે પસતાએ કે હવેથી આગલ ગુનાહ નહી કરૂં.

૩ પુ૰	† ... ... } તે ટંકાએ,	૩ પુ૰	‡ ... ... } તે મરાએ.
પુ૰	અનેકવચન.	પુ૰	અનેકવચન.
૧	... ... } હમો ટંકાઇએ,	૧	... ... } હમો મરાઇએ.
૨	... ... } તમો ટંકાઓ,	૨	... ... } તમો મરાઓ.

† (દાદ૦ પુ૰ ૩૭ મી) ... ...

૩ * [illegible] તેઓ ઢંકાએ, ૩ [illegible] તેઓ મરાએ.

અપૂર્ણ વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	[illegible] હું ઢંકાઉંછું,	૧	[illegible] હું મરાઉંછું.
૨	[illegible] તું ઢંકાએછે,	૨	[illegible] તું મરાએછે.
૩	† [illegible] તે ઢંકાએછે,	૩	[illegible] તે મરાએછે.

---

* (દા૬૦ ૩૧ મી પુ૦) [illegible] એ પરમાણેના મારગથી, તે સરવેથી સરસ રેહમતનાં સાહેબની દયાલુ અખ્શોદ્વાની મારફતે, તેઓ માફી મેલવાએલા થાસે. (જમ૦) [illegible] ભલી દીન વાલાઓ જુદદીનોમાં હેવી રીતે ભેલાસે કે, જુદદીનને લગતામાંથી ભલી દીનને લગતો (શખ્સ) ઓલખાસે નહિ. (અશેમ. સ્તુત.) [illegible] એટલેજે તે સઘલાઓ વખણાએચ. (દીન૦ ૬ ૬૦) [illegible] તેથી સઘલી જગોએ ઘણા દેવ મારેલા થાએચ (ઇમાને મરાએચ.)

† (દીન૦ ૪ ૬૦) [illegible] જેમ આલબ પાકીજગીથી (પાક ઓદાતાલાને) પસંદ પડતીછે, અને તેહની સાંમણેથી દરૂજની સઘલી આલુદગી ટલેછે.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો ઢંકાઇએ છઇએ,	૧	હમો મરાઇએ છઇએ.
૨	તમો ઢંકાઓછો,	૨	તમો મરાઓછો.
૩	તેઓ ઢંકાએછે,	૩	તેઓ મરાએછે.

રીતી વર્તમાંન.

પુ૦	એકવચન.	પુ૦	એકવચન.
૧	હું ઢંકાતો રેહું,	૧	હું મરાતો રેહું.
૨	તું ઢંકાતો રેહ,	૨	તું મરાતો રેહ.
૩	તે ઢંકાતો રેહ,	૩	તે મરાતો રેહ.

પુ૦	અનેકવચન.	પુ૦	અનેકવચન.
૧	હમો ઢંકાતા રહીએ,	૧	હમો મરાતા રહીએ
૨	તમો ઢંકાતા રેહો,	૨	તમો મરાતા રેહો.
૩	તેઓ ઢંકાતા રેહ,	૩	તેઓ મરાતા રેહ.

* (દીન૦ ૪ દફ્ર૦) હમણાં કરાતું રેહછ, તે દાનને મલતુંછે કે નહી ? જોકે રીતી વર્તમાંનને સારૂં કાએદાસર ... ને મલતો સેગેા ઉપલા વાક્યમાં મલેઓછે, તેમ સ ધલે ઠેકાણે તે કર્મણી વાચક ભૂત કૃદંતના સેગા સાથે આપણને મલતો નથી; પણ તેહને બદલે સાદા ભૂત કૃદંતને ... અથવા ... ક્રિયાપદના વર્તમાંનના સે ગાએા લાગીને બનેલેા મલેછે. જોકે ; (વન૦ પર૦ પે) ... દરવંનદેાનાં અંધારાં મકાનને (દોજખને) તે પુરેછે. એટલેજે તે જગેામાં તેહની પુરણી કરાતી રેહછે.

ભૂત કાલ.

૪૦			સે૦		
* [illegible]	}	ટંકાએએો,	[illegible]	}	મરાએએો.

ભૂત વર્તમાન.

પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧ [illegible]	}	હું ટંકાએએોછું,	૧ [illegible]	}	હું મરાએએોછું.
૨ [illegible]	}	તું ટંકાએએોછે,	૨ [illegible]	}	તું મરાએએોછે.

---

* (દા૬૦ ધીન૦) [illegible] કાગલના કોઇપ્પી તરેહના સવાલનો જવાબ હેવો હોએ કે, જેમાં કાંઈ નહી હોએ; તો તે બાબતને (આગલ) બન્નાએએા જેવી હોવાને લીધે હું પડતી મેલસ. (ધીન૦ ૪ ૬૦) [illegible] બીજો તાબેદાર અથેવેહસત, જેની મારફતે અહુરમજદથી બેહમનને હમતી મેલવવાને લગતી તાબેદારી થવાઈ. (૪જ૭૦ નેબો. સ્પન.) [illegible] જેવારે તેહનીથી બેહમન બપાએએો, તેવારે તેણે જે કાંઈ કીધું તે બેહમનની પુછપરછથી કીધું.

† (ધીન૦ ૬ ૬૦) [illegible] દરવંદ આદમી (જેવારે) મુહમ્મદ કે હું ઠગાઈલુંછું તેવારે તે (પોતાનાં) રવાંનને સારૂં રદન કરતું થીએલું. (૪જ૭૦ હા. ૯ બો.) [illegible] મીનો લોકોને લગતી પેદાએશ મથેથી ઘણો ફતેહમંદ તું બપાએલોછે. (૪જ્માને તારી જાતને ઘણી ફતેહમંદ પેદા કરેલામાં આવેલીછે.) [illegible] (દા૬૦ પુ૬ ૧) વલી તે મોહટાઈ દરએક આદમીને સારૂં નહી, પણ ઘણુજ ઓતુમ પુરશોને સારૂં કેહવાએલીછે. (૪જ્માને કે હવામાં આવેલીછે.)

૩	૧૭૫૭ ૧૭૭૭	તે ઢંકાએલો છે,
	૧૭૫૫ "	
	૧૭૫૫ "	
	૧૭૫ "	

૩	૧૭૫૭ ૧૭૫૭	તે મરાએલો છે.
	૧૭૫૫ "	
	૧૭૫૫ "	
	૧૭૫ "	

બ૦ અનેકવચન.

૧	૧૭૫૭ ૧૭૭૭	હમો ઢંકાએલા
	૧૭૫૫ "	છયે,
	૧૭૫૭ "	
	૧૭૫૭ "	
૨	૧૭૫૭ ૧૭૭૭	તમો ઢંકાએલા
	૧૭૫૫ "	છેઓ,
	૧૭૫૭ "	
	૧૭૫૭ "	
૩	૧૭૫૭ ૧૭૭૭	તેઓ ઢંકાએલા છે,
	૧૭૫૫ "	
	૧૭૫૭ "	
	૧૭૫૭ "	

બ૦ અનેકવચન.

૧	૧૭૫૭ ૧૭૫૭	હમો. મરાએલા
	૧૭૫૫ "	છયે.
	૧૭૫૭ "	
	૧૭૫૭ "	
૨	૧૭૫૭ ૧૭૫૭	તમો મરાએલા
	૧૭૫૫ "	છો.
	૧૭૫૭ "	
	૧૭૫૭ "	
૩	૧૭૫૭ ૧૭૫૭	તેઓ મરાએલા
	૧૭૫૫ "	છે.
	૧૭૫૭ "	
	૧૭૫૭ "	

પૂર્ણભૂતકાલ.

†	૧૭૫૭ ૧૭૭૭	ઢંકાઈ રહેઓ,
	૧૭૫ "	૪૦

૧૭૫૭ ૧૭૫૭	મરાઈ રહેઓ.
	૪૦

---

* આઓ ૭૫૭ અથવા ૭૫૭ ને લગતા સેગાઓ સાથેના એમલો ભૂતકાલ તરીજા પુરૂષ અનેકવચનના સેગાના અર્થને માટે પણ વપરાએલોછે. જેમકે :— (દીન૦ ૬ ૬૦) ૧૭૫૭ ૭૫ ૧૭૭ ૧૭૭ ૭ ૭૫૭ ૭૫૭ ૧૭૫૭ ૧૭૭ ૧૭૭ જેઆરે તેહને ૪જીંદો જણાએલા તો ૪જીંદથી તે હરગેજ પાછો ફરે નહીં. ૭૫ ૭૫ ૧૭૫૭ ૭૫ ૭૫૭ ૧૭૫૭ ૭૫૭ ૭૫ ૭૫ ૭૫ (વન૦ ૮ ૫૨૦) જેઆરે તેહ ના હાથો કોહણી શુધી તરણ મરતમે સારી તરેહથી ધોવાયા.

~~૧૭૫૭ ૧૭૫૭ ૭૫૭ ૭૫૭

ભૂત ભૂત કા લ .

ક્રિયાપદ + ઢંકાએલો હતો, ક્રિયાપદ + મરાએલો હતો.

૨૧૭. ભૂતીયકાલનેં માંટે સઘલા વર્તમાંનકાલના સેગાઓ વ પરાએલાછે. તેમજ ભૂત કૃદંતને અથવા ક્રિયાપદ ને લગતા આજ્ઞાર્થના સેગાઓ લગાડેઆથી એ અર્થને લગતાં કર્મણી વાચ્યનાં રૂપો બનેછે; જેમકે:— અથવા હું ઢંકાઉં, ઈ૦. એજ મુજબ અથવા ક્રિયાપદનૂ શકયાર્થ વર્તમાંનનૂ સેગાઓ ભૂત કૃદંતની પાસે મેલાઇને એ અર્થને લગતાં શકયાર્થનાં રૂપો બનેછે; પણ અને ક્રિયાપદનૂ સેગાઓની સાહેતાથી બનેલા શકયાર્થનાં રૂપો કાંઇએક ફેરફારથી આવેછે, અને તે એમકે આગલ હમોએ જણાવેલાં સકર્મક તથા અકર્મક રૂપમાં મજકુર સાહીઆકારક ક્રિયાપદના સેગાઓ અસલ ક્રિયાપદના સેગાઓની આગલ મેલેઆમાં આવેલાછે, તેથી ઊલટી રીતે આએ કર્મણી વાચ્ય રૂપની અંદર તે પાછલથી મેલેઆમાં આવેલાછે; અ ને તેહનું રૂપાખ્યાપન આપણને નીચે જણાવેઆ પરમાંણે મલેછે:—

ક્રિયાર્થ.

ાાાણ્ણ્ણ્

૩	પ્રથમ પુરુષ	તે મરાઈ સકેચ.
	મધ્યમ પુરુષ	તું મરાઈ સકેચ.
	ઉત્તમ પુરુષ	હું મરાઈ સકીએચ.
પ૦	અનેકવચન.	
૩	પ્રથમ પુરુષ	તે મરાઈ સકેચ.
	મધ્યમ પુરુષ	તમે મરાઈ સકેચ.
	ઉત્તમ પુરુષ	અમે મરાઈ સકીએચ.

૩	પ્રથમ પુરુષ	તે ઢંકાઈ સકેચ,
	મધ્યમ પુરુષ	તું ઢંકાઈ સકેચ,
	ઉત્તમ પુરુષ	હું ઢંકાઈ સકીએચ,
પ૦	અનેકવચન.	
૩	પ્રથમ પુરુષ	તે ઢંકાઈ સકેચ,
	મધ્યમ પુરુષ	તમે ઢંકાઈ સકેચ,
	ઉત્તમ પુરુષ	અમે ઢંકાઈ સકીએચ,

† (મા૦ ગે૦) જે સવાલો મારીથી તું પુછે તેહનો મારીથી ઓ લાસો થવાઈ સકે નહી. (વન૦ ૫ ૫૨૦) તેહને સારૂં જાહેર થાએ લી હાંની હોએ તે, સારી કુંથીથી ઢંકાઈ સકેચ. (વન૦ ૧ ૫૨૦) વલી તે જે અકૂર સ્ત્રીઆપને લગતી (જાદુઈ) કેહવાએચ તે તેઓથી કરાઈ સકેચ, પણ તે ઉતરાઈ સકતી નથી. (કા૨૦ અ૦) પછી તે પકડાઈ સકવાનો નથી. (દીન૦ ૬ ૬૦) તેથી પાછું અવાઈ સકે, ઇચ્છા નહી ? (દા૬૦ ૪૫ ૫૦) જો તેઓથી તે (ધંધા) માંથી ચુજરાંન કરી નહી સકાએતો નાજરપણાંને લગતા ધંધામાં ચુજરાંણ કરવું.

૨ જાણ્યા પ્રમાણ
શ્રુતિ ,,
અનુમિતિ ,,
સ્મરણ ,,
પ્રમાણાભાસ
તેવો પ્રકાર સદોષ.

૨ જાણ્યા પ્રમાણ
શ્રુતિ ,,
અનુમિતિ ,,
સ્મરણ ,,
પ્રમાણાભાસ
તેવો પ્રકાર સદોષ.

૨ જાણ્યા પ્રમાણ
શ્રુતિ ,,
અનુમિતિ ,,
સ્મરણ ,,
પ્રમાણાભાસ
તેવો પ્રકાર સદોષ.

૨ જાણ્યા પ્રમાણ
શ્રુતિ ,,
અનુમિતિ ,,
સ્મરણ ,,
પ્રમાણાભાસ
તેવો પ્રકાર સદોષ.

ભૂત કાલ.

૪૦		સે૦	
* ૧૦૦૦ ૧૦૦ ૧૦૦૦૦ ૩૦		૧૦૦૦ ૧૦૦ ૧૦૦૦૦૦ ૩૦	
૧૦૦ " ૧૦૦૦	ઢંકાઈ સકીઉં,	૧૦૦ " ૧૦૦૦૦૦	મરાઈ સકીઉં.
૧૦૦૦૦ "		૧૦૦૦૦ "	
૧૦૦ "		૧૦૦ "	

ભવીષ્યકાલના સેગાએાનાં રૂપેા વર્તમાંનકાલને મલતાંછે.

શં સ્યા ર્થં.

વર્તમાંનકાલ.

૪૦		સે૦	
† ૧૦૦૬ ૧૦૦ ૧૦૦૦૦		૧૦૦૬ ૧૦૦ ૧૦૦૦૦૦	
૧૦૬ " ૧૦૦૦	ઢંકાઈ સકે,	૧૦૬ " ૧૦૦૦૦૦	મરાઈ સકે.
૧૦૦૦ " "		૧૦૦૦ " "	
૧૦ " "		૧૦ " "	

---

* ૧૦૦ ૧૦૦ ૧૦૦૦૦૦ ૩૦૦૦ ૧૧૦ ૬ ૧૦૦૦૦ ૧૧૭ (૧૦૦ ગે૦) નહી ઓરમેદની મારફતે કે નહી આતશની મારફતે તવાઈ સકીશું. ૬ ૩૦ ૬૬ ૬૬૬ ૧૦૦૦ ૧૦૦ ૬ ૧૧૦૦૦૦ ૬૬૬ ૬૬૬ ૧૦૦૦ ૧૦૦ ૬ ૧૧૦૦૦૦૦ ૬૬૬ (વન૦ ૧ ૫૨૦) આએ હાલતમાં તે રેહતે કે તેઓથી (તાંહ) જવાઈ સકીઉં નહી હેાત. ૩૦૦૦૦ ૬૬ ૬૦૦૦૦ ૧૦૦૦ ૧૦૦ ૩૦૦૬ ૧૦૦૦ ૧૦૦ ૬ ૧૧૦૦૦૦૦ ૬૦૬૦૦ ૩૦ ૬ (વન૦ ૨ ૫૨૭) જમશેદનાં રાજની અંદર ધાતથી તેહનેા ઉપાએ સેાધી સકાએએા નહીં; પણ કાઉશ (નીહકુમતમાં સેાધી) સકાએએા. ૧૦૦૦ ૬ ૧૧૬ ૬૦ ૬ ૬૦૬૦૬૬૬૬૬ ૬ તે ધાત થી ખલક ઉપર પેાંહચાઈ સકીઉં નહી.

† ૧૦૦૬ ૧૦૦ ૬ ૧૧૦૦૬૬ ૧૦૦૬૬૬ ૬૬ ૧૦૦૦૦ ૬૦૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬ (માં૦ ગે૦) કારણકે તે મુએલેા પાછેા જીવતેા થાએ, તેાપણ આએ જવાલનેા ઓલાસેા કરાઈ સકે નહી. ૬૬ ૬૬ ૬૦૦ ૬૬૬) ૧૦૦૦ ૧૦૦ ૬ ૧૧૦૦૦૦૦ ૬૦૬૦૬૬ ૬૬ ૧૦૦૦ ૧૦૦ ૬ ૧૧૦૦૬ ૧૦૦૦૬ ૬૦૬ ૬૬૦ (દીન૦ ૭ ૬૦) હેવી રીતે તું જલવણી કરજે (કે) તે ઉપર ફરીને કેાઈથી જન્મ અને નેાકસાંન કરાઈ સકે નહી.

ભૂ ત કા લ .

૪૦	સે૦
* ૪૬૬ ૧૦૧૦૭ ૧૦૧૬ ૧૧૭૦૭	૪૬૬ ૧૦૧૦૭ ૧૦૧૬ ૧૧૭૦૭૬૬
૪૬૬ ૧૦૧ " "	૪૬૬ ૧૦૧ " "
ઢંકાઈ સકેઓ, ઢંકાઈ સકત,	મરાઈ સકેઓ, મરાઈ સકેઓ હોત,
(અ૦) ઢંકાઈ સકેઓ હોત.	(અ૦) મરાઈ સકત.

૧૧૭૦૦૭૬૬ ક્રિયાપદ સાથનું રૂપાખ્યાપન.

વ ર્ત માં ન કા લ .

૪૦			સે૦		
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	૪૦૦૭ ૧૧૭૦૭૬	હું ઢંકાઈ સકું,	૧	૪૦૦૭ ૧૧૭૧૭૦૭૬	હું મરાઈ સકું.
	" ૧૧૭૦૭૬			" ૧૧૭૧૭૦૭૬	
૨	૧૦૭૦ ૧૧૭૦૭૬	તું ઢંકાઈ સકે,	૨	૧૦૭૦ ૧૧૭૧૭૦૭૬	તું મરાઈ સકે.
	" ૧૧૭૦૭૬			" ૧૧૭૧૭૦૭૬	
૩	†૧૦૦૭૭૦ ૧૦૭૭૧૭૦	તે ઢંકાઈ સકે,	૩	૧૦૭૭૦ ૧૧૭૧૭૦૭૬	તે મરાઈ સકે.
	૧૦૭૭૦ ૧૧૭૦૭૬			" ૧૧૭૧૭૦૭૬	
	" ૧૧૭૦૭૬				

---

* ૪૬૬ ૧૦૧૦૭૬૬૭૦૭ ૧૧૭૦૭૬૬૭ ૬૬ ૪૬૬ ૧૦૧૦૭૬૬૭૦૭ ૧૧૭૦૭૬૬૭ ૬૬ ૪૬૬ ૧૦૧૦૭૬૬૭૦૭ ૧૧૭૦૭૬૬૭ ૬૬ (વન૦ ૧ ૫૨૦) આપ્યે હાલતમાં તે રેહત, કે તેઓ (ઇમાનેં ખલકના લોકો) થી (તાંહ) જવાઈ સકીકે નહી હોત, તેમજ એક કેશવરથી બીજાં કેશવરમાં તેઓનાં ફરોહરો સેવા એ રેહવાત નહી.

† ૧૦૭૭૦૭ ૧૦૭૭૦૧૭૦ ૧૧૭૦૭૭ ૧૭૭૦૭ ૧૭૦૧૦૭ ૭૭૦૭ (દીન૦ ૪ ૬૦) બીજી અથોરનાંનને લૂંટાતી દરએક હાજત ચાલુ રાખવાને પુરૂ પડાઈ સકે. ૧૦૭૭૦ ૬૬ ૧૧૭૦૭ ૭૭૦૭૭ ૭૭૦૭ ૭૭ ૭૭૧૭૦૭૭૧૭ ૧૧૭૦૭૭ (વીર૦) એ પરમાણેની અતીશે તંગીને લીધે દરએક જાણુથી ઉભુ રેહેવાઈ સકે નહી. ૭૭૧૭ ૬ ૧૦૭૭૦૭૬૬ ૧૧૭૧૭૦૭૬ ૭૭૦૭૭ ૧૭૦૧૦૭૭૦૭૭ (દીન૦ ૪ ૬૦) બેહુના એકઠા મેલાવરા થી સાચી અને સારી બનાવટ થવાઈ સકે નહી. ૭૭૧૭ ૬૬૧૭ ૭૭૧૭ ૭૭ ૭૭ ૧૦૭૭૦૭૬૬ ૬૬ ૧૧૭૧૭૦૭૬ ૬૬ ૪૬૬ ૭૭ ૭૭ ૬૬૧૭ (વન૦ ૩ ૫૨૦) પણ જો કબુ કોઈ ચીજનો (સવાબ), જો સવાબને મલતો હોએતો તે નહી ઢંકાઈ સકે.

પુ૦	અનેકવચન.		પુ૦	અનેકવચન.	
૧	[illegible]	હમો ઢંકાઇ સકીએ,	૧	[illegible]	હમો મરાઇ સકીએ.
૨	[illegible]	તમો ઢંકાઇ સકેા,	૨	[illegible]	તમો મરાઇ સકેા
૩ †	[illegible]	તેઓ ઢંકાઇ સકે,	૩	[illegible]	તેઓ મરાઇ સકે

શકે સંકૃયા થૅ.

ભૂત.

* [illegible]	[illegible]	ઢંકાઇ સકેઓ, ઢંકાઇ સકેઓ હોત, ઢંકાઇ સકત,	[illegible]	[illegible]	મરાઇ સકેઓ, મરાઇ સકેઓ હોત, મરાઇ સકત.

[illegible] ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન [illegible] ને મલતુંછે તે થી અતરે તેહની વીગત આપવાની હમોને જરૂર જણાઈ નથી.

શં કૃયા થૅ.

વર્તમાંનકાલ.

	ઇ૦		સે૦	
પુ૦	એકવચન.		પુ૦	એકવચન.	
૧	[illegible]	હું ઢંકાઉં,	૧	[illegible]	હું મરાઉં.

† [illegible] (માઠ ગેાઠ) તે વસતુઓ કેહીછે કે આદમઓ જેહને છુપાવા ચાહે, પણ તેઓથી તે છુપાવી સકાએ નહી? [illegible] (દાઠ ૧૭ પાઠ) જેથી તે તરફ કુત્તાં અને કોહલાંથી જવાઈ સકે નહી. [illegible] (વીસઠ ૬ કરઠ) એક એકે, તેઓ કપાઈ સકે નહી.

* (દાઇઠ ૧૫ પાઠ) [illegible] જો મારીથી આપણે બદન સાથ (ની હાલતમાં) યુનાહની યુજરેશ કરવાએ રવાંનને છોડવાઈ સકીઉં જોત.

૨	‹	તું ઢંકાએ,	૨	‹	તું મરાએ.
૩	‹	તે ઢંકાએ,	૩	‹	તે મરાએ.

બ૦ અનેકવચન. બ૦ અનેકવચન.

૧	‹	હમો ઢંકાઇએ,	૧	‹	હમો મરાઇએ.
૨	‹	તમો ઢંકાઓ,	૨	‹	તમો મરાઓ.
૩	‹	તેઓ ઢંકાએ,	૩	‹	તેઓ મરાએ.

ભૂ ત કા લ .

	‹	ઢંકાત,		‹	મરાત.
‡	‹	ઢંકાઇઉં હોત,		‹	મરાઇઉં હોત.
	‹	ઢંકાઇઉં હોએ,		‹	મરાઇઉં હોએ.
	‹	ઢંકાઇઉં,		‹	મરાઇઉં.

---

† ‹ (વનં૦ ૯ ૫૨૦) જોઆરે તેહ ... તરણ મરતબે ઘોવાએ; ... (વનં૦ ૯ ૫૨૦) એટલેજે તે કેમ ઓજેજ કરાએ ?

‡ (દીન૦ ૬ ૬૦) ... તેઓ દરજના હાથમાંથી તે બદનને કેહવી રીતે લેઇ સકે, કે દરજ પોતે આએ દુનીઆમાં તે બદનથી આજેજ કરા એએલો હોએ. ... (વનં૦ ૧ ૫૨૦) એ૦ સપેતમાંન જરતોશત! જો કશુ ખુશી આપનારી જગોને હુંએ પેદા કરી નહીં હોતતો, કેઇ સુખ આપાત નહી.

આ શી ૨ વા દા ર્થ .

* ખ્ખ્ખ્ખ્	ઢંકાએા, (અ૦)	ખ્ખ્ખ્ખ્	મરાએા,(અ૦)
ખ્ખ્ખ્	ઢંકાનો.	ખ્ખ્ખ્	મરાનો.

કૃ દં ત .

ધ૦		સે૦	
વર્તમાન,† ખ્ખ્ખ્	ઢંકાતું,	ખ્ખ્ખ્	મરાનાર,(અ૦)
ખ્ખ્ખ્	(અ૦)	ખ્ખ્ખ્	મરાતું.
ખ્ખ્ખ્	ઢંકાનાર,		
ખ્ખ્ખ્	ઢંકાતાં,	ખ્ખ્ખ્	મરાતાં.
ખ્	,,		

---

* (ધજ૦ ૫૯ હા.) ખ્ખ્ખ્ ખ્ ખ્ ખ્ ખ્ ખ્ ખ્ આગ્યે મકાનમાંથી તાબેદારીએ કરી નાંકરમાંની ટલજો. ખ્ ખ્ ખ્ ખ્ ખ્ ખ્ ખ્

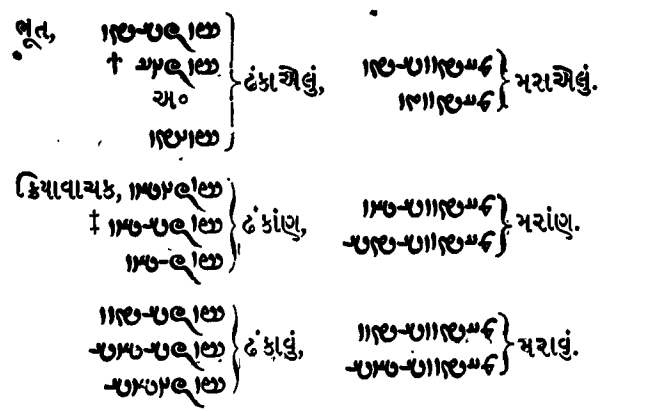

૨૧૮. આએ ભાષામાં વપરાએલાં સામાન્ય રૂપનો મોહ્યે ભા ગ અવસ્તા જબાંનનાં ધાતુઓ ઊપરથી બનેલોછે, તેથી અવસ્તા ના કાએદા પરમાંણે સામાન્ય રૂપની નીશાંની ||૯ તન, ની આ

---

† (દાદ૦ ૨ પા૦) [illegible] પેદા કરનારની મરજી મુજબ રેહવા સારૂં પેદાએશ પેદા કરેઆમાં આવેલછે. [illegible] (દાદ૦ ૩૦ પા૦) વલી બેહશત અને ગરોથમાંનની અંદર તે ચુજરેલાં રવાંનને તેહને સારૂં કરાએલાં સથલાં સવાબનાં પૈરમાંણુ અને સંબંધ પરમાંણેનું સુ [illegible] પુથી અને રાહતછે.

‡ (દાદ૦ ૩૧ આ૦) [illegible] જુરા વીચારનારા દરજ્જે, તે (આદમી) ઓના ચુનાહને લ ગતાં કપાંન અને ફ્રીવાંનથી દુખી થાએચ. [illegible] (દાદ૦ ૧ પા૦) કારણ કે જે કાંઈ શુજીજની રોશની દેખાએચ, તે અંધારાનાં ઢંકાંણુ થીછે, અને સાંજના સાએઆનાં ઢંકાંણુથી, દુનીઆંતે પરકાસણુ, તથા દાહડા અને રાતોનું ચલણુછે.

ગલ ધાતુનો જે અક્ષર મૃદુ: હોએતો તે બદલાઈને તેજ સ્થાનનો કઠોર થએછે; તેમજ જો ધાતુનો છેલ્લો અક્ષર કોઈપી જાતનો હ્રસ્વ, કે દિર્ઘ સ્વર હોએછેતો ॰ ત, નો કઠોર ઊચ્ચાર તેહનાં મૃદુ: માં બદલાઈ જાએછે, અને ત, ને બદલે તેહનો ઊચ્ચાર દ થાએછે; અને તેજ રીત ફારસીમાંપી કાએમ રહેલીછે; પણ સેમેટી ક ભાષાનાં ધાતુઓમાં એ રીત મુતલક વાપરેઆમાં આવેલી ન થી, માંટે તેહમાં ધાતુનો અસલ અક્ષર કોઈપી જાતનો ફેરફાર થએઆ વગર જેમનો તેમ રેહ્છે. અવસ્તા જબાંનને લગતાં ધાતુને સામાન્ય રૂપની નીશાની ॥॰ તન, લાગતી વખતે જે ફેરફાર થાએછે, તે વીસે મુકત આટલોજ ખોલાસો કરીને આ ગલ ચાલી સકાતું નથી; કેમકે એ સેવાએ કેટલાંએક ધાતુઓનાં અસલ રૂપમાં મસદરને લગતો ॥॰ પ્રત્ય લાગવાથી જુદા જુદા ફેર ફારો થએલાછે. વાસ્તે તેહને લગતા સાધારણ તરીકાઓની ટુક વીગત સામાન્ય રૂપ, ધાતુ અથવા આજ્ઞાર્થના સેગાઓથી હવે અત રે આપીએછે. જોકે ધાતુ, અને આજ્ઞાર્થનું રૂપ ઘણું કરીને એક સ રખું હોએછે; તોપણ કેટલાંએક આજ્ઞાર્થનાં રૂપો ધાતુથી જુદા આ કારમાં વપરાએલાં મલેછે, તેથી તેહની વીગત અતરે આપવાની હ ગોને જરૂર જણાઇછે.

કાએદો પેહલ્લો.

૨૧૯. સામાન્ય રૂપનાં ॥॰ તન, પ્રત્યની આગલ ـــ આ, આ વેલો હોએ અને તેહની આગલ જો ॰ ત, અથવા ـــ હ,હોએતો આજ્ઞાર્થ રૂપમાંથી તે ـــ આ નીકલી જાએછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.	ધાતુ.	આશાર્થ.
હોવું, ઉભુ રેહવું; અ૦		
મોકલવું;		
પડવું; અ૦		
ઉભુ થવું, ઉઠવું; અ૦		
મેલવું; અ૦		

કાએદો બીજો.

૨૨૦. સામાન્ય રૂપના પ્રત્ય ની આગલ ા ઊ, આવેલાં હોએતો આજ્ઞા રૂપમાં તે બદલાઈને ા આ, થાએછે, અને ો આકાર બદલાતો નહીતો ા ઊ, નો ઊચ્ચાર વ અથવા ઓ, નો થાએછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.	ધાતુ.	આશાર્થ.
ફરમાવવું; અ૦		
દેખાડવું; અ૦		
તપાસવું; અ૦		
તપાસવું; અ૦		
સ્તુતી કરવી, તારીફ કરવી; અ૦		

* ** સેમેટીક ધાતુઓ ઉપરથી બનેલાં સામાન્ય રૂપમાં જોકે કસ્સો ફેરફાર થાએલો નથી; તોપણ મેલવું, અને હુજુ રેહવું, અથવા હોવું; એ બે સામાન્ય રૂપમાં ઉપલી રીતને મલતો આ, વધારા તરીકે વપરાએલછે.

સામાન્ય રૂપ.	ધાતુ.	આજ્ઞાર્થ.
ગાવું; અ૦ ૧		
થવું; અ૦ ૨		
અનાજ કાપવો;		
સાંભલવું; અ૦ ૧		

કાએદો ૩ જો.

૨૨૧. સામાન્ય રૂપની નીશાની ॥૯ ની આગલ જો ધાતુને લગતી ૭ ઈ, આવેલી હોએતો આજ્ઞાર્થમાં તેહની પાસે ૭ ન, વ ધારેઆમાં આવેછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.	ધાતુ.	આજ્ઞાર્થ.
ચુટવું, ક્ષીછવું; અ૦ ૧		
પસંદ કરવું, ચુટી કાહાડવું; અ૦ ૧ + ૧ પા૦		
જોવું; અ૦ ૧		

કાએદો ૪ થો.

૨૨૨. જે આજ્ઞા રૂપને છેડે ઉ, ૬ દ, ૧ ત, ૧ હ, ઉ ૬, અને ૭ ઈ, આવેલી હોએતો સામાન્ય રૂપની નીશાની ॥૯ ની આગ ૭ ल તે બદલાઈને ૭ ર, થાએછે. જેમકે:—

† આગ્યે ઉપર જણાવેલાં સામાન્ય રૂપોમાંનું પેહલ્લું અને બીજું રૂપ અવશ્યતાના પાંચમાં વર્ગનાં ધાતુ ઉપરથી બનેલુંછે; તેથી એ વર્ગની બીજાંની દા ખલ આજ્ઞા રૂપમાં તેહને લગતો ૭ ન, બપરાએલો આપણને મલેછે. તરીજું સામાન્ય રૂપ ઉપલા વર્ગને મલતું નથી; પણ તેહના વર્તમાનકાલના આકારમાં ॥૯૬ વેન, બોલ વપરાએલોછે, તે ઉપરથી તેનાં આજ્ઞા રૂપમાં ॥ ૧૬૬ થએલોછે.

આરા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસ્તા.
બંધ,	બસ્તન બાંધવું.	બંદ—બાંધવું.
તોડ,	શિકસ્તન તોડવું.	સ્કેન્દ—તોડવું.
પરબંદ કર,	પરુસ્તન સંબંધ કરવો.	પેતી + બંદ પેતી + વી-દ.
પડ,	અરિસ્તન પડવું.	અવ + પત.
ઘટ,	કાસ્તન ઘટવું.	કસ—ઘટવું.
ખ્વાહ,	ખ્વાસ્તન ચાહવું.	વસ—ચાહવું.
નશ્ખ્ } ખેસ,	નશ્ખસ્તન ખેસવું.	નીશહદ—ખેસવું.
ઉગ,	રુસ્તન ઉગવું.	રૂ ૩દ—ઉગવું.
શુર્	શુસ્તન ધોવું.	

કાએદો ૫ મો.

૨૨૩. આજ્ઞાર્થમાં છેલ્લો અખશર ١ ર, ٢ લ, ٤ જ, હોએ અને તેહની આગલ જો ـ આ, ـ ય, આવેલો હોએતો સામાન્ય રૂપમાં ١ ર, ٢ લ, અને ٤ જ, નો ـ શ, થાએછે. જેમકે:—

---

* ١٥٥١ એ એમલાનું શહી ઉકલાંમણ નશીહદ, હોવું જોઇએ; કેમકે તે અવસ્તાના ٥٧٠ નીશહદ—બોલ ઉપરથી નીકલેલોછે, પણ ـ દ, નો એમલો પેહલવી લખાંનની એક સરખી ઢબને લીધે, ـ ન ને મલતો આવ્વાથી તેહનું વન ચાંક ન, કરી થાએલુંછે, અને તેજ ઉપરથી પારસીમાં તેહને મલતો ـ વ વપરાએ છે અને લખાએછે.

† ٤ ઽ૭ માં વપરાએલો છેલ્લો અખશર અસલ ـ દ, છે પણ ـ દ અને ـ ધ, નો એક સરખો આકાર હોવાને લીધે અસલ ઉચ્ચાર એ બોલમાં સચ વાઈ રહેએો નથી; અને ફારસીમાંથી તે ـ ધ, નાજ આકાર અને ઉચ્ચારથી વપરાએલોછે, અને તેમજ ـ શ શુર્ બોલમાંથી બનીઉંછે. કેમકે એને મલતો સંસકરીત બોલ शुध to be clean, ને અરબે આપણને મલેછે. અવસ્તામાં ـ શ્ના, બોલ વારેઘડીએ વપરાએલો ઉપલા અર્થને સારૂ આપણને મલેછે.

આજ્ઞા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
داشن دار રાખ,	داشتن داشتن રાખવું.	داشتن અવસ્તા પકડવું
افزار افزار દગ કર, પુર,	افزاشتن افزاشتن દગ કરવો, પુરવું.	افزار-દગ જપીરૂ કરવો.
انکار انکار ધ્યાન ચોંહચાડ,	انکاشتن انکاشتن ધ્યાન આપવું,	انکار જોએ લું, તપાસેલું.
هیل هیل છોડ, હેઠે મેલ,	هیشتن هیشتن છોડવું, હેઠે મેલવું.	هیل નાંખવું, તજવું.
افراج افراج ઉઠાવ,	افراشتن افراشتن ઉઠાવવું.	افراج ઉઠાવવું.
۵ پژ પજ,	پشتن پشتن પજવું.	پژ પજવું.
بزر بزر ભુજ,	بزشتن بزشتن ભુંજવું.	بزشتن ભુંજવું.

કાએદો ૬ ઠો.

૨૨૪. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ||۴ ની આગલ સું ઈરાંની કે સેમેટીક એ બેહુ જાતનાં ધાતુની પાસે જો ۵ સ, વધારાનો આવેલો હોએતો તે આજ્ઞા રૂપમાંથી હમેશ નીકલી જાએછે. જેમકે:—

આજ્ઞા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસતા.
زیو زیو જીવ,	زیوستن زیوستن જીવવું.	زیو જીવ—જીવવું.
دان دان જાંણુ,	دانستن دانستن જાંણવું.	۵ دا—જાંણવું. ۵ دن—જાંણવું.
دوبار دوبار દોડ,	دوبارستن دوبارستن દોડવું.	دوبار દ—દોડવું.
قیمون قیمون ઉઠ,	قیمونستن قیمونستن ઉઠવું.	સે૦ قوم કવમ to Stand.
وفتون وفتون પડ,	وفتونستن وفتونستن પડવું.	સે૦ نفل નેફ્લ to fall — down.

કાએદો ૭ મો.

૨૨૫. સામાન્ય રૂપની નીશાંની ||۴ ની આગલ આવેલા ۱ ૨, ની આગલ જો ۱ ઊ, આવેલો હોએતો તે ઘણું કરીને આજ્ઞા રૂપમાં ـ આ, અથવા ـ ઈ, સાથે બદલ થાએછે, ઈઆહો નીકલી જાએછે. જેમકે:—

આજ્ઞા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસ્તા.
آجار	آجرتن દુઃખ દેવું	દા.ય. જેર—દુઃખ દેવું.
سپار	سپرتن સોંપવું.	દા.ય. સ્પેર—સોંપવું.
هوشمار	هوشمرتن ગણવું.	દા.ય. હુશ મેર—ગણત રી કરવી.
اپير	اپرتن પૂરવું.	—.ય. અપય—પૂરવું,
وذير	وذرتن ગુજારવું.	દા.ય. વરેત—કરી જવું.
ميز	مرتن મરવું.	દા.ય. મૃ—મરવું.

કાએદો ૮ મો.

૨૨૬. આજ્ઞા રૂપને છેડે ـُج, આવેલો હોએચતો તેહની આ ગલ સામાન્ય રૂપની નીશાની ـتن, આવેઆથી તે બદલાઈને ـخ, થાએછે. જેમકે:—

આજ્ઞા રૂપ.	સામાન્ય રૂપ.	અવસ્તા.
سپوج	سپوختن છુપાવવું.	દા.ય. છુપાવવું, ઢાંકવું.
افروج	افروختن સલગાવવું.	—.ય. સલગાવવું.
آموج	آموختن સીખવવું.	—.ય+ય. સં० मुज to Sound.
پاهريوج	پاهريوختن દુર રેહવું, પરેહજ કરવી.	—.ય+દા.ય. આસપાસથી તરક કરવું. સં० सृज. to abandon.
آنداج	انداختن નાંખવું.	—.ય+ય. હંન+તય.
پز	پوختن પકાવવું.	—.ય. પચ—પકાવવું.
تز	تاختن દોડવું.	—.ય. તચ—દોડવું.
ترج	ترختن ખોડું કરવું, સજા કરવી.	—.ય. તુસ—નોકસાંનનો બદલો લેવો, દુઃખ દેવું. સં० तुद to inflict pain.
سوج	سوختن બાલવું.	—.ય. સુચ—બાલવું.

𐭯𐭥𐭲𐭩 તાવવું.	𐭯𐭥𐭲𐭩𐭪𐭲𐭭 તાવખ્તન.	-𐭩+𐭯𐭥𐭲 વી + તાવ—તાવવું.
𐭪𐭥𐭥𐭩 ભેલવું.	𐭪𐭥𐭥𐭩𐭪𐭲𐭭 ભેલખ્તન.	-𐭩+𐭪𐭥 વી + મીઝ. सं० मिश्र to mix to mingle or join.
𐭮𐭠𐭲𐭩 બનાવવું.	𐭮𐭠𐭲𐭩𐭪𐭲𐭭 બનાખ્તન.	𐭮𐭠𐭲 સજ—બનાવવું.
𐭩𐭪𐭩 છોડવું.	𐭩𐭪𐭩𐭪𐭲𐭭 છોખ્તન.	𐭩𐭪 ઘૂજ—છોડવું.

૨૨૭. આએ ઊપલા કાએદાથી ઊલટી રીતે, અવસ્તાનાં ધાતુ 𐭯𐭥𐭲𐭩 જાણવું, તે ઊપરથી બનેલાં નામ 𐭯𐭥𐭲𐭩𐭪𐭲𐭭 પીછાંણ, ઓલખાંણ, ઊપરથી આએ ભાષામાં 𐭯𐭥𐭲𐭩 શનાસ્—પીછાંણ, હવું એક ધાતુ વપરાએલુંછે; જેને છેડે વપરાએલો 𐭮 સ, સામાન્ય રૂપની નીશાંની 𐭩 ની આગલ 𐭪 ખ, સાથે બદલ થાએછે. જેમકે; 𐭯𐭥𐭲𐭩 શનાસ પીછાંણ, તેહનું સામાન્ય રૂપ 𐭯𐭥𐭲𐭩𐭪𐭲𐭭 શનાખ્તન પીછાંણવું; અથવા ઓલખવું. યસ્પીગલનું હવું મતછે કે ઐહ સ્તુનનાં પાહલ ઊપર કદીમ ઈરાંની ભાષામાં લખાએલી તખતીમાં વપરએલા **ક્ષનાસ્તાત્ય**, ખોલ ઊપરથી ઊપલાં સામાન્ય રૂપે જનમ લીધેલોછે; પણ ગાથાનાં આફરીનગાંનમાં તથા ફરવરદીન યસ્તમાં 𐭯𐭥𐭲𐭩𐭪𐭲𐭭𐭪𐭲𐭭 ક્ષનાઽન્ઘેમનાઽ; હવો ખોલ વર્ત૦ કૃ૦ સીલીંગ પેહલ્લી અનેકવચનમાં વપરાએલો આપણને મલેછે.

કાએદો ૧૦ મો.

૨૨૮. સામાન્ય રૂપની નીશાંની 𐭩 ની આગલ આવેલા 𐭮 ર-નો ઊચ્ચાર આરા રૂપમાં અવસ્તાના 𐭲 વ, ને મલતો થાએછે, અથવાતો તે 𐭥 ઉ, સાથે બદલાએછે, અને જોડ્યેમ નથી બનતુંતો 𐭮 ર-ની આગલ ધારાનો 𐭬 ત, આવેછે. જેમકે:—

સામાન્ય રૂપ.	આજ્ઞા રૂપ.	અવસ્તા.
||| કરેતન કોહવું.	||| કરેત કોહ.	.કર્ગ્ય ગવ—ભાષા. સં૦ ગુ. to sound.
||| રફ્તન જવું.	||| રફ્ત જા.	.રફ્ય રીથ–ચુજરવું સં૦ ईर. to go.
||| કોફ્તન કુટવું.	||| કોફ્ત કુટ.	.કોફ્ય કુપ—ઠોકવું આ ■ વાજ કરવો.
||| પતકોફ્તન અથડવું.	||| પતકોફ્ત અથડ.	.પતકોફ્ય+વ–અથડવું.
||| નેહફ્તન ઢાંકવું.	||| નેહફ્ત ઢાંક.	.નેહફ્ય વરેનવ–ઢાંકવું.
||| શોફ્તન ખરાબ કરવું.	||| શોફ્ત ખરાબ કર.	.શોફ્ય ક્ષુપ—ખ રાબ કરવું.
||| ફરેફ્તન ઠગવું.	||| ફરેફ્ત ઠગ.	.ફરેફ્ય દરૈપ્ય દેનાર. સં૦ दभ्, to deceive.
||| તાફ્તન તપવું.	||| તાફ્ત તપ.	.તાફ્ય તપ—તપવું.
||| શકાફ્તન આવાજ કરવો, વજાડવું.	||| શકાફ્ત વજાડ.	
||| હોશ્તાફ્તન ઉતાવલ કરવી.	||| હોશ્તાફ્ત ઉતાવલ કર.	.હોશ્ય+તાફ્ય
||| ફરોફ્તન પઢવું, ફરહર કરવી.	||| ફરોફ્ત પઢ, ફરહર કર.	.ફરોફ્ય–પસંદ કરવું. .ફરોફ્ય–ચાલુ કરવું.
||| આશોફ્તન વીખરાવું. ખરાબ થવું.	||| આશોફ્ત વીખરા. ખરાબ થા.	.ખ્શોષ્ય ખરાબ થવું.

. ૨૨૯. એ સેવાએ ||| કરેફ્તન પદીરફ્તન કબુલ કરવું; ||| કરેફ્તન પકડવું; અને ||| શ્નોફ્તન સાંભલવું; આએ તરણ મદ્દ ની અંદર સામાન્ય રૂપની શીશની ||| ની આગલ આવેલો ■ ફ, તે નાં આજ્ઞા રૂપમાંથી નીકલી જાઇને તેહનું રૂપ ■ દીર–તથા ||| શ્નોફ્ત અને ■ ગીર કરીને આપણને મલેછે. જેને લગતાં ધાતુઓ અવસ્તાનાં ■ યેત્યસ–નજદીક થવું; ■ ગે રેવ–પકડવું; અને ■ સર સાંભલવું; એ બોલો ઉપરથી નીકલેલાંછે.

વગર કાએદાનાં ક્રિયાપદો.

૨૩૦. ઊપર જણાવેલા તરીકાઓ સેવાએ જે ક્રિયાપદોમાં બી જો કેટલોએક કાએદાથી ઊલટો ફેરફાર થાએલોછે, તેહની એક મુખ્ય તેસર નોધ હમો નીચે આપીએછે.

સામાન્ય રૂપ.		ભાવા રૂપ.	ભાવવાચકનામ.
૧૧૯૦૧	آکوختن ટાંગવું.	૭૦ آوِرْ ટાંગ.	૧૭૦૦૦ ટાંગણી.
૧૧૯૬	آمدن આવવું.	૬૬ آ આવ.	૧૭૦૬ આમદ.
૧૧૯૦૬	آموختن સીખવવું.	૭૦૬ آموخت સીખવ.	૧૭૦૭૦૬ કેળવણી.
૧૧૯૦૬	آميختن મેલવવું.	૭૦૬ آميخت મેલવ.	૧૭૦૭૦૬ મેલવણી.
૧૧૯૬૬	يستادن છીનવી લેવું.	૭૬૬ يستان છીનવી લે.	૧૭૦૬૬૬ છીનવણ.
૧૧૯૦૬૭	گوميختن મેલવવું.	૭૦૬૭ گوميخت મેલવ.	૧૭૦૭૦૬૭ મેલવણી.
૧૧૯૬૭	خاستن ઉઠવું.	૭૭ خيز ઉઠ.	૧૭૦૭૭ ઉઠાણ.
૧૧૯૭	خوفتن શુવું.	૭૭૬ خوب શુ.	૧૭૦૭૭ સુવાણ.
૧૧૯૭	گوسى ચુસવું.	૭૭ گوت ચુસી ખા.	૧૭૦૭૭ ચુસાણ.
૧૧૯૭૭	گوسستن તોડવું.	૭૭ گوسل તોડ.	૧૭૦૭૭ તોડાણ.
૧૧૯૭	گرفتن પકડવું.	૭૭ گير પકડ.	૧૭૦૭ પકડાણ.
૧૧૯૭૧	نهشتن લખવું.	૧૭૧ نبيس લખ.	૧૭૦૧૭૧ લખાણ.
૧૧૯૭૧	نهوفتن ઢાંકવું.	૧૭૭ نهوسب / ૧૭૭ نهنب ઢાંક.	૧૭૦૧૭૭ / ૧૭૦૧૭૭ ઢાંકણ.
૧૧૯૭૧૭	فروافتن આગલ ચાલવું, રેવાજ આપવો.	૭૭૧૭ فروام આગલ ચાલ. / ૭૭૧૭ فروافت રેવાજ આપ્યું.	૧૭૦૭૭૧૭ ચાલણ / ૧૭૦૭૧૭ રેવાજ
૧૧૯૧૭	فروختن વેચવું.	૭૭૧૭ فروش વેચ.	૧૭૦૭૧૭ વેચાણ.
૧૧૯૧	بخش ભાગ પાડવો.	૭૧ بخش ભાગ પાડ.	૧૭૦૭૧ વેહેચણી. વાંટણી.
૧૧૯૧	بوخت ઝુટવું.	૭૧ بوخت ઝુટ.	૧૭૦૭૧ ઝુંટક.
૧૧૯૭૧	رخش ચારવું.	૭૧ رو ચાર.	૧૭૦૭૧ ચારણ.

હાંસેલ.	ઝ્‌ન્‌ મેલવ્‌.	ઝ્‌ન્‌ મેલવું.
ફરાંણુ.	ઝ્‌ર્‌ ફર.	ઝ્‌ર્‌ફ્‌ ફરવું.
તોલણી.	ઝ્‌ર્‌ન્‌ તોલ.	ઝ્‌ર્‌ન્‌ તોલવું.
ખમીર.	ઝ્‌ર્‌શ્‌ સરીશ ખમીર કર.	ઝ્‌ર્‌શ્‌ સરીશ ખમીર કરવું.

આએ ઊપલી વીગતની અંદર જણાવેલાં કેટલાંએક સામાન્ય રૂપોના આજ્ઞાર્થના સેગાએા કોઈ કોઈ વેલા કાએદાસર વપરાએલા બી લખાંણની અંદર આપણને મલેછે; પણ તેઓનો મોહટો ભાગ ઊપલી રીતે વપરાએલો હોવાથી હમોએ તેને બેકાએદે ક્રિયાપદોના વર્ગમાં દાખેલ કરેઆંછે.

ઊપસર્ગો.

૨૩૧. આએ ભાષામાં જેમ ઈરાંની તેમજ સેમીટીક નાંમોની આગલ કેટલાએક ઊપસર્ગો જોડાઈને વપરાએલાછે, તેઓની ઊતપનતી અવસ્તા જબાંનમાં વપરાએલા ઊપસર્ગો ઊપરથી થાએ લીછે. નાંમની આગલ આએ ઊપસર્ગ જોડાઈને આવેઆથી તે ઓ ઘણીએક વખતે અર્થમાં ફેરફાર કરેછે, અને કેટલીએક વખતે ફાલતુ વપરાએલા આવેછે. જેમકે:—

ઝ્‌ અ–અથવા ઝ્‌ અન– આએ ઊપસર્ગોમાંનો પેહલ્લો વ્યંજ નથી શરૂ થતા શબ્દની આગલ મેલ્લુઆમાં આવેછે, અને બીનો સ્વરથી શરૂ થતા બેઝુબ્દની આગલ મુકાએછે. આએ બેહુ ઊપસ ર્ગોની ઊતપનતી અવસ્તાના ઝ્‌ અ, અને ઝ્‌ અન્‌, ઊપરથી થા એલીછે, અને તેહનો અર્થ વગર, સેવાએ, ઊલટું, અને નહી, નેા થા એછે. જેમકે:—ઝ્‌ર્‌ન્‌ અકેનારે–વગર હદનું; ઝ્‌ન્‌ અખેનમન–છેકરા વગરનું; ઝ્‌ર્‌ન્‌ અખવાબ–વગર ઊંગનું; ઝ્‌ર્‌ન્‌ અખેશ–

દુઃખ વગરનું; અરાસ-કમારગનું; અનઈર-નાપરમાં ન; અનઆવ-પાંણી વગરનું; અનઅવરવસ્ત રમ-કપડાં વગરનું; અનોશે-વગર ખોતનું. કેટલીએક વેલા અન-કાએદાથી ઊલટી રીતે વ્યંજનથી શરૂ થતા શબ્દની આગલળી વપરાએલો મલેછે. જેમકે:—અનખીન-નજર વગરનો, અથવા અનદીઠ; અનલાલા અવરનેદ-તે ઊપર ખોધે નહી. એ રેવાએ કેટલાંએક નાંમોની આગલ અ-વગર અરથે વપરાએલો આવેછે. જેમકે:—અવ૦ ઊપરથી અદુર-દુર; અવ૦ વક્ષ-ઊપરથી અવખ્શ-વરખી.

૨) આ-આએ ઊપસર્ગ નજદીક, તથા પાસેના અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, અને તે ફકત શેહરના લોગતની આગલ આપણને મલે છે. જેમકે:—આદેહયઈ-શેહરની આગલનું. આદેહયઈ ખાખરૂ શેહરની આગલનાં પાક ફરોહરોની હું યાદ કરૂંછું. (ઈજ૦ હા. ૨૬) અવ૦ આદખીઊ-ઊપરથી ઊપલા ખોલની ઊતપન્તી થાઈછે.

૩) ઓજ-ઔજ-અથવા આજ-આએ ઊપસર્ગ ગૌની ઊતપનતી અવરતાના ઊજ-ખોલ ઊપરથી ઊપલાં તરંણ આકારમાં થાએલીછે, અને તેનો અર્થ દુર, પેલીગમ, અને ઊનચે-નો થાએછે. જેમકે:—ઓજદેહયઈ-શેહરની પેલી ગમનું. ઓજદેહું-અથવા ઓજદસ-અને ઓજદસ્ત-ઊનચે બનાવેલું, ઊનચે આપેલું; એટલેજે ખુત અથવા પુતલું. જે ઊપરથી ખુતપરસ્તી કરનારને ઓ

જદેસ્તપરસ્ત, અને ખુતપરસ્તીને અજ્યેઅજ્ડમ ઓજદેસ્તપરસ્તી–અથવા અજ્યેમ અજ્હમ ઓજદેસ્તપરસ્તગી–કરીને કેહ્છે. પા છલથી અજ્ડમ ઓજદેસ્ત–નો આકાર બદલાઈને મજ્ડમ આજદી વ–ખોલ ખુત અથવા પુતલાંને અરથે વપરાએલો આપણને મલેછે. પા૦ મજ્ડમમજ્ડમ ખુતપરસ્તીને અરથે લખાએલુંછે.

૪) મ અક–આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના મમ અક–ખોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, અને તે ખરાબ–તથા બુરાંને અરથે વપરાએલોછે. જેમકે:— મજ્ડમ અકદીન–બુરી દીન વાલો. અ૦ મમજ્ડમ મમ બુરી દીન, બુડો તરીકો.

૫) મ હુ–સારૂ, ખુબ; આએ ઊપસર્ગ અવસ્તાના મ હું–ખોલ ઊપરથી નીકલેલોછે, અને તે નાંમની આગલ જોડાઈને આવેછે, અને તેહનો અર્થ સારૂ, ખુબ; એવો થાએછે. જેમકે:— મજ્ડમ હુમત્–સારો વીચાર, મજ્ડમજ્ડમ સારૂં વીચારનાર; મમ સારા ખવાસનું; મજ્ડમ સારાં સરીરનું; મમ સારી આબરૂનું; મમ ખુશખોદાર; મજ્ડમ સારી નજરનું. હાલની ફારસીમાં ખ્ખ ખોલે જનમ લીધોછે તેહનું મુલ જો ઊપલા ઊપસર્ગને આપણ ગ ણીએતો તે ભુલ ભરેલું નથી.

૬) મ અવર્–ઊપર, પાસે, તરફ ચોગીય; અવ૦ મમજ્ડમ ઊપરથી આએ ઊપસર્ગની ઊતપન્તી થાએલીછે. પા૦ મજ્ડમ અને ફા૦ મ તેહને મલતો આવેછે. મમજ્ડમ ખુનોરગ વીચારનું; મમજ્ડમ ઊનચું કાંમ કરનાર; મમજ્ડમ ઊપર ઢાંકેલું; પાંથરેલું; મમજ્ડમ ખાવાજોગ; મમજ્ડમ પોશાક પેહરેલો; મમજ્ડમ હવનીમની ઊપરનું (ઈઆને હવનીમ વજાડવાનો દસ્તો.) મમજ્ડમજ્ડમ મગરૂરી.

૭) 𐭠𐭥 અવી–અથવા 𐭠𐭥 અવા–આએ ઊપસર્ગ નહી, ઊલ ટું, ખરાબ, વગર, અને વીના; હવા અરથને સારૂં નામની આગલ જોડાઈને આવેછે. એને મલતો અવ 𐭠𐭥𐭬, સં૦ અપ, પા૦ 𐭠𐭯𐭬 અને ગ્રી૦ απ આપણને મલેછે. આએ ઊપસર્ગ સાથના બોલા પે હલવીમાં આપણને બેહદ મલેછે. જેમકે:—𐭠𐭥𐭲𐭩𐭥 વગર શકનું; 𐭠𐭥𐭯𐭥 વગર ધાસ્તીનું; 𐭠𐭥𐭫𐭲𐭥 નકામું; 𐭠𐭥𐭲𐭫𐭥 ઊલટો મારગ પકડનાર–કમારગી; 𐭠𐭥𐭲𐭫𐭥 બુદાપા વગરનું; 𐭠𐭥𐭩𐭯𐭥 વગર હજેતનો; 𐭠𐭥𐭫𐭥 ખરાબ મારગનો. પાછલથી 𐭠𐭥 નો ઈમલો ખરાબ થાઈને તેને બદલે 𐭠𐭩𐭥 અદવ–બોલ વપરાએલોછે, અને તે ઊપરથી 𐭠𐭩𐭥𐭠𐭩𐭥 અદવદાદ–હેવો મીસર શબ્દ વગર કાએદા, ને અરથે પુશકલ જગોએ વપરાએલો મલેછે.

૮) 𐭤𐭥 દુષ–અથવા 𐭤 દુ–આએ ઊપસર્ગને મલતો અવસ્તામાં 𐭤𐭥𐭩 અથવા 𐭤𐭥𐭩 દુજ્–સં૦ દુષ્, પા૦ 𐭤𐭥𐭩, ગ્રી૦ δυς આપણને મલેછે. એનો અરથ ખરાબ, ઊલટું, હેવો થાએછે. જેમકે:— 𐭤𐭥𐭥𐭥𐭲 બુરા ખવાશનું; ગ્રી૦ δυσ-χολος, 𐭤𐭥𐭫𐭲𐭥 બુરો વીચાર; 𐭤𐭥𐭲𐭫𐭥 બદનામી વાલું; 𐭤𐭥𐭫𐭥𐭥𐭲𐭥 ખરાબ સહમજનું.

૯) 𐭩 ની–અથવા 𐭩 ન્–આએ ઊપસર્ગ ઘણો કમ વપરાએલોછે, અને તે અવસ્તાના 𐭩𐭥 અથવા 𐭩𐭥 અને જેમજ સં૦ નિત્ય અ થવા નિર્ ને મલતોછે. એનો અરથ વીનાં, બાહેર, અને નીચું; હેવો થાએછે. જેમકે:—𐭩𐭥𐭲 નીચ ઈદ્છા, બુરો લોભ, 𐭩𐭥𐭲 બદ દુઆ, 𐭩𐭥𐭲 બાંહેશ વગરનું. ગ્રી૦ νιν અને νεφρος.

૧૦) 𐭧 હમ્–આએ ઊપસર્ગ સાથે, એકઠું; હેવો અરથ બતલા વ્યા સારૂં નામની આગલ જોડાઈને આવેછે, અનેન્તે અવસ્તાના 𐭧𐭥𐭥

હમ, સં૦ सम्-અને ઝા૦ هم અથવા ام ને મલતોછે. જેમકે:— 𐭠𐭥𐭲 એક દીનવાલો; 𐭠𐭥𐭲 સાથે કાંમ કરનાર; 𐭠𐭥𐭲 સાથે ઊભો રેહનાર; (ઈઆને સાંભો હરીફ.) 𐭠𐭥𐭲 સાથે પુછપરછ કરનાર; 𐭠𐭥𐭲 સાથે ખેલનાર; ઝા૦ همتا, همدين, انباز.

૧૧) 𐭩𐭲 જવીદ-વીનાં, ઊલટું, અને જુદુ; એવો અરથ બતલાવવા સારૂ આએ ઊપસર્ગ બોલની શરૂઆતમાં વપરાએછે. જેમકે:— 𐭩𐭲 𐭲𐭮 પાંણી વગરનું, 𐭩𐭲 𐭲𐭥𐭩 જાડ પાંન વગરનું, 𐭩𐭲 𐭲𐭥𐭩𐭩𐭩 ઊલટા ચુકાદાનું, 𐭩𐭲 𐭲𐭩𐭩 દેવથી એહલાએહુ-દેવ વગરનું, 𐭩𐭲 𐭲𐭥𐭮 ઊલટા વીચારનું; એને મલતો અવસ્તામાં 𐭩𐭲 𐭲, અથવા 𐭲, પા૦ 𐭩𐭲 અને ઝા૦ بـ અથવા ابـ બોલ આપણને મલેછે.

૧૨) 𐭩𐭲—અ૦ 𐭲 એ ઊપસર્ગ નાંમની આગલ સાંભણે, ઊપર, અને તરફ, હવા અર્થને સારૂં વપરાએલોછે; અને તે અવસ્તાના 𐭲 બોલને મલતોછે. જેમકે:—𐭲𐭩𐭲 પાછો આપ, સાંમનો બદલો, ઝા૦ پاداش, પા૦ 𐭲𐭩𐭲; 𐭲𐭩𐭲 રાજા, સાંમણી પુછપરછ; અવ૦ 𐭲𐭩𐭲, પા૦ 𐭲𐭩𐭲, ઝા૦ پرسش; 𐭲𐭩𐭲 હકુમત કરનાર, ઝા૦ پادشاه; 𐭲𐭩𐭲 પાછો સાબુત, ઈઆને જવાબ-પ્રતિઉત્તર, અવ૦ 𐭲, પા૦ 𐭲, ઝા૦ پند.

ઈ સા ગા. (AFFIXES.)

૨૩૨. ી ઈચ, અથવા ે ચ્-આએ બે હરફો નાંમ અને વીશેષનોની પછવાડે હમેશ જોડાઈને આવેછે, અને તેહનો અરથ કોઈ, કાંઈ, ખીચીત, ભી, અને, ઈત્યાદીનો થાએછે. જો આપણ એને

સામાન્ય સર્વનામ અને ઊભયા-વયીઅવ્યયના વર્ગમાં મેલીએતો તેમાં ભુલ ભરેલું કાંઈ નથી. એઓની ઊતપત્તી અવરતાના [illegible] ચીદ્, અથવા [illegible] ચ—ઊપરથી થાએલી જણાએછે. એ વીશેના દાખલાઓ આપણને આએ રીતે મલેછે. જેમકે:—[illegible] કાંઈ ચીજ; [illegible] કોઈ શખશ; [illegible] ખચીત તું; [illegible] તુંજી; [illegible] બીજો કાંઈ; [illegible] જે કોઈ; [illegible] દોજખીઓજી; [illegible] ખશુશન શાએદો. †

પ્રત્યયો.

૨૩૩. આએ ભાષામાં ધાતુ, નામ અને વીશેષણને છેડે કેટલા એક પ્રત્યયો લાગવાથી તેહના જુદા જુદા અર્થો થાએછે; તે પ્રત્યયો જેટલા હમોને મલી આવેઆછે તેટલા તેહની વીગત સાથે હમો અ તરે આપીએછે.

૧) [illegible] આ—[illegible] અ, [illegible] આક, આએ પ્રત્યયો ધાતુને લગાડેઆથી ઘણાંએક કર્તાની મતલબનાં નામો બનેલાંછે, તેમજ તે બીજાં નામોને લગાડેઆથી તેહને લગતાં વીશેષણો અને વીશેષણને લગાડેઆથી ભા

† [illegible] જેમ એક વીધવા ઓરત, કે તેહની પાસેથી કાંઇ ચીજ (કોઈ) છીનવી લીએ, તે હને તેથી કાંઇબી કરાઈ સકે નહી." (અનં૦ આ૦). [illegible] જેમ જે પરમાણેકે વાધ જંગલમાં કોઇ શખસથીબી બીહતો નથી; (અનં૦ આ૦). [illegible] ખચીત તુંએ જે કાંઈ જોઇઉં તે સાચેસાચું હમોને કેહ. (વીર૦). [illegible] પલીદી તથા નસા અને બીજી કાંઈ નજીસી પાંણી માં મુતલક નહી લેઈ જાએ. (મા૦ હ૦ અમ૦). [illegible] અને વલી પોતાને નકો કરવા સારૂં. (માઠ ચતરંગ.) [illegible] કારણકે તબીઅત બીગડી, સરીર ભાગી તુટી ગીઉં, અને બદનને ભુલી જાઈ જીવ નીક લી ગીઓ, કે હીલ ચાલ કરનારી સકતી કામ કરવાથી બંધ પડેછે.

વવાચકનાંગેા બનેલાંછે. જેમકે:—ખ્ખ ધન્-નું ક્ખ્ખ જાંણનાર, ખ્ખ નું ક્ખ્ખ જોનાર, ખ્ખ નું ક્ખ્ખ બોલનાર, ખ્ખ નું ક્ખ્ખ આપનાર, ખ્ખખ્ખ નું ક્ખ્ખખ્ખ અથવા ખ્ખખ્ખ કુશીશ કરનાર, ઊદીઓગી; ખ્ખ નું ખ્ખ્ખ નસા, નાસ પાંગેલું; ક્ખ્ખ અથવા ખ્ખ્ખ સધલું, હ ગેલ્યે; ખ્ખ્ખ્ખ અથવા ખ્ખ્ખ્ખ જાતે પેદા થનાર, સાહેબ; ખ્ખ્ખ નું ક્ખ્ખ્ખ ઈઆદ, ખ્ખ નું ખ્ખ્ખ બાજુ, ક્ખ્ખ નું ખ્ખ્ખ ઊન ચું અથવા ઊનચાઈ, ખ્ખ્ખ લાંમણું અથવા લંબાઈ, ક્ખ્ખ નું ક્ખ્ખ્ખ ગરમી, હુનાલેા; ક્ખ્ખ નું ક્ખ્ખ્ખ વસંત રૂતુ, ખ્ખ્ખ્ખ બીહકનું, તે ઊપરથી ક્ખ્ખ્ખ્ખ બીહક, ખ્ખ્ખ્ખ દુઃખી, તે ઊપરથી ક્ખ્ખ્ખ્ખ દુઃખીઆરાપણું, ખ્ખ્ખ્ખ કઊઅતદાર, તે ઊપરથી ક્ખ્ખ્ખ્ખ કઊઅ તમનદી, કુદરત. આએ પ્રત્ય અવસ્તાના ઊપલી મતલબને લગ તા ખ્ખ્ખ પ્રત્યને મલતેાછે, અને પાજંદ તથા હાલની ફારસીમાં તે ખ્ખ, ા આ, ના ઊચ્ચારથી રહેલેાછે. જેમકે:—ખ્ખ્ખ, ખ્ખ, જાંણનાર; ખ્ખ્ખ, ખ્ખ્ખ, જોનાર; ખ્ખ્ખ, ખ્ખ, ઊનચું; ખ્ખ્ખ્ખ ખ્ખ્ખ, લાંમણું; ખ્ખ્ખ્ખ, ખ્ખ્ખ, હુનાલેા; ખ્ખ્ખ્ખ, ખ્ખ્ખ, સધલું.

૨) ખ્ખ આંન—અથવા ખ્ખ, આએ પ્રત્ય નામની સેવટે જોડા ઈને આવેછે, તેઆરે તે નામને વીશેષણની હાલતમાં લાવેછે; જે મકે, ક્ખ્ખ ઊગેદ્ધ હુજત, તેનું, ખ્ખ્ખ્ખ ઊગેદ્ધવાર, હુજેતમંદ; ખ્ખ્ખ્ખ ફરજ વાલું. ખ્ખ્ખ્ખ્ખ નફરે (ખુબે) જીવનાર, ખ્ખ્ખ કીમતી, ખ્ખ્ખ્ખ બોલનાર, ખ્ખ્ખ આંપનાર, ખ્ખ્ખ લાર કરનાર. ૨) કોઈ શખસની ખુનીઆદ અથવા નીસબત તેહનાં બાપ ઈઆ કોઈ નીઆગાંનની સાથે જણાવવા સારૂં બાપ અથવા નીઆગાંનનાં નાં મની જાથે ખ્ખ પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેછે, જેમકે:—ખ્ખ્ખ્ખ્ખ્ખ

𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 સપેતમાંનની ઔલાદનો જરતોશત; 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 માસપંદનો આદરબાદ; 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 પાપકનો અરદેશીર; 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 કોબાદનો ખુસરૂએ; 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 અરદેશીરનો શાહપુર. ૩) છઠ્ઠી વીભક્તીના અર્થને સારૂં નામ અથવા વીશેષણની સાથે જોડાઇને આવેછે. જેમકે:— 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 અશોનું; 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 જુદ્ધનું; 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 જોતીનું; 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 હમેશનું.

૩) 𐭩𐭥 આને—આએ પ્રત્ય નામ અથવા વિશેષણની સાથે જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ મલતું, સરખું, જેવું, બરાબરનું; હેવો થાએછે. જેમકે:—𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 એકમલતું, એકસરખું; 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 મરદના જેવું, મરદની બરાબરીનું; હાલની ચાલુ ફારસીમાંબી 𐭠𐭭 પ્રત્ય એજ મતલબને સારૂં વપરાએલોછે, કેમકે તેહમાં પણ ,𐭠𐭭, 𐭠𐭭𐭠𐭭, 𐭠𐭭𐭠𐭭 હેવાજ બોલો ઊપલી મતલબસર વપરાએલાછે.

૪) 𐭠𐭭𐭠𐭭 ઓમંન્દ—અથવા 𐭠𐭭𐭠𐭭 ઓમન્દ—આએ પ્રત્યબો અવસ્તાના 𐭩𐭥𐭲𐭥𐭭𐭠𐭭 મન્ત્—પ્રત્યને 𐭩 ઊપસર્ગ લાગીને તે ઊપરથી બનેલા છે. આએ પ્રત્યબો નામની સેવટે જોડાઇને અથવા છુટા આવેછે, અને તેહના સંબંધથી રાખનાર, વાલું, ભરેલું, સાથનું, હેવો અર્થ બતલાવનારાં વીશેષણો બનેછે. જેમકે:— 𐭠𐭭𐭠𐭭 𐭩𐭥 દુઃખ ભરેલું; 𐭠𐭭𐭠𐭭 𐭩𐭥 હોમ સાથનું; 𐭠𐭭𐭠𐭭 મોહર્ત વાલું; 𐭠𐭭𐭠𐭭 નુરમંદ, ખેરેહ વાલું; 𐭠𐭭𐭠𐭭 રાણવંત; 𐭠𐭭𐭠𐭭 આરાખના વાલુ; 𐭩𐭥 𐭠𐭭𐭠𐭭 અકલમંદ; 𐭠𐭭𐭠𐭭 𐭩𐭥 પાંણી સાથનું. પાજંદ, અથવા ફારસીમાંબી ,𐭠𐭭, અથવા 𐭠𐭭 એ પ્રત્ય નામની સાથે જોડાઇને વપ

રાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— تنومند શરીર સાથનું ; بروmند પ્રજ્ઞવન્ત ; خردمند બુદ્ધીવાંત. કોઇ કોઈ વેલા مند ને બદલે مَنْد ઈમન્દ, પ્રત્ય વપરાએલો મલેછે; જેમકે شادمند શાએદમંદ, નશા ભરેલું.

૫) مند આવન્દ—આએ પ્રત્ય અવસ્તાના وَنْت વન્ત—પ્રત્યની આગલ ـم આ—વધીને બનેલોછે, અને તે નાંમની સાથે જોડાઇને આવેઆથી, ઊપર જણાવેલા مند પ્રત્યના અર્થને બરોબર મલ તાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:—زورمند ઝુલોરગી ભરેલો; زورمندى જોરાવર; زورمندى સગાઈ વાલું; زورمند દુઃખકારક; همّتمند હીમતવાંત; ارادتمند ઈચ્છાવન્ત, મોરાદ ભરેલું. આએ પ્રત્યનું વપરાંણ હાલની ફારસીમાંથી એજ રીતે રહેલું આપણને મ લેછે; કેમકે خويشاوند, وزاوند અને خداوند ઈતીઆદી બોલો તેમાં આપણને વારેઘડીએ મલેછે.

૬) ى ફ—આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના ـم અ, ـ ફ, અ ને ـيم ય, પ્રત્યયો ઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે; કેમકે અ વસ્તાના ـيم ય, ઊપરથી પેહલવીમાં કેટલાએક પ્રત્યયોએ જનમ લીધોછે, તેમાં ـم અથવા ـى ય, એ મુખ્ય પ્રત્યછે, અને તેહનો સંપ્સે પ આકાર ى ફ—અથવા ـ ઈ, આપણને મલેછે; તેમજ અવસ્તાના કેટલાએક બોલોની સેવટે આવેલા ـم મ—ને બદલે પણ ઊપલો આ કાર વપરાએલો આપણને મલેછે. (એ વીશેનો બોલાસો પેહલ વીં અક્ષરોની તબદીલ હમોએ અવસ્તાના અક્ષરો સાથે બતલાવીછે તેમાં આગલ કરેલોછે.) આએ પ્રત્ય ધાતુ, અથવા નાંમની સાથે જો ડાઇને આવેછે તેઆરે તેહનો અર્થ વાલું, ભરેલું, કરનાર, લગ

નું, હવાં વીશેષણોને લગતો થાએછે. જેમકે:— 𐭦𐭠𐭭 ગન્ધાનું, બદબોઈ ભરેલું; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭪 આગેવાંન; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭫 વધનાર; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭥 બ લનાર; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭬 હમેશને લગતું; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭩 ખાલેસ, નીરમલ; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭧 વચલું; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭬𐭠 જોનારને લગતું (ઈઆને જોનાર તરીકેનું); 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭪 ચાકરી કરનાર; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭣 બંધવાલો, કેદી, તાબેદાર; એને મ લતો ફારસીમાંઆપણને 𐭮 મલેછે. જેમકે:— 𐭮𐭠𐭭𐭠𐭣 ગન્ધાતું; 𐭮𐭠𐭭𐭠 તાબેદાર; 𐭠𐭥 વરસનું, વરસ વાલું. 𐭠𐭩𐭩 આએ બોલની સેવટે આવેલો 𐭠 એ 𐭩 ને મલતોછે; પણ પાછલા વખતમાં તેહનો ઊચ્ચા ર 𐭲 અથવા 𐭢 સાથે તેના એકસરખા આકારને લીધે બદલાઈ ગી ઓછે; જેનો અર્થ છુપી રીતે હલાક કરનાર, હેચો થાએછે. પાજંદમાં એ બોલ 𐭲𐭩𐭠𐭫𐭠𐭪 અથવા 𐭢𐭩𐭠𐭫𐭠𐭪 એ બેહુ રીતે આપણને મલેછે. એ સેવાએ કેટલાંએક ભાવવાચક તથા બીજાં નામો આએ પ્રત્ય લા ગીને બનેલાંછે. જેમકે:— 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭧 ખસલત, 𐭦𐭠𐭭 વેર, 𐭦𐭠𐭭𐭠 ખાહેશ, ઈચ્છા; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭥 એલાજ, ઊપાએ; 𐭦𐭠𐭣 તરફ, 𐭦𐭠𐭣 મર જી, ઈચ્છા; 𐭦𐭠𐭭 ઘર, 𐭦𐭠𐭭 નુર, કીરતી; 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭪 વર્ણ, જાત; 𐭦𐭠𐭭𐭠 ગેલો, 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭭 કીનારો, કાંઠે. એ બોલો, અવસ્તાના 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠, 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠, 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠, 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠, 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠, 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠, 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠, 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠 અને 𐭠𐭭𐭠𐭩𐭠𐭪𐭠 ઉપરથી બનેલાછે; અને તે ફારસીમાં كنار , خورد , كند , كم , نيمه , چاه , كنده , كنار કરી આપણને મલેછે.

૭) 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭪 આર્યન્દહે—આએ પ્રત્ય નામ અથવા ધાતુને લગાડ વાથી પ્રયોજક વીશેષણો બનેછે. જેમકે:—𐭦𐭠𐭭𐭠 ભાગ, હીસ્સો; તે ઉપરથી 𐭦𐭠𐭭𐭠𐭪𐭠𐭭𐭠 બખશેશ કરાવનાર, ભાગ પરાવનાર;

ـــــــــ માંથી, તે ઉપરથી ـــــــــ માંથી કરાવનાર; આએ પ્રત્યે અવસ્તાના ـــــــــ પ્રત્યે ઉપરથી બનેલોછે. ફા૦ ـــــــــ પ્રત્યે એજ અર્થને સારૂં આપણને મલેછે.

૮) ـــــ ક–આએ પ્રત્યે ધાતુને લાગીને, કેટલાંએક નામો, તેમજ વીશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:— ـــــــــ બચ્ચું; ـــــــــ આજાર; ـــــــــ અદેખાઈ; ـــــــــ બપાવો, અથવા મમાવો; ـــــــــ શુકું; ـــــــــ એક; આએ પ્રત્યે અવસ્તાના ـــــ પ્રત્યે ઉપરથી બનેલોછે, તેથી તેહનો ઉચ્ચાર આએ ભાષામાં તેમજ ફારસીમાં એકસરખી રીતે ક, નો રહેલોછે. ઊપલા લોગતોને મલતા ફારસી બોલો, يک એક, خشک શુકું, شک, અદેખાઈ, ઈતીઆદી આપણને મલેછે.

૯) ـــــ કાર–આએ પ્રત્યે ઊપસર્ગ અને નામની સાથે જોડાઈને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ 'કરનાર', 'વાલો', હેવો થાએછે. જેમકે:— ـــــــــ સાથે કામ કરનાર, ـــــــــ પાપ કરનાર, ـــــــــ નોકસાંન કરનાર, ـــــــــ મોરાદવંતો. પાજંદ અથવા ફારસીમાં આએ પ્રત્યે વપરાએલોછે તેમાં ـــ ક–ને બદલે ـــ થ એએોછે. જેમકે:— ـــــــــ ગુનાહ કરનાર, ـــــــــ જોલમ કરનાર, ـــــــــ નોકસાંન કરનાર, ـــــــــ મોરાદવંતો.

૧૦) ـــ અથવા ـــ ગર–આએ પ્રત્યે ઊપલા ـــــ પ્રત્યે ઉપરથી ـــ નો લોપ થાઈને બનેલોછે, ને તે નામની સેવટે જોડાઇને ચાવેઆથી ઊપલીજ રીતે "કરનાર", "રાખનાર" ઈતી આદી અર્થનાં વીશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:— ـــــــــ પ્રતેહ કરનાર, ـــــــــ ઈછાકારક કામ કરનાર, ـــــــــ પવીતર કામ કરનાર, ـــــــــ સકતીવાંન, ـــــــــ આરાધના કરનાર,

ચુક કરનાર, તકસીરવાર ; હુશાખ શુમાર કરનાર, સવાબકાર, કાંમ કરનાર, કઊિઅતદાર, હકુમત કરનાર. આએ પ્રત્ય પા૦ અને ફા૦ કરીને આપણને મલેછે.

૧૧) કીન, અથવા ગીન્–આએ પ્રત્ય જેઆરે નાંમની વટે જોડાઇને આવેછે તેઆરે તેને સંબંધ અથવા એખતીઆર બતલા વનારાં વીશેષણની હાલતમાં લાવેછે. જેમકે :- ભએ ભરેલું; ગુનાહ ભરેલું; શરમ વાલું; દુઃખકારક; રૂનું. કોઈ કોઈ વેલા ની આગલ વધારાનો ـــ આ– દાખેલ થાએલો આવેછે. જેમકે :— ઊનનું, ઊનથી બના વેલું; પાછલથી એ પ્રત્યમાંની વચેની ـ ઈ, નીકલી જાઇને કેટલાએક બોલોને અથવા , પ્રત્ય લાગેલા આપણને મલેછે. જેમકે :- ગમગીન, ઊદાસ; શરમીનદું; ગોસા ભરે લું. વલી કોઈ કોઈ ઠેકાંણે નાંમને છેડે પ્રકત –ને બદલે તેહનો આ ગલો એકજ અક્ષર આપણને મલેછે. જેમકે :— સીજગ– દુઃખકારક; આએ કીન–પ્રત્યની ઊતપનતી ચોકસ જણાતી નથી; પણ સંસકરીત ઈય–પ્રત્યની આગલ વધારાનો ક દાખેલ થા ઈને કીય, પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમોને છેડે વપરાએલોછે, જેમકે— સ્વ પોતે, તેહનું સ્વકીય પોતાનું, પોતાને લગતું; રાજ હકુમત, તે નું રાજકીય હકુમત વાલું, રાજ ધરાવનાર; તેહને આએ પ્ર ત્ય નજદીક મલતો આવેછે. શારસ્તીમાં અથવા એજ પ્ર ત્યને મલતો આપણને મલેછે. જેમકે:— ધારતી ભરેલું, ભયંકાર.

૧૨) 𐭲𐭭 ધન–આએ પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમોની સેવટે જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહનો અર્થ 'મારનાર' 'ઈજા દેનાર' હેવો થા એછે. જેમકે :— 𐭲𐭭𐭥𐭠𐭲 સાંપને મારનાર, 𐭲𐭭𐭥𐭠𐭲𐭥𐭠𐭲 મુજ જનવરને મારનાર. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના 𐭲𐭭𐭥 ધન–પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે.

૧૩) 𐭲𐭭 ગાન–આએ પ્રત્ય ן ન–થી આખર થતાં નાંમોની સેવટે અનેકવચનના અર્થને સારૂં આવેછે. જેમકે :—𐭲𐭭𐭠𐭲𐭭 દુઆઓ, 𐭲𐭭𐭥𐭠𐭲 છોકરીઓ, ઈત્યાદી.

૧૪) 𐭲𐭭𐭥 જાર–આએ પ્રત્ય જગો, મકાંન, અને હાર અથવા કતાર, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં કેટલાંએક નાંમોની સાથે જોડાઈ ને આવેછે. જેમકે :—𐭲𐭭𐭥𐭠 ફુલની હાર, 𐭲𐭭𐭥𐭠𐭲 ખેતરની હાર, 𐭲𐭭𐭥𐭠𐭲𐭠 ગોસાપંદની જગો, 𐭲𐭭𐭥𐭠𐭲𐭠𐭥 બુતખાનું–બુતની જગા. પાજંદ તથા હાલની શરસીમાં એ પ્રત્ય વપરાએલો આપણને મલેછે, તેમાં 𐭥 જ–ને બદલે કાએદા પરમાંણે 𐭮 , નું લખાંણ રહેલુંછે. જેમકે :—𐭲𐭭𐭮𐭠𐭲 બુતખાનું, 𐭲𐭭𐭮 ફુલની વાડી અથવા ફુલનું ખેતર.

૧૫) 𐭲𐭭 તાર (અથવા) દાર–આએ પ્રત્ય ઈરાંની અને સેમે ટીક એ બંધે જાતનાં ધાતુને લાગીને તેહનાં કર્ત્તા રૂપી નાંમો બને લાંછે. જેમકે :— 𐭲𐭭𐭠𐭲 આપનાર, પેદા કરનાર ; 𐭲𐭭𐭠𐭲 સીખવનાર ; 𐭲𐭭𐭠𐭲 પાલનાર ; 𐭲𐭭𐭠𐭲 ઠગનાર ; 𐭲𐭭𐭮 મા રનાર ; 𐭲𐭭𐭠𐭲 કરનાર ; 𐭲𐭭𐭠𐭲𐭮 મારી નાંખનાર ; 𐭲𐭭𐭠𐭲𐭮 ખેડનાર ; 𐭲𐭭𐭠𐭲𐭠 ખાનાર ; 𐭲𐭭𐭠𐭲 બોલનાર. પણ જે ધાતુઓને સામાન્ય રૂપની નીશાંની 𐭲𐭭 લાગેલી હોએછેતો તેહ

ની સેવટે 𐭩𐭬𐭯 પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—𐭩𐭬𐭯𐭲 એ ખતીઆર કરનાર; 𐭩𐭬𐭯𐭲𐭥 માફ કરનાર; 𐭩𐭬𐭯𐭩 ખરીદ કરનાર. આએ પ્રત્યયો હાલની ફારસીમાં ઊપલાજ અર્થને સારૂં ધાતુની સેવટે જોડાઈને વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— 𐭦𐭠𐭭 પેદા કરનાર, 𐭯𐭫𐭲𐭠𐭫 પાલનાર, 𐭠𐭥𐭫𐭲𐭠𐭫 બખશનાર, માફ કરનાર. એ સેવાએ આએ પ્રત્ય કેટલાંએક ધાતુને લાગીને આવ્યાથી તેહનો અર્થ કર્મણી વાચ્યમને લગતા અથવા સાદા ભૂતકૃદંત નો થાએછે. જેમકે:—𐭩𐭬𐭯𐭲 પકડાએલો, પકડમાં આવેલો; 𐭩𐭬𐭯𐭥 ગોતની હાલતમાં આવેલું, અથવા નાસ પાંગેલું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના 𐭩𐭬𐭯 તર, અથવા 𐭩𐭬𐭯 પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે. જેમકે:—𐭩𐭬𐭯𐭠𐭩 આપનાર; 𐭩𐭬𐭯𐭯𐭩 પકડનાર; 𐭩𐭬𐭯𐭩𐭩 જોતી.

૧૬) 𐭭 ત—અથવા 𐭤𐭭 અને 𐭩𐭭 તે—આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગવાથી તેહનો ભૂતકૃદંત થાએછે. જેમકે:—𐭥 આપ, તેહનું 𐭩𐭠𐭥 અથવા 𐭩𐭠𐭠𐭥 આપેલું; 𐭩𐭥 જા, તેહનું 𐭩𐭩𐭥 અથવા 𐭤𐭩𐭩𐭥 ગએલું; આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના 𐭠𐭭 ત, ઊપરથી થાએલીછે. પાજંદ તથા ફારસીમાં ઊપલાજ અર્થને સારૂં 𐭩 અથવા 𐭠 પ્રત્ય વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— 𐭠𐭦𐭠 આપેલું; 𐭠𐭥𐭥 કહેલું.

૧૭) 𐭩𐭭 તન—આએ પ્રત્ય સામાન્ય રૂપની નીશાની દાખલ ધાતુની સેવટે જોડાઈને આવેછે.

૧૮) 𐭩𐭭 તર—આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગીને કેટલાંએક કુટંબી નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:—𐭩𐭠𐭠𐭥 માએ; 𐭩𐭠𐭠𐭠 બાપ; 𐭩𐭠𐭠𐭯 ભાઈ;

𐭪𐭥𐭩𐭫 છોકરી; જે ઊપરથી સ્ત્રીલીંગ 𐭬𐭠𐭩 માએ, અને 𐭠𐭱 બાપ, એ બે નામોની વચ્ચે વધારાની 𐭩 ઈ, દાખેલ કરીને તેહને આએ પ્રત્ય લગાડેઆમાં આવેલોછે. જેમકે:—𐭪𐭥𐭩𐭫 માએ, 𐭪𐭥𐭩𐭱 બાપ; ઈતીઆદી. આએ પ્રત્ય અવસ્તાના 𐭬𐭯 અને સંસકરી त तृ, ને એકસરખી રીતે મલતોછે. કેમકે એ ભાષાઓમાં 𐭬𐭯𐭲𐭲 मातृ માએ, 𐭬𐭯𐭲𐭯 पितृ બાપ, 𐭬𐭯𐭲𐭬𐭱 ભાઈ. ઈ તીઆદી નામોમાં ઊપલો પ્રત્ય આપણને મલેછે. તેમજ એ પ્રત્ય ફારસી برادر , پدر , مادر , دختر ઈત્યાદી નામોમાં વપરાએલો આ પણને મલેછે, અને તેજ પરથીજ તે ઘણીખરી એરીઅન ભાષા માં ઊપલાં નામોની અંદર વપરાએલોછે. ૨) વલી 𐭩 પ્રત્ય જોડાઈને કેટલાંએક તરફ અથવા દસાને લગતાં તેમજ બીજાં નામો બનેલાંછે. જેમકે:—𐭪𐭩𐭲𐭠𐭲𐭩 ઊગમણુ, 𐭪𐭩𐭲𐭥𐭲𐭩 પસ્ચમ, 𐭪𐭩𐭲𐭩𐭲𐭩𐭲𐭩 દક્ષણ, 𐭪𐭩𐭲𐭠𐭲𐭩 ઊતર, 𐭪𐭩𐭲𐭲 અતરે, આએ તરફ; 𐭪𐭩𐭲𐭩 આગલી ગમ, 𐭪𐭩𐭲𐭲𐭩𐭲𐭩 ફરશોસ્તર, 𐭪𐭩𐭲𐭠 કપડું, 𐭪𐭩𐭲𐭠 રાશી–ઈત્યાદી. આએ 𐭩 પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના 𐭬𐭯 ત્ર-પ્રત્ય ઊપરથી થએલીછે. પાજંદ તથા હુલ્લની ફારસીમાં પણ એ પ્રત્ય ઊપલી મતલબને મલતો આપણને 𐭬𐭯𐭲𐭲𐭠𐭲𐭲𐭠 بختر, بدر ઈત્યાદી બોલોમાં મલેછે. ૩) 𐭩 પ્રત્ય વિશેષણને છેડે જોડાએલો આવેઆથી અધીકાર્થની નીશાની દાખલ તે ગણાએછે. જેમકે:- 𐭪𐭯𐭲𐭯 ભલું, તેનું 𐭪𐭯𐭲𐭪𐭯𐭲𐭯 વધારે સાંરૂં; 𐭲𐭪𐭩 ગુરૂ, તેનું 𐭪𐭲𐭪𐭩 વધારે ગુરૂં; 𐭠𐭪𐭩 આગલ, તેનું 𐭪𐭲𐭠𐭪𐭩 વધારે આગલ. 𐭩 ઊનચું, તેનું 𐭪𐭲𐭩 વધારે ઊનચું, ઈત્યાદી. આએ પ્રત્ય ઊપલાજ અર્થને સારૂં અવસ્તામાં વપરાએલા 𐭬𐭯 પ્રત્યને મલતોછે. ૫૩

જંદ તથા હાલની ફારસીમાંથી તેનું વપરાણ ઊપલી મતલબને સા રૂ ચાલું રહેલું છે; કેમકે એ ભાષાઓને લગતાં લખાણમાં , ર પ્રત્ય અધીકાર્થને સારૂં વિશેષણની સેવટે વપરાએછે. જેમકે:- વધારે સારૂં, વધારે લાંબું, વધારે નાંધલું, ઈત્યાદી.

૧૯) તુમ-આએ પ્રત્ય વિશેષણને છેડે અતિસ્યાર્થની નીશાંની દાખલ જોડાઈને આવેછે, અને તેહની ઊતપનતી અવસ્તાના પ્રત્ય ઊપરથી થાએલીછે, કે જે ઊપલાજ અર્થને માંટે અવસ્તામાં વપરાએલેાછે. હાલની ફારસીમાં આપણને એ પ્રત્યને બદલે થેાડેએક ફેરે વપરાતેા પ્રત્ય મલેછે. આએ પ્રત્ય ર આ ને ત્ર એ બે જુદા જુદા પ્રત્યયેા મલીને બનેલેાછે.

૨૦) દાન-આએ પ્રત્ય મકાંન, અથવા વાસંન, હેવેા અર્થ બતલાવ્વા સારૂં નામની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:- જીવાંમ રાખવાનું વાસંન; બરસમને મેલવાનું વાસન, ઈઆને માહરેાએ; બંદીખાંનું, તુરંગ; હાડકાંને રાખવાની જગેા; આતશને રાખવાનું વાસન, ઈઆને આપ્રરંગાંનીઊં. અવસ્તામાં પ્રત્ય ઊપલીજ મત લબને સારૂં વપરાએલેાછે, તે ઊપરથી આએ પ્રત્યની ઊતપનતી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે. ફારસીમાં કલમ મેલવાનું વા સન; શાકર રાખવાનું વાસંન; નીમખદાંની, ઈ ત્યાદી બેાલેામાં પ્રત્ય આપણને મલેછે.

૨૧) દાર-આએ પ્રત્ય નામની સેવટે રાખનાર, માંનનાર, હેવેા અર્થ બતલાવ્વા સારૂં જોડાઈને આવેછે. જેમકે:- આભાર માંનનાર; હમેલ ધરાવનાર; ચાક

સી રાખનાર; دولتمند દોલત ધરાવનાર; એને મલતા ફા૦ سپاهدار, برزدار, نگهدار બોલો આપણને મલેછે.

૨૨) ـمند નાક–આએ પ્રત્ય કેટલાંએક ભા૦ વા૦ નાંમની સેવટે વીશેષણનો અર્થ બતલાવનાર તરીકે વપરાએલોછે. જેમકે:— خرسند ધારતી વાલું કરનાર, خشمناک ગોસ્સા વાલું કરનાર, ઈ ત્યાદી. આએ પ્રત્ય ـ ઈન, અને ـمند આક–એ બે પ્રત્યયો જોડા ઈને બનેલા ـمن નો ـ ઈ–નીકલી જાઇને રહેલો આકારછે. એ પ્રત્ય ફારસીમાં પણ આપણને મલેછે. જેમકે:— دردناک દુખી, ترسناک ધારતી ભરેલો; ઈત્યાદી.

૨૩) ـگر નદે–અથવા ـگ નદ–આએ પ્રત્ય ધાતુને લાગી કેટ લાંએક વિશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:— زندگانی જીવનાર, જીવવું; خشنود સંતોશી, રાજી રેહનાર; دردگر દુંખ દેનાર; دادگر જ નાર; خشم તેજી ભરેલું; આએ પ્રત્ય અવસ્તાના ـوچ પ્રત્યને બરોબર મલતો આવેછે. એ ઊપરથી પાજંદમાં ـوج અથવા ـوژ અને ફારસીમાં ـدن અથવા ـيدن પ્રત્યયો ધાતુની સે વટે ઊપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમ કે:— زندگانی, زندگ જીવતું; خرسند, خرسندی સંતોષી, ખુશ; رقصیدن, رقص ઊનચું.

૨૪) ـبان–આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેઆ થી રાખનાર, ધરાવનાર, સંભાલ કરનાંર, જાલવનાર, હેવી મતલ બનાં વિશેષણો બનેછે. જેમકે:—پاسبان પાએદાર રાખનાર, બચાવનાર; پاسبانی સકતીવાંન; پاسبانی. લડાઈમાં બચાવ કરના ર (ટોલ); پاسبانگر જાગીરદાર; پاسبانیدن ઢોરની જાલવણી કર

નાર; 𐭯𐭩𐭲𐭥𐭠𐭫 બંદીખાંનાંનો ઊપરી. આએ પ્રત્યની ઊતપન્ન તી અવસ્તાના 𐬨𐬀𐬵𐬎 અથવા 𐬨𐬀𐬵𐬌𐬎 શબ્દ ઊપરથી થાએલી છે. કેમકે 𐬨𐬀𐬵𐬎𐬌𐬨𐬀𐬵𐬌 રનમાં બચાવ કરનાર (ઈઆને ઢાલ); તથા 𐬨𐬀𐬵𐬌𐬎 𐬐𐬀𐬎𐬌𐬨𐬀𐬵𐬌 ઢોડની પાસબાંની કરનાર, હેવા શબ્દો અવસ્તામાં વપરાએલા આપણને મલેછે. પાજંદ તથા હુલની પારસીમાં એ પ્રત્ય 𐭯𐭲 અથવા 𐭯𐭲𐭩 અને 𐭩 મલેછે. જેમકે:— 𐭮𐭥𐭭𐭩 ઊંટની તપાસ રાખનાર; 𐭩𐭮𐭯𐭲 ગોવાલીઓ; 𐭩𐭦𐭲𐭩 જાગી રદાર; 𐭫𐭲𐭩 બારનાં આગલ ચોકી કરનાર.

૨૫) 𐭩 પત્—આએ પ્રત્ય સાહેબ, ધણી, માલેક, ગુરૂ, હેવો અર્થ બતલાવ્વા સારૂં નામની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— 𐭩𐭯𐭲 ઘર ધણી, 𐭩𐭯𐭫𐭫 શેહરનો માલેક (પાદશાહ), 𐭩𐭯𐭲 ગાંમ ધણી, 𐭩𐭯𐭲 પવીતરાઈ ધરાવનારનો ગુરૂ, 𐭩𐭯𐭲𐭥 ધરમની કેલવણી આપનાર, 𐭩𐭯𐭯𐭯 સેનાપતી, લશકરનો સરદાર. પાજંદમાં આએ પ્રત્ય 𐬐𐬀𐬎 અને પારસીમાં 𐬌 કરી આપણને મલેછે. જેમકે:-𐬐𐬀𐬎𐬌𐬨𐬀𐬵𐬎, 𐬌𐬨 પારસીનો ધરમગુરૂ. 𐬐𐬀𐬎𐬌𐬨𐬀𐬵𐬌𐬎𐬌𐬨, 𐬨𐬀𐬵𐬌𐬎 લશકરનો સરદાર; અવસ્તાના 𐬨𐬀𐬵𐬌𐬎 સાહેબ, બોલ ઊપરથી આએ પ્રત્યની ઊતપનંતી થાએલીછે. સં૦ પતિ, ધણી, બોલ એને મલતો આવેછે.

૨૬) 𐭥 બાર—આએ પ્રત્ય લાગીને કેટલાંએક એખતીઆર બતલાવનારાં વિશેષણો બનેલાંછે. જેમકે:—𐭥𐭩𐭲𐭩𐭯𐭲 મજબુતી વાલું, મકમ; 𐭥𐭩𐭲𐭩𐭯 બોજા વાલું; પા૦ તથા પારસીમાં 𐭥𐭩𐭲, 𐭥, એ પ્રત્યને બદલે વપરાએલો આપણને મલેછે.

૨૭) 𐭥 બર—આએ પ્રત્ય નામની સેવટે જોડાઈને આવેઆ.

થી, રાખનાર, ધરાવનાર, કરનાર, ઈતીઆદી અર્થ બતલાવેછે. જે મકે:— દોલત રાખનાર (ખજાનચીન), ઈનસાફ કરનાર, નીઆધીશ; દસ્તુર—દીનની દાંનાઈ ધરાવનાર; ૨) લેઈ જનારનો અર્થ બતલાવેછે, અને તે અવ૦ લેઈ જવું, હવાં ધાતુ ઉપરથી નીકલેલોછે. જેમકે:— સંધેશો લેઈ જનાર, ખોરાક લેઈ જનાર, અવસ્તાનો અભેઆશ કરનાર, મુજદ લેનાર, (મજુર). આએ પ્રત્ય પા૦ તથા પારસીમાં , , ر અને , ير, એ આકારોમાં રહેલો આપણને મલેછે. જેમકે:— , دستور દીનનો એલમ જાણનાર, , گنجور ખજાંનો રાખનાર, داور, અથવા دادور નીઆધીશ, پيغامبر, , ماتربر, , مزدور ઈત્યાદી.

૨૮. માર—આએ પ્રત્ય નાંમ તથા વીશેષણને જોડાઈને વપરાએલો થોડેએક ઠેકાંણે મલેછે; અને તે નાંમને વીશેષણ તથા વીશેષણને ભા૦ વા૦ નાં૦ બનાવેછે, અને તેહમાં હીસાબ તથા ગણતરીનો અર્થ બતલાવેછે. જેમકે:— જોસી, રાસીનો વરતારો કરનાર, પાછી વરતનુક (ઇચ્છાને સજા.) રેતા રાની ચાલની ગણતરી કરનાર; જેને મલતો પા૦ ستارهشمر આપણને મલેછે. લા૦ Astranomer ને જો આપણે એની સાથે મેલ વીએતો તેહમાં આપણ ભુલ કરસું નહીં.

૨૯. માલ—આએ પ્રત્ય કેટલાંએક નાંમ અને અવ્યોની સેવટે જોડાઈને આવેછે; અને તેથી તેઓને હરીપ્રાઈ, તથા લુડત કરનાર, એવી મતલબનાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:—

આગલથી હરીફાઈ કરનાર, (ઈઆને વાદી), પાછલથી હરીફાઈ કરનાર, (પ્રતીવાદી), સાથે હરીફાઈ કરનાર, અથવા હમનબરદ, કાંન ચીમેટનાર; આએ પ્રત્ય અવ૦ ધાતુ ઊપરથી બનેલાં સા૦ રૂ૦ પા૦ ઊપરથી જન મ પાંમેલોછે, અને તે પા૦ તથા ફા૦માં કરીને એકસરખી રીતે આપણને મલેછે. જેમકે:—, એકેક સા થે લડત.કરનાર, વાદી, પ્રતીવાદી, સગા, કરનાર.

૩૦) મન્દ-આએ પ્રત્ય અવ૦ પ્રત્ય ઊપરથી બને લુંછે, અને તે કેટલાંએક નાંમોને છેડે આવેઆથી તેહને વાલું, ધરા વનાર, ઈત્યાદી અર્થ કરનારાં વીશેષણો બનાવેછે. જેમકે:— સરદાર, વીદવાંન. એને મલતું પા૦ અને ફા૦ પ્રત્ય આપણને મલેછે.

૩૧) અથવા યાક-આએ પ્રત્ય નાંમને લાગાથી તે હનું વીશેષણ બનાવેછે. જેમકે:— ચલકાટ ભરેલું, ભ ભુકદાર; રૂમી, રૂમને લગતું; એખલો, તનહા.

૩૨) યાર-આએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે જોડાઈને આવેછે, તે આરે તેહનો અર્થ મદદગાર, અથવા રક્ષન કરનાર, અને ધરાવનારનો થાએછે. તેમજ તે જોડાઇને, કેટલાંએક વીશેષ નાંમો પણ બનેલાંછે. જેમકે:— શેહરનું રક્ષન કરનાર, પાદશહા, શેહરનો મદદગાર, હોશ ધરાવનાર, માહીઆ ર, મતુનીઆર; જેને મલતા ફારસી ખોલો , , અને ઈત્યાદી આપણને મલેછે.

૩૩) -ય-અથવા -ઇ અને -ઇ ઈ-આએ પ્રત્ય અવસ્તાના -ય, પ્રત્ય ઊપરથી ઊતપન થાએલાછે, અને તે નામ, વીશે ષણ અને ક્રિ૦ અ૦ ની સેવટે જોડાઈને આવેછે. જેઆરે તે વીશેષણ અથવા ક્રિ૦ અ૦ અને સા૦ નાં૦ ની સાથે આવેછે તેઆરે તેહને ભા૦ નાં૦ અથવા સામાન્યરૂપ બનાવેછે; અને નામની સાથે આવેછે તેઆરે તેહને સંબંધ, તથા એખતીઆર બ તલાવનારૂં વીશેષણ બનાવેછે. અને ભાવ૦ ના૦ ની પાસે આ વેઆથી કોઈ વેલા વીશેષણ અને કોઈ વેલા સામાન્યરૂપની હાલત બતલાવેછે. જેમકે:—ખાલેસી, નીરમલપણું, રાહત, સુખ ચેન; હલાકી, દુઃખ; તવાનાઈ, સકતીવાંનપણું; હીમતવાંનપણું, ઠગાઈ, બેઈનસાફી, બુરજગરી, બેહુદપણું; માતાપણું, અથવા માત થવું; પીતા થવું, અ થવા પીતાપણું; મુફલેસી, કંગાલીઅત; મીઠાસ, અકલમંદી, વીદવાંન થવું; મોહટાઈ, પસ્તી, નીચાઈ; પાદશાહી, રાજ; દુની ચાંઈ, દુનીઆંને લગતું; બેહશતી, ગરોથમાંન ને લગતું, ઈરાંની, ઈરાંનનો રેહવાસી; તુરાંનનો રેહવાશી, ગાંથાને લગતું, ગાથા વાલું; કીમત વા લું, કીમતી; કાંનને લગતું, કાંન વાલું; જાલમી; અથવા ચાલનાર, અથવા ચાંલવું; બોલ નાર અથવા બોલવું; કરનાર અથવા કરવું. અસલ અવ૦ માં આસપનાને લગતું, વખાંણને લગતું,

અહુરમજદને લગતું, સંધરવું, અથવા નાંખવું, ખેડેલું કરવું, હકદાર, યોગીય, આપ વાલો. એવા શબ્દો અ થવા પ્રત્ય લાગીને બનેલા આપણને મલેછે. સંસકરીતમાં પણ એજ પરમાણે નામને ય લાગાથી એખતીઆર અથવા સંબંધ બતલાવનારાં વીશેષણો, તેમજ ભા૦ ના૦ બનેલાંછે. જેમકે:—ગ્રામ ગાંમ, નું ગ્રામ્ય ગામડીઓ; મુખ મોહડું, નું મુખ્ય સરદાર, વડુ માંણસ; અર્ઘ આબરૂ, નું અર્ઘ્ય આબરૂ આપવાલોગ; સખિ દોસત, મીત્ર, નું સખ્યં દોસ્તી; વણિક્ સોદાગર, નું વણિજ્યા સોદાગ રી, વેપાર; ઇત્યાદી. પા૦ તથા ફારસીમાં ૂ અથવા ુ ઊ પલા પ્રત્યની જગોએ એકસરખી રીતે વપરાએલી આપણને મલેછે.

૩૪) ુ ય—આએ પ્રત્ય કાંઈ જુદો નથી, પણ ઊપલાજ અ વ૦ નાં પ્રત્ય ઊપરથી બનેલોછે. જેમકે:— =અવ૦ દરીઆ, =ઘર ઘરને લગતું, = દાહડાને લગતું; ઇત્યાદી.

૩૫) ૂ ઈ—આએ પ્રત્યને કેટલાએકો ઇક કરીને વાંચેછે; પ ણ તે હમોએ ઊપર જણાવેઆ પરમાણે અવ૦ ના ય—ઊપરથી જનમ લીધેલો પ્રત્યછે; મીંટે ક ના ઊચ્ચારનો આધાર આપ ણને મલતો નથી. આએ પ્રત્ય ઈરાંની તેમજ સેમેટીક બોલોને જો ડવાથી વીશેષણ તથા ભા૦થા૦ અને સા૦નામો બનેલાંછે. જેમકે:- અકલ વાલું, કરનાર, ઘટતું, લાએક; વધારો કરનાર, બુજોરગ, માનવંત; જા તી, ચોતાલું; શકતીવાંન, દીનનું, દીનને લગતું;

𐭤𐭯𐭮𐭩 લિપી, લખવાનો હોનર; 𐭤𐭯𐭲𐭥𐭲𐭥𐭲𐭩 મદદ કરનાર, 𐭤𐭲𐭥𐭩 ભરોશો, ખાતેરી.

૩૬) 𐭥𐭥 યાહ-આએ પ્રત્ય નીરજીવ પદારથોને લાગીને આ વેછે, તેઆરે તે અનેકવચનની નીશાંની દાખલ ગણાએછે. જેમ કે:—𐭥𐭥𐭩𐭲𐭥𐭥 શેહરો, 𐭥𐭥𐭲𐭥 નદીઓ, 𐭥𐭥𐭩𐭩𐭩 પાહડો; ઈ ત્યાદી. ફારસીમાં એને લગતો 𐭠 પ્રત્ય મલેછે. જેમકે:— 𐭠𐭩𐭠 જગાઓ, 𐭠𐭫𐭠 દેશો. ૨) ક્રિયા વીશેષણ અવ્ય તરીકે નાંમ ત થા વીશેષણની પાસે વપરાએલો મલેછે. જેમકે—𐭥𐭥𐭲𐭤𐭯𐭤𐭯𐭩𐭩 પાપી થવા સારૂં, 𐭥𐭥𐭲𐭥𐭥𐭥 કાએદા પરમાંણે, 𐭥𐭥𐭲𐭤𐭯𐭩 જોવા સા થે, 𐭥𐭥𐭲𐭥𐭤𐭯 જાંણી જોઈને, 𐭥𐭥𐭲𐭤𐭯𐭲𐭥 બચગીથી, 𐭥𐭥𐭲𐭥𐭥𐭩 દોસ્તીથી, 𐭥𐭥𐭲𐭥𐭤𐭲 સચાઈથી, ઈત્યાદી. આએ પ્રત્યની ઊલ ટનતી અવ૦ 𐭤𐭯𐭤𐭯 યસ-અથવા 𐭲𐭯 યે, પ્રત્ય ઊપરથી થાએ લીછે. જેમકે:—𐭤𐭯𐭤𐭯𐭲𐭥 .𐭲𐭯𐭤𐭯𐭤𐭯 , 𐭤𐭯𐭲𐭥 .𐭲𐭯𐭤𐭯𐭤𐭯 દી નના હોકમ પરમાંણેની જગો, દીનની રાહે કરેલું. પાજંદમાં એ પ્રત્ય 𐭤𐭯𐭯 ઈહ, ના ઊચ્ચારમાં આપણને મલેછે. જેમકે:— 𐭤𐭯𐭯𐭲𐭥 ખુબીથી, ખુબી ભરેલી રીતે, 𐭤𐭯𐭯𐭲𐭥𐭤𐭯 દાંનાઈથી, દાંનાઈ ભરેલી રીતે; એને મલતો સીરીઆક ભાષામાં ઇત પ્રત્ય આપણને મલેછે. જેમકે:— 𐭣𐭫𐭠𐭲 ખાલેસ, સાફ, નું 𐭣𐭫𐭠𐭲𐭥 સફાઈથી, સફાઈ ભરેલી રીતે. ઈત્યાદી.

૩૭) 𐭩 ઈન-અથવા 𐭩 ઈને-આંએ પ્રત્ય નાંમની સેવટે આ વેછે તેઆરે તેને સંબંધ અથવા એખતીઆર બતલાવનારૂં વિશેષણ કરેછે. જેમકે:— 𐭩𐭥𐭤𐭯 રૂપાનું, 𐭩𐭤𐭯𐭲 સુનાનું, 𐭩𐭲 સુનેરી, 𐭩𐭲𐭲 ઓરવરનું, 𐭩𐭥 છોએનું, 𐭩𐭤𐭯 પથરનું, 𐭩𐭥𐭲𐭥 ચાંમ

ડાંનું, [illegible] રૂનું; [illegible] અદેખું, [illegible] કરોધ વાલું, ગો
સા ભરેલું, [illegible] દુઃખકારક, [illegible] પસતાવાને લગતું, [illegible]
લાકડાંનું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવસ્તાના [illegible] પ્રત્ય ઊ
પરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે. કેમકે:—[illegible] રૂ
પાનું, [illegible] શુનાંનું, ઈત્યાદી ખેાલેા અવ૦ માં આપણને મ
લેછે. એ ઊપરથી પ્રા૦ [illegible] અથવા [illegible] પ્રત્યેા એજ અર્થને સારૂં
નાંમની સાથે વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે:— [illegible] શુ
નેરી, [illegible] ઊનનું.

૩૮) [illegible] ઈવન્દ—આએ પ્રત્ય ભા૦ વા૦ નાંમની સેવટે વીશષ
ણના અર્થને સારૂં જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—[illegible] ખીમીવ
ન્દ—ભએ ભરેલું, [illegible] સેહમીવન્દ—ધાસ્તી ભરેલું. જેમ [illegible]
ણુજોરગો ભરેલું, [illegible] હીમતવાંન, એ ખેાલેામાં [illegible] આ—વધા
રા તરીકે દાખેલ થાએલેાછે, તેમ આએ પ્રત્યની અંદર વધારાની
[illegible] ઈ, દાખેલ થાએલીછે; બાકી અવસ્તાના વિશેષણ બનાવવાને
સારૂં વપરાતા [illegible] વન્ત—પ્રત્ય ઊપરથી આએં પ્રત્યે જનમ
લીધેલેાછે.

૩૯) [illegible] ઈસ્ત—આએં પ્રત્ય અતિસ્યાર્થકની નીશાંની દાખલ
વિશેષણની સેવટે જોડાઇને આવેછે. (જુવેા સૂરે ૬૫ મે રે૦ ૬૬ મેા)

૪૦) [illegible] વાને—આએ પ્રત્ય કેાઈ કેાઈ વેલા ધાતુ, અથવા નાં
મની સેવટે જોડાઇને આવેછે, અને તેહને વિશેષણના અર્થમાં બદ
લી નાંખેછે. જેમકે:—[illegible] ઊડ, તેનું [illegible] ઊડનારૂં, પર રા
ખનાર, પંખેરૂં; [illegible] પરજ, તેનું [illegible] અથવા [illegible] પર
જ વાલું. આએ પ્રત્યની ઊતપનતી અવ૦નેા [illegible] વદ—પ્રત્ય જોડાઈ

ને બનેલાં વિશેષણનો આકાર પુર૦ ૫–૧ વચનમાં 𐭤𐭥𐭩 થાએછે, જેમકે:— 𐭤𐭥𐭩𐭥𐭤𐭥 અમવદ્–નું 𐭤𐭥𐭩𐭥𐭤𐭥 અમવાઽ–હીમતવાન; તે ઊપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.

૪૧) 𐭥𐭩 વાર–𐭥𐭩 વારે–અથવા 𐭥 વર–આએ પ્રત્યયો ધાતુ અથવા નાંમોને લાગીને કેટલાંએક એખતીઆર બતલાવનારાં વિશેષણો તથા નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:— 𐭥𐭩𐭤𐭠𐭤𐭥 ઊમેદ રાખનાર, 𐭥𐭩𐭥𐭥𐭤 વરસ વાલું, વરસને લગતું; 𐭥𐭩𐭤𐭤𐭤 પાદશાહને લાએક નું, 𐭥𐭩𐭤𐭠𐭤 વખાંણ કરવાજોગ, વખાંણદાર; 𐭥𐭩𐭤𐭤𐭤 કાંનની બાલી, 𐭥𐭩𐭥𐭥𐭤 માથાંની ટોપી, 𐭥𐭠𐭤 દોલત રાખનાર, 𐭥𐭠𐭠 દાવર, નીઆધીસ, 𐭥𐭠 લોભી, 𐭥𐭠𐭤 વેર રાખનાર, 𐭥𐭠𐭠 હશમત વાલો, 𐭥𐭠𐭠𐭥𐭥 કંગાલ, 𐭥𐭠𐭥 દુઃખી; આએ પ્રત્યને લગતો 𐭩𐭤 અથવા 𐭤𐭤 હવો પ્રત્ય અવસ્તામાં ઊપલાજ અર્થને સારૂં વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— 𐭩𐭤𐭤𐭤𐭤𐭤 હશમત ધરાવનાર, 𐭤𐭤𐭤𐭤𐭥𐭤 કાંનનું ઘરેણું, 𐭩𐭤𐭤𐭤𐭥𐭤 માથાંની ટોપી. આએ પ્રત્ય 𐭤𐭥𐭥 વૃ, અથવા 𐭥𐭤 વર્–પસંદ કરવું, એ ધાંતુ ઊપરથી બનેલો ધારેઆમાં આવેછે. સંસકરીતમાં પણ એ વંર પ્રત્ય ઊપલા અર્થને માંટે વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:- ઈશ સકતીવાંન થવું, તેનું ઈશ્વર સકતી ધરાવનાર; ભાસ પરકાશવું, તેનું ભાસ્વર પરકાશવાંન, ચલકાટ ધરાવનાર; ઈત્યાદી. આએ પ્રત્ય પારસીમાંભી એજ રીતે રહેલોછે. જેમકે:— دانشور દાંનાઈ વાલો, زرّور ઝેરી, વેર ધરાવનાર, رنجور દુઃખી, جانور જીવ ધરાવનાર, سارور માથાંની ટોપી, كوشوار કાંનનું જેવર; ઈત્યાદી.

૪૨) 𐭪𐭤 વન્દ–આએ પ્રત્ય અવ૦ 𐭤𐭤𐭤𐭪 વન્ત–પ્રત્ય ઊપ

રથી બનેલોછે, અને તે ભા૦ નાં૦ ની સેવટે જોડાઈને આવેછે, તે આરે તેહને એખતીઆર બતલાવનારૂં વિશેષણ બનાવેછે. જેમકે:- 𐭤𐭥𐭫𐭩 રૂદન વાલું, 𐭤𐭥𐭮𐭩 અશ્રોસ વાલું, 𐭤𐭥𐭲 તરસ વાલું; 𐭤𐭥𐭭𐭩 ખુજોરગી વાલું, 𐭤𐭥𐭭𐭩 તેજી વાલું; એને મલતો પા૦ 𐭤𐭥𐭫 પ્રત્ય આપણને મલેછે.

૪૩) 𐭤𐭥 વશ–આએ પ્રત્ય મીસાલ અથવા તરેહનો અર્થ બત લાવનાર તરીકે વિશેષણની સાથે જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— 𐭤𐭥𐭩 હુવશ–સારી તરેહનું, 𐭤𐭥𐭩𐭤𐭥 ચંદરના જેવું. ફા૦ چنڤک ગોલાબનાં ફુલની કલી જેવું.

૪૪) 𐭩𐭤𐭩𐭤 સ્તાન–આએ પ્રત્ય લાગીને કેટલાંએક જગો તથા મકાંન બતલાવનારાં નાંમો બનેલાંછે. જેમકે:-𐭩𐭤𐭩𐭤𐭥𐭲 કીરીઆનું મકાંન (ઇઆને પુશતક), 𐭩𐭤𐭩𐭤𐭥𐭫𐭥 દખમાંની જગો, 𐭩𐭤𐭩𐭤𐭩𐭤𐭥 દશતાંનખાંનું, 𐭩𐭤𐭩𐭤𐭩𐭤 ઈનસાફની જગો, અદાલત; 𐭩𐭤𐭩𐭤𐭫𐭥 નીશાલ, લખવા વાંચવાની કેલવણી મેલવ્વાની જગો; 𐭩𐭤𐭩𐭤𐭥𐭥𐭲 વીદીઆ મેલવ્વાની જગો, મદ્રેસા; 𐭩𐭤𐭩𐭤𐭩𐭤𐭲 ધરમની કેલવ ણી લેવાની જગો, હેરબદનું મકાંન; 𐭩𐭤𐭩𐭤𐭫𐭫 પશુનું મકાંન, 𐭩𐭤𐭩𐭤 ગાવખાંનું, ગાએનું મકાંન; ઈત્યાદી. 𐭩𐭤𐭩 પ્રત્યની૦ઊ તપનતી અવ૦ 𐭤𐭥𐭩𐭤𐭩 ઓલ ઊપરથી થાએલીછે; કેમકે અવ સ્તામાં 𐭤𐭥𐭩𐭤 સ્તાન–ખોલ જગો તથા મકાંનના અર્થને સારૂં વારેઘડીએ આપણને મલેછે. જેમકે:—𐭤𐭥𐭩𐭤𐭥 𐭥𐭫𐭤𐭲 ગાવ ખાંનું, 𐭤𐭥𐭩𐭤𐭥 𐭥𐭫𐭤𐭲 ઊકખાંનું, ઊઠને રેહવાની જગો. સં૦ સ્થાન, અને ફા૦ ستن પ્રત્યયો એને મલતા આપણને મલેછે.

૪૫) 𐭤𐭥 શ–આએ પ્રત્ય વિશેષણ તથા નામની સેવટે ભા૦

વા૦ નામનો અર્થ બતલાવવા સારૂં આવેછે, અને એની ઊતપનતી અવસ્તામાં સ્ત્રીલીંગ નામને છેડે વપરાએલી ـ અથવા ـه ઈ–ને પેહલ્લી એકવચનનો પ્રત્ય ـم શ–લાગીને તેહનો ઊચ્ચાર ـم અ થવા ـم ઈશ–કરીને થાએલોછે, તે ઊપરથી થાએલીછે; જોકે પે હલવીમાં ـ ઈ, નો ઈમલો લખાંણની અંદર રહેલો નથી; પણ તે ઊચ્ચારમાં રહેલોછે, તેથી ـم શ–ની આગલનો અખ્શર હમેશ ـر જે૨–થી બોલેઆમાં આવેછે; જેમકે ـرادم રાદેશ–સાખાવ ત, ـرادم નીઓકેશ–નેકી, ـرادم شادەش–ખુશી, ـرادم દાને શ–દાંનાઈ, ـرادم વેહેશ–ભલાઈ, ـرادم વીનાકેશ–દેખાવ, ન જર, ـرادم જનેશ–મા૨, ـرادم દાતોખરેશ–દાવરી, નીઆ ધીશપણું, ઈત્યાદી. અવ૦ ـرادم સાખાવત, ـرادم ખુ શી, ـرادم સલાહ સંપજ. એને મલતો પા૦ ـرادم પ્રત્ય આપણને મલેછે. જેમકે:— (આપ૦ દૂહમ૦) ـرادم સચાઈ, ـرادم ભલાઈ, ـرادم ચલંણ, અથવા ચાલવું; હાલની ચાલુ પારસીમાંથી એ પ્રત્ય ـ ના આકારમાં આપણને મલેછે; પણ તેમાં ـ ની આગલનો અક્ષર ـر ને બદલે ـر જબર-નો ઊચ્ચારથી બોલેઆમાં આવેછે; જેમકે:— كنش કુનશ–કાંમ, ـ સાખાવત; પણ ـ બારેશ–વરસાદ, માં અસલ ઊચ્ચાર રહેલો આપણને મલેછે.

૪૬૬) ـم શને–આએ પ્રત્ય આજ્ઞાર્થપને છેડે જોડાઈને આવે છે, અને તેને ભા૦ વા૦ નામ બનાવેછે. જેમકે:—ـرادم કરણી, ـرادم ભાષા, ـرادم ખુશી, ـرادم વરધી, ઈત્યાદી. પા૦ ـم અથવા ـم અને પા૦ ـ પ્રત્યો ઊપલાજ અર્થને સા

રૂં વપરાએલા આપણને મલેછે. જેમકે :—[illegible] નાં મની સ્તુતી, [illegible] બદલો, ફા૦ [illegible] આપ. આએ [illegible] પ્રત્યની ઊતપનતી વીશે જુઓ પેકરો ૨૦૧ મો.

૪૭) [illegible] શનેશ—આએ પ્રત્ય ધાતુને જોડાઇને આવેછે, અને તેથી ભા૦ નાં૦ વિશેષણ અને સામાન્યરૂપ બનેછે. જેમકે :— [illegible] મીનશનેશ—વીચાર, વીચારનાર, વીચારવું; [illegible] બોલી, બોલનાર, બોલવું; [illegible] ખોરાકી ખાવું, ખાનાર; [illegible] માફીજત, લેઈ જવું, લેઈ જનાર. પા૦ [illegible] મલેછે.

સમાસનાં ભ.

૨૩૪. પેહલવી ભાષામાં અવસ્તા અને સંસકરીત તેમજ હાલ ની ફારસી ભાષાની માફક તરેહવાર રીતે બનેલા જોડ શબ્દોછે; તેમાંથી જોડ શબ્દોની સહમજ નીચે જણાવેલી પાંચ મુખ્ય રીતમાં હમો આપીએછે.

દ્વંદ સમાસ. (Copulative Compound.)

આએ પેહલ્લી રીતમાં બે નામોની વચે આવનારો શબ્દયોગી અવ્ય ૧ વ, અથવા ૧ ચ, નો લોપ થાએછે. જેમકે :—[illegible] પશુ (અને) માંનસ, [illegible] ખોરાક (અને) મીઅજદ, [illegible] ખોરદાદ (એનિ) અમેરદાદ, [illegible] એક પંચવાડીઓ (અને) એક માસુ. અવસ્તામાં એં ઢપની જોરણી ઘણી વાર આપણને મલેછે. જેમકે :—[illegible] આએ આરાધનાની અંદર હું ચા હુંચ ખાનાંને (અને) મીઅજદને (તથા) ખોરદાદ (અને) અમેરદાદ

(તથા) ખુબી આપનાર ગોસપંદ (અને) પાંણી (તથા) ઓરવર (અને) કાઠી (તથા) ખોએને.

તત્પુરૂષ સમાસ. (Compound of Dependency.)

બે જોડાએલા શબ્દોમાં પેહલ્લા શબ્દનો આધાર તે પછીના શબ્દની ઊપર હોએ, અથવા પેહલ્લા શબ્દની વીભક્તીનો લોપ બી જા શબ્દની સાથે તેહનો સંબંધ હોવાથી થાએઓ હોએ તેહને તત્પુરૂષસમાસ સહમજવો. જેમકે:—𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 દહયોપત—શેહરનો ધણી, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌𐬎 જીન્દાનપત—બંદીખાંનાંનો ધણી, 𐬞𐬀𐬌 𐬯𐬀 વેહ દોસ્ત—ભલાનો મીતર, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 દીનખુરદાર—દીનને ધરાવનાર (ઈઆ ને દીનદાર), 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 દીન નમુદાર—દીનને દેખાડનાર, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 આશતીખવીહુન—સુવેહને પસંદ કરનાર, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 દીન આકાસ—દીનથી વાકેફકાર, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 જવીદ શીદા—દેવથી જુદ્દ, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 રાસ્ત ગોબશને—સાચી વાત, અથવા સાચું બોલનાર, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 શીદા દાદે—દેવનું આપેલું.

કર્મધારય સમાસ. (Adjective Compound.)

નામનો ગુણ બતલાવનારૂં વિશેષણ નામની આગલ આવીને, સંબંધ બતલાવનારી ઇ એજાફત—વગર, નામની સાથે જોડાએછે, તેહને કર્મધારય સમાસ કરી જાણવો. (એને ફારસી વ્યાકર્ણે બનાવનારાઓ 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 ને નામે બોલ્ણેછે.) જેમકે:—𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 વેહ મુરદ—ભલેહ પુરૂષ, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 અહલોબ ગમના—અશો મરદ, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 પાહલુમ ખાનદંન—ઓત્તમ મકાંન (ઈઆને દુનીઆં), 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 યોશદાસ્ત દમીક—પાક જમીન, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 સલીઆ બખ્ત—અરૂબખત, 𐬞𐬀𐬌𐬯𐬀𐬌 જવીદ રસ્તગશ—ઊલટી ચાલચલંણ.

બહુવ્રીહિ સમાસ. (Possessive Compound.)

આએ વર્ગ ઊપલા વર્ગોને મલતોછે; પણ માતરે તેમાં ત શવત એટલોજછે કે એ વર્ગમાં નાંમો ગુણ બતલાવનાર તરીકે વ પરાએલાંછે, અને તેથી તેઓ વિશેષણ તરીકે ગણાએછે. જેમકે:- બરસમ યદમન-બરસમ સાથના હાથ વાલો, (ઈઆને હાથમાં બરસમ રાખનાર), અનહોમા દાદ રતાન-અહુરમજદી ઈનસાફ વાલો, જરદ ગોશ-પીલા કાંન વાલું, સપીદ ગુન-સફેદ રંગ વાલું, બીવર ચશમ-દશ હજાર આંખ વાલો, કદમા ગોમશને-જુઠું બોલનાર, ફરારૂન કુનશને-સારૂં કાંમ કરનાર, ઈરિગ ગોશ-હજાર કાંનનો, હજાર કાંનવાલો; જવીદ બેશ-આજાર વગરનું, નીરરોગી; અવસ્તામાં આએ જોરણી વારેઘડીએ વપરાએલી આપણને મલેછે. જેમકે:— સુનેરી રંગ વાલું, હજાર થાંમ વાલું; ઈત્યાદી. આએ રીત હાલની ફારસીમાં પણ વપરાએલીછે. જેમકે:— સારા દેખાવ વાલો, સારો ચેહરો રાખનાર, ઈત્યાદી.

અવ્યયભાવ સમાસ. (Particle Compound.)

નાંમ અથવા ધાતુને ઊપસર્ગો, તથાં અવ્યયો અને ક્રિયાવિશેષણો લાગીને જે જોર શબ્દો બનેલા હોએચ, તેહને અવ્યયભાવ સમાસ કરીને કેહ્છે. જેમકે:— સબળ વગરનું, નાનો રાદ, ઈચ્છા વગરનું; હમેશે બલતો, નાપ સંદ કરનાર, સાથની પુછપરછ, હમેશાં

સારૂં વીચારનાર, تیار બનેલું, يک એકસરખા રંગ નું, એક તરેહનું; پیش આગલથી જાંણનાર, پس પછવા ડેથી સહમજનાર, مانند વગર કાએદા સાથની અકલ, بی بیدین સાથની જગો; ઈત્યાદી.

વિલક્ષણ સમાસ. (Anomalous Compound.)

ઊપર જણાવેલી શબ્દોની જોરણીમાં થાએલા સમાસો સેવાએ, કાએદાથી ઊલટી રીતે પ્રમાંણ વાચક ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયનો લોપ થાએલા જોર શબ્દો આએ ભાષામાં વપરાએલા આપણને મલેછે. જે મકે:- زمین بالا જમીનની પોહલાઈ શુધીનું; زیر بالا સુરજની ઊનચાઈ વેરનું: طول رود નદીની લંબાઈ જેટલું; ستاره مانند સેતારાના જેવા જડાવનું; زیر مانند سپیده સુરજ ના જેવા દેખાવનું; طول عمر વરસની મુદત શુધી; ઈત્યાદી. આએ વિલક્ષણની સમાસ જોરણીને લગતા એજ અરથના શબ્ દો અવસ્તામાં .ثم ; .ثم ثم ; .ثم ثم ثم ; .ثم ثم ثم ; .ثم ثم ثم ثم કરીને મલેછે. પા૦ લખાંણમાં પણ એ ઢપ વપરાએલી .ثم ثم ની અંદર આપણને મલેછે.

• અ વ્ય યો •

૨૩૫. ભાષાની અંદર અવ્યયો, વગર ગરદાંનનાં શબ્દો દાખલ ગણાએછે; જેમાં ક્રિયાવિશેષણ, ઊભયાન્વયી, શબ્દયોગી, અને કેવલપ્રયોગી અથવા ઊન્દારવાચી અવ્યયોછે. એને અરબી તથા પારસી વ્યાકર્ણમાં حرف ને નામે જણાવેલાછે.

ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય.

૨૩૬. આએ ભાષામાં જેમ ઈરાંની અને સેમેટીક ક્રિયાપદો વપરાએલાંછે, તેમજ ક્રિયાવિશેષણ અને બીજા અવ્યયો પણ એ બેહુ ભાંષાઓનેલગતા વપરાએલાછે. ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય ઘણી તરેહથી બનેલાંછે; જેમાં પેહલ્લી રીત એછેકે નામ તથા વિશેષણની સેવટે 𐭩𐭭 ઈહ્–પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:—𐭣𐭲𐭭 દાદ–કાએદો, તરીકો; 𐭫𐭲𐭩 રાસ્ત–સાચું; તેનું 𐭣𐭲𐭭𐭫𐭲𐭩 દાદીહ–કાએદાસર, વાજબી રાહે. 𐭣𐭲𐭭𐭫𐭲𐭩𐭩 રાસ્તીહ–સાચી રીતે, સાચવટથી. 𐭣𐭲𐭭𐭫𐭲𐭩𐭩𐭪𐭥𐭬𐭭 સરજમાનીહ–લાંમળી મુદતવેર; ઈત્યાદી. ૨) જેમ ફારસીમાં કેટલીએક વેલા ‘બ’ ક્રિયાવિશેષણ તરીકે વપરાએલા નામ અથવા વિશેષણની આગલ આપણને મલેછે, તેમ પેહલવીમાં 𐭥 મલેછે. જેમકે:— 𐭣𐭲𐭭-𐭣𐭭 𐭥 પસ્તાવા સાથે, 𐭣𐭭 𐭥 ગુનાહ તરીકે, 𐭣𐭭 𐭥 છુપી રીતે.

એ સેવાએ આએ ભાષામાં તરેહવાર રીતની જોડણીથી નામ, સર્વનામ અને વિશેષણો ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો તરીકે વપરાએલાં આપણને મલેછે; તેમાંથી વખત–ઠેકાંણું–રીત અથવા હાલત–હા તથા નકાર અને જથો બતલાવનારા અવ્યયોની થોડીએક વીગત હેઠો અતરે આપીએછે.

વખત બતલાવનારાં ક્રિ૰ વિ૰ અવ્યયો.

𐭠𐭩𐭥𐭩𐭩 𐭠𐭥𐭪𐭫𐭥𐭭𐭠𐭩 અયોકમાર–એકવાર, એક વખતે; (ફા૰ يكبار). 𐭠𐭩𐭥𐭩𐭩 𐭠𐭥𐭪𐭫𐭲𐭩𐭪𐭩 અયોકરદંગી અથવા 𐭠𐭩𐭥𐭩𐭩 𐭠𐭥𐭪𐭫𐭲𐭩𐭪𐭩𐭩 અયોકરદંગશ–એક વાર; એકમરતબે; એકબારગી. (અવ૰ 𐭠𐭩𐭥𐭩𐭩 સં૰ સકૃત્ ફા૰ يكبار). 𐭠𐭩𐭥𐭩 એાકનુ–અથવા 𐭠𐭩𐭥 અકનુ–હમણાં; હવડાં;

આએ વખતે. (અવ૦ 𐬀𐬵𐬀 અને 𐬀, પા૦ ڪنون અથવા ڪنون Chald. כען now. સં૦ अधुना). 𐬀𐬵𐬀𐬀𐬵 અકનીન–એકનદર; મલીને; જુમલે; સાથે. (અવ૦ 𐬀𐬵𐬀𐬀𐬵 Chald. כחדין અથવા ڪڪنديڻ together, at once. Samar. اڪنس). 𐬀𐬵𐬀𐬵 અકરજ્–કોઇ વખતે; કયુ; કોઈ કાલે. (પા૦ هرگز. સં૦ कर्हिचित्). 𐬀𐬵𐬀 અથવા 𐬀𐬵 અગીન્–ત્યારે; તારે; (ક૦ પા૦ 𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀𐬵 પા૦ اڪين; Chald. אדין). 𐬀𐬵𐬀𐬵 અજશ–ત્યારે; તારે; તે વખતે. (અવ૦ 𐬀𐬵𐬀 ઊપરથી). 𐬀𐬵𐬀 અદર–તાંહાંવેર; તે વખત શુધી; ૨) જાં હાંવેર, જે વખત શુધી. (Chaldee-Samariton. ד અને ל, જે હનો પેહલવી આકાર 𐬀 અને 𐬀 થાએલોછે, તે બેહુ આકારો જોડાઇને 𐬀𐬵 બોલ બનેલો ધારેઆમાં આવેછે, એમાં ד નો આ સલ આકાર 𐬀 ની અંદર ફેરવાએઆ વગર જેમનો તેમ રહેલોછે). 𐬀𐬵𐬀 અદમત્–કેહારે; કેહી વખતે; (Syr. ܐܕܡ). 𐬀𐬵𐬀 અમત–અથવા 𐬀𐬵𐬀𐬀 અમત્ય–જેઆરે; જારે; જે વખતે. (Syr. امتي અથવા ممتي Hibru. તથા Samar. מד Chald. ממתי, ממתן). 𐬀𐬵𐬀𐬀 અરઅત–રખેને; કદાચ. (Chald-Samar. אל, અને અવ૦ 𐬀𐬵𐬀𐬀𐬵 ઊપરથી બનેલા 𐬀𐬵 અત–ના મેલાવરાથી એ બોલ બનેલોછે. એજ વપરાંણ ઊપરથી ફારસીમાં مد અને گر જોડાઇને مگر બોલ થપરાએલોછે.) 𐬀𐬵 અવાજ–પાછુ; ફરીને; બીજી મરતબે (અવ૦ 𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀, પા૦ 𐬀𐬵𐬀𐬵, પા૦ باز). 𐬀𐬵𐬀 અથવા 𐬀𐬵 અવદમ–છેવટે; છેલ્લે સરવારે. (અવ૦ 𐬀𐬵𐬀𐬵, પા૦ 𐬀𐬵𐬀𐬵, પા૦ اوزم). 𐬀𐬵𐬀 અવદમચ–છેક છેલ્લે; આખેરશ. 𐬀𐬵 અથવા 𐬀𐬵 અવલા–પેહલે; પેહલાં;

(Chald. ܩܕܡ Arab. اول). ܐܘܠܢ અવલન્-પેહલે; પેહલાં. ܐܘܠܐܪ અવલવારે-પેહલી વખત; પેહલી મરતબે; (ܐܘ અવ ક્ષ-અને ܐܪ વારે). ܐܚܪ અહર્-પછી; તેઆરે. (Hib. אחר to be behind. Chald. אחר). ܐ ܐܚܪ આહરએન્-પછી; (આએ અવ્યય અવ૰ ܐܢܐܝܬ નાં વપરાંણ ઊપરથી ܐܚܪ અને ܐ એ બે શબ્દો જોડાઈને બનેલોછે). ܟ ܐ ܐܚܪ આહર એન જક-તેવાર પછી, ત્યાર પછી. (અવ૰ ܐܢܐܝܬ ફા૰ ازان ની ઠપને મલેછે). ܐܚܪ આહરીચ-છેક છેહલ્લે, છેલ્લે સરવારે. (ܐܚܪ અને ܩ મલીને એ રૂપ બનેલુછે.) ܩ ܐ ܝ ઍમરોજ-આજે; આજને દીવસે; આજ. (અવ૰ ܗܘ અને ܝܘܡ ઊપરથી ફા૰ ܐܪܙ). ܟ ܐ ܝ અનાજોમ અથવા ܟ ܟ ܐ રોજમન જોમ-આજે, આજને દીવસે. (Chald. ܗܢ this, અને ܝܘܡ day; તથા ܗܫܐ now. અને ܟ ܝܘܡ day. મલીને). ܐ ܐ ક નૂ-હમણાં; હવડાં; હાલી. (અવ૰ ܩ ફા૰ ક્નૂ Chald. ܗܫ now;). ܐ ܐ ક નૂઈચ-હવે પછી; હવેથી. ܩ ܐ ક નૂચ-હમણાંજ; આએ પલે; હમણાંનું હમણાં. ܐ ܐ ܐ ક નૂ એન પ્રનાજ-હવેથી આ ગલ; હવે પછી. ܐ ܐ ક્રૂ, ૩૦ બીજીવાર; ફરીને (આએ બોંલ Chald. Samar. ܬܢܝܢ second, another,) ઊપરથી બનેલો ધારે આમાં આવેછે; કેમકે અવ૰ ܬܢܝ અથવાં ܬܪܬܝ ઊપરથી બનેલા આકારો ܝ અથવાં ܐܬ આપણને મલેછે; જોકે ક્રૂમાં પેહલ્લો અક્ષર ક્ર ક્ર-છે. જોકે ܬܢܝ ઊપરથી બનેલો ܬ નો એ મલેો ܬ તની-કરીને વંચાઈ સકેછે; પણ જેમ પેહલવીમાં ન-ઊ, અને વ, એ તરંણે રીતે વંચાઈ સકેછે, તથા ૩ નો-ઈ, ૬, ગ્ર

અને જ–નો ઊચ્ચાર થાએછે, તેજ પરમાંણે ચેઆલદી તથા હીબ રૂમાં ઈ, અને ૬, તથા ન, અને ઊ, અથવા વ, નો આકાર એક બીજાને ઘણેજ થેાડે ફેરે મલતેા આવેછે; એટલા માંટે ઊપ લા સેમેટીક બેાલનેા ઊચ્ચાર ફેરવાઈને તની, ને બદલે દૂદ થા એતેા તેહમાં અચરત થવા જોગ કાંઈ નથી.) ﭐﭑﭒ દૂદીચ–વલી ફરીને; વલી બીજીવાર. (આએ આકાર ﭐﭑ દૂદ, અને ﭒ ચ, જોડાઈને બનેલેાછે.) ﭐﭓ દી, અથવા ﭐﭔ, ﭐﭕ દીવ–ગેઈ કાલે; (ફા૰ ﭐﭓ અથવા ﭐﭔ). ﭐﭖﭗ ચીશુન–જેહારે; જે વખતે. (અવ૰ ﭐﭖ અને ﭐﭗ મલીને). ﭐﭘﭙﭚ જાવે દાન–હમેશાં; સદા; સદાકાલ. (અવ૰ ﭐﭘﭙﭚﭛﭜﭝﭞﭟ, ફા૰ ﭐﭘﭙﭚ અથવા ﭐﭘﭙﭠ). ﭐﭡ જુદ–જલદી; ઊતાવલે. (Chald. Hib. ﭐﭢ to fast. હીબરૂ અને ચેઆલદી ભાષામાં ﭣ નેા આકાર ﭤ ની સાથે મલતેા આવેછે; તેથી ﭐﭡ ની અંદર ﭣ ને બદલે ﭤ નું લખાંન થાએલુંછે; અને પેહલવીમાં ઊચ્ચાર ની સેહલાઈને માંટે ﭥ નેા ઊચ્ચાર દથાએછે). ﭐﭡﭐﭡ જુદજુદ–વારેઘડીએ; દર વખતે. ﭐﭧﭨ. ﭐﭧﭩ દાનર દાનર–દર વખતે; વારેઘડીએ; (અવ૰ ﭐﭧﭪﭫ). ﭐﭧﭬ દાનરે–કોઈ વેખતે; કોઈ કદાચ. (ﭐﭧﭨ અને સામાન્ય સર્વનામની ﭬ મલીને બનેલેા જોડ શબ્દછે). ﭐﭧﭭ દારે–કોઈ વખતે; કોઈ કદાચ; (આએ ﭐﭧﭨ માંથી ા ન–નીકલી. જઈને બનેલેા આકારછે.) ﭐﭮﭯ દૂગાને–ફરીને; બીજી મરતબે; (અવ૰ ﭐﭰ અને ﭐﭱ મલીને તે ઊપરથી બનેલેા શબ્દછે). ﭐﭲ ﭐﭳ દન દમાન–તુરત; તેજ વખતે; તાબરતેાર. ﭐﭳ દન–તુરત; તાબરતેાર. ﭐﭴﭵ દૂદીગર–બીજી મરતબે; ફ

રીને; (અવ૦ ઊપરથી ફા૦). ||| નૂન-હવડાં; હમણાં; હાલી; (અવ૦ ઊપરથી). નખુરત-નજેરત-અથવા નજરત-પેહલ્લાં; પરથમ; પેહલ્લીં મરતબે. (અવ૦ ઊપરથી ફા૦ نخست). પીશ-આગલ; આગલે વખતે. (અવ૦ ઊપરથી પા૦ , ફા૦ پیش). પરીર-અથવા પરિર-ગેઈ પરમ. પરકરત-કદાચ; કોઈ વખતે; (પા૦). પરચ-પછી; (અવ૦ , ફા૦ پس). પ્રનાજ-આગલ; આગલે વખતે; ૨) જલદી; ઊતાવલે; (અવ૦ પા૦ ફા૦ અથવા). પ્રરદા-આવતી કાલે; (ફા૦). પ્રરદમ-પેહલ્લાં; પેહલ્લી વખતે; (અવ૦ , ફા૦). બાસતાન-હમેશાં; સદાકાલ; (અવ૦ અથવા). બના કનુ-તુરત; તેજ વખતે; (અવ૦ ની રૂઢી ઊપરથી). માર-અથવા માહર-આવતી કાલ; (Chald. , syr.). મચન-કેહારે; (Hib.). મેન જક અમત-જેઆરથી, જે વખતથી. રાઇક-ગોડે; અસુરે. (Chald.). , રુજ્રાર રખાર-ફરીને; બીજી વખતે; (Chald.). રવીન-આગલ; અંગાઊ; (Syr.). રોગમન જોમ-આજે, આજ; (Chald. અને નું , અને નું). વદ-શુધી; લગી; વેર; (Syr. , until,). વદ અમતં-જાંહાંવેર; જાંહાંતલક; જાંહાંશુધી. વદ જક-તાંહાંવેર; તાંહાંશુધી; તાંહાંલગી. સતવર-

ઊતાવળે ; જલદી ; (અવ૦) . અથવા હાન–પ્રથમ ; બીજી મરતબે. ૨) હજુરલગી; અદ્યાપિ; હમણાં શુધી; (Chald. , yet, again, મા૦ , જોએ ને ચિન્હ સાથે સરખાવીએતો ના અને ના બનવો જોઇએ). હાનચ–અથવા હાનીચ–તેઆરે થશ ; તેઆરે ખરેખર ; ૨) જાંહાંવેર ; જાંહાંશુધી ; ૩) હજુરવેર ; હજુર તલક ; હમણાં લગી. હનજમાન–છેવટે ; છેલ્લે ; છેહલે વખતે. અથવા હમા–હમેશાં ; જાયુક. (અવ૦ , પા૦). હમા એન જક–તાંહાં શુધી ; તાંહાં લગી. હમીશે–હમેશાં ; જાયુક ; સદા. (ફા૦) હમદમાન, અથવા હમજમાન–તેજ વખતે ; તેજ વેલા ; તાબડતોબ ; (અવ૦ અને ઉપરથી). હમવાર–અથવા હમવારે–વારેઘડીએ ; દર વખતે ; વારંવાર ; (ફા૦).

ઠેકાણું બતલાવનારાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

એદર–અતરે ; હીંયાં ; આ જગોએ ; (અવ૦ , પા૦ , પા૦ , ફા૦). અજીર–નીચે ; હેઠલ ; તલે ; (અવ૦ , પા૦ , ફા૦). અજપર–ઊનચે ; ઊપર ; (અવ૦ , પા૦ , ફા૦). અજપરનીચે–ઊનચેથી ; ઊપલી બાજુએથી ; (અવ૦ , પા૦). અવર–ઊનચે ; ઊપર ; (અવ૦ ; સં૦ ઉપરિ ; ફા૦ ; અથવા). આંદા–શુધી ; લગી ; (Samar. ,) .

અનદર–અંદર; મધ્ય; (અવ૦ 𐬀𐬌𐬯𐬀𐬙𐬭𐬀, પ્રા૦ अन्दर, સં૦ अन्तरे). 𐬀𐬌𐬯𐬀𐬙𐬭𐬌𐬥 અનદરૂન–અંદરની બાજુએ; અંદર; (𐬀𐬌𐬯𐬀𐬙𐬭 અને 𐬥 જો પ્રુફને બનેલો શબ્દછે. અવ૦ 𐬀𐬌𐬯𐬀𐬙𐬭𐬀𐬥 𐬀𐬌𐬯𐬀𐬙𐬭𐬀𐬥 ની રૂઢી ઊપરથી). 𐬀𐬥𐬀𐬙 અમત–જ્યાં; જે ઠેકાણે. 𐬀𐬥𐬀𐬭𐬀𐬐 અમરીક–દુર; લાંબે; આંઘે; દુરદરાજનું (Chald. רחק અથવા רחק, long. રા, to Extend, Prolong.). 𐬀𐬥𐬀𐬐 આગ–કાંહાં; કિયે ઠેકાણે? (Hib. אן, અથવા איך, Chald. אן, અથવા איך,) ૨) જ્યાં હાં; જે ઠેકાણે. 𐬀𐬥𐬀𐬐 𐬀𐬥𐬀𐬐 આગ જીનાક–કેહી જગોએ; કિયે ઠેકાણે. 𐬀𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 આહરીચ–પછવાડે; પુઠે; (એ શબ્દ 𐬀𐬵𐬀𐬭 આહર અને 𐬙 ચ, એ બે અવયો જોડાઈને બનેલોછે. કોઈ કોઈ વેલા 𐬙 ચ, જોડાઇને આવેછે, તેઆરે તેહની અને જોડાએલા શબ્દનો વચ્ચે વધારાની ઇ, દાખેલ થાએલી આપણા જોવામાં આવેછે, તેજ પર. માંણે આએ શબ્દની અંદર તેહનું લખાંણ થાએલું છે). 𐬀𐬥𐬀𐬐 𐬀𐬐 કના જીનાક–હર કેથે; કોઈબી જગોએ; (આએ શબ્દ 𐬀𐬐, Chald. כ અને 𐬀𐬥𐬀𐬐 જોડાઇને બનેલોછે). 𐬀𐬥𐬀𐬐 𐬀𐬙𐬌𐬐 કનામચએ જીનાક–હર કેથે; કોઈબી જગોએ; જ્યાં હાં; ઠાંમે ઠાંમ. 𐬞𐬞𐬌 તમમન–તાંહાં; ત્યાં; (Syr. תמן, Chald. תמ, תמן અથવા תמן, Samar. અને Hibru. תם, תמ). 𐬌𐬐 દયેન (અથવા) દીઇન–અંદર; વચ્ચે; (Aram. בין). 𐬌𐬐 દર–વચ્ચે; અંદર; (અવ૦ 𐬀𐬌𐬯𐬀𐬙𐬭𐬀 ઊપરથી, પ્રા૦ ८८). 𐬌𐬥 દૂર–લાંબે; આંઘે; (અવ૦ 𐬥𐬌𐬭, પા૦ 𐬌𐬭, પ્રા૦ ८८). 𐬀𐬐𐬀 નેચુન–નીચે; હેઠલ; (અવ૦ 𐬐 અને 𐬀𐬥 ઊપરથી, શ૦ ניכרם). 𐬀𐬙𐬀𐬐 નજદીક–પાસે; કને; નજદીક; (અવ૦ 𐬙𐬀𐬐𐬀𐬵, પા૦ 𐬙𐬀𐬐𐬀𐬵, પ્રા૦ نزدیک અથવા.

ગરૂ). પીરામુન (અથવા) પીરમુન–આસપાસ; ચોતરફ; ફરતું; (અવ૦ , અને ઉપરથી, પા૦ , ફ્રા૦). પદીરે–સાંમણે; સન્મુખ; (અવ૦ અને , પા૦ , ફ્રા૦). પરૂન–સાંમણે; સાંબે; સન્મુખ; (અવ૦). પરૂન્તર–પેલી તરફ; આગલી ગમ; (અવ૦). પસાજ–પછવાડે; પાછલથી; (અવ૦ , સં૦ પશ્ચા, ફ્રા૦ અથવા). પસશ–પછવાડે; પાછલથી; (એમાં ચ, ને બદલે શ–વપરાએ લોછે). પરોત (અથવા) પરોદ–નીચે; તલે; હેઠલ; (અવ૦ અને ઉપરથી પા૦ , ફ્રા૦). પુરાજ–આગલ; પાસે; સાંમણે; (અવ૦ , સં૦ પ્રાક્, પા૦ , ફ્રા૦). બાલા–ઊનચે; (અવ૦ , પા૦ , ફ્રા૦). બીરૂન–બાહેર; બાહેરની તરફ; બાહેરની બાજુએ; (Chald. બર, બેર–Hib. בחוץ, ફ્રા૦ ; આએ શબ્દ –બર બેર, અને –וץ જોડાઇને બનેલોછે). બના–બાહેર; બાહર; (Chald. ברא, Samar. בר, Syr. ברא, પા૦ , ફ્રા૦). મદમ–ઊપર; માંથે; (Hib. מעם, Chald. ם અને ם જોડાઈ מעם). મદમ જીનાકિ–તાંહાંજ; તેજ જગોએ. રતમમન–અત્રે; હીયાં; આ જગોએ; (Chald. רתמן અથવા לתמן). રાઇક–લાંબુ; દુર; (Chald. רחיק). રવીન–નજદીક; પાસે; આગલ; (Chald. לעין). રોઇન–આગલ; અગાઉ; (Chald. קדם). , રોઇનો આહર–આગલ પછવાડે; (અવ૦ ની રૂઢી ઊપ

રથી). 𐭠𐭫𐭠 લાલા–ઊનચે; ઊપર; (Chald. לעל , מלעל અથ વા ל અને עלי જોડાઇને לעלי , Samar. מלעל). 𐭥 વદ્દ–ગુથી; લગી; તલક; (Syr. અને Chald. עד , Samar. אוד ઓદ્દ– અથવા עדי). 𐭱𐭥 વર–ઊપર; ઊનચે; (Chald. અને Syr. על , Samar. ול , પા૦ 𐭥𐭫). 𐭲𐭲𐭠 𐭱𐭥 વર તમમન–તાંહાં; પેલી જગોએ; (Syr. ܬܡܢ). 𐭱𐭥𐭩𐭩𐭠 𐭱𐭥 વર યદીરે–સામણે; મોકાબલે. 𐭱𐭥 𐭱𐭥 વર વરીન–પાસે; નજદીક.

રીત અથવા હાલત બતલાવનારાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યો.

𐭠 (અથવા) 𐭩𐭠 અદ્દ–એમ; એ પરમાણે. (અવ૦ 𐭠𐭩𐭠). 𐭠𐭩𐭠𐭭𐭠 અદ્દૂન–એ પરમાણે; એમ; હેવી રીતે; (અવ૦ 𐭠𐭩𐭠𐭭𐭠, પા૦ 𐭠𐭩𐭭, ફા૦ اندون). 𐭠𐭩𐭠𐭩𐭠 અયો માને–બરોબર; એકસરખું. 𐭠𐭩𐭠 એાકનુ–ઘણુંકરીને; અગત કરીને. 𐭠𐭩𐭠𐭱𐭠 એાશતાવ–જલદી; ઊતાવલે; (અવ૦ 𐭠𐭩𐭠 અને 𐭱𐭠, ફા૦ شتاب). 𐭠𐭩𐭠𐭠𐭱𐭠 એામાનાક એાદ્દ (અથવા) 𐭠𐭩𐭠𐭠𐭱𐭠 એામાનાક વરમન–તે પરમાણે; તે મીસાલે; (અવ૦ 𐭠𐭩𐭠𐭠𐭱𐭠𐭲𐭠 ની રૂઢી ઉપરથી). 𐭠𐭩𐭠 અગીન–હેવી રીતે; તેમ; તેહવું; (Chald. כדין). 𐭠𐭩 અચ–તેજ પરમાણે; તેમજ; (આએ શબ્દ Chald. אף અથવા אנ , ઉપરથી બનેલોછે; પણ 𐭠 ય, અને 𐭥 ચ, 𐭩 અ, ની સાથે જોડાઈ જવાથી ય અને ચ નો એકસરખો આકાર હોવાને લીધે તેમાં આવેલો 𐭠 ય, (અથવા) 𐭩, 𐭥 ચ, થી વંચાએઓછે). 𐭠𐭩𐭠𐭲𐭠 એદમત–કેમ; કેહવી રીતે; (Chald. הכדי). 𐭠𐭩𐭠𐭲 એમત–કેમ; કેહવી રીતે; (આએ આકાર 𐭠𐭩𐭠𐭲 નો સંક્ષેપછે). 𐭠𐭩𐭠𐭩 અવાજ–જાહેર રીતે; ખોલ્લું; વીસતા

રીને ; (અવ૦ 𐬀𐬵𐬌𐬌𐬀𐬵 ઊપરથી ; અથવા 𐬌 અને 𐬀𐬵𐬌𐬌 મલી ને). 𐬀𐬵𐬌 **અવીન**–તે પરમાંણે; તેમ. ૨) એ પરમાંણે; એમ; હવું; (અવ૦ 𐬀𐬵𐬌𐬌). 𐬀𐬵𐬌 **અવીર**–ઘણીએક રીતે; ઘણીએક તરેહથી. ૨) હવું; હવી તરેહનું. 𐬀𐬵𐬌𐬌𐬀𐬵 **અવીરતર**–ચોકસ રીતે; સારી તરેહ થી. 𐬀𐬵𐬌 𐬀𐬵𐬌 **અવીન ઓમાનાક**–તે મીસાલે ; તે પરમાંણે ; આએ તરેહથી ; એમ. 𐬀𐬵𐬌𐬌 **ચીગૂન**–જેમ ; જે પરમાંણે; કેમ ; કેહ વી રીતે; (અવ૦ 𐬌𐬀 અને 𐬀𐬵𐬌𐬌, પા૦ 𐬀𐬵𐬌𐬌, ફા૦ 𐬀𐬵𐬌𐬌). 𐬌 **ચી**–(અથવા) **ચે**–કેમ ; સી રીતે. (અવ૦ 𐬌𐬀 અથવા 𐬌𐬌). 𐬌 **ચેમ**–કેમ; સી રીતે; કેંહવી પરકારે. 𐬌𐬀 𐬌𐬀 **જવીદ જવીદ**–તપસીલવાર ; વીગતે. 𐬌𐬀 **જવીતર**–બીજી રીતે ; જુદી તરેહ થી ; (અવ૦ 𐬌𐬀𐬵𐬀𐬵, ફા૦ 𐬌𐬀𐬵). 𐬌𐬀 **જુદ**–ઊતાવલે ; જલદી. 𐬌𐬀 **જકીચ**–તેજ પરમાંણે ; તેમજ; (આએ અવ્યય 𐬌 અને 𐬀𐬌 ના મેલાવરાથી બનેલોછે, અને તેહમાં 𐬀𐬌 ને બદલે તેહ નો સંક્ષેપ આકાર 𐬌 વપરાએલોછે). 𐬌𐬌 **જકચે**–તેમજ ; તે જ પરમાંણે ; (એમાં 𐬀𐬌 ને બદલે 𐬌 વપરાએલોછે). 𐬌𐬀 **તીજ**–જલદી ; ઊતાવલે ; (અવ૦ 𐬌𐬀𐬵𐬀 વેહવું, તેજી વાલું). 𐬀𐬌𐬀𐬌𐬀 **નામચેશતી**–વીગતે ; તપસીલવાર. 𐬌𐬌 **મેમન**–કેમ ; સીરીતે; (Samar. , Chald.). 𐬌𐬀 **રાસ્ત**–બરોબર; ખરે ખરૂં; (અવ૦ 𐬌𐬀𐬵𐬀, ફા૦ 𐬌𐬀). 𐬀𐬌𐬀𐬵 **હમઅંગોશીદ**–તે મીસાલે; તે મોફક. 𐬀𐬌𐬀𐬵 **હમઆઇનીને**–તેજ પરમાંણે; તેજ મા ફક; તે માફક. 𐬀𐬵 **હમાં**–એવી રીતે ; તેમ ; તે પરમાંણે; (અવ૦ 𐬀𐬵𐬌). 𐬀𐬵 **હમચુને**–એ તરેહથી; તે પરમાંણે; ૨) એકસરખી રીતે. 𐬀𐬵 **હમદીન**–(અથવા) 𐬀𐬵𐬀𐬵 **હામેદીન**–તે પરમાંણે ;

તે પરકારે; તે રીતે; (અવ૦ અને). હમગનશ–તે પરમાંણે; તેમ; (અવ૦ અને). હમચીગુન–તે પરમાંણે; ૨) જેમ; જેહવું; જે પરમાંણે. (અથવા) અવા–શાથે; મલીને; (Syr. , ૫૦ ; ફા૦ અથવા). જવિદ–જુદું; અલાહેદું; (અવ૦ , ફા૦). બીગાને–જુદી રીતે; હેલા એદી રીતે; જુદું; છુટું; (અવ૦ અને). રોતમન–સાથે; મલીને; (Samar. અથવા , Chald. અને Syr.). અમત–કેમ; સારૂ. ચે–સારાસતે; કેમ; (અવ૦ , ફા૦). મેમન–(અથવા) મેમનરા–સારૂ; કાંએ; સામાંટે. અવેચેમ–વગર સામણે; શેકટ; વગર કારણે; (અવ૦ અને). મવન–કાંએ; સારૂ; (Syr.).

હા તથા નકારને લગતાં ક્રિ૦ વિ૦ અવ્યયો.

અર–માં; નાં; (Samar. અને Chald.). અર અત–કદાચીત; રખેને; મગર. કમ–નહી; (અવ૦ , ફા૦). કુનરત–ઠીક; ભલે; વારૂ; ના–નહી; નાં; (Samar.). યાવશ–નહીતર; નહીતો. પરગરત–માબાદ; કદાચ. રવીત–નથી. (Chald. , અને મલીને. Samar. , Syr.). લા–નહી; નાં; (Syr. Chald. Hib. અને Arab.). અકરજ–હરગીજ નહી; કદી નહી. લાચ–નહીજ; કબુ નહી.

જથો બતલાવનારાં ક્રિ૰ વિ૰ અવ્યયો.

અમર–બેહદ; પુશકલ; (અવ૰ ـمر અને ـمد). **અન્દક**–થોડુએક; જરાક; (ક૰ પા૰ ـندكمندكم, પ્રા૰ ـنك). **અન્દક પૂનાજ**–થોડું ઘણું. **અવીર**–ઘણું; વધારે. **અવદ**–પુશકલ; ઘણુંએક; (Syr. ـعد). **કેમ**–ઓછું; કમ; થોડું. **કબદ**–ઘણું; અતિશય. (Chald. અને Hib. ـכבד to be heavy.). **ચન્દ**–કેટલું; ૨) જેટલું; (અવ૰ ـچند). **નખુરત**– (અથવા) **નજેરત**–બેહલ્લાં; પરથમ. **નજદીકતર**–ઘણુંકરીને; અકસર. **પુર**–ઘણું; વધારે; પુશકલ; (અવ૰ ـپور). **પરગાંન**–વધારે; ઘણું; (અવ૰ ـپرگان અને ـپر). **પૂરેહ** (અથવા) **પૂરેહેરત**–વધારે; ઘણું; (અવ૰ ـپوره). **પૂરેહેરત**–ઘણુંજ; અતિશય; પુશકલ; (અવ૰ ـپوره‌تر). **માદેવર**–ઘણુંકરીને; અકસર; **મનદુમચ**–મુતલક; તદન; જરાબી. **રવા**–વધારે; પુશકલ; (Hib. רבה, Chald. Syr. רבא (અથવા) רבי Arb. ربّ). **વેશ**–ઘણું; વધારે; (ક૰ પા૰ ـوشمـوشم, પા૰ ـوش, ـوش, પ્રા૰ بيش). **વદ**–મુતલક–મુદલ; તદન. **વસ**–ઘણું; વધારે; (પ્રા૰ بس, અવ૰ ـوسم). **વરૂયાર**–પુશકલ; ઘણું; વધારે; (ક૰ પા૰ ـوريمـوريم, પ્રા૰ بسيار). **હાવન્દ**–બરોબર; બરાબર; (અવ૰ ـهاوند, ـهمانـهمان). **હમયુનચ**–જરાક; થોડુંએક; જરાબી; ૨) તદન; બીલકુલ.

શબ્દયોગી અવ્યયો.

૨૪૭. શબ્દયોગી અવ્યયો નામ તથા સર્વનામની આગલ તેઓ ની વચ્ચેનો સંબંધ બતલાવ્વા સારૂં મેલેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ—

પેલી ચોપડી મેજ ઉપર મેલો.

ઘોડો તેહના સવાર સા થે દોડેછે.

તેઓ પાદશાહની આગલ આવેઆછે.

હું જે જરતોશત છેઉં તે માહરા વગર.

આએ ભાષામાં નીચે લખી જણાવેલા ઈરાંની તથા સેમીટીક બોલો શબ્દયોગી અવ્યયો તરીકે વપરાએલાછે, જેહનો મોહ્યે ભાગ ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયોની અંદર વપરાએલા બોલોને મલતોછે.

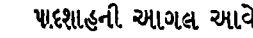
اوپر ـــ اور, ઊપર. نیچے اچیر નીચે, હેઠલ. واسطے واسطے પછવાડે. ساتھ ساتھ સાથે. اندر اندر અંદર, મધે. میانے اوسانک , અથવા میانے મીસાલે, માફક. پیچھے آخرس પછી. سے ہےں કરતાં, થી. درمیان جوریدس સેવાએ, વગર. ساتھ دین સાથે, અંદર, માં. در در માં, અંદર. نزدیک نزدیک પાસે, આગલ. ارد گرد بیرامون આસપાસ. آگے پیش આગલ. روبرو برابر સામણે. اوپر اوپر આગલ. پس پس અથવા پیش پیش પછવાડે. واسطے بہر સારૂ, વાસતે. درمیان بیچ વચે, દરમીઆંન, વચમાં. ૨) અંદર, માં. واسطے لیے — بہر સારૂં, વાસતે. آگے آگے આગલ, હુર, નજદીક. نیچے نیچے નીચે, હેઠલ. باہر بیرون બાહેર. بغیر بغیر વગર, સેવાએ. ૨) થી,

ને, (Chald. Samar. בר). 𐭱𐭩𐭥 𐭱𐭲𐭩 બનાબરુન સેવાએ, વગર. 𐭥𐭥 𐭱𐭲𐭩 બનામદમ વાસતે, સારૂ. 𐭥𐭥 𐭩𐭣𐭣 અંદર, ઊપર. 𐭥 𐭬𐭭 (Chald. מן , Syr. من) સેવાએ, કરતાં, થી. 𐭥 𐭬𐭭𐭡𐭩𐭫 મનબર વાસતે, સારૂં; (Chal. בדיל , לבדיל). 𐭥 𐭬𐭭𐭠𐭥𐭫 મન આખર અથ વા 𐭠𐭥𐭫 આખર પછવાડે, પુઠે. 𐭥 𐭫𐭩 વર તરફ, (Samar. ול), ૨) ઊપર, (Samar. על), ૩) માં, સાથે, વાસતે, માટે, (Syr. על). 𐭥 𐭫𐭩 𐭩𐭫𐭱𐭩𐭱 વરબીશ આગલ. 𐭥 𐭫𐭩 𐭩𐭫𐭥𐭬𐭩𐭭 વરમિયાન વચ્ચે, વચમાં. 𐭥 𐭫𐭩 𐭩𐭫𐭩𐭭 વર વરીન આગલ. 𐭥 𐭫𐭩 𐭩𐭫𐭱𐭩𐭱 વરબરુ સામણે. 𐭥 𐭫𐭩 𐭩𐭫𐭲𐭬𐭭 વરતમ સાથે, થી. 𐭩𐭲𐭥 જરીત સેવાએ, વતરોગે, વગર; (અવ૦ 𐭩𐭲𐭥 અથવા 𐭩𐭲𐭥 , સં૦ વિ, પ્રા૦ વિ). 𐭩𐭲𐭥 𐭱𐭩𐭩 બરુન જરીત સેવાએ, વગર. 𐭥 𐭩𐭲𐭥 જરીતમન સેવાએ, વગર. 𐭱𐭩𐭩 બનાબરુન સેવાએ, વગર. 𐭥 𐭬𐭭 સેવાએ, વગર. 𐭥 𐭱𐭲𐭩 બનામન સેવાએ, વગર, (અવ૦ 𐭱𐭲𐭩𐭬𐭭 , પ્રા૦ બગૈર). 𐭩𐭲𐭫 ઝી પણ સાલે, માફક.

ઊલેયાનવયી અવ્યયો.

૨૩૮. ઊલેયાનવયી અવ્યયો શબ્દો તથા વાક્યયોની એક બી જા સાથે જોરણી કરવા સારૂં વપરાએછે. જેમકેઃ— 𐭩𐭲𐭫𐭥 𐭩𐭲𐭫 𐭩𐭲𐭥𐭬𐭥 𐭱𐭩𐭲𐭫𐭥 𐭩𐭲𐭫𐭥 𐭩𐭲𐭫𐭥 અહુરમ જદને લગતાં બેહશતની રોશની તથા ખુશી અને શુખ તેહનું પો તાનું થાએછે. 𐭩𐭲𐭫𐭥 𐭩𐭲𐭫𐭥 𐭩𐭲𐭫𐭥 * * 𐭩𐭲𐭫𐭥 𐭩𐭲𐭫𐭥 𐭩𐭲𐭫𐭥

ધ્ય કરનારનો વીર નહી રાખતા અને મારી મરજીનું કામ કરોચ ?
દરએક વસતુ આદમીઓને મલેચ તે બાએગમીછે કે કરણીથી ?
જો તેઓ-
દેવાનાં-સ્રગને નહી બાંધે, (અને) તે ખાડા ઈઆ કુવા ઈઆ ખીન
ઈઆ નદી અથવા ગરનાલાંનાં પાંણીમાં પડે. હોકમ હોએતો હું રૂહને લગતાઓની આરાધ
ના કરું. જો મારૂં માથું કાપે, તોપણ હું (મજદીઅસનની દીનને) ધીકારૂં નહી.
તમોતો મહને પસંદ કરોચ, પણ.
નેઓની મરજી નહી હશે તેઓ એકીન લાવશે નહી; માટે તમો
મજદીઅસનાંનો મત આપો.

નીચે લખી જણાવેલા અવ્યયો ઊભયાંનવથી તરીકે વપરાએલા,
આએ ભાષામાં લખાએલાં પુશતકો અને રેસાલાઓની અંદર આપ
ણને મલેછે:—

૧ ધ–અને, ને, તથા; ૨) તેથી, તેમાટે; ૩) પણ; ૪) માટે,
વાસતે; (અવ૦ , , સં૦ ચ્ત, ક૰૦ પા૦ , પા૦ ,
પ્રા૦ , . Chald. Syr. ,). –અ– (અથવા) –ુ અચ–
તોપણ, તે છતાં, તોબી, તથાપિ, પણ; (Chald. , પેહલવીમાં
ધ ફ–અને –ચ–નો આકાર એક બીજાને મલતો આવ્વાને લીધે,
આએ ફેરફાર થાએલોછે). અથવા , –અઈ–કાંએકે;

૨) એટલેજે, ઈઆને, એમછેકે ; ૩) કે; ૪) તો ; (Samar. તથા Hib. ⵍⵍ, અથવા ⵍⵍ). ⵍⵍⵎ અગર–જો, અગર ; (પા૦ ⵍⵍⵎⵎ, ફા૦ ⵍⵍ). ⵍⵎ અત–જો, અગર ; ૨) જોકે, તો જોકે ; (અવ૦ ⵍⵍⵎⵎ, ક૦ પા૦ ⵍⵍⵎⵎ ; સં૦ યદિ ; Chald. ⵍⵍ). ⵍⵎ અર–અગર, જો ; ૨) પણ ; (Samar. ⵍ અથવા ⵍⵍ ; Arab. ⵍⵍ , Chald. ⵍⵍ અથવા ⵍⵍ). ⵍⵎⵎ એઅત–જો, અગર ; ૨) કે ; ૩) કારણકે ; ૪) પણ ; ૫) અને ; (Chald. . Samar. ⵍⵍⵎ અથવા ⵍⵍⵎ ; Chald. ⵍⵍ , because). ⵍⵍⵎⵎ એઅતચ–જો કબુ, અગરજો ; (આએ અવ્યય Chald. ⵍⵍⵎ અને અવ૦ ⵍⵍ જોડાઈને બનેલોછે). ⵍⵍⵎ અતચ–(અથવા ⵍⵍⵎ અતએઅન, અગરજો, જો કબુ ; (અવ૦ ⵍⵍⵎⵎ, ફા૦ ⵍⵍ ; ⵍⵍ એઅન–એ ⵍ ને બદલે વપરાએલોછે). ⵍⵎ અદીન–અથવા ⵍⵍⵎ અદીન્ન–પણ ; ૨) તોપણ ; ૩) તો ; ૪) અગર ; (Syr. ⵍⵍ). ⵍⵍ ⵍⵍⵎ અદીન્ન યવન–તોપણ. ⵍⵍⵎ અદુય–અથવા, ઈઆ ; ૨) અને, તથા ; ૩) કે ; (અવ૦ ⵍⵍ ⵍⵍⵎ, પા૦ ⵍⵍⵎ અથવા ⵍⵍⵎ, ફા૦ ⵍ). ⵍⵍⵎ ઓઅમન્ત–એમછેકે ; ૨) એટલેજે. ⵍⵍⵎ ઓઅમનાત–એમછેકે ; ૨) કે ; ૩) એટલેજે. ⵍⵍ ⵍⵍⵎ અદ ત યવન–પણ. ⵍⵍ આગ–એટલેજે, ઈઆને ; ૨) કે ; ૩) કારણકે ; ૪) અને ; ૫) જો ; (Chald. ⵍⵍ, અથવા ⵍⵍ , Arab. ⵍⵍ ; જો ⵍⵍ આગ–ને ⵍⵍ, અથવા ⵍⵍ ની સાથે મેલવીએતો ⵍ, અથવા ⵍ ને બદલે ⵍ અને ⵍ અથવા ⵍ ને બદલે ⵍ થાએલો જણાએછે. ⵍ દયન–ની અંદર વપરાએલાં ⵍ ન, નો આકાર ⵍ દે –ના આકાર સાથે મલી જવાથી ન, ની જગોએ તે ગ વં

ચાએઓછે). 𐭠𐭥𐭭 આગ્રચ-કારણકે. 𐭠𐭥𐭭𐭫 આહરચ-તોપ ણ, તોળી, તે છતાં. 𐭠𐭥𐭩 અઈવશ-નહીતો, નહીતર; (Chald. 𐡀𐡉, Whether.). 𐭩𐭥 𐭠𐭥 અરઅત-નહીતો, નહીતર. 𐭠𐭥𐭫 આહર-તેઆરે, હવે; ૨) તે પરથી, તેથી; ૩) પછી. 𐭠𐭥 𐭥𐭠𐭥 એમ ચેમ રા-એટલા વાસતે, એ કારણસર; (એમાં 𐭥, 𐭥𐭠 અને 𐭠 એ તરણ અવયો જોડાએલાછે). 𐭠𐭥𐭩 અજશ-તેઆરે; ૨) તે ઉપરથી, તેથી; (અવ૦ 𐭩𐭥𐭥 ઉપરથી). 𐭠 ચ-જો, કણ; ૨) કારણ કે, કેમકે; ૩) ભી, બી; ૪) તો; ૫) અને, તથા. (આ અવય હમેશાં શબ્દને છેડે જોડાઈને આવેછે. એની ઊતપનતી અ વસ્તાના 𐭥𐭩, 𐭥𐭥 અને 𐭫 ઉપરથી થાએલીછે). 𐭠𐭫 ચે-કેમકે, સાવાસતે કે, કારણ કે; (અવ૦ 𐭫, સં૦ हि). 𐭩𐭩 પવન-માંટે, વાસતે; ૨) પણ, બલકે; (Chald. 𐡁𐡍). 𐭥𐭩 બના-પણ, બલકે; ૨) વાસતે, માંટે; (Chald. 𐡁𐡍, Samar. 𐡁𐡍). 𐭩𐭥 𐭥𐭩 બના અમત-પણ, બલકે; (એ ઊપરથી શરસીમાં 𐭥𐭩 વપરાએ લોછે). 𐭠𐭥𐭥𐭩 બનાશ-તોપણ, તોબી, તોએપણ; (આએ અવય ની અંદર 𐭥𐭩 ની સાથે 𐭠 જોડાએલોછે તે ઊચ્ચારની સેહલાઈ નેં માંટે 𐭠 ને બદલે વપરાંએલોછે). 𐭩𐭥 𐭥𐭩 બના અત-પણ, મગર, નહીતર. 𐭩𐭥 𐭠𐭠 મૈમન અત-જો કણ, અગરજો. 𐭩𐭥 હાન-(અથવા) 𐭩𐭥𐭥 હાંન-અને; ૨) વલી. 𐭩𐭥 વઅમત-પણ જો, બલકે. 𐭩𐭩 કનુ-હવે. 𐭠𐭩𐭩 કનુચ-હવેતો: 𐭠𐭠 મૈમન-કારણ કે, કેમકે, સાવાસતે કે; (Chald. 𐡌𐡍). 𐭩𐭠 મલન-કે, કાર ણ કે; ૨) જો; (Syr. 𐡌𐡍). 𐭩𐭥 𐭥 લા અત-નહીતર, ન હીતો. 𐭩𐭩𐭠 ચીગુન-જેમ, જે પરમાંણે. 𐭩𐭥 𐭩𐭩𐭠 ચીગુન

અમત-(અથવા) ચીગુન મવન-કારણ કે. હમ-લી, બી. અના મવન-એટલા વાસ્તે કે. એમ ને રા-સાવાસ્તે કે. એમન વહ-કારણ કે. શાયેદ આગ-કદાચ, મબાદા; (ફા૦ شايد).

કેવલપ્રયોગી અવ્યયો.

૨૩૯. કેવલપ્રયોગી અવ્યયો, મનનો જોસ્સો અથવા વિકાર બત લાવ્વા સારૂં વાપરેઆમાં આવેછે. જેમકે:— અફસોસ હોનો! આવી રીતે અંત લાવનાર માંણશ ઊપર. અરે! શું કરવા કેહેચ. અએ! અશો જરતોશત.

નીચે લખી જણાવેલા કેવલપ્રયોગી અવ્યયો આએ ભાષામાં સા ધારણ રીતે વપરાએલા આપણને મલેછે જેમકે:—

અયા-અરે, એ, રે; (Syr.). અએ-અરે, એ, રે; (અવ૦ , Syr. ايه ايه— ah, alas;). અના-અરે, ઓ; (Hib. هوي ,ho! Wao!). અંગાર-જોની, જોતો ખરો; (અવ૦ અને ; ફા૦ انگار). આહ-ઓ, અરે; (Hib. אה, oh! alas!). હા-જો, જો વારૂ; (Hib. અને Choldy. ha, Io! bihold.). વાએ-અફસોસ, હાય; (ફા૦ واى). કાપ-કેહવું સારૂં! એમન-છે, ચલ્લ; (Hibru. તથા Samaratic. אמן એ— Choldy. What, How.)

૬ એજાપ્રત વીસે.

૨૪૦. આએ ભાષામાં નામની સેવટે ફારસીમાં વપરાતી اضافت તરીકે એક ૬ વપરાએલીછે; જેનું વપરાંણ તરણ જુદા જુદા અર્થને સારૂ થાએલુંછે; તેમાં એક, નામનો વીશેષણની સાથે સંબંધ બતલાવ્વા સારૂં વપરાએલીછે. જેમકે:— 𐭯𐭥𐭲𐭥𐭩 𐭯𐭥𐭲𐭥𐭩 પતમોજને નોક પતમોખ્ત—નવો પોશાક પેહરેઓ. હીઆં 𐭯𐭥𐭲𐭥𐭩 નો સંબંધ 𐭯𐭥𐭲𐭥𐭩 ની સાથે બતલાવ્વા સારૂં પતમોજન, ની સેવટે ૬, ે, લગાડેઆમાં આવેલીછે; એને ફારસીમાં كسرهٔ اضافی કરીને બોલેછે. બીજું બે નામો બધેથી પેહલ્લાંનો સંબંધ બીજાં નામની સાથે બતલાવ્વા સારૂં આગલાં નામની પછ વાડે એજાપ્રત, ની ૬ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— 𐭫𐭥𐭮𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭮𐭲𐭥𐭩 દરતુબરે દીન આકાશ—વાકેફકાર દીનનો દશતુર. 𐭠𐭩𐭭𐭥𐭭𐭩 𐭫𐭩𐭩 એનમને અરથશતર—અરદેશેરનો છોકરો. 𐭠𐭩𐭭𐭥𐭩 𐭠𐭩𐭭𐭥𐭩 બંધાએ અતુન પુરોબગ—અદરફરોબગની દરગાહ. આએ એજાપ્રતને ફારસીમા اضافی كسرهٔ ને નામે બોલેછે. તરીજું નામની સેવટે સંબંધી સર્વનામ તરીકે વપરાએછે. જેમકે:—𐭠𐭥𐭮𐭲𐭥𐭩 𐭠𐭥𐭮𐭲𐭥𐭩 𐭠𐭥𐭮𐭲𐭥𐭩 મરદુમે દયેન ગોમન અંધા મ ગોમન્દ—જે આદમીઓ અાએ વખતમાંછે. 𐭠𐭥𐭮𐭲𐭥𐭩 𐭠𐭥𐭮𐭲𐭥𐭩 𐭠𐭥𐭮𐭲𐭥𐭩 જે યોજદાથરેશરૂં આપણ કરેઆમાં લાવીએચ.

વાકય રચના.

૨૪૧. વાકય રચના, એ વ્યાકરણનો એક ભાગછે, જે વાકયયો ની અંદર બરોબર રીતે બોલોને કેમ વાપડવા, અને વાકયની ગોઠ

વાણ કેહવી રીતે કરવી, તેહની સાહમજ આપેછે. વાકય–પુરતી રીતે મતલબ સાહમજાએ હેવી શબ્દોની એક જોરણીછે. આએ ભાષા માં વાકયોનું બંધારણ બે રૂઢી ઊપરથી થાએલુંછે; તેમાં અવસ્તા ના સઘલા તરજુમાની વાકય રચના તે અવસ્તાના વાકયોનાં બંધારણને બરોબર મલતી કરેઆમાં આવેલીછે. અને તરજુમા સેવા એ એ ભાષામાં જુદે જુદે વખતે લખાએલાં પુશતકોની વાકય રચના કદીમ પારસી (ઈઆને કીકિનીશારમ) નાં લખાંનની ઢપને મલ તી આવેછે; જેહની ઢપછપ ચાલુ શરસી તથા અરબીથી ઘણે દર જજે જુદી અને એહલાહેદી માલુમ પડેછે.

આએ ભાષામાં નામ, વિશેશણ, સર્વનામ, વીભકતી, ક્રિયાવિ શેશણ અને ક્રિયાપદની જોડણી કેહવી રીતે થાએછે, તે વીશેનું ટુક વરણન હમો અતરે આપીએછે.

નામ.

૧) વજન અથવા માપ બતલાવનારાં નામો, જેહની સાથે તે નામો સંબંધ રાખતાં હોએચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:– س س س نવ કાઠી ચેાહલું; ١٣٠٠٠ ١٣٠٠٠ ١٣٠ એક તનાપુર ગુનાહ; ٦٥ ٢٥٥٥ ٢٥٥٠ સાઠ ફરસંગ જમીન.

૨) જેઆરે એક વાકયમાં બે (અથવા બેથી વધારે) નામો આ વેલાં હોએ, અને તે નામોની અંદર એક વીશેષ નામ અને બીજાં તેહનો દરજજો તથા અધીકાર અને કામ બતલાવ્યા સારૂં સાધારણ નામ તરીકે વપરાએલાં હોએ, તેઆરે વીશેષનામ સાધારણ નામની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— ١٣٠٠ ١٣٠٠ અરદવાન સરદાર; ٣٥٥٤ ٢٥٧٤ પાપક ઈજારેદાર.

૩) એક વીશેષનામ તેનાં બીજાં નામો અથવા ભાષાના બીજા ગુણ બતલાવનારા ભાગોની સાથે જોડાઈને આવેછે, તેઆરેબી તે નામ આગલ આવેછે, અને તેહની પછી ગુણ બતલાવનારા શબ્દો મેલેઆમાં આવેછે, તથા તેઓની વચેના સંબંધની જોડણી રાખવા સારૂં તે નામ તથા ગુણ બતલાવનારા શબ્દોને છેડે ـ એજાફત લ ગાડેઆમાં આવેછે. જેમકે:— ـ ـ ـ

૬) જે વાકયની અંદર એકથી વધારે નાંમો એકેકની પાસે જો ડાઈને આવેલાં હોએ, અને તે સઘલાં નાંમો એકસરખી રીતે એકજ વીભકતી સાથે જોડાએલાં હોએતો, તે વીભકતી જો નાંમની આગલ આવનારી હોએતો, પેહલ્લાં નાંમની આગલ, અને નાંમની પાછલ વપરાતી હોએતો, સરવેથી છેલ્લાં નાંમની પાસે, મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— ૩૫૭૫ ૩૭૬૩૫૧ ૩૭૭૫૬૫૭૭ ૧૧૭ ૩૭૭૫૬૫૭ ૧૧૫ ૩૭૭૫૬૫૭૭ ૧૧૭૧ ૧૬૭૭૭૧ ૬૫ ૩૭૭૫૭૭૭૭૩૫ જુલમ તથા બેમરવતી અને બેાદી બેઈનશાફીએ કરી, મારી મરદાંનગીને પેાતાની કરાસે ન હી. ૫૭૫૬૫૭ ૧૧૫ ૭૭૬૫ ૫૫૫૧ ૫૫ ૬૫૫ ૬૫૭૧ * ૬૭૭૭૧૧૫૬ મીનેાચેહરે એરચના કીનામાં સેલમ અને તુરને મારી નાંખેઓ.

૭) વાકયની અંદર કેાઈબી નાંમ તે વાકયના કર્તા અથવા કર્મ તરીકે હોએતો તે, ક્રિયાપદની આગલ આવેછે; તેમાં જો તે નાંમ કર્તા તરીકે હોએતો તે પેહલ્લી વીભકતીમાં આવેછે, અને જો તે કર્મની જગેાએ હોએચ તેા બીજી ઈઆ ચેાથી વીભકતીમાં વપરાએ લું મલેછે. જેમકે:— ૧૭૭૭ ૬૫ ૭૭૫ ૬૭૭૭૭૭૭૬ ૭૧૧૭૫૭૭ અરદશીર ૧૫ વરસની ઊમરને પેાંહચેઓ. ૬૭૭૭૭૭૭ ૭૬૭૭૭૭૭ ૬૫ અરદવાંનને ખબર થાઈ. ૭૭૭૭ ૧૭૭ ૬૭૭૭૭૭૭ ૭૭૧૭૭ ૭૭૬૭૭ ૧૧૭ જવાબની આગમચ, સવાલ કાએદાસર કરજે.

૮) ક્રિયાપદને લગતેા કર્તા વાકયની અંદર ઘણુંકરીને મથાલે એ લેઆમાં આવેછે. જેમકે:— ૧૧૭૫૬૫૭૧ ૬૭ ૬૫૭૭ ૭૫૭૬ ૭૭૭૬૭૭૭૬ ૭૭૭૭૭૭૭૧ ૭૭૭૬ ૫૬ પાદશાહેાના મદશાહે બીજે દાહડે બુજરચ-મેહરને પાસે બેાલાવેઓ; ૭૭૭૭૭ ૫૫૫૭ ૧૭૭ ૭૭૫૬૭૭૭૭૭૭૭

૯) જો એક વાક્યની અંદર બે નામો આવેલાં હોએ, અને તેમાં નું એક નામ ક્રિયાપદનાં પેહલ્લાં અથવા નજદીકનાં કર્મ તરીકે બી જી વીભક્તીમાં વપરાએલું હોએ, તથા બીજું નામ છેલ્લાં કર્મ તરીકે ત્રીથી વીભક્તીમાં વપરાએલું હોએતો, ઘણું કરીને પેહલ્લાં કર્મને લ ગતું નામ આગલ અને છેલ્લાં અથવા પાછલાં કર્મને લગતું નામ તેહની મછી મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— 𐭱𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭮𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭱𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 લોરાસપને પાદશાહી સપુરદ કીધી; 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭱𐭥 𐭭𐭥𐭭𐭥 આદમીઓને સજા કર વા શોકી માં થતો.

૧૦) જેઆરે એક વાક્યમાં બે વીશેષ નામો આવેલાં હોએ, જેમાં નાં પેહલ્લાં નામનો સંબંધ બીજાં નામની સાથે હોએતો, પેહલ્લાં નામને 𐭩 એજાફત લગાડવાને બદલે બીજાં નામની સેવટે 𐭬 આન-પ્રત્ય જોડાઈને આવેછે. જેમકે:— 𐭬𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 બોખતેનો વજોરગમતુન (ઈમાને બુજરચમેહર); 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 મારાસપંદનો આદરબાદ; 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 સપેંતમાંનનો જરતોશત; 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 પાપકનો અરદેશીર; 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥𐭭𐭥 કોબાદનો ખુસરો (ઈમાને નોશેરવાંન).

૧૧) જે વાક્યમાં પેહલ્લું નામ, તે પછી નાં બીજાં નામની સાથે સંબંધ રાખતું હોએ, અને તે બીજાં નામો કોઈણી જાતનાં વીશેષ ણની સાથે સંબંધ ધરાવતાં હોએતો, તેઓની આગલ શબ્દયોગી અવ્યય આવેછે, અને સંબંધ બતલાવનારી 𐭩 એજાફત છેલ્લાં નામની સેવટે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— 𐭭𐭥𐭭𐭥 𐭭𐭥𐭭𐭥

અરદવાંન, તું તથા હું અને દુનીઆં મધેનાં ઘણાંએક આદમીઓ ઊપર તન, આતમા, દોલત અને માલમતાની અંદર વધારે સરસાઇ ભોગવનાર (છે).

વીશેષણ.

૧) વિશેષણ લીંગ, વચન અને વીભકતીની અંદર નામની સાથે મલતું રેહ્ય. જેમકે:— 𐭬𐭥𐭩𐭭𐭩 𐭥𐭩𐭭𐭲𐭥 સારાં છોકરાં; 𐭫𐭥𐭭 𐭬𐭥𐭬𐭬 દાહેઆ પુરૂષને.

૨) એક વીશેષણ, બે અથવા બેથી વધારે કોઇબી લીંગમાં વપરાએલાં નામનો ગુણ બતલાવનાર તરીકે વપરાએલું હોએ ચ તો તે, اضافت قلب માં પેહલાં નામની આગલ, અને كسرهٔ توصيفي માં છેલ્લાં નામની પછી મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે:— 𐭮𐭪 𐭮𐭥𐭫𐭩𐭭𐭲 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭𐭲𐭥 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 ઘણો ભાએગસારી ખાવંદ અને ઓરત, તેણે મેલવેલાં અસલ જ્ઞાનથી (છે); 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 બુરી ચકુનમ અને શરમને માંટે પોતાનાં રવાંનને દોજખમાં સપુરદ માં કરતો; 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 કે તારી ઊપર ભારી દુઃખ અને ગમ નહી પોંહ્ચે.

૩) જેઆરે એક વાકયમાં એકથી વધારે વીશેષણો કોઈ શખસને લગાડેઆમાં આવેલાં હોએ, અને તે વાકય જો اضافت قلب વાલો હોએતો, નામ હમેશાં સઘલાં વીશેષણોની પછવાડે આવેછે. જેમકે:- 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 𐭫𐭥𐭭 પરહેજગાર તથા કામની અજમાએશવાલા અને ચાલાક તથા સારો બસલત ધરાવનારા પુરૂશની સાથે પુછપરછ કરજે.

ﻫﻮ ﻣﺮﺩ ﺳﺮﻫﻨﮓ ﻭ ﺳﺎﻻﺭ ﻭ ﻧﻮﮐﺮ ﻭ ﭼﺎﮐﺮ ﻫﺴﺖ ﻣﻴﺎﻧﻪ ﺟﺎﻱ ﻣﻴﺎﻧﻪ ﺟﺎﻱ ﻫﺴﺖ. એજ રીતે મોહટું કે નાંધલું, સરદાર કે ચાકર અને દરવેશ આદમી, તે મકાંન મધે આવશે.

૪) એક વાકયમાં બે વીશેષણો આવેલાં હોએ, જેહમાં પેહેલ્લાં ની મતલબનો આધાર બીજાં વીશેષણની ઊપર હોએતો, નાંમને તે બેની વચ્ચે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— ﻣﺮﺩ ﺑﺎﺭ ﺗﻘﺼﻴﺮﻭﺍﺭ તકસીરવાર આબરૂવાલો પુરૂષ; ﻣﺮﺩ ﺑﺎﺭ ﻧﻴﺎﺯﻣﻨﺪ આગેવાં ન ચહડતે દરજજેનો પુરૂષ.

૫) કેટલીએક વેલા બે જુદા જુદા વાકયયોની જોડણી એકજ વાકયની અંદર થાએલી હોએચ, તેઆરે તેમાં વિશેષણ પેહલ્લા વાકયને લગતાં ક્રિયાપદની પછી એકજ ઠેકાંણે આવેછે. જેમકે :— ﻛﻪ ﺑﺪﺍﻧﺎﻱ ﻫﺴﺖ ﻛﻪ ﻧﻴﻜﻮ ﻫﺴﺖ કારણ કે સખુન કેહવા સારાછે, તેમજ સાચવ્વા (સારા) છે.

૬) જેઆરે એક નાંમને છઠી વીભકતીનો સંબંધ બતલાવનારી ﺍﻱ એજાફત લાગીને, તેહની પાસે બીજું નાંમ અથવા સર્વનાંમ આવેલું હોએ, અને પેહલ્લાં નાંમને લગતું વીશેષણ ﺻﻔﺖ ﻣﻀﺎﻑ હોએતો, તે વાકયની અંદર; કર્મની પછી આવેછે. જેમકે :- ﺗﻮ ﺭﺍ ﻛﻪ ﺍﻳﻦ ﻫﻨﺮ ﻧﻴﻜﻮ ﺁﻣﻮﺧﺘﻪ ﺍﺳﺖ ﻛﻪ ﺑﻨﺪﮔﻰ ﻭ ﻓﺮﻣﺎﻧﺒﺮﺩﺍﺭﻯ ﻛﻨﻰ તુંને માહરી ઘણી કઠંણ સીખાંમણ એ (છે) કે, તું એકદીલી અને તાબેદારી કરજે.

૭) કેટલીએક વેલા વાકય રચનાની અંદર નાંમની પછી તેહનું ક્રિયાપદ આવી ગીઆં પછી, સેવટે તે નાંમને લગતાં વીશેષણો લખે આમાં આવેછે.. જેમકે :— ﺍﻭ ﺭﺍ ﻛﻪ ﻣﺮﺩ ﺑﺴﻴﺎﺭ ﺩﺍﻧﺎ ﺑﻮﺩ ﺍﻭ

હું અહુરમજદના પેદા કરેલા, ઘણી પાસબાંની વાલા, હીમત આપનારા, ચેનવદપુલ ઊપર ગીઓ. તેઓને મીનોઈ (આવતી દુનીઆંની) અંદર વધારે ભારી દુઃખ અને સજા (છે).

સર્વનામ.

૧) વાકયયોની અંદર સર્વનામોની જોડણી નામ અને વીશેષણોની માફક થાએલીછે; માટે તે વીશેનું ફરીને વરણન કરવાની જરૂર નથી. પણ દર્શક, સંબંધી અને પ્રશનાર્થક સર્વનામોનાં વપરાંણ વીશે હમો અતરે કાંઈક ખોલાસો કરીએછે.

૨) જે વાકયની અંદર દર્શક અને સંબંધી એ બેહુ સર્વનામો કોઈ બી જાતનાં નામને સારૂં વપરાએલાં હોએચતો તેહમાં પેહલ્લું દર્શક અને તે પછી સંબંધી સર્વનામ આવેછે. જેમકે:— તે (કે) જેને સારૂ આએ સવપનો જોએઓ; જે મને દેખાએઓ, તે સવપનો ખરો પડેઓ; તે (કે) જેનો બાપ અને માએ નથી.

૩) કેટલાએક વાકયયોમાં દર્શક તથા સંબંધી સર્વનામોનો લોપ થાઈને તે વાકયયોનું બંધારણ થાએલું છે. જેમકે:— જે કાંઈ નહી મલે (તે) વીશે તસદી અને રંજ માં ખેંચતો; જેનેં મરવત નથી (તેહની) મત લેતોમાં. તું તે શખસને આપ, (જે) હમારા કરતાં વધારે સવાબકાર (હોએ).

૪) જે વાકયમાં દર્શક તથા સંબંધી, એ બેહુ સર્વનામો કોઈબી જાતનાં નામને સારૂ વપરાએલાં હોએતો, શબ્દયોગી અથવા સંબંધી સર્વનામની આગલ મેલેઆમાં આવતા નથી; પણ ફકત તેહનાં દર્શક સર્વનામની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬌𐬎𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬌𐬎𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬌𐬎𐬀𐬙𐬀𐬌 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬌𐬎𐬀𐬙𐬀𐬌 તે પુરૂષની સાથે સંબંધ રાખીને કાંમ કરનાર માં થતો, કે જેની (સાથે) તેહનાં માં બાપ નારાજી અને નાખુશ (હોએ).

૫) દરએક વાકયની અંદર સંબંધી સર્વનામો 𐬀𐬌𐬙𐬀 મવન અ નેં 𐬌𐬎𐬀𐬙𐬀 શ-સેવાએ દર્શક, પ્રશનાર્થક અને સામાન્ય સર્વનામો તેઓ ને લગતાં નામ અથવા સર્વનામની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 આએ વસ્તુ; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 આએ કાંમ; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 તે પુરૂષ; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 તે શખસ; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 તે ગુનાહ; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 આએ સજા. 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 આએ કીહો પુરૂષ; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 આએ કેહી જગો; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 કેહી વાંણી. 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 દરએક શખસ; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 દરએક નેકી; 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 દરએક કાંમ. 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 જે સ્વપનો હુંએ જોએઓ તે સાચો પડેઓ.

૬) જો કોઈ વાકયમાં નજદીક અને દુરનો સંબંધ બતલાવના રાં દર્શક સર્વનામો, કોઈબી જાતનાં નામને બતલાવ્વા સારૂં વપરા એલાં હોએચતો, તે વાકયમાં પેહલ્લાં નજદીકનો સંબંધ બતેલાવના રૂં અને તે પછી દુરનો સંબંધ બતલાવનારૂં સર્વનામ આવેછે, જેમકે:— 𐬀𐬌𐬙𐬀 𐬀𐬌𐬙𐬀 આએ રવાંન તે ગુનેહગાર

પુરૂષનું (છે); 𐭠𐭥𐭲𐭩𐭥𐭲𐭪 𐭥𐭲𐭩𐭥𐭲𐭪 𐭭𐭠𐭥 𐭲𐭥𐭲𐭩 𐭥𐭲𐭩𐭥𐭲𐭪 જે પે
લાં બાલવાનાં લાકડાંમાંથી વહેલું, તે આએ પાંણીછે.

૭) જે વાકયમાં દર્શક અને પ્રશનાર્થક એ બેહુ સર્વનામો એ
કજ નામને સારૂં વપરાએલાં હોએચતો તેહમાં પરથમ દર્શક સર્વ
નામ અને તેવાર પછી નામની આગલ કે પછવાડે પ્રશનાર્થક સર્વ
નામ આવેછે. જેમકે:— 𐭠𐭲𐭥𐭩 𐭲𐭥𐭩𐭪 𐭥𐭲𐭩 આએ કેહી જગો ?
𐭩𐭪 𐭲𐭥𐭩𐭪 𐭥𐭲𐭩 આએ દેહી નદી ? 𐭲𐭥𐭩𐭪 𐭠𐭲𐭥𐭩 𐭥𐭲𐭩 આએ જ
ગો કેહી ? 𐭲𐭥𐭩𐭪 𐭠𐭲𐭥𐭩𐭠𐭲𐭥𐭩 𐭥𐭲𐭩 આએ માંણસ કીહું ? 𐭠𐭲𐭥𐭩𐭠𐭲𐭥𐭩 𐭥𐭲𐭩
𐭩𐭥𐭲𐭩 𐭭𐭥 આએ આદમીઓ કીહાંછે ?

વીભકતી.

૧) વાકયની અંદર નામને આગલ તથા પછવાડેથી લાગનારા
વીભકતીના અવ્યયો આએ ભાષામાં તરેહવાર રીતે વપરાએલાછે; તેમાં
જે અવ્યયો નામની આગલ આવનારાછે, તેઓ નામની આગલ, જો
તે નામને લગતું વીશેષણ અથવા સર્વનામ તેહની આગલ નહી આવે
લું હોએતો મેલેઆમાં આવેછે, જેમકે:— 𐭠𐭲𐭥𐭩𐭥𐭲𐭪 * * 𐭲𐭥𐭩𐭠𐭲𐭥𐭩
𐭲𐭥𐭩𐭪 𐭠𐭲𐭥𐭩 † 𐭲𐭥𐭩 𐭠𐭲𐭥𐭩𐭠𐭲𐭥𐭩 𐭥𐭲𐭩 𐭲𐭥𐭩, 𐭲𐭥𐭩 અરદેશે
રે તાંહાંથી નાહસવાને ઠેકવીઊં, (અને) તેણે કનીજકને કહીઊં.
પણ જો એમ નહી હોએ, અને નામની આગલ તેહને લગતું વી

† "કારનામે અરથસ્તદર્ં પાપકાન" ની અંદર આવેલા ઉપલા ફેકરામાં,
ચોથીને સારૂ 𐭲𐭥𐭩, ને બદલે 𐭲𐭥𐭩 વપરાએલો આપણને મલેછે, તે "નહી" અથવા
'માં' ના અર્થને સારૂ વપરાતો 𐭲𐭥𐭩 નથી; તેમજ તે કોઈ નકલ કરનારની ગફ
લતીને લીધે ચુકથી લખાએલો એમલોખી નથી; પણ સેમીટીક ભાષામાં 𐭥𐭲 હેવો
અવ્યય 'ને' અથવા 'તરફ' ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તે ઉપરથી ૬ નો પેહ
લવીમાં ૧ થાયને 𐭲𐭥𐭩, થાએલોછે, તે ૧ નો ફેરફાર કરેઆ વગર કારનામાના ખ
* નાવનારે અસલ 𐭥𐭲 ના એમલાને મલતો 𐭲𐭥𐭩 અલ-નોજ આકાર અતરે લખેલોછે.

શેષણ અથવા સર્વનામ આવેલું હોએતો, તે વીશેષણ અથવા સર્વનામની આગલ વીભકતીનો અવ્યય મેલેઆમાં આવેછે. અને તેમજ જો તે વીશેષણ અથવા સર્વનામ સેવટે આવેલું હોએ અ ને વીભકતીનો અવ્યય નામની પછી આવનારો હોએ તો તે, વીશેષણ અથવા સર્વનામની સેવટે મેલાએછે. જેમકે:— [illegible] ઘણા જણને આલુદે કરેચ; [illegible] આએ દુનીઆંની બીજી પેદાએશને દાદારના વીચારથી ચલાવ્વા સારૂ માણસો તેથી સકતીવાંન થાએચ; [illegible] દર ચેહરે તરપથીછે; [illegible] આએ તરણ શુ ભ દાહાડામાં; [illegible] ઈરાંન શેહરના કેટલાએક દશતુરો તથા નીઆધીસો અને હીકમતવાલા દાનાવોને કતલ કીધા.

૨) જેઆરે એક વાકયમાં એકથી વધારે નામ, સર્વનામ અને વીશેષણો એકબીજાની પાસે આવેલાં અને એકજ વીભકતીમાં વ પરાએલાં હોએતો, આગલ આવનારા વીભકતીના અવ્યયો પેહલ્લાં નામ, સર્વનામ અને વીશેષણની આગમચ મેલેઆમાં આવેછે; અને સેવટે આવનારા અવ્યયો, છેક છેડેનાં નામ, સર્વનામ અને વિશેષ ણની પાસે મેલાએછે. જેમકે:— [illegible] જોલમ તથા ઐમરજતી અને બોટી બેઈનસાફીએ કરી, માંહેરી બા હયુરોને પોતાની કરાંસ્તે નહીં; [illegible] બારમાએ નેરંગ અને પાંણીએ કરી નાહાવું.

𐬌𐬀𐬥𐬀𐬌 𐬌𐬀𐬥 𐬌𐬀𐬥𐬀𐬌 જજુશ, અઈવીજુશ અને વીજુશ (સગ) ને સારૂ જાંણીતું (છે).

૩) જે વાકયમાં નામને ચોથી વિભકતી લગાડવા શારૂં 𐬵 અને 𐬌𐬀𐬥 એ બેહુ અવ્યયો આવેલા હોએ ચતો 𐬵 નામની આગલ અને 𐬌𐬀𐬥 નામની પછવાડે આવેછે. જેમકે :— 𐬌𐬀𐬥 𐬵 𐬌𐬀𐬥 આએ દીનને સારૂં આદમીઓનો શક કરવા.

૪) કેટલાએક વાકયોમાં નામની આગલ આવનારા વીભકતી ના અવ્યયો નામને બદલે ક્રિયાપદની અથવા બીજાં નામની આગ લ મેલેઆમાં આવેલાછે. જેમકે :- 𐬵 એક પુરૂષને સંદેશો લેઈ જનાર તરીકે મોકલેઓ ; 𐬵 જેમ તાહારા વરવાઓએ મારી આરાધના કીધી, તેમ તું પણ માહરી આરાધના કર. 𐬌𐬀𐬥 કે જેમાં અહુરમજદની ભલી પેદા એશ અપાએલી (છે).

અપવાદ- "બુનદેહશને" માં કાએદાથી ઊલટી રીતે 𐬌𐬀𐬥 નાં મન્તી પછી આવનારો અવ્યય નામની આગલ વપરાએલો આપણ ને મલેછે. જેમકે :— 𐬌𐬀𐬥 𐬌𐬀𐬥 તે જગોએ એ પરમાણુની સરદીને મારી સકાતી નહી.†

† જો કે આંએ વાકયમાં ઉપલી રીતનું લખાંન થાએલું છે; પણ જેઆરે આપણે તે ઉપર બારીકાથી ધેખાંન પેહિચાડીએચ તેઆરે આપણને જણાએછે કે, એમાં માતરે ફેરફાર એટલોજ થાએલોછે કે 𐬵 નેબદલ 𐬌𐬀𐬥 અને 𐬌𐬀𐬥 ની જગોએ 𐬵 નકલ કરનારની ભુલથી લખાએલોછે.

શબ્દયોગી અવ્યય.

૧) શબ્દયોગી અવ્યય ઘણુંકરીને નાંમ, સર્વનાંમ અથવા બોલી
ના બીજા ભાગો જેઓની સાથે તે શબ્દયોગી અવ્યયનો સંબંધ
હોએચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:— 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙
𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 જો તારો વીચાર મારી
સાથે બરોબર અને એકમલતો હોએ; 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙
હમેશાં ગોસપંદો સાથે રેહતો; 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙
જે તંન મરણ પાંમેચ તે જમીનની સાથે મલેચ.

૨) જેઆરે એક વાકયની અંદર એકથી વધારે નાંમ એક બી
જાની પાસે જોડાઈને આવેલાં હોએ, અને તે દરએક નાંમ એક
ચોકસ શબ્દયોગીની ઊપર આધાર રાખતું હોએતો, તે દરએકને
સારૂ જુદો જુદો શબ્દયોગી અ[illegible] વપરાતો નથી; પણ તેહને બ
દલે પેહલ્લાં નાંમની આગલ એક શબ્દયોગી અવ્યય મેલેઆમાં આ
વેછે. જેમકે:— 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 જુઠું બોલનારા તથા ઠગારા અને
ચોરી કરનારા પુરૂષ-સાથે વાત કરવી નહી જોઈએ.

૩) કેટલીએક વેલા શબ્દયોગી અવ્યયો વાકય રચનાની અંદર
નાંમની આગલ આવેઆને બદલે નાંમની પછી અથવા ક્રિયાપદ
ની આગલ મેલેઆમાં આવેલા આપણેને મલેછે. જેમકે:—
𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 તેની સાથે સા
રી રીતે તકરાર કરવી જોઈએ; 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬙 અરદેશરે બે ઘો
ડાને જીન કીધું, અને એક ઊપર પોતે અને બીજા ઊપર કનીજક બેઠી.

ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય.

૧) જે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો વિશેષણનો ગુણ બતલાવેછે, તે વિશેષણની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] હમણાં હાવી ભારી રજા અને પટકા રવાંનને ખમવા પડેચ; [illegible] આએ માંણસો કોણછે કે એ પરમાંણે દુખીછે. જો એકજ વાકયમાં એકથી વધારે વિશેષણો એક બીજાની પાસે આવેલાં હોએ, અને તેઓનો ગુણ બતલાવનારૂં એકજ ક્રિયાવિશેષણ હોએચતો, તે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યય વિશેષણના પેહલ્લા શબ્દની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકે:—[illegible] તેઓની જગો તથા બેઠક ઘણી રોશન, બપકાદાર અને ચલકત [illegible] ભરેલી હતી.

૨) જે ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો વ્યપારનું રૂપ બતલાવેછે, તે અવ્યયો જે ક્રિયાપદનો ગુણ બતલાવેચ તેહની આગલ મેલેઆમાં આવેછે, અથવાતો તે ક્રિયા વિશેષણો જે ક્રિયાપદો સુત્રાનાને ઘણાંજ ઊપી આગી હોએચ તેઓના કર્તા અને કર્મની અગાઊ મેલવામાં આવે છે. જેમકે:—[illegible] તેઓ કોણછે, અને અતરે સામાંટે ઊભાંચ; [illegible] કે જે ગેતી (આએ દુનીઆં) ની અંદર (તરાજુનાં) પલ્લાં, ધરી અને જોખ તથા ભરત બરોબર નહી રાંખેતો હતો; [illegible] તાંહાંથી નાહાસવાનો વીચાર રાખેઓ; [illegible] સાસાને તેમ કીધું; [illegible]

𐭤𐭥𐭭𐭩𐭥𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 * 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 તે (કે) જે બુરા હવસને નંગની તરે, ગોસ્સાને તાબેદારીની તરે અને લોભને સંતોશની તરે ઘણી સારી રીતે રાખે. 𐭮𐭭 𐭤𐭥𐭭𐭩𐭥𐭣 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭩𐭤𐭩 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 તેણે અરદેશેરને જવાબ લખેઓ કે તુંએ દાહપણની રીતે કાંમ કીધું નહી. * * 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭮𐭭 𐭤𐭩𐭣 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 તેણે અરદેશેરને તુરત અરદવાંનની આગ લ મોકલેઓ; 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 હેવી રીતે એક તીર ગોર ઊપર મારેઓ; 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 એ પરમાણે આએ પાદશાહી તે પુરૂષને મલસે. 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 દુનીઆંને પાછી એક રાજ તરે લાવસે.

૩) પ્રશનરૂપી ક્રિયાવિશેષણો લાણુંકરીને વાકયની શરૂઆતમાં અ ને કોઈ કોઈ વેલા ક્રિયાપદની આગલ મેલેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ- 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 તું અહીં શી રીતે આવેઓ ? 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 તમો સાવાસતે એ પરમાણેનું કાંમ કરોચ ? 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 ઓ અહુરમજદ! ગુજરેલાં માંણસોનાં બદનને હુંઓ કાંહાં લેઈ જાઈએ? 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 તેહનું મોત હમો કાંહાં મેલવીએ? 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 તે ગુજરેલા પુરૂષની ઊપર તે દરજે નસલ કેઆરે દોડેચ ? 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 તેઓને હમો કાંહાં મેલીએ ? 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 તેણે આએ દુનીઆંમાં કેમ રેહવું જોઈએ? 𐭤𐭩𐭣 𐭠𐭬𐭲𐭥𐭭 𐭥𐭣𐭣𐭥𐭭 𐭤𐭩 𐭮𐭭 હાથમાં એક કાંમને હમો કેમ આવીએ ?

હું કેઆરે આવેઓ, કેહારે જવસ, કેમ જવસ અને કાંહાં જવસ.

૪) વખત, જગા અને સારખાંમણી બતલાવનારાં સંબંધરૂપી ક્રિયા વિશેષણ અથયો, તેમજ તેઓના પરસ્પર સંબંધી અથયો તેઓને લગતા વાકયોને મથાલે મેલેઆમાં આવેછે. જેમકેઃ— જેઆરે તેણીઓએ સાં ભલીઊં, તેઆરે તેણીઓ ઘણીજ જલદી આવી પોંહચી; જેઆરે તેણે તે સબુન સાંભલેઆ. જે પરમાંણે હું પવીતરાઈ મેલવા સારૂં ઊલટ ભરેલો અને ગુનાહ કરવાથી દુર રેહનારો છેઊં; જે પરમાંણે તેજ પરમાંણે કાંમ કરવાની ભલાંમણ કરવાથી, ખલકના પાદશાહોને બુરી હકુમત કરવાથી હું દુર રાખનાર છેઊં. તેટલી નેકી અને શુખ તેહને મલીઊં; જે તેણે જેટલી બધી નેકી, જે તેણે ગેતી (આએ દુનીઆં) માં જોઈ હતી. તેહનાં રવાંનને તેટલી હલાકી અને બુરાઈ પોંહચી, કે જેટલી તે સખતી ગેતીની અંદર તેણે કોઈ વખતે જોઈતી નહી. જગાંને લગતાં કિ૦ વીશેષણોમાં ઘણુંકરીને પરસ્પર સંબંધી અથય, સંબંધી અથયની આગલ આવેછે. જેમકેઃ—

તાંહાં, (કે) જાંહાં ઊતારો લેવા સારૂ નેક કરણીછે.

ક્રિયા પદ.

૧) ક્રિયાપદને તેહના વિષય પરમાંણે એક કર્તા હોએચ, અને તે તેહના સઘલા કાલોની અંદર લીંગ તથા વચનમાં પોતાના કર્તા સાથે મલતું રેહચ. જેમકે:— દરએક જણ એમ વીચારેચ કે, હું એકલો છેઊં. જેઓ તે ઊપર બેઠાંછે.

૨) જો કોઈ આબરૂદાર અને દરજાવાલા પુરૂષને આંમણસાંમણ એકબીજાને સારૂ લખાંણ અથવા બોલવું કરેઆમાં આવીઊં હોએ ચતો, ઈજ્જતને ખાતર તેહને લગતું ક્રિયાપદ અનેકવચનમાં આવેછે. જેમકે:— તેણે (અરદવાંને) યાપક ઊપર પતર લખેઓ કે, હમોઓ સાંભલીઊં ચ કે, તમોને એક લાએકી વાલો છોકરોછે, તેહને હમારી દરબાર ખાતે તમો મોકલો.

૩) જો કોઈવાકયમાં મતરે એક ક્રિયાપદ હોએ અને તેહના કર્તા તરીકે એકથી વધારે નાંમો એકવચનમાં વપરાએલાં હોએતો, તે ક્રિયાપદની એકવચનમાંજ આવેછે. જેમકે:— સરોશ અશો અને આદર ઈજદ કેહવી લાગા કે, આએ જગોને 'હમેસ્ત ગાન' કેહચ.

૪) વાકય જો કોઈ બાબત કેહવાને લગતો, ઈઆ આજ્ઞાવાચક, અથવા પ્રશ્નાર્થક હોએતો, તેહને લગતું ક્રિયાપદ ઘણુંકરીને વાકયની સેવટે આવેછે. જેમકે :—𐭥𐭮𐭭 𐭠𐭥𐭮𐭭 𐭠𐭩𐭥 ખુબીવંતો પુરૂષ સુખ પાંમેચ; 𐭥𐭮𐭭 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 અતીશીઅ આપ તમાંથી, અકલ સઘલાઓને છોડવેચ. 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 * 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 તમો તમારી જગોએ બેસો, અને તમારામાંથી જે આએ કાંમને માં ટે ભલો હોએ, તે એકને ચુટી કાહાડો. 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 * 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 તે પાપી કેહી જગોએ ગીઓચ, અને હમો (તેહને) કેહારે પકડી સકશું?

૫) આએ ભાષામાં જેઆરે એક મિશ્રિત વાકયનો પેહલેલો ભાગ તે વાકયના બીજા ભાગોની સાથે સંબંધ રાખતો હોએચ, તેઆરે તે બીજા ભાગોની આગલ, તેહને લગતા શબ્દયોગી અવ્યયો મેલેઆ માં આવેછે. જે વીસેના દાખલાઓ આંએ પુસ્તકમાં આગલ આવેલા પેહલવી ફેકરાઓ ઊપરથી વાંચનારને જણાસે.

સેમીટીક પ્રત્યયો.

૨૪૨. આએ ભાષામાં નામની સેવટે નીચે લખી જણાવેલા કેટલાએક પ્રત્યયો વપરાએલા આપણને મલેછે, તેહની ઊતપનતી સેમીટીક ભાષાના અનુબંધે ઊપરથી થાએલીછે. જેમકે :—

𐭥 ય—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષામાં અનેકવચનના અર્થને સારૂં નામની સેવટે આવેછે. જેમકે :— 𐭥𐭮𐭭 𐭠𐭩𐭥 મલકય-"પાદશાહો"; 𐭥𐭮𐭭 𐭠𐭩𐭥 શોમીયં-આસમાંનો. એજ મુજબ 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 𐭠𐭩𐭥 માં 𐭥 ય-અનેકવચનને સારૂં વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:—

હમારા કરતાં તમારા વીદવાંનો વધારે વીદવાન હોવા જોઈએ.

યહ યાહ—આ પ્રત્ય નીરજીવ પદારથોનાં અનેકવચનને સારૂં પેહલવીમાં વપરાએલોછે, અને તેહને મલતો સેમીટીક પ્રત્ય **ય યહ** આપણને મલેછે. જેમકે:—**ઐત્યહ**—ઘરો; **શોમ્યહ**—આસમાનો. (જુઓ નામને લગતા અનેકવચનના પ્રકરાઓ.)

ઈમ—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષામાં દ્વીવીવચન, તેમજ અનેક વચનના અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, અને તેજ મતલબસર **દાદરતાંને દીની** કેતાબની અંદર પેહલ્લા સવાલના જવાબમાં વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— † દાહડાઓ (અને) રાતોનું ગુજરવું દેખાએચ.

ઈન—અથવા **ઈન**—આએ પ્રત્ય સેમીટીક ભાષાને લગતો છે, અને તે નામની પછવાડે અનેકવચનના પ્રત્ય દાખલ વારેઘડીએ વપરાએલોછે, જેમકે:— છોકરાઓ; આંખો; બોલો; પાદશાહો. તેમજ આએ પ્રત્ય પેહલવી પુસ્તકોમાં ઘણી જગોએ વપરાએલો આપણને મલેછે. જેમકે:— (વન૦ ૪ પર૦) જો તે કેહકે મારીપાસેછે, પણ હું તુંને આપતો નથી, તો તાંહાંજ તે ચોરીનો ચોર અને વાટપાડનો વાટપાડો.

† જો કે કાએદા પરમાણે લેલીઆ નું અનેકવચન લેલી આઆન છે; પણ આએ બોલની અંદર લેલની પાસે ઈમનો પ્રત્ય જોડાઇને તૈયાર પછી આઆનનો પ્રત્ય તેહને લગાડેઆમાં આવેલાછે.

સેમીટીક પેહલવી શબ્દ કોશ.

૧ અ.

૧ אב—(અથવા) ૧ אבו—નાં૦ બાપ, પિતા. (Hib. Chald. અને Arab. ابا અથવા ابو Syr. ابو એબુ.)

૨ אבא અબીતર—નાં૦ બાપ, પિતા. આમ્બે બોલ અસલ ૧ אבו છે, તેહને ૨ תר—હેવા અવસ્તાનો પ્રત્ય લાગીને ૨ אבא થઇગેછે.

૧ אבד અબ્દુનતન—ક્રિ૦ રાંધવું, પકાવવું. (Hib. אבד Chald. אבד אבדה અથવા ובד אבדא Syr. ابدا એબ્દો to cook, bake.)

૧ אבם અબમન—નાં૦ બરડો, પીઠ. (Hib. كتف Back. ઘણુંકરીને પેહલવીમાં સેમીટીક ב બ—ને બદલે ם પ—નો એમલો આપણને મલેછે, જેમકે בבד નું ם. આમ્બે એમલામાં ם ની અંદર આવેલો ג ગ— ם પ—ની સાથે જોડાઈ જવાથી ગ ને બદલે અ વંચાએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

૨ אתא અતઓર—(અથવા) ૨ אתור અતોર—નાં૦ બાંડ. (Hib. אתר અહલ to be sweet.)

૧ אתת અતોત—વિ૦ તેજ, જલદ, તીક્ષ્ણ. (Chald. אתת એતત—to be sharp, a thistle. Hib. אתת અતત—to go softly.)

૧ אתם અતીમુનતન—ક્રિ૦ ભરવું, પુર કરવું. (Arab. اطم અથવા اطا પેટ બંધ થવું. જાડો કમજ થવો. Hib. אטם અતમ Syr. اطما અતીમો—to shut.)

૧ אתל અતલુનતન—ક્રિ૦ શીવ્વું, સાંધવું. (Chald. אתת અતત to sew. Arab. خياطة—دن خياطة).

૧ אגד અજદરૂનુતન—ક્રિ૦ કાંપણી કરવી, બાલવું. ૨) ચાલવું, ઝાટકવું, વા દેવો. (Talmud. אגד to reap. Chald. אגר અગર to heap up, store up.)

૧ אדא અદા—નાં૦ આત્મા, પ્રાણ; (Chald. אדי અથ અથવા אדא અથા Hib. אדה અથહ Syr. אדיו અીઓ to live, be, exist. ઘણું કરીને સેમીટીક બોલીમાં વપરાએલી ד ધ્ નો ઉચ્ચાર અને તેમજ તેહનું બબ્બાંત પેહલવીમાં ת ધ—થી કરેલુંછે; એટલુંજનહી પણ કેટલાએક અવસ્તાના

ગેલામાં વપરાએલી ◦ અથવા ◦◦ ઇ—ને પણ પેહલવી લખાંણુ કરનારાઓએ ; દ—ના ઉચ્ચારથી લખીને તેહનું વપરાંણુ કરેલું છે, જેમકે:— ... નું ... જેવી; ... નું ... રીત, તરીકો; ... અને ... નું ... અધવરજ—લડા ઇ કરનાર, લડાએક.)

... આદશી—નાં૦ શખ્સ, આદમી, પુરૂષ. (Hib. ... આદશિ a man.)

... આદસુનકુતન—ક્રિ૦ વીશવાસ લાવ્યો, માંનવું. (Chald. ... અથવા ... Syr. ... હઇમેન—to believe. ... અઇમન to be faithful. Chald. ... Arab. ... faith.)

... આરબોનીના—નાં૦ ચિભડું, કુટ, ખડબુચ. (Chald. ... ફા૦ ... આએ બોલ ધારવામેલે ... આર—અને ... બોજીના—એ બે લાગતો જોડાઇને બનેલોછે, અને ... આર—એ ફારસી ... ને બદલેનો એમલો હોવો જોઇએ; કેમકે ... નો અર્થ "માલીક નામએ અસ્તવરી" ની અંદર "કાકડી" નો કરેલોછે; અને એજ ફરહંગમાં ... બોલની નીચે ... બોલ તેહના અર્થને સાર મેલેલોછે; માટે ... નો માએનો "ધધેડાંને ખાવાની કાકડી" હોવો થવો જોઇએ. આપણે જેહને ખડબુચ કરીને બોલીએચ તે બોલ ... ઉપરથી નીકલેલોછે અને ... બોલની ઉતપનતી ... ઉપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે.)

... આરબીતા—નાં૦ ધરનો માર, માલીએો. (આએ બોલ Chald. ... ઉપર'; અને ... બીતા—'ધર' એ બે શબ્દ મલીને બનેલોછે.)

... આરપુનતન—ક્રિ૦ સીખવું, ભણવું. શિખ્વવું, ભણાવ્વું. (Hib. ... અલફ to learn; ... to teach. Chald. ... એલફ—to learn, Syr. ... એલફ અથવા ... પલફ—to learn, ... અલ્ફ—to teach. Arab. ... to learn.)

... આરરનતન—ક્રિ૦ ધોવું, સ્નાન કરવું. (Syr. ... અલિલ—to purify. Chald. ... પલલ—to wash.)

... આરદુંન—નાં૦ બેંડું, ગાડર, ઘેટું. (આએ શબ્દને બરોબર મલતો લાગત સેમીટીક ભાષામાં મલી આવતો નથી; પણ Chald. ... a ram. Syr. ... અરનો—a bullock. તથા ... એરકો—a sheep, lamb. હેવા શબ્દો એ બોલના એમલાને તથા માએનીને ઘોડેણે મલતા આપણને મલેછે. Arab. ... શેકાર.)

ארעא અરઅા—નાં૦ જમીન, ધરતી, ભોંએ. (Chald. ארע land; Hib. ארץ earth. Arab. ارض Syr. ארעו અરઅો—the earth, land.)

ארסי અરસી—નાં૦ તખ્ત, સિંહાસન, ગાદી. (Syr. ארוס અરોસ-a bed, couch, bier. Chald. Samar. ארס અરઅસ a bed, couch. Arab. عرش .)

ארקנתן અરકુનતન—ક્રિ૦ વેહચવું, ભાગ પાડવો. (Hib. חלק ખલક to divide. Chald. חלק to share, portion off.)

אריא અરકીઆ—નાં૦ કુવો, વાવ. (આએ લોગતને બરોબર મલતો શબ્દ સેમીટીક ભાષામાં આપણને મલતો નથી; પણ તેહને ઘણે દરજજે મલતા નીચે લખી જણાવેલા શબ્દો આપણને મલેછે. જેમકે—Arab. اكرت કુવો, ગર્ત ઉંડું. Hib. חור to hollow, bore. حلد હલદ to dig. હીબ્રૂ અને ચેમ્બાલદી ભાષાના અક્ષરોમાં ד અને ק નો આકાર એક બીજાને મલતોછે, માટે આએ લોગતમાં ד ને બદલે ק વનચાએલો હોએતો તે બની શકે હેવુંછે.)

ארקנתן અરકુનતન—ક્રિ૦ શુવું, ઉંઘવું, આરામ કરવો. (Chald. ארעם અરઅમ a bed. Syr. حلم ખલઅમ to dream. Chald. חלם ખઅલઅમ to dream.)

אריא અસદર—નાં૦ સિંહ, વાઘ. (Chald. אריו અથવા אריא a lion. Samar. אריא અરીહ—lion, m. આએ אריא શબ્દની અંદર אסדר અસદર—બોલને લગતા ચેહારે અક્ષરો ફાંધએક ફેરફારે આવેલાછે; જેમાં ס સહ ને બદલે ש થાએલોછે, અને ך સેવટે આવેલો જોધએ તેહને બદલે ן આ બી પાસે આવેલોછે; પણ જેમારે અરબી ઢાલ અસદ—ની સાથે આપણ אסדר અસદર ને મેલવીએચ તેમારે ך ર સેવાએ સધલો એમલો એકસરખી રીતે મલતો આવેછે.)

אסתנתן અસરનતન—ક્રિ૦ બાંધવું, કેદ કરવું. (Hib. אסר અથવા אסר Chald. אסר Syr. אסר એસર Arab. أسر to bind.)

אסתנתן અસરુનતને—ક્રિ૦ જોવું, દેખવું, ભાલવું. (Samar. אסר to conceive. Chald. Samar. אסי અથવા אסה to see. હીબ્રૂ તથા ચેમ્બાલદી ס ને બદલે ש ને નજદીક મલતો આવેછે, તે ઉપરથી אסתנתן ની અંદર ס ને બદલે ש વપરાએલો હોચ્ચે હેવું માંનેઝામાં આવેછે.)

עז અજ, עזא અજગ—નાં૦ બકરો. (Syr. עזו એજુ a goat. Chald. Samar. עזא goat. m. Hib. עז એજ she-goat.)

ڪڪ અજબા—નાંo કોહોલું. શિયાલ. (Arab. ضواع, عقف).

ڪڪ અજશા—અથવા ڪڪ અજોશા—નાંo ડુક્કર, ડુક્કર, સુઅર, બૂંડ. (Syr. خزيرو અજબોશા—a sow. Arab. خنزير hog. અનેકવo خنازير, Hib. خزير, a swine, boar)

ڪڪڪڪ અજીનતન—ક્રિo જોવું; સહમજવું. (Chald. חזא, חזה અને חזי to see, behold. Samar. חזה to see, understand. Hib. חזה Syr. חזו અજો. to see.)

ڪڪڪڪ અશીકહુનતન—ક્રિo મેલવું, ઉત્પન્ન કરવું. (Hib. Hiph. השכח હેશકપ—to cause. Chald. Afel. אשכח અશકપ—שכח અથવા הכשׁ to find. ઉપરથી.)

ڪڪ અશરીઆ—વિo દશ. ૧૦. (Syr. اشرا એશરા—Chald. اشرا અશારા Hib. עשר અશારહ "ten" Arab. عشر).

ڪڪ અકળીઆ—નાંo ધોરી નસ, ધોરી રગ. (Arab. عرق).

ڪڪ અલોચા—(અથવા ڪڪ અલીઆ—નાંo દુધ. (Arab. حليب દુધ. Chald. חלב, חלבא, חלבי to be sweet. Syr. حلبي to be sweet.)

ڪ અમ—નાંo માએ, મા, માતા. (Hib. Chald. Samar. Arab. ام Syr. امو એમો—a mother.)

ڪڪڪ અમીતર—નાંo મા, માતા, માએ. (જુઓ ڪڪڪ બોલમાં કરે બો બોલાસો.)

ڪڪ અમરા—નાંo દારૂ, શરાબ. (Chald. Samar. عمر Syr. خمرو અમમરો—wine. Samar. خمر Vine. Arab. خمر).

ڪڪ અમરા અથવા ڪڪ અમના—નાંo ધણું, (Chald. Samar. خمار, خمور, خمر Syr. חמרא અમોરો. an ass.)

ڪڪڪ અમોતીઆ—નાંo ચાકરડી, દાસી. (Chald. خمت to bow one's self down. Chaldee-Samaritan. אמהא—חמהא અમહ—Maid-Servant. Syr. اومتا અમોતઅ a handmaid. Arab. امة.)

ڪ અના—દર્શ૦સ૦, ક્રિo વિo આએ, એ. તે, પેલું. એમ, એ પર માણે. (Syr. هنو હોનો, (અથવા) هن હોન, ether. Hib. Chald. הוא હુઅ, (અથવા) הוא હવા, והא હવહ. he.)

૧૫૧૫૭૮ અનાતુનતન—ક્રિ૰ મુકવું, મેલવું, ઉડવું, મુકરર કરવું. (Chald. Samar. אחת અથા to place, set. Syr. خفت અનત to put forth.)

૧૫૧૫૭૯ અનીતુનતન—ક્રિ૰ જાણવું, સમજવું, કલ્પવું, ધ્યાનમાં આવ્યું. (Hib. בין to conceive. Syr. ܒܝܢ હુન, to be prudent, wise. Chald. ܒܝܢ હુન, to understand. Samar. בנא, خني to indicate. Syr. خنو અનો, to observe.)

૧૫૧૫૮૦ અનબમન—નાં૰ દરાખ, દ્રાક્ષ, અંગુર. (Chald. Hib. અને Arab. عنب એનબ, Syr. ܥܢܒܐ એન્બો, a grape.)

૧૫૧૫૮૧ અનશુતા—નાં૰ માણસ, મનુષ્ય, આદમી. (Sye. انوشوتو અનોશુતો humanity. انوشو અનોશો; (અથવા) انوش અનોશ, a man. Hib. Chald. انوش અનોશ, Arab. انسان અથવા ناس).

૧૫૧૫૮૨ અનગેપા—નાં૰ પાણા. (Arab. પાષાણ).

૧૫૧૫૮૩ અયેામન—નાં૰ આંખ. (Hib. Chald. Arab. عين eye. Syr. ܥܝܢ અઇન to see consider.)

૧૫૧૫૮૪ એામીદ—નાં૰ આહેશ, ઇચ્છા, ઉમેદ. (Chald. חמד ખમદ to desire. Samar. חמיד desirable.)

૧૫૧૫૮૫ અવરદ—નાં૰ ધુલ, ગિરદ, ધુલાડું. (Chald. Arab. عفر dust. Syr. ܥܦܪܐ અફ્રો. Hib. עפר to throw dust.)

૧૫૧૫૮૬ અવરનતન—ક્રિ૰ ખણવું, ખોધવું. (Hib. Chald. Arab. חפר ખફર to dig, search out. Syr. ܚܦܪ ખફર, to search out.)

૧૫૧૫૮૭ એાપમન—નાં૰ ચેહેરા, મુરત, શેકલ. (Chald. Samar. אפם countenance. Syr. ܐܦܝܢ અપીમ—ܐܦܝܢ અપીન—face, countenance.)

૧૫૧૫૮૮ એાબસીઆ—નાં૰ બંદીખાનું, જેલ. (Chald. חבש ખબશ to bind. Arab. حبس.)

૮૦ આ.

૧૫૧૫૮૯ આસીઆ—નાં૰ છાતી, ઉર. (Syr. ܚܕܝܐ ખદ્યો, the breast.)

૧૫૧૫૯૦ આઈતગુનતન—ક્રિ૰ લાવ્યું, લઈ આવ્યું. (Syr. ܐܝܬܝ .)

ب બ.

בתר બાતર—ક્રિ૦ વિ૦ પછી. (Chald. Samar. בתר અથવા בתר, Syr. בתר બુતર—'after.' Arab. دبر .)

בדר બાજરા—નાં૦ વાવણીનો દાનો, રોપણીનો અનાજ. (Syr. בדר બદ્,આર, to saw, scatter. Hib. בדר બેદર, Chald. בדר બદર.)

בב બબા—નાં૦ બારણું, દરવાજો. (Chald. בב અથવા בב Arab. باب) ૨ દરગાહ, દેવાંનપાંનું. ૩ કાબેદો, બંદોબસ્ત, ધારો. ૪ બાબત, બીના, પ્રકરણ, બાબ.

בתמהר બતમાહર અથવા בתמר બતમાર—નાં૦ ગેઈ કાલ. ('ગેઈ કાલ' ના અર્થને સાર Chaldy માં תמלי તમલી, Syr. માં ܬܡܘܪܝ તેમોરીઅ:, અ ને Samar. માં תמל તમલ, હેવા બોલો આપણને મલેછે, તે בתמהר ને બરોબર મલતા આવે હેવું નથી; પણ מחר મખ્ખર, બોલ Chaldy. અને Samar. માં, તથા מחר મખ્બાર, હેવો શબ્દ Syr. માં 'આવતી કાલ' ના અર્થને સાર વપરાએલોછે, અને તે ઉપરથી પેહલવીમાં בת માર, અથવા בתמה માહર, શબ્દ બેજ અર્થને સાર વપરાએલો મલેછે, માટે בתר બાતર, નો સંબ્બેપ આકાર ת. બત, નો સાથે בתמה માહર, અથવા בת માર, જોડાઇને בתמהר બતમાહર અથવા בתמר બતમાર, બે બોલો 'આવતી કાલ' ને સાર બનેલાછે હેવું બોકસ ઠરેછે.)

בבשן બખ્બેન—નાં૦ ચાકર, નોકર, શેવક. (જોકે આબ્બે બોલને બરોબર મલતો બોગત સેમીટીક ભાષામાંથી મહને મલી આવેબો નથી, તોપણ Syr. માં ܒܥܐ બબ્બત, to tread down. હેવે અર્થે બેક શબ્દ મલેબ્બોછે તે આબ્બે શબ્દની મતલબને મલેછે.)

בהרה બરાહ—નાં૦ જ્વાલ, જ્વલા, ભભુકો, આંચ. (Hib. Chald. בהר બહર, to shine. Samar. בהר to be pure. Chald. בהרה flame Chald. Samar. בהיר lamp, flame. בהר to burn.)

בהרהנה બરાહેને—વિ૦ નાગું, નગ્ન, ઉઘાડું. (Chald. בהרשן બરીશન. naked. જોકે בהרה નો ઇમલો בהרשן બુરીશન, કરીને વગર શંકે વંચાઈ સ કેછે; પણ કદીમ પેહલવી ધીદીઆથીબ્બે જેમ બીજા સેમીટીક બોલોના ઉચ્ચાર થોડ્ધણે ફેરફારે કરેલાછે, તેમજ આબ્બે બોલનો અસલ ઉચ્ચાર પણ તેબ્બોબ્બે ફેરવે લોછે. અને પા૦ בהרשנ તથા ફા૦ برهنه બરહ્ના બોલોની ઉત્પનતીનું મુલ ઉપલો શબ્દછે.)

בַּרְבִּיתָא બરબીતા—નાં૦ રાજ્ય સભાસદ, અદાલતનો વકીલ, રાજદ્વારી મસલહત આપનાર. (Syr. ברבוּתָא બરબૂતા, senatorship, counsellor. Arab. بَرْبِيط .)

בַּרְהִי બરહી નીદન—ક્રિ૦ ઉતપન કરવું, પેદા કરવું, જાહેર કરવું. (આમ્બે સામાન્યરૂપની બાંધણી ઈરાંની ધાતુઓનાં બંધારણ પરમાંણે થાએલીછે; પણ એનું ધાતુ સેમીટીકછે, અને તેહને મલતું Hib. ברא બરા, Chald. ברא બરા, (અથવા) ברי બરી, Samar. ברא બરા, અને Syr. ברא બરોહ, to create. 'પેદા કરવું' હેવું ધાતુ આપણુને મલેછે. અને એજ પરમાંણે בַּרְזִיד લરજીદન—ધુજવું; בַּרְטַע નકીરીદન—જોવું; בַּרְכִּית લકીખ્તન—ચાટવું. ઇત્યાદી સામાન્યરૂપો જો કે તેહનાં ધાતુઓની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષામાંથી થાએલીછે, તે છતાં તે ઈરાંની બાંધણીમાં વપરાએલાંછે. જે ઉપરથી ફારસીમાં لرزیدن , لرزیدن અને لغزیدن એ વાં સામાન્યરૂપો ઉપલા અર્થને સારૂ વપરાએલાંછે; પણ તે ઈરાંની નથી, કેમકે Hib. زلل જલલ, to tremble, shake. ઉપરથી בַּרְטַע તથા Chaldee-Samaritan. عگل અગલ, to see. ઉપરથી בַּרְטַע ; અને Syr. لعک લખક, to lick, ઉપરથી בַּרְכִּית; હેવાં રૂપો બનેલાંછે, હેવું માંનવાને આપણુને થોડોજ શક રેહછે. જો કે ઉપલી સરખામણીમાં زلل નું לל બનવામાં ز જ, નો ל જ, થાએલોછે તે, જેમ અવસ્તાના ڱ નો પેહલવી ج અથવા ڇ જ, થાએલો તેમ કા એદાસર બનેલુંછે, અને તે અક્ષર ફેરવાઇને પેહલવીમાં આગલને બદલે પછવાડે વપરાંએલોછે, અનેન્તેમ એક બીજામાંથી નીકલેલી ભાષાઓની અંદર ઘણા બોલો માં બનેલુંછે. عگل નું בַּרְטַע—נִגְלֵר , બનવામાં ع ને બદલે પેહલવીમાં ן, ન, થએલો છે, તેહનું કારણ દેખાઇતુંછે કે, સેમીટીક ع ને બદલે પેહલવીમાં ו, વ, થાએલોછે, અ ને તેહનો આકાર ן, ન, ને મલતો આવવાથી અતેર વ, ને બદલે ન, થાએલોછે, અને ע ની પાસે ר છે, આવેલીછે તે ભુતકરીદંતની નીશાંની તરીકેછે. સેમીટીક ધાતુઓને ભુતકરીદંતની હાલતમાં લાવેમ્યા પછી તેહની પાસે સામાન્યરૂપના પ્રત્યયો મેલાએલાં ઘણાં મસદરો પેહલવીમાં વપરાએલાંછે, જેમકે كتب કતબ— લખવું; તેહનો ભુ૦ક્રિ૦ كتيب કતીબ, તે ઉપરથી בַּרְכִּית જકતીબુનતન— લખવું. جرف એરક—નાહસવું; તેહનો ભુ૦ ક્રિ૦ جريف એરીક, તે ઉપરથી בַּרְכִּית વરીકુનતન—નાહસવું. પેહલવીમાં ع ને બદલે , વ, થાએલો ઘણા બોલોમાં આપણુને મલેછે. જેમકે—عزل જવું, ગુજર કરવી; તે ઉપરથી בַּרְכִּית વજરૂનતન—જવું, ગુજરવું. عطر જવું, રવાંના થવું, ગુજરી જવું. તે ઉપરથી

ווהמ વદરદન—જવું, આગ્યે દુનીઆંથી ગુજર કરવી. ىل—ઉપર, માં, ને; તે ઉપરથી ל, વર—ઉપર, માં, ને.)

ווהמכ બજગુનતન—ક્રિ૦ ઉડવું. (Hib. ברח to flee away, depart. Chald. ברח અથવા בחר to flee. જો કે આગ્યે બોલ અર્થમાં ווהמכ ને થોડે ફેરે મલતો આવેછે, પણ સાદી નજરે જોતાં ઉચ્ચારમાં તે બ રોબર મલતો નથી; તોપણ ر ને બદલે પેહલવીમાં כ થાગ્યેલો સહમજીગ્યેતો, ז હ, નો ઘમલો પેહલવીમાં બરોબર ـ ને મલતોછે, તેથી ધારેઆમાં આવેછે કે પેહલવીમાં તેહનો ઉચ્ચાર ફેરવાઈને ગ થાગ્યેલોછે. જો હીબરૂ בזר બજક, to disperse. ની સાથે આપણે ווהמכ ને મેલવીગ્યેતો ઉચ્ચારમાં નજદીક મલતો આવેછે; પણ અર્થમાં થોડા ઘણો દુર જગ્યેછે.)

כל અથવા כד બજેહ—નાં૦ ગુનાહ, તકસીર, ચુક. (Chald. בזה અથવા בז to despise. Syr. בזה બજેહ, Chald. בזע બજજ, to spoil, tear.)

בוסתן બસ્ત—નાં૦ બાગ, બાગીચો, ચમન, વાડી. (Chald. בוסתן બુસ્તન, garden.)

בשר બસરીઆ—નાં૦ માંસ, ગોશત, સાખ. (Chald. בסרא બિસેરા, Hib. בשר બેશેર, Arab بشر, Syr. ܒܣܪܐ બશિરો, flesh.)

בשם બસીમ—વિ૦ સારૂં, મજેનું. (Chald. בסם બેસમ, Syr. ܒܣܡ બસમ, to be sweet, to rejoice. Hib. בשם બશેામ, to be pleasant.)

ווהמכ બશહનતન—ક્રિ૦ શીજવ્વું, રાંધવું, બાફવું. (Chald. અને Hib. בשל બશેાલ, to be cooked, ripened; Samar. בשל to boil, Syn. ܒܫܠ બશેલ, to boil, cook, ripen. ווהמכ برشتن બરેશતન—બુફવું, રાંધવું, ભુજવું; એવા અર્થને સારૂ પેહલવીમાં તેમજ ફારસીમાં જે સામાન્ય વપરાગ્યેલોછે, તેહનું અસલ મુલ આગ્યેજ સેમીટીક בשל બશેલ, બોલછે. ફકત છેલ્લેનો ل લ, કે જે પેહલવીમાં ફેરવાઈને ર સાથે બદલ થાગ્યેલોછે, તે વચ્ચે આવ્વા સેવાગ્યે તેહમાં બીજો ફરસો ફેરફાર થાગ્યેલો નથી. પેહલવીમાં ווהמכ બરીજન, અને ફારસીમાં برزن, બોલ—લોહડી, તલવારનો ઘેનો, અને કહ્યા ઘના અર્થને વાસ્તે વપરાગ્યેલોછે, તેહની ઉતપનતી એજ ווהמכ બરેશતન, બોલ ઉપરથી થાગ્યેલીછે.)

בקר બકરા—નાં૦ ભાજી, પાલો, ઝાડપાંણ. (Hib. בקע બકમ, અથવા בקר બકહ, tree. בקר પાક, Chaldee—Samar. בקר બરાહ, desert,

wilderness. ઇર્ બરહ, અથવા براى બરાઇ, field. Arab. بقل—ઇર્ ઉજ્રુ.)

(૧૬) બલુન—નાં૦ જંગલી મેહનડું, ગેડું. (Syr. ܒܪܝܐ ૫-રૈા: a lamb.)

(૧૭૦૫) બેનપરામન—સર્વનાં૦ ખુદ, પોતે. (Chald. Samar. נפש નફ્શ, life, soul; તેહને આગલથી ૨ જોડાઇને બનેલો શબ્દછે. Rabbin. בנפשו બનફ્શો, by himself. Arab. نفس Syr. ܢܦܫ નફ્ષશ, to become whole.)

(૧૭૧) બનતમન—નાં૦ દીકરી, છોકરી. (Chald. Samar. ברת બરત, daughter. Arab. بنت.)

(૧૭) બેનમન—નાં૦ પુત્ર, છોકરો, દીકરો. (Chald. Syr. ܒܪ બર, Hib. בר બર, અથવા ברי બરી, son, child. Arab. بن બન.)

(૧૭૦૬૭૦૭) બવીહુનફ્તન—ક્રિ૦ પસંદ કરવું. ૨ માંગી લેવું, વિનંતી કરવી: ૩ પુછવું, માંગવું. ૪ આહિશ કરવી, ચાહવું. (Hib. בעי બઅય, Chald. בעא બઅહ (અથવા) ܒܥܐ બઅા, to ask, Syr. ܒܥܝ બઅૈા:, to ask, seek, will.)

(૧૭૦૬૭) બહુનતન—(અથવા) (૧૭૦૬૭) બહુનફ્તન—ક્રિ૦ રડવું, આંસુ પાડવાં. (Hib. בכי બકા, Chald. בכי બકા, અથવા בכה બકહ, to weep. Syr. ܒܟܝ બકૈા:, to weep. Samar. בכה બૈકહ to weep, بكي બકી, grief, mourning.) ૨ કરવું, બનાવું. (Chald. בעל પઅલ, to make, work, do.)

(૧૭૦૭) બીતા—નાં૦ ઘર, ઇમારત, હવેલી. (Syr. ܒܝܬܐ બીતા, بيتو બઇત્તો, Hib. અને Arab. بيت બઐત, house.)

(૧૭૦૮) બીલા અથવા (૧૭૦૮) બીલા—નાં૦ કુવો, વાવ, વાવડી. (Chald. בר બઐર, Syr. ܒܝܪܐ બ્યરા, Samar. באר અથવા בير, Arab. بير બઐર, well.)

(૧૭૨) બીના—નાં૦ મહીનો, માસ, માહ. (આએ બોલનો પેહલો અ ઞક્ષર ل બ, નીકલી જાઇને વપરાતો શબ્દ Chaldy. અને Samaritan માં ירח ઈર્હ, કરીને આપણને મલેછે, અને તેહનો અર્થ "મહીનો" કરીને થા એછે. Hibrii માં ירח યરેહ, બોલ "ચન્દર", તથા "ચન્દરમાહને ફેરી કરવાનો વખત" અને "મહીનો" એવા અર્થને સારૂ વપરાએલોછે. અને તેમજ Syriac. માં ܝܪܚܐ ઇરેએા, the moon, a month. (ચન્દર, મહીનો) એ

અર્થે આપણને મલેછે. અરબીમાં شهر અથવા شهر બોલ 'મહીના' ના અર્થ ને સારૂ વપરાએલોછે.. સેમીટીક ر ને પેહલવીમાં ، ન સાથે અને ه ને ا સાથે બદલ થાએલો વારેઘડીએ આપણને મલેછે, તે પરમાણે ઉપલા બોલની અંદર ماه બીરહ, નું પેહલવી ماه મીના, થાયછેછે.)

૭ પ.

𐭯𐭬𐭮𐭮𐭠𐭫 પતસ્સાર—(અથવા) 𐭯𐭬𐭮𐭮𐭠𐭫 પતિસ્સાર—નાં૦ શરૂઆત, પ્રારંભ, આરંભ. (આએ બોલ Chaldy. Samaritian, અને Arab. فتح ફતહ, Syr. ܦܬܚ ફેતખ, to begin, open. (આરંભવું, શરૂ કરવું.) તેહની સાથે મેલવાઈ સકેછે. કેમકે સેમીટીક પતખ અથવા ફતખનું પેહલવી 𐭯𐭬𐭮 પતસ, અને ث થા કે જેનો આકાર ث શ ને મલતોછે, તેને બદલે 𐭮 સાર નું લખ્યાં ન થાઈ સકે હેવુંછે. જેમકે 𐭱𐭭𐭠𐭮𐭮 શનાસ્સનું 𐭱𐭭𐭠𐭮 શનાખ—પીછાંણવું; 𐭮𐭠𐭫 નસ્સોબાર નું 𐭮𐭠𐭫 નખોબાર—ફરીને. તેમજ ث નું 𐭮 જેમકે:— 𐭠𐭮𐭮𐭠𐭱𐭪𐭲 આશસ્સોગ નું 𐭠𐭮𐭪𐭲 હારસોગ; 𐭠𐭮𐭮 અસ્સો નું 𐭠𐭮𐭪 હાલોબ, ઇત્યાદી.)

𐭫𐭮𐭮𐭬𐭮𐭯 પરસ્સતન—ક્રિ૦ ઉડવું. (Hib. અને Syr. ܦܪܚ પરખ, to fly, flee. "ઉડવું", પેહલવીમાં સામાન્યરૂપના 𐭫𐭯 તન—ની આગલ આવેલા ر ને હમેશ س સ માં બદલ થાએછે. જેમકે:— 𐭫𐭠 કુદ ઉપરથી 𐭫𐭮𐭮𐭠𐭯 કસ્સતન, "ઉગવું".)

𐭫𐭠𐭱𐭮𐭠𐭯 પરશુનતન—ક્રિ૦ ખોલાસો કરવો, સમજાવું. (Hib. Chald. Samar. અને Syr. ܦܪܫ ફરશ, to explain, interpret. Arab. فسر ખોડથી બેખાંન કરવું; استفسار ખોલાસો, વીગત ચાહવી.)

𐭫𐭠𐭱𐭮𐭠𐭮𐭮𐭠𐭯 પરહુનસ્સતન—ક્રિ૦ સોધવું, તલાશ કરવી, ખોલ કરવી; ٩ મા રાદવંતુ થવું, ઇચ્છા મેલવી. (Hib. ח to search out, Chald. פרח to flourish. Hib. Chald. פרא, Samar. פרה, Syr. ܦܪܝ ફરેા:, to be fruitful. Arab. افتراع—استخرى سئدن અસલ فرع.)

𐭫𐭮𐭮𐭠𐭱𐭠 પરસ્સીઆ—નાં૦ ઘોડેસવાર, સવાર, તુરકસ્વાર. (Syr. ܦܪܫܝܐ ફરેાશેા:, horseman. Chald. פרש ફરશ, Arab. فارس. સેમીટીક નાં બીજી સેવટે ث થા, હેબ્રો પ્રત્યે જોડાએલો આપણને મલેછે, તે આપણે ભાષામાં અનેકવચનને સારૂ વપરાતો ان યન, પ્રત્યેછે; પણ પેહલવીમાં તેહનું વપરાંણ તેહની મતલબથી થાએલું આપણને ઘણું કમ મલેછે. કેમકે 𐭱𐭭𐭠𐭮𐭮𐭠𐭱𐭠 શનસ્સીઆ—ઋષ; 𐭮𐭮𐭠𐭱𐭠 સુસ્સીઆ—ઘોડો; 𐭪𐭠𐭫𐭠𐭱𐭠 કમરીઆ—ચંદ્ર. ઇતીઆદી બોલો

એકવચનને વાસ્તે વપરાએલા આપણને મલેછે. આએ ૠ૦૭ પરશીઆ, બોલની અંદર અાવેલા ઠ ને બદલે ા ન થાઈને વપરાએલો બીજો ૠ૦૭ પન પરશીઆ, બોલ એજ અર્થ સારૂ આપણને મલેછે.)

૧૫૧૭૭ પસાહુનતન—ક્રિ૦ પરાગંદા કરવું, વીખરી નાંખવું, પ્રસારલું, ફેલાવવું. (Chald. Hib. פשׁט פּשׁט, - פּשׁט פּשׁט, to spread, to be propagated.)

૧૫૧૭૭ પજપુનતન—ક્રિ૦ એંચવું, તાંણવું. (જોકે આએ શબ્દની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષા ઉપરથી થાએલીછે; પણ તેને બરોબર મલતો બોલ એ ભાષાના શબ્દ કોશમાં આપણને મલતો નથી; પણ અરબીમાં بسط બજબ, બોલ "એંચવા" ને અર્થે આવેલોછે, તે આએ શબ્દને કોટલેએક દરજે મલતો આવેછે.)

૧૫૧૭૭ પસકુનતન—ક્રિ૦ કાપવું, વેતરવું. (Hib. פּשׁק પસક, Chald. פּסק Syr. פּסק to cut, cut off; Arab. فسق ચીરવું.)

૬૭૭ પકદ—નાં૦ શજા, શિક્ષા, શાસન. (Syr. פּקד પકદ, Chald. פּקר પકર, to bind, retard. Syr. פּקו પકુ, a blow. આએ ૬૭૭ બોલ ની અંદર આવેલા ુ ક, ર જ, સાથે બદલ થાઈને ૬૭૭ પજદ, બોલ ઉપલા અર્થને સારૂ વપરાએલો આપણને મલેછે.)

૧૭૭૭ પકીતા—નાં૦ ઉસ્તાદ, શિક્ષક, શિકવનાર. (Hib. פּקיד પકીદ overseer, officer; Chald. Samar. פּקד પકદ, to command, Syr. פּקד પકદ, to decree, command. Syriac માં إپيطروفو એપીતરૂઈ, હેવો બોલ 'શિક્ષક' ને અરથે આપણને મલેછે; પણ તેહનો શબ્દ આએ બોલની સાથે મેલતાં ઘણો દુર જાએછે.)

૧૭૭૭ પગદન—નાં૦ શિક્ષા, સજા, શાસન. ૨ અંકુશ, આંકડ, દામ. (Chald. פּגד પેગદ, Syr. פּגד to bridle, restrain.)

૭૭૭ પનગ અથવા પુંગ—અરધો ભાગ, નિમ ભાગ, અર્ધ. (Aram. פּלג પલગ, a half. Chald. Samar. Syr. פּלג પલગ, to divide.)

૬૭૭ પુરમન—નાં૦ મુખ, મોહોડું, મોહો. (Hib. Chald. פּום પુમ, Samar. פּם ફેમ, mouth. Syr. פּוּמא પૂમા:, a mouth, edge.)

૧૭૭૭ પીરાહુન—નાં૦ પોશાક, કપડો, જબ્બો. (Syr. פּירתו પેરતો:, priest's garment.)

૬૭૭ પો —નાં૦ હથી, હાથી, પીલ. (Chald. פּיל પીલ, Hib. פּיל પુલ, Syr. פּילו પીલા, elephant. Arab. فيل , ફીલ ૦.)

ત.

𐭮𐭠𐭥𐭠 દાબા—નાં૦ સોનું, સુવર્ણ, હેમ, કનક, કંચન. (Aram. דהב દહબ, gold.)

𐭮𐭠𐭤𐭥𐭠𐭭 તાલમન—નાં૦ ખીસું, બિયાલ, ખોમડો. (Chald. . ثعل તઅલ, અથવા ثعلا તઅલા, fox.)

𐭮𐭠𐭱𐭠𐭤 તબરમતન—ક્રિ૦ ભાંગવું, તોડવું, ફોડવું. (Hib. Chald. Samar. תבר તેબ્બર, અને Syr ܬܒܪ તબ્બર, to break.)

𐭮𐭠𐭱𐭠 તબના—નાં૦ ઘાંસ, ઘાસ, ચારો. (Chald. תבנא તેબના, grass. תבן તબ્બન, straw. Arab. تبن)

𐭮𐭠𐭱𐭫𐭭 તતરનતન—ક્રિ૦ વરસાદ પડવો, વરસાદ વરસવો. (Hib. Chald. Samar. מטר મતર, to rain, Syr. ܡܛܪ, ܡܛܰܪ to rain. પેહલવીમાં મતર ને બદલે તતર થવાનો સંભવ હીબ્રૂ ત અને મ નો બાબાઈ એકસરખો છે, તેહને લીધે મ ને બદલે ત વંચાઇને ઉપલા ફેરફાર થએલાછે.)

𐭮𐭠𐭱𐭫 તતરા—નાં૦ હુનાલો, ગરમીની ઋત.

𐭮𐭠𐭱𐭫𐭭 તતમતન—નાં૦ ફાલુ, લોખડી. (Chald. תמרון)

𐭮𐭠𐭱𐭫𐭠 તતમતા—નાં૦ ખાલારીચ, ખાલાખીચ, રીછ.

𐭮𐭠𐭱𐭫𐭥𐭠 તરનાવરીઆ—નાં૦ મરઘો, કુકડો. (Rabbin. תרנגול તરનગુલ, Chald. תרנגולא તરનગુલા, બોલ "પંખેરાં" ને અરથે વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તે પેહલવીમાં વપરાએલા 𐭮𐭠𐭱𐭫𐭥𐭠 તરનગુરીઆ, શબ્દને મલતો આવેછે.)

𐭮𐭠𐭱𐭫𐭠 તશીઆ—વિ૦ નવ, ૯. (Chald. Hib. Samar. અને Syr. ܬܫܥ તશઅ, અથવા ܬܫܰܥ તશઅ, nine.)

𐭮𐭠𐭱𐭠𐭤𐭫 તકતુનતન—ક્રિ૦ વકીલ થવું, કાબેદો સહમજાવ્વો. (Chald. અને Hib. תקן તેકન, to be a lawyer.)

𐭮𐭠𐭱𐭠𐭤𐭫 તકનતન—ક્રિ૦ તોલવું, જોખવું. (Chald. Hib. Samar. תקל તેકલ, અને Syr. ܬܩܠ તકલ, to weigh.)

𐭮𐭠𐭱𐭩 તકી, અથવા- તગી—વિ૦ જોરાવર, કઉમીદાર, બલવાંન. (Chald. תקף તકફ, to be strong. ઉપરથી Samar. תקיף તકીફ, strong.)

𐭬𐭥𐭱𐭱 તલબા—નાંo ચરબી, ચીકણાઈ, ચીકાસ. (Samar. ترب, fat, fatness. Syr. ترب અથવા اترب to fatten.)

𐭬𐭥𐭠 તલતા—વિo તરણુ, ૩; (Chald, Samar. تلت, Syr. تلثث તલીત, Arab. ثلث અથવા ثلاث, three.)

𐭬𐭥𐭩 તલીન—અથવા દલીન—વિo બે, ૨; (Syr. ترين તરીન, Chald. ترې તરી, two.)

𐭬𐭥𐭬 તમમન—ક્રિo વિo તાંહાં, ત્યાં. (Chald. תמם તેમમ, અથવા תם તમ, Hib. שם શમ, Samar. תמן તમન, અથવા תמן તમન, Syr. ܬܡܢ તમોન, there.)

𐭬𐭥𐭬𐭩 તનગુરીઆ—નાંo પરનદુ, મુરગ, પંખેરૂ. (Chald. תרנגול તરન્ગુલ—"મરગી".)

𐭬𐭥𐭠 તોપા—નાંo સેબફૂલ, સેબ. (Chald. תפח, Hib. תפוח. Arab. تفاح તોફ્ફા.)

𐭬𐭥𐭠 તોપા—નાંo પોશાક, લેબાસ. (Chald. תובא, Arab. ثوب.)

𐭬𐭥𐭠𐭠 તોખતન—ક્રિo પશ્ચાત્તાપ કરવો, પસ્તાવું, પશ્ચેમાન થવું, ગુનાહ, ની તોબ્બહ કરવી. (Syr. תוב તુબ, to repent.)

𐭬𐭥𐭫 તોરા—નાંo બલદ, બેલ, ગોધો, આખલો. (Syr. ܬܘܪܐ તઉરા:, Chald. Samar. תור તુર, Arab. ثور સોર, Hib. שור શોર, an ox, bullock, bull. 𐭬𐭥𐭫 તોરા, ની અંદર આવેલો ૧ ૨, પેહલવીમાં ו ન, સાથે બદલ થાઇને 𐭬𐭥𐭠 તોના, હેવો બીજો બોલ પેહલવી લખાનોમાં એજ અર્થને સારૂ જપરાએલો વારેઘડીએ આપણને મલેછે.)

𐭬𐭥𐭬𐭬 તઓમા—અથવા તનમા—નાંo લસણ, લશણ. (Chald. תום તુમ, Syr. ܬܘܡܐ તઉમા:, Arab. ثوم અથવા ثوم Hib. שום શુમ, garlick.)

𐭬𐭥𐭠𐭩 તોમનીઆ—વિo આઠ, ૮; (Syr. ܬܡܢܝܐ તમોનીઆ, Chald. Samar. תמני તમની, Arab. ثمان eight.)

𐭬𐭥𐭠𐭠𐭬 તહુનતન—ક્રિo દલવું, પિસવું, ભરડવું, વાટવું. (Syr. ܛܚܢ તખન, to grind. Arab. طحن 'દલવું'. طحان 'દલનાર'.)

𐭬𐭥𐭩 તનુર—નાંo પદરખાંનાંની ભઠ્ઠી, ભઠ્ઠી. (જો કે આપ્યે બોલ આ પણને અવસ્તામાં 𐭬𐭥𐭬𐭩 તનૂર, કરીને એજ અર્થને સારૂ વપરાએલો મલેછે;

તોપણ તે સીરીઆકમાં ܬܢܘܪܐ તનૂરા:, અને સેમેરીટનમાં תנור તનુર 'furnace' (ભઠ્ઠી), ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે. એજ મુજબ પેહલ વીમાં 𐭬𐭭𐭥 તુર, અથવા 𐭬𐭭𐭩 તર—"બરચું" હેવા અર્થને સારૂ અવસ્તાના 𐬠𐬎𐬭𐬀 શબ્દ ઉપરથી વપરાએલો એક શબ્દછે, તોપણ તેહને મલતો 𐭬𐭭 તુર, બોલ સીરીઆકમાં "youthful", (જુવાન, તરૂણ) ને અર્થે વપરાએલો શબ્દ આપણને મલેછે.)

𐭬𐭩𐭥 તીબા—નાં૦ હરણ, મૃગ. (Chald. ṭbyā તબ્યા, Syr. ṭbyo તબ્યો, Hib. צבי જબ્બી, Arab. ظبي a deer, roe.)

𐭬𐭩𐭭 તીના—નાં૦ અનજીર. (Syr. ṭeno તેનહ, Chald. ṭeno તેના, Samar. ⵜⵏⵓ તાનહ, Arab. تين અથવા تينت a Fig.)

𐭬𐭩𐭭 તીના—નાં૦ કાદવ, મેટોડી. (Syr. ṭeno તેનો:, Chald. ṭeno તેના, Ara. طين clay, earth.)

૭ જ.

𐭩𐭭𐭠𐭥 જાતુનતન—ક્રિ૦ આવ્યું. (Chald. Samar. ⵉⵜ અતા, અથવા ⵉⵜ અતહ, Syr. ܐܬ અતો:, to come, go.)

𐭩𐭥 જાતન—નાં૦ ફરેશતો, ઇજદ. (આએ બોલનો ઉચ્ચાર **મોલીક** નામે **અસ્તવરી** 'ઇઆને પેહલવી પાજંદ શબ્દ કોશ' ની અંદર 𐭩𐭥 જાતન, કરીને આપેલોછે, તે સહી અને વાજબીછે. જેમ 𐭩𐭭𐭠𐭥𐭫 ફરેશતાદન—"મોકલવું"; આએ ક્રિયાપદ ઉપરથી 𐭩𐭭𐭠𐭥 ફરેશ્તે, ઇઆને 'ઇજદ' અથવા 'ફરેશતો' હેવો બોલ નીકલેલોછે, તેમજ સેમીટીક ધાતુ ⵉⵜ અતા—અદ્યવા ⵉⵜ અતહ—ઉપરથી 𐭩𐭭𐭠𐭥 જાતુનતન—"આવ્યું" હેવું ક્રિયાપદ બનેલુંછે, અને તે ઉપરથી 𐭩𐭥 જાતન, બોલ 'આવનાર' ને અર્થે આપણને મલેછે. જેમ ફરેશ્તે, બોલનો અર્થ "મોકલેલા" હેવો થાએછે, અને તેહની મતલબ ઉપરથી 'ઇજદ' ને તે નામ આપેઆમાં આવીઉછે; તેજ મુજબ જાતન—"આવનાર" એ બોલની મતલબ ઉપરથી 'ફરેશતા' ને એ નામ આપેઆમાં આવેલુંછે. 𐭩𐭥 જાતન, બોલની સેવટે આવેલો ા ન, સેમીટીક ભાષાના કાએદા પરમાણે આદ્યા રૂપની નીશાનીછે, તેથી 𐭩𐭥 જાતન, બોલનો લોગવી અર્થ અદ્યવ, હેવો થવો જોઇએ; પણ આપણે જાણીએછે કે આદ્યારૂપી શબ્દો પેહલવી અને તેમજ ફાર સી ભાષામાં 𐭩𐭮𐭬𐭥 (ઇઆને કર્તારૂપી નામ) તરીકે વપરાએલા વારેઘડીએ આપણને મલેછે; જેમકે:—𐭩𐭮𐭬𐭥 𐭩𐭮𐭬𐭥 𐭩𐭥 શીકન ગુમાંની વજાર—ઇઆને

"સંઘને તોડનારા ઓલાસો", ڪروڙ "જુઠું બોલનાર" ઇત્યાદી. હાલ માં કેટલાએક સાહેબોએ આએ બોલના અસલ ઉચ્ચારને ફેરવી તેહને અવસ્તાના ﻫﻮﺟﺘﻪ યેજતે, બોલની સાથે મેલવ્વાની કોશેશ કરીછે, તેમાં તેઓએ પુરતી તલાશ કરેઆ વગર ઉતાવલ કરેલીછે; કેમકે ﻫﻮﺟﺘﻪ યજત, બોલ ઉપરથી નીકલેલા પેહલવી ﻫﺠﺘ ઈજત, અથવા ﻫﺠﺪ ઈજદ, બોલનું લખ્યાન આપણને મ લેછે, તે ﻫﻮﺟﺘﻦ જાતન, ના ઇમલાથી તદન જુદુછે.)

ﻫﺠﺮ જાશા—નાં૦ પત્થર, ધોંડા, પાષાણ. (Arab. حجر.)

ﻫﺠﺴﺘﻦ જાસ્તુનતન—ક્રિ૦ પોતાના સવાધીનપણામાં ધરાવ્વું, રાખ્વું. (Chald خسن ખસન, to possess, Arab. حسنة possession.)

ﻫﺠﺘﻦ જામતુનતન—ક્રિ૦ પોંહચવું, આવ્વું. (Syr. ܡܛܐ મતો:, to come, reach. Chald. Samar. אתה મતહ, to arrive. ﻫﺠﺘﻦ માં ﻫ આ, વધેલો જણાએછે, તે કાંતો અસલ સેમીટીક થ, ની અંદર આવેલી ઈ, અને અ, ને બદલે પેહલવીમાં ﻫ જ, અને ﻫ આ, થાએએો હોએ, ઇમા તો אתה ની અંદરનો ﻫ હ, પેહલવીમાં આગલ વપરાએએો હોએ.)

ﻫﺠﺮ જાયા—નાં૦ ધમની, ધોરી નસ.

ﻫﺠﺘﻦ જાઈતગુનતન—ક્રિ૦ લાવ્વું, લેઈ આવ્વું. (Chald. ܐܬܐ અતા, to come. ઉપરથી પ્રયોજકનું રૂપ બનેલુંછે, અને તેમાં અસલ ﻫ ઈ, ને બદલે પેહલવીમાં ﻫ ગ, નો ઉચ્ચાર થાએલોછે. કેટલીએક વેલા ﻫ ગ, નીકલી જાયને એજ અર્થને સારૂ ﻫﺠﺘﻦ જાઈતુનતન, નો ઇમલો લખ્યાણ માં વપરાએલો આપણને મલેછે.)

ﻫﺠﺘﻦ જાન્યરૂનતન—ક્રિ૦ લુટવું. (Chald. ܓܙܠ ગજલ, to spoil. પેહલવી ﻫﺠﺘﻦ જાન્યરૂનતન, માં ﻫ આવેલો ﻫ જા, એ સેમીટીક ﻫ ચ, ઉપરથી (ﻫﺠﺘﻦ ની માફક) બનેલોછે, અને ન, એ અસલ ગ, ઉપ રથી, ગ, અને ન, ના એકસરખા આકારને લીધે વંચાએલોછે. પેહલવીમાં ﻫ હુજલ, બોલ 'લુટારો', 'વાટપાડા' એ અર્થે આપણને મલેછે, તેહમાં વપ રાએલો ﻫ હ, અસલ નથી; પણ ﻫ ગ, અને ﻫ ચ, અથવા જ, એ બેના એક બીજા સાથે જોડાવાથી તેહનો આકાર ﻫ હુજ, કરીને વંચાએલોછે, બાકી અ સલ સાથે મેલવીને તેહનો ખરો ઉચ્ચાર ﻫ જગલ, કરીને થવો જોઇએ. અવ સ્તામાં ﻫﺠﺘﻦ બોલ ﻫ હુજલ, ના અર્થને સારૂ વંપરાએલોછે, તે ઉપર ધ્યા ન ખેંચાવાથી એ ફેરફાર થએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

।।૫।।૭ જાનુનતન—ક્રિ૦ હોવું, થવું, બનવું. (Hib. חיה חיוה, અથવા חוה חיה, to breathe, live. Syr. הוא હુઅ, to be, to happen. જો કે કાંએદા પરમાણે ।।૫।।૭ નો ઉચ્ચાર જહુનતન, કરીને થવો જોઇએ; પણ જેમ બીજા લોગતોની અંદર અખ્શરના એકસરખા આકારને લીધે તેહનો પેહલવી ઉચ્ચારમાં ફેરફાર થએલો છે, તેમ એમાં પણ ـ હુ, ની જગોએ ـ આ, અને ـ વ, ની જગોએ ـ ઉ, વંચાતો આવેઅો છે.)

।।૬।। જદમન—ના૦ નસીબ, ભાએગ. (Syr. גדא גદા, fortune. Hib. גד גદ, અથવા גד גદ, good fortune, luck, Arab. جد .)

।।૭।।૬ જકતલુનતન—ક્રિ૦ મારી નાંખવું, કાપી નાંખવું, કતલ કરવું. (Chald. קטל કતઅલ, Hib. קטל કત્અતલ, to kill, slay, cut. Syr. Samar. અને Arab. قتل કતઅલ, to kill.)

।।૮।।૬૬ જકતીબુનતન—ક્રિ૦ લખવું, લખાણું કરવું, લેખ કરવો. (Hib. כתב કતબ, Chald. Syr. כתב કતબ, to write, describe, prescribe. જુતકિદત כתיב 'લખેલું', તે ઉપરથી ।।૮।।૬૬ લખેલું કરવું, લખત કરવું.)

।।૯।।૬૭ જકનીમુનતન—ક્રિ૦ ઉઠવું, ઉભું થવું. હોવું. (Chald. קום કોમ, Hib. קום કુમ, to rise, stand, live. Syr. קום કુમ, અથવા קם કોમ, to arise, live. Arab. قام to arise. قايم to stand.)

।।૧૦।। જલતા—ના૦ ચામડી, ખોલ. (Hib. גלדי ગેલદી, peel, skin. Arab. جلد .)

।।૧૧।। જલકા—ના૦ ભાજીપાલો, તરકારી, શાકભાજી. (Hib. ירק યરક, vegetable, cabbage. Chald. ירק યરક, to be green, ઉપરથી ירקא યરકા, green, vegetable.)

।।૧૨।। જમરૂનતન—ક્રિ૦ બોલવું, કેહવું. (Syr. ימר યમર, Hib. Chald. אמר અમર, to say, order. Arab. سخن تلخ كفتن, ثمر ثمرد.)

।।૧૩।।૬૬ જમહુલુનતન—ક્રિ૦ કેહવું, બોલવું. (Syr. מלל મલેલ, Chald. מלל મલઅલ, to speak.)

।।૧૪ જમના—નૃા૦ ઉંઠ, ઉંટ. (Chald. גמלא ગમલા, Hib. גמל ગમઅલ, Syr. גמלא ગમલા, a camel. Hib. גמל ગમઅલ, to carry. Arab. جمل ઉંઠ.)

।।૯।।૬ જમનુનતન—ક્રિ૰ કેહવું, બોલવું. (આમ્બે સામાન્યરૂપની ઉ તપત્તી ।।૯।।૬ માં આવેલા ઉ ૂ, ને બદલે ા ન, થવાથી થાએલીછે.)

।।૯।।૮૪ જમીતુનતન—ક્રિ૰ મરવું, મરણ પામવું. (Syr. Chald. Arab. ميت મુત, અથવા ميت મીત, to die.)

।૯ જુજન—નાં૰ દીરમ; એક જાતનો ધરાંની રૂપાનો સીક્કો. પૈસો, નાણું, જર. (Syr. ! زوزو જુજો:, a penny. Chald. زوز જુજ, a denarius, or penny. Samar. زوز money.)

।।૯।।૯૭ જોસબુનતન—ક્રિ૰ લેવું, પકડવું, મેલવું. (Chald. نسب નસઅબ, to take, receive. Syr. نسب નસઅબ, to take. એમાં સેમી ટીક ા ન, ને બદલે પેહલવીમાં ા ઓ, થએલોછે, તે ફેરફાર ા ન, અને ા ૧, ના એકસરખા આકારને લીધે બનેલોછે.)

।।૯।।૯૭ જોસગુનતન—ક્રિ૰ પાછું લેવું, છીનવી લેવું, લેવું, પકડવું. (Hib. نسگ નઅ'સગ, to draw back. نشگ નઅ'શગ, to lay hold of.)

૬૭ જોમ—નાં૰ દાહડો, દીવસ. ૨ વખત, વેલા. (Hib. Chald. Syr. يوم યોમ, a day. Chald. Samar. يوم day, day time. Arab. يوم .)

ચ.

।।૯૯ ચબુન, (અથવા) ।।૯૯ ચપુન—નાં૰ વસ્તુ, ચીજ. માલ, મતા. (Chald. زبين જબ્બીન, Syr. ! ضبوثو જબૂતો:, a thing, matter.)

૯૯૯ ચયા—નાં૰ ગરૂડ પક્ષી, ઓકાબ. (Chald. ! زيز જીજ, Arab. غز an eagle.)

।।૯।।૯૯ ચદ્દનતન—ક્રિ૰ ચુંટવું, વીનવું. (Syr. زدج જદ્દઅક, to be just, righteous. Chald. زدج જદ્દઅક, to be equal. Hib. דגש જઅદ્દહ, to search for.)

૯૯૯ ચોલમન—નાં૰ ગરદન, ડોક, ડોકી. (Syr. ! ضورو જઉરો:, the neck. Chald. ضور જઉર, the neck.)

૯૯૯ ચોબા, (અથવા) ૯૯૯ ચીબા—લાકડું, બાલવાની કાઠી. (Syr. ضوف જઅથવા ضوف, to burn; તે ઉપરથી ضوثو જઅથવા ضوثو બાલવાને લગતી વસ્તુ અથવા 'બાલવાનાં લાકડાં'; હું ધારૂંચ કે ફારસીમાં વપરાતા ૯૯૯

શબ્દની ઉતપનતી ઉપલાંજ સેમીટીક મુલથી થાઈ હસે. કેમકે અવસ્તાનાં અહુમ એસ્મ, બોલ ઉપરથી પેહલવી અમ એસમ, અને ફારસી અસ્મ બોલીની ઉતપનતી થાએલીછે.)

૫ ખ.

૫ આ—ના૦ ભાઈ. (Syr. ܐܚܐ અખો:, Chald. Samar. અને Arab. أخ brother.)

૫૫૫ આતમન—ના૦ બેહન. (Chald. ܐܚܬ અખ્ખત, Hib. אחות અખોત, Samar. અને Arab. أخت અખ્ત, sister.)

૫૫૫૫૫ આઈતુનતન—ક્રિ૦ સીવાવું, બોકાવું. (આએ સામાન્યરૂપ ૫૫૫૫૫ અતતુનતન—'સીવ્વું' તે ઉપરથી કર્મણિ વાચ્યમનું રૂપ લેઈને બ નેલુંછે. સેમીટીક ભાષામાં કર્મણિ વાચ્યમના કાલબોધક કૃદંત (passive participle) ને સારૂ, ધાતુના છેલ્લા અક્ષરની આગલ ૫ ઈ, વધારેઆમાં આવેછે. જેમકે ધા૦ ܩܛܠ કતઅલ—'મારી નાખ્વું', તે ઉપરથી તેના કર્મણિ વાચ્યમ કાલબોધક કૃદંત ܩܛܝܠ કતીલ—'મરાએલું', અથવા 'મરાએલું'.)

૫૫ અલીઆ—ના૦ સરકો, શુકત. (Syr. ܚܠܐ ખલો:, Arab. خَلّ ખલ્લ, vinegar.)

૫૫૫૫ એામશીઆ—વિ૦ પાંચ, ૫. (Syr. ܚܡܫ ખમશ, Chald. ܚܡܫ ખમેશ, Samar. חמש ખમેસ, અથવા ܚܡܫ ખમેશ, અને Arab. خمس અથવા خمسة five.)

૬ દ.

૬૫ દાભા—ના૦ શું કું.. (Chald. ܕܗܒ દહબ, Syr. ܕܗܒܐ દહબો, gold.)

૬૫૫૫ દાબુનતન—ક્રિ૦ આપવું, પેદા કરવું: (Chald. ܝܗܒ યહબ, Hib. יהב યહબ, Syr. ܝܗܒ યહબ, to give, place, put. Arab. وهب બખશવું.)

૬૫૫૫૫ દાબહુનસ્તન—ક્રિ૦ હસવું. (Chald. ܕܗܟ દહક, to laugh, Arab. ضحك, મજાખ કરવી; હસવું.)

૬૫૫૫૫ દાલુનતન—ક્રિ૦ બીહિવું, ધાસતી ખાવી. (Chald. ܕܚܠ દહલ, Hib. דאל, Syr. ܕܚܠ દખેલ, to fear. Arab. هول, ધાસતી, બીહીક.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭥 દજબ્યુનસ્તન—ક્રિ૦ ચાહવું, ખાહેશ કરવી. (Chald. בעא બ્યા, Syr. ܒܥܐ બ્યો:, to will, desire.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭭 દદરનતન—ક્રિ૦ લેઇ જવું. (Chald. דרד દરેદ, to take away. Chald. דר to disperse. Samar. דר અથવા משך મશ to draw, Syr. ܡܫܟ દશો:, to draw up, elevate.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દેપગુન—દપીન્ન—નાં૦ નવીસંદો, લખનાર, વાંચનાર. (Hib. דבר દબ્બર, to speak, to rule. Chald. דבר દબ્બરે, to rule, navigate. પેહલવીમાં ઘણું કરીને સેમીટીક ף ફ, નો ઉચ્ચાર ગ, અને ן ર, નો ઉચ્ચાર ન, કરીને થાએલાછે, માટે 𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દેપગુન, બોલને 𐭲𐭫𐭰𐭪 દપીર, ઉપરથી અને લેા શબ્દબંધવા. એ ઉપરથી એલમ સીખવાની મદરસાને 𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દપીન્નસ્તાન, નું નામ આપેલામાં આવેલુંછે, અને એલેમ અથવા વીદીઆને સારૂ 𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દપીન્નસ્તા, બોલ વપરાએલાછે; જે ઉપરથી ફારસીમાં دبيرستان અથવા دبستان બોલા ઉપલી મતલબનેં સારૂ વપરાએલાછે.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭬 દાલમન—નાં૦ એકાબ, ગરડ પક્ષા. (Arab. دال an eagle.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭭 દકનીઆ—નાં૦ ખજુરીનું ઝાડ. (Syr. ܕܩܠܐ દકનો:, a palm-tree. Hib. דקל દકલ.)

𐭲𐭫𐭰𐭪 દક—સર્વ૦ તે, પેલું. (Hib. דך દઅક, (અથવા) דך દક.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દકીઆ—વિ૦ પાક, શાજું, નીર્મલ, શોકું. (Chald. דכא દકા, to be clean, pure. Samar. דכי, pure. Syr. ܕܟܝ દકી, અથવા ܙܟܐ દકો:, to be pure, to cleanse.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દમદમીઆ, અથવા 𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દમમીઆ—નાં૦ દરિયેા, સમુદ્ર, સાગર. (Chald. Samar. ים યમ, 'sea;' ઉપરથી બેવરાએલેા આકારછે. Syr. ܝܡܐ યમો:, the sea. Arab. يم યમ્મ, the sea. plur. يموم.)

𐭲𐭫𐭰𐭪 દમા—𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દમીઆ—નાં૦ નદી, નદ. (Chald. Samar. ים યમ, the sea. ઉપરથીજ.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દમીઆ—નાં૦ લેાહી, રધિર. (Chald. דם દમ, Syr. ܕܡܐ દમા:, Arab. دم દમ્મ અને لحم, blood.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દમીક—નાં૦ દાહડી. (Syr. ܕܡܘܟܐ દમુકો:, Chald. דמך the beard.)

𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દુમબે, અથવા 𐭲𐭫𐭰𐭪𐭩 દમ્બે—નાં૦ પુછડું, છેડો. (Syr. ܕܢܒܐ દુમ્બો, the tail, extremity. Chald. דנבא દનબા, the tail, end.)

ગુજ દેબા, (અથવા) ગુજ દેબા—નાં૦ વરૂ, લાડગો. (Syr. ܕܒܐ દીબો:, (અથવા) ܕܒܐ દબ'ઇ, a wolf, Samar. ܕܒܐ, Arab. ذئب plur. ذؤاب.)

ગુજ દીના—નાં૦ ધર્મશાસ્ત્ર, ચુકાદો, ૨. મત, વીચાર. (Samar. ગુજ judgment, m. ગુજ f.)

ગુજ દોબરા—નાં૦ તલવાર; (Chald. Samar. ગુજ pestilence.)

૨.

ગુજ રબા—વિ૦ કદ, માપ, અને સંખ્યામાં મોહટું, દરજ્જા વાલું. (Chald. ગુજ રબા, ગુજ રબ્બ, અને ગુજ રબ્બા, to be great. Syr. ܪܒܐ રબો:, to be multiply. Hib. ગુજ to be multiply. Chald. Samar. ગુજ રબાહ, to be great. ગુજ great (મોહટું), more (વધારે), lord (સાહેબ), master (ધણી, માલેક), ગુજ mistress (સેઠાંણી), ગુજ greatness (મોહટાઇ), Arab. ربّ ખુદોરગ.)

ગુજ રબ્બમમન—નાં૦ અંતઃકરણ, હૃદય, મન, હેડું, વચગાલો. (Chald. ગુજ લેબ્બ, Hib. ગુજ લબ, (અથવા) ગુજ લબ્બબ્બ, the heart (હૃદય), the seat of thought (વીચારની જગો); the seat of will and resolution the midst (વચગાલો) Samar. ગુજ.)

ગુજ રબાહ, (અથવા) ગુજ રબીઆ—નાં૦ નોકર, ચાકર, દાસ. (Chald. Samar. ܪܒܝ રબી, youth, a servant, m.)

ગુજ રબીતા—નાં૦ ચાકરડી, દાસી, બાંડી. (Chald. Samar. ગુજ damself. આમ્બે ગુજ રબીતા, બોલની અંદર આવેલા ૭ ૫, નો સમાસ જરા ફેરવાએલો આથી બીજો ગુજ રબીતા, બોલ એજ અર્થને માટે પેહલવી ૫ શતકોમાં વપરાએલો છે.)

ગુજ રબ્બમમન—નાં૦ ગોલાંમ, તાબેદાર. (આમ્બે બોલની ઉતપનતી ગુજ રબાહ, અથવા ગુજ રબીઆ, શબ્દોની અંદર આવેલા ૭ બ્બ, અથવા ૭ ઈ, ની બદલી ૯૦ મ, ની સાથે થવાથી થાએલી છે. Chaldy. Samar. અને Syiac માં ܪܒܥ રબમ, એહું એક ધાતુ આવેલું છે, અને તેનો અર્થ એ ઉપલી તરંણે ભાષામાં એકસરખી રીતે to lie down. (નીચે પડવું, શુધ જવું;) કરીને જોવાય છે; તેમજ હીબરમાં ગુજ બખા, બોલ to bow (નમવું, શેજવો

કરવો), એ અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, અને આએ બેહુ શબ્દોના એકમલતા અર્થ ઉપરથી તાબેદાર રેહવાની તથા ફરમાંબરદાર થવાની મતલબ નીકલી સકેછે. અને ל્ય અથવા ל્ઁ, એ ધાતુ પેહલવી ‫ל્ઁ‬ અથવા ‫ל્ઁ‬ ને ઘણું કરીને અર્થ ત થાં ઉચ્ચારમાં મલતું આવેછે; માટે હેવું ધારવામાં આવેછે કે ‫ל્ઁ‬ રૂપમબન, બોલમાં વપરાએલો ‫ם‬ મ, બ્યુત્પત્તીમાં ‫ן‬ ન્ના, નો આકાર ફેરવાબને બનેલોછે; અને તેહની પાસે ‫ם‬ મન, પ્રત્ય જેમ સેમીટીક નામોને છેડે પેહલવીમાં ‫ם‬ મન, વપરાએલોછે, તેમ નામના પ્રત્ય તરીકે આવેલોછે.)

‫ל્ઁ‬ ‫רתמנתנת‬—ક્રિ૦ તાબેદાર રેહવું, ફરમાંબરદારી કરવી. (આ સામાન્યરૂપ Chald; Samar. Syr. ל્ય to be down, Hib. ל્ઁ to bow, ઉપરથી બનેલાં ‫ל્ઁ‬ હેવાં એક નામ ઉપરથી બનેલુંછે.)

‫ל્ઁ‬ ‫רתנתנת‬—ક્રિ૦ દોડવું. (Chald. Hib. בע રઅહત, to run. Syr. בע રહઅત, to run.)

‫ל્ઁ‬ ‫רתן‬—નાં૦ ઢાલ. (Arab. نفي, Chald. ڕڤي , ڤڤي .)

‫ל્ઁ‬ ‫רדדא‬—વિ૦ સાચું, ખરૂં, વાજબી. (Chald. ‫ל્ઁ‬ રદા, Syr. ‫ל્ઁ‬ રદા:, to chastise. 'સજા કરવી', 'ગુનાહથી પાક કરવું.')

‫ל્ઁ‬ ‫רתשא‬—નાં૦ ઘોડો. (Chald. ڕڤش a horse.)

‫ל્ઁ‬ ‫רתתנתנת‬—ક્રિ૦ દોડવું. (Chald. ‫ל્ઁ‬ રસા, અથવા ‫ל્ઁ‬ રજા, to run.)

‫ל્ઁ‬ ‫רתמינא‬—નાં૦ પાનબ્બર રૂત.

‫ל્ઁ‬ ‫רתקיתא‬—નાં૦ ચેલો, શાગરીદ. (આએ બોલ ‫ל્ઁ‬ લ, અને ‫ל્ઁ‬ કીતા, બે બે શબ્દો જોડાબને બનેલોછે.)

‫ל્ઁ‬ ‫רתמנא‬—‫ל્ઁ‬ ‫רתמנא‬—નાં૦ દાર્મ, દાડમ, અનાર. (Chald. ڕڤمونا رِمونا, અથવા ڕڤمنا رِمنا, Hib. ‫ל્ઁ‬ રિમુન, Syr. ‫ל્ઁ‬ રૂમોનો:, Arab. ‫ל્ઁ‬ રૂમ્મૂન a pomegranate.)

‫ל્ઁ‬ ‫רתשמת‬—નાં૦ માથું, મથાર, છેડો, અંત. (Hib. ‫ל્ઁ‬ રાશ, Chald. ‫ל્ઁ‬ રેશ, ‫ל્ઁ‬ રાશ, Samar. ڕِشْ , Syr. ‫ל્ઁ‬ રેશ a head, extremity.)

‫ל્ઁ‬ ‫רתמתנתנת‬—ક્રિ૦ નાંખી દેવું, ફેંકી દેવું, ફેંકવું, ઉરાડવું. (Chald. ‫ל્ઁ‬ રમા, અથવા ‫ל્ઁ‬ રમહ, to cast, throw. Syf. ‫ל્ઁ‬ રમો:, to throw.)

ڪمبرڪ ڪرڪ ڪرڪ—ક્રિ૦ ખમીર ચઢાવ્યું, માંન ચઢાવ્યું, ખમીર ચઢાવીને ફુલાવ્યું. (Chald. Samar. ليش લીશ, 'dough.' "ખમીર ચહડાવેલો આટો." Hib. ليش 'to be strong.')

S ૪.

ڪمبر ڪڪ—નાં૦ શુંનું. (Hib. زهب 'gold'. Arab. ذهب.)

ڪرڪ ڪڪڪڪ—નાં૦ શુરજ, શુરય, ઓરશેદ. (આએ શબ્દ Hib. ڪڪ સબહ, અથવા ڪڪ જબહ, 'to shine', (પરકાશવું), ઉપરથી બેવરાય ને બનેલો હોએ, અથવાતો ڪڪ જબા, બોલ એજ ભાષામાં 'બોદાનો યજમાન' હેવે અર્થે વપરાએલોછે, તે મતલબ ઉપરથી બનેલો હોએ.)

ڪڪڪ ڪڪڪ—નાં૦ પરનદુ, પંએરૂ, પખ્સી. (Syr. ڪڪڪ અથવા ڪڪڪ જજરો:, 'a cricket', 'moth.')

ڪڪڪ ڪڪڪ—નાં૦ જેમસ્તાંનની રૂત, શિયાલો. (Hib. ضرب જરબ, 'to melt.' (પાંણીનું પીગલવું.) Chald. زلب; જલપ, અથવા زرب જરપ, 'to flow.' (પાંણીનું વેહવું; જુવાર આવ્યો.) Syr. زلبو; જોલપો, 'effusion.' "વરષ્ટી; વરસાદનું વરસાંન.")

ڪڪڪ ڪڪڪ—નાં૦ વસંત રૂતુ, બાહરની મુસમ. (Chald. ڪڪ; 'green herb.' અવ૦ ڪڪڪ.)

ڪڪڪڪ ڪڪڪڪ—ક્રિ૦ જનમવું, જનમ પાંમવો; જનમ આપવો, જનવું. (Hib. זרח જ-રખ, 'to rise.' זרח સ-રખ, 'to be clear.' Samar. זאח, 'to rise.' Syr. זרח જ-રખખ, 'to rise.')

ڪڪڪڪ ڪڪڪڪڪ—ક્રિ૦ જમીન ઓડવી, ખી વાવ્વું, ખેતિ કરવી. (Syr. זרע જખ'રખ, 'to sow.' Chald. Samar. זרע જરખ, Arab. زرع.)

ڪڪ ڪڪ—સર્વ૦નાં૦ તે, પેલું. જે. (Chald, ڪڪ that, which; זך દખ, וד દક, 'this.' Hib. זך જેખ, 'this.' Syr. ڪ દ, 'who', 'which'; 'that,' આએ સીરીઆક ડ દ, પેહલવીમાં ન્નામની સેવટે વપરાતી ડ ઈ, કે જેહને આપણે સંબંધ બતલાવનારી نسبت ને નામે ઓલખીએછે, તેહના અર્થ અને મતલબને બરોબજ મલતો આવેછે.)

ڪڪڪڪڪ ڪڪڪڪڪڪ—ક્રિ૦ મારી નાંખ્વું, કાપી નાંખ્વું, હાર કરવો. (જુઓ૦ ڪڪڪڪڪ ڪڪڪڪڪڪڪ.)

ڪڪڪڪ જકપેહુલ્લતન—ક્રિ૦ ઉચકવું, ઉઠાવ્યું, ઉનચે રાખવું, ટાંગવું. (Chald. زقف ‘to hang.’ Syr. زقف જમ્મ'કફ્, ‘to lift up.’)

ڪڪ અથવા ڪ જકર—ના૦ પુરૂષ, નર. ૨ નરજાતીનું. (Hib. זכר જ-કર, Samar. Chald. דכר દકર, Syr. ܕܟܪܐ દેકરા:, Arab. ذكر, ‘a male.’)

ڪڪ જકીઆ—ના૦. પખાલ, પાણીની મશક. (Chald. سق સેક, ‘a sack.’ (કોથરો, ચુણ) Samar. سق, Syr. ܒܩܘ; જિક્કો, ‘a bottle.’)

ڪڪ જીગા—ના૦ પવન, વાયુ, વા. (Syr. ܙܝܩܘ; જીકો, ‘a vehement wind,’ (જોશ ભરેલો પવન). Arab. زعزع અથવા زعزاع.)

ڪڪڪ જદુનતન—ક્રિ૦ ખરીદવું, વેચાતું લેવું. ૨ વેચવું. (Syr. Chald. Hib. זבן જ'બન, ‘to buy’, ‘purchase.’ Chald. Hib. ضمم સ'દા, (અથવા) ضمم જ'દા, ‘to design.’)

ڪڪڪڪڪ જજરૂન્તેરીઆ, (અથવા) જજરા—ના૦ મુરગ, પરનદુ. (Syr. ضفر જેફર, ‘a bird, sparrow.’)

ڪڪڪڪ જમરૂનતન—ક્રિ૦ ગાવું, સરોદ કરવો. (Chald. زمر જમર, Syr. ܙܡܪ જ'મર, ‘to sing.’)

ڪڪ જોબા—ના૦ ચોર. (Chald. زوب જુપ, અથવા ܙܝܒ જીપ, ‘to adulterate’, (ઝીનાલીનું કામ કરવું.) Hib. صوب સુબ, ‘to afflict.’ (દુખી કરવું, ઇજા કરવી.) زوب ‘flow away.’ زنب; ‘to follow after.’ Syr. ܙܢܘ; જનો, ‘to commit fornication.’ જો કે ઉપર જણાવેલા બોલો, આગ્રેજીના ڪ શબ્દના અર્થની સાથે મતલબને લગતી માંગ્રેનીથી મલતા આવે છે, પણ હું એ બોલને Syr. ગનબ, તથા Hib. גנב ગ-નબ, ‘to steal’, (ચોરી કરવી), હેવાં ધાતુ ઉપરથી બનેલા Syr. ગ્નોબ, તથા Hib. גנב ગ'નબ, “thief” (ચોર) ની સાથે મેલવાને વાંજબી ધા રૂંઃ—કેમકે સેમીટીક ગ, નો પેહલવી ، જ, બનેલોછે; જેમકે ڪڪ ગમલા, નું ڪڪ જમના—“ઉંઠ”; ڪڪڪ ગેલદી, નું ڪڪڪ જલતા—“ચાંમડું”; તેમજ પેહલવી ، જ, નો પાછલથી ک જ, બનેલોછે, જેમકે ڪڪڪڪ જકતલુનતન, નું ڪڪڪڪ જકતલુનતન—“મારી નાંખવું”; એ સેવાએ ڪ બોલની અંદર ن, ને બદલે પેહલવીમાં ا, નો ઉચ્ચાર થએલોછે, તે પણ પેહલવી ، ન, અને ، ا, ના એકસરખા આકારને લીધે બની સકવા જોગ ફેરફારછે.)

قرضدار જુપમમન—નાં० કરજ, દેન. (Hib. زوپ જુપ, અથવા صوپ સુપ, 'to borrow.')

کارد જુજન—નાં० દીરમ, એક જાતનું રૂપાનું ચલન, (Chald. זוז જુજ, Syr. ܙܘܙܐ જઉજો:, 'a denarius, or penny.')

کردن જીના—નાં० હથીઆર. કઉઅત, સકતી. (Syr. زين જઇન, Chald. زين, 'to arm.' (હથીઆરબંધ થવું), તે ઉપરથી زينه જીનહ—હથીઆર, કઉઅત.)

بستن જીનદાન—નાં० બંદીખાનું, કેદખાનું. (Syr. ܙܝܪܐ જીરો:, 'a chain.' બેડી. صمن સમન, 'to bind.')

ષ સ.

ستوتن સતુનતન—ક્રિ० ચાલવું, જવું, સીધારવું. (Chald. ܛܥ ત'તા, 'to go astray.' "વાટ ચુકીને જવું"; "આડે મારગે જવું". Hib. سته સતહ, 'to pass the winter.' "શીઆલાનું જવું"; Syr. ܣܛܘ સતો:, 'to go astray, incline.' ستوي સતોઇ, 'to pass the winter.')

سبلت સભ-સભા—નાં० બાંલ, રૂઆં. (Arab. سبيب અથવા سبيبت "ઘોડાની પેશાની અથવા કપાલ ઉપરના બાલ." Syr. ܫܢܛܘ સનતો, 'hair.')

سفرجل સપરજલીઆં—નાં० સફરજલ, સફરજન, બેદાણા. (Arab. سفرجل.)

سرکوتا સરકોતા—નાં० છુપો ભેદ, મર્મ, રહસ્ય. (Arab. سر અથવા سريرت "ભેદ"; "મર્મ". Syr. ܣܪܟ સ'રક, to apprehend. "મતલબ સહમજવી.")

ستوتن સરીતુનતન—ક્રિ० હમખીસતર થવું, સોહબત કરવી. (Hib. Chald. ܫܪܐ શરા, to loose, "મોકલું કરવું"; "ઠીલું કરવું." Arab. شراشرت "સોહોબત", Syr. ܫܪܫ, to be lascivious. "સ્ત્રી લંપટ થવું.")

ستوتن સરહતુનતન—ક્રિ० ચાલવું, જવું. (Hib. שרה શ-રા, to wander. "અહીં તહીં રખડવું"; "ભટકવું.")

سلی સલીઆ—વિ० ખરાબ, નઠારું, ભુંડું, જબુન. (Chald. ܣܠܐ સરા, 'to be corrupt.' "ખરાબ થવું"; "બીગડવું". Chald. Samar.

ڤ سرو અથવા ڤ سرر, 'wicked; impious.' "પાપી"; "નાપાક". Syr. ڤ سرى, અથવા ڤ سرا سرّો:, 'to be corrupt.' Arab. شر અથવા شرّ.)

ڤ સકીના—નાં૦ છરી, પાલી, ચપ્પુ, ચાકુ. (Chald. Samar, ڤ سكينى, Arab. سكين સેક્કીન, 'knife', Syr. ڤ سكينو سકીનો:, 'a knife. sword.')

ڤ સમગ—નાં૦ તલ, તીલ. (Syr. ڤ سمو સમો:, ڤ سم સમ, 'a medicine.')

ڤ સુબરા—નાં૦ ઉમેદ, આશા. (Hib. Chald. ڤ سبر સેબર, 'to hope, expect', (આશા કરવી) તે ઉપરથી ڤ سبرا સબુરા, અથવા ڤ سبر સેબર, 'hope, expectation.' Syr. ڤ سبر સ-બર, 'to hope.')

ڤ સુસીઆ—નાં૦ ઘોડો, અસ્પ. (Hib. ڤ سوس સુસ, Chald. અને Samar. ڤ سوس સોસ, Syr. ڤ سوسيا સૂસીઆ, 'a horse.')

ڤ સોસો-બરબીતા—નાં૦ પાલેલું ચલીહું, અથવા બગલો. (આએ બોલનો અર્થ 'માલીક નામે અસવારી' ની અંદર ڤ برسوك નો આ બોલાછે, જેનું વપરાંણ પાછલથી ફારસીમાં ڤ برسو અથવા ڤ برسو કરીને રહેલુંછે, અને તેહનો અર્થ રીચેરડસને 'a swallow.' કરીને કરેલોછે; પણ આએ ڤ سوسو-بربيتا સોસો-બર'બીતા, બોલ તરણું શબ્દોની જોરણીથી બનેલોછે. જેમ કે:—સોસો-બર-બીતા, જેમાં ڤ سوسو સોસો, બોલ હીબરૂ ڤ سوس સુસ, ની સાથે મલેછે, જેનો અર્થ 'ચલીગ્રં', 'બગલું' અથવા હેવીજ જાતનાં બીજાં પર દાનો થાએછે; અને ચેમાલડી તથા સેમેરીટન, અને સીરીઆકમાં ڤ بر બર, એ બોલ 'છોકરો' અથવા 'બચ્ચું' હેવે અર્થે આપણને મલેછે, અને ڤ بيت બીતા, નો અર્થ 'ઘર' નો થાએછે. તે ઉપરથી સોસોબરબીતા, બોલનો મોરાદી અર્થ "ઘરનું પાલેલું ચલીહ" હેવો થાવો જોઇએ, અને તે વાજબીછે. અરબી ڤ سنونيت, سنونوت અને ڤ سنونو બોલો એજ અર્થને સારૂ વપરાએલા આપ ણને મલેછે.)

ڤ સોકા, (અથવા) ڤ શોકા—નાં૦ બજાર, ચૌટું, ગુજરી. (Syr. ڤ شوقو શોકો:, 'market-place.' Arab. سوق સોક.)

ڤ સોમાહર—નાં૦ ગેઇ કાલ. (આએ બોલ ڤ સો, અને ڤ માહર, એ બે શબ્દો જોડાઇને બનેલોછે; તેમાં ڤ સો, એ અસલ ઉચ્ચાર વા લો લાગત નથી, પણ ڤ દીવ, અથવા ڤ દીવ, જેનો અર્થ 'ગેઇ કાલ' નો થાએછે, અને તે ઉપરથી ફારસીમાં دى દી, અથવા ڤ ديرو 'ગેઇ કાલ' ના અ

થૅને સારૂ વપરાએલાછે; તે ૫૦ દીવ, નો એમલો અખ્શરની એકસરખી વલાંન ને લીધે ૫૦ સૌ, કરીને વંચાએલાછે.)

૫૭૫૭૬૭૭ સિમીતુનતન—ક્રિ૦ ધારવું, વીચારવું. (Hib. חשׁב ש-મ-અ, 'to understand.')

૫૭૫૭૭૭ સીકુનતન—ક્રિ૦ ફાડવું, ચીરવું. (Chald. سدق સદક, 'to tear', "ફાડવું", "ચીરવું" Syr. سدق સેદક, 'to tear' Arab. شق શક્ક.)

૭ શ.

૭૭૭૭ શારમન—નાં૦ બાલં, કેશ, રૂવાં. (Hib. Chald. અને Arab. شعر શેઅર, Syr. ܫܥܪܐ શઅોરા:, 'a little feather, down, hair.' شعيل 'બાલ વાલું.')

૭૭૭૭ શારમન—નાં૦ ભવાં, ભમર, અખરૂ. (જો કે આએ બોલને બ રોબર મલતો લોગત, શેમીટીક ભાષામાંથી મલી આવતો નથી; પણ Chald. અને Syr. માં ܫܗܪ શહર, બોલ 'ચોકી કરવી' અથવા 'ચોકીદાર થવું' હેવા અર્થને સારૂ વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તેહની મતલબ આંખનાં ભવાં ની સાથે સંબંધ ધરાવનારીછે; કેમકે જેમ એક છજીઉ બારીની અંદર વરસાદનાં જાપટાંને આવવાનો અટકાવ કરેછે, તેમ આંખનાં ભવાં આંખની ઉપર આવનારા આસેબોથી આંખની ચોકી કરનાર તરીકેછે.)

૭૭૭૭ શભા—વિ૦ સાત, ૭. (Hib. Chald. અને Syr. ܫܒܥ શબઅ, Arab. سبع 'seven.')

૭૭૭૭૭૭ શભકુનતન—ક્રિ૦ છોડી દેવું. છુટકારો આપવો. (Chald. Samar. שבק શેબક, 'to leave, forsake.' Syr. ܫܒܩ શબક, 'to leave, allow.')

૭૭૭૭ શપસીર—નાં૦ તલવાર. (Syr. ܫܦܣܝܪܐ સપસીરા:, 'a sword.' આપણને ફારસીમાં شمشير બોલ 'તલવાર' નો અર્થને સારૂ વપરા એલો મલેછે, તેહની ઉત્પનતી આએ ઉપલા બોલ ઉપરથી થાએલીછે.)

૭૭૭૭ શપીર—વિ૦ સારૂં, ભલું, ગુનગારૂ. (Chald. Samar. שפיר શેપીર, 'fair, good.' שפר શેપર, 'to be fair.' Syr. ܫܦܪ શપર, 'to be beautiful.' ܫܦܪܐ શપરા:, 'the dawn,' "આમદાદ.")

ششת શતા—વિ૦ છ, ૬. (Chald. ششת, Syr. ششת શેત, 'six.')

ششתר શતાર—નાં૦ બીનારો, કાંઠો, કોર. (Chald. ششطر શેતર, 'a side', Syr. ششطر સેતરો:, 'the side.' Samar. سطر 'extremity.')

ششמת અતમતા—નાં૦ નાલું, જોગ્યે. (Arab. نهر 'a brook.' હું ધારૂંચ કે ششתר શતાર—'કાંઠો' અને ששמ મતા—'ગામ' એ શબ્દો ની જોડણીથી આગ્યે લાગત બનેલોછે, જેનો અર્થ 'ગામનો કાંઠો' કરીને થાગ્યેછે, અને તેહની મોરાદી માંગ્યેની ઉપરથી 'નાંઢલી નદી' અથવા 'નાલું' હેવું નામ નીકલીઉં હોગ્યે.)

ששת શતમન—નાં૦ કુત, બેઠક, બાંનડ. (Hib. ששת શુત, 'to sit.' Syr. ششثا એશતો:, 'a foundation.')

ששג શજરા—નાં૦ ઝાડ, દરખત. (Arab. شجرة, شجر, شجرا plur. اشجار.)

ששרשת શદુનતન, (અથવા) ששרשת શદુનતન—ક્રિ૦ મોકલવું. (Syr. ششدر શદર, (અથવા) ششد શગદ, 'to send.' Chaldee-Samar. ششد શગદ, 'to send, send out.' Chald. ششدر 'to send.')

ששרשת શદુનતન—ક્રિ૦ મેલવ્વું, પામવું. (Hib. Chald. ששכ શેકહ, 'to find, acquire.' Samar. ششכח 'to find.' Syr. ششכח શકપ, 'to find.' આગ્યે પેહલવી શબ્દની અંદર સેમીટીક ક હ, ך અ, અને ך પ, ને બદલે ש નો આકાર બનેલો ધારેઆમાં આવેછે.)

ששרשת શદુનતન—ક્રિ૦ બોલવું કરવું. (Chald. ششر અથવા ששר, Hib. ששר 'to loose', Syr. ششرو શરો:, 'to loosen.')

ששרשת શદુનતન—ક્રિ૦ ચાવ્વું. (Hib. ششרף શ'રપ, 'to absorb, consume, join together.')

ששרשת શદુનતન—ક્રિ૦ ધોવું, સ્નાંન કરવું. (આગ્યે શબ્દ અસલમાં ד જ, અને ששרשת અદુનતન, છે, તેથી એનો ઉચ્ચાર ששרשת જદુનતન, કરીને થવો જોઇગ્યે, અને તે Syr. ششلوثن યદુનતન, ની સાથે મલેછે; પણ ד જ, અને ת અ, ને એક બીજા સાથે જોડાવાથી તેહનો આકાર ש શ, ના જેવો હોવાને લીધે, બાજીથી તેહેનો અસલ ઉચ્ચાર ભુલ ભરેલી રીતે ફેરવાગ્યેલોછે.)

ששרת શરીતા—નાં૦ બાદશાહ, હાકમ. (Chald. ششלט શેલત, Hib. અને Syr. ششלט શલત, 'to rule, have dominion', (હકુમત કરવી, રાજ

ચલાવ્યું,)* તે ઉપરથી Samar. ܫܠܝܛ 'lord, governor' Arab. سلطان 'પાદશાહ'; سلطنت 'હકુમત', 'રાજ.')

ܫܕܝܐ શેજદા—વિ૦ પાપી, ગુનેહગાર. (Chald. ܫܕܐ શેદ, અથવા ܫܕܝ શેદ, 'a demon.' (દૈત, ભૂત.) Hib. שדד 'to hurt, injure.' ઉપરથી ܫܕܝ શેદ, 'the destroyer', 'નાશ કરનાર'; આમ્બે પેહલવી બોલની અંદર વપરાએલો ʃ જ, એઆલકી ઉ, અથવા ઈ, ને બદલે થાએલોછે; હીબ્રૂમાં ઉ, અથવા ו વ, અને ઈ, નો આકાર י જ, ને નજદીક મલતોછે, તે ઉપરથી આમ્બે ફેરફાર થાએલો ધારેઆમાં આવેછે.)

ܫܦܬܐ શફતીના—ના૦ હોઠ, ઓષ્ટ. (Syr. ܫܦܬܐ સેફતો:, 'lip, edge, extremity.' (હોઠ, કીનારી, છેડો.) Chald. Samar. ܫܦܐ શેફહ, Arab. شفة અથવા شفه plur. شفوات; આમ્બે ܫܦܬܐ બોલની અંદ ર આવેલો ת ઈન, પ્રત્ય અનેકવચનની નીશાની દાખલ વપરાએલોછે.)

ܫܟܒ શકબહુનતન—ક્રિ૦ હેઠે મેલવું, હોઠ નાંખ્યું, નીચે મેલવું. (Chald. שכב શે,કમ, Hib. שכב શ,કમ, 'to lie, lie down.' Samar. שכב 'to lie down, sleep.' Syr. ܫܟܒ શકેબ, 'to lie.')

ܫܟܝ શકના—ના૦ ફકીર, મીસકીન, મુફલેસ, કંગાલ. (Chald. ܣܟܝ સેકન, 'to be poor.' Arab. مسكين મેસ્કીન, 'poor.' Syr. ܣܟܢ 'to be poor, needy.')

ܫܟܝܕܘܬܢ શકીદુનતન, (અથવા) શકહુનતન—ક્રિ૦ તાબેશ ભરેલું રેહવું, તપવું, તપાવ્વું, ઉજમ રાખ્વો. (Hib. שׁכד શ,કદ, 'to be sleepless, watch.' જો કે 'માલીક નામએ અસ્સવરી' ની અંદર ܫܟܝܕܘܬܢ નો ઉચ્ચાર શકહુનતન, કરીનેજ આપેલાછે; પણ હું ધારૂંચ કે આમ્બે ગામા-પરૂપનાં ધાતુ ની સેવટે આવેલો ת ઈદ્, નો ભેમલો હ, ના આકારને એકસરખી રીતે મલતો હોવાથી, શકીદુનતન, ને બદલે તે શકહુનતન, કરીને વંચાએલોછે.)

ܫܓܝܬܘܬܢ શગીતુનતન—ક્રિ૦ તીરે કરીને વીધી નાંખ્વું, તીર મારવો, તીરઅંદાજી કરવી. (Hib. שׁכך શેક, 'thorn' તે ઉપરથી שׁכך શક્ક, 'to prickle, to cut.' שׁוכה શુકહ, 'a thorn, prickle, transf. to a pointed weapon.' Arab. شوك, شوكت, 'કાંટો, કંટક.')

ܫܡ શમ—ના૦ નામ, સંજ્ઞા. (Hib. અને Chald. שׁם શેમ, Arab. اسم 'a name', Syr. ܫܡܗ શ'મહ, 'to name.')

શમશ્યા—નાં૦ સૂર્ય, સૂરજ, રવી, આરશેદ. (Hib. شمش શેમેશ, 'the sun.' Samar. شمش, Arab. شمس શમ્સ.)

શમીઆ—નાં૦ આસમાન, આકાસ. (Hib. شمي 'heaven.' Syr. شميا શમીઓ:, 'heaven,' 'air' Arab. سما સમા.)

શમશદર—નાં૦ ફાંદો, પીઆજ. (Syr. سمورد સમોરદો:, 'a flower.')

શમીતુનતન—ક્રિ૦ નાશ કરવો, ભાંજી ફોડી પાયામાલ કરવું, ફના કરવું. (Hib. شمد શ,મદ, અથવા صمت સમત, 'to destroy', 'lay waste.')

શના—નાં૦ બોલી, ભાષા, જબાન. (Chald. لشن લેશન, Syr. لشونا લેશોન, 'a tongue', 'language.' Arab. لسان. આમ્હે ઉપલા પેહલવી બોલમાંથી ર લ, નીકલી જાયને તે અધુરા આકારથી વપરાએલોછે.)

શનત, (અથવા) **શુત**—નાં૦ વરસ, સાલ, વર્ષ. (Hib. Chald. שנה શ,નહ, Syr. شنا શનો:, Arab. سنة, 'a year.')

શોચકા—નાં૦ વનકર. (Arab. شخشخ શખ્ખહ.)

શોલમન—નાં૦ દોજખ, જહાન્નમ, નરક. (Hib. شيول શેઓલ, 'hell.')

શુમારમન—નાં૦ બીલાડી, બિલ્લી. (Chald. شونر શુનર, 'a cat.' Arab. سنور સનવ્વર. હીબ્રૂ અને અરબી શબ્દમાં વપરાંએલા ش ન, ને બદલે પેહલવીમાં ૮ મ, થાએલોછે તે ફેરફાર આમ્હે બેહુ અક્ષરોનાં એકસરખાં સ્થાનને લીધે બનેલોછે.)

શુમન—નાં૦ પેશાની, કપાલ, નીદાર. (જો કે એને મલતો શબ્દ સેમીટીક ભાષામાં મને મલેઓ નથી; પણ Syriac માં شومو શુમો:, 'a swelling', "સૂજી આવેંલું"; "ઉસપર આવેલું". હેવા અર્થનો શબ્દ આમ્હે જોછે, તે જેમ ઉચ્ચારમાં નજદીક મલતો આવેછે, તેમ અર્થની અંદર તેહની મતલબ સાથે સરખાવતાં "પેશાની" કે જે બદનનો બાહેર નીકલી આવેલો એક ભાગછે, તેની સાથે મલી સકેછે. ફારસીમાં پيشاني બેીલ 'નીદાર' ના અર્થને સારૂ વપરાએલોછે, તેહનો અર્થથી "આગલું નીકલી આવેલું" એવોજ થાએછે.)

શૂન—નાં૦ લસણ, લશુન. (Hib. અને Chald. שום શુમ, Arab. ثوم 'garlick.')

שׁיטא શીદા—નાં૦ દેવ, શૈતાન. (Hib. שׂטן શૈત, 'the back slider, sinner, wicked.' emph. שׂטנא શીતા, Arab. شيطان .)

שׁקנתן શીકુનતન—ક્રિ૦ છોડી દેવું, પડતું મેલવું. (Chald. שׁכן શેકન, 'to lie', 'settle down.' Hib. שׁכח શ'કહ, 'to leave.')

ק ક.

קאל કાલા—નાં૦ પોકાર, ધુમ, આવાજો, ગોંધાટ, કલ્લો. (Hib. קול કહલ, (અથવા) קול કુલ, 'a voice of man, sound, noise.' Chald. קל , קול , Syr. קל કેાલ, Arab. قيل وقال .)

קמח કામા—નાં૦ આટો, લોટ. (Hib. קמח ક'મખ, Chald. קמח કમખ, 'to grind, pound.' קמח કે,મખ, 'meal.' Samar. קמח 'flour.')

רב કબદ—વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ ઘણું, પુશ્કલ, વધારે, વારેઘડીએ. (Hib. כבד કબેદ, 'numerous.' Arab. كبس અથવા كبسة .)

כף કપા—નાં૦ કડછી, કડછી. ચમચ, ચમચો. (Syr. ܟܦܐ કફા:, અથવા ܟܦܘܬܐ કપો:, 'a handful.' Samar. כף અથવા כפ 'the paw.' Hib. כף , כפי , 'pan, dish, curved, hollowed', Chald. Syr. ܟܦܦ 'to bend, bow down.' par. כפף , כבב. "માલીક નાંમે અસવરી" માં כף કપા, નો અર્થ כף-કફીજ, કરીને પેહલવીમાં લખેલોછે, અને כף ઉપરથી ફારસી כفچه અથવા כبچه બોલો "કડછી" અથવા "ચમચા" ના અર્થને સારૂ વપરાએલાછે.)

כתף કતા—નાં૦ ચોપડી, પુશ્તક, રેસાલો, ચોપાંનીઉં. (આપ્રમે બોલ כתפ કરીતા, નો અંદરથી ת રો, નીકલી જાયને બનેલોછે, અને તેહની ઉતપ નતી Hib. તથા Chald. קרא "પઢવું"; "વાંચવું". હેનાં ધાતુ ઉપરથી થાએલીછે.)

קתרנתן કતરૂનતન—ક્રિ૦ રેહવું, ઠરવું, ગુમર કરવી, ધોબવું. ઓઢી રે હવું, વાત જોવી. (Chald. קטר કતર, Syr. ܩܛܪ ક-તર, 'to tarry, wait.')

כתף કતફે—નાં૦ ખાંધ, ખભું. (Chald. כתף કતેફ, Syr. ܟܬܦܐ ક-તફા:, 'the shoulder.' Arab. كتف .)

כזב કદબા—નાં૦ જુઠું, ખોટું, લબાડી. (Chald. Hib: Samar. כזב કદબ, 'to lie, falsify.' Syr. ܟܕܒ ક-દબ, 'to lie, falsify, deny.' Arab. كذب , كذبان 'a lie.')

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્દ્રનતન—ક્રિ૦ માપવું, મોજવું. (Arab. اندازه—قدر, كردن و پيمايش, Chald. كول કુલ, 'to measure.' كور કુર, كد કદ. 'a measure.' Syr. قول અથવા تكيل ! એત્તકીલ, 'to measure.' قدا ક-દા:, 'a certain measure.')

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્દહુનદ્તન—ક્રિ૦ ઉગવું, ઉછલવું, વધવું. (Hib. קדח ક'દ્ખ, 'to grow.')

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્રજદ્મન—ના૦ પેટ, ઉદર, શિકમ. (Chald. كرسا કરેસા, Samar. كرش, كرس, Rabb. كرس કરસ, 'the belly, womb.' Syr. كرسو કરસો:, Arab. قلب, 'the belly.' પેહલવીમાં ૭ સ, નું લખ્યાંણ ૭ જદ, કરીને વંચાવાથી ૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્રસ્સમન, ને બદલે ક્રજદ્મન, નો ઉચ્ચાર થાએલોછે.)

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્રીતુનતન—ક્રિ૦ પઢવું, વાંચવું, બોલાવ્વું. (Syr. قرا કેારા, 'to call, read.' Hib. Chald. Samar. قرا કરા, 'to cry, call, cry out, invoke.' Arab. قراءت 'ભણવાંણ, પઢાણ.')

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્રદ્નતન—ક્રિ૦ જડવું, વીધવું. (Hib. קרה કરહ્, قرا કરા, 'to meet with, to join, connect.')

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્સ્સ'પા—ના૦ રૂપું, ચાંદી. કીમત, ભાવ. (Syr. كسپو કેસ્પો:, (અથવા) كسفو કેસ્ફો:, 'silver, money.' Chald. Samar. كسف કસફ, 'to desire', 'silver, money', Arab. قيسور.)

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્સ્સપમન—ના૦ રત્ન, જવાહેર, ગોહેર, હીરો, મોતી. (Arab. قصب કસ્બ, Syr. كسنيا કસનીઅ, 'pearls.')

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્રમક—ના૦ અનાજનું કનથલું. ૬ આએ બોલ 'માલીક નાં એ મસ્સવરી' ની અંદર આવેલોછે, તાંહાં તેહેનો અર્થ ૧૫૧૫—קרץ, કરીને કરેલોછે; જે ઉપરથી કેટલાએક સાહેબો એ બોલનો અર્થ زيتون 'an olive', અથવા 'an olive tree', નો કરેછે; પણ તે બરોબર નથી. Chaldee માં كسم કસમ, બોલ 'an ear of corn', ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે, અને તે હીબ્રુએ કરેલા ઉપલા અર્થને બરોબર મલતો આવેછે.)

૧૫૧૫૧૫૧૫ ક્રીતા—ના૦ કમાન, ધનુષ્ય, કાંમઠુ. (Arab. قوس અથવા جشو, 'bow.' Hib. קשת કેશેત, 'a bow', קשת કશત, 'an archer.' Chald. قشت કશત, 'to throw, shoot an arrow.' Chaldee

Samar. قشط, અથવા قشت કશત, 'bow, archer.' Syr. قشت કશત, 'to shoot', قشت કશેત, 'a shoot.')

ક્રિ૦ ખોરવું, ખોરડું કરવું. સાફ કરવું, નુછ્વું. (Chald. כפר ક'ફ્ર, 'to wipe away.' Syr. قفل કફ્લ, 'to uncover.' Arab. قفر — بيابان بي آب و گيا ૪ .)

નાં૦ દાંત, દંત. (Chald. כּא કકા, 'tooth.')

નાં૦ કુતરૂ, કુતરો, કુત્તો. ચોકીદાર, પાસપાંત. (Hib. כלב ક'લ્બ, Chald. כלבא કલ્બ, Syr. ܟܠܒܐ કલ્બો:, 'a dog.' 'to bark.' Arab. كلب, 'a dog.')

ક્રિ૦ ખરાબ કરવું, ફાડવું, તોડવું. (Hib. Chald. קרע ક'રઅ, 'to rend', Samar. قلي કલી. 'to break.')

નાં૦ દરાખ, દરાક્ષ. દરાખનો બાગ, દરાખનો માંડવો. (Samar. كرم, 'vineyard.' Chald. כרם ક'રમ, 'a vine,' Arab. كرم 'vine,' plur. كروم .)

નાં૦ ઘેટું, ઘેટું. (Hib. כר ક'ર, 'a lamb.')

નાં૦ ટોલ, ટીડ. (Syr. ܩܨܘܨܐ કમસો:, 'a locust', Samar. قمص 'a fowl', Hib. קמץ ક-મસ—'હાથ (અથવા) મોહડાંએ બચકો ભરવો.')

નાં૦ ચાંદ, ચંદ્ર, ચાંદો, ચંદ્રમા. (Hib. כמר ક'મર, 'to glow, burn,' Chald. כומרא કુમર, 'a priest.' Samar. كمر, 'to warm.' Arab. قمر, 'the moon.')

નાં૦ માછલી, માહી, માત્સ્ય. (Chald. Rabb. כרש કરશ, 'a species of fish.' Syr. ܩܠܘ ક-લો:, 'a fish.')

વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ બધલું, તમામ. દરએક, દરીએક. (Syr. ܟܠ, كل, Samar. كهل, كلو, كل كلول 'all.')

નાં૦ કોઈ, કોઈ. (Syr. ܩܢܘܡܐ કનોમ:, 'person, substance.')

ક્રિ૦ વાંચવું. (આચ્યે એમલો ક્રિ૦ઉપરથી કે, નવી જગોએ ન, નું વપરાણ થાયને બનેલોછે.)

નાં૦ મીજલસ, સભા, અનજુમન. (Syr. ܟܢܫܐ કનશ

ક'નશ, Chald. كنس ક'નસ, 'to collect, gather.' ઉપરથી Syr. ܟܢܫܘܢܝܐ કેનશોા:, Chald. كنيشة અથવા كنيسة, Samar. كنوش 'council, convention.' كنشة 'congregation.')

• ૠાગ કેનીઆ—નાંo વાંસ, બાંબુ. લાકડી, બરૂ. (Chaldee. Samar. قنة કનહ, 'stalk, reed.')

ૠાગ કુતીના—નાંo ખચ્ચર. (Syr. ܟܘܕܢܐ કૂદ'નોા:, 'a mule.' Chald. كودنا કુદના.)

ૠાગ કુજ'બરતા, (અથવા) ૠાગ કુજ'બરતા—નાંo ધાણા, કોથમીરનાં બી. (Chald. كوسبر કુસ'બર, અથવા كوسبرتا કુસ'બરતા, Syr. ܟܘܣܒܪܬܐ કૂસ'બરતોા:, Arab. كزبرة, 'coriander.')

ૠાગ કુશાસે—નાંo ઓપાંનીઉ, રેસાલો. ખોલાસો, બેઆંન. (આમ્બે શબ્દ Syr. ܩܪܐ કોરા, 'to call, read', ઉપરથી બનેલોછે; એમાં ૠાગ કુરા, ની સેવટે ૠ સે, હેવો પ્રત્ય જોડાઇને આવેલોછે તે, અસલ અવસ્તાના ... ય, ઉપરથી વપરાએલો પેહલવી ૠ, છે, પણ તેહનો આકાર લખાણમાં કંઇએક ફેર વાઇને ૠ થવાને લીધે, તેહનું વંચાણ 'સે' કરીને થએલુંછે; માટે જો આપણે ઉપલી રીતે ૠાગ નો અર્થ કરવા વાંચીએતો તે, 'વાંચવા.(અથવા) કેહવાને લગતું' હેવો થાએછે, અને તે તેહના અસલ અર્થને એકસરખી રીતે મલેછે.)

ૠાગ કોશક—નાંo ગોલાંમ, દાસ, બંદો. (Syr. ܟܘܫ 'to bind together.')

ૠાગ કુકા—નાંo ચંદ્ર, ચાંદો, ચંદરમાહ. (Syr. ܟܝܘܣܐ કયોસા, 'the full moon.' Hib. כוכר કોકર, 'a round shape, round cake.')

ૠાગ કુકબા—નાંo તારો, સેતારો, ધરેહ. (Chald. كوكب કોકબ, Samar. كوكب કુકબ Syr. ܟܘܟܒܐ કૂકોા:, Arab. كوكب 'a star.')

ૠાગ કુકબા—નાંo તારો, સેતારો, ધરેહ. (આમ્બે બોલ كوكب ની અંદર આવેલો ب બ, و વ, ની સાથે બદલ થાઇને બનેલોછે.)

ૠાગ કુકમા—નાંo કુજો, ઘડો, બરણી, વરભાંણ. (Syr. ܩܘܩܐ કૂકોા:, 'a cask.')

ૠાગ કુમતશ—નાંo અમરત્ત, કુમમરતફલ. (Arab. كمثرا, 'plur.' كمثريا.)

ૠાગ કઉન—ક્રિo વિo હમણાં, હવડાં, હાલ, હાલમાં, હવે. (જો કે

"માલીક નાંમે અસવરી" ની અંદર ,,૧, નો ઉચ્ચાર ।ૐ કરીને આપેલોછે; પણ પાછલથી અક્ષરની એકસરખી વલાંનને લીધે તેહનો ઉચ્ચાર કુ કરીને બોલાવા લાગેા, અને તે ઉપરથી ફારસીમાં كزو અથવા كزون બોલેા એજ અર્થને સારૂ વપરાએલાછે. આએ શબ્દ Chaldee כלא ની સાથે મલેછે.)

ગાય કુના—નાં૦ બકલીઉં, ગેાસપંદનું બચ્ચું, નાધલું એહનડું, હલવાંન. (જો કે આએ શબ્દ સેમીટીકછે, પણ તેને મલતા ઉચ્ચાર અને અર્થ વાલેા કેાઈ શબ્દ, આએ ભાષાની શાખાએેામાંથી હમેાને મલેએેા નથી; તેાપણ Syrac માં ।كريو કરીએેા:, અથવા ।كرا કરા, બેાલ 'a whelp, a young lion', અને Samar. માં كور 'lion's whelp', ને અર્થે વપરાએલેા આપણને મલેછે, અને તે ગેાસપંદનાં બચ્ચાંને ટેકાણે દરંદાં જાનવરનાં બચ્ચાંને સારૂ વપરાએલાછે; પણ જો ر અને ز ના આકારને ।। સાથે બદલ થાએલેા ગણીએતેા આ શબ્દ Syr. ।كرزا કરઝેા:, 'a buck, goat, ram.' સાથે મલેછે.)

।।ૐ કહેાબન—વિ૦ જુનું, પુરાતન, પુરાણું. (Arab. قحب 'old.' Chald. כוכ કેાક, 'to be aged.')

ૐ કીભા—નાં૦ જુહું, ઓહું, લભાર. (આએ શબ્દ ૐ કહભા, ઉ પરથી ઃ હ, ને બદલે ઈ, વંચાઇને બનેલેાછે.)

ૐ કીપા—નાં૦ પત્થર, ધેાંડા, પાષાંણ, સંગ. (Samar. كيپ, Syr. كيپا કીપ, (અથવા) ।كيپو કીપેા:, 'a stone, rock.')

ૐ કીતા, ૐ કીદા—નાં૦ ચેાપડી, કેતાબ, પુશતક. (આએ બેાલ ૐ કરીતા, ઉપરથી તેહની અંદરનેા ઃ ર, નીકલી જાઇને બનેલેાછે.)

।।ૐ।।ૐ કીમુનસ્તન—ક્રિ૦ ઉઠવું, ઉભુ થવું, ઉભુ રેહવું. (Hib. قوم કુમ, Chald. قوم અથવા קם કેામ, 'to rise, stand, live'; Syr. قوم કુમ, અથવા קם કેામ, 'to arise, live.')

ૐ કીના—નાં૦ મેંહું, ઘેટું. (Hib. كر 'lamb.')

ગ ગ.

ૐ ગભા—નાં૦ કરછડી, ચમચા, ચમચેા. (Hib. גפ, 'to gather, to put together, or to dig'; to both significations the noun derived therefrom suits.)

גבאה ગબાહ—નાંo લીલું ઘાસ. (Hib. גבעי ગેબ'આ, 'dweller on hills.')

גבר גબ્રનતન—ક્રિo પકડીને લેઈ જવું, ઘસડીને લેઈ જવું, ચલાવ્યું. (Hib. גבר ગબ્ર, 'to conduct oneself haughtily.' Samar. בבל બબલ, 'to bring, remove.' Syr. בבל બબિલ, 'to bring, convey.')

גב ગબ,મ્મન—નાંo પીઠ, બરડો, વાંસો. (Hib. גב ગબ, 'the back.')

גבר ગબ્રના—નાંo પુરૂષ, નર, આંટીઢો, બાયડો.; (Hib. גבר ગેબ્ર, 'a man, warrior.' Chald. גבר ગબ્ર, 'to be strong, to make firm.' Samar. גבר 'a man, any one, m. powerful, strong.' Syr. גבר ગ'બ્ર, 'a man.')

גבר גબ્રહુનતન—ક્રિo બાહેશવંતુ થવું, ઇચ્છા મેલવ્વી, ફલદરૂપ થવું. (Hib. פרח ફ્રરહ, (અથવા) פרי પરહ, to bring forth (fruit.) פרח 'to bloom.' Chald. פרי 'to be fruitful.')

גד ગદમન—નાંo કીરતી, બોરેહ. સારૂં ભાગ્યેગ, ચહડતે દરજ્જેનું ન સુખ. (Hib. גד ગદ, 'good fortune.' Syr. ܓܕܐ ગદા:, 'fortune.')

גד גદમન, (અથવા) גדי גદેજદમન—નાંo બુરો વીચાર, તોહમત, બોહતાન. (Syr. ܩܛܪܓܐ કરગો, અથવા ܩܛܪܓܘܬܐ કરગોહ, 'accusation.')

גרילתא ગરીલતા—નાંo લખવાની ટેબલ. દુવાત, કલમદાંન. (Chald. גשר ગશર, 'a table.' Syr. ܟܘܣܐ કોસા:, 'a cup.' כשי કેશા, 'bind together.')

גבשא ગુબશાયા—નાંo મધ. (Chald. גבשא ગ'બશ, Hib. דבשי દ'બશી, (અથવા) גבש ગ'બશ, 'honey, either from bees or berries.' Samar. גבש, Syr. ܕܒܫܐ દ'બશા:, Arab. دبس 'honey.')

גבנתא ગેાપતા—નાંo પનીર. (Hib. גבינה ગબીનહ, Chald. גבנא ગુબના, Samar. גבנו ગબનું, 'cheese.')

גבה ગેાબંકુનતન—ક્રિo ઉનચે આવ્વું, તલુ થવું. (Syr. ܓܒܐ ગબ્ય, 'to be eminent.' Hib. גבה ગુબ્ય, 'to be high.')

גם ગેામન—સર્વનાo આએ, આ, એ. (Hib. Arab. m. זה દેહ, אז દ ચેનહ, f. 'this.')

ל લ.

לא લા—ક્રિ૦ વિ૦ ના, નહીં. (Hib. Chald. Samar. Arab. לא લા, Syr. לא לו:, 'no, not.')

לאלא લાલા—વિ૦ ક્રિ૦વિ૦ ઉનચું, બુલંદ. ઉનચે, બુલંદીએ. (Samar. לעל, 'above', Arab. على અથવા عالى.)

לחמא લામા—ના૦ રોટી, ભાખરી, રોટલી, નાંન. ખાંણું, ખોરાક, અન્ન. (Hib. לחם લેખેમ, 'food, nourishment, bread.' Chald. Samar. לחם લ'ખમ, 'bread, food.' Syr. לחמו લખ્મો:, 'bread.' Arab. لقمة અથવા لقمة.)

לבנא લબના—ના૦ દૂધ. (Hib. לבנה લબનહ, 'the white one.' Hib. חלב ખ-લબ્, Chaldee-Samar. חלבא Arab. حليب અથવા لبان, لبن, 'milk.')

לכא લકા—ના૦ હદ વાલી જમીન, સરજમીન. (Hib. ארך એરેક, 'length, extension, length of a town.')

לגרמן લગરમન—ના૦ પગ, ટાંટિયો, ટાંગ, ટંગડી. (Hib. רגל રેગેલ, 'to go', רגל રગલ, 'to move the feet.' Chald. רגל ર'ગલ, 'to go', Samar. רגל 'foot.' רגלאי રગલાઈ 'footman.' Syr. רגלו રેગલો:, 'a foot.' Arab. رجل 'foot.')

לוכא લમકા, (અથવા) לוא રમકા—ના૦ ઘોડી. (Hib. Chald. רמך, 'a mare.' Arab. رماق.)

לילייא લેલીઆ—ના૦ રાત, રાત્ર. (Hib. לילה લઇલ, Aram. לילייא લેલયા, Chald. לילא લઇલા, (અથવા) לול લુલ, Samar. ליל (અથવા) ליליי, Syr. לילו લઇલો:, (અથવા) לליו લલીઓ: અને לילייו લેલીઓ:, Arab. ليل (અથવા) ليلة (plur. ليال لياليل, અને لياني) 'the night.')

לחיכתן લીખતન—ક્રિ૦ ચાટવું, ચુસવું. (Syr. לחך લ'ખ, 'to lick, lap.' Samar. לחך 'to lick.' Arab. لحك.)

מ મ.

מדעמאן માદીઆંન, (અથવા) מדעמאן માદીગાંન—ના૦ બાબત, કેરી બત, મીના.

મશ્મ માશીઆ—નાં૦ તેલ. (Hib. Samar. Aram. مشيحا મ'શ્ય, 'oil.')

કમ્ર માકર—નાં૦ ગેર કાલ. (આએ શબ્દ ધારવાએલે કમ્રમ્ નો શબ્દશેષ આકારછે.)

ફમ્ર માલમન—વિ૦ ભરેલું, પુર્ણ, ભરપુર. (Hib. מלא 'to fulfil', מלא મલેઆ, 'full.' Chald. Samar. מלא મ'લેઆ, 'to fill.' 'to fulfil.' Syr. ملا મલો:, 'to be full, perfect.' Arab. ملأ, ملء, ملآن, 'full.')

કમ્ર માલીક—નાં૦ હરફ, અક્ષર; શબ્દ, બોલ. (Hib. מלוא મિલો હ, f. of manifold significations, like. ديبر દ-બર, word, speech, conversation, transf. to a thing, matter, from ملل મ-લલ.)

ફમ્ર માનમન—નાં૦ પ્યાલું, વાટી, જંમ, કાંસીઓ. (Hib. מאן માન, 'a vessel', Samar. מאן માન, 'vessel, weapon.' Syr. مانا મોમાંન, 'an instrument.')

કમ્ર માહર, કમ્ર મહર—નાં૦ આવતી કાલ. (Syr. ممحر મખોર, Chald. Samar. מחר મખર, 'tomorrow.')

ાાાકમ્ર માઈતુનતન—ક્રિ૦ મારવું. (Chald. מחא મ'ખા, 'to smite, destroy.' Hib. מחא મ-ખા, 'to smite, strike, clap.' Samar. מחה મખહ, מחי મખુ, 'to smite.')

મમ્ર મતા—નાં૦ શેહેર, નગર, નગરી. (Syr. مدنا મોતો:, 'city' Chald. מדנא .)

કમ્ર મતીર—નાં૦ રાશિ, રાશિ ચક્રમંડળ. આકૃતાબ અને બીજા ગ્રહોને ફરવાની હદ. (Hib. משמר મત-રહ, 'place of keeping, from. נטר નતર; 2, aim, target.')

ઙમ્ર મતરા—નાં૦ વરસાદ, મેઘ. (Hib. מטר મ-તર, 'to rain', הטמיר હિમતીર, 'to cause to rain.' Chald. מטר મ'તર, 'to rain.' Samar. מטר 'rain.' Syr. مطر (અથવા) ممطر અમ'તર, 'to rain. Arab. مطر 'rain.' plur. أمطار.)

ાાકમ્ર મતન, (અથવા) મદન—ક્રિ૦ પોંહચવું, આવ્યું. (Syr. مطا મતો:, 'to come, reach,' Hib. מטא મ'તા, 'to come to, reach to',

Samar. אתה મતહ, 'to arrive.' Arab. أتى, 'પોંહચ.' Chald. ܐܬܐ મ'તા, 'to come, meet, happen.')

• 𐭥𐭣 મદ—નાં૦ દેરમનો ચોથો ભાગ, ૬૩ા જવનાં વજનનો એક રૂપાનો સીક્કો. (Hib. מד મદ, 'a measure.')

𐭥𐭣𐭬 મદમ—શ૦ ક્રિ૦ અ૦ ઉપર, પર. આગલ, તરફ, વીસે, બાબે. (Samar. מדם, 'before.')

𐭥𐭣𐭬𐭭𐭮𐭲𐭩𐭭 મદમમુનસ્તન—ક્રિ૦ સકવું, યોગીય થવું, લાએક થવું. પ મંદ કરવું, ચાહવું, બાહેશ કરવી. (Hib. דמה દ-મહ, 'to be like, become like.' Chald. ܕܡܐ દ'મા, ܕܡܝ દ'મહ, ܕܡܐ દ'મી, 'to be like.' Syr. ܕܡܐ દમો:, 'to be like', 'to resemble.' 𐭥𐭣𐭬𐭭 ની શરૂઆતમાં વપરાએલો ૮ મ, સેમીટીક ભાષાઓના ક્રાએદા પરમાણે 'કાલબોધક કૃદંત' તથા નામો બનાવવા સારૂ ધાતુની આગલ મેલાતા ઉપસર્ગ તરીકે આવેલોછે.)

𐭥𐭣𐭭𐭩 મદીના, (અથવા) 𐭥𐭣𐭭 મદિના—નાં૦ પરગણું, પ્રાંત, જિલ્લો. શેહેર, નગર. (Hib. Aram. מדינה મદીના, 'a province, a country.' מדינה מדינહ, 'district of a certain jurisdiction.' Samar. מדינם 'city.' Arab. مدينة مد (plur. مدن) 'a city.')

𐭥𐭫 મર—નાં૦ સાહેબ, સરદાર. (Hib. Chald. ܡܪܝ મરેમા, અથવા ܡܪܝ મરે, 'a lord, master.' Samar. מר, 'lord.')

𐭥𐭫𐭩𐭥𐭩𐭠 મરબોયા—નાં૦ ખડબુચ, ખડબુચું. (Chald. ܡܠܦܢܘܬܐ મલપનુતા, પુનીમા, Syr. ܡܠܦܢܘܬܐ મલપનુતા:,)

𐭥𐭫𐭩𐭠𐭥 મર-શીમા—નાં૦ એરવદ, અંધિઆરૂ, જરતોશતીઓનો ધરમ ગુરૂ. (Syr. ܡܘܠܫܝܡܐ મૂલ્શીમા 'a leader, guide.')

𐭥𐭫𐭣 મજદા—નાં૦ બાલ, કેશ, રવા. (Chald. ܡܙܓܐ મજગા, Syr. ܡܙܓܐ મેજગા, 'hair.' ܡܙܓܐ ܫܦܝܪܐ મેજગા શફીરા:, 'fine linen.')

𐭥𐭫𐭣𐭲𐭭𐭲𐭭 મજદુનતન—ક્રિ૦ વેચવું. ખરીદવું. (Hib. מכר મ-હર, 'to buy.' Hib. מכר મ-કર, Chald. מכר મ'કર, 'to sell', Samar. מכר 'to buy.' Syr. ܡܟܪ મૂર, (અથવા) મોર, 'to buy.')

𐭥𐭫𐭣𐭲𐭥 મજદુમર, (અથવા) 𐭥𐭫𐭣𐭲 મજદુર—નાં૦ મજુર, હેલકરી. (Hib. מכר 'to bind girdle restrain.' હું ધારૂંચકે 𐭥𐭫𐭣𐭲, અને 𐭥𐭫𐭣𐭲 બોલામાં વંચાએલો ૮ દુ, સેમીટીક ד ને બદલેછે અને તેહેની સેવકે

વપરાએલો ઽ, બર, અથવા ઽ, વર, એ એખ્તીઆર બતલાવનારાં વિશેષણના પ્રત્યયો છે. જો કે અવસ્તામાં 𐬨𐬀𐬎𐬎 મીજદ, બોલ 'ધનામ' અથવા 'બક્ષીશ', ને અર્થે વપરાએલો આપણને મલેછે, જે ઉપરથી પેહલવીમાં 𐭬𐭦𐭭 અને ફારસીમાં دزد શબ્દોનું વપરાણ થાએલું છે, તોપણ હું ઉપલા શબ્દોનાં ધાતુની સેમીટીક ڕزق ની સાથે મેલવાને વધારે વાજબી ગણું છેઉં.)

𐭬𐭦𐭭 મજીના—નાં૦ તરાજું, તરાજવું, કાંટો, તોલ. (Arab. ميزان 'a balance.' Hib. ازين । અજિન, 'pointed weapon.' ازن । અજન, to weigh, ઉપરથી. Chald. ازن 'to weigh.' Syr. مسنا મસના, (અથવા) مسرتا મસરતા, 'a balance.')

𐭬𐭮𐭭𐭪𐭩 મસનાક—નાં૦ ચામડાંનું કવર, ગલેફ. (Chald. Samar. مسن મસન, Syr. مسنوا મ'સનોઃ, 'a shoe.')

𐭬𐭱𐭧𐭭𐭬𐭭 મશકનતન—ક્રિ૦ ચુંટવું, વીનવું, સાફ કરવું. (Chald. شلم શલમ, 'to be sound, complete.' Samar. شلم 'perfect, just.')

𐭬𐭱𐭪𐭩 મશકાક—નાં૦ ચામડાંનું બીજાંન, કવર, ગલેફ. (Chald. Samar. مشک મ'શક, 'skin.' Syr. مشكا મિશકોઃ, 'a skin.')

𐭬𐭱𐭬𐭱𐭩 મશમશાયા—નાં૦ નાધલું આલુ. (Arab. مشمش.)

𐭬𐭱𐭩 મશીઆ—નાં૦ તેલ. (Hib. Samar. مشح મ'શખ, 'oil.')

𐭬𐭩𐭪𐭮𐭭𐭬𐭭 મકદનતન, (અથવા) 𐭬𐭩𐭪𐭥𐭱𐭭𐭬𐭭 મકબલુનતન—ક્રિ૦ કબુલ કરવું, કબુલવું, કહીઉં માનવું. (Syr. Chald. كدن ક'દન, 'to subdue.' Arab. قبول, 'consent.' مقبول 'કબુલ થાએલું.' Syr. Samar. قبل ક'બ્બલ, 'to receive', Chald. Samar. Syr. قطر ક'તર, 'to bind.')

𐭬𐭥𐭪𐭩 અથવા 𐭬𐭥𐭫𐭩 મગરતા—નાં૦ ચોપડી, દફ્તર, પુસતક, કાગજ, પત્ર. (Hib. مگلت મગિલ-લત, 'something rolled together, roll of manuscript, scroll.' હું ધારૂંચ કે આએ બોલ 𐭤𐭫 'પઢવું, વાંચવું.' તે ઉપરથી બનેલા 𐭬𐭥𐭫𐭩 કરીતા, શબ્દનો સંક્ષેપાએલો આકાર 𐭬𐭥𐭫 કરીને બને લાછે, અને તેહની આગલ સેમીટીક ભાષાના કાએદાં પરમાણે કેટલાંએક નાંમો બનાવ્યા સારૂ ઉપસર્ગ તરીકે વપરાતો ૯ મ, મેલએામાં આવેલાછે.)

𐭬𐭥𐭲𐭥𐭩𐭩𐭱 મગોપ્પીઆ—નાં૦ પારસીએોનો ધરમગુરૂ, જરતોશતી ધરમગુરૂ, એરવદ. (Syr. مگوش મગોશ, (અથવા) مگوشا મગૂશોઃ, 'a magian.' Chald. مگوش અથવા مگوشيا, 'a magian priest.')

מגאי મગોઈ—નાં૦ મજદયસ્નની ધરમ પાલનાર, જરતોશ્તી, મજદાંપર સ્તી દીનનો તાબેદાર. (Hib. מג મગ, 'a magion. a magi, a priest.' (among the persians) ; hence מגרפת מગ 'head magi.')

מלאי મલાઈ, (અથવા) מלהי મેલોહ્હિ—નાં૦ નીમક, ખાર, મીઠું, લૂણ, ક્ષાર. (Hib. מלח મેલખ, 'a salt flood', מלח મલખ, 'to salt.' מלח મ'લખ, 'salt', מלחתא મ'લેખ્હ, 'saltness.' Samar. מלח 'salt', Syr. מלח મ'લખ, 'to salt', Arab. ملح (plur. املاح) 'salt.')

מלכא મલકા, (અથવા) מלוכא મલુકા—નાં૦ રાજા, પાદશાહ, રાએ. (Hib. ملك, 'to rule, be king', ઉપરથી מלך મેલેક, 'a king', Chald. מלך મલેક, emphat. מלכא મલકા, Syr. מלך મલેક, emphat. ملكا મલકા:, 'a king.' Arab. ملك અથવા مليك.)

מלכתא મલકોતા—નાં૦ રાંણી, બેગમ, રાજની બાયરી. (Hib. מלכתא મલ'કોહ, 'Queen, pl. princesses, who descend from kings.' Chald. emp. מלכותא મલ'કોતા, Arab. ملكة, 'a princess.')

מלכותא મલકુતા—નાં૦ રાજ્ય, બાદશાહત, રાજ. (Hib. מלכות મલ'કુત, (pl. מלכויות મલકૂયોત.) 'kingdom, dominion, empire.' Arab. ملكة અથવા ملكوت, 'a kingdom.')

מן એમન—સર્વનાં૦ ક્રિ૦વિ૦ અને નાં૦ કોણ ?, કયું ?, શું ?, જે કાંઈ, કેમ, કેહવી રીતે, સાવાસતે. દોલત, મતા. (Syr. ﻣﻰ મે, Chald. מן, અથવા מא, 'what.' Hib. מי મી, ' who ? generally of persons, but also of inanimate objects.' Samar. מא, 'how, why', Syr. מן מדין મદીન, 'wherefore, therefore.' Syr. ממונא મોમૂનો, 'wealth.')

מנדם મનદુમ—નાં૦ કોઇ ચીજ, વસ્તુ, પદાર્થ, જિનસ. (Chald. מנדם મેન'દુમ, (અથવા) מן מדם મેદ'દુમ, Syr. מנדם મતઉમ, (અથવા) מדם મેદેમ, 'any thing, any one.')

מנתנתן મનીતુનતન—ક્રિ૦ ગણવું, ગણતરી કરવી. (Chald. מנא મ'ના, 'to number, count.' Hib. מנה મનહ. Samar. מני મની. Syr. מנא મના, 'to number, distribute.' Arab. عدّ, عُدّ, 'ગણતરી.')

מנשיא મનશીઆ—નાં૦ પારસીઓનો ધરમગુરૂ, મોબેદ, જરતોશ્તી ઉ

પાધીઓ. (આએ શબ્દ ૭૭૭૮ મગોશીઆ, બોલની અંદરથી ૩ ગ, નીકલી જાયને બનેલોછે.)

૭૬ મોદા—નાં૦ શબ્દ, બોલ, સપ્યુન. (Chald. ૬૬ મ'લલ—'બોલવું', એ ધાતુ ઉપરથી બનેલાં ૧૭૭૭૬ ક્રિયાપદ ઉપરથી આએ શબ્દની ૭ તપનતી થાએલી ધારેઆમાં આપેછે, તેથી એનો ઉચ્ચાર મનીઆ, કરીને થવો જોઇએ; બણ પેહલવી ૧ ન, અને ૩ ઈ, નો આકાર, ૧ ૧, અને ૩ ૬, બે એકસરખી રીતે મલતો આવ્યાને લીધે, આએ શબ્દના અસલ ઉચ્ચારેમાં ફેરફાર થાએલોછે. Chald. ૬૬ મેલ'લા—'શબ્દ', ૬૬૬ મેલલ્યા—'શબ્દો'. Samar. ૬૬ મેલહ, 'word, saying.')

૭૭૬ મોદીના—નાં૦ શેહેર, નગર. પરગણું, પ્રાંત, જેલ્લો. (જુઓ ૭૭૬ મદીના, શબ્દનું વર્ણન.)

૭૭૬ મોરેતા, (અથવા) ૭૭૬ મોરેતા—નાં૦ કલમદાન, બડીઓ કે લંબ વગેરે લખવાને લગતી વસતુ મેલવાનું વાસન, દુવાત. (Samar. ૬૬૬, 'the filling.')

૬૬ મુક—નાં૦ જોડો, પગરખું, બુટ. (Syr. ૬૬૬ મૂકા:, 'a shoe.')

૬૬ મોઈ—નાં૦ પારસી ધરમગુરૂ, મોબેદ, જરતોશતી ઉપાધીઓ. (Syr. ૬૬૬ 'a magian, wiseman.')

૬૬ મચન—સર્વનાં૦ કોણ ?, કિયું ?, જે. (Syr. ૬૬ મોન, (અથવા) ૬૬ મન. 'who ? which ? who.' Samar. ૬૬ મન, 'who ? what.')

૭૭૬ મોના—નાં૦ બોદા, ઈસ્વર. બાવંદ, માલિક, શેઠ. (Syr. ૬૬૬ મોનો:, Hib. ૬૬ મરૈઆ, Chald. ૬૬ મરન, અથવા ૬૬ મરના, 'the lord.')

૭૭૬ મોનતા—નાં૦ શેઠાંણી, બાનું, બમીરની બાઇરી. (૭૭૬ ઉપરથી.)

૭૬ મીઆ—નાં૦ પાંણી, જલ, આબ. (Syr. ૬૬ મીઆ. Hib. ૬૬ મી. Chald. ૬૬ મોઈ, emp. ૬૬ મયા. Samar. ૬૬ અને Arab. ٥٠, 'water.')

૭૭૬ મીતા—નાં૦ જોડા, પગરખું, બુટ. (Chald. Samar. ૬૬૬ મસન. Syr. ૬૬૬ મસનો:, 'a shoe', Hib. ૬૬૬ મતહ, 'to cover.')

૭૭૬ મીલવાઈ—નાં૦ નીમબ, મીઠું. (જુઓ ૭૭૬ મલાઈ, નું વર્ણન.)

૧ ન.

૧૦૬૧ નાદાંન—નાં૦ ઉજેડું, ઉજાસ, પ્રકાશ, રોશની. (આ એ શબ્દ 'માલીક જાને અસવરી' ની અંદર આસમાંનને લગતી વસ્તુઓના બાબમાં અર્થ નાંખવાની આગલ આવેલોછે. આ એ શબ્દનો ઉચ્ચાર અસલમાં નોંધ નારીઆ, કરીને હોવો જોઇએ, કેમકે સેમીટીક نهر નહર, જેનો અર્થ 'to shine' અથવા 'light', નો થાએછે, તે ઉપરથી એની ઉતપનતી થાએલી મારા ધારેઆમાં આ વેછે. ઘણી વેલા પેહલવી શબ્દોની અંદર વપરાએલા ૧ ર, નો આકાર વચ્ચેથી ખસાડી અથવા તુટી જવાને લીધે, તેહનું રૂપ ઃ ૬, ના આકારને બરોબર મલતું હોવાથી ૧ ર, ને બદલે તે ઃ ૬, વંચાએલોછે, તેમ આ એ શબ્દની અંદર પણ બનેલુછે. એજ પરમાણે આ એ ૧૦૬૧ નાદાન, શબ્દની સેવટે ૧૦ આ, ને બદલે ૮ આન, પ્રત્ય આકારના સેહજ ફેરફારે બનેલોછે.)

૧૦૬૨ નબતુનતન—ક્રિ૦ ઉગવું. (Chald. נבט נ'બત, 'to look forth', Hib. 'to look.')

૧૦૬૩ નતરૂનતન—ક્રિ૦ સંભાલવું, જતનમાં રાખવું. બચાવ્યું, રખેવાલી કરવી. ખોટી રેહવું, વાત જોવી, ચાકર કરવી. (Hib. נטר נ-તર, 'to guard, to keep, to preserve, to watch.' Syr. Chald. Samar. נטר નતર, 'to watch, keep.' Arab. نظر.)

૧૦૬૪ નપચુનતન—ક્રિ૦ ચાંપવું, દાબવું. નિચવ્યું, પિલવું. (Syr. נפץ ન'ફસ, ''to pour forth, to shake off', Hib. נפץ નફસ, 'to dash scatter.')

૧૦૬૫ નપશમન—સ૦નાં૦ પોતે, ખુદ, જાતે. (Samar. Hib. נפש નેપેશ, 'life, soul, person; with suff. נפש is used for self, in the sense of a reflective pronoun.' Arab. نفس 'self.')

૧૦૬૬ નદુક—વિ૦ સારૂં, નેક, ભલું, રૂડું. (Chald. Samar. נעים અથવા נעוה 'desirable.')

૧૦૬૭ નેજા—નાં૦ લડાઈ, કજીઓ. (Samar. נגר 'quarrel', Arab. نزاع.)

૧૦૬૮ નેસ્સહુનતન—ક્રિ૦ જડવું, ચપટાવું. ચઢાવું, ઓસવું, ધાલવું. Chald. נעץ ન'અસ, 'to fix', נשא ન'સા, 'to take up, lift up.')

ךמנ נסגידם, (અથવા) ךמנ נסגידמן—નાંo નમન, નમસ્કાર, સલામ. (Hib. נסך נ'સગ્ક, 'to worship a deity.')

ךמנ נסקדר—નાંo નજર, દ્રષ્ટિ, દર્શન. (Hib. נקר નકર, 'to see.')

ךמנ נסקסר—નાંo નજર, દ્રષ્ટિ, દર્શન. (Hib. נצר נસર, 'to look at, to see, to watch.' נוצר નોસેર, 'watcher.' Arab. نظر.)

ךמנמנ נסקסנתנן—ક્રિo મારવું, ઠાર કરવો, મારી નાંખવું. (Chald. Syr. נכס નકસ, 'to slay, kill.' Samar. נכס 'to slay.')

ךמנ נסקסיאא—નાંo દોલત, ખજાનો, ધન, સંપત, દ્રવ્ય. (Syr. נכסיא નેકસો:, 'riches.' Chald. Samar. נכס નકસ, 'wealth, treasure.' Hib. נכס નેકેસ, 'property, goods, wealth.')

ךמנ נגלזיאא—નાંo આતશ, અગ્નિ. (Hib. נير 'light, lamp.' પેહલવીમાં ג ગ, સેમીટીક כ ઈ, ને બદલે બનેલો ધારેઆમાં આવેછે.)

ךמנמנ נגזידנ—ક્રિo જોવું, નજરે દેખવું, ભાલવું. (Hib. נכר 'to see', ઉપરથી ભુતકૃદંત ךמנ, נכיר, બનીને તેહને સામાન્યરૂપનો પ્રત્ય ךמנ ઈદન, લગાડેઆમાં આવેલોછે. Samar. נכל, અથવા נכל 'to see,')

ךמנ נુકા—નાંo દોલત, ખજાનો, દ્રવ્ય.

ךמנ נુરા—નાંo આતશ, અગ્નિ. (Hib. Chald. Samar. נור નુર, (અથવા) נורא નુરા, 'fire.' Syr. נור ન'વર, 'to give light'; ઉપરથી נורוא નૂરો:, 'light, fire.' Arab. نور plur. انوار.)

ךמנ નીજક—નાંo ભાલો, નેજો, બરછી. (Syr. ניזכא નઈજકો:, 'a spear, lance.' કાo ક ניזכ અથવા ક נيذ, نيزك.)

ךמנ નેશમન—નાંo બાયડી, બાયડી, બેહન, નાર, સ્ત્રી. (Chald. Samar. נשם અથવા נשן 'a woman, a wife.' plur. נשיתא અથવા נשיתם 'women, wives.' Hib. נשא נ'-એશહ, 'to take a wife.' Arab. نسا નસ્સા, 'a woman.')

ךמנ નેહર—નાંo જરો, નાલુ; નદ, નદી (Samar. נהר 'river', נחל 'stream.')

ו ב.

ו ב—ઉંo અo અને, તથા. (Hib. Chald. Samar. ו વ, અથવા ו વ, Syr. અને Arab. و વ.)

।।ભા૨।। વભલુનતન—ક્રિ૦ ગુજરવું, જવું; ચાલવું. (Hib. עבר અબર, 'to pass over something, to pass through a place, to pass beyond something.' Chald. Samar. עבר 'to pass over', Syr. ܥܒܪ અબ્બ્રે, 'to pass over, transgress.')

।।ભા૪।। વાદુનતન—ક્રિ૦ કરવું, બજાવું, બનાવું. (Hib. עבד અબદ, 'to do, to make, to work, to labor, to serve.' Chald. Samar. Syr. ܥܒܕ 'to make, perform, to serve.' આમ્બે ।।ભા૪।। વાદુનતન, ના એમલામાં પ્રથમ વપરાએલો ા વ, સેમીટીક ב બ, નો ઉપરથી બનેલો ધા રૂઆમાં આવેછે, ફકત સેમીટીક ધાતુમાં ב બ, બીજા અક્ષર તરીકે વપરાએ લોછે, અને પેહલવીમાં તે શરૂઆતમાં આવેલોછે, એ સેવાએ બીજો કરસો ફેર ફાર થાએલો નથી.)

।।ભા૪।। વાગુનતન—ક્રિ૦ ધરવું, પકડવું. (Syr. ܐܚܕ એખ્બદ, Chald. ܐܚܕ અ'ખ્બદ, 'to take, seize.' Arab. أخذ, گرفتن Samar. אחז 'to lay hold of.' અને Hib. તથા Samar. אחז 'to seize.' આમ્બે વાત ઈમ્બાદ રાખ્યવી જોઇએછે કે, સેમીટીક ح અને ا અ, ને બદલે પેહલવીમાં ઘણા શબ્દોની અંદર ા વ, વપરાએલોછે, તે મુજબ ।।ભા૪।। વાગુનતન, મ પણ સેમીટીક ا અ, ને બદલે પેહલવી ા વ, થાએલોછે, અને ح, નો જગેાં એ તેના એકસરખા આકારને લીધે ગ, વંચાએલોછે. સેમીટીક ح ખ, પેહલવી માં એકસરખા આકારને લીધે અગત કરીને અા, અથવા અ, કરીને વંચાએલા છે, જેમકે אח ખા, અને אחתמן ખાતમન, નું સેમીટીક ח, અને אחת 'ભાઈ (અને) બેહન.')

।૪। વખેન—નાં૦ ચાકર, નોકર, તાબેદાર. (Hib. עבד એબ્બેદ, (અ થવા) અબ્બર, 'a slave, servant.')

ક૦ વદ—શ૦અ૦ શુધી, લગી, વેર, તલક, (Syr. Hib. Samar. עד અદ, 'until, even, till, whilst.')

।૫। વદમા—નાં૦ વખત, વેલા, કાલ, સમય. (Hib. Chald. Samar. עדן એદેાન, 'time, opportunity.' Syr. ܥܕܢ અદેાનુ, (અથવા) ܙܒܢ અદેાનેા:, 'time, period.' Arab. عدن .)

ખ૦ વર—શ૦ક્રિ૦ અ૦ ને, વાસ્તે, તરફ, ગમ, ઉપર. (Samar. על અલ, 'to' על 'upon, concerning, against.' Hib. על અલ, 'upon, onover.')

૧૯૫૭ વરદા—નાં૦ ગોલાબનું ફુલ, ગુલાબ. (Syr. ورد વરદા:, Chald. ورد વરદા, Arab. ورد અથવા ورد 'a rose.')

૧૯૫૮ વરકતા—નાં૦ હાડ, હાડકું. (Chald. عرقوما (અથવા) عرقوما, Arab. عظم 'a bone.')

૧૯૫૯ વરમન—સર્વનાં૦ તે, પેલું. (Hib. ال અલ, (અથવા) ال એલ, dem. pron. 'that.')

૧૯૬૦ વરીખતન—ક્રિ૦ નાહાસી જવું, નાહાસભાગ કરવી. (જોકે આપ્યે સામાન્યરૂપ ઉપરથી ફારસીમાં گريختن 'નાહસી જવું' એવું એક મસદર વપરાએલું છે, પણ તેહની ઉતપનતી સેમીટીક ભાષામાંથી થાએલીછે; કેમકે Syr. અને Chald. عرق અરક, 'to flee', ઉપરથી તેનો ભુતકૃદંત عريق બનીને આપ્યે સામાન્યરૂપે જનમ લીધેલાછે, અને જંદના કાએદા પરમાણે ق ત, ની આ ગલ ્ ક, આવેઆથી તે ્ ખ, સાથે બદલ થાએલાછે.)

૧૯૬૧ વરીકુનતન—ક્રિ૦ નાહસી જવું, નાહાસભાગ કરવી. (Syr. અને Chald. عرق અરક, 'to flee', ઉપરથી તેહનો ભુતકૃદંત عريق બની ને. તે ઉપરથી આપ્યે સામાન્યરૂપ બનેલું છે.)

૧૯૬૨ વજરૂનતન—ક્રિ૦ જવું, ગુજરી જવું, ગુજર કરવી. પાછું ફર વું, પાછું જવું, થવું, રેહવું. (Chald. عزل અજલ, 'to depart.' Samar. عزل અથવા ازل 'to go, walk, depart.' Syr. عزل 'to spin.' (ફેરવું). Chald. Hib. Samar. ازل અથવા عزل 'to go away.' Arab. عزل—ازل و دشدن بيكسو شدن Samar. عزر અજર, 'to return, dwell.' Chald. خزر خ'જર, 'to return, go round.' પેહલવી પુથતકોમાં ૧૯૬૨ વજરૂનતન, ક્રિયાપદ જેમ જુદા જુદા અર્થને સારૂ વપરાએલું છે, તેમ તેહને લગતા અર્થો ઉપલાં સેમીટીક ધાતુઓ ઉપ રથી આપણને મલી આવેછે, અને તે ઉપરથી આપણા આગલા ઇરાનનીજર જમીન ઉપર વસનારે નીઆગીનો સેમીટીક ભાષાનું કેટલું ખોહલું જ્ઞાન ધરાવતા હતા તે વાતની આપણને હાલમાં સાખેતી મલેછે.)

૧૯૬૩ વરતિમુનતન—ક્રિ૦ આવું પીવું, ખાણું આવું, જમવું (આપ્યે સામાન્યરૂપ نشت નેશત, 'to drink', અને طعم તએમ, 'to taste, eat', હેવા બે Syriac ધાતુઓ જોડાક્ષને બનેલું છે, તેથી એનો ઉચ્ચાર કાએદા પરમાણે ૧૯૬૩ નેશતએમુનતન, કરીને થવો જોઇએ; પણ ઉ

ઝારની પેહલાંને સારૂં , , નેશન, અને , તએમ, એ બે શબ્દોને જોડાતાં એકજ સ્થાનના બે અક્ષરો હોવાને લીધે એક ત, નો લોપ થએલોછે, અને , તએમ, નો અંદરથી , ન નીકળી ગીએોછે. ।।૧૮૬૬। વશતમુનતન, નો શરૂઆતમાં સેમીટીક ન, ને બદલે પેહલવી , વ, વંચાએછેોછે, તેહનું કારણ પેહલવીમાં પાછલથી , ન, અને , વ, નો શે કલ એકસરખો હોવાને લીધે બનેલુંછે, અને હેવો ફેરફાર સેમીટીક ધાતુઓ ઉપ રથી બનેલા ઘણા પેહલવી શબ્દોમાં થાએલોછે.)

।।૧૮૬૭। વશમમુનતન—ક્રિ૦ સાંભલવું, શ્રવણ કરવું. (Hib. શ,મ્ય, 'to hear, to hearken to', Chald. Samar. શ'મ્ય, 'to hear, obey.' Syr. શ'મ્ય, 'to hear.' Arab. شنوأي—سمع , شنود ن— استماع , گوش نهاد ن— اسماع ,) ।।૧૮૬૮। વશમમુનતન, નો શરૂઆતમાં વપરાએલો , વ, Chaldee, અને Syriac ભાષાનો પાંચમા વર્ગ Aphel ને લગતોછે, તેથી ।।૧૮૬૯। નો સહી અર્થ 'સાંભલું' તેને બદલે 'સંભલાવું' હેવો passive માં થવો જોઈએ. ।।૧૮૭૦। વશમમુનતન, માં આવેલો છેલ્લો મ, સેમીટીક ને બદલે આવેલોછે, અને ઘણી વેલા પેહલ વીમાં શબ્દની છેડે વપરાએલા સેમીટીક મ, અથવા , એ બદલે પેહલવીમાં મ, થએલોછે; જેમકે Chaldee , , ,

અને , ન, નો ચોડ ફેર એકબીજાને મલી શકે હેવો આકાર હોવાને લીધે ક, ને બદલે ન, બનેલોછે, અને તેમજ ـ હુ, નો આકાર તેહની આગલના ભાગ ـ આગે રીતે જરા લબાંતની અંદર વધવાને લીધે તેહનો ઉચ્ચાર ـ જેવ, કરીને થાએલોછે.)

ـ૧૧ ચનકા—નાંo દોલત, દરવ. (Hib. عنق અનક, 'ornament of the neck.')

ـ હુ.

ـ૧૨ હુનીતા—નાંo મેદી. (Hib. ءسءه હદસહ, 'myrtle', Chald. અને Arab. هدس.)

ـ૧૩ હોબસ્યા—નાંo બંદીખાનું, કેદખાનું, તુરંગ. (Hib. અને Chald. حبش હબશ, 'to bind, to tie round.' Arab. حبس — حباس , بازداشت كردن ا — چيزيرا وقف كردن.)

ـ૧૪ હુચમન—નાંo ચેહરો, શેકલ, રૂપ. (Hib. חפונה f. 'hypocrisy.' חפף હનેફ, 'to cover, to conceal.' ઉપરથી.)

ـ૧૫ હોચત,ચમન—નાંo આંગલું. (Hib. אצבע ઓસ'બાઅ, pl. אצבעות) 'finger.' ધાo צבע 'to seize, to attack.' ઉપરથી. Samar. אצבא, Syr. ܐܨܒܥ, Arab. إصبع 'a finger.')

ـ૧૬ હોચરત—નાંo પોશાક, લેબાશ.

ـ૧૭ હુનીઆ—નાંo કાન, કર્ણ. (Chald. ܐܕܢ અદન, 'the ear.' Samar. אדן, Syr. ܐܕܢܐ અદનો:, Arab. أذن ઓઝન, 'the ear.')

ـ૧૮ હીર—નાંo દોલત મતા. (Hib. חיל ખયલ, 'strength, power, transf. to wealth, property.')

ـ ઈ.

ـ૧૯ ચતિબુનતન—ક્રિo બેસવું. (Hib. Chald. Samar. يتب યતબ, 'to sit', يتيب યતિબ, 'sitting.' Syr. ܝܬܒ યતિબ, 'to sit.')

૧૪૭ યદમન—નાં૦ હાથ, હાત, દસ્ત. (Hib. יד યદ, 'the limb which seizes, the hand.' Chald. יד યદ, 'a hand, power,' Syr. ܝܕ યોદ, ।יד। અઇદા, 'a hand.' Arab. يد.)

૧૪૮ યજ્ઞા—નાં૦ કોહોલુ, શિયાલ. (Hib. חיה। એન્જ્રાઅ, 'beast of prey', 'hyena." (તરસ, દિપડું.)

૧૪૯ યજ્ઞાહુનતન—ક્રિ૦ ધરવું, યાદ કરવું, ભજવું. અરજ, અથવા વીનંતી કરવી. (Hib. זבח જેબ્હ, 'offering of sacrifice, thank offering.' Samar. זבח 'to sacrifice', Arab. ذبح 'an offering.')

૧૫૦ યજ્ઞનતન—ક્રિ૦ લેઈ જવું. (Hib. זרע જરઅ, Aram. ܙܪܥ દરઅ, 'to carry, to bear..')

૧૫૧ ઈહાન—નાં૦ ધજદો, ફરેશતાઓ. ઓદા, પરમેશ્વર. (Hib. יה યહ, 'the poetic abbreviated name of.' יהוה યહોવ-વહ, with the same signification as', יהוה યહોવ-વહ, 'God.' Syr. ܝܗ યહ, 'God.' પેહલવી પુશ્તકોમાં ૧૫૧ ઈહાંન, શબ્દ 'યજદો' તથા 'ઓદા' એ બેહુ અર્થને સારૂં વપરાએલોછે, તેમજ પેહલવી અને પાજંદ લખાનોમાં ૧૪૮ યજતાંન, અથવા ૧૪૮, ૧૪૯૧૫૧ યજદાંન, બોલ ઉપલા બેહુ અર્થોને સારૂ વ પરાએલાછે, અને તેહની ઉત્પનતી અવસ્તાના ૧૪૯૧૫૨ યજતા-ચુન્ધ, શબ્દ ઉપરથી થાએલીછે. ફારસીમાં જે زادان બોલ 'ઓદા' ને સારૂ વપરાએલોછે તેહની ઉતપનતી પા૦ ૧૪૯૧૫૧ યજદાં, શબ્દ ઉપરથી થાએલીછે.

સમાપ્ત.

આ પુસ્તકમાં કેટલેએક ઠેકાંણે છાપતાં ભુલો થઈછે
તેહેનું શુધ્ધી પતરક.

પૃષ્ઠ.	પંતર.	અશુધ.	શુધ.
૧૩	૪	بِسْمِ	بِسْمِ
"	"	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ	بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
૧૭	૧૧	બજા	બાજા
૨૭	૧૯	નોમજ	નમાજ
૨૯	૪	اَلْحَمْدُ	اَلْحَمْدُ
"	૯	اَلْحَمْدُ	اَلْحَمْدُ
"	૧૩	نُحْتُ	نُحْتُ
૩૨	૩	પુના	પુરના
૩૫	૫	اَلْحَمْدُ	اَلْحَمْدُ
"	૬	وَسَلَّمَ	وَسَلَّمَ
૪૦		Ethiapic	Athiopic
"		Phenicion	Phœnician
૪૧	૫	ખાહુ	અબ્બ
૪૨	૬	જમના	જમના
"	૮	ગબના	ગબના
૪૪	૧૬	[illegible]	[illegible]
૫૨	૬	ચાલ	ચાલો
૬૪	૩	રસતામાં	તે રસતાઓમાં
"	૧૫	સલશ	સલીઆ
૬૬	૩	(દનૅ૦ ૫)	(દીનદ ૫)
૭૬	૧૬	સવનાંમો	સર્વનાંમો
૭૮	૫	આવેછે	આવેલુંછે
૮૦	૧૫	તે	તેનું

સફો.	સતર.	અશુધ.	શુધ.
૮૩	૧૬	છુપેઆ ખાનાંનાં	પુસ્તકખાંનાં
૯૩	૨૧	એ	એમ,
૧૧૨	૨૦	।।૯૦૮	।।૯૦૮ સુધું,
૧૧૪	૨૧	તબેર	તબર
૧૧૫	૧	સબેર	શબર
"	૨	અલેપ	અલપ
"	૭	તબેર	તબર
"	૧૦	કતેબ	કતીબ
"	૧૧	મકેર	મકીર
"	૧૫	નજેલ, જવું;	નજલ, પાણીનું વહેવું;
"	"	નકેલ	નકૂલ
"	"	નતેર, કાયેમ રેહવું;	નતર, સંભાલવું.
"	૧૮	હેરર	ખલલ
"	"	મેલલ	મલલ
"	૨૧	હેરક	ખલક
"	"	હેરમ	ખલમ
"	૨૨	હુકેર	મકર
"	"	જેરચ્ચ	જરચ્ચ
૧૧૬	૩	ઈજ્જિબ	ઈહુબ
"	"	ઈતિબ	ઈતબ
"	૧૩	કરવા	કરવી.
"	૧૫	અત્ય	અતા
૧૧૯	૫—૧૦	અત્યં	અત્ય
"	૧૩	।ળ	ળ
"	૧૭	પણ	કારણ કે
૧૨૩	૨	કોટ	કોલ
૧૩૪	૧૮	જ્ઞેમા	।।જ્ઞેમા
૧૪૦	૧૩	।૯૦૭૫૨૭૭	।૯૦૭૫૨૭
૧૪૦	૨૧	।૯૦૭૫૨૭૭	।૯૦૭૫૨૭

અક્ષ.	અંતર.	અશુધ્ધ.	શુધ્ધ.
૧૫૬	૧૧	પેહલ્લો	બીજો
૧૫૯	૧૪	અંતર	ચક્રિ
૧૬૦	૫	(વન૦ ૮૫૦)	(વન૦ ૫૨૦ ૪)
૧૭૧	૧	[illegible]	[illegible]
૧૭૨	૪	વાદિને	વાદિને
૧૭૪	૧૧	[illegible]	[illegible]
૧૭૬	૨	માગ્યેઆ,	હમારી માગ્યેઆ,
૧૭૭	૬	[illegible]	[illegible]
૧૮૦	૧	જેને	તેને
"	૫	મોજરે,	મોજરેઅ,
૧૯૦	૮	ભતકાલનો	ભૂતકાલનો
૧૯૫	૨૦	મુજબનું મુખ,	મુજબની હકુમત,
૨૦૩	૬	[illegible] દી,	[illegible] દી,
"	૧૧	[illegible] પદીરકૃતશ,	[illegible] પદીરાકૃતી,
૨૧૭	૧૧	ભતકાલ,	ભૂતકાલ,
૨૧૮	૭	ભતકાલની	ભૂતકાલની
૨૬૭	૬	પર્ણ	પૂર્ણ
૨૭૬	૧	અપર્ણ	અપૂર્ણ
૩૧૪		[illegible]	[illegible]
૩૨૬	૨૬	ચલણુછે,	ચલણ જણાએચ.
૩૨૮	૪	અ૦ [illegible]	અ૦ [illegible]
૩૩૦	૪	સંબંદ	સંબંધ
૩૩૧	૧૬	[illegible]	દવર.
૩૩૩	૧૭	૧૦ મો	૯ મો
૩૩૬	૧૦	ઉપસુગા	ઉપસર્ગો.
૩૪૭	૨૦	ધસિગા	ધસિર્ગે
૩૪૨	૧૯	નવરે	નાવરે
૩૫૬	૧૩	માત થયું	માતા થયું,
૩૫૯	૬	વીશપણ	વીશેપણ,

પૃષ્ઠ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૩૭૪	૧૭	مصم	مقدم
૩૮૧	૧	વીર	વીચાર.
૩૮૪	૧૫	ha Wao,	ho, Wo,
〃	૧૭	oh	ah
〃	૧૮	bihold	behold
૪૦૮	૧૦	Sye,	Syr,
〃	૨૩	countenance,	countenanee,
૪૧૨	૧	نرة	ترة
૪૧૯	૩૦	حمل	جمل
૪૨૩	૨૭	Syiac	Syriac
૪૨૭	૧૧	સાતુનતન,	સાતુનતન,
૪૩૬	૧૬	વાંચીએ	માંગીએ
૪૩૭	૭	Syrac	Syriac

સાંકલી ઉં.

	અંક.
દીબાચો	
વરણ વીચાર	૧
પેહલવી ભાષાના મુલાક્ષરોનો કોઠો	૨
અખ્ખરોની જોરણીના દાખલાઓ	૫
સ્વરોની બાબતમાં	૧૧
અક્ષરોની તફસીલ	૧૬
ગ્રેમીટીક શબ્દોની બાબતમાં	૪૦
શબ્દોત્પત્તિ	૪૩
નામ	૪૬
લિંગ	૪૭
વચન	૫૦
વિભક્તી	૫૩
વિભક્તી રૂપ	૬૦
વિશેષણ	૬૧
કેવલ સંખ્યા વિશેષણ	૬૮
ક્રમ સંખ્યા વિશેષણ	૭૦
સર્વનામ	૭૨
પ્રથમપુરૂષ સર્વનામ	૭૩
દ્વિતીયપુરૂષ સર્વનામ	૭૭
તૃતીયપુરૂષ સર્વનામ	૮૦
પ્રશ્નાર્થક સર્વનામ	૮૪
સંબંધી સર્વનામ	૮૮
નામવાચક સર્વનામ	૯૦
દર્શક સર્વનામ	૯૩
અનિયમિત સર્વનામ	૯૮
ક્રિયાપદ	૧૧૨
ઉપસર્ગ	૧૧૮
ક્રિયાપદોત્પન્ન વર્ગ	૧૨૭

	પૃષ્ઠ.
ઉભયવિધ ક્રિયાપદ	૧૩૨
પ્રયોજક ક્રિયાપદ	૧૩૪
ભેદ વિચાર	૧૪૦
રૂપ વિચાર	૧૪૦
અર્થ વિચાર	૧૪૧
સ્વાર્થ	૧૪૧
આત્મ્યર્થ	૧૪૧
શક્યાર્થ	૧૪૩
સંશયાર્થ	૧૪૪
આશીરર્વાદાર્થ	૧૪૭
કાલ	૧૪૮
વર્તમાન	૧૪૮
અપૂર્ણ વર્તમાન	૧૪૯
રીતિ વર્તમાન	૧૪૯
ભૂત	૧૫૮
અપૂર્ણ ભૂત	૧૫૯
પૂર્ણ ભૂત	૧૬૦
ભૂતભૂત	૧૬૧
વર્તમાન ભૂત	૧૬૩
ભવિષ્ય	૧૬૫
અપૂર્ણ ભવિષ્ય	૧૬૬
વર્તમાન ભવિષ્ય	૧૬૭
ભૂત ભવિષ્ય	૧૬૭
ભવિષ્ય ભવિષ્ય	૧૬૭
કૃદંત	૧૬૮
વર્તમાન કૃદંત	૧૬૮
ભૂત કૃદંત	૧૭૦
સામાન્ય રૂપ	૨૦૨
ધાતુ રૂપ	૨૦૬
ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૦૮
અસ્તિ ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૧૪
પ્રયોજક ક્રિયાપદ	૨૪૪
અસ્તિ ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૪૪
ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન	૨૬૫

નંબર.

નામી ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૭૬

પ્રયોજક ક્રિયાપદ ૨૯૬

।।૭ના તથા ।।૭।।૯૭ ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૨૯૬

કર્મણી વાચ્ય ૩૧૦

।।૭૬૨।।૭ } તથા ।।૭૭।।૭૬ } ક્રિયાપદનું રૂપાખ્યાપન ૩૧૧
સપુરુષવેદન } સામાન્યુ-વેદન }

સામાન્યરૂપની નીશાની ।।૯ , અને ।।૭ ની આગલ ધાતુના અખ્ય
રોના ફેરફાર થવા વીસે ૩૨૫

શબ્દોની આગલ વપરાતા ઉપસર્ગો ૩૩૬

ઉપસર્ગો ૩૪૦

પ્રત્યયો ૩૪૧

સમાસનામ ૩૬૩

દ્વંદ્વ સમાસ ૩૬૩

તત્પુરુષ સમાસ ૩૬૪

કર્મધારય સમાસ ૩૬૪

બહુવ્રીહિ સમાસ ૩૬૫

અવ્યયભાવ સમાસ ૩૬૫

વિલક્ષણ સમાસ ૩૬૬

અવ્યયો ૩૬૭

ક્રિયાવિશેષણ અવ્યયો ૩૬૭

શબ્દયોગી અવ્યયો ૩૭૬

ઉભેયાનવયી અવ્યયો ૩૮૦

કેવલપ્રયોગી અવ્યયો ૩૮૪

ગ્રેજ્યુએટ વીસે ૩૮૫

વાક્ય રચના ૩૮૫

સેમીટીક પ્રત્યયો ૪૦૨

સેમીટીક પેહલવી શબ્દ કોશ ૪૦૪

00048198

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 18 July, 2018